

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
İKTİSAT TARİHİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

III. SELİM DÖNEMİ 204 NUMARALI MÜHİMME
DEFTERİ
(Değerlendirme – Metin)

Ramazan UZ
2501140289

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. Mehtap ÖZDEĞER

İSTANBUL – 2022

ÖZ
III. SELİM DÖNEMİ 204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ
(Değerlendirme – Metin)
Ramazan UZ

Osmanlı Devleti Tarihi ile ilgili yapılacak çalışmaların en önemli kaynaklarından birisini de Dîvân-ı hümayûn tarafından tutulan Mühimme Defterleri serisi oluşturmaktadır. Bu bağlamda 204 Numaralı Mühimme Defteri, Osmanlı Tarihi literatüründe yenileşme döneminin başlangıcı olarak kabul edilen Sultan III. Selim devrinin kritik arşiv kaynaklarından birisi olarak bu tezin temel malzemesini teşkil etmektedir.

Bu çalışmada öncelikle 204 Numaralı Mühimme Defterinin tamamı transkribe edilerek günümüz Latin harflerine çevrilmiş daha sonra ise tüm hükümler okuyan herkesin anlayabileceği şekilde sadeleştirilerek özetlenmiştir. Tüm bunlardan sonra ise defterde yer alan hükümler konularına göre tasnif edilerek tahlil edilmiştir. Bu çalışma sayesinde defterin kapsadığı yaklaşık 8 aylık dönem (Şubat-Ekim 1798) içerisinde Osmanlı Devleti'nde meydana gelen ve gündemi meşgul eden *Paspanoğlu İsyanı*, *Dağlı Eşkiyası*, *tımar* düzenlemesi gibi önemli olayların ve konuların tespiti yapılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: III. Selim, Mühimme, Osmanlı Devleti, Paspanoğlu, Dağlı Eşkiyası, Tımar

ABSTRACT
THE NUMBER 204 MUHIMME REGISTER FOR THE PERIOD OF SELIM III
(Consideration – Text)

Ramazan UZ

One of the most important sources of studies on the History of the Ottoman State is the Mühimme Registers series kept by the Divan-ı Hümâyûn. In this context, the number 204 Mühimme Register constitutes the basic material of this thesis as one of the critical archive sources of the reign of Sultan Selim III, which is accepted as the beginning of the renewal period in the Ottoman History literature.

In this study, firstly, all the number 204 Mühimme Register was transcribed and translated into today's Latine letters, and then all the edicts were abbreviated and summarized in a way that anyone can understand. After all of these, the edicts in the register were analyzed by classifying according to their subjects. Thanks to this study, significant events and issues such as the *Paspanoğlu Rebellion*, the *Highlander Bandit*, the *timar* arrangement, which took place in the Ottoman State and occupied the agenda, during the 8-month period (February-October 1798) covered by the register could be determined.

Keywords: Selim III, Mühimme, Ottoman State, Paspanoğlu, Highlander Bandit, Timar

ÖNSÖZ

Bu tezin amacı Osmanlı Devleti tarihinin en önemli arşiv kaynaklarından birisini oluşturan mühimme defterlerinden 204 numaralı defteri döneme dair yapılacak araştırmalar için kolayca başvurulabilir bir materyal haline getirebilmektir. Bu kapsamda III. Selim`in saltanat yılları içerisinde 27 Şubat- 8 Mart 1798 ile 2-11 Ekim 1798 (H. evâsıt-ı Ramazân 1212-evâhir-i Rebî`ü'l-âhir sene 1213) tarihleri arasındaki dilimi kapsayan 204 Numaralı Mühimme Defteri`nin öncelikle tam transkripsiyonu ve özeti yapılmıştır. Bu çalışmalardan sonra tespit edilen toplam 351 hüküm ilgili konu başlıklarına göre tasnif edilerek değerlendirilmiştir. Dönemin en temel birincil arşiv kaynaklarından birisi olan bu defterdeki hükümlerin değerlendirilmesi sayesinde dönemin en önemli siyasî, askerî, iktisâdî ve sosyal konularına dair tespitler yapılabilmektedir.

Bu çalışma yapılırken karşılaşılan en önemli problem orijinal metinde gerek defterdeki ilgili kısımlarının yıpranmışlığından gerekse *kırık divanî* olarak nitelendirilen yazının zorluğu sebebiyle bazı kelimelerin okunamayışdır. Bu problem lugatlar ya da okuyabilen başka kişilerin yardımıyla her ne kadar giderilemeye çalışılsa da çözülemeyen bazı noktalar maalesef kalmıştır ve bunlar da geçtiği yerlerde belirtilmiştir.

Bu çalışmanın konusunun belirlenmesinden itibaren bitmesine kadarki süreçte benden desteklerini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Mehtap ÖZDEĞER hocama şükranlarımı sunarım.

Hayatıma girdiği günden beri varlığıyla bana sağladığı her türlü maddî ve manevî desteği ve teşviği için sevgili eşime de ne kadar teşekkür etsem azdır.

Ramazan UZ

İSTANBUL, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	vii
HARİTA LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN İÇERİĞİ

1.	204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	4
1.1.	Hükümlerin Türleri.....	4
1.1.1.	Görevlilerin Tevcihleri ve İhmalleri Hakkındaki Hükümler.....	6
1.1.2.	Asayiş Olayları Hakkındaki Hükümler	18
1.1.3.	Tımar Düzenlemesi Hakkındaki Hükümler	26
1.1.4.	Ürün Temini ve Fiyatlandırma Hakkındaki Hükümler	28
1.1.5.	Seyahat ve Nakliyenin Sağlanması Hakkındaki Hükümler.....	33
1.1.6.	Para Birimlerinin Değerlerinin Belirlenmesi ve Korunması Hakkındaki Hükümler .	41
1.1.7.	Tamirat, Tecdidat ve Kalyon İnşası Hakkındaki Hükümler.....	42
1.1.8.	Göç ve İltica Hakkındaki Hükümler	45
1.1.9.	Muhallefat, Miras ve Tereke İşlemleri Hakkındaki Hükümler	48
1.1.10.	Diğer Devletlerle Olan İlişkiler Hakkındaki Hükümler	50

İKİNCİ BÖLÜM

204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN ÖZETLENMESİ

2.1.	204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNDE YER ALAN HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ ..	52
------	---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON YÖNTEMİ VE TRANSKRİPSİYONU

3.1.	204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONUNDA İZLENEN YÖNTEM.....	110
3.2.	204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU	112
SONUÇ		392
KAYNAKÇA		394
EKLER		399

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1 : 204 Numaralı Mühimme Defterinde Yer Alan Tenvih Hükümlerinin Listesi.....	11
Tablo 1.2 : 204 Numaralı Mühimme Defterinde Yer Alan Hükümlere Göre O Dönemde Kullanılan Para Birimlerinin Rayiç Değerleri	41

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1 : 204 Numaralı Mühimme Defterindeki Hükümlerin Konularına Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı.....	6
---	---

HARİTA LİSTESİ

Harita 1.1 : 204 Numaralı Mühimme Defterinde Yer Alan Hükümlerdeki Bilgiler Doğrultusunda Surre-İ Hümayun Ve Hac Yolu Güzergâhı.....	36
---	----

KISALTMALAR LİSTESİ

A.g.e.	: Adı geçen eser
Bkz	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	: Cilt
Çvr.	: Çeviren
DTCFD	: Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
Hk. No.	: Hüküm Numarası
HZR.	: Hazırlayan
İA	: Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
nr.	: Numara
s.	: Sayfa Numarası
TDA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TOD	: Tarih Okulu Dergisi
TTK	: Türk Tarih Kurumu Yayınları
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri

GİRİŞ

Yaklaşık altı yüz yıl boyunca ayakta kalan Osmanlı Devleti'nin tarihi ikiye ayrılmak istendiğinde klasik dönem ve geriye kalan zamanı ise yenileşme dönemi olarak tanımlamanın en temel ve genel tasnif olduğu düşünülebilir.¹ Özellikle 1683 yılında başlayan, 16 yıl boyunca süren ve hezimetle sonuçlanan II. Viyana kuşatmasının başlamasından önceki süreçte askerî ve siyasî anlamda komşularına karşı birçok başarılar ve zaferler kazanan devlet topraklarını ve etki alanını sürekli büyütmeyi başarabilmişti. Ancak daha sonra başlayan süreçte batıda güçlenen Avrupa devletleri ve kuzeyde ise Rusya'ya karşı sadece askerî ve siyasî değil aynı zamanda ekonomik, teknolojik, kurumsal ve daha birçok alanda zayıflamaya ve gerilemeye başlamıştı. Tüm bunlarla birlikte Fransız İhtilali (1789) ile birlikte ortaya çıkan milliyetçilik ve ulusçuluk gibi yeni fikir akımlarının etkisiyle başlayan ayrılıkçı hareketler ve emperyalist devletlerin kendi çıkarları doğrultusunda bu hareketleri desteklemesi bünyesinde birçok farklı etnik ve dinsel unsuru barındıran Osmanlı Devleti için tarihten silindiği süreye kadarki en büyük problem olacaktı.

Osmanlı Devleti'nin tarihinin incelenmesi ve araştırılabilmesi için başvurulacak en temel kaynakların başında yine devletin kendisinin oluşturduğu arşivleri gelmektedir. 16. yüzyılın ortalarından itibaren başlanan ve 20. yüzyılın ilk yıllarına kadar tutulmaya devam eden Mühimme Defterleri kataloğu Dîvân-ı hümayûn kayıtlarını yani benzetilecek olursa bugünkü anlamda Bakanlar Kurulu kararlarını içermesi açısından Osmanlı Tarihi çalışmalarının en önemli arşiv kaynaklarından birisini oluşturmaktadır.² Bu çalışmada incelenen 204 numaralı Mühimme Defteri de bu katalogta yer alan önemli kaynaklardan birini oluşturmaktadır. Yapılan tez çalışmasının esas kaynağını oluşturan bu defter, Fransız İhtilalinin gerçekleştiği yıl olan 1789'da Osmanlı Devleti'nin tahtına oturan Sultan III. Selim'in tahta kaldığı (1789-1807) dönem içerisindeki Mart-Ekim 1798 arasındaki zamana tekabül etmektedir.³ Fransa'da ortaya

¹ Halil İnalcık, **Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)**, Çevr. Ruşen Sezer, 24. Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2017, s. 9-10; Osmanlı Devleti Tarihini iktisâdî birçok konuda Klasik ve Yenileşme olarak iki dönem şeklinde ele alan önemli bir çalışma için bkz. Ahmet Tabakoğlu, **Türkiye İktisat Tarihi**, 13. Baskı, İstanbul, Dergah Yayınları, 2015.

² Mübahat S. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri" **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDA)**, Ankara, C. 31, 2020, s. 519-522; Bu defterlerin bulunduğu A. {DVNS.MHM.d fonuna bakıldığında 1-267 arasında 267 defterin, ayrıca A. {DVNS.MHM.ZYL.d fonuna bakıldığında yanlışlıkla diğer fonlara karışmış olan 1-18 arası 17 defterin toplamda ise 284 defterin yer aldığı görülmektedir. **Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi**, yayına hzr. İskender Türe Salim Kaynar, 4. Baskı, İstanbul, 2017, s. 24-27.

³ Yok tez merkezindeki arşive bakıldığında III. Selim'in tahtta bulunduğu (1789-1807) yılları arasındaki dönemi içeren 188, 190, 191, 197, 208, 213 ve 219 numaralı Mühimme Defterleriyle ilgili farklı kişiler tarafından tez çalışmaları yapıldığı görülmektedir. (çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> 21.03.2022

çıkan ve artık tüm dünyanın değişmesine sebep olacak bu ihtilalin yaşandığı yıl tahta oturan Sultan III. Selim'in saltanatı aslında Osmanlı Devleti tarihindeki önemli dönüm noktalarından da birisini oluşturmaktadır. Tahta çıkmadan önce devletin kötü gidişinin farkında olduğu için yenilikler planlayan ve saltanata erişince de Nizâm-ı Cedîd adı verilecek olan yenilik hareketlerini gerçekleştirmeye çalışırken genç sultan sadece bu yenilik hareketlerine muhalif olanlara karşı mücadele etmiyordu. Cülusundan önce sınırları dışında Rusya ve Avusturya gibi devletlerle yaşanan savaflara tahta geçince de devam etmek zorunda kalmakla birlikte ülke içerisindeki eşkıyalarla mücadele etmek zorunda kalmıştı. Etrafına neredeyse bir ordu büyüklüğünde eşkıya güruhunu toplayan Paspanoğlu Osman gibi asi bir ayanın yanı sıra Balkanlarda farklı bölgelerde bir süredir ortaya çıkan ve Dağlı Eşkıyası olarak tabir edilen eşkıyaların çıkardığı sorunlara Diyarbakır, Halep gibi bölgelerdeki bazı Kürt aşiretlere mensup eşkıyaların çıkardıkları da eklenmişti.

Yukarıda bahsedilen savaşların ve eşkıyalık hareketlerinin yanı sıra şehzadeliğinden beri dostluk kurduğu Fransa'nın kontrolünü ele geçiren Napolyon 2 Temmuz 1798 yılında Mısır'ı işgale asker çıkarmıştı. Bu işgale dair çalışmanın yapıldığı defterde herhangi bir hüküm yer almamaktadır bunun sebebinin ise Osmanlı Devleti'nin Fransa'ya işgalden yaklaşık dört ay sonra 25 Eylül 1798 tarihinde yani defterin neredeyse sonlandığı tarihlerde savaş açmasından kaynakladığı düşünülebilir.⁴

Bu çalışmanın konusunun ve temel kaynağı olan 204 numaralı Mühimme Defteri'nin belirlenmesinde tekabül ettiği dönemin Osmanlı Devleti Tarihi açısından en kritik süreçlerden birisini haiz oluşudur. III. Selim'in tahta bulunduğu ve yenileşme çalışmalarına yoğun bir şekilde giriştiği süre içerisinde devletin içerde ve dışarda maruz kaldığı problemlerin mutlak hâkim olan padişah'tan sonra en etkili organ olan Dîvân-ı hümayûn'da tutulan bu defterlerdeki kayıtlara yansımıştır. Bu çalışmada incelenen birincil arşiv kaynağı sayesinde sadece kapsadığı süre içerisindeki sorunlara vakıf olunmakla kalınmamış devletin bu sorunların üstesinden gelmek için başvurduğu yöntemlerinin neler olduğu da anlaşılması büyük ölçüde başarılmıştır. İşgalin ve sürdürülen yenilik hareketlerinin dışında devletin o dönemki özellikle kendi içinde meydana gelen iktisadî, sosyal, askerî, idarî sıkıntılarla beraber, ibadet mekânlarının, yollarının yenilenmesi gibi gündelik hayata dair farklı birçok meselenin özellikle reayanın ve devletin bekası lehine çözümlenmesi için padişahın ve emrindeki yöneticilerin elindeki tüm imkânları en etkili ve çabuk bir şekilde kullanmaya çalıştığı incelenen kaynak sayesinde anlaşılmıştır.

⁴ Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, 10. Baskı, Ankara, C. 5, 2017, s. 27-30.

Toplamda üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde defterde yer alan bütün hükümler konularına göre tasnif edilerek değerlendirilmiş, ikinci bölümünde hükümlerin özeti yapılmış ve üçüncü bölümde ise çalışmanın temel yapısını oluşturan transkripsiyonun yöntemi izah edilmiş ve devamında defterdeki bütün hükümlerin transkripsiyonu yapılmıştır.

Daha önce üzerinde çalışma yapılan ve yukarıda numaraları verilen tezlerle beraber tam transkripsiyonu yapılan 204 numaralı Mühimme Defteri sayesinde mikro düzeyde III. Selim döneminin makro düzeyde ise Osmanlı Devleti'nin anlaşılmasının eskisinden bir nebze daha kolaylaştırması ve bu konularda yeni yapılacak çalışmalara da fayda sağlaması en büyük temennimizdir.

BİRİNCİ BÖLÜM

204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN İÇERİĞİ

1. 204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Defterin başlangıcında 1, 2, 3. sayfalarda 1 adet ilmühaber, 2 adet buyruldu ve 1 adet hatt-ı hümayun sureti bulunmaktadır. Bunlar defterde yer aldığı sıraya göre “A, B, C ve Ç” şeklinde sıralanmışlardır. Defterin devamı ise 346’sı numaralı, 1’i ise numarasız olmak üzere 347 hükümden oluşmaktadır. Bu hükümlerin 141’i suret hüküm şeklindedir. Defterde 4-9 arasındaki sayfalar boş iken diğer sayfalar 10’dan ve hükümler ise 1’den başlayarak sıralanmıştır. Sayfa numaraları eski harflerle sayfaların sağ/sol üst köşelerine yazılırken hüküm numaraları ise bugünkü kullandığımız rakamlarla hükümlerin sağ üst köşelerine yazılmıştır. Tüm hükümler bu şekilde numaralandırılırken 143. Sayfanın başındaki ilk hükmüne numara yazılmamış ve numaralandırma 143. sayfanın ikinci hükmünden itibaren kaldığı yerden devam ettirilmiştir.

Defterin tarih aralığına baktığımız zaman ise hem defterin kapağında hem de hükümlerde en eski tarih olarak hicrî evâsıt-ı Ramazân 1212 ve en yeni tarih olarak ise evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir sene 1213 tarihi yer almaktadır. Bu tarih aralığının miladi karşılığı ise 27 Şubat- 8 Mart 1798 ile 2-11 Ekim 1798 tarihleri arasındaki yaklaşık 8 aylık döneme tekabül etmektedir.¹

1.1. Hükümlerin Türleri

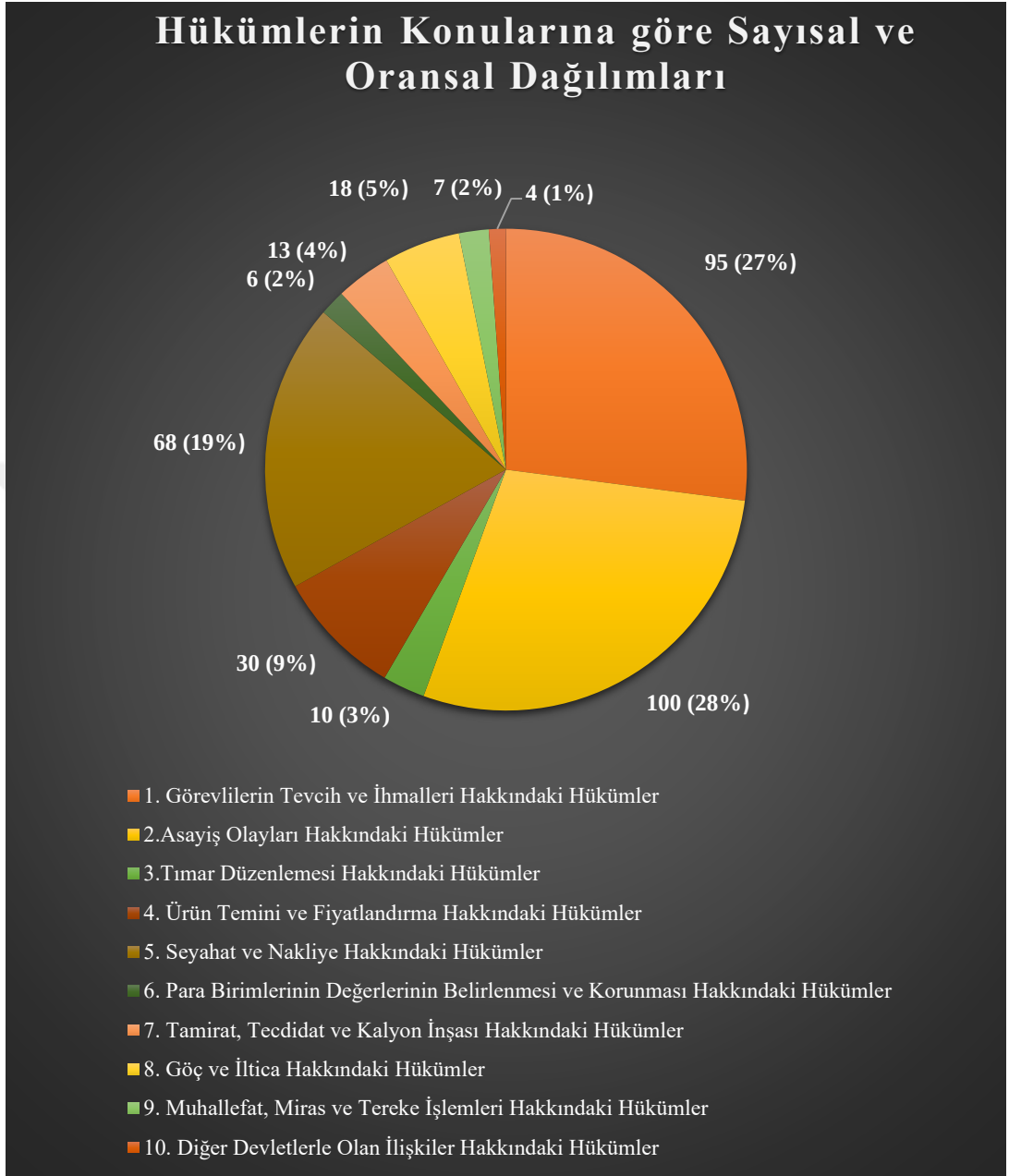
204 Numaralı Mühimme Defterinin içeriğine bakıldığında ise kapsadığı dönem içerisinde görevlilerin tevcihleri ve ihmalleri, asayiş olayları, tımar düzenlemesi, ürün temini ve fiyatlandırma, seyahat ve nakliyenin sağlanması, para birimlerinin değerlerinin belirlenmesi ve korunması, tamirat, tecdidat ve kalyon inşası, göç ve

¹ Osmanlı Devleti’nin belgelerinde tarihlendirme yaparken çoğu zaman net bir gün yerine 30 günlük bir ayı 10’ar günlük aralıklara ayırarak sırasıyla Evâ’il, Evâsıt ve Evâhir olarak 3’e bölerek günü yaklaşık olacak şekilde ifade etmişlerdir. (çevrimiçi), <https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/> 19.03.2022

iltica, muhalefat, miras ve tereke işlemleri, diğer devletlerle olan ilişkilerin korunması gibi birçok farklı konuda toplam 351 hüküm yer almaktadır.

Aşağıda yer alan şekil 1`de hükümlerin konularına göre sayısal ve oransal dağılımları incelendiğinde toplamda 351 hükmün içerisinde 100 hükümle defterdeki hükümlerin %28`ini yani en büyük bölümünü asayiş olayları hakkındaki hükümler oluştururken, 95 hükümle toplam hükümlerin %27`sini görevlilerin tevcih ve ihmalleri hakkındaki hükümler oluşturmaktadır. Toplam hükümlerin geriye kalan kısmı içerisinde 68 hükümle seyahat ve nakliye hakkındaki hükümler toplamın %19`unu teşkil ederken, iâşe temini ve fiyatlandırma hakkındaki hükümler ise 30 hüküm ve %9`luk paya sahip olarak en büyük 4. kategoriye oluşturmaktadır. Bunlarında dışında defterin geriye kalan içeriğinin dağılımını ise sırasıyla göç ve iltica hakkındaki hükümler 18 ile %5`ini, tamirat, tecdidat, kalyon inşası hakkındaki hükümler 13 ile %4`ünü, tımar düzenlemesi hakkındaki hükümler 10 ile %3`ünü, muhalefat hakkındaki hükümler 7 ile %2`sini, para birimlerinin değerlerinin belirlenmesi ve korunması hakkındaki hükümler 6 ile %2`sini ve son olarak diğer devletlerle olan münasebetlerle ilgili hükümler ise 4 ile %1`sini kapsayacak şekilde oluşturmaktadır.²

² Defterin ilk iki sayfasında yer alan 1 hattı hümayun sureti, 2 buyruldu ve 1 ilmühaber ilişkili olduğu konu başlıklarına göre dağıtılarak 347 olan hüküm sayısına 4 eklenerek toplamda 351 hüküm olarak Şekil 1.1 hazırlanmıştır. Toplam hüküm sayısının konularına göre sayısal ve oransal dağılımı için bkz. Şekil 1.1

Şekil 1.1-204 Numaralı Mühimme Defterindeki Hükümlerin Konularına Göre Sayısal ve Oransal Dağılımı

1.1.1. Görevlilerin Tevcihleri ve İhmalleri Hakkındaki Hükümler

İncelediğimiz defterde toplamda 351 hüküm yer alırken görevlilere dair yer alan 93 hüküm, 1 ilmühaber ve 1 buyruldu mevcut hükümlerin %27'sini oluşturmaktadır. Bu başlık altında ise iki farklı türde hükümler yer almaktadır. Birincisi kendilerinden duyulan memnuniyetten dolayı yapılan tevcih ya da tayinler

ile ilgiliyken ikincisi ise tam aksine görevlilerin bazı ihmalleri veya kendileri hakkındaki şikâyetlerin araştırılması hakkındadır.

1.1.1.1. Tevcih ve Tayin ile İlgili Hükümler

İncelenen defterde görevlilerin tevcihleri ya da ödüllendirilmeleriyle ilgili karşımıza henüz ikinci sayfada çıkan ilmühaberinin dönemin sadrazamı olan İzzet Mehmed Paşa ile alakalı olduğu görülmektedir. Bu ilmühaberde padişahın rızasını kazanmak için gösterdiği gayretler ve genel olarak tüm hizmetleriyle ilgili duyulan memnuniyetin yanı sıra son dönemde de kapıkullarının bir kısıt mevaciplerini zamanında ihraç, tevzi ve taksimde başarılı bir şekilde hareket etmesinden dolayı kendisi bir sevb kürk ve mücevher kabızalı hançer ile ödüllendirilmiştir.³ Kendisine her zaman padişahın rızasını kazanacak, Umur-ı Devlet-i Aliyye'nin gereklerini yerine getirecek, diğer tüm görevlileri hakkıyla idare etmesi ve halkı her türlü kötülüğe karşı koruması tembih edilmiştir.⁴

Bu konuda yer alan diğer 80 hüküm içerisinde genellikle başarılı olacağına inanılan kişilerin ihtiyaçlar doğrultusunda bazı vazifelere atandığı, devam ettiği görevde başarılı olanların tekrardan aynı göreve atandıkları yani görev sürelerinin uzatıldığı görülmektedir. Bunlarla birlikte bölgelerin görevlilerinin kendi aralarında yerlerinin değiştirildiği örnek de mevcuttur.⁵ Aynı göreve atanan kişilere genellikle hizmetlerinden duyulan memnuniyet dolayısıyla eski görevlerine ilaveten ve çoğu zaman arpalık olarak nitelendirilen yeni bölgelerin sorumlulukları da ödül olarak verilmiştir.⁶

Kendisine birden fazla bölgenin sorumluluğu verilen kişilere özellikle bir yerin ya da eski görev mahallinden yeni bir yere tayin edilen görevlilere ise yeni görev bölgesinin bizzat kendisinin idare etmesi emredilir. Bunun için ise kendisi ve onun maiyetinde bulunan kapı halkı ile birlikte bir an önce yeni görev yerlerine giderek görevlerinin başlarına geçmeleri şeklinde hükümlerde hızlandırıcı ifadeler yer alır.⁷

³ **204 Nolu Mühimme Defteri**, Sayfa No/Hüküm No. (bundan sonra Hk. No.) 2/C.

⁴ Defterdeki hükümde kendisinden övgüyle bahsedilen Safranbolulu İzzet Mehmed Paşa 20 Ekim 1794'te getirildiği sadrazamlık görevinden 30 Ağustos 1798 tarihinde Fransa'nın Mısır'ı işgalindeki tedbirsizliği nedeniyle azledilmiştir. Abdülkadir Özcan, "İZZET MEHMED PAŞA, SAFRANBOLULU", **TDA**, İstanbul, C. 23, 2001, s. 560-561.

⁵ Hk. No. 49/99-100.

⁶ Hk. No. 32/75; 64/139;

⁷ Hk. No. 39/87; 49/99; 86/185; 86/186; 127/271.

Bir bölge ile ilgili bir görevlinin tayin edilmesi bazı durumlarda ve zamanlarda özel şartlara sahip olduğu gibi aslında her görevlinin yerine getirmesi gereken temel beklentilerin aynı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu beklentilerin en başında neredeyse atamalarla ilgili tüm hükümlerde karşılaştığımız kişilerin görevlendirildiği bölgedeki reayanın can ve mal güvenliğini yani asayişini sağlamak için çok çalışmak dışarıdan ve içeriden gelebilecek tüm tehlikelere karşı memleket ahalisini korumak gelmektedir.⁸ Örneğin Mir-i mirandan olan eski Aksaray Sancağı Mutasarrıfı ve bu defa kendisine Kırşehir Sancağı Mutasarrıflığı tevcih edilen Seyyid Ahmed'e görevi şu şekilde ifade edilmiştir:

“İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer vüsûl-i emr-i şerîfimde olduğun mahallden kapun halkıyla hareket ve livâ-i mezbûre varup makarr-ı hükûmet-i mutasarrıfeyn olan mahallde ikâmet ve zabt u rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyân-i fukarâ-yı ra'ıyyet ve def' ü ref'-i şürûr-ı erbâb-ı mefsedet husûslarına ve istihsâl-i esbab-ı âsâ-yî-i ibâda kemâl-i sa'y ve gayret ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ u mugâyir-i rızâ esnâ-yı râhda ve mansıbında tarafından ve etbâ'ın câniblerinden ferd-i vâhide mikdâr-ı zerre zulm ve ta'addî vukû'una tecvîzden gâyetü'l-gâye hazer ve mübâ'adet eylemen bâbında.”⁹

Bazı bölgelerden sorumlu kişilere yeni görevler tevdi edilirken ya da görev süreleri uzatılırken o bölgede yer alan güvenlik için kritik olan yerlerin güvenliğinin doğrudan atanan kişi tarafından sağlanması emredilmiştir.¹⁰ Bu kritik yerlerin başında bölgede yer alan kale ya da kaleler gelmektedir. Kaleler hem askeri garnizon vasfına sahip olmaları hem de genellikle bölgenin en hâkim noktalarında bulunmaları sebebiyle çevre güvenliğinin sağlanmasında en önemli mevkilerdir. Bu sebeple kendisine itimat edilen, başarılı bulunan kişilerden öncelikle görevlere atanırken bölgedeki kalede ve çevresinde hâkimiyeti bizzat kendilerinin sağlamaları istenmiş ve bu sayede bölgenin de asayişinin tesis edilmesi amaçlanmıştır.¹¹

Bölgelerin muhafazasının sağlanmasında önemli olan noktalardan birisi de bölgeler arasında önemli geçiş noktaları olan derbentlerdir. Derbentler farklı bölgelere

⁸ Hk. No. 25/37; 25/38; 127/271 vd.

⁹ Hk. No. 49/99

¹⁰ Hk. No. 24/32; 25/33; vd.

¹¹ Hk. No. 25/35; 25/38; vd.

ulaşabilmek için insanların sıklıkla kullanmak zorunda kaldıkları dar geçitler, boğazlar ya da kritik kavşak noktaları olarak ifade edilebilir.¹² Bu noktaları sıradan, zararsız, kendi halinde insanlar iş ya da seyahat amaçlı ulaşım için kullanabildikleri gibi kötü niyetli kişiler de farklı amaçları için kullanabilmekteydi. Yerleşim yerlerine baskınlar yapmak ya da reyanın buralardan geçişi sırasında çoğu zaman gasp maksatlı saldırılar için eşkıyalar tarafından tercih edilen bu noktaların güvenliğinin sağlanması bölge halkının ve yolcuların güvenliği için çok büyük önem arz etmektedir.¹³ Derbentlerde güvenliğin tesis edilebilmesi için yeterli sayıda kişinin derbent civarında bulunmadığı yerlerde farklı bölgelerden temin edilmesi için de hüküm yazıldığı defterde görülmüştür.¹⁴

Görevler için tevcihlerde kişilerin belirlenmesinde başka görevlilerin iltimasları, tavsiyeleri, önerileri de önemli roller oynamıştır Özellikle askeri konulardaki atamalarda görevlilerin belirlenmesinde dönemin yeniçeri ağasının görüşü önemsenmiştir. Örneğin Halep ve Edirne`ye zabıt atanırken dönemin yeniçeri ağası olan Eyüp Ağa önemli rol oynamıştır.¹⁵ Bir sancağa mutasarrıf ya da muhafız tayin edilirken de o bölgelerde daha büyük yetki sahibi kişilerin iltimasları önemli rol oynamıştır. Örneğin Delvine Sancağı Mutasarrıflığı ve Derbendat nazırlığını uhdesinde bulunduran Veliyyüddin`in bu vazifeye tekrar atanmasında Rumili Valisi Vezir Mustafa Paşa arzıhal ile iltimas da bulunmuştur.¹⁶

Yeni görevlere atanmanın yahut mevcut görevin devam ettirilme şartlarından birisi de devletin ihtiyaç duyduğu bölgelerdeki askeri ve gerekli mühimmatı hazırlamaktır. Karışıklık çıkan ya da asayişin sağlanmasının zor olduğu yerlerin güvenliklerini temin etmek için başarılarından ve hizmetlerinden memnuniyet duyulan

¹²Şemseddin Sami, **Kâmûs-ı Türkî, İstanbul**, Nadir Eserler Kitaplığı, 2016, s. 604; İsmail Parlatır, “Derbend”, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, 7. Baskı, Ankara, Yargı Yayınevi, 2014, s. 333; James, W. Redhouse, **Turkish and English Lexicon**, Beyrut, 1996, s. 894.

¹³Örneğin Delvine Sancağı`nın sorumluluğu Derbendat Nazırı Veli`ye öncelikle bölgedeki derbendin ve çevrenin korunması şartıyla tekrar tevcih edilmiştir. Hk. No. 26/41.

¹⁴Hüdavendigar Sancağı`nda bulunan Eğridere Mahallesi`nde yer alan derbent sadece o sancaktan değil komşu bölgelerden de görevli temin edilmeye çalışılmıştır. Örneğin Hüdavendigar`a bağlı Gümüşabad ma Efteni`nden 15 kişi talep edilirken Kocaeli`ye bağlı Hendek Kazası`ndan 5 ve Bolu`ya bağlı Düzce Kazası`ndan 10 kişinin görevlendirilmesi için Kocaeli Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hasan Paşa`ya ve Bolu Voyvodasına hitaben hüküm yazılmıştır. Hk. No. 132/283.

¹⁵ Hk. No. 135/289; 136/292.

¹⁶ Hk. No. 36/84

kişilerin bu görevler karşılığında sorumlulukları devam ettirilmiştir.¹⁷ Dönemin en büyük asayiş problemlerinden birisine sebep olan Paspanoğlu Osman'ın çıkardığı ayaklanmanın bastırılması için birden fazla devlet yetkilisi yeni tevcihlerle vazifelendirilmiştir.¹⁸

Kendilerine görev tevcih edilenler bu konuda yazılan hükümlerin sonlarında görevlerini meşru bir şekilde yani şeriatın ve kanunnamelerin emrettiği doğrultuda icra etmeleri, bu doğrultuda davranmamaktan çok korkmaları ve çekinmeleri eğer davranmazlar ise bizzat padişahın şiddetli gazabıyla karşılaşacakları şeklinde çok kati, açık ve tehditvari bir biçimde uyarılmışlardır.¹⁹

Eğer daha öncesinde herhangi bir sebepten dolayı görevden alma durumu yoksa atama sürelerinin uzunluğunun yaklaşık bir yıllık olarak olduğu da bazı hükümlerde yer alan ifadelerden anlaşılabilmektedir.²⁰ Fakat aynı bölgenin kısa bir süre içerisinde bir kişiden alınıp başka bir kişinin sorumluluğuna verildiği de defterdeki hükümlerden anlaşılmaktadır.²¹

Bazı kişilere ise eski görevlerinin yanı sıra kendisine arpalık olarak ekstradan gelir getirecek yerler tevcih edilen görevlilere bu bölgelerden sorumlu olacak yeni bir kişiyi yani mütesellimi tayin etmeleri emredilmiştir.²² Mütesellim olabilecek kişilerin ise özellikleri hükümlerde tek tek sayılır ve asıl sorumlu kişiden bu özellikleri haiz kişileri seçmeleri emredilir. Başlıca özellikler ise şu şekilde sıralanır; tecrübeli (mücerrübü'l-etvar), güvenilir (müstakimül-etvar), reaya-perver, dindar, vasıflı (muttasıf), ve en önemlisi bölge halkının asayişinin sağlamaya muktedir olabilmeleridir.²³

Tevcihlere dair tablo 1 incelendiğinde devletin farklı coğrafyalarındaki idarî ve askerî birimler için çok farklı makam ve mevki için kişilere görevler tevcih edildiği

¹⁷ Hk. No. 29/56

¹⁸ Hk. No. 27/48; 29/60; 30/61; 31/72; vd.

¹⁹ Hk. No. 33/79; 34/80; 73/163; vd.

²⁰ Hk. No. 134/287; 146/314.

²¹ Trabzon Eyaleti'nin sorumluluğu önce Goniya Sancağı Mutasarrıfı Vezir Bican zade Ali Paşa'ya tevcih edilirken daha sonradan ise Erzurum Valisi Yusuf Ziya Paşa'ya tevcih edilmiştir. 25/38; 72/161; Ağrıboz ve Karlılı Sancakları arpalık olarak önce Bender Sancağı Mutasarrıfı ve Kalesi Muhafızı Vezir Hasan Paşa'ya tevcih edilirken daha sonra Ohri Sancağı Mutasarrıfı Mir-i miran Ali Paşa zade Muhtara tevcih edilmiştir. Hk. No. 53/107; 64/139.

²² Hk. No. 25/38; 27/46; vd.

²³ Hk. No. 25/38; 33/77; 72/161; 101/213; vd.

görülmektedir. Bu makamlar arasında vezirler, paşalar, valiler, beylerbeyiler, mutasarrıflar, başbuğular, muhafızlar bulunmaktadır.

Tablo 1.1-204 Numaralı Mühimme Defterinde Yer Alan Tevcih Hükümlerinin Listesi

Sayfa/Hüküm	Mevcut Görev	Yeni Görev	Görevli Kişi	Şart
23/28	Çirmen Sancağı Mutasarrıflığı	Devam (rütbesi vezirliğe yükseltiliyor, Mütesellim ile)	Vezir Hüseyin Paşa (Rumeli Beylerbeyiliği payesi)	Paspanoğlu Osman ve avenesinin yakalanması
24/29	Adana Eyaleti Mutasarrıflığı	Devam (rütbesi vezirliğe yükseltiliyor)	Vezir Yusuf Paşa (Rumeli Beylerbeyiliği Payesi)	
24/30	Kandiye Muhafızlığı	+Girne *	Kandiye Muhafızı Vezir Ferhad Paşa	
24/31	Kars Beylerbeyiliği ve Muhafızlığı	Devam	Kars Beylerbeyi ve Muhafızı Numan	
24/32	Van Beylerbeyiliği ve Kale Muhafızı	Devam	Ahmed Paşa zade Mehmed Emin Paşa	
25/33	İnebahtı Mutasarrıflığı ve Kalesi Muhafızlığı	Devam	Vezir Ahmed Paşa	
25/34	Çıldır Valiliği	Devam	Vezir Yeğen Mehmed Paşa	
25/35	Hanya Mutasarrıflığı	Devam	Mir-i miran Hafız Mehmed Paşa	Hanya Kale Muhafızlığı
25/36	Resmo Sancağı Mutasarrıflığı ve Kalesi Muhafızlığı	Devam	Mir-i miran Hafız Mehmed Paşa	Resmo Kalesi Muhafızlığına devam etmek şartıyla
25/37	Turnacıbaşılık	Şam Kalesi Zabıtlığı	Ser-turnayı Mustafa	
25/38	Goniya Mutasarrıflığı	+Trabzon Eyaleti (Mütesellim ile)	Vezir Bican zade Ali Paşa	Faş Kalesi Muhafazası
26/39	Kilis Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	El-Hac Mehmed Paşa zade İbrahim Paşa	
26/40	İskenderiye Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	Mahmud Paşa biraderi İbrahim Paşa	Kapısı halkından 500+1500 bölgeden olmak üzere 2000 askeri Rumili Valisi maiyetine göndermek

26/41-36/84	Delvine Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	Derbendat Nazırı Veli	Derbent Bölgesinin muhafazası, Arnavut taifesinin Rumeli'ye geçişinin engellenmesi
27/42	Avlonya Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	Mir-i miran ...? Paşa Damadı İbrahim	Derbent Bölgesi Muhafazasını sağlamak
27/43	Kocaeli Sancağı Mutasarrıflığı (aralık)	Devam	Es-Seyyid Hüseyin Paşa (Rumeli Beylerbeyliği Payesi)	
27/44	Kırşehir Sancağı Mutasarrıflığı (aralık)	Devam	Tahir Paşa	
27/45	Alanya Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	Seyyid İbrahim	
27/46	Akşehir Sancağı Mutasarrıflığı	Devam (Mütesellim ile)	Mir-i miran Küçük Ali zade Seyyid Halil	Payas'da oturmak, hacıların geçişini sağlamak
27/47	Hanya Muhafızlığı	İçili	Vezir Nasuh Paşa	
27/48	Vidin ve Niğbolu Sancakları Mutasarrıflığı	Devam	El-Hac Abdi Paşa	Paspanoğlu'nun yakalanması
28/49	Çorum? Sancağı Mutasarrıflığı ve Ada-i Kebir Kalesi Muhafızlığı	Devam	Mir-i mirandan Ahmed	Paspanoğlu'nun yakalanması
28/50	Selanik ve Kavala Sancakları Mutasarrıflığı	Devam	Vezir Ahmet Paşa	
28/51	Sivas Valiliği	Devam	Vezir Seyyid Ahmed Paşa	
28/52	Maraş Valiliği	Devam	Vezir Süleyman Paşa zade Şerif Mehammed Paşa	
28/53	Karaman Valiliği	Devam	Vezir Mehmed Paşa	
29/54	Musul Valiliği	Devam	Abdülcilil zade Süleyman Paşa biraderi Vezir Mehammed Paşa	
29/55	Erzurum Valiliği	Devam	Vezir Yusuf Ziya Paşa	
29/56	Sayda Valiliği	Devam	Vezir Cezzar Ahmed Paşa	Cerde için gerekli 500 nefer süvari askeri ve mühimmatı toplamak

29/57	Mora Valiliği	Devam	Vezir Hasan Paşa	Nizamın ve istikrarın sağlamak
29/58	Rakka Valiliği	Devam	Şeyh zade Vezir İbrahim Paşa	
29/59	Diyarbakır Valiliği	Devam	Vezir el-Hac Salih Paşa	
29/60	Rumili Valiliği ve Belgrad Muhafızlığı	Devam (Belgrad Mutesellim ile)	Vezir Mustafa Paşa	
30/61	Bosna Valiliği	+Hersek Mutasarrıflığı	Vezir Mustafa Paşa	Vidin kuşatmasına yardımcı olmak
30/62	İzvornik Mutasarrıflığı (aralık)	Devam	Sivriceli Ahmed Paşa	Bosna Valisi Mustafa'ya maiyyetinde olmak
30/63	Üsküp Mutasarrıflığı (aralık)	Devam	Hasan	Rumili Valisi Vezir Mustafa'ya yardım etmek
30/64	İlbasan Mutasarrıflığı (aralık)	Devam	Mahmud Paşa Yeğeni Mehmed	Rumili Valisi Vezir Mustafa Paşa emrine askerleriyle birlikte katılmak
31/65	Prizrin Mutasarrıflığı (aralık)	Devam	Tahir Paşa Biraderi Rüstem	Rumili Valisi Vezir Mustafa Paşa hizmetine girmek
31/66	Ohri Mutasarrıflığı	Devam	Ohrili Ahmed Paşa zade Mahmut	Rumili Valisi Vezir Mustafa hizmetine girmek
31/67	Ağrıboz ve Karlili Sancakları Mutasarrıflığı	Devam	Cafer Paşa (Rumili Beylerbeyiliği payeli)	Mevcut maiyyeti olan askerleriyle Sofya gitmek ve orada ikamet etmek
31/68	Yanya Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	Depedelenli Ali	Mevcut maiyyeti olan askerleriyle Niş'e gitmek ve orada ikamet etmek
31/69	Dukakin Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	Kahraman Paşa zade Abdurrahman	500 neferle Depedelenli Ali Paşa maiyyetine katılmak
31/70	Silistre Valiliği	Devam	Vezir Osman Paşa	

31/71	Tırhala ve Köstendil Sancakları Mutasarrıflığı	Devam	Vezir Seyyid Osman Paşa	
31/72	Anadolu Valiliği	Devam	Vezir Osman Paşa	Vidin`i kuşatmak
31/73	Halep Valiliği	Devam	Vezir Mustafa Paşa	Adana`ya gelen memurları görev yerlerine sevk etmek
32/74	Hotin Kalesi Muhafızlığı (arpalık)	+Hotin Sancağı Mutasarrıflığı (arpalık)	Vezir Hüsameddin Paşa	
32/75	Niğde Sancağı Mutasarrıflığı (arpalık)	Devam (arpalık, mütesellim ile)	Mir-i mirandan Bağdadi Ahmed	Kili`yi muhafaza etmek
33/76	Bender Sancağı Mutasarrıflığı ve Muhafızlığı (arpalık)	Devam	Vezir Hüseyin Paşa	Kalede kalarak Boğdan reayası nizamını korumak
33/77	İsmail Muhafızlığı ve Sultanönü Sancağı Mutasarrıflığı (arpalık)	Devam (mütesellim ile)	Kara Mehmed Paşa	İsmail Kalesinin Muhafaza etmek, Boğdan reayası nizamını korumak
33/78-68/143	Akkirman Muhafızlığı, Karesi ve Aksaray Sancakları Mutasarrıflığı (arpalık)	Devam (mütesellim ile)	Mir-i miran Kayeseriyeli zade İbrahim	Akkirman Kalesini ve Boğdan reayasını nizamını korumak
33/79-108/226	Trablusşam Beylerbeyiliği ve Cerde Başbuğuluğu	Devam	Abdullah Paşa zade Halil Paşa	Hacıların rahat şekilde geçişini sağlamak
33/80	Ankara, Kayseri, Karahisar-ı sahip Mutasarrıflığı ve Anapa, Soğucak Kaleleri Muhafızlığı	Devam (mütesellim ile)	Ahmed Paşa zade Vezir Osman	Anapa ve Soğucak Kalelerini korumak şartıyla
34/81	Bağdad, Basra ve Şehr-i zor Valiliği	Devam	Süleyman Paşa	Layıkıyla yapmak şartıyla
35/82	Seddülbahir Kalesi Muhafızlığı	Devam	Mir-i miran Bekir	Eskisinden daha başarılı olmak şartıyla
49/99	Kırşehir Sancağı Mutasarrıflığı	Aksaray Sancağı Mutasarrıflığı	Tahir Paşa	Kapı halkıyla beraber gitmesi

49/100	Aksaray Sancağı Mutasarrıflığı	Kırşehir Sancağı Mutasarrıflığı	Mir-i miran Seyyid Ahmed	Kapı halkıyla beraber gitmesi
51/105	Çıldır Valiliği ve Faş Kalesi Muhafızlığı	+Goniya Sancağı	Vezir Mehmed	
53/107	Bender Sancağı Mutasarrıflığı ve Bender Kalesi Muhafızlığı	+Ağrıboz+Karlı ili (aralık, mütesellim ile)	Vezir Hasan Paşa	Bender Kalesi Muhafazasına devam etmek şartıyla
64/139	Ohri Sancağı Mutasarrıflığı	+Ağrıboz+Karlı ili (aralık, mütesellim ile)	Mir-i miran Ali Paşa zade Muhtar	
72/161	Erzurum Valiliği	+Trabzon Eyaleti (mütesellim ile)	Yusuf Ziya Paşa	
72/162	Maraş Valiliği	Halep Valiliği	Vezir Şerif Mehmed Paşa	Halep`te ikamet etmek, asayiş sağlamak
73/163	İçil Sancağı Mutasarrıflığı	Maraş Valiliği	Derviş Hasan Paşa (Rumili Beylerbeyi Payeli)	
86/185	Resmo Sancağı Mutasarrıflığı	Devam	Mir-i miran Kahraman Paşa zade Ali	Resmo Kalesi muhafazası ve kapı halkıyla gitmek şartıyla
86/186	Mora Valiliği	Devam	Vezir Mustafa Paşa (eski Halep Valisi)	Kapı halkıyla gitmek asayiş sağlamak
98/209	Çorbacılık	Bağdad Kalesi Muhafızlığı ve Mevacib Tahsildarlığı ²⁴	44. Bölük Çorbacısı Ali	
101/213	?	Kırşehir Sancağı Mutasarrıflığı (mütesellim ile)	Mir-i mirandan ...? Abdurrahman Paşa zade Mustafa	
105/221	Çirmen Sancağı Mutasarrıflığı	Köstendil Sancağı Mutasarrıflığı (mütesellim ile)	Mir-i mirandan Mehmed	
107/225	Şam Valiliği ve Mirhacık	+Kudüs+Nablus Sancakları	Vezir Abdullah Paşa	
115/242	Halep Muhassıllığı (önceden), Şam Valiliği, Mirhacık	+Kudüs+Nablus Sancakları	Vezir İbrahim Paşa	
127/271	Şam Valiliği ve Mirhacık	Maraş Valiliği	Azam zade Vezir Abdullah Paşa	

²⁴ Bu göreve tekasülünden dolayı azledilen 20. Bölüğün çorbacısı Mustafa'nın yerine 44. Bölüğün çorbacısı Ali tayin edilmiştir. Hk. No. 98/209.

134/286 – 135/289 (tekrar)	Halep Mevacib Tahsildarlığı	Halep Zabitliği	El-Hac Ahmed Çavuş (küçük çavuşluk payesiyle)	
134/287	Ser-turnalık	Edirne Zabitliği	Serturna Hafız Osman	
136/292	Filibe Yeniçeri Zabitliği	Selanik Kalesi Zabitliği	Zabit Ebubekir	
146/314	Ser-zağarlık	Edirne Yeniçeri Zabitliği	Çelebi Mustafa	

Kaynak: BOA. 204 Nolu Mühimme Defteri.

* Görevli kişilerin mevcut vazifelerine ek olarak sorumluluğu verilen yerler belirtilirken yer isminin önüne “ + ” yazılarak ifade edilmiştir.

1.1.1.2. Görevlilerin İhmalleri İle İlgili Hükümler

Defterde yer alan 13 hüküm ve 1 buyrulduda ise bazı görevlilerle ilgili görevi ihmal, fazla vergi tahsilatı yapma ve başka görevlilerin işine karışma gibi olumsuz durumlarla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuda defterin ikinci sayfasında karşımıza çıkan buyrulduda kâtiplerin mesai saatiyle ilgili özensizliği olduğu görülmektedir. Reisü'l-küttab efendiye hitaben yazılan bu buyrulduda kâtiplerin yaptığı yazışma işlerinin yoğun olmasına karşılık işe erken saatte gelip belirlenen zamandan sonra çıkmaları gerekirken onların saat bir gibi gelip akşamüstü vaktinde çıktıklarından işlerin aksamasına sebep oldukları bu konuda uyarılıp, tembih edilmeleri buna devam edenlerin ise cezalandırılacakları bildirilmiştir.²⁵

Bu konu ile ilgili diğer bir hüküm ise Tırhala Sancağı Alay beyi olan İlbasanlı Abdullah'ın bayrağı altında tüm tımar, zeamet sahiplerini toplayarak Mora Valisi Vezir Hasan Paşa maiyetine katılması emredildiği halde bunu geciktirip yapmadığı eğer hemen bulunduğu yerden hareket ederek kendisine verilen görevi yerine getirmezse memuriyetinin elinden alınarak cezalandırılacağına dair hüküm yazılmıştır.²⁶ Görevi ihmal ve kötüye kullanmaya dair diğer bir konu ise Gümilcine ve Dimetoka ayanlarının toplamaları gereken vergi miktarları olan sırasıyla 500 ve 250 kese akçeden daha fazla topladıklarının ve bunun maddî durumu zor olan reayanın ayaklanmasına neden olacağına dair şikâyetlerle ilgilidir. Bu konunun dikkatli bir şekilde görevlendirilen mübaşirle birlikte araştırılması için önce Edirne

²⁵ Hk. No. 3/Ç.

²⁶ Hk. No. 76/169.

Bostancıbaşına, ilgili kazaların naiplerine ve daha sonra da Kapıcıbaşı Doğancıklı Süleyman`a hitaben farklı tarihlerde ikişer defa hüküm yazılmıştır.<sup>27</sup> Sonradan yazılan araştırma hükümlerinin üzerine yazılan derkenarlardan anlaşıldığına göre Gümilcine Naibi`nin beyanından Gümilcine Ayanı`nın kendisine ruhsat verilen 500 kese akçeden bir tek fazla bir nesne toplamadığı ama Dimetoka`da ise ayanının kendisine izin verilenden fazla vergi toplamamasına rağmen Dimetoka Dizdarı Mustafa`nın zorbalıkla her altı ayda bir toplanan tekaliften 5000 kuruşu kendi zimmetine geçirdiği bu duruma korktukları için kimsenin ses çıkaramadığı ise yapılan tahkikat sonucunda anlaşılmıştır.²⁸

Kapıcıbaşılardan el-Hac Mehemmed Bey ile ilgili ise Ağrıboz`daki görev süresi bittiği ve sadrazam tarafından defalarca kendisine yazılı olarak İstanbul`a dönüşü için çağrı yapıldığı halde mevcut görev yerinde kalmakta ısrar ettiğinden kendisine hitaben incelenen defterde iki defa hüküm yazılmıştır. Safer ve Rebî`ü`l-evvel aylarında yazılan hükümlerde kapıcıbaşının kendisini İstanbul`a getirmekle görevli olan mübaşirle beraber bir dakika bile gecikmeden gelerek payitahtta mevcut diğer kapıcıbaşılar gibi devlet için gereken hizmetlerde bulunması emredilmiştir.²⁹

Görevlilerle ilgili karşılaşılan olumsuz örneklerden birisi de Kapıcıbaşı Doğancıklı Süleyman olarak nitelendirilen kişinin çıkardığı bazı problemlerle alakalıdır. Kendi görev yeri Sultanyeri olmasına rağmen yanına Abbas oğlu deneni kişiyi de alarak Gümilcine`ye gelen Doğancıklı ayanlık iddiasında bulunmuş ve burada Mestan oğlu Haseki İbrahim ile çatışmaya girişmiştir maalesef bu durumdan bölgedeki halk çok büyük zarar görmüştür.³⁰ Yaşanan bu olumsuz gelişmelerin etkisini ortadan kaldırmak bölgede sükûneti sağlamak için öncelikle bölgeye bir mübaşir tayin edilmiş ve bu kişiden Doğancıklı Süleyman`ın görev yeri olan Sultanyerine, Abbas oğlu ve Mestan oğlu İbrahim`in ise İstanbul`a gönderilmesi emredilmiştir.<sup>31</sup> Daha sonra da bölgede kontrol ve düzenin daha da hızlı ve kolay sağlanması için önceki gönderilen mübaşire yardımcı olarak İskece`de mukim olan Kapıcıbaşılardan Topuzlu

²⁷ Hk. No. 106/222-223; 112/233-234-235

²⁸ Hk. No. 112/234-235.

²⁹ Hk. No. 120/252; 138/295.

³⁰ Hk. No. 139/296.

³¹ Hk. No. 139/297.

zade el-Hac Mustafa Gümilcine`ye gitmek üzere görevlendirilmiştir.<sup>32</sup> Çorum Sancağı Alay beyi Mehmed`in halka kötü davrandığıyla ilgili bazı şikâyetlerin gelmesi üzerine bu durumun araştırılması kendisiyle ilgili bölgedeki intibanın ne olduğunun öğrenilmesi için Sivas valisine ve Çorum sancağındaki zuemaya, erbâb-ı tımara bu konu ile ilgili tahkikat yapılması emri gönderilmiştir.³³

Görevlilerle ilgili olumsuz bir durumun da Anapa`daki muhafaza görevini bitirip memleketleri olan Kütahya ve Karahisar-ı sahip sancaklarına dönen neferatın miralayları olan Seyyid Abdurrahman ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu kişinin alayında yer alan bazı kişilerin alaybeyinin su-i halinden rahatsız olduklarından kendisinin Muslı veled-i Mehmed ile değiştirilmesini talep etmeleri üzerine bu konudaki iddiaların araştırılması için memur ve mübaşir olarak tayin edilen Mehmed Arifi`ye hitaben hüküm yazılmıştır.³⁴

1.1.2. Asayiş Olayları Hakkındaki Hükümler

204 numaralı defterde yer alan hükümlerin büyük bir kısmını 99 hüküm ve 1 buyruldu ile asayiş problemleri, itaatsizlik, eşkıyalık faaliyetleri, saldırı, baskın, tahkikat ve bazı suçluların affı gibi konulardaki hükümler oluşturmaktadır.

Defterin kapsadığı dönem içerisinde yönetimin üstesinden gelmekle uğraştığı en büyük iç sorunların başında hükümlerde Paspanoğlu farklı yerlerde ise Pazvandoğlu (Pazvan, Pâzvând, Pâsbân, Pasvant, Passavant) Osman olarak geçebilen ayanın ve beraberindeki dağlı eşkıyasının ayaklanması gelmekteydi.³⁵ Birçok devlet

³² Hk. No. 147/317.

³³ Hk. No. 120/253.

³⁴ Hk. No. 143/311.

³⁵ Paspanoğlu ismini aslen Bosnalı Paspan ismindeki dedesinden aldığı düşünülmekte olan Osman, Vidin Valisi Melek Mehmed Paşa ile ihtilafa düşen babası Ayan Ömer`in Sadrazam Koca Yusuf Paşa tarafından yakalanarak katledilmesi sonucu bulunduğu yerden firar etmiştir. Bir süre Arnavutluk civarındaki bölgelerde eşkıyalık faaliyetleri sürdüren Paspanoğlu Avusturya ile olan savaşta fayda sağladığı için kendisine babasından kalan mülklerin yarısı iade edilmesine rağmen kendisinin bunlarla yetinmeyip etrafına topladığı eşkıyalarla birlikte Vidin valisine karşı isyan ederek bölgeyi ele geçirmeye başladı. Nizâm-ı Cedid uygulamalarına da karşı çıkan Paspanoğlu kısa bir süre içerisinde yaklaşık 80.000 kişilik ordu hazırlayarak Niğbolu, Zıştovi, Ruscuk, Sofya, Niş gibi şehirleri ele geçirdi. Kendisini etkisiz hale getirebilmek için Edirne ve Rumili`nde bir ordu hazırlanmasına rağmen 1798 yılı Vidin kuşatmasında Osmanlı ordusu başarısız olması ve Fransa tarafından Mısır`ın istilası gerçekleşince devlet Paspanoğlu ile anlaşma yoluna giderek kendisine vezirlik vererek bu sorunu çözüme kavuşturmaya çalışmıştır. Ahmet Cevdet Paşa, *Târîh-i Cevdet, (Tertîb-i Cedîd)*, Haz. Sadık Emre Karakuş, Murat Babuşoğlu, Ankara, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kültür Yayınları, 2017, s. 1808-1824; Enver Ziya Karal, *Selim III`ün Hatt-ı Hümayunları*, 2. Baskı, Ankara, Türk Tarih Kurumu

görevlisi bu sorunların çözümü için görevlendirilmiş, kendilerine yeni makamlar ve rütbeler tevcih edilmiştir. Örneğin Paspanoğlu Osman ve etrafındaki avenelerinin bölgedeki diğer görevlilerle ittifak edilerek etkisiz hale getirilmesi şartıyla Çirmen Sancağı mutasarrıfı ve Rumeli beylerbeyliği payeli Hüseyin'in rütbesi vezarete yükseltilmiştir.³⁶ Özellikle Balkanlar ve Rumeli civarında etkili olan Paspanoğlu ve Dağlı Eşkîyası isyanları incelenen dönem içerisinde devleti uğraştıran en büyük iç meselelerden birisi haline gelmiştir.³⁷ Bu isyanı bastırmakla görevli askerlerin bazılarının ordudan firar edip önce 40-50 kişilik gruplar halinde köylere dağılarak buraları yağmalamaları daha sonra da toplanarak 3000 kişilik grup halinde Zağra-i atik ve Çırpan civarına saldırı da bulunacak olmaları üzerine Edirne Bostancıbaşı Mustafa'ya bu soruna çözüm bulması için hüküm yazılmıştır.³⁸

Hükümler arasında yukarıda bahsedilen Dağlı Eşkîyası ve özellikle Paspanoğlu Osman ayaklanması dışındaki eşkıyalık ve itaatsizlik faaliyetlerine baktığımızda ise Diyarbakır, Halep, Mora'da çok yoğun olmak üzere bunların dışında Adana, Bursa, Edirne, Konya bölgelerinde meydana gelen karışıklıklar göze çarpmaktadır.

Diyarbakır bölgesinde bulunan Kürt aşiretlerin çıkardığı karışıklıklar devletin çözmek için aynı anda farklı bölgelerdeki görevlileri ve birçok askeri harekete geçirdiği olaylardan birisidir. Doğu Anadolu bölgesinde bulunan Şeyh Hasanlı, Disimli ve Dücik yurdu gibi aşiretlere mensup eşkıyalar bir araya gelerek bölgede iki binlere varan sayılara ulaşarak çevrede yaşayan reayaya büyük zararlar verir hale gelmişlerdir.³⁹ Bu durumun halk arasında yarattığı mağduriyetleri gidermek için gerek

Yayınları (TTK), 1999, s. 120-127; Yücel Özkaya, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Dağlı İsyanları (1791-1808)**, Ankara, TTK, 2020, s. 30-74; A. Cevat Eren, "PAZVAND-OĞLU OSMAN", **İslâm Ansiklopedisi (İA)**, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları (MEB), İstanbul, C. 9, 1964, s. 532-535; Kemal Beydilli, "PAZVANDOĞLU OSMAN", **TDA**, İstanbul, C. 34, 2007, s. 208-210.

³⁶ Hk. No. 23/28.

³⁷ Kapucubaşı Sultanyeri Ayanı Süleyman (sabık Halep Valisi) bölgedeki diğer görevlilerle ittifak ederek Gümilcine, Dimetoka, Sultanyeri'ni Dağlı Eşkîyasına karşı korumak için görevlendirilenlerden sadece birisidir. 71/157; Özellikle Rumeli bölgesinde 1791 yılında ortaya çıkan dağlı isyanlarının bastırılmasında Rumeli ve Anadolu'daki daha birçok ayanın görevlendirildiği görülmekle birlikte Rumeli'ndeki bazı ayanların dağlı eşkıyasını kendi çıkarları için kullandıkları, bunlar vasıtasıyla kendilerine rakip olan ayanları yok etmeye çalıştıkları da bazı kaynaklarda ifade edilmektedir. Yücel Özkaya, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Dağlı İsyanları (1791-1808)**, s. 28-31; Yücel Özkaya, **Osmanlı İmparatorluğunda Âyânlık**, Ankara, TTK, 2014, s. 204-205.

³⁸ Hk. No. 155/337.

³⁹ Örneğin reaya verilen zararlara dair hükümlerden birinde şu şekilde bahsedilmektedir. "Tâ'ife-i ekrâddan katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ve hetk-i a' râz ve ihrâk-ı büyüüt ve kurâ ve tecrim-i fukarâ misillü gün-a-gün hiyânet ve şenâ'ate ibtidâr üzre olan Şeyh Hasanlu ve Disimli ve Dücik yurdu Aşîreti eşkıyasının" Hk. No. 70/145.

bölgeye yakın görevliler⁴⁰ gerekse takviye olarak daha uzaklarda yer alan başka görevliler sorunun çözümü için vazifelendirilmişlerdir.⁴¹ Daha sonradan gelen hükümlerden bu problemin büyüdüğü ve destek için görevlendirilen Erzurum Valisi Vezir Yusuf Paşa'nın maiyetine de yeni kişilerin verilmek zorunda kalındığı anlaşılmaktadır.⁴² Yeni görevlendirilecekler belirlenip kendilerine gerekli emriler yazıldıktan sonra Erzurum Valisi Yusuf Paşa'ya beraberinde kapı halkı ve bu kişileri emri altına alarak yola çıkması ve adı geçen aşiretlere mensup eşkıya grubunun Diyarbakır Valisi Salih Paşa ile koordineli şekilde etkisiz hale getirilmesi emri verilmiştir.⁴³ Kürt aşiretlerin isyan çıkardığı bölge sadece Anadolu'nun doğusu olmamış Halep'te de bazı aşiretlere mensup kişilerin yaklaşık 2000 kişiyi başlarına toplayarak bölge asayişini bozmaları üzerine Bozok Sancağı Mutasarrıfı Mir Süleyman bu eşkıyaların geçiş yollarını tutarak onları yakalayıp etkisiz hale getirmekle görevlendirilmiştir.⁴⁴ Bahsedilen problemlere farklı bir örnek olarak da Bağdad'da asayişin sağlanabilmesi için duyulan asker ihtiyacı nedeniyle buraya yakın bir bölge olan Musul'daki Vali Vezir Mehmed Paşa'ya kapı halkını ve Musul alay beyinin bölgedeki tüm tımar, eşkinci, zuemayı toplayarak valinin kethüdası önderliğinde Bağdad Valisi Vezir Süleyman Paşa emrine göndermesi hakkında hükmün defterde mevcut olduğu görülmektedir.⁴⁵

Ülke içerisinde büyük bir kargaşanın görüldüğü bölgelerden birisi de Halep şehridir. Burada yaşanan durum ülkenin diğer konumlarında meydana gelen eşkıyalık olaylarından ve karışıklıklarından daha farklı bir mahiyettedir. Bölgede bulunan sadât

⁴⁰ İlk önce Konya tarafında çıkan ayaklanma ve kargaşanın bastırılmasına görevlendirilen Erzurum Valisi ve Maadin-i Hümayun Emini Vezir Yusuf Paşa oradaki problemin Karaman Valisi tarafından çözülmesi üzerine oraya gitmek yerine Diyarbakır Valisi el-Hac Salih Paşa ile irtibata geçerek Kürt aşiretlerin çıkardığı kargaşaların bastırılması için görevlendirilmiştir. Hk. No. 39/87; 40/88.

⁴¹ Bu eşkıyalık faaliyetleri Doğu Anadolu Bölgesinde olmasına ve bölgedeki görevlilerden takviye güçler toplanmasına rağmen Ünye Ayanı Genç Mustafa'nın da oğlu ya da kardeşini 1000 nefer piyadenin başına başbuğ tayin ederek Erzurum Valisi Yusuf Paşa'nın emrine göndermesi emri verilmesi ve bunların büyük bir sorun haline geldiğini düşündürmektedir. 117/244-245; Bu konuyla ilgili gelen daha sonraki iki hükümde ise Canik Muhassılı olarak nitelendirilen Genç Mustafa'ya ve Arım kadısına Kürt aşiretleri bastırmak için talep edilen 1000 nefer asker ihracından bölgedeki veba salgının nüfusu olumsuz etkilediği için vazgeçildiği ve Erzurum Valisi Yusuf Ziya Paşa'nın da daha önce bu yönde gelen hükümleri uygulamaya almaması emredilmiştir. Hk. No. 132/281-282.

⁴² Mir-i mirandan Muş Sancağı Mutasarrıfı Murad, Çapakçur, Kemah voyvodaları ve diğer örnekler için bkz. Hk. No. 70/145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156.

⁴³ Hk. No. 79/175-176.

⁴⁴ Hk. No. 93/196.

⁴⁵ Hk. No. 143/312-313.

ve yeniçeriler birbirlerine karşı olan husumetlerinden dolayı iki fırka olup kendi yanlarına da eşkıya güruhundan birilerini çekmeleriyle bölgedeki karışıklık kısa süre içerisinde çok büyük bir hal almıştır. Bölgedeki kadılar ve diğer görevlilere, karışıklığa sebep olanları bu sefere mahsus uyarmaları işledikleri suçun tekrarı halinde cezalandırılacaklarına dair hüküm verilmiştir.⁴⁶ Bu muhalif iki grup arasında silahlı çatışmaya, katle varan saldırıların yaşanmasına rağmen kısa bir süreliğine sükûnet sağlanır gibi olsa da tekrardan şiddetli çatışmalar yaşanmış ve bu durum neticesinde bölgede yaşayan ahalinin can ve mal güvenliği hepten ortadan kalkmıştır.⁴⁷ Bu konuda yazılan üçüncü hükümde ise bölgedeki karışıklığın artık kontrolden çıkarak çok fazla büyüdüğü, sadâtlık iddiasında bulunan kişinin yakalanıp mahkemeye getirildiği sırada mübaşirin elinden birileri tarafından zorla alınması üzerine bu kişilerin yakalanması için Halep valisine hitaben emir yazılmıştır. Bu emirde ayrıca bu durumların tekrar yaşanması halinde bundan *vücuḥ-ı memleketin* sorumlu tutulacağından kendilerinin hazineye para ödenmesi cezasına çarptırılacakları belirtilmiştir.⁴⁸

Büyük kargaşaların çıktığı noktaların birisi de Mora bölgesidir. Bu bölgede dış güçlerin de kışkırtmalarıyla daha fazla alevlenen iç karışıklıklar tek başına Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa'nın bastıramadığı bir hal almıştır. Kürt aşiretlerin çıkardığı isyan Doğu Anadolu Bölgesinde çıkardıkları isyanda Diyarbakır Valisi Salih Paşa'ya farklı yerlerden yardımcı kuvvetler tayin edildiği gibi bu olayda da Mora Valisi emrine Selanik, Tırhala Eğriboz, Katrenili gibi bölgelerden ihtiyaç duyulan başta asker olmak üzere mühimmat ve levazımatın tedarik edilmesi için bütün bölge görevlilerine emirler yazılmıştır.⁴⁹ Örneğin Mora'da asayişi sağlayabilmek için buraya çok yakın bir konumda bulunan İnebahtı alay beyine emrindeki tüm eşkinci, zuema ve erbab-ı tımarı toplayarak İnebahtı muhafızı olan Vezir Ahmed Paşa'nın emrine girmesi ve burada bulunan kalelerin gerekli tamirini yaparak bölgenin muhafazasının sağlanması emredilmiştir.⁵⁰ Aynı şekilde emirler Tırhala ve Ağrıboz sancakları alay beylerine Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa'nın emrine girerek bölgedeki kalelerin her türlü tamirinin yapılması ve İnebahtı başta olmak üzere Mora bölgesindeki kritik noktaların

⁴⁶ Hk. No. 42/91.

⁴⁷ Hk. No. 89/193.

⁴⁸ Hk. No. 137/293.

⁴⁹ Hk. No. 87/187-188-189; 88/190-191-192; 109/228-229-230-231.

⁵⁰ Hk. No. 103/215.

muhafazasının sağlanması için verilmiştir.⁵¹ Mora'da ortaya çıkan zulümlerin, kargaşanın ve özellikle Fransızlar tarafından çıkartılan kışkırtmaların önlenbilmesi, sorumluların ortaya çıkarılabilmesine yardımcı olması için bölgeye Karaca Kostaki adındaki birisi tercüman olarak atanmıştır.⁵²

Özellikle Kırım'ın kaybedilişinden sonra Osmanlı Devleti için sınır noktalarından birisi haline gelen Anapa Kalesi'nin muhafazasının sağlanması ve bu kalenin gerekli tüm tamiratlarının yapılmasının da önemsendiği ilgili hükümlerden anlaşılmaktadır. Anadolu'nun Aydın, Saruhan, Ankara, Sultanönü, Karesi, Menteşe ve Teke Sancakları gibi birçok farklı noktasında bulunan alay beylerinden bayrakları altına idarelerindeki tüm tımar, eşkinici ve zuema erbabını toplayarak Anapa bölgesinin muhafızı olan Vezir Osman Paşa'nın emri altına girmeleri emredilmiştir.⁵³ Yine ülkenin kuzeyinde Bender, Akkirman, Kili, İsakçı ve İbrail gibi mahallerde özellikle Tatarların yaşadığı bölgelerde bu kişilerin kendi davalarıyla ilgili talepleri için farklı bölgelere gidip oralardaki kadıları ve diğer görevlileri uğraştırmalarından dolayı buralardaki nizamın bozulmasına ve huzursuzluklara neden olmuşlardır. Bu yüzden adı geçen yerlerin muhafızları ve kadılarına hitaben yazılan hükümde Tatarların kendi aralarından muhtarlar seçerek onlar aracılığıyla problemlerinin çözümlerini aramaları ve diğer beldelerdeki Tatarların nizamlarının işleyişini bozmamaları emredilmiştir.⁵⁴

Huzursuzlukların yaşandığı noktalardan bir diğerine bakıldığında ise bölgeye iltizam usulüyle mültezim olarak tayin edilen görevliye karşı itaatsizlik edildiği örneğinin hükümlerde göze çarpan hususlardan birisi olduğu tespit edilmektedir. Valide Sultan hassı olan Azez ve Kilis'e 1212 Mart başında temessükle mültezim ve voyvoda olan Daltaban zade Seyyid Mahmud'a Azez ahalisi itaat ederken Kilis ahalisinin etmemesi üzerine mültezimin otoritesini reddeden kişilerin cezalandırılacağı hakkında bölge kadılarına, diğer görevlilere ve mültezime hitaben emirler yazılmıştır.⁵⁵ Bu duruma benzer bir olayın da Birecik bölgesinde yaşandığı anlaşılmaktadır. Birecik de ortaya çıkan itaatsizlik sonucunda mirî tahsilatının yapılamaması üzere hassa silahşorlarından Antep Voyvodası Ali Kadri Ağa zade

⁵¹ Hk. No. 104/216-217.

⁵² Hk. No. 150/329.

⁵³ Hk. No. 55/109-110-111-112-113-114-115.

⁵⁴ Hk. No. 41/90.

⁵⁵ Hk. No. 67/141; 68/142; 69/144.

Hüseyin'in Rakka Valisi Vezir es-Seyyid İbrahim Paşa'nın daha sonraki hükümde ise Halep Valisi Vezir Şeref Mehmed Paşa'nın emrine girmesi kendisine emredilmiştir.⁵⁶

Yukarıda bahsedilen bölgelerin yanı sıra daha küçük sınırlar içerisinde meydana gelen eşkıyalık ve haydutluk olayların gerçekleştiği de ilgili hükümlerden anlaşılmaktadır. Bu bölgelerde meydana çıkan sorunların çözümünde önceliğin yerel görevlilere, daha sonra ihtiyaç halinde onlara yakın bölgede bulunan diğer görevlilere verildiği ve onların girişimleriyle bu problemlerin ortadan kaldırılmasına çalışılmıştır. Konya⁵⁷, Adana⁵⁸, Adalar⁵⁹, Yalakabad (Yalova) ve civarı⁶⁰, Pirlepe⁶¹, Gölpazarı⁶², Edirne ve Kırkkilise⁶³, Bursa⁶⁴, Mudanya⁶⁵, Selanik⁶⁶, Pravişte⁶⁷, Karaferye⁶⁸, Ağrıboz⁶⁹, Van⁷⁰ bölgelerinde farklı sayılarda kişilerin katıldığı ve gerek reayanın

⁵⁶ Hk. No. 74/165; 139/298.

⁵⁷ Hk. No. 21/26; 22/27; 147/316.

⁵⁸ Hk. No. 42/92.

⁵⁹ Lütfullah isimli kişi başına topladığı yaklaşık 40 kadar eşkıya ile birlikte İstanbul yakınlarındaki Adalar arasında seyahat eden kayıklara saldırılarda bulunduğundan başka Tuzla subaşısını da katletmesi üzerine Kuru-yı hümayun zabıtine Kartal ve Gebze'den neferler toplayarak bu kişilerin ölü ya da diri yakalanması kendisine emredilmiştir. Hk. No. 57/117.

⁶⁰ Hk. No. 61/134.

⁶¹ Pirlepe ve ona bağlı mukataa civarında ortaya çıkan Masatlı? Osman, Kara Muçu ile ittifak ederek başlarına Ohri, Kırçova, İstarova, Görüce, Debreden başkalarını toplayarak Varoş Karyesini basıp, reayayı tehdit, gasp, mal ve canlarına kast ettiklerinden bunların mukataaya geçişlerini engellemek için öncelikle Üsküp Nazırı, Ohri Mütesellimi ve Debreli Yusuf Bey'e yazılan hükümlerden başka Rumili Kaymakamına hitaben de hüküm yazılmıştır. Hk. No. 84/180; 85/181-182-183.

⁶² Gölpazarı bölgesinde işledikleri suçlar karşılığında cezalandırılmak yerine Anadolu Valisi Vezir Seyyid Ali Paşa'nın iltimasıyla, Kaptan-ı derya ve Vidin canibi Seraskeri Vezir Hüseyin Paşa maiyetine girmeleri kendilerine emredilen Küçük Mehmed ve etrafındaki avenesi bu sebeple çıktıkları yoldan geri dönerek bölge ahalisinden masrafları olduğunu ifade ederek zorla para tahsil etmeye ve onlara zulmetmeye başlamışlardır. Bu konuyla ilgili Küçük Mehmed ve yanındakilerden tekrar şikâyetler gelmesi üzerine Kocaeli Sancağı Mutasarrıfı Hüseyin Paşa'ya bu kişileri tek tek uyarması ve aksi halde cezalandırılacakları hakkında ikaz etmesi hakkında hüküm yazılmıştır. Hk. No. 101/214; 123/266.

⁶³ Bu bölgenin asayişinin sağlanmasında genel itibarıyla Edirne Bostancıbaşı sorumlu olduğu için isyan, eşkıyalık gibi olaylar meydana geldiğinde dönemin bostancıbaşı Bergoslu Mustafa'nın önderliğinde ihtiyaç duyulan askerler ve başbuğlar yakın bölgelerden çağrılır, toplanır ve sorunun çözümüne girilirdi. Hk. No. 107/224; 121/255.

⁶⁴ Hk. No. 131/279.

⁶⁵ Hk. No. 141/307.

⁶⁶ Selanik'te şehir kethüdası oğlu Hüseyin, Kayıkçı oğlu Süleyman ve Helvacı İsmail isimli üç nefer turnacı ile serdengeçti Poşucu İbrahim ve Molla Bayrakdar isimli şahıslar başlarına topladıkları yaklaşık 700-800 eşkıya ile ihtilal çıkardıklarından bunlardan Molla Bayrakdar'a Kavala'ya kalebent ve diğerlerine ise Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa emrine girmeleri ve mevcut Selanik zabıtinin de azledilerek yerine Ebubekir Paşa'nın tayin edilmesi hakkında hükümler verilmiştir. Hk. No. 151/330-331.

⁶⁷ Hk. No. 154/336.

⁶⁸ Hk. No. 155/338; 157/343; 158/344.

⁶⁹ Hk. No. 157/342.

⁷⁰ Hk. No. 112/237.

gerekse bölgede bulunan görevlilerinin can ve mal güvenliğini tehdit eden asayiş olayları yaşanmış ve bunların çözümü için ilgililere hitaben hükümler yollanmıştır.

Asayişin ve güvenliğin sağlanmasındaki kilit noktalardan birisi de derbentler yani önemli geçiş noktalarıdır. Bu bölgelerin koruma altına alınmasıyla bölgeye sızması muhtemel eşkıya ve saldırgan unsurların yakalanması ya da amaçlarından vazgeçmeleri sağlanabilmekteydi. Defterde bahsi geçen Eğridere Derbent'inde ihtiyaç duyulan güvenliğin sağlanması için Gümüşabad maa Efteni'den 15, Düzce'den 10 ve Hendek'ten 5 neferin seçilerek sekban olarak burada görevlendirilmesi eğer bu konuda zafiyet olur ise tüm zararın bu kişilerden tazmin ettirileceği hakkında Kocaali Mutasarrıfı Seyyid Hasan Paşa'ya ve Bolu voyvodasına hitaben hüküm yazılmıştır.⁷¹ Asayişin sağlanmasında etkili olan görevlilerin bir diğer türü de *pandur* denilen özellikle Rumeli yöresinde bulunan kır veya belde bekçileridir.⁷² Karlılı ve İnebahtı'nın güvenliklerinin sağlanmasında önemli rolleri olan bu görevlilerin seçimlerinin iki bölgede farklılık göstermesinden dolayı pandurlar arasında çıkan huzursuzluk bölgedeki reyanın asayişinin ortadan kalkmasında neden olmuş ve bu sorun pandurların bölükbaşılarının gelirlerinin iyileştirilerek tekrar düzenlenmesiyle çözülmeye çalışılmıştır.⁷³

Konargöçerlerin bir bölgeden başka bir bölgeye doğru hareketliliğinden dolayı tarım alanlarıyla birlikte bölgede yaşayanların can ve mallarına karşı verilen zararların da mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Defterde bu konuda yer alan tek hükümde Aydın'ın Bayındır kazasında konargöçerlerin sahip olduğu hayvanların bölgedeki yerleşik reyanın bağ ve bahçelerine, ekinlerine zarar vermesinin yanı sıra bölge halkının hayvanlarının çalınması, ırzlarına tasallutların gerçekleşmesiyle reyanın çok büyük mağduriyet yaşadığı ve bu durumun engellenmesi Aydın muhassılına, Bayındır kadı ve voyvodasına emredilmiştir.⁷⁴

Ülke içerisinde ve sınır boylarında asayişin sağlanması için merkezden ihtiyaç duyulan noktalardaki kişilerle ilgili tahkikat yapılması ve her an teyakkuzda olunması ile ilgili emirlerin gittiği de mevcut hükümlerden anlaşılmaktadır. Faş Kalesi'ne

⁷¹ Hk. No. 132/283.

⁷² Parlatur, "pandur", **A.g.e.**, s. 1336.

⁷³ Hk. No. 138/294.

⁷⁴ Hk. No. 79/174.

muhafız olarak atanan Vezir Mehmed'e ise kendinden önce bölgedeki muhafız Abaza İbrahim Paşa'nın civardaki Abazalardan güç alarak bölgeyi ve kaleyi zapt etmesi kendisinden sonra muhafız olarak atanan Bican zade Ali Paşa'yı katletmesi olayını araştırması emredilmiştir.⁷⁵ Çırpan kazasında yer alan Çakırlı kurasında yaşayan Memiş Usta ismindeki şahsın halka zulmettiği ile ilgili şikâyetlerin gelmesi üzerine Edirne bostancıbaşısına bu konu ile ilgili tahkikat yapılması emredilmiştir.⁷⁶ İran'da Osmanlı sınırına yakın yerlerde bazı asayiş problemlerinin mevcut olmasından dolayı bölgedeki Çıldır valisine, Van muhafızına, Kars muhafızına, Bayezid Sancağı mutasarrıfına ve Erzurum valisine yaşanabilecek ve ülkeye zarar verecek tüm sıkıntılara karşı sürekli teyakkuzda, birbirleriyle iletişim ve koordine halinde olmaları hakkında hükümler verilmiştir.⁷⁷

Asayiş ile ilgili hükümler arasında göze çarpan detaylardan birisi de Tatar olarak adlandırılan, vezirlerin kapılarında habercilik ya da sefer zamanlarında orduda geri hizmetlerde kullanılan kişilerin⁷⁸ birçok yerde saldırılara maruz kalmasıdır. Bu kişiler ile beraberindeki bazı görevliler özellikle vazifeleri sebebiyle çıktıkları yolculukları sırasında farklı noktalarda saldırılara uğramışlar ve bazıları bu saldırılar sebebiyle ağır biçimde yaralanmışlar hatta içlerinden bazıları da hayatlarını kaybetmişler.⁷⁹

Taşralardaki kritik noktalardaki eşkıyalık olaylarında olduğu gibi şehirlerde asayişin ve düzenin sağlanması devlet için çok önemli bir husustu. Şehir merkezlerinde bunu sağlamak için devletin ilk başvurduğu yöntemlerden birisinin fitne ve fesat yuvası olarak görülen devlet aleyhine konuşulan mekânların kapatılmasını sağlamak olduğunu söylemek yanlış olmasa gerek. Bu dükkânların başında bir araya gelmek için en çok tercih edilen mekânlar olarak kahvehaneler ve berberler gelmektedir.⁸⁰ Bunların dışında bazı zimmîlerin İzmir'de sonradan açtıkları 29 konak ve meyhanelerde fitne çıkaran "*haşerât makûleleri*" diye tabir edilen

⁷⁵ Hk. No. 52/106.

⁷⁶ Hk. No. 19/21.

⁷⁷ Hk. No. 119/247-248-249-250-251.

⁷⁸ Midhat Sertoğlu, "Tatar", **Osmanlı Tarih Lugatı**, 2. Baskı, İstanbul, Enderun Kitabevi, 1986, s. 330.

⁷⁹ Hk. No. 42/92; 47/97; 141/308; 155/339.

⁸⁰ Hk. No. 2/B.

kişilerin toplanması üzerine bunların hepsinin kapatılması için İzmir kadısına hitaben hüküm yazılmıştır.⁸¹

Daha önce suç işleyen ya da suçsuzluğunu bir şekilde ispatlayan bazı kişilerin affedildiklerine dair hükümler de incelenen defterde yer almaktadır. Affedilen bu kişiler incelendiğinde kendisine verilen sorumluluğu daha sonra yerine getirmesi neticesinde⁸², haklarında suç işledikleri iddiası olanların önce firar ettikleri daha sonra merkeze affedilmeleri talebiyle kendileri ya da ailelerinden birilerinin yazdıkları arzuhallerinde suçsuzluklarını ve firar neticesinde ailelerinin ve kendilerinin yaşadıkları mağduriyetlerini ifade etmeleri üzerine bağışlandıkları anlaşılmaktadır.⁸³ Af ile ilgili defterde bulunan ilginç örneklerden birisi de meşhur Kırım Sultanı Cengiz Giray Han'ın bazı nifak sahiplerinin iftirasına uğraması sonucunda korkusundan firar etmesiyle alakalıdır. Birkaç farklı yerden sonra Anapa yakınlarındaki Çerkes kabilelerinin bulunduğu Kemer köyüne sığınmış ve burada iftiraya uğradığını çoluk çocuğundan “*evlad u ıyalinden*” uzak kaldığını kapıcıbaşılardan Tosun Mehmed'e yazmış ve bu kişinin padişaha durumu arz etmesi üzere kendisinin affedilerek Rumilindeki çiftliğinde kalmasına izin verilmiştir.⁸⁴

1.1.3. Tımar Düzenlemesi Hakkındaki Hükümler

Osmanlı Devleti'ni kurulduğu yıllardan itibaren özellikle 16 yüzyılın ortasına kadar çağdaşı olan diğer devletlere karşı üstün kılan en önemli etmenlerden birisi tımar sistemini etkin ve başarılı bir şekilde uygulamış olmasıydı. Fakat bu tarihten sonra gerek sürekli devam eden savaşlarda tımar sahibi sipahilerin bölgelerinden uzaklaşması sonucunda korumasız kalan topraklarda türeyen Celâlî gibi eşkıyaların çoğalıp toprağı işleyen reayayı yerinden etmesi gerekse tımar verilen kişilerin liyakatsiz oluşları sistemin bozuluşunu hızlandırmıştı.⁸⁵ Her ne kadar 18. yüzyılın ikinci yarısından sonra tımar sisteminin Osmanlı coğrafyasının birçok bölgesinde askerî anlamda işleyemez hale gelmesinden dolayı buralarda topraklarda hazineye gelir sağlamak için iltizam sistemi yaygınlaşmış olsa da I. Abdülhamid ve III. Selim dönemlerinde tımar sistemine dair çıkarılan yeni nizamnamelerle bu sistemin

⁸¹ Hk. No. 136/290.

⁸² Hk. No. 17/16.

⁸³ Hk. No. 20/24; 49/101; 105/220; 147/316.

⁸⁴ Hk. No. 150/327.

⁸⁵ Mustafa Akdağ, “Tımar Rejimin Bozuluşu”, **DTCFD**, III/4 (1945), s. 421-426.

devamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır.⁸⁶ III. Selim dönemi yenileşmenin ve değişimin en kesin şekilde başladığı dönem olarak kabul edilse de geçmişten beri uygulana gelen “kadim” tımar sisteminin iyileştirilebilmesi umuduyla yeni düzenlemeler yapılması gelenekçilik anlayışından kopuşun kolay olmadığını da işaret etmektedir.⁸⁷

Osmanlı Devleti'nin neredeyse kuruluşundan beri uygulamaya başladığı, devletin ekonomik ve askerî anlamda çok önemli bir yapıtaşını oluşturan tımar sistemine ilişkin bazı hükümlerin de incelenen defterde yer aldığı görülmektedir. Tımarla ilgili yer alan 10 hükümde de sistemin işleyişiyle ilgili ortaya çıkan aksaklıkların düzeltilmesine dair yol ve yöntem içeren emirler verildiği görülmektedir. Bölgesel olarak bakıldığında hükümlerin, Kıbrıs, Erzurum, Maraş, Kütahya ve Karahisar-ı sahip, Silistre, Tırhala, Ağrıboz ile ilgili olduğu görülmektedir.

Kıbrıs'ta özellikle Girne, Lefkoşa, Magosa, Baf, Tuzla ve Limason'da bulunan kalelerin tımarlarının dağıtımıyla ilgili dikkatli davranılmadığından düzensizliklerin olduğu bir kalenin tımarının başka bir kalenin sakinine verilmesinden dolayı ortaya çıkan karışıklıklardan Kıbrıs sahilindeki kalelerde neferat kalmamıştır. Bu durum yüzünden öncelikle kalelerin ve sonrasında da bölgenin güvenliğinin tehlikeye girmesine neden olmuştur. İlgili kalelerin dizdarlarına ve Kıbrıs Muhassılına yazılan iki hükümde hangi kalenin tımarı boşa çıkarsa o kalenin yerlisine buranın tevcih edilmesi ve karışıklıkların önüne geçilmesi emredilmiştir.⁸⁸

Erzurum bölgesindeki vilayetler ile Maraş civarında bulunan bölgelerle ilgili tımar konusunda memur tayin edilen kişilerle beraber bölgelerdeki alaybeyleri ve diğer görevlilere hitaben yazılan hükümlerde ise esas amacın boş ve atıl durumda kalan arazilerin önüne geçmek olduğu anlaşılmaktadır. Art arda yazılan iki hükümde de bu bölgelerde bulunan arazilerin son yıllarda rağbet görmemesinden dolayı boş kalması üzerine öncelikle buraların tımar sahipleriyle ilgili bir yoklama yapılarak mevcut olmayanlar tespit edilecek daha sonra da gerekirse bu toprakların ikisi, üçü, dördü hatta beşi birleştirilerek miktarlarının bir kişiye yetecek hale getirilecektir. Bundan sonra da

⁸⁶ Ahmed Cevdet Paşa, **A.g.e.**, s. 566, 1500; Ömer Lütfi Barkan, “Tımar”, **İ.A.**, İstanbul, C.12/1, 1979, s. 329-330; Halil İncelik, “TİMAR”, **TDA**, İstanbul, C. 41, 2012, s. 172.

⁸⁷ Mehmet Genç, “Osmanlı İktisadî Dünya Görüşünün Etkileri, Gelenekçilik (Tradisyonizm) İlkesi”, **Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi**, 11. Baskı, İstanbul, Ötüken Yayınları, 2014, s. 44-46.

⁸⁸ Hk. No. 20/25; 154/335.

ilk olarak eski sahiplerine tekrar teklif edilecek eğer onlar tarafından yine de rağbet görmez ise ellerinden buna dair senetler alınarak daha sonra da rütbesi daha düşük olan kişilerden mülazım seçilerek onlara tevcih edilerek boş ve atıl kalmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.⁸⁹

Kütahya ile Karahisar-ı sahip sancaklarındaki tımar ve zeamet erbabıyla ilgili yazılan hüküm de ise bu kişilerin 3 yılda bir yoklanması, mevcut olup olmayanların, çocuksuz ölenlerin tespit edilerek deftere kaydedilmesiyle birlikte yine ilgi göremeyen tımarların birleştirilerek bir kişiye yetecek miktara ulaştırılıp rağbet görür hale getirilmesi için memur tayin edilen Mehmed Arifi'ye hitaben emir yazılmıştır.⁹⁰

Tırhala, Ağrıboz sancakları alay beyleri ve Mora Valisine yazılan hükümlerde de bölgede yoklama yapılarak tımar sahiplerinin yoklanması, görevlerine dönmeyenlerin ya da tımarlara rağbet etmeyenlerin kaydedilerek yeniden mülazemete verilmesi emredilmiştir.⁹¹ Daha sonradan Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya yazılan hükümde ise Mora'da bulunan kalelerin tımarların sadece ağalarının arzıyla ve ağalarının açtığı bayrakların altında toplanan, gece gündüz kalede kalıp muhafaza için çalışanlara verilmesi bunların dışında herhangi bir şekilde adam kayrılmaması emredilmiştir.⁹² Bir başka hükümde ise Silistre Valisi Vezir el-Hac Osman Paşa'ya bölgesinde dağıtılan tımar ve zeametlerde alay beylerinin tevcihlerden aldıkları arz akçesi, dağıtımlarda yaptıkları iddia edilen yolsuzlukların ve tımarlara olan rağbetin azlığının sebebinin araştırılması emredilmiştir.⁹³

1.1.4. Ürün Temini ve Fiyatlandırma Hakkındaki Hükümler

İncelenen defter kapsadığı dönem içerisinde ürün temini veya fiyatlandırma ile ilgili birden fazla farklı konuda toplam 29 hükmü ve 1 hatt-ı hümayun suretini ihtiva etmektedir. Bu konular arasında toplumun sosyal ve iktisadi hayatını doğrudan ilgilendiren iaşe, ısınma ya da günlük hayatta gereksinim duydukları diğer ürünler ile

⁸⁹ Hk. No. 57/118; 58/119.

⁹⁰ Hk. No. 146/315.

⁹¹ Hk. No. 71/158-159-160.

⁹² “Mora'da vâki' kılâ'nın müstahfazân vesâ'ir neferâtın vâki' olan teveccühâtı dizdârları arzlarıyla gurebân ve topçuyân neferâtının dahî gurebân ağası ve topcubası arzıyla derûn-ı kal'ada sâkin olup hizmet-i lâzımelerin edâ eylemek ve süvâriyân yemîn ü yesâr neferâtının dahî ağalarının arzlarıyla ağaları bayrağı altına hizmetinde olmak şartıyla tevcih olunması muktezâ-yı şürûtlarından...” Hk. No. 125/268.

⁹³ Hk. No. 53/108.

bunların fiyatlandırılmasıyla ilişkili meselelere dair hükümlerin yer aldığı görülmektedir.

1.1.4.1. Ürün Temini İle İlgili Hükümler

Tüm devletlerde olduğu gibi Osmanlı Devleti için de sahip olduğu tebaanın yani halkın ihtiyaç duyduğu temel gereksinim maddelerini temin etmek en öncelikli vazifelerden birisidir. Özellikle nüfusun yoğun fakat üretimin az olduğu İstanbul gibi büyük bir şehirde bu konu diğer birçok bölgeye göre de normalden kat be kat daha fazla öneme sahiptir. Temel ihtiyaçlara yani Osmanlı'nın deyiimiyle “*havâ-yic-i zarûriyyeye*” olan erişimin o bölgede yaşayan insanlar tarafından sağlanamaması ya da zor sağlanması ilk önce fiyatlarda enflasyonist baskıyı oluştururken bu durumun daha da artmasıyla bir süre sonra toplumda isyan ve kargaşaya varan hareketlenmelerin yaşanması kaçınılmazdı. Devlet tüm bu durumları bildiğinden özellikle İstanbul halkı başta olmak üzere tüm tebaasının ihtiyaçlarını sağlamayı dışarıya ürün satmaya yani ihracata tercih eden iâşe (provizyonizm) politikaları izlemiştir.⁹⁴

204 numaralı defterin kapsadığı süreç içerisinde bu konudaki hükümlerin iâşe maddeleri, odun, kömür, yapağı, çuka, nal, barut/güherçile tedarikiyle ilgili olduğu görülmektedir. İâşe ile ilgili maddelerin yer aldığı 2 hükümde soğan, mercimek, nohut, peynir, hinta, şairle birlikte yine temel ihtiyaçlardan odun ve kömürün İznik, Karamürsel, Silivri ve Tekfurdağı bölgelerinden İstanbul'a getirildiği fakat buralarda stokçuluk yani muhtekirlik yapmak isteyen kişilerin temin sürecine müdahale ettiklerinden bölgede yer alan tüm görevlilerin bu konuda dikkatli olması gerektiği belirtilmektedir.⁹⁵ Defterde iâşe maddelerinin temininden ziyade odun ve kömüre olan ihtiyacın fazlalığına ve bu maddelerin tedarikinin sağlanmasına dair hükümlerin daha çok olduğu görülmektedir. Bu konuyla ilgili hükümlerde yine muhtekir taifesinin odun kesimi ve kömür nakline müdahale ederek İstanbul'a gelmesi gereken bu maddelerin naklini geciktirerek başka bölgelere satışını gerçekleştirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.⁹⁶ Yine odun kıtlığına “*kalletine*” sebep olan bir başka durumun ise

⁹⁴ Mehmet Genç, “Osmanlı İktisadî Dünya Görüşünün Etkileri, İâşe (Provizyonizm) İlkesi”, **A.g.e.**, s. 41-44.

⁹⁵ Hk. No. 14/12-13.

⁹⁶ Hk. No. 10/1; 11/2; 12/3; 149/324-325-326.

İstanbul'a odun yerine sürekli çıkan yangınlar nedeniyle ihtiyacı ve dolayısıyla fiyatı kısa sürede hızla artan kerestenin ticarî getirisi daha fazla olduğu için nakledilmesidir. Bu durum neticesinde İstanbul'da yaşayanların odun ihtiyacı piyasadaki azlığı yüzünden normalden daha da fazla artmakta devlet yaşanan sıkıntıyı engellemek için odun temin edilen bölgelerdeki görevlileri, nakliye edenleri ve sürece müdahale eden muhtekir taifesini uyaran emirler göndermiştir.⁹⁷ İstanbul'a gelmek zorunda olmasa da odun ve kerestenin bazı mahallere nakledilmesinin yasaklandığı görülmektedir. Alanya kadısı ile bu sahile kıyı olan bölgelerin kadı ve naiplerine gönderilen emirde İskenderiye ve Dimyat'a bu bölgelerden bir tek odun ve kerestenin nakledilmemesi konusunda kesin hüküm verilmiştir.⁹⁸

Hükümlerde temin ve tedarik ile ilgili sıkıntı yaşanan diğer ürünler ise nal, çuka ve yapağıdır. Defterde nal üretimi ve İstanbul'a nakli ile ilgili birbiriyle doğrudan ilişkili üç hükmün art arda yazıldığı görülmektedir. İlk hükümde Sofya ve Samakov civarındaki kazalarda üretim yapan nalbant esnafının nal fiyatlarına zam yapma taleplerinin olumsuz karşılandığı ve eski fiyattan üretimi devam ettirmeleri emredilmektedir.⁹⁹ İkinci ve üçüncü hükümde ise üreticilerin nalları doğrudan İstanbul'a ulaştırıp satmaları gerekirken Edirne ve Tekfurdağı civarında gümrük resmi de alınmayıp bu ürünlerin İznik, Mudanya, İnöz ve İzmir'deki esnaflara satıldığı ve onların bunların dükkânlarında sattıklarından Edirne, İnöz ve Tekfurdağı'ndaki görevlilerin bunun önüne geçmeleri emredilmiştir.¹⁰⁰ Tedarik edilmeye çalışılan yapağının ise devlet belirlediği bölgelerden humsunu yani 1/5'ini gönderdiği memur tarafından vakıyyesini (okka ya da dört yüz dirhem) 12 akçeden almadan önce başka kimseye satılmaması için Rumili valisine ve bölge kadılarına hükümler yollamıştır.¹⁰¹ Devlet tarafından özellikle Rumeli'ndeki bölgelerden toplanan yapağı Selanik'de yeniçeriler için üretilen çukanın ana maddesini oluşturmaktadır. İncelenen defterdeki hükümlerden anlaşıldığına göre bir süredir yeniçeri ocağına çuka temini sağlayan Sabuncu Yasef ve ortağı olan diğer Yasef'in gerçekleştirdikleri çuka üretiminde gerek kalite gerekse ebatlarında hile yaparak ocağı zarara uğrattıkları bu sebepten ötürü

⁹⁷ Hk. No. 12/3; 15/14-15; 149/324-325-326.

⁹⁸ Hk. No. 133/285.

⁹⁹ Hk. No. 77/170.

¹⁰⁰ Hk. No. 78/171-172-173.

¹⁰¹ Hk. No. 50/102-103.

dükkânlarına, içindeki mallarına ve başkalarındaki alacaklara el konularak bu zararların tazmin edilmeye çalışıldığı bununla da yetinilmeyerek bir daha İstanbul'a gelmeleri kesinlikle yasaklanarak Kudüs'e katle bedel olarak sürüldüğü anlaşılmaktadır.¹⁰² Çuka gibi önemli askerî ihtiyaçlardan birisi olan barut ile ilgili de yer alan 2 hükümden ilki üretimin devlet kontrolü dışında yasak olmasına rağmen İslimye'de günlük 100-200 vakiyye arasında üretimin yapılması ve satılmasının öğrenilmesi üzerine buna devlet tarafından bir kerelik bedeli ödenerek el konulmasıyla ilgilidir.¹⁰³ Barut ile ilgili diğer hüküm ise İştîp, Siroz, Timur hisarı, Manastır kazalarından çıkarılıp Azadlu Baruthanesine gönderilecek olan barutun hammaddesi güherçilenin nakliyle ilgili geciktirmeye sebep olanların Üsküp'e nefiy yani sürgün olacaklarıyla ilgilidir.¹⁰⁴

1.1.4.2.Fiyatlandırma İle İlgili Hükümler

Defterin ilk sayfasında yer alan hatt-ı hümayun suretinde Bursa'daki çarşı ve pazarda esnaf kontrolü ve fiyatların düzenlenmesiyle ilgili karşılaşılan sorunlar ve bunların çözülmesi için yapılacaklarla alakalı olduğu görülmektedir. İhtisap mukataasına verilen bu görevlerin Veled oğlu Hafız isminde bir esnafın tahrikiyle Bursa tekâlif nazırı ve onun maiyetindeki memurlara verildiği ama sonradan bu duruma itiraz edilerek eskiden beri uygulanan usule dönüldüğü yani fiyat kontrolünün ihtisap ağası tarafından yapılacağı, kadılar dışında mütesellim, ayan gibi kişiler tarafından narh belirlenemeyeceği anlaşılmaktadır. Bunlarla beraber burada üretilen ekmeğin gramaj ve fiyatlarıyla da ilgili de giderilmesi gereken sorunların olduğu anlaşılan içerikte çözüm olarak fiyatlandırmanın esnafı zarar ettirecek kadar düşük ve halkı mağdur edecek kadar yüksek olmayacak bir şekilde düzenlenmesi istenmiştir.¹⁰⁵

Bir önceki paragrafta bahsedilen hatt-ı hümayun sureti ile doğrudan ilgili olduğunu düşündüğümüz ve daha sonradan ihtisap mukataası olduğu için terkin edilen hükümde Bursa'da üretilen ekmeklerin gramajlarının eksikliği ya da olması gerekenden fazla pışırılması üzerine bölgede yaşayan ahalinin mağduriyet yaşamalarına sebep olduğundan Bursa tekâlif nazırı ve kadısı yanlarına alacakları 5

¹⁰² Hk. No. 75/166; 76/167; 100/212; 130/276; 152/334.

¹⁰³ Hk. No. 111/232.

¹⁰⁴ Hk. No. 118/246.

¹⁰⁵ Hk. No. 1/A.

kişi ile bu durumu hakkaniyetle denetlemeleri bölgedeki ümena, ayan, mütesellim vs. başkalarının narh ya da kontrol işlerine karışmaması hakkında emir verilmiştir.¹⁰⁶

İzmir voyvodasının merkeze yazdığı tahriratta esnafın kendilerine İskenderiye`den ticaret gemilerinin gelmediği ve Frenk mahallerine malların gittiğini gerekçe göstererek kahvenin her yüz vakıyyesini 360-370 kuruşa almalarına rağmen 600 kuruşa, pirincin ise her vakıyyesini 4`er kuruşa çıkarmışlardır. Bununla kalamayarak esnafın fiyatlara gün be gün yeni zamlar yapmaya devam etmeleri üzerine İzmir`de İstanbul narhının uygulanarak satış yapılması emredilmiştir.¹⁰⁷

Fiyatlandırma ile ilgili son hüküm ise Midilli, Molova ve Kaloniye bölgelerindeki usta ve işçi çalıştırma ücretlerinin özel şahıs ve mirî binalar için İstanbul ve civarındakileriyle aynı olması gerektiği hakkındadır. Bu bölgelerdeki usta ve işçilerin ücretlerini fazla talep etmeleri durumunda bina sahiplerinin mağdur olacağından hükümde muayyen miktarlardan fazla bir ücret talepleri olur ise küreğe koyma, katl ya da idamla cezalandırılacaklarına dair uyarı mevcuttur.¹⁰⁸

Vergilendirme ile ilgili yer alan tek hüküm ise Efrenc diyarlarından İstanbul ve İzmir`e kara ve deniz yollarıyla gelen ve giden mallar için %3, Diyar-ı İslamiyye`den kara ve deniz yoluyla İstanbul, Galata ve Karaköy`e getirilen mallardan %4 vergi alınması hakkında daha önceden belirlenen bir kural olmasına rağmen bunun bazı kişiler tarafından arttırılmak istenmiştir. Bunun üzerine mağduriyet yaşayan kişilerin yazdığı arzuhal olumlu cevaplanmış belirlenenlerin dışında hiçbir talepte

¹⁰⁶ Hk. No. 85/184.

¹⁰⁷ Hk. No. 133/284.

¹⁰⁸ “Âsitâne-i aliyem ve havâlisinde vâki` ebniyelerde istihdâm olunan neccâr kalfası iki yüz on akçe ve kâr-hânegiye yüz seksan akçe üstâd-ı selebci ve neccâr yüz elli akçe vasat neccâr yüz yigirmi şâkir[d] neccâr altmış akçe ser-nakkâşân yüz seksan akçe kalem-kârî nakkâş yüz elli akçe sâde nakkâş yüz yigirmi akçe şâkir[d] nakkâş altmış akçe ve üstâd camcı yüz yigirmi akçe ve şâkirdi altmış akçe ve üstâd hubulcu yüz yigirmi akçe ve şâkirdi altmış ve er genci? doksan akçe kalem-kârî sıvacı yüz elli akçe sâd-kâr sıvacı yüz yigirmi akçe taşçı kâr-hânegisi yüz elli akçe üstâd taşçı yüz yigirmi akçe ve mastar taşçı yüz beş akçe şâkirdi altmış kurşuncu ustaları yüz yigirmi akçe bıçakçı yüz beş akçe oymacı yüz yigirmi akçe şâkirdi altmış akçe doğramacı ve nakkâşçı? ve sandıkçı yüz elli akçe koğacı yüz yigirmi akçe divarcı kalfası yüz elli akçe ve üstâd divarcı yüz yigirmi akçe ve mastar divarcı yüz beş akçe tekneçiyân kırk beş akçe lağımçıbaşı yüz yigirmi akçe lağımçı ustaları yüz beş akçe kaldırımcı yüz akçe beher zirâ`i beşer hammâl başı doksan akçe hammâl yetmiş beş akçe ırgad başı doksan akçe ırgadân altmış akçe sâde tuğla dökünce kilesi altı akçe dolusu? dökünce üç akçe kettân kamesi? kıyyesine iki akçe fî vaz` olunmağla fiyât mîrî ebniyesine başka yalnız şehir binâlarına mahsûs olup mîrî binâsında on akçede bir akçe noksânıyla işlemek ve fiyât-ı mevzû`adan ziyâde ücret talep ve ahz ider ise katl ve i`dâm olunmak ve binâ sâhibi dahî mu`âheze olunup kalfa ve kâr-hânegisini ibreten li`l-gayr küreğe vaz` olunmak...” Hk. No. 135/288.

bulunulmamasına dair kapıcıbaşılardan İstanbul Gümrük Emni Hüseyin'e hüküm yazılmıştır.¹⁰⁹

1.1.5. Seyahat ve Nakliyenin Sağlanması Hakkındaki Hükümler

İncelenen 204 numaralı defterde yer alan hükümlerin önemli bir kısmı da çeşitli konulardaki ulaşım yani seyahat ile nakliye edilecek eşya ve emtiaların güvenliklerinin sağlanmasıyla ilgilidir. Seyahat ve nakliye güvenliğini kapsayan yaklaşık 68 hüküm defterde bulunmaktadır.

1.1.5.1. Seyahatin Sağlanması İle İlgili Hükümler

Seyahat güvenliği ile ilgili hükümleri temel olarak ülkenin sınırları içerisinde ve dışarısında gerçekleşen seyahatlerle ilişkili olarak ikiye ayırmak mümkündür. Sınırların dışarısına yapılan seyahatlerle ilgili hükümleri kişilerin bireysel olarak yazdıkları geçiş izinleri talepleri oluşturmaktadır. Bu talepler arasında Kırım'a geçiş için izin isteyenler, hac için devletin sınırları dışından gelip kendi vatanlarına sorunsuz dönmek isteyenler, görevi biten elçilerin ülkelerine dönüşlerin yer aldığı görülmektedir.

Kırım'ın III. Selim'in tahta çıkışından kısa bir süre önce Ruslar tarafından işgali sonucunda devlet o zamana kadar ki halkının çoğunluğu Müslüman olan en büyük toprak kaybını yaşamıştır.¹¹⁰ Bu toprak kaybının neticesinde anavatan ile Kırım arasındaki resmi bağıllık statü değişmesine rağmen burada bulunan kişiler ile Osmanlı Devleti'nin kalan sınırlarında yaşayan insanlar arasındaki yüz yıllardır var olan bağ aynı bir anda kopmamıştır. Bu yüzden iki bölge arasında insan hareketliliği yaşanmaya devam etmiştir. Fakat Kırım'ın statüsü değiştiği için buraya gidişlerde yola çıkmadan önce gerekli izinlerin alınması gerekmiştir. Kırım'a geçiş ile ilgili yazılan hükümler kişilerin arzuahallerindeki sorunsuz seyahat istekleri üzerine liman nazırı, hisar gümrüğü emini ve kavak ustasına hitaben yazılmıştır. Bu yolculuk sırasında yolcuların karşılaştığı en büyük problem Karadeniz boğazlarından geçişlerde kendilerine haksız sebeplerle sorun çıkarılarak buralarda alıkonulmalarıdır. Bu şikâyeteye sebep olan durum belirtilerek kişilerin mağdur edilmeden geçiş yapmaları yani direkt geçişleri

¹⁰⁹ Hk. No. 61/135.

¹¹⁰ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, 7. Baskı, Ankara, TTK, C. IV/1, 2011, s. 487-507.

için emirler verilmiştir. Bu konu ile ilgili yer alan toplam 5 hükümde 1'i Aîşe isminde Rus pasaportuna sahip olan kadın ve 1'i tüccar olmak üzere toplam 7 kişinin Kırım'a geçiş talebine olumlu yanıt verilerek hüküm yazılmıştır.¹¹¹

Osmanlı ülkesine hac farızasını yerine getirmek için sınır dışından Buhara'dan gelen Şefaât Hâce zade Abdurrahman Hâce, Niyaz Hâce ve Zevcesi, Şeyh el-Hac Abdullah Özbek ve el-Hac Abdullah haclarını tamamladıktan sonra Karadeniz boğazlarından geçerek sorunsuz bir şekilde ülkelerine dönmek için yazdıkları arzuahalleri olumlu karşılanmıştır. Bu kişilere boğazlardan geçişlerinde yolculuklarında herhangi bir şekilde zorluk çıkarılmaması hakkında emir içere hükümler liman nazırı, hisar gümrüğü emini ve kavak ustasına hitaben yazılmıştır.¹¹²

Bu konuda bir diğer hükmün ise Osmanlı Devleti'nde görev süresi dolan Rus orta elçisinin sağ salim bir şekilde ülkesine dönüşü devletin itibarı ve ikili ilişkiler açısından önemsenen bir husus olduğu için yanına gedikli Ali tayin edilerek ülkesinin sınırlarına kadar sağ salim ulaşması sağlanmaya çalışılmıştır.¹¹³

Ülke sınırları dışarısına yapılan seyahatlerin güvenliğini sağlamanın önemli olduğu gibi ülke sınırları içerisinde yapılan seyahatlerin güvenliğini sağlamak da Osmanlı Devleti'nin önemle üzerinde durduğu hususlardan birisidir. Bu anlamda her yıl düzenli olarak gerçekleşen hacı kabileleri, gayr-i Müslim zımmî reayanın ülke sınırları içerisinde rahatça dolaşımı ve yeni tayin edilen görevlilerin görev yerlerine güvenli bir şekilde ulaşımının sağlanmasına ilişkin konular da defterde yer alan hükümlerin bazılarını oluşturmaktadır.

Defterde ülke sınırları içerisinde seyahat güvenliği ile ilgili yer alan hükümlerin göze çarpan önemli bir kısmını Surre-i hümayun ve hacıların yaptığı yolculukları oluşturmaktadır. Osmanlı Devleti'nde padişahlar tarafından Hicaz bölgesine gönderilmesi gelenek haline gelen paralar ve hediyeler tayin edilen surre emini tarafından hacıların birlikte Receb ayının on ikisinde kervanlarla Üsküdar'dan yola çıkarılırdı.¹¹⁴ Tamamı devletin o günkü kendi topraklarından geçen, çok uzun mesafeyi kapsayan ve zaman alan bu kutsal yolculuğun güvenli bir şekilde

¹¹¹ Hk. No. 18/18-19; 46/95; 105/219; 121/254.

¹¹² Hk. No. 51/104; 64/137; 64/138.

¹¹³ Hk. No. 45/94.

¹¹⁴ Sertoğlu, "Surre", **A.g.e.**, s. 318.

tamamlanması devletin itibarı açısından oldukça önemliydi. Yazılan hükümler art arda incelediğinde devletin hacıların sağ salim kutsal topraklara ulaşmasıyla ilgili izlediği güzergâh ve strateji politikaları çok iyi görülebilmektedir. Öncelikle sırasıyla hacı kafilesinin ve surre-i hümayunun geçeceği yol üzerindeki tüm devlet görevlilerinin harekete geçirilmesinin yanı sıra belli noktaların ve buralardaki görevlilerin de özellikle belirlendiği göze çarpmaktadır. Boğazın Anadolu kıyısındaki Üsküdar'dan başlayan yolculuk Gebze'de Kocaeli Mutasarrıfının kafileyi teslim alıp Sultanönü'ne kadar, oradan Sultanönü Muteselliminin Akşehir'e, oradan Akşehir Muteselliminin Konya'ya, Konya Muteselliminin, Karaman'a, Karaman Valisinin Adana'ya, Adana Muteselliminin Halep'e, Halep Valisinin kethüdası aracılığıyla Hama'ya, Hama Muteselliminin ise Şam'a ve oradan da Şam Valisinin¹¹⁵ görevlileri aracılığı ile Trablusşam Beylerbeyi ve Cerde Başbuğunun¹¹⁶ geri kalan güzergâhta sağladığı güvenlikle en son Hicaz bölgesine ulaşmakla son bulmaktadır.¹¹⁷ Kara yoluyla sağlanan bu güzergâh daha sonralarda Osmanlı Devleti'nde vapurların ve trenlerin kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte terkedilerek deniz ve demir yoluyla olmak üzere yeni güzergâhlar belirlenmiştir.¹¹⁸

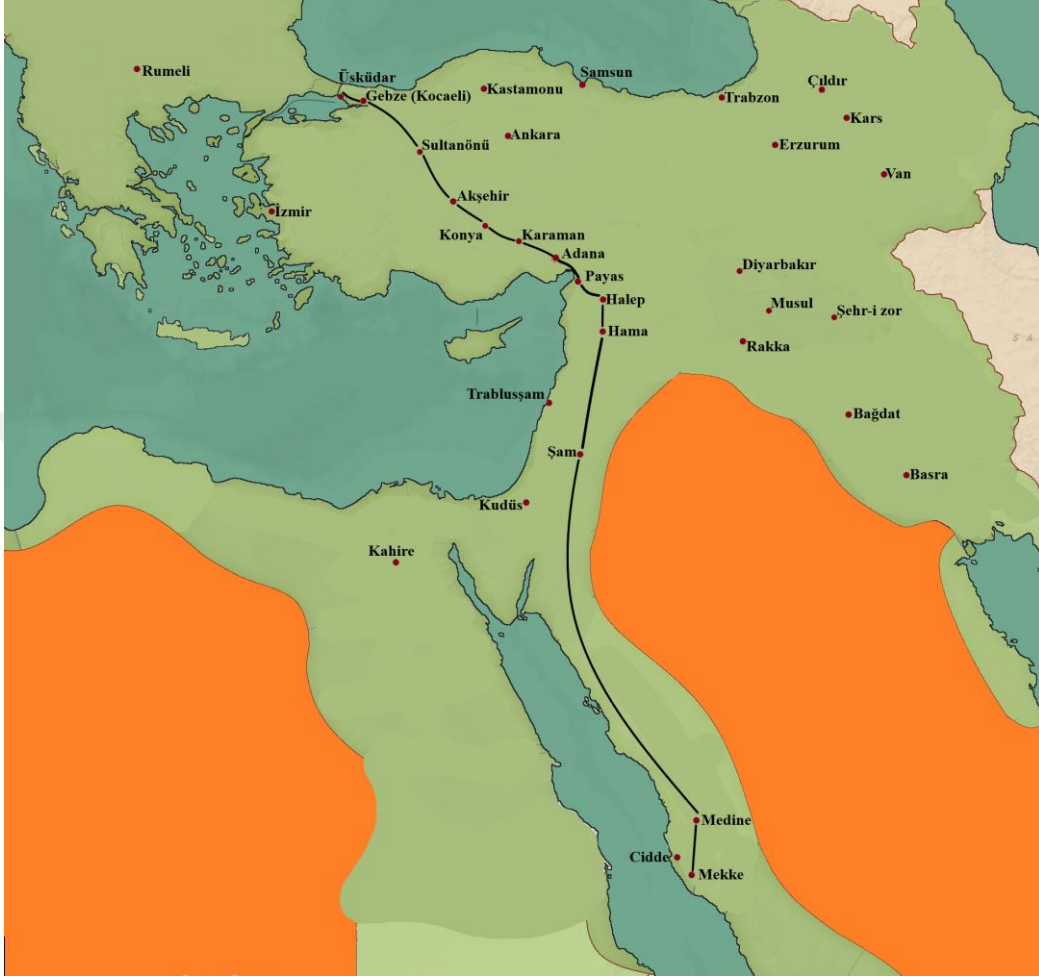
¹¹⁵ Şam Valisi olarak tayin edilen kişilere aynı zamanda mirhacılık unvanının da verilmesi hacıların seyahatlerinde çok önemli bir göreve sahip olduğu anlaşılmaktadır. Sertoğlu, "Emîr Ü'l-Hac", **A.g.e.**, s. 98; Bu konuyla ilgili hükümler için bkz. Hk. No. 107/225; 115/242; 127/271.

¹¹⁶ Cerde farklı bölgelerden gelip Şam'da toplanan hacı kafilelerinin sağ salim bir şekilde Hicaz bölgesine ulaşmalarını ve geriye dönüşte tekrar Şam'a varışlarını sağlamak için bu bölgede görevlendirilen süvarî teşkilatın adıdır ve yolculuk sırasında bu teşkilatın başında Cerde Başbuğu denilen komutan bulunurdu ve bu kişi genellikle aynı zamanda Trablusşam Beylerbeyi idi. Mehmet İpşirli, "CERDE" **TDA**, İstanbul, C. 7, 1993, s. 392-393; Faruk Doğan, "18 ve 19. Yüzyıllarda Şam-Medine Hac Yolu ve Güvenliği: Cerde Bağbuğluğu" **Tarih Okulu Dergisi (TOD)**, Yıl 6, Sayı XV, Eylül 2013, s. 131-134.

¹¹⁷ Hk. No. 27/46; 95/199, 95/200; 95/201; 95/202; 95/202; 95/203; 95/204; 152/332; 152/333; İlgili hükümlerden tespit edilen hac yolu ile ilgili güzergâh için bkz. Harita 1.

¹¹⁸ Münir Atalar, **Osmanlı Devleti'nde Surre-i Hümayûn ve Surre Alayları**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1991, s. 131-165.

Harita 1.1-204 Numaralı Mühimme Defterinde Yer Alan Hükümlerdeki Bilgiler Doğrultusunda Surre-i Hümayun Ve Hac Yolu Güzergâhı

Kaynak: BOA. 204 Nolu Mühimme Defteri.

Hac yolculuğunun geçtiği bu güzergâh üzerinde yer alan görevlilerin tayinleri ve görevde kalmaya devam etmelerinin en önemli şartlarından birisi de hacıların geçişleri sırasında gereken tüm önlemleri almak, hazırlıkları yapmak ve onların ihtiyaçlarını karşılamaktır.¹¹⁹ Hacıların güvenliğine dikkat edildiği gibi hacılara eşlik eden bazı görevlilerin gidiş dönüşleri de devlet tarafından önemsenmektedir. Örneğin hacıların Şam'a kadar gidişlerinde onlara eşlik edip oradan geri dönen çukadarın¹²⁰, bu durumu İstanbul'a haber eden müjdecî başının¹²¹ ve Surre-i hümayunla ilgili haftan

¹¹⁹ Bu duruma örnek için Akşehir Sancağı Mutasarrıflığı, Şam Valiliği ve Trablusşam Beylerbeyliği tevcihleriyle ilgili hükümlere sırasıyla bakılabilir. Hk. No. 27/46; 33/79; 107/225.

¹²⁰ Hk. No. 94/198.

¹²¹ Hk. No. 94/197.

ağasının¹²² güvenli bir şekilde gidip gelmeleriyle ilgili de güzergâh üzerinde bulunan tüm görevliler bu doğrultuda emirlerle harekete geçirilmiştir.

Defterdeki seyahat ile ilgili hükümleri dikkatle incelediğimiz de gayr-i Müslim reayanın ülke içinde bir yerden bir yere giderken bazı zorluklarla karşılaştıkları ve bu durumdan duydukları şikâyetler dikkat çekmektedir. Napolyon kontrolündeki Fransa Devleti'nin 1517 yılından beri Osmanlı toprağı olan Mısır'ı işgali yılı olan 1798'de tutulan 204 numaralı Mühimme Defteri Fransa'ya hizmet için Osmanlı ülkesinde yer alan tercümanların ve onlara hizmet eden kişilerin şikâyetlerinin çözümüne dair hükümleri de içermektedir. Fransa'nın kısa bir süre içerisinde başlatıp gerçekleştirdiği işgal III. Selim'in şehzadelüğinden beri dost olduğu devlet ile Osmanlı Devleti'ni düşman haline gelmesine sebep olmuştu. Bu işgal Osmanlı Devleti'nde sadece saray içerisinde değil taşrada yer alan diğer görevliler ve reaya arasında da Fransa ile iltisaklı kişilere karşı tepkilerin oluşmasına sebep olmuştu. Defterdeki mevcut hükümlerden Fransa konsoloslarının tercümanları olan ya da bu tercümanlara hizmetkârlık yapan gayr-i Müslimlerin ülke içerisinde hareket ederken cizye-gûzar olmaları, ellerine cizye kağıtları bulundurmaları, herhangi bir borç durumları ve şer'î anlamda bir suçları olmamasına rağmen yollarından görevliler tarafından alıkonuldukları anlaşılmaktadır. Bu kişilerin özellikle Edirne, Tekirdağ, Filibe, Siroz gibi Rumeli bölgesi ile Halep ve Mora bölgelerinde hareket eden gayr-i Müslim reaya olduğu görülmektedir. Haksız yere seyahatlerde sorunlarla karşılaşan bu kişilerin arzu hallerine cevaben geçtikleri güzergâhlardaki başta kadılar olmak üzere zabitan ve diğer tüm görevlilere hitaben bu mağduriyetlerin yaşanmaması için hükümler yazılmıştır.¹²³

Yeni tayin olan görevlilerin güvenli bir şekilde görev yerlerine seyahatlerini sağlamak da devletin önemle üzerinde durduğu hususların başında gelmekteydi. Bu konuda tayin olunan kişiye eşlik edecek, onu yol boyunca koruyacak kişileri tayin ederken geçilecek yollardaki tüm ilgili görevlileri de bu süreçte teyakkuza geçirerek görevlinin sağ salim bir şekilde görev yerine ulaştırılmasını amaçlamıştır. İkisi de Şam'a farklı zamanlarda yeni tayin olunan Kadı Mevlana Hafız İbrahim ve Müftü

¹²²Hk. No. 159/345.

¹²³Hk. No. 136/291; 140/299; 148/318-319-320-321-322; 149/323; 157/341.

Mehasni zade Mevlana Mehemed Esad`ın görev yerlerine salimen ulaştırılmaları için gerekli tüm önlemlerin alınması ilgili görevlilere hükümlerde emredilmiştir.¹²⁴

1.1.5.2. Nakliyenin Sağlanması İle İlgili Hükümler

204 numaralı Mühimme defteri dikkatle incelendiğinde karşılaşılan hükümlerin bir kısmının da nakliye yani taşımacılığın sağlanmasıyla ve güvenliğiyle ilgili olduğu görülmektedir. İncelenen dönem içerisinde oldukça büyük bir coğrafi yüz ölçüme sahip olan Osmanlı Devleti`nde ürün ve gerekli malların tedarikinin sağlanmasında nakliyenin çok önemli bir yeri vardır. Özellikle olağanüstü kıtlık ya da aşırı pahalılık zamanlarında kendilerine duyulan ihtiyacın daha da arttığı ürünlerin sağlanmasında ana öğelerinden olan nakliye faaliyetleri normal zamanlara kıyasla oldukça büyük hayati önemi haizdir.

Defterin kapsadığı zaman aralığında ülke içinde özellikle de başkentte kömüre, odun, tuz, gibi duyulan ihtiyacın artmış olması ve kışın yaklaşması hasebiyle bu ürünlerin payitahta getirilmesi gereken miktarlar da normale göre artmıştır. Örneğin kış mevsimi yaklaşmasına rağmen gerekli kömür tedarikinin yapılamadığı İstanbul`da fiyatların normalden daha da fazla artmasının sebeplerinden birisi olarak nakliye konusundaki aksaklık ve ağırdan almaların olduğu ilgili hükümlerden anlaşılabilmektedir. Karamürsel, Kocaeli, İznikmid, Başiskele, Değirmen deresi gibi mahallerden İstanbul için tedarikin sağlandığı kömürün taşınmasında görevli kayıkların vazifelerini gerektiği şekilde yapmamalarından, ağırdan almalarından dolayı nakliyede oluşan aksaklıklar sorunlara sebep olduğundan bu durumun araştırılıp çözülmesi için bölge kadılarına hükümler yazılmıştır.¹²⁵

Kömürle benzer olarak donanma-yı hümayun gemilerine zeytin taşıyan gemilerin 24.000 vakıyye zeytin taşıdıktan sonra 4-5 gün ortalarda görünmeyen kayıkların kereste nakli gibi getirisi daha yüksek işlere meyletmelerinden şüphelenilmektedir. Bu yüzden bu kayıkların derhal yarım bıraktıkları işlerinin başına dönerek zeytin nakline devamlılıklarının sağlanması için Gemlik, Mudanya, Trilye ve civarındaki kadılara emir yazılmıştır.¹²⁶

¹²⁴ Hk. No. 76/168; 124/267.

¹²⁵ Hk. No. 142/309-310.

¹²⁶ Hk. No. 129/274.

Anapa'da tuza ihtiyacı olan Abazek, Natugac ve Şabsuk¹²⁷ gibi Çerkes aşiretlerin bu gereksinimlerinin sağlanması için Anapa vezirine verilen talimatta Hacı Mehmed ve İsmail isimli reislerin *bila-nevl* yani nakliye ücreti almadan 490 küfelik bu tuzu taşıyarak orada satmaları emredilmiştir.¹²⁸

Nakliyenin sağlanmasıyla ilgili karşılaşılan konulardan birisi de kasten ya da yanlışlıkla alıkonulan ya da yolları kesilen gemilerin serbest bırakılmalarının sağlanmasıdır. Osmanlı Devleti'nin uzun yıllar boyunca vassalı konumunda olan Dubrovnik Cumhuriyetine ait ticaret gemilerine zaman zaman saldırıların gerçekleşmesi ya da bu gemilerden ekstradan vergi talep edilmesi üzerine Trablusşam Beylerbeyi Yusuf ve bölgedeki kadılara ve diğer görevlilere hitaben bu mağduriyetlerin oluşmasının önüne geçilmesi hakkında hüküm yazılmıştır.¹²⁹ Yine Fransa ile içinde bulunulan savaş ortamı sebebiyle bu devlete duyulan husumetin ticarete yansımalarının olduğu anlaşılmaktadır. Aslında İsveç menşeli olan ve İstanbul'a mal getiren ticaret gemisinin Fransız gemisi sanılarak Cezayir açıklarında alıkonulması üzerine durumun sonradan anlaşılmasıyla geminin serbest bırakılarak İstanbul'a emniyetli bir şekilde ulaşması emri Cezayir-i Garb Valisi Vezir Hasan Paşa, Trablus Beylerbeyisi ve bölgedeki kaptanlara verilmiştir.¹³⁰ Benzer bir olayın İzmirli zimmî tüccarların İzmir limanından yükledikleri mallarını Avrupa'ya taşıyan Felemenkli gemilerine bu ülkenin mallarını taşıyor diye Cezayir-i Garb korsanları tarafından yanlışlıkla 1207 yılında el konulmasına rağmen bu durumun 1212 yılına kadar hala çözülemediği anlaşılmaktadır.¹³¹

Ticaretin devamı ve nakliyenin sağlanmasında görevlendirilen bazı donanmayı hümayun gemilerinin sefer esnasında donanmaya katılmaları zarurieti oluşabilmekteydi. Örneğin Beyrut, Yafa, Akka, Hayfa, Sur, Sayda tüccarlarına ait olan ve İstanbul'a getirilecek olan Mısır malları iki kıta donanma gemisi ile taşınacakken bu gemilerin donanmaya katılmaları emri üzerine İstanbul Gümrük Emni Hasan tarafından gönderilen görevli tarafından deftere kaydedilerek uygun başka sefinelere

¹²⁷ Kabilenin isimlerinin farklı versiyonları için bkz. Cevdet Türkay, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret, ve Cemaatler**, İstanbul, İşaret Yayınları, 2001, s. 132,587.

¹²⁸ Hk. No. 40/89

¹²⁹ Hk. No. 48/98.

¹³⁰ Hk. No. 115/241.

¹³¹ Hk. No. 62/136.

yüklenip bir an önce İstanbul'a ulaştırılması emri ilgili donanma gemilerinin kaptanlarına verilmiştir.¹³² Donanma gemilerinin bazı durumlarda ticaret gemilerinin korunması ve malların herhangi bir zarara uğramadan nakliye edilmesi için görevlendirildiği de defterdeki ilgili hükümlerden anlaşılmaktadır. Dimyat ve İskenderiye iskelelerinden getirilecek malları Akdeniz'deki korsanların saldırılarına uğraması tehlikesine karşı bölgedeki yerel görevlilerin yanı sıra İskenderiye için İdris Kaptan ve Dimyat için ise Fazlı ve Kasımpaşalı Hüseyin Kaptanlar merkezden görevlendirilmişlerdir.¹³³

Nakliye ile ilgili defterdeki en önemli hususlardan birisi de para transferleridir. O günün şartlarında elden göndermenin dışında farklı bir alternatifi olmayan bu transferler devlet içerisinde işlerin yürümesi için çok büyük öneme sahiptir. Devletin birçok farklı noktasında yürütülen faaliyetlerin hepsi için sahadaki görevliler paraya ihtiyaç duymaktaydı ve bunun da en kısa sürede ilgili bölgelere ulaştırılarak belirtilen kişilere teslim edilmesi gerekmektedir.¹³⁴ Özellikle İstanbul başta olmak üzere ülkenin farklı noktalarından gönderilen bu paralar devlete ait olduğu için genellikle *hazine-i mîriye* olarak tabir edilmekte ve bu nakillerin gerçekleşmesi için güzergâh üzerindeki tüm görevlilerin harekete geçmesinin yanı sıra güvenilir "*mutemed cebelü*" ve "*Tatarân-ı esfâ'dan*" kişilerin seçilerek taşınacak olan paraların onlara emanet edilmesi emredilmekteydi.¹³⁵

Nakliye ile ilgili defterde yer alan ilginç bir hüküm ise Gördes havalisinden Tersâne-i âmire mürettebatı tarafından satın alınan ve tersaneye getirilmek üzere bir kıt'a sefineye bağlanan fakat Ağva açıklarında bağlandığı gemiden kurtularak Ağva Limanına giden sal ile ilgilidir. Bu salın bir an evvel Nazır İsmail tarafından alınarak Tersâne-i âmireye getirilmesi emredilmiştir.¹³⁶

¹³² Hk. No. 127/270; 128/273.

¹³³ Hk. No. 19/22; 20/23.

¹³⁴ Örneğin Vidin ve Niş bölgesinde devam eden Paspanoğlu isyanının bastırılması için bölgede bulunan görevlilere imparatorluğun farklı bölgelerinden farklı miktarlarda paralar gönderilmiştir. Hk. No. 60/127-128.

¹³⁵ 204 numaralı Mühimme Defteri incelendiğinde bu konuyu kapsayan farklı miktarlar (1 ile 30 yük arası ya da 50 bin kuruşlara kadar) 24 hükmün yer aldığı göze çarpmaktadır. Hk. No. 59/120-121-122; 60/123-124-125-126-127-128-129-130-131-132; 122/256-257-258-259-260-261-262-263-264-265; 150/328.

¹³⁶ Hk. No. 131/280.

1.1.6. Para Birimlerinin Değerlerinin Belirlenmesi ve Korunması Hakkındaki Hükümler

İncelenen defterde yer alan 6 hükümde göze çarpan konulardan birisi de Osmanlı Devleti'nin sınırları içerisinde farklı bölgelerde kullanılan aynı para birimlerinin değerlerinin birbirlerine eşit olmamasıdır. Devletlerin ekonomik istikrarlarının sağlanmasında ve devam etmesinde paranın yani finansal dengenin çok büyük önemi vardır. Bu sebeple piyasa içerisinde kullanılan para birimlerinin değerlerinin farklı bölgelerde farklı miktarlarda belirlenip birbirlerine kıyas edilmesinin ürünlerle ilgili fiyat dengesizliklerine sebep olduğu mevcut defterdeki hükümlerde de üzerinde durulan hususlardandır. Farklı zamanlarda bu konuda yaşanan sıkıntılardan dolayı hatt-ı hümayunlarla ülke sınırları içerisinde kullanılan para birimleri ve bunların değerleri tekrar tekrar belirlenmiş bunun altında ya da üstündeki değerlerde işlem yapılmaması konusunda emirler verilmiştir. Defterde özellikle Halep, Şam ve Kıbrıs'ta kullanılan para birimlerinin tekabül ettikleri değerlere dikkat edilmediğinden bu konuda hatt-ı hümayunda belirtilen değerlere uygun olarak işlemlerin yapılması için bölge kadılarına ve muhassıllarına hitaben hükümler yazılmıştır.¹³⁷

Tablo 1.2- 204 Numaralı Mühimme Defterinde Yer Alan Hükümlere Göre O Dönemde Kullanılan Para Birimlerinin Rayiç Değerleri

Tür	Tam	Yarım (Nisfiye)	Çeyrek (Rub'iyiye)
İstanbul Zer-i Mahbûb	5 Kuruş	100 Para	50 Para
İstanbul Fındık	7 Kuruş		70 Para
Mısır Zer-i Mahbûb	4 Kuruş		
Mısır Fındık	6 Kuruş		
Macar Altını	7 Kuruş		
Yaldız Altını	7 Kuruş		

¹³⁷ İlgili hükümlerde para birimlerin karşılıkları İstanbul zer-i mahlûbi 5 kuruş, nisfiyesi 100 paraya, rub'iyyesi 50 para, fındık 7 kuruş, fındık rub'iyyesi 70 para, Mısır zer-i mahlûbi 4 kuruş ve fındığı 6 kuruş, Macar ve yaldız altınları da 7 kuruş olarak belirlenmiştir. Hk. No. 74/164; 82/178; 112/236; Kıbrıs'ta da kullanılan ve riyal olarak tabir edilen kara kuruşun o günün şartlarında 3 kuruş 30 paraya çıkarıldığından normal değerini çok aştığı ve bu yüzden mal alıp satmayı ya da vergi toplamayı çok zorlaştırdığından ürünlerin değerlerini artmasına sebep olduğu ifade edilerek bu durumun önlenmesi emredilmiştir. Hk. No. 129/275.

Para birimlerinin denkliğinin ve paritesinin kontrolünün sağlanmaya çalışıldığı gibi devletin gerçekleştirmeyi amaçladığı diğer iki önemli hususun ise tağşişin önüne geçmek ve ülke sınırları içerisinde devletin yabancı ülkelerin parasına olan rağbeti engelleyerek alış verişlerde kendi parasının kullanılmasını teşvik etmek olduğu anlaşılmaktadır. İzmit (İznikmid) taraflarında kenarları kestikleri dirhem ve dinarlarla tağşiş yaparak halkı ve görevlileri mağdur edenlerin ellerindeki altınlarıyla birlikte İstanbul'a gönderilmeleri Kocaeli Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hüseyin Paşa'ya emredilmiştir.¹³⁸ Özellikle İran'dan gelen koyunların alışverişlerinde devletin parası yerine eski İslamî paraların ya da Frengi paraların daha çok kullanılmasının ülke parasının itibarını zayıflatacağı düşüldüğünden bu paraların bulunduğu yerde ele geçirilip saklanması için Erzurum mollasına, gümrükçüsüne ve mütesellimine hitaben hüküm yazılmıştır.¹³⁹

1.1.7. Tamirat, Tecdidat ve Kalyon İnşası Hakkındaki

Hükümler

Çalışmanın konusu olan 204 numaralı Mühimme Defteri'nde cami, kilise, kale, yol, su yolu tamiratları ve kalyon yapımı ile ilgili konularda 13 hüküm olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda yer alan hükümlerin dağılımına baktığımızda ise hükümlerden 2'si kilise, 1'i yol, 1'i su yolu, 3'ü cami ve kalan 2'si ise kale tamiri ve 4'ü de kalyon inşası ile alakalıdır.

Defterde iki farklı kilisenin tamirâtı ve tecdidatına ilişkin hüküm yer almaktadır. Bu kiliselerden birisi Tırhala'ya bağlı Çatalca Kazası'nda Hamam-ı atik demekle bilinen bölgede yer alan kilisedir. Bu kilise çıkan yangında zarar gördüğü için bölgedeki Hristiyan halkın tamir ederek yenileme talepleri alınan fetva ile olumlu sonuçlanmıştır. Fetva neticesinde tamamen aslına uygun olarak boyutlarında (en/boy/yükseklik) herhangi bir fazlalığa gitmeden tamir ve tecdide izin verildiği bu konuda Hristiyan halka herhangi bir zorluk çıkarılmaması konusunda Çatalca Kazası Kadısı İlyas Rıfkı'ya hitaben hüküm yazılmıştır.¹⁴⁰

¹³⁸ Hk. No. 97/208

¹³⁹ Hk. No. 60/133

¹⁴⁰ Hk. No. 17/17

Hakkında tamir izini talep edilen diğer kilise ise Bosna`da İzvornik`e bağlı Bırvenik Kazası`nda yer alan İstodeniçe? isimli kilisedir. Son yıllarda sürekli sefer ve savaş güzergâhı olması sebebiyle askerî hareketliliklere ve saldırılara maruz kalan bu bölgede bulunan yapılar zarar görebilmekteydi. Yaşanan bu durumun olumsuz örneklerinden birisi de ismi yukarıda zikredilen bu kiliseydi. Özellikle çatısı ve duvarları neredeyse tamamen harap olan bu kilisenin tamiri bölge ahalisi ve İstanbul Patriği tarafından arzuhal ile talep edilmiştir. Bu talebe dönemin şeyhülislamı olan Mevlânâ Dürrî zâde es-Seyyid Mehmed Ârif tarafından fetva verilmesi üzerine yine boyutlarında (en/boy/yükseklik) herhangi bir artış yapılmadan aslına uygun olarak tamir ve tecdit edilmesine izin verildiği bu konuda halka zorluk çıkarılmaması hakkında Bırvenik kadısına, ayanına ve zabıtine hitaben hüküm yazılmıştır.¹⁴¹

Defterde cami tamirâtı ve tecdidadına ilişkin yer alan 3 hükmün tamamı da aynı camiye yani Eyüpsultan Camisi`ne ilişkindir.<sup>142</sup> Hükümlerden ilki caminin yenilenmesi için ihtiyaç duyulan taşların ve mermerlerin temin edilmesine ilişkindir. Temeli için ihtiyaç duyulan taşların görevli memur tarafından Karamürsel`den parası ödenerek iki ay içinde İstanbul`a gönderilmesi için Muharrem ayında Karamürsel Kazası naibi ve diğer ilgililere hitaben yazılmıştır.¹⁴³ Fakat bu taşların naklini gerçekleştirecek gemi kaptanlarının işi ağırdan almasından dolayı tamirat geciktiğinden taşımacılık ücretlerinin ödenerek hazırlanan taşların bir an önce İstanbul`a gönderilmesi için Safer ayında Gebze (Gekbuze) naibine ve diğer ilgili

¹⁴¹ Hk. No. 45/93.

¹⁴² Fatih Sultan Mehmet zamanında yapılan bu cami zaman içinde meydana gelen depremlerde gerek temeli gerekse diğer yapıları epeyce yıprandığı için III. Selim zamanında tamiri kaçınılmaz olmuştur. Aslında bakıldığında sadece minareleri kalan caminin neredeyse tamamen ihya edildiği söylenebilir. 1213 yılı Muharrem ayının 13. gününde (09.07.1798) Uzun Hüseyin denetiminde başlayan çalışmalar 28 aylık çalışmalar sonrasında tamamlanabilmiştir. 1215 yılının Cemaziye`l-ahirinin 5. Günü (24.10.1800) padişahın bizzat Cuma namazına katılımıyla tekrar ibadete açılmıştır. Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, Alî Sâti` Efendi, Süleymân Besîm Efendi, **Hadîkatü`l-cevâmî` (İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî ve Sivil Mi`mârî Yapılar)** Hızr. Ahmed Nezih Galitekin, İstanbul, İşaret Yayınları C.1, 2001, s. 333-339.

¹⁴³ "... Karamürsel cânibinden kat' ve nakl olunmağa muhtâc olduğuna ve cânib-i mezkûrda vâki' od taşı ihrâc olunan ocaklardan tûlen iki arşun ve arzen bir arşun ve kalınlığı yarım arşun olarak çifte taban ta'bir olunur bin aded od taşının kat' ve Der-sa'âdetime celbi lâzımeden idüğüne binâ'en sâbıkü'z-zikr ocakların perâkende olmuş amelesi var ise icâleten cümlesi celb ü cem' ve gice gündüz istihdâm olunarak icâb iden bahâsı kat'ına me'mûr () zîde kadruhü yedinden an nakd virilerek mezkûr ol mikdâr taşın iki mâha kadar tamâmen kat' ve ihrâc ve ihzârına ihtimâm ve bir taraftan sefâyine tahmilen Der-aliyyeme nakline ve iktizâ iden sefâyinin isticârı ve sefineye vaz' ve tahmili husûslarına ..." Hk. No. 81/177

kişilere ikinci bir hüküm yazılmıştır.¹⁴⁴ Caminin inşasına ilişkin yazılan üçüncü hüküm ise ihtiyaç duyulan mermerlerin Marmara Adası'ndan Taşçı Hasan Halife tarafından bedeli ödenerek temin edilmesi ile ilgili olarak Marmara Nahiyesi naibine ve diğer görevlilere hitaben yazılmıştır.¹⁴⁵

İnsan hayatında birçok hayati ihtiyacın karşılanması için gereksinim duyulan suyun ulaştırılabilmesiyle ilgili de defterde bir adet tamirat hükmüne rastlanılmaktadır. Trepoliçe kazasına gelen suyun geçtiği yolların ve kanalların bozuk olmasından dolayı nakledilirken zayi olan suyun büyük bir bölümünün mahallelere ulaşamadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple yerleşim yerlerindeki haneler, medrese, cami, vali sarayı, hamamlar, çeşmeler ve hatta hayvanlar için yeterince su temin edilememiştir. Bu sebepten dolayı suyolunun tamiri, temizliği ve tecdidi için gerekli olan masrafların deftere kaydedilerek İstanbul'a gönderilmesine ilişkin Trepoliçe Kazası naibine ve görevlendirilen kişiye hitaben hüküm yazılmıştır.¹⁴⁶

Suyoluna benzer bir şekilde insanların ya da hayvanların ve arabaların nakliyeler ve geçişler için kullandığı yolun tamiri de gerekli tedariklerin devamlılığın sağlanmasında önemli bir husustur. İçinde bulunulan dönemde artan gemi ihtiyacının sağlanmasında Kocaeli'ndeki Domaniç Dağı'ndan kesilen ve İznikmid İskelesine getirilmesi gereken kerestesinin nakli önemli bir yere sahiptir. Fakat kerestenin kesildiği dağ ile iskele arasındaki yolun bozuk olması nakliyyede aksamalara sebep olduğu için bu yolun düzenlenip taşımacılığa uygun hale getirilmesi bölge kadılarına emredilmiştir.¹⁴⁷

Defterde tamirat ile ilgili yer alan hükümlerden ikisi de müstahkem mevkiiler olan kaleler ve içinde bulunan yapılarla ilgilidir. Bunlardan ilki Akdeniz boğazında bulunan fakat isimleri ifade edilmeyen dört adet kale ve bu kalelerin içerisinde yer alan top kundaklarının ve altlarındaki kertiklerin tamiri için hassa silahşorlarından Biga Mütesellimi Hadim zade Osman Bey'e hitaben yazılan hükümdür. Devletin güvenliği için çok önemli yere sahip olan bu kalelerin tamirinde mütesellimin bizzat kendisinin kalelerin bulunduğu bölgeye gelerek çalışmaları yürütmesi ve ihtiyaç duyulacak olan

¹⁴⁴ Hk. No. 116/243.

¹⁴⁵ Hk. No. 99/211

¹⁴⁶ Hk. No. 98/210

¹⁴⁷ Hk. No. 56/116.

kerestelerin Anadolu sahillerindeki kazalardan temin edilmesi için diğer görevlilerle koordineli şekilde hareket etmesi kendisine emredilmiştir.¹⁴⁸ Kalelerin tamiriyle ilgili diğer hüküm ise Karlılı mukataasında bölgenin nizamını bozan, reayanın birbirlerine düşmesine sebep olan Mehmed Bey isimli kişinin gönderilen mübaşirle birlikte Mora`da tamire ihtiyacı olan kalelerden birisinin tamirinde görevlendirilmesine ilişkin Mora Valisine hitaben yazılmıştır.¹⁴⁹

Devletin denizlerde hâkimiyet kurmak ve varlığını devam ettirebilmek için kurulduğu zamandan beri önemsedığı hususların başında gelen konulardan birisi de kalyon yani dönemin ihtiyaç duyulan savaş gemilerini inşa etmektir. İncelenen defterde de bu konuya ilişkin 4 hükmün yer aldığı görülmektedir. Hükümlerden ikisi Tersâne-i âmirede inşasına başlanan kalyonlar için gereken demirci kalfalarının 76'sının Akhisar`dan ve marangoz, burgucu, kalafatçı usta ve amelelerinin ise Bandırma, Erdek, Yalakabad ile hükümde belirtilen diğer mahallerden tedarik edilmesi hakkındadır.¹⁵⁰ Diğer 2 hükmün ise farklı tersanelerde inşası süren ve bir an önce yetiştirilmeye çalışılan kalyonların saldırılara karşı korunmasıyla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Kapıcıbaşı Süleyman ve Gemlik naibine hitaben yazılan hükümde Gemlik`te inşası devam eden ve Ağustosun 15`ine kadar tamamlanması istenen kalyonda çalışan marangoz, burgucu gibi usta ve amelelere reaya ve köybaşılar tarafından yapılan saldırıların olduğu ve bu yüzden çalışanların işi bırakmak istediklerinden dolayı bu kişilerin güvenliklerinin sağlanması kendilerine karşı saldırıların engellenmesi emredilmektedir.¹⁵¹ Bu konudaki diğer hüküm ise Limni`de inşa edilen kalyon-ı hümayunun geceleri muhafaza edilmesi için nöbetleşe kontrolü sağlayacak 25-30 kadar kişinin reaya arasından belirlenmesi ve bu konuda en ufak bir ihmalin cezasız kalmayacağı hakkında Limni Ceziresi naibine, voyvodasına ve ilgili diğer görevlilere hitaben yazılmıştır.¹⁵²

1.1.8. Göç ve İltica Hakkındaki Hükümler

İstanbul Sultan II. Mehmed tarafından fethedildiği zaman maalesef ki şehir gerek muharebenin etkisiyle gerekse düşeceğinin anlaşılması sonucunda orada

¹⁴⁸ Hk. No. 109/227.

¹⁴⁹ Hk. No. 131/278.

¹⁵⁰ Hk. No. 128/272; 143/Numarasız.

¹⁵¹ Hk. No. 126/269

¹⁵² Hk. No. 130/277.

yaşayanların kaçarken yakıp yıkmalarıyla harap bir hale gelmişti. Fetihden sonra İstanbul ile ilgili ilk yapılacaklar arasında şehri yeniden ihya ve imar etmek vardı ama bunun için şehirdeki nüfusun yaşayan insan sayısının artmasına ihtiyaç vardı. Bunun sağlanması için Fatih şehirden kaçanları geri davet ettiği gibi buradan beklediği verimi alamayınca sur dışından ve Anadolu'nun birçok noktasından şehre zorla göç ettirme politikasına gitmişti.¹⁵³ İstanbul kısa bir süre sonra eskisinden daha mamur bir hal alınca konumu ve tarihi geçmişi itibarıyla de sahip olduğu birçok potansiyel sebebiyle eski cazibesinden çok daha fazlasıyla insanları kendisine çekmeye başlamıştı. Fetihden yaklaşık yüzyıl sonra tüm Akdeniz coğrafyasında olduğu gibi Osmanlı coğrafyasındaki aşırı nüfus artışıyla beraber daha sonrasında Celali İsyanları gibi Anadolu'nun birçok noktasındaki güvenlik ve ekonomik problemler insanları İstanbul gibi büyük ve daha güvenli şehirlere göçe zorluyordu. Fethin hemen sonrasındaki zorunlu göçün aksine özellikle defterin kapsadığı bu yüzyılda III. Selim dönemi ve daha sonrasındaki yıllarda devletin politikası özellikle İstanbul'a kontrolsüz göçün engellenmesine yönelik olmuştur.

İncelenen defterde göç ile ilgili toplam 18 hüküm tespit edilmiştir. Bu hükümlerin 8 tanesi yani yarısı İstanbul'a "*er gücü*" yani erkek göçüyle ilgilidir. İstanbul yukarıda da bahsedildiği üzere içinde bulunan yüzyıllarda nüfusunun aşırı artışının yanı sıra bir de dışarıdan gelen göçlerle şehir içindeki nüfusun artmasıyla payitahtta gerek asayiş gerekse iâşe sıkıntısı ve işsizlik gibi ekonomik dengelerin bozulmasına neden olmuştur. İstanbul iâşe temini açısından sahip olduğu nüfusa oranla üretimin azlığı sebebiyle dışarıdan gelecek besin maddelerine ihtiyaç duyan bir şehirdi. Tüm bunların üzerine dışarıdan gelen göçlerle birlikte bu maddeleri talep eden kişi sayındaki artışla besin maddelerine ulaşım çok daha zor bir hal alacağından devlet göçlerin engellemesi için göç veren bölge görevlilerine bunun engellenmesi için emirler yollamaktaydı.¹⁵⁴ Hükümlerin içeriğine bakıldığında bu kadar çok er gücünün İstanbul'a gelişinde geçiş noktaları olan köprülerin ve geçitlerin korunmasına sorumlu olan görevlilerin bu kişilere emirlerin aksine izin vermelerinden kaynaklandığı ve bu

¹⁵³ Halil İnalçık, **Devlet-i Aliyye**, 54. Baskı, İstanbul, C.1, 2014, s. 124-128.

¹⁵⁴ "*Âsitâne-i devlet-i âşiyânemde nüfusun kesreti zehâyir ve havâyic-i zarûriyye killetini mûcib ve taşradan Der-aliyyeme er gücü gelmesi Der-aliyyem sekenesinin emr-i ta'ayyüşde giriftâr-ı müzâyaka olmalarını...*" 13/4

sebeple bu konuda görevli olan herkesin tekrar uyarıldığı anlaşılmaktadır.¹⁵⁵ İncelenen defterde İstanbul'a göçün ise bugünkü coğrafi bölümlerle düşündüğümüzde Rumeli, Marmara (İzmir'e kadar olan bölüm), Karadeniz bölgelerinde bulunan kazalardan ve yerleşim merkezlerinden gerçekleştiği ilgili hükümlerden anlaşılmaktadır.¹⁵⁶

İstanbul'a er gücünün göçüne benzer şekilde bir göç durumunun da Kırım'a yapıldığı defterde bu konuda yer alan 2 hükümden anlaşılmaktadır. Özellikle Karadeniz'in Anadolu ve Rumeli sahilleri bölgesinde bulunan reayanın yasak olmasına rağmen fırsat buldukça hem kendileri Kırım'a gitmeye hem de oraya er gücü nakletmeye çalıştıkları yapılan araştırmalar sonucunda fark edilmiştir. Bu durumun engellenmesi için belirtilen bölgelerdeki tüm görevlilerin teyakkuzda olarak bahsedilen geçişlerin engellenmesi, eğer geçişler olursa hangi görevlinin bölgesinden gerçekleşirse onun sorumlu tutulacağı hakkında iki hüküm yazılmıştır.¹⁵⁷

Göç ile ilgili defterde dikkat çeken önemli bir konu ise dışarıya verdiği göç sonucunda nüfusu azalan Girit bölgesinde bazı problemlerin yaşanmış olmasıdır. Kandiye Muhafızı Vezir Ferhad Paşa'nın tahriratından, Kandiye naibinin ilam ve ahalisinin mahzarlarından anlaşıldığı üzere tehlike anında bu bölgenin muhafazasını sağlayacak sayıda bile insan kalmadığı çeşitli sebeplerle adadan giden ve gittikleri yerlere yerleşen Girit ahalisinin tekrar bölgeye geri gönderilmesi talep edilmektedir.¹⁵⁸ Bunun üzerine devlet bu talebi yerinde bularak Girit ahalisinin bulunduğu mahallerin görevlilerine hükümler göndererek oralarda bulunanların geri gönderilmelerini sağlamaya çalışmıştır.¹⁵⁹

Göç ile ilgili belki de en dikkat çeken hüküm ise Osmanlı tebaasından bir grup vatandaşın bölgedeki idarecilerin zulümlerinden bıktıkları için Osmanlı Devleti'nin

¹⁵⁵ "...bu mâddeye ikdâm memerr ve ma'[â]birde bulunan hükkâm ve zâbitânın farîza-i zimmeti olduğundan başka İstanbul'a er gücü salıverilmek husûsu öteden berü evâmîr-i e'kîde-i hüsvânemle memnû' iken aralık aralık Der-aliyyeme er gücü gelmesi me'mûrlar taraflarından ma'âbir ve mesâlikinin leyl ü nehâr muhâfazasında ikdâm ve ihtimâm olmadığından ve mürûrlarına ruhsat verildiğinden neş'et ider hâlâtıdan olmağla siz ki mevlânâ ve mütesellim ve yeniçeri zâbiti vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz fîmâ ba'd bu emr-i memnû'a ale'd-devâm nezâret ü dikkat ve ma'âbir ve mesâlikinin gereği gibi muhâfazasına sarf-ı miknet iderek o makûle er gücülerinden sîrren ve alenen bir neferinin mürûruna ruhsat ve cevâz gösterilmeyüp bi-eyyi-hâlin men'-i külli ile men'e bi'l-ittifâk ihtimâm sa'y-ı mâ-lâ-kelâm eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kiden ve ikdimâmen ve ihtimâmen mahsûsen işbu emr-i şerîfîm isdâr..." Hk. No. 13/4.

¹⁵⁶ Hk. No. 13/4-5-6-7-8-9-10-11.

¹⁵⁷ Hk. No. 96/205-206.

¹⁵⁸ Hk. No. 140/300.

¹⁵⁹ Hk. No. 140/300-301-302-303-304-305-306.

hasımı olan Nemçe topraklarına geçiş talebidir. Toplamda çocuklar da dâhil olmak üzere 1000 kişi olan ama 200 kişilik bir grupla Sava Nehri kıyısına kadar gelen grup içlerinden seçtikleri 7'si Müslüman 1'i gayr-i Müslim temsilcilerle bölgedeki Prud Kalesi kumandanıyla karşı tarafa iltica etmek için görüşürler. Kendilerine bu konuda izin verilmezken merkezden bölgedeki en yetkili kişi olan Bosna Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya reayanın neden böyle bir şeye kalkıştığı ve buna sebep olanlarla ilgili araştırma yapıp gerekenlerin cezalandırılması ve yerlerini terk edenlerin de tekrar vatan-ı aslilerine dönmelerine dair emir yazılır.¹⁶⁰

1.1.9. Muhallefat, Miras ve Tereke İşlemleri Hakkındaki Hükümler

Ölen kişilerin kalan varlıkları ya da borçlarına ilişkin hususlarda da incelenen 204 numaralı defterde 7 adet hüküm mevcuttur.

Bunlardan ilki borçlu bir şekilde ölen İnebahtı muhafızı ve sabık beylerbeyi olan Abdullah Paşa'nın Saline ahalisi ve bazı Arnavut taifesine 20.000 kuruştan fazla olan meblağdaki borcunu tahsil etmeye çalışan alacaklıların mirasçısı olan çocukları üzerinde baskı oluşturmaları ve mağduriyetlerine sebep olmaları üzerine yazılmıştır. Abdullah Paşa'nın muhallefatının kabzına memur olan Hafız Halil'e yazılan hükümde borçlu kişinin kalan maaşından ve diğer kişilere borç verdiği alacaklarından tahsil edilerek kendisinden alacaklı olanlara ödenmesi emredilmiştir.¹⁶¹

İzmir kadısına yazılan hükümde ise kassam çukadarı ve ser münadi el-Hac Hasan, han odabaşısı ve katibin İzmir'de Hasan Hacı Mahallesi sakinlerinden Lüleci Hasan isimli kişinin ölümünden sonra geriye kalan mallarının saklanması gerekirken 1000 kuruş değerindeki mallarını ve eşyalarını 500 kuruş göstererek satmaları üzerine kendilerinden bunun kaydedildiği defter istendiğinde ise kaybolduğu şeklinde cevap vermişlerdir. Bahsedilen kişilerin bu şekilde davranmalarının ilk değil alışkanlık yani “âdet-i müstemirreleri” olduğu anlaşıldığından katibi tereke-i kitabetten, ser münadi ve odabaşının da görevlerinden el çektilmesi İzmir kadısına emredilmiştir.¹⁶²

Rumiline bağlı sağ, sol ve orta kolunda bulunan tüm yetkililere hitaben yazılan hükümlerde de vefat eden kişiler asker ya da sivil olsun, geriye erkek veya kız çocuğu

¹⁶⁰ Hk. No. 83/179.

¹⁶¹ Hk. No. 18/20.

¹⁶² Hk. No. 104/218.

ya da başka yerlerde var olan vereseleriyle ilgili miras paylaşırma işlemlerinin nasıl yapılacağı ifade edilmiştir. Öncelikle vefat eden kişinin mevcut borçlarının ödenmesi, cenaze masraflarının terekesinden düşülmesinden daha sonra mirasçılar arasında paylaşımın yapılması bu işlemler yapılırken de haksız yere veya normalden fazla işlem (kassamiye, katibiye ve hüddamiye) ücretleri alınmaması gerekmektedir. Ayrıca vereselerin mirasa talip olmadığı durumlar için de taksimat işlemi ücreti alabilmek için bu kişilerin tazyik edilmemesi, nafaka ve vesayet hüccetlerinden herhangi bir harç talep edilmemesi ve taksim olunacak terekeler için 1000 kuruşda 25 kuruşdan fazla ücret talep olunmaması hakkında emirler yazılmıştır.¹⁶³

Bu konudaki hükümlerden birisinde ise farklı bölgeler arasında seyahati sırasında yanında başkalarına ait malları ve eşyaları taşıırken vefat eden kişinin muhallefatıyla ilgili yapılacak olan işleme dair bilgiler vermektedir. İstanbul`dan Mısır tarafına hareket ederken esnaf, tüccar ve sair kişilere ait mücevherat, kürk, eşya gibi malları yanında bulunduran sabık Sipahiler Ağası Ali Bey Kahire`den Şam`a geldiği sırada vefat etmiştir. Bunun üzerine Şam Valisi el-Hac İbrahim Paşa ve Şam kadısına yazılan hükümde İstanbul`dan bu kişinin mallarını kabza ve kayda memur olarak gönderilen kişi tarafından müteveffanın muhallefat ve metrukatından taşınması zor olanların satılıp paralarının, taşınması kolay olanlarının ise kendilerinin deftere işlenerek imzalı bir şekilde vakit kaybetmeksizin sahiplerine dağıtılmak üzere İstanbul`a yollanması emredilmiştir.¹⁶⁴

Bu başlık altındaki son hükümde ise Çarşamba-i Lazkiye kazasına bağlı Kaş Yenice isimli köyde sakin olan Hasan oğlu Mehmed ve ona eşlik eden Kaval oğlu Gökçe ile diğer eşkıyanın devletin otoritesine karşı asilik yapıp, halkın katline, mallarının gaspına ve birçok mağduriyete sebep oldukları görülmektedir. Bu kişilerin kendilerini etkisiz hale getirmek için üzerlerine gelen devlet kuvvetleriyle de muharebeye tutuşup öldükleri için maktul eşkıyanın vereselerinin miras talebiyle dava açmalarından men edilmesi kazanın kadısına emredilmiştir.¹⁶⁵

¹⁶³ Hk. No. 114/238-239-240

¹⁶⁴ Hk. No. 156/340

¹⁶⁵ Hk. No. 159/346.

1.1.10. Diğer Devletlerle Olan İlişkiler Hakkındaki Hükümler

İncelenen defterde devletin diğer devletlerle siyasi ve diplomatik ilişkilerini düzenleyen toplam 4 adet hüküm yer aldığı tespit edilmiştir. Bunların ilki Osmanlı Devleti ile doğudaki sınır komşusu ve rakibi olan İran`dan gelen tüccarlara, hacılara vesair seyahat edenlere herhangi bir şekilde zorluk çıkarılmaması, fazla vergi alınmaması, güvenliklerinin sağlanması hakkında Erzurum Valisi ve Maden-i hümayun Emmini Vezir Yusuf Paşa`ya ve Erzurum Gümrükçüsü Esad Efendi`ye yazılan hükümdür.¹⁶⁶

Diğer bir hüküm ise batıdaki sınır komşusu Nemçe ile Osmanlı arasındaki ilişkinin bozulmamasına dairdir. Nemçe ile yapılan barıştan sonra aradaki ilişkinin bozulmamasına dikkat edilmeye çalışılmasına rağmen Bosna sınırındaki Bihke kaptanı ve etrafındaki kişiler tarafından sınırın Nemçe tarafındaki köylerin basılıp yakıldığı, köylülerinin mallarının gasp edildiği, bazılarının katledilip yaralandığına dair İstanbul`daki Nemçe elçisi Herbert Rankel tarafından şikâyet yazılmıştır. Bu şikâyet üzerine Bihke kadısına, Bosna defterdarı ve kaymakamı olan Numan ile bu mesele için görevlendirilen mübaşire hitaben yazılan hükümde Bihke kaptanın mahkemeye getirilmesi, bu sorunun araştırılarak tüm detaylarının ortaya çıkarılması, uğratılan tüm maddi zararların tazmin ettirilmesi, tüm suçluların cezalandırılması ve sınır komşusu olan Nemçe ile ilişkilerin bozulmaması için dikkatli olunması emredilmiştir.¹⁶⁷

Bu konu ile ilgili diğer iki hükümde ise Osmanlı Devleti ile harbî devletlerarasındaki diplomatik ilişkileri yürütecek konsolos, konsolos vekili gibi kişilerin özellikle Osmanlı ülkesindeki statülerini düzenlemeye dair önemli hususlar yer almaktadır. Eflak ve Boğdan voyvodalarına yazılan iki ayrı hükümde ise ahidnamelerde harbî devletlerin konsolos ya da konsolos vekâleti için belirleyecekleri kişilerin kendi ülkelerinden olması gerektiği belirlenmiş olmasına rağmen bu devletlerin Osmanlı ülkesinde özellikle Akdeniz sahilleri ve adalarında yaşayan *cizye-güzar* olarak da tabir edilen gayr-i Müslimlere *patenite* (patent) denilen kâğıtları

¹⁶⁶ Hk. No. 38/86.

¹⁶⁷ Hk. No. 46/96.

vererek onları bu göreve getirdikleri tespit edilmiştir. Bu kâğıtlara itibar edilmeyerek bahsedilen kişilerin bu makamlarda bulunmasının kabul edilmeyeceği aynı zamanda müste'men olarak Osmanlı ülkesinde misafir şeklinde geçici bulunanların burada arazi ya da herhangi bir şekilde mülk edinmelerinin yasak olduğu eğer edinenler var ise bunları Osmanlı reayasına satmaları gerektiği bu iki voyvodaya bildirilmiştir.¹⁶⁸

¹⁶⁸ Hk. No. 91/194; 92/195.

İKİNCİ BÖLÜM

204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN ÖZETLENMESİ

2.1. 204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNDE YER ALAN HÜKÜMLERİN ÖZETLERİ

S/H

1/A

Bursa`da çarşı, pazar ve esnafı denetlemek ihtisap mukataası olduğu için ihtisap ağasının görevleri arasında olmasına rağmen esnaftan bazılarının bunu tekalif nazırının yapması istemesi, ayrıca ayan, mütesellim gibi ümenadan bazılarının bu işe karışmalarından dolayı düzennin bozulmasına neden olduklarının eski usule dönülmesi ve ekmek fiyatlarının üretim ve satış açısından makul düzeyde olması hakkında hatt-ı hümayun suretidir. 10 Safer sene 213.

2/B

Kahvehanelerde, berber dükkanlarında vs. insanların toplandığı yerlerde devlet aleyhinde veya yalan yanlış şekilde konuşanların tebdil şekillerde tespit edilerek diğerlerine ibret olması için dükkanların kapatılmaları, ve bunu yapan kişilerin nefy edilmeleri, tımarları var ise bu tımarların iptal edilmesi vs. şekilde cezalandırılmaları hakkındadır. Re`isü`l-küttab`a yazılmıştır. 25 Zi`l-hicce sene 212

2/C

Padişah, Sadrazam İzzet Mehemmed Paşa`ya görevinde dikkatli, sadık, istikamet üzere ve akıllı olduğu ve kapukullarının mevaciclerini zamanında ve güzelce dağıttığı için samur kürk ve mücevherli hançer hediye ederek onu taltif ettiği ve bundan sonra iyileri ödüllendirmesi, kötülerini ve suçluları cezalandırması hakkında kendisine telkinlerde bulunmuştur. 21 Muharrem sene 213.

3/Ç

Bab-ı asafide görevli katiplerin ve hizmetli kişilerin işe geç gelip erken gitmelerinden duyulan rahatsızlık ve yazılacak yazıların çokluğu sebebiyle işe erken gelip belirlenen zamanda gitmeleri yoksa cezalandırılacakları hususunda Re`isü`l-küttaba hitaben yazılmıştır. 12 Rebiü`l-ahir sene 213.

Bu defterde Sadrazam Mehmed İzzet ve Re'isü'l-küttab Ahmed Atıf Efendi dönemlerindeki önemli olayların hükümleri Hicri 1212 yılının Ramazan ayından itibaren başlayarak kaydedilmiştir.

10/1

Karadeniz sahillerinde yer alan Terkos ve Midye nahiyyelerinde bulunan yaklaşık 20 kadar iskeleye her sene Korfu reayası mart başlarında gelip buraya yakın olan korulardan ve dağlardan bölge halkının rızasıyla odun kestikleri halde o bölgede bulunan bazı Laz ve muhtekir taifeleri tarafından balta hakkı, kefilleme, katır başına akçe veya kesimden men etme şeklinde engellemelerle karşılaşmışlardır. Bu durumun önlenmesi için yeniçeri ocağından mübaşir tayin edildiği ve bölge kadısına, zabite, evkaf subaşışlarına, ayan vs. hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Ramazan sene 212.

Derkenar: Emirde belirtildiği şekilde hareket edileceğini ilgili kadıların taahhüt ettikleri üzere şerh verilmiştir. 15 Zi'l-hicce sene 212

11/2

Daha önceki senelerde Filibe, Uzuncaabad, Tatarköyü, Hasköy kazalarının reayaları İstanbul'un ihtiyacını karşılamak için Karadeniz iskelelerine yakın olan İstıranca Dağları'na gelip odun kesip kömür çıkarmak istediklerinde bölgede bulunan muhtekir taifesinin daha fazlaya satın almak bahanesiyle kendi bölgelerine yönlendirmeleriyle karşılaşmış ve bunun engellenmesi için müekkid hükümler yazılmıştır. Bu sene İstanbul'un kömür ve odun ihtiyacı önceki senelere göre daha çok arttığı için daha çok miktarda odun ve kömüre ihtiyaç olduğundan muhtekir taifesinin müdahale etmelerinin önlenmesi hakkında bölge kadılarına ve Edirne Bostancıbaşı Mustafa'ya hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Ramazan sene 212.

Derkenar: Emirde belirtildiği şekilde hareket edileceğini ilgili kadıların taahhüt ettikleri üzere şerh verilmiştir. 3 Zi'l-hicce sene 212

12/3

İstanbul'da odun miktarının azlığı sebebiyle piyasada yaşanan kılllet dolayısıyla Karadeniz kıyısındaki işaret edilen bölgelerden kesilip İstanbul'a gönderilecek olan odunun bölgedeki muhtekirlerin son zamanlarda çıkan yangınlar dolayısıyla rayic fiyatı artan kerestenin kesilip yollanmasına karşılık bu şekilde hareket edenlerin ve buna yardımcı olanların İnöz Kalesi'ne kalebent olunacaklarına dair ilgililere yazılan hüküm. Evasıt-ı Ramazan sene 212.

Derkenar: Emirde belirtildiği şekilde hareket edileceğini ilgili kadıların taahhüt ettikleri üzere şerh verilmiştir. 15 Zi'l-hicce sene 212

13/4

İstanbul'da nüfusun çokluğuna karşılık yiyecek-içecek gibi iaşenin azlığına rağmen İstanbul'da bir işi olmamasına karşın sürekli dışarıdan göç etmek isteyen erkeklerin geçtikleri yollardaki, köprülerdeki vs. güzergâhtaki görevlileri bunları engelleme konusunda dikkatli olmaları yoksa cezalandırılacakları hakkında hüküm. Evasıt-ı Ramazan sene 1212.

13/5-6-7-8-9-10-11

Bir önceki hükümle aynı konuda farklı bölgelerdeki kadılara ve diğer ilgili görevlilere gönderilen hükümlerin suretleri.

14/12

İznik ve Karamürsel tarafından İstanbul'a gelen odun, kömür, mercimek, soğan, nohut, peynir, hinta, şair, vb. temel ihtiyaçların o bölgedeki muhtekir taifesi tarafından depolarda saklayarak başkentte yokluğa sebep olanlara karşı bölge kadılarının ve diğer görevlilerin ihmalsiz ve tavizsiz tedbirler almaları dikkatli olmadıkları takdirde kendilerinin cezalandırılacağı hakkında hüküm. Fi Evasıt-ı Ramazan sene 212.

14/13

Bir önceki hükümle aynı konuda Tekirdağ ve Silivri bölgelerinde bulunan kadılar ve diğer görevlilere hitaben yazılan hükmün sureti.

15/14

İznik ve Kocaeli taraflarında bulunan iskelelerden İstanbul'a odun gelmesini kontrol eden kadılar ve mütesellimlere bölge halkının fiyatı daha yüksek olan kereste kesmeleri yerine İstanbul'da halkın daha çok ihtiyaç duyduğu odunun bir an önce dağlardan kesilerek bekletilmeden gemilere yüklenip yollanmasını kontrol etmeleri hakkında hüküm. Evasıt Ramazan sene 212.

Derkenar: Emirde belirtildiği şekilde hareket edileceğini ilgili kadıların taahhüt ettikleri üzere şerh verilmiştir. 27 Zi'l-ka'de sene 212

15/15

Karadeniz'in Anadolu taraflarındaki bölgelerden İstanbul'a aşırı derecedeki ihtiyaca binaen odun gönderilmesinin gerekli olduğu, değeri daha yüksek olduğu için kereste kesilmesinin engellenerek öncelikle odun kesilmesinin ve gemilere yüklenerek

İstanbul'a gönderilmesi gemilerinde odun yerine kereste taşıyan kaptanların gemilerinin Tersane-i amireye alınarak kendileri Boğazkesen Kalesi'ne habs edilecekleri şeklinde kadılara ve ilgili tüm görevlilere yazılan hüküm. Evasıt-ı Ramazan sene 212.

Derkenar: Emirde belirtildiği şekilde hareket edileceğini ilgili kadıların taahhüt ettikleri üzre şerh verilmiştir. 12 Zi'l-hicce sene 212

17/16

İzvornik Kadısının daha önceki ilamında İzvornik Sancağı Mutasarrıfı Hasan'ın İzvornik Kapudanından bir miktar adam toplamasını istediğinde bunu olumsuz karşılayarak bu emri yerine getirmemesinden dolayı kendisinin kapudanlığının kaldırılması yönünde emir yollanmasına karşın bu durum bölgesinde tahkik edildiğinde daha önceden bölge insanlarından oluşturulan topluluğun Sofya tarafına gönderildiği için adam bulunmadığı bu yüzden kapudanın görevinde ihmali olmadığından affı hakkında Bosna Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Şevval sene 1212

17/17

Valide Sultanın evkafından olan Tırhala Sancağına bağlı Çatalca'da Hamam-ı atik demekle meşhur çiftlik reayasının orada bulunan bir adet kiliseleri yangında zarar gördüğü için bölge halkının yenileme talebine padişah şeyhülislamdan aldığı fetva ile orijinal şekliyle yenilenmesine, bu kişilere karşı herhangi bir olumsuz müdahale veya akçe vb. talep olmaması hakkında bölge kadısı İlyas Rıfkı'ya yazılan hüküm. Eva'il-i Şevval sene 212

18/18

Hasan, Osman ve Mehmed Emin isimli kişilerin deniz yoluyla Kırım'a gitmelerine herhangi bir şekilde engel olunmaması hususunda liman nazırı, kavak ustası ve hisar gümrüğü eminine yazılan hüküm. Evasıt-ı Şevval sene 212

18/19

Bir önceki hükümle aynı konuda yazılan hükmün Seyyid Mustafa inhasıyla sureti. Eva'il-i Zi'l-ka'de sene 212

18/20

Müteveffa İnebahtı Muhafızı Abdullah Paşa'nın ölümü sırasında borçlu olduğu kişilerin alacakları sebebiyle geride kalan çocukları üzerinde baskı yapmalarından

dolayı Abdullah Paşa'nın muhalefatını miri olarak kabz etmek için görevli olan Hafız Halil'e daha önceden verilen bu emrin terk edilerek vefat eden kişinin kalan maaşından borçlularına ödeme yapılması hakkında hüküm. Evasıt-ı Şevval sen 212

Derkenar: Baş muhasebeye haber verilmesi.

19/21

Asker toplamak ve boğazları ve geçişleri kontrol etmekle görevli olan Çırpan Kazasından Memiş Usta bölge halkına zulm ettiği sebebiyle şikayetler üzerine 1209 senesi Şaban ayında bölgeden çıkarılması emri verilmişken şimdi bölge kadısından ve halktan gelen ilamların farklı olması ve Memiş'in mahkemedeki iddiasının Çırpan Ayanı Gürci zade Mehemed'in asker ihracına engel çıkarması şeklinde olması üzerine Edirne bostancıbaşısına durumun güzel bir şekilde araştırılarak işin doğrusunun bildirilmesi hakkında hüküm. Evasıt-ı Şevval sene 212Derkenar: Edirne'de şer'le görülmesi. Eva'l-i sene Zi'l-ka'de sene 212

19/22

Her sene olduğu gibi Akdeniz'de İskenderiye, Dimyat, Trablusşam, Lazkiye, Yafa iskelelerinden zehayir, mahsul vb. ticaret gemilerinin korsan ve eşkıyadan korunması için Donanma-yı hümayundan bu sene İskenderiye İskelesine İdris Kaptan komutasında bir kalyonun görevlendirilmesi hakkında hüküm. Evasıt Şevval sene 212

20/23

Bir önceki hükümle aynı konuda yazılan Dimyat İskelesine görevlendirilen Fazlı ve Kasımpaşalı Hüseyin Kaptan ile ilgili hükmün suretidir.

20/24

İzmir'de ihtilal ve karışıklık çıkardıkları gerekçesiyle haklarında daha önce yakalama ve cezalandırma kararı çıkarılan Seyyid Deli Hüseyin, Kebabçı Mehemed Beşe ve yanlarındaki diğer kişilerden Hüseyin ve Kebabçı Mehemed korktuklarından İzmir'den kaçtıkları, suçları olmadığı ve çoluk çocuklarından uzak kaldıkları için onların sefil olacaklarını beyan eden arzuhallerine binaen sadece bu ikisi hakkında daha önce verilen hükmün kaydının terkin ve bu kişilerin affedildikleri hakkında İzmir kadısına yazılan hüküm. Evasıt-ı Şevval sene 212

20/25

Kıbrıs'da bulunan kalelere ait tımarların sahipleri ölünce ilgili kalenin yerlisi yerine farklı kaledaki kişilere verilmesi üzerine oluşan karışıklığın giderilmesi hakkında

Kıbrıs muhassılı ve kalelerin dizdarlarına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Şevval sene 212

Derkenar: Defterhane tarafına başka ilm ü haber verilmesi.

21/26

Konya`da hane basma, yağmalama, fesat çıkarma, reayaya zulm, taaddi, gibi birçok eşkiyalığın yanı sıra mahkeme için çağırıldıklarında yanında iki binden fazla eşkiya ile sarayı basan ve bir saat kadar çatışan daha sonra da Bozok tarafına firar eden Turnacı Seyyid Ömer, kethüdası Seyyid, Cafer oğlu Ali ve iki nefer avenelerinin Bozok Mutasarrıfı tarafından yakalanıp kesik başlarının İstanbul`a gönderilmesi hakkında Bozok Sancağı Mutasarrıfı Çapar zade Mir Süleyman`a hitaben hüküm. Eva`il-i Şevval sene 1212

22/27

Konya civarında gasp, hane basmak, yağma, fesat, hetk-i araz, katl-i nüfus, fukara/zuefaya zulm, taaddi, gibi birçok şekilde eşkiyalık yapan Turnacı Seyyid Ömer, Serdar Ahmed ve karındaşı İsmail nam kişilerin zulmlerine dayanamayan halk, ulema, ehl-i suk Karaman valisinin sarayına toplanıp hallerini arz etmeleri üzerine huzur-i şer`e çağrılan eşkiyalar başlarına 2000 den fazla erazili toplayıp gelmeleri üzerine çıkan çatışmada Turnacı Ömer, kethüdası Seyyid Cafer oğlu Ali ve iki nefer adamları yakalanıp, Serdar Ahmed ve karındaşı ile bazı aveneleri firar etmişler. Bunların tekrar Konya`ya ve Karaman`a ayak basmamaları eğer basmalarına göz yumulur ise Darbhane-i amireye 10 bin nezre ödeme yapacakları hakkında Karaman valisine hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Şevval sene 212

Derkenar: Cezası tertip olunan Turnacı Ömer`in kardeşi Yeğen Mehemed`in Eskiil tarafında olduğunun ihbarı üzerine mahallinde yakalanıp cezasının verildiği ve bu zamana kadar 25 kadar eşkiyanın cezasının tertip olduğuna dair kethüda Mustafa Ağa`nın kaimesine göre fermana şerh verilmiştir.

Derkenar: Cezaları tertip edilen eşkiyaların avenelerinden Serdar Ahmed ve kardeşi İsmail, Tahir, Hacı Usta?, Hacı Abdulkadir, Döldül oğlan, Hekimoğlu Memiş ve Teke? isimli firarilerin bundan sonra bu bölgeye gelmeleri halinde kaza ahalisinin Darbhane-i amireye 10 bin kuruş nezre ödeyecekleri eğer hilafı hareket olur ise sadece iki katı nezre talebiyle kalınmayıp cezalandırılacakları hakkında Konya müteselliminin ilamı varınca fermana şerh verilmiştir. 19 Zi`l-hicce sene 212.

Derkenar: Bundan sonra Konya`ya ayak basmamak şartıyla sadece İsmail affedilmiş ve serbest bırakılmıştır. Evasıt-ı Rebi`ü`l-ahir sene 213.

23/28

Rumeli Beylerbeyiliği payesi ile Çirmen Sancağı Mutasarrıfı olan Hüseyin`in rütbesi vezaret ve paşalığa yükseltilmiş, bölge yine uhdesine verilmiş ve kendisinden bölgedeki Paspanoğlu Osman demekle meşhur eşkiyanın, atadığı mütesellim ve bölgedeki diğer görevlilerle birlikte yakalanması hakkında Hüseyin Paşa`ya hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Şevval sene 212

24/29

Rumeli Beylerbeyiliği payesi olan Adana Mutasarrıfı olan Yusuf`a vezaret rütbesi verilerek eyaletin yine kendi uhdesinde kaldığı hakkında hüküm sureti.

24/30

Kandiye Kalesi muhafızı olan Vezir Ferhad Paşa`ya hitaben Kandiye Kalesi ve civarındaki reayayı korumak asayişi sağlamak şartıyla Girne Eyaletinin kontrolünün de kendisine verildiği hakkında yazılan hüküm. Eva`il-i Şevval sene 1212

24/31

Kars Beylerbeyi olan ve Kars Kalesi muhafazası sorumluluğu kendisinde olan Numan`a Kars`ta memuriyetinin devam etmesi hakkında aynı konuda yazılan hükmün suretidir.

24/32

Rumeli Beylerbeyiliği payesiyle Van Beylerbeyisi olan Ahmed Paşa zade Mehemed Emin Paşa`nın Van Kalesi muhafazası şartıyla Van memuriyetinin devam etmesi hakkında aynı konuda yazılan hükmün suretidir.

25/33

İnebahtı Sancağı Mutasarrıfı olan ve İnebahtı bölgesi ve kalesinin muhafazasıyla görevli olan Vezir Ahmed Paşa`ya görevinin devamı ve bölgenin kontrolünde dikkatli olması konusunda aynı konuda yazılan hükmün suretidir.

25/34

Hala Çıldır Valisi olan ve bölgenin muhafazası görevinin devam etmesi yine Vezir Mehemed Yeğen Paşa`ya verildiğine dair aynı konuda yazılan hükmün sureti.

25/35

Sabık Hanya Mutasarrıfı olan ve bu sefer Hanya Kalesi muhafazası şartıyla bölgenin kontrolü mir-i mirandan Hafız Mehmed Paşa`ya verildiğine dair aynı konuda yazılan hükmün sureti.

25/36

Resmo Sancağı Mutasarrıfı ve kalesi muhafızı olan Abdullah Paşa zade Abdullah`a yine kale muhafazası şartıyla bölgenin kontrolü sorumluluğunun kendisine verildiğine dair aynı konuda yazılan hükmün sureti.

25/37

24 cemaatin ortasını maiyetinde bulunduran Turnacıbaşı Mustafa`ya Şam-ı şerif Kalesi zabıtlığının kendisine verildiği ve bölgenin asayışı, huzuru, rahatı, eşkıyadan korunmasının görevi olduğu ve bu hususda kendisinin bölgedeki diğer görevlilerin başı olması hakkında yeniçeri ocağı Ağası Eyup Ağa tarafından mühürlü mektupla talebin kabul edildiği hakkında Turnacıbaşı Mustafa`ya hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Şevval sene 1212

25/38

Faş Kalesi muhafazası şartıyla Goniya Sancağı Mutasarrıfı olan Vezir Bican zade Ali Paşa`ya duyulan memnuniyetten dolayı Trabzon Eyaleti`nin idare edilmesi vazifesinin tevcihi ve buraya Ali Paşa`nın güvenilir, reaya-perver, halkın asayişini, rahatını, sağlayabilecek güvenilir bir mütesellim tayin etmesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Şevval sene 212

26/39

Kilis Sancağı Mutasarrıfı olan el-Hac Mehmed Paşa zade İbrahim Paşa`nın Kilis Sancağının yönetimine devam etmesi hakkında yazılan hüküm. Eva`il-i Şevval sene 212

26/40

Rumili Beylerbeyiliği payesiyle İskenderiye Sancağı Mutasarrıfı olan ve kendisine bu sancağın memuriyeti verilen Mahmut Paşa biraderi İbrahim Paşa`nın kendü kapusu halkından 500 ve artı olarak 1500 nefer askeri yeğeni mir-i mirandan İlbasan Sancağı Mutasarrıfı Mehmed yönetimiyle Rumili Valisi maiyetine göndermesi hakkında yazılan hükmün suretidir.

26/41

Delvine Sancağı Mutasarrıfı ve derbendat nazırı olan Veli`ye derbent bölgesinde kimsenin mal ve canına zarar gelmemesi şartıyla Delvine Livası`nın kendi uhdesine verilmesi hakkında aynı konuda yazılan hükmün sureti.

27/42

Mir-i mirandan Avlonya Sancağı Mutasarrıfı olan ...? Paşa damadı İbrahim`e aynı konuda yazılan hükmün sureti

27/43

Rumili Beylerbeyiliği payesi sahibi ve kendisine arpalık olarak verilen Kocaeli sancağında es-Seyyid Hüseyin Paşa`nın daha önce verilen emre dayalı olarak görevinde hazır bulunması hakkında aynı konuda yazılan hükmün sureti.

27/44

Rumili Beylerbeyiliği payesi sahibi ve kendisine arpalık olarak verilen Kırşehir sancağına mutasarrıf olan ve bu liva kendi uhdesine verilen Tahir Paşa`ya aynı konuda yazılan hükmün sureti.

27/45

Mir-i mirandan Alanya Sancağı Mutasarrıfı olup liva kendi uhdesine verilen Seyyid İbrahim`e aynı konuda yazılan hükmün sureti

27/46

Mir-i mirandan Akşehir Sancağı Mutasarrıfı olan Payaslı Küçük Ali zade Seyyid Halil`e Payas`da ikamet etmek, yolcuların, hacıların sağ salim geçişlerini sağlamak ve kendi uhdesine verilen Akşehir`i belirlediği mütesellim ile yönetmek üzere kendisine verilen hükümün sureti.

27/47

Önceden Hanya? Muhafızı olan ve bu sefer İçili Sancağı kendisine tevcih olunan Vezir Nasuh Paşa`ya verilen hükmün sureti.

27/48

Vidin ve Niğbolu sancakları mutasarrıfı olan Vezir el-Hac Abdi Paşa`ya bölgeye gönderilen diğer görevlilerle birlikte Paspanoğlu Osman ve etrafındaki eşkıyaların temizlenmesi ve Eflak`ın adil ve hakkaniyetli bir şekilde reayayı gözeterek yönetilmesi şartlarıyla iki sancağın kendü uhdesine kalmasına devam etmesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Şevval sene 212

28/49

Mir-i mirandan Çorum? Sancağı mutasarrıfı ve Ada-i Kebir Kalesi Muhafızı olan Ahmet'e yine kalenin muhafazası ve diğer görevlilerle birlikte önceki hükümde bahsedilen Paspanoğluna karşı mücadele ederek yakalaması ve halkın korunması şartıyla livanın yine kendi uhdesine verildiğine dair aynı konuda yazılan hükmün suretidir.

28/50

Şu an Selanik ve Kavala sancakları mutasarrıfı olan Vezir Ahmed Paşa'ya hizmetlerinden memnun kalındığı için görevinin devamı hakkında kendisine hitaben verilen hüküm. Eva'il-i Şevval sene 1212

28/51

Şu an Sivas Valisi olan Vezir Seyyid Ahmed Paşa'ya hizmetlerinden memnun kalındığı için eyalette görevinin devamı hakkında aynı konuda yazılan hükmün sureti.

28/52

Şu an Maraş Valisi olan Vezir Süleyman Paşa zade Şerif Mehmed Paşa'ya hizmetlerinden memnun kalındığı için eyalette görevinin devamı hakkında aynı konuda yazılan hükmün sureti.

28/53

Şu an Karaman Valisi olan Vezir Mehmed Paşa'ya hizmetlerinden memnun kalındığı için eyalette görevinin devamı hakkında aynı konuda yazılan hükmün sureti.

29/54

Şu an Musul Valisi olan Abdülcelil zade Süleyman Paşa biraderi Vezir Mehmed Paşa'ya hizmetlerinden memnun kalındığı için eyalette görevinin devamı hakkında yazılan hükmün sureti.

29/55

Şu an Erzurum Valisi olan ve eyaletin sorumluluğu tekrar kendi uhdesine verilen Vezir Yusuf Ziya Paşa'ya kendisine gönderilen emr-i şerife göre hareket etmesi hakkında yazılan hükmün sureti.

29/56

Sayda Valisi olan ve eyaletin kontrolü görevi kendisine verilen Vezir Cezzar Ahmed Paşa'nın 500 nefer süvari Cerde askerinin mühimmatı ve levazımının hazırlanması

ve kendisine ihale kılınan mukataanın zabtı ve emval-i miriye'nin toplanması hakkında kendisine yazılan hükmün sureti.

29/57

Şu an Mora Valisi olan Vezir Hasan Paşa'nın yine kendü uhdesine verilen Mora'da nizamın devam ve istikrarına gayret eylemesi hakkında verilen hüküm sureti.

29/58

Şu an Rakka Valisi olan Şeyh zade Vezir İbrahim Paşa'ya yine eyaletin kendi uhdesine verildiği hakkında yazılan hüküm sureti.

29/59

Şu an Diyarbakır Valisi olan Vezir el-Hac Salih Paşa'ya yine eyalet kendi uhdesine verildiğine dair yazılan hükmün sureti.

29/60

Rumeli Valisi ve Belgrad Muhafızı olan Vezir Mustafa Paşa'ya yine bu bölgelerin kendü uhdesine verildiği fakat buraları mütesellim atayarak kontrol etmesi kendisinin ise diğer görevli memurlar ile Vidin'de Paspanoğlu ve etrafındakileri yok etmekle görevlendirildiği hakkında yazılan hüküm. Eva'il-i Şevval sene 212

30/61

Bosna Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya ek olarak Hersek Sancağı sorumluluğunun da verildiği bunun karşılığında Vidin'in kuşatılması için görevli olan memurlara asker sağlamasının gerektiği hakkında yazılan hükmün sureti.

30/62

İzbornik Sancağının arpalık olarak Mutasarrıfı Sivriceli Ahmed Paşa biraderi Hasan'ın Bosna Valisi Vezir Mustafa Paşa'nın maiyyetinde olmak ve ona gereken hizmetleri etmek karşılığında yine İzbornik'in uhdesine verildiği hakkında yazılan hükmün sureti.

30/63

Üsküp Sancağının arpalık olarak mutasarrıfı olan Hasan'ın Rumili Valisi Vezir Mustafa Paşa'nın maiyyetinde olmak ve ona gereken hizmetleri etmek karşılığında yine Üsküb'ün uhdesine verildiği hakkında hüküm sureti.

30/64

Arpalık olarak kendisine İlbasan Sancağı mutasarrıflığı verilen Mahmud Paşa Yeğeni Mehmed'e İlbasan'da bulunan savaş erbabı kişilerle birlikte Rumili Valisi Vezir

Mustafa Paşa hizmetine girmek şartıyla buranın yine kendi uhdesinde kalacağına dair yazılan hükmün sureti.

31/65

Arpalık olarak kendisine Prizrin Sancağı mutasarrıflığı verilen Tahir Paşa biraderi Rüstem'e Rumili Valisi Vezir Mustafa Paşa hizmetine girmek şartıyla buranın yine kendi uhdesinde kalacağına dair yazılan hükmün sureti.

31/66

Rumili Beylerbeyisi payesi olan Ohri Sancağı Mutasarrıfı Ohrili Ahmed Paşa zade Mahmut'a Rumili Valisi Vezir Mustafa Paşa hizmetine girmek şartıyla buranın yine kendi uhdesinde kalacağına dair yazılan hükmün sureti.

31/67

Rumili Beylerbeyisi payesi olan Ağrıboz ve Karlılı Sancakları Mutasarrıfı Cafer Paşa ikamet etmekle görevli olduğu Sofya'ya maiyetiyle beraber görevinin başına gitmesi hakkında yazılan hükmün sureti.

31/68

Yanya Sancağı Mutasarrıfı Depedelenli Ali bulunduğu mahalden emrindeki hiçbir askeri eksik bırakmayarak Niş'e varması, orada ikamet etmesi ve daha sonra gelecek emirler doğrultusunda hareket etmesi hakkında yazılan hüküm sureti.

31/69

Rumili Beylerbeyisi payesiyle Dukakin Sancağı Mutasarrıfı olan Kahraman Paşa zade Abdurrahman Paşa 500 neferle birlikte kendisinin de Depedelenli Ali maiyetiyle birlikte hareket etmek üzere livanın kendi uhdesinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

31/70

Silistre Valisi Vezir Osman Paşa'ya eyaletin sorumluluğunun kendisi üzerinde kalmaya devam edeceği ve aslında yazılanı yapması hakkında verilen hükmün sureti.

31/71

Tırhala ve Köstendil Sancakları Mutasarrıfı Vezir Seyyid Osman Paşa'ya livaların sorumluluğunun kendi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

31/72

Anadolu Valisi Vezir Seyyid Osman Paşa'ya Vidin'in kuşatılması şartıyla eyaletin sorumluluğunun kendi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

31/73

Şu an Halep Valisi olup Adana'da görevli olarak mukim olan Vezir Mustafa Paşa'ya Adana'ya etraftan görevli olarak gelenleri görev yerlerine sevk etmesi şartıyla eyaletin sorumluluğunun kendi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

32/74

Kendisine arpalık olarak Hotin Sancağı mutasarrıflığı verilen Hotin Kalesi Muhafızı Vezir Hüsameddin Paşa'ya hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı yine Hotin Kalesi muhafazası şartıyla Hotin'in sorumluluğunun kendisi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hüküm. Evail-i Şevval sene 212

32/75

Mir-i mirandan arpalık olarak kendisine Niğde Sancağı mutasarrıflığı verilen Kili Muhafızı olan Bağdadi Ahmed'e Niğde sancağını reaya-perver bir mütesellim ile idare etmek, Boğdan reayası hakkında verilen nizamı korumak ve Kili'yi muhafaza etmeye devam etmek şartıyla sancağın sorumluluğunun kendi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

33/76

Kendisine daha önce arpalık olarak Bender Sancağı mutasarrıflığı verilen ve muhafızlığı da kendisinde olan Vezir Hüseyin Paşa'ya muhafazaya devam ederek kalede kalmak, Boğdan reayasına verilen nizamın korunmak şartıyla livanın sorumluluğunun kendi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında verilen hükmün sureti.

33/77

Şu an Rumili Beylerbeyi payesiyle Sultanönü Sancağı Mutasarrıfı olan İsmail Muhafızı Kara Mehmed Paşa'nın Sultanönü Sancağını reaya-perver bir mütesellim ile idare etmek, Boğdan reayası hakkında verilen nizamı korumak ve İsmail Kalesi'ni muhafaza etmeye devam etmek şartıyla sancağın sorumluluğunun kendi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

33/78

Mir-i mirandan olup kendisine arpalık olarak Karesi ve Aksaray sancakları mutasarrıflığı verilen ve Akkirman Muhafızı olan Kayseriyeli zade İbrahim'e sancakları mütesellimler ile idare etmek, Boğdan reayası hakkında verilen nizamı korumak ve Akkirman Kalesi'ni muhafaza etmeye devam etmek şartlarıyla sancağın sorumluluğunun kendi üzerinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

33/79

Rumeli Beylerbeyisi payesi olan ve şu an Trablusşam Beylerbeyi ve Cerde Başbuğu olan Abdullah Paşa zade Halil Paşa'ya hacıların rahat bir şekilde ulaşımının sağlanması, memleket ahalisinin her türlü zulmden korunması gibi şartlarla görevlerinin devam etmesi hakkında yazılan hükmün sureti. Eva'il-i Şevval sene 212

34/80

Şu an Ankara, Kayseri ve Karahisar-ı sahip Sancakları Mutasarrıfı, Anapa ve Soğucak Kaleleri Muhafızı olan Ahmed Paşa zade Vezir Osman Paşa'ya bu kalelerin ahaliilerini her türlü zulümden korumak şartıyla mutasarrıfı olduğu üç bölgenin sorumluluğunun kendi uhdesinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hükmün sureti.

34/81

Şu an Bağdad, Basra ve Şehr-i zor Valisi olan Vezir Süleyman Paşa'ya başarılı ve layıkıyla devam etmek şartıyla bu üç bölgenin sorumluluğunun kendi uhdesinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hüküm. Eva'il-i Şevval sene 212

35/82

Şam Valisi ve Mir-i hac olan Vezir Abdullah Paşa'ya hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı hacıları eskisinden daha iyi ve hazırlıklı götürmek şartıyla görevine devam etmesi bunlara ek olarak Kudüs ve Nablus Sancaklarının verilmesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Şevval sene 1212

36/83

Mir-i mirandan olan ve şu an Seddülbahir Kalesi Muhafızı olan Bekir'e eskisinden daha başarılı ve kaledeki diğer görevlilerle ittifak halinde olmak şartıyla kalenin sorumluluğunun kendi uhdesinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hüküm. Evasıt-ı Şevval sene 212

36/84

Mir-i mirandan şu an Delvine Sancağı Mutasarıffı ve Derbendat nazırı olan Veliyüddin`in Rumili Valisi Vezir Mustafa Paşa`nın iltiması, görevli bulunduğı bölgede eşkıyaya karşı reayayı korumak, Arnavut taifesinin Rumili taraflarına geçişini engellemek ve bölgedeki diğerk görevlilerle ittifak halinde olması şartıyla bölgenin sorumluluğunun kendi uhdesinde kalmaya devam edeceği hakkında yazılan hüküm.

Evahir-i şevval sene 212

37/85

Sadrazamın çukadarlarından () mübaşeretiyle İstanbul`dan gemi ile Karamürsel`e gönderilen köle, hamire, barut, mühimmat, 3 nefer hamirecilerin Karamürsel`den Kütahya`ya kadar giderken yol üzerinde herhangi bir problem, gecikme yaşamadan, oyalanmadan, zarar ziyana uğramadan ulaşmaları için yol üzerindeki tüm kadı, naip, ayan ve iş erlerine yazılan hüküm. Eva`il-i şevval sene 212

38/86

İran ile Osmanlı Devleti arasında kurulmuş olan dostluk ve anlaşmalara binaen İran`dan Osmanlı`ya gelen hacılar, tüccarlar, seyyahlar, gezginler ve Osmanlı`dan İran`a gidenler için herhangi bir zorluk çıkarılmaması, adet olandan fazla vergi alınmaması, güvenliklerinin sağlanması vb. hususlar için Erzurum Valisi ve Maden-i hümayun Emini Vezir Yusuf Paşa`ya, Erzurum Gümrükçüsü Esad Efendi`ye ve bölgedeki diğerk görevlilere hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı şevval sene 212

Derkenar: İstenilenlerin yapılacağına dair Erzurum kadısının ilamına göre şerh verilmiştir.

39/87

şu an Erzurum Valisi ve Maden-i Hümayun Emini olan Vezir Yusuf Paşa`ya Konya`da ortaya çıkan eşkıyaları yok etme görevi verilmiş fakat oradaki eşkıyalar Karaman valisi tarafından etkisiz hale getirilince kendisine bu sefer de Diyarbakır / Arapgir Valisi el-Hac Salih Paşa ile haberleşerek ve ittifak halinde Doğı Anadolu bölgesinde ayaklanan şeyh Hasanlu, Disimli ve Dücik yurdu aşiretlerinin bastırılması emri verildiğı hakkında hüküm. Evahir-i şevval sene 212

40/88

Erzurum Valisine verilen aynı konuda hükmün bir suretinin Diyarbakır Valisi el-Hac Salih Paşa`ya verildiğı hakkında.

40/89

Anapa bölgesinde bulunan Natugaç, Şabsuk ve Abazek gibi kabilelerden tuza ihtiyacı olanlara Hacı Mehmed ve İsmail gemi resilerinin 490 küfe tuz taşıyıp bila-nevl satmaları hakkında Anapa Muhafızı Vezire yazılan hüküm. Evahir-i Şevval sene 1212

41/90

Tatarların bulunduğu Bender, Akkirman, Kili, İsakçı, İbrail gibi kazalarda her mahallede tatarların kendilerine birer muhtar seçmeleri birbirlerine karışmamaları hakkında Bender Muhafızı, İsmail, Akkirman zabitleri ve diğer görevlilere hitaben yazılan hüküm.

42/91

Halep'te bulunan yeniçerilerin iki fırka olduğu bunlardan bir kısmının bölgedeki eşkıya takımıyla birlikte olarak halka zulm ettiği konusunda daha önce emirler gönderilerek uyarılmasına rağmen vazgeçmemeleri üzerine bu sefer de vali, kadı ve diğer görevlilere yeniçerilerin tekrar uyarılması yoksa cezalandırılmalarının kaçınılmaz olacağı hakkında yazılan hüküm. Evahir-i Şevval sene 212

44/92

Rumili'ndeki Paspanoğlunu bastırmaya katkı sağlamak için görevlendirilen Adana Mütesellimi Paşa Mekki zade Ahmed Bey'in Adana civarında ortaya çıkan eşkıyaları bastırmak, Cezzar Ahmed Paşa tarafından gönderilen tatarın yolu kesip katleden ve yanlarındaki eşyalara el koyan kişileri yakalayıp habse atmak, gasp ettikleri malları ortaya çıkarmak ve bu durumu İstanbul'a bildirmekle ilgil görevlendirildiği hakkında hüküm. Evahir-i Şevval sene 212

45/93

Bosna'da İzvornik'e bağlı Bırvenik Kasabası'nda bulunan İstodeniçe? Kilisesi'nin sefer-i hümayun ve istila dolayısıyla çatısının ve duvarlarının harap olduğu zarar gördüğü gerekçesiyle bölge halkının kilisenin tamiri gerekçesiyle yazdıkları arzuhale şeyhülislamdan alınan fetvaya dayanarak tamamen aslına sadık kalmak, enini-boyunu herhangi bir şekilde arttırmamak koşuluyla izin verildiği ve bölgedeki görevlilerin ahaliden bu tamir dolayısıyla herhangi bir çıkar talep etmemeleri hakkında Bırvenik kadısı, ayanı ve zabitanına yazılan hüküm. Evahir-i Şevval sene 212

45/94

İstanbul`da orta elçilik görevi biten Rus elçi Yakuturde Koçu Bey? Rusya`ya sağ salim dönebilmesi için yanına yeniçeri ocağından gedikli Ali`nin tayin edilmesi ve geçeceği yollardaki tüm kadıların, naipilerin ve diğer görevlilerin elçinin sağ salim Rus hududuna varabilmesi için gereken tedbirleri alması hakkında hüküm. Eva`il-i Zi`l-ka`de sene 212

46/95

Tüccardan Mehemmed isimli kişinin ticaret amacıyla Kırım`a gitmek için yazdığı arzuhaline yasaklı madde taşımaması ve gerekli gümrük vergilerini ödediği takdirde herhangi bir zorluğun çıkarılmaması için liman nazırı, kavak ustası ve hisar gümrüğü eminine yazılan hüküm. Eva`il-i Zi`l-ka`de sene 12

46/96

Nemçe Devleti ile Osmanlı Devleti arasında olan barışa ve ahdnameye aykırı olarak Nemçe sınırındaki Bihke Kapudanı, Eskuhay? isimli bir köyü basarak bazı insanları öldürüp mallarını gasp etmesini üzerine aradaki dostluğun bozulmaması için Nemçe Elçisi Herbert Rankel aracılığıyla devletin şikayetleri üzerine bölgedeki Bosna kadısına, kaymakamına ve tayin edilen mübaşire suçlunun yakalanıp cezalandırılması gasp ettiği malların sahiplerine geri verilmesi hakkında yazılan hüküm. Eva`il-i Zi`l-ka`de sene 1212

47/97

Kaptan-ı derya Vezir Hüseyin Paşa`nın tatarlarından Seyda isimli tatar Silivri Menzilhanesine geldiğinde menzilhane sürücülerinden Kara Ahmed isimli sürücünün silahla saldırması sonucu son anda canını kurtarmış, bu sebeple Kara Ahmed`in bölgenin kadısı, yapağı ustası ve diğer görevlileri tarafından yakalanarak haps edilmek ya da küreğe konulmak üzere İstanbul`a gönderilmesi hakkında yazılan hüküm. Eva`il-i Zi`l-ka`de sene 212

48/98

Dubrovnik Cumhuriyeti 400 yıldan beri Osmanlı`nın himayesinde ve cizye-güzarı olmasına rağmen Trablusgarb Beylerbeyisi ahdnameye ve verilen emirlerin aksine bu devletin tüccarlarından ve sefinlerinden bölgedeki korsanlar aracılığıyla ekstradan vergi almak istediği için Fransa ve Dubrovnik konsoloslarının şikayetleri üzerine bu

durumun tekrarlanmaması hakkında Trablus Beylerbeyisi Yusuf ve bölgedeki yeniçeri zabiti ve ocak ihtiyarlarına yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-ka'de sene 212

49/99

Mir-i mirandan sabık Aksaray Sancağı Mutasarrıfı olan Seyyid Ahmed'e Kırşehir Sancağı mutasarrıflığının tevcih edildiği kapı halkıyla birlikte bölgeye giderek orada asayiş, güveni sağlaması hakkında yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-ka'de sene 212

49/100

Bir önceki hükümle aynı konuda Kırşehir Sancağı Mutasarrıfı ve Rumili Beylerbeyisi olup bu defa Aksaray Sancağı mutasarrıflığı kendisine tevcih edilen Tahir Paşa'ya yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 212

49/101

Daha önce İzmir'de çıkan ihtilalde suçlu bulunduğu gerekçesiyle İzmir'den firar eden ve hakkında yakalama kararı olan Seyyid Ahmed yaşanan karışıklarla ilgisi ve suçlu olmadığı, çoluğundan çocuğundan uzak kaldığı, mağdur olduğu şeklinde hakkında İstanbul'a yazdığı arzuhalinde afvını talep etmiş ve tekrar bir suça bulaşmamak kaydıyla cezasının afv ve isminin emirden terkin edilmesi hakkında İzmir Kadısına yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 212

50/102

Her sene olduğu gibi sene de bir defaya mahsus olarak Çekmece-i kebir ve sagir ve Karye-i kebir ve küçük ve Silivri ve Ereğli ve Tekfurdağı ve Şehrköyü ve Bergos ve Gelibolu ve Çorlu ve İnöz ve İskenderiye ve Edirne ve etrafı Selanik ve Tırhala ve Paşa Sancaklarında vaki Kavak? ve Dobruca? İskeleha? vesa'ir çiftlik ve bölgelerden üç bin kantar yapağı humsunu bularak beher vakıyyesini 12 akçeden memurlar tarafından satın alınıp İstanbul'a gönderilmek üzere Rumili Valisine ve bölgedeki yeniçeri, zabitan, kadı, naip ve serdarlara yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 212

50/103

Rumilinin sağ, sol ve orta kollarında bulunan Pravişte, İştib, Koçana, Kumanova, Eğridere, Köstendil, Moskofça, Üsküp, Köprülü, Kavala, Drama, Yenice-i Vardar, Visine, Sarıgül, Pirlepe, Dubniçe, Manastır, Timurhisarı, Radovişte, vb. kazalardan yeniçeri ocağına Selanik'de dikilen zemistani çuka için gönderilmesi gereken yapağının humsunun geciktirilmiş olmasından dolayı belirlenen fiyat üzerinden çuka çavuşu tarafından bir an önce teslim alınmasına ve bundan önce başka hiç kimseye

yapağı satılmamasına dair yeniçeri ocağı ağası Eyub Ağa tarafından verilen mektuba binaen Rumili valisine ve ismi geçen kazaların kudat, nüvvap, serdalarına, iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 212

51/104

Buhara halkından olup hac vazifesini ifa için gelen Şefa Hacı zade Abdurrahman Hacı, Niyaz Hacı ve zevcesi Ezmuraybin? Hatun memleketlerine Karadeniz ve boğazlar üzerinden sorunsuz gidebilmek için yazdıkları arzu hallerine liman nazırı, kavak ustası ve hisar gümrüğü eminine taleplerini kabul için cevaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 1212

51/105

Şu an Çıldır Valisi ve Faş Kalesi Muhafızı olan Vezir Mehmed Paşa'ya hizmetlerinden memnun kalındığı için kendisine Çıldır eyaletine ek olarak Goniya sancağının da bağlandığı ve görevine istenildiği şekilde devam etmesi hakkında yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 212

52/106

Daha önceki Faş muhafızı mir-i mirandan Abaza İbrahim Paşa'nın Faş Kalesini abazalara dayanarak kendi kalesi gibi zabt eylediği iddialarından dolayı yeni muhafız olarak atanan Bican zade Ali Paşa'nın İbrahim Paşayı katlederek kaleyi elinden almasından sonra bölgede abazalar tarafından çıkarılan ihtilalin bastırılması ve olayların gerçek sebeplerinin araştırılıp İstanbul'a bilgi verilmesi, merkezden yeni muhafız atanana kadar güvenilir ve muktadir bir muhafız tayin etmesi hakkında verilen Çıldır valiliğine ek olarak Goniya Sancağı tevcih edilen ve Faş Muhafızı olarak atanan Vezir Sabit Mehmed Paşa'ya hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 1212

53/107

Bender Sancağı mutasarrıfı ve kalesi muhafızı olan Vezir Hasan Paşa'ya görevindeki başarılarından dolayı Ağrıboz ve Karlılı sancaklarının kendisine arpalık olarak tevcih olduğu, kendisinin Bender Kalesini muhafazaya devam etmesine ve uhdesine yeni verilen yerlerin mütesellim ile idare olunması hakkında yazılan hüküm. Evasıt-ı Zi'l-ka'de sene 212

53/108

Alay beylerinin tımar ya da zeamet tevcihlerinde verilen arzlarda hasılatın humsunu arz akçesi olarak almak konusundaki yolsuzluklar, boş kalan tımarların dağıtımındaki

haksızlıkların araştırılması konusunda Silistre Valisi Vezir el-Hac Osman Paşa'ya yazılan hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-ka'de sene 212

55/109

Anapa Kalesi'nin güvenliği, tamiri için her yıl için gitmesi belirlenen tımar ve zeamet sahiplerinin bu sene için Aydın, Saruhan, Ankara, Sultanönü, Karesi, Menteş ve Teke sancaklarındakilerin alay beyleri bayrağı altına girerek Anapa'ya bir an önce ulaşmaları ve Anapa Muhafızı Vezir Osman Paşa emrine girmeleri ve bir yıl dolunca geri dönmeleri hakkında yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-ka'de sene 212

56/110-111-112-113-114-115

Bir önceki hükümle aynı konuda Saruhan, Ankara, Sultanönü, Karesi, Menteş, Teke Sancakları alay beylerine yazılan hükümlerin suretleri.

56/116

Tersane-i amirede inşa olunan gemiler için gerekli olan kerestenin Kocali'nde bulunan Domaniç Dağı'ndan kesilip İznikmid İskelesine taşınması sırasında arabaların geçeceği yolların aşırı yağmurdan dolayı bozulmasından ve kirlenmesinden ötürü temizlenip tamir edilmesi hakkında Tersane-i amire Emiri Mir Mustafa talebi üzerine Karamürsel, İznik, Yenişehir-i Burusa kazaları kadıları, naipieri, iş erleri ve ilgililere yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-ka'de sene 212

57/117

Başına 40 nefer haşerat toplayarak çekdirme üzerinde adalar arasındaki kayıklara taarruz eden Lütfullah ismindeki eşkiyanın daha önce de Tuzla subaşısını katleden kişiler olduğu Maltepe, Darıca civarlarında dolaştığı bilgisi üzerine koru-yı hümayun zabıtine Kartal ve Gebze civarlarında gereken neferatı yanına alarak bu eşkiya güruhunu ölü ya da diri ele geçirilmesi ile ilgili bostancıbaşısının talebi üzerine yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-ka'de sene 212

57/118

Erzurum Eyaletine bağlı vilayetlerde tımar sahipleri yoklanarak mevcut ve na-mevcutların tespit edilerek küçük ve zayıf olan tımarların birleştirilerek bir kişiye yetecek düzeyde öncelikle rütbeli ve eski tımar sahiplerine eğer onlar talip olmazlar ise onlardan istemediklerine dair senetler alarak daha aşağı düzeydeki mülazımlara sunularak onlar arasından seçilerek tımarların boş kalmalarının önlenmesi hakkında

Kars Eyaleti yoklamasına memuren o bölgede bulunan Mehemmed Arif ve Erzurum eyaleti alay beylerine hitaben yazılan hüküm. Evası-ı Zi'l-hicce sene 213

58/119

Maraş Eyaletine bağlı vilayetlerde boş kalan tımarların gerekirse ufak olanların birleştirilerek bir kişiye yetecek şekilde düzenlenerek önce eski mülazımlarına eğer onlar istemez ise daha aşağı rütbede olanlara teklif edilerek boş kalmasının önlenmesi hakkında Maraş Eyaleti elviye alay beyilerine, sancak muhtarlarına ve merkezden memur kılınan Seyyid İbrahim Besim'e hitaben yazılan hüküm.

59/120

Sadrazam çukadarlarında Ahmed ile birlikte Çekmece-i sagirden ...`e? kadar gönderilen altı yük hazine-i miriye'nin varacağı yere kadar geçtiği güzergâhların kadıları, naipleri yeniçeri serdarları, ayanları tarafından korunarak ve birbirlerine teslim edilerek eksik ulaştırılmaması hakkında ilgililere yazılan hüküm. Eva'il-i Şevval sene 212

59-60/121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132

Bir önceki hükümle aynı konuda farklı kişilere ve yerlere gönderilmek üzere yazılan hükümlerin suretleri.

60/133

Özellikle İran ve Revan taraflarından getirilen koyunların alış-verişinde kullanılması başta olmak üzere Osmanlı içinde atık İslami sikkelerinin ve Efrenciye sikkelerinin kullanılmasının Osmanlı parasının itibarını zayıflattığı ve ticareti olumsuz etkilediği için bulunduğu yerlerde yakalanıp saklanması hakkında Erzurum mollası, gümrükçüsü ve mütesellimine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-ka'de sene 212

61/134

Yalakabad, Pazarköy Kazaları civarlarında bulunan karyeler ve Kız Derbendi denilen bölgede ortaya çıkan Gedikoğlu, Dereköylü Mollaoğlu, Kartal Nahiyesi'nden Fettah, Yorgi nam eşkıyalar civarda huzursuzluk çıkarıp, yerel halka, yolculara zarar verdiklerinden dolayı bu kişilerin adamlarıyla birlikte yakalanmaları hakkında Yalakabad ve Pazarköy naiplerine, ayan, voyvoda ve ahalilerine verilen hüküm. Evahir-i Zi'l-hicce sene 1212

61/135

Efrenç diyarlarından İstanbul'a ve İzmir'e kara ve deniz yoluyla getirilen Efrenç mallarından Efrenç tarifesi üzere %3 gümrük vergisi alınırken bu duruma müdahale ederek arttırmak isteyenler olduğundan dolayı mağdur olan tüccarların yazdığı arzuhale istinaden İstanbul Gümrük Emni Hüseyin'e bu konuda eskiden olduğu gibi davranılması dikkat edilmesi hakkında hüküm.

Derkenar: Tezkire harcı talep olunmasına dair verilen nizam Avrupa tüccarında kayıtlıdır. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 217.

62/136

İzmir'de bulunan zimmi tüccarlar 1207 senesinde Felemenklü gemilerine yükleyip gönderdikleri ticari mallara Cezayirli korsanlar tarafından Felemenk malı diye yanlışlıkla el konulmuş fakat 1212 senesi kadar tüccarların girişmelerine dair bu malların ya da bedellerini iadesi olmadığından tekrar bu konuda yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-ka'de sene 212

64/137

Buhara halkından olan Şeyh el-Hac Abdullah Özbek hac farızasını yerine getirdiği ve tekrar memleketine dönmek için Karadeniz'den boğaz üzerinden geçişinde kendisine engel çıkarılmaması hakkındaki arzuhale binaen liman nazırı, kavak ustası ve hisar gümrüğü eminine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-hicce sene 212

64/138

Bir önceki hükümle aynı konuda el-Hac Abdullah'ın istidasına binaen yazılan hükmün sureti. Evasıt-ı Muharrem sene 213

64/139

Ohri Sancağı Mutasarrıfı Mir-i mirandan Ali Paşa zade Muhtar'a hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı kendisine arpalık olarak Ağrıboz ve Karlili Sancaklarının verildiği ve buraların atadığı bir mütesellim ile idare etmesi hakkında hüküm. Eva'il-i sene Zi'l-hicce sene 212

65/140

Devlet-i aliyyenin ehl-i İslam tüccarı müstesna kılınarak ehl-i zimmet tüccarının Nemçe, Françe, Netherlande, İngiltere sefinelerine yükleyip İstanbul, İzmir vb iskelelere getirdikleri ya da gönderdikleri mallardan ahidnamelerde yazıldığı üzere konsolota resminin belirlendiği miktarda eda edilmesi bunun dışında bir talepte

bulunulmaması hakkında İzmir kadısına hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-hicce sene 212

67/141

Valide sultanın hasslarından olan Azaz ve Kilis'e bin iki yüz on iki senesine mahsuben Martı ibtidasından zabt etmek üzere temessükle mültezim ve voyvoda olan Daltaban zade Seyyid Mahmud'a Azaz ahalisi itaat ederken Kilis ahalisi itaat etmeyip ödemeleri gereken meblağ ödememek için ettikleri itirazlarının merkezde kabul edilmeyerek malum kişinin bölgede sorumlu olduğuna ve itiraz edenlerin cezalandırılacağına dair bölge kadıları, müftileri ve tüm ilgililerine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-ka'de sene 212

68/142

Bir önceki hükümle aynı konuda hükmün bir suretinin voyvodaya hitaben yazılması.

68/143

Akkirman muhafızı olan ve kendisine arpalık olarak Karesi Sancağı verilen Kayserili zade İbrahim'in hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı Karesi Sancağı arpalığının uhdesinde kalmasına devamı ve buranın reaya-perver, dindar bir mütesellim ile idaresi hakkında yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-hicce sene 1212

69/144

Valide sultanın hasslarından olan Azaz ve Kilis'e bin iki yüz on iki senesine mahsuben Martı ibtidasından zabt etmek üzere temessükle mültezim ve voyvoda olan Daltaban zade Seyyid Mahmud'a Azaz ahalisi itaat ederken Kilis ahalisi itaat etmeyip ödemeleri gereken meblağı ödememek için isyan edenlerin ve firar edenlerin yakalanıp cezalandırılması bulundukları mahalden sürülmeleri hakkında bölge kadıları, müftileri ve tüm ilgililere hitaben yazılan hüküm.

70/145

Taife-i ekraddan Şeyh Hasanlu, Disimlü ve Düçik yurdu aşiretleri eşkıyalarının bölgedeki katl-i nüfus, gasp-ı emval, hetk-i araz vb. eşkıyalık faaliyetlerinin önlenmesi için mir-i mirandan Muş Mutasarrıfı Murad'ın Erzurum Valisi ve Maden-i hümayun Emmini Vezir Yusuf Paşa emrine verildiğine dair yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-hicce sene 212

70/146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156

Bir önceki hükümle aynı konuda farklı bölgelerdeki görevlilere hitaben yazılan hüküm suretleri.

71/157

Sabıka Halep Valisi olup hala Edirne'de ikamet eden Dergah-ı mu'allam kapıcıbaşlarından Sultanyeri Ayanı Süleyman Sultanyeri, Dimetoka ve Gümilcine kazalarını dağlı eşkıyasına karşı bölgedeki kadılarla ve diğer memurlarla ittifak ederek koruması hakkında yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-hicce sene 1212

71/158

Tırhala sancağı alay beyine bölgesindeki tımar sahiplerinden görevlerine dönmeyenlerin ya da tımara rağbet etmeyenlerin tımarların yoklanıp mülazımlara arz edilmesi hakkında yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-hicce sene 1212

71/159-160

Bir önceki hükümle aynı konuda Ağrıboz sancağı alay beyine ve Mora valisine hitaben yazılan hükümlerin suretleri.

72/161

Şu an Erzurum valisi olan Vezir Yusuf Ziya Paşa'ya hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı kendisine ek olarak Trabzon Eyaletinin de tevcih edildiği Trabzon'u dindar, tecrübeli birisini mütesellim olarak atayarak idare etmesi hakkında yazılan hüküm.

72/162

Daha önceden Maraş Valisi olan Vezir Şerif Mehmed Paşa'ya başarılarından ve kendisine duyulan güvenden dolayı Halep Valiliğine atandığı ve orada ikamet ederek bölgede asayiş, kontrolü ve reayanın her türlü ihtiyacını sağlaması hakkında yazılan hüküm. Eva'il-i Zi'l-hicce sene 1212

73/163

Daha önceden İçil Sancağı mutasarrıfı olan ve Rumili Beylerbeyiliği payesine sahip olan Derviş Hasan Paşa'ya başarılarından ve kendisine olan güvenden dolayı Maraş eyaletinin beylerbeyiliği tevcih edildiği ve orada ikamet ederek bölgede asayiş, kontrolü ve reayanın her türlü ihtiyacını sağlaması hakkında yazılan hüküm. Evası-ı Zi'l-hicce sene 1212

74/164

Hatt-ı hümayunla belirlenen para birimlerinin değerlerinin ve karşılıklarının Halep`te rayicinden fazla uygulamak isteyenlerin engellenmesi ve belirlendiği değerler üzerinde finansal işlemlerin yapılmasına dikkat edilmesi hakkında Halep Kadısına ve Halep Muhassılına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Zi`l-hicce sene 212

74/165

Hassa Silahşörlerinden Ayntab volan Ali Nuri Ağa zade Hüseyin`in Birecik`de çıkan karışıklık ve miri tahsilatın yapılamaması üzre Rakka Valisi Vezir es-Seyyid İbrahim Paşa emrine girmek üzere bizzat gitmesi hakkında yazılan hüküm. Evahir-i Zi`l-hicce sene 212

75/166

Yeniçerilerin zemistani çukalarının üretimini ve teslimini Selanik`de bulunan Yahudi Sabuncu oğlu Yasef elinde bulundurmasına rağmen bu yaptığı işi geciktirmesi, hile karıştırması (seyrek, telleri nakıs, boyası az, en/boy ölçüleri kısa olması) sebebiyle yaşlı olmasından dolayı izale-i vücud yerine eski hesaplar görüldükten sonra Selanik`e irsal ve çuka çavuşu konağında haps, İstanbul`daki bir bab sarraf odasının mühürlenmesi hakkında yazılan hüküm. Evası-ı Zi`l-hicce sene 212

76/167

Aynı konuda Yahudi Sabuncu oğlu Yasef bir sebeple ıtlak olsa bile bir daha İstanbul`a kesinlikle gelmemesi ve katle bedel Kudüs`e sürülmesi hakkında Kudüs ve Selanik kadılarına hitaben yazılan hükmün sureti.

76/168

Şam-ı şerife yeni kadı olarak atanan Mevlana Hafız İbrahim`in Üsküdar`dan Şam`a kadar gideceği güzergâhda güvenliğinin ve her türlü ihtiyacının sağlanması, sağ salim Şam`a varabilmesi için yol üzerindeki tüm görevlilere hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Zi`l-hicce sene 212

76/169

Tırhala Sancağı Alay beyi İlbasanlı Abdullah bayrağı altına tımar ve zeamet sahiplerini emrine alıp maiyetine verildiği Mora Valisi Vezir Hasan Paşa`ya hala katılmadığı için eğer daha fazla gecikirse memuriyetinin elinden alınacağı ve cezalandırılacağı hakkında mübaşire ve Abdullah`a hitaben yazılan hüküm. Evası-ı Şevval sene 212

77/170

Sofya ve Samakov civarında üretilen nalların fiyatlarına zam yapmak isteyen esnafın talebinin olumsuz karşılandığı ve eski fiyattan nalların İstanbul'daki nalbant esnafına gönderilmesi hakkında bölge kadı, naip ve zabitanına hitaben gönderilen hüküm. Evahir-i Zi'l-hicce sene 212

78/171

Sofya ve civarında üretilen nalların doğrudan İstanbul'a gelmesi gerekirken Edirne ve Tekfurdağı'na geldiğinde gümrük resminin de alınmamasının etkisiyle İzmit, Mudanya, İnöz, İzmir vb. yerlerdeki bazı esnafların, kişilerin alıp saklamaları ya da dükkanlarında satmaları nedeniyle İstanbul'a ulaşmayan nalların fiyatları çok pahalı olduğundan bu nalların Edirne mollası, zabitanı, gümrük emini kontrolünde kimsenin eline geçmeden doğrudan İstanbul'a gelmesi hakkında yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-hicce sene 212

78/172-173

Bir önceki hükümle aynı konuda Tekfurdağı ve İnöz kadı, zabitan, voyvoda ve gümrükçülerine hitaben yazılan hükmün suretleri.

79/174

Aydın'ın Bayındır Kazasına bağlı Hisarlık, Dere, Sarı midye?, Kızıl Kilise? vb. bazı köylerin tarım arazilerinin çok az olmasına rağmen geçinmekte de zorlanırlarken üstüne bir de buralarda bulunan göçebelerin sürekli bu arazilere ve köylülerin bahçelerine, mallarına zarar vermelerinin engellenmesi Aydın Muhassılı Kara Osman el-Hac Hüseyin, Bayındır Kadısına, Voyvodasına hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Muharrem sene 213

79/175

Erzurum ile Trabzon Valisi ve Maden-i hümayun Emni olan Yusuf Paşa'ya daha önceden gönderilen emirlere ek olarak yine bu bölgedeki Şeyh Hasanlu, Disimli ve Dücik yurdu Aşiretlerinin bölgede huzursuzluk çıkardıkları asayiş boduklarından dolayı Diyarbakır Valisi el-Hac Salih Paşa ve diğer görevlilerle iletişim ve koordinasyon halinde bu aşiretler içindeki eşkıya taifesinin sürülmeleri ve cezalandırılmaları hakkında verilen hüküm. Evahir-i sene Zi'l-ka'de sene 212

81/176

Bir önceki hükümle aynı konuda hükmün bir sureti de Diyarbakır Valisi el-Hac Salih Paşaya yazılmıştır.

81/177

Fatih Sultan Mehmet tarafından inşa ettirilen Eba Eyyub el-Ensari hazretlerinin camisinin yenilenmeye ve sağlamlaştırılmaya ihtiyacı olduğu için özellikle temelleri için ihtiyaç duyulan taşların gönderilen memur tarafından nakden parası ödenerek Karamürsel bölgesinden kesilerek iki ay içinde İstanbul'a gönderilmesi hakkında Karamürsel naibine, ayan ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Muharrem sene 213

82/178

Osmanlı ülkesinde geçerli olan para birimlerinin değerleri belirlenmiş iken bazı bölgelerde para birimlerinin değerlerinin bilinçli olarak arttırılması üzerine bu durumun engellenmesi için ilgililere hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Muharrem sene 213

83/179

Bosna civarındaki kazalardan yaklaşık iki yüz nefer kişilik bir grup Sava Nehri kenarına varıp içerisinden 7'si müslüman ve 1'i zimmi olan heyet temsilci olarak nehir kıyısındaki Prud Kalesi kumandanına varıp yaşadıkları zulümlerden dolayı Nemçe sınırına geçip orada yaşamak istediklerini söylemeleri üzerine İstanbul'a aktarılan durum sonrasında bu kişilerin vatanlarına geri gönderilmesi ve anlattıklarının araştırılması hakkında Bosna Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Muharrem sene 213

84/180

Pirlepe ve ona bağlı mukataa civarında ortaya çıkan Masatlı? Osman ve Kara Muçu nam eşkıyalar başlarına Ohri, Kırçova, İstarova, Görüce, Debre gibi kazalardan başka eşkıyalar da toplayarak Varoş karyesini basarak bölgede yaşayan reayayı tehdit eder, asayişlerini bozar, mallarını gasp ve canlarına kast eder hale geldiklerinden bu eşkıyaların yakalanarak mukataaya geçişlerinin engellenmesi hakkında Rumili kaymakamına ve bölgedeki diğer görevlilere hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

85/181-182-183

Bir önceki hükümle aynı konuda Ohri Mütesellimine, Üsküb Nazırına, Debreli Yusuf Bey'e hitaben yazılan hükümlerin suretleri.

85/184 Terkin

Burusa`da bölgedeki diğer görevlilerle iş birliği halinde tekalif nazırı ve beş adamıyla birlikte halkı ve esnafı rencide etmeyecek şekilde narh belirlenmesi bundan vazgeçirmeye çalışanlar olur ise onların merkeze bildirilmesi hakkında Burusa kadısına ve Tekalif Nazırı el-Hac Şerif Mehemed'e hitaben yazılan hüküm.

Derkenar: İlgili kalemde alınan haber gereğince bu kayıt terkin olduğu defterin üstüne kaydedilmiştir. 21 Safer sene 213.

86/185

Daha önceden Resmo sancağı mutasarrıfı olan mir-i mirandan Kahraman Paşa zade Ali'ye kalesini muhafaza etmek şartıyla Resmo sancağının kendisine tevcih olduğu hakkında yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

86/186

Daha önceden Halep Valiliği yapan hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı kendisine yeniden Mora Valiliği verilen Vezir Mustafa Paşa`ya kapu halkıyla beraber doğrudan Mora`ya giderek orada asayiş, halkın güvenliğini, refahını sağlaması hakkında hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

87/187

Mora bölgesinin eşkıyadan korunması için memur tayin edilen Moro Valisi Vezir Mustafa Paşa'nın ihtiyaç duyacağı asker vb ihtiyaçların giderilmesi, emirlerine uyulması için Selanik, Yenişehir-i Fenar, İzdin, Ağrıboz ve civar bölgedeki kadılar, naipler, zabitan, ayan iş erleri ve diğer tüm görevlilere hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

87/188

Mora ve Mizistre sancakları alay beyilerine, çeribaşlarına, muhtarlarına ve Lala karyesi müteayyinatından Mustafa ve Seyyidi`ye hitaben Mora valisinin emirleri ve buyrulduklarına uyulması, yerine getirilmesi ile ilgili bir önceki hükümle aynı konuda yazılan hükmün sureti.

87/189

Bir önceki hükümle aynı konuda Mora Valisine hitaben Mora`da dirlik, düzen, asayişin sağlanması için asker toplanması vb. gerekenlerin yapılması hakkında yazılan hükmün sureti.

88/190

Daha önceden Mora Adası`nın kalelerinin tamiri, muhafazası, eşkinci, tımarlı askerlerin toplanıp Rumili Valisine emrinde hazır bulunması emredilen Tırhala sancağı alay beyine, Mora`nın sorumluluğunun Mora Valisi Vezir Mustafa`ya verilmesi sebebiyle onun emrinde geçmesi hakkında hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

88/191

Bir önceki hükümle aynı konuda Ağrıboz Sancağı alay beyine gönderilen hükmün sureti.

88/192

Mora civarında bulunan kazaların miri tahsili ve ihtiyaç duyulan tüm işleri için her kazadan yeterli miktarda neferat ve bunların başına bir bölükbaşı tayin ederek Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa`nın buyruldularla gereken tüm hizmetlerde istihdam etmesi hakkında valiye, bölgede bulunan kadılarına, naiplere, ayanlara, iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

89/193

Halep`de sadat ve ocaklı arasında çıkan karşıklık sebebiyle harb, kıtal, gasp-ı emval vb. birçok olumsuz durum meydana gelmiş bu durum biraz yatıştır gibi olsa da tam çözülemeyip tekrar tekrar ortaya çıktığı için bu durumun çözülmesi ve mağduriyetlerin giderilmesi için Halep Valisi Vezir Mehemed Şerif Paşa`ya, mübaşir Ahmed`e, Mevali Ömer`e ve diğer görevlilere hitaben yazılan hüküm. Evâ`il-i Muharrem sene 213

91/194

Osmanlı Devleti reayasından olup harbi devletlerin konsolos ya da konsolos vekili kağıtlarını almamaları alırlarsa bile buna itibar olunmaması, müstemen taifesinin memalik-i İslamiye`de mülk edinmemeleri, iki devlette de mülk edinenlerin birini satarak bir devlete tabi olması hususunun Nemçe/Avrupa Devleti ile Osmanlı Devleti

arasında imzalanan musalahanın 8. maddesine göre belirlenmesi hakkında Eflak Voyvodasına hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Muharrem sene 213

92/195

Bir önceki hükümle aynı konuda Boğdan Voyvodasına hitaben yazılan hükmün suretidir.

93/196

Halep civarında bulunan kürt aşiretlerinden bazılarının mensup kişilerin başlarına yaklaşık iki bin civarı eşkıyayı cem ederek bölge huzurunu aşayışını bozması üzerine bu durumun çözülmesi için bu aşiretlerin geçiş yolların kapatılması ve onların yakalanarak ber taraf edilmesi hakkında Bozok Sancağı Mutasarrıfı Mir Süleyama'a hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

94/197

Hacı kafilesinin Şam'a vardıklarını haber eden müjdecibaşların vakit kaybetmeden bir an önce sağ salim yanlarına silahlı adamlar tayin edilerek İstanbul'a ulaşmalarını sağlamak üzere Üsküdar'dan müjdecibaşların bulundukları yere kadar olan mahallerde bulunan kadı, naip, zabitan, iş erleri vb. görevlilere hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Muharrem sene 213

94/198

Hacı kafilesine eşlik edecek olan çukadarın kafilenin Şam'a varışından sonra çukadarın geri İstanbul'a dönmesi için güzergâh üzerindeki görevlilerin bu kişinin güvenliğini ve ihtiyacını sağlaması hakkında hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

95/199

Hicaz'dan gelecek olan hacıların sağ salim bir şekilde Halep'in son sınırına kadar kethüdası ile birlikte harb u darb erbabı neferat tayin ederek Adana mütesellimine teslim edilmesi hakkında Halep valisine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

95/200

Bir önceki hükümle aynı konuda Adana Mütesellimi ile Karaman Valisi arasında iletişim kurularak hacıların Adana'dan çıkarak Karaman'a ulaşabilmeleri hakkında Adana mütesellimine hitaben yukarıda yazılan hükmün sureti.

95/201

Bir önceki hükümle aynı konuda hacıların sağ salım Karaman'dan Akşehir'e ulaştırılmaları hakkında Karaman Valisine hitaben yazılan hükmün sureti.

95/202

Bir önceki hükümle aynı konuda hacıların sağ salım Akşehir'den Sultanönü'ne ulaştırılmaları hakkında Akşehir Sancağı Mütesellimine hitaben yazılan hükmün sureti.

95/203

Bir önceki hükümle aynı konuda hacıların sağ salım Sultanönü'nden Kocaili Sancağına ulaştırılmaları hakkında Sultanönü Sancağı Mütesellimine hitaben yazılan hükmün sureti.

95/204

Bir önceki hükümle aynı konuda hacıların sağ salım Kocaili'nden Üsküdar'a ulaştırılmaları hakkında Kocaeli Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hüseyin Paşa'ya hitaben yazılan hükmün sureti.

96/205

Karadeniz'in Rumili sahillerindeki reayadan Kırım tarafına er gücü ya da adam götürmek yasak olmasına rağmen görevlilerin ihmallerinden dolayı bu durumun gerçekleştiğinin tespitinden bu durumun yasaklanması ve görevlilerin dikkatli olması hakkında Karadeniz'in Rumili tarafındaki kazaların kudat, nüvvap, zabitan, ayan ve diğer ilgili görevlilerine hitaben yazılan hüküm. Evası-1 Muharrem sene 1213

Dereknar: Bu konuda hareket edilceği taahhüt edilmiştir.

96/206

Bir önceki hükümle aynı konuda Karadeniz'in Anadolu sahilinde bulunan kazaların kudat, nüvvap, zabitan, ayan ve diğer ilgil görevlilerine hitaben yazılan hükmün sureti.

96/207

Mekri kazasında sakın Kara Hasan demekle meşhur kişinin kendi halinde ırzıyla mukayyed olduğu hatta eşkıyaya karşı halkı korumak için bazı kişilerle ittifak ettiği halde bazı kişilerin Kara Hasan'ın gizlice eşkıyaya yardım ettiğini iddia etmeleri üzerine bu kişinin eşkıyaya gizli ya da açık herhangi bir şekilde yardımcı olmayup halkın yararına olmasının tavsiye edilmesiyle ilgili Mekri Kazası naibine hitaben verilen hüküm. Eva'il-i Muharrem sene 213

97/208

Yasak olmasına rağmen sikkelerin kenarlarını kesip mağşuş hale getirerek paranın değerleriyle oynayanların yakalanıp cezalandırılmaları hakkında Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hüseyin Paşa`ya hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

98/209

Bağdad Kalesi`nin muhafazasına ve cebecilerinin mevaciblerini tahsile görevli olan 20. Bölüğün Çorbacısı Mustafa`nın işlerindeki tekasül ve ocak kaidelerine uymaması nedeniyle azli ve yerine dindar, işinin ehli, mevacibatın tahsilini yerine getirecek birinin tayin edilmesi hakkında 44. Bölüğün Çorbacısı Ali`ye hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

98/210

Trapolice Kazası`na gelen suyun yollarının bozulmasından dolayı su yerleşim mahallerine ulaşamadan zayi olduğundan bu su yollarının tamiri ve tecdidi en sonunda çıkan masraflarının deftere tutulup İstanbul`a yollanması rical-i devletten sabıka Mora Ceziresi vikayesine memur Osman`ın takriri üzerine Trapolice Kazası Naibine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

99/211

Eyub Sultan Camisi`nin zarar gören temelini yeniden inşası ve tamiri için Marmara Adası`ndan kasıma kadar gerekli olan mermerin memur Taşçı Hasan Halife tarafından parası ödenerek getirilmesi için Marmara nahiyesi naibine, voyvoda ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

100/212

Hakkında daha önce de ceza hükümleri olan ve Selanik`de bulunan çuka vekili yahudi Yasef`in 1209 senesinden 1212 senesi kadar üretip teslim ettiği çukalar incelendiğinde en/boy ¼ oranında noksan olduğundan 24 bin ve 27 bin kuruş da ayrıyeten zimmetinde olduğu tespit edildiğinden bu kişinin (1202-1209 senesi arasındaki) üretimlerinin makbuzlarının incelenmesi hakkında Selanik Mutasarrıfı Ebubekir Paşa, Selanik naibine, yeniçeri zabiti, katibi ve çuka çavuşu ve diğer görevlilere hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

101/213

Hizmetlerinden duyulan memnuniyet sebebiyle kendisine mir-i miranlık rütbesiyle Kırşehir sancağının tevcih olunduğu ...? Abdurrahman Paşa zade Mustafa`ya oraya reaya-perver, muttasıf, dindar ve müstakimü'l-etvar bir mütesellim ataması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

101/214

Gölpazarı çevresinde Küçük Mehmed isimli şahıs türlü eşkıyalıklardan sonra Anadolu Valisi Vezir Seyyid Ali Paşa`nın iltimasıyla Vidin canibi seraskeri ve kaptan-ı derya maiyetine katılmak şartıyla affedilemesine rağmen yoldan dönüp başkalarıyla birlikte halka zulmetmeye devam etmeleri üzre tekrar ve son kez uyarılmaları hakkında Gölpazarı naibine ve mübaşir tayin edilen reisiülküttaptan Haftanisi? Ahmed`e hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Muharrem sene 213

103/215

İnebahtı`nın eşkinci, zuema, tımarlılarını bayrağı altında toplayarak İnebahtı kalelerinin tamiri ve İnebahtı livasının muhafazası için İnebahtı Muhafızı Vezir Ahmed Paşa`nın emrine bir an önce girmesi için İnebahtı Alaybeyine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

Derkenar: Görev mahallerine gittiklerine dair ...? kadısının ilamına göre ferman yazılmıştır. 17 Rebi`ü'l-evvel sene 213.

104/216

Mora Ceziresindeki kalelerin tamiri için eşkinci, zuema ve tımarlılarını bayrağı altında toplayarak Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa`nın emrine bir an önce girmesi için Tırhala Sancağı alay beyine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

Derkenar: Evahir-i Şaban`da görev yerine varıklarına dair Trapolice kadısının ilamına göre ferman yazılmıştır. 17 Rebi`ü'l-evvel sene 213

104/217

Bir önceki hükümle aynı konuda Ağrıboz sancağı alay beyine yazılan hükmün sureti.

104/218

İzmir`de Hacı Hasan Mahallesinde Havyar Hamamı yakınındaki dükkanda sakin olan Lülecî Hasan`ın ölümünden sonra varislerinin mallarını kassam çukadarı ve sermünadi el-Hac Hasan, Han Odabaşısı ve katip 1000 kuruşluk malları 500 kuruş değerinde gösterip sattıkları ve tereke kayıtları incelenmek istendiğinde de

kaybolduğunu ifade etmeleri üzerine bu durum araştırıldığında bu kişilerin sürekli böyle yaptıkları tespit edildiğinden dellabaşının, odabaşının ve katibin görevden alınması ve tekrar görev verilmemesi hakkında İzmir kadısına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

Derkenar: İzmir Kadısının bu kişilerin görevden alındıklarını ifade eden ilamına göre ferman yazılmıştır. 23 Safer sene 213.

Derkenar: Yazılan ferman gereğince sadece Hacı Hasan`ın ismi terkin olunmuştur. 13 Zi'l-ka`de sene 215

105/219

Rusya pasaportuna sahip olan Aişe isimli kadının Karadeniz üzerinden Kırım`a geçişinde kendisine zorluk çıkarılmaması hakkındaki arzuhale olumlu karşılandığı hakkında liman nazırı, kavak ustası ve hisar gümrüğü eminine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 1213

105/220

İzmir`de Halim Ağa Çarşısında Halim Alemdar ve diğerleri su-i hareketlerinden dolayı firar ettiklerinden haklarında çıkarılan yakalama kararı nedeniyle Halim Alemdar`ın evlad u ıyalinin sefil olduklarından annesi Aişe hatununun af talebinin olumlu karşılandığı ve Halim Alemdar`ın isminin tekrar su-i hareketlerde bulunmamak şartıyla cezadan silindiği hakkında İzmir kadısına, voyvodasına, zabitan ve diğer görevlilere hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Safer sene 213

105/221

Mir-i mirandan olan sabık Çirmen Sancağı Mutasarrıfı Mehmed`e hizmetlerinden duyulan memnuniyet ve Vezir es-Seyyid Osman Paşa`nın iltiması üzerine Köstendil Sancağı tevcih edildiği ve reaya-perver mütesellim ile bölgeyi idare etmesi hakkında yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

106/222

Gümilcine Kazası Ayanı 500 kise akçeden ve Dimetoka Kazası Ayanı 250 kise akçeden daha fazla reayadan zorla tahsil etmeye kalkıştıklarından burada yaşayan halkın bu miktarları ödemeye imkanları olmadığı için isyana ve şakavete kalkışacaklarının ihbar olunması üzerine Edirne bostancıbaşına buraların ayanlarını, ihtiyar ve söz sahiblerini Edirne`ye çağırarak hesaplarının görülmesi ve ayanların

hilaf-ı rıza hareketlerinin olup olmadığının incelenmesi hakkında Edirne Bostancıbaşı Mustafa ve buraların naiplerine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213 Derkenar: Başka kayd olunmuştur. Eva'il-i Safer sene 213

106/223

Dergah-ı mu'allam kapıcıbaşılarından Doğancıklı Süleyman'ın görevi Rumeli tarafındaki dağlı eşkıyasını bastırmak ayaklananları, firar edenleri yerlerine iskan etmek ve yeni ayaklanmaları engellemek olduğu halde bunları gerçekleştirmeyip aksine eşkıyayı firar ettirmek amacıyla olduğuna dair ihbarlar alındığı eğer böyle bir amacı varsa bundan vazgeçip reayanın güvenliği için çalışmasının gerekli olduğu ayrıca daha önceki hükümde bahsedildiği üzere Dimetoka ve Gümilcine ayanlarının normalin çok daha üstünde halktan para tahsil etmeye çalıştığı konusunu da gizlice araştırıp Edirne Bostancıbaşı Mustafa ve İstanbul'a tahrir eylemesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 1213

107/224

Edirne ve Kırkkilise civarından haydutların çoğaldığının padişah tarafından öğrenilmesi üzerine Edirne bostancıbaşısına gerekli sayıda nefer ve usta tayin ederek bu eşkiyaların yakalanması ve reaya üzerindeki şerlerinin sonlandırılması için gayret etmesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Safer sene 213

107/225

Şu an Şam Valisi ve mir-haclık vazifesine sahip olan Vezir Abdullah Paşa'ya hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı bu görevlere ilaveten Kudüs ve Nablus Sancaklarının da uhdesine verildiğine dair kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-hicce sene 212

108/226

Şu an Rumili Beylerbeyiliği payesiyle Trablusşam Beylerbeyisi ve Cerde Başbuğu olan Abdullah Paşa zade Halil Paşa'ya hizmetlerinden duyulan memnuniyet dolayısıyla bu görevlerin tekrar tevcih edildiği hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Zi'l-hicce sene 212

109/227

Hassa silahşörlerinden olan Biga Mütesellimi Hadim zade Osman Bey'e Akdeniz boğazında bulunan dört aded kalenin görevlendirilen bina eminleri ile de görüşerek tamiri, top kundakları ve top latlarında olan kertiklerin tecdidi ve ihtiyaç duyulan

kerestenin Anadolu sahili kazalarından bir an önce temin edilmesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Muharrem sene 213

Derkenar: Bu konuya ihtimam göstereceğine dair mütesellimin kaimesi gereğince ferman yazılmıştır. 9 Safer sene 213

109/228

Mora Adası'nın eşkıyadan korunması için tayin edilen Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa eşkıya ile mücadele için ihtiyaç duyduğu vakit İstanbul'dan görevlendirilen kapıcıbaşlarından Abidin Bey'i Yenişehir-i Fenar kazasından toplanan 3000 nefer askerlerin başına başbuğ tayin ederek görevlendirebileceğine dair kapıcıbaşı Abidin Bey'e, bölge naibine, ayana, zabıtana, iş erlerine ve vücut-ı memlekete hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Safer sene 213

110/229

Bir önceki hükümle aynı konuda Çatalca Kadısına ve başbuğ tayin edilen Hacı Ali Paşa yeğeni Emin Bey'e 500 nefer asker tahriri hakkında yazılan hükmün sureti.

110/230

Bir önceki hükümle aynı konuda kapıcıbaşılardan Katerinili Halil ve biraderi Mehmed'e 500 nefer askeri hazırlayıp Halil'in başbuğuluğuyla Mora valisi maiyetine katılması hakkında yazılan hükmün sureti.

110/231

Bir önceki hükümle aynı konuda Mora Valisine, kendisine gönderilen emirlerin saklayıp ihtiyaç duyduğunda gerekli tedbirleri alması ve gereken kişileri görevlendirerek etrafı ve reayayı korumaya dikkat etmesi hakkında yazılan hükmün bir sureti.

111/232

Memalik-i mahruse'de barut imalatı yasak olmasına rağmen İslimye'de günlük 100-200 vakıyye barut imal edildiği ihtiyacı olanların satın aldıktan sonra geriye yaklaşık 10 bin vakıyyeden fazla barut kaldığı haber alındığından barut imalathanelerinin yıktırılması, kalan baruttan numune alınarak mühürlenmesi ve numunenin tatar ile İstanbul'a yollanması ve bu seferlik barut sahiplerinin ellerindeki barutun parası miriden ödenerek affedilmesi aynısı tekrarlanırsa cezalandırılmaları hakkında İslimye kadısı ve voyvodasına hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Safer sene 213

111/233

Dergah-ı mu'allam kapıcıbaşılardan Doğancıklı Süleyman'ın görevi Rumeli tarafındaki dağlı eşkıyasını bastırmak ayaklananları, firar edenleri yerlerine iskan etmek ve yeni ayaklanmaları engellemek olduğu halde bunları gerçekleştirmeyip aksine eşkıyayı firar ettirmek amacıyla olduğuna dair ihbarlar alındığı eğer böyle bir amacı varsa bundan vazgeçip reayanın güvenliği için çalışmasının gerekli olduğu ayrıca daha önceki hükümde bahsedildiği üzere Dimetoka ve Gümilcine ayanlarının normalin çok daha üstünde halktan para tahsil etmeye çalıştığı konusunu da gizlice araştırıp Edirne Bostancıbaşı Mustafa ve İstanbul'a tahrir eylemesi hakkında kendisine hitaben verilen hüküm. Eva'il-i Safer sene 213

112/234

Gümilcine Kazası Ayanının fukaradan haksız yere 500 keseden fazla tahsilat yaptığı ve halkın bunu ödemeye tahammülleri olmadığı ihbarı üzerine bu durumun araştırılması için özel olarak mübaşir tayin olunduğu ve Edirne Bostancıbaşı Mustafa'nın görevlendirildiği hakkında hüküm. Eva'il-i Safer sene 213

Derkenar: Fazladan tahsilat olmadığına dair Gümilcine kadısının ilamı ve defter nazırı vekilinin takrirince şerh verilmiştir. 12 Rebi'ü'l-ahir sene 213

112/235

Bir önceki hükümle aynı konuda Dimetoka Ayanı'nın 250 keseden fazla halktan zorla tahsilat yapmaya çalıştığına dair Edirne bostancıbaşına, Dimetoka naibine ve tayin edilen mübaşire hitaben yazılan hükmün sureti.

Derkenar: Dimetoka Ayanın fazla tahsilat yapmadığı fakat Dimetoka Dizdarı Mustafa'nın zorbalıkla her altı ayda bir halktan toplanan tekalifin 5000 kuruşunu yediği araştırma sonucunda anlaşılmıştır.

112/236

Osmanlı ülkesinde sikkelerin, dinarların ve riyallerin değerleri fermanlarla ve darbhane-i amire tarafından belirlenemesine rağmen bazılarının kendi menfaatleri için değerinden fazla ya da eksik olarak işlem yapmalarının engellenmesi için Şam Valisine ve kadısına hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Safer sene 213

113/237

Daha önceki vefat eden Van Muhafızı Ahmed Paşa'nın hizmetinde çalışan Acecan? isimli zimmiye tasallut eden, evini basan, eşyasını evini yakıp, evlad u ıyalini zayı

eden, bu hareketlerden vazgeçmeleri söylendiğinde mahkemeyi basıp kayıtları yakan eşkıya Camusoğulları? Hasan, Halil, Topçuoğlu, Ömer nam eşkıyaların yakalanıp haps edilemeleri ve gasp ettikleri malların ortaya çıkarılarak sahiplerine teslim edilmesi hakkında Van Muhafızı Mehmed Emin Paşa'ya, Van Kadısına ve Van serhaddinde olan ocaklıya hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Safer sene 213

114/238

Rumili bölgesindeki ölümlerde öncelikle kişinin malları ortaya çıkarılıp, kişinin defin işlemi yapıp, borçları ödendikten sonra varisleri varsa bunlar arasında taksimat yapılmasına ve bu taksimat sırasında kassamiye, hüddamiye ve küttabiyyeden toplam ücret olarak 1000 kuruşa 25 kuruşdan fazlasının alınmamasına, nafaka, vesaya hüccetlerinden ücret alınmamasına, kalan mirasa vereseler talip değil iken zorla tahrir ücreti alınmaması hakkında daha önce emirler olmasına rağmen bazı yerlerde uyulmamasından dolayı Rumili Kadıaskeri Ömer Hulusi Efendi'nin talebi üzerine Rumili'nde bulunan vezirlere, beylerbeyilerine, kadılara ve zabıtana hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Safer sene 213

Derkenar: Fermana göre hareket edileceğine dair verilen taahhüt şerh idildi. 25 Ramazan sene 213

114/239-240

Bir önceki hükümle aynı konuda Rumili'nin sol ve sağ kollarına hitaben yazılan hükümlerin suretleri.

Derkenar: Gereğinin yapılacağı taahhüt edilmiştir.

115/241

Reayanın İstanbul'a gelmesi için mübaya eylediği malların ve eşyanın yüklendiği İsveçli gemisi Fransız gemisi sanılarak alıkonulması üzerine geminin İstanbul'a geldiği anlaşılınca geçişine izin verilmiş sorunsuz şekilde engellenmeden gelmesi için Cezayir, Tunus, Trablus-ı Garb vezirlerine, beylerbeyine ve korsan kaptanlarına hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Safer sene 1213

115/242

Kapıcıbaşılardan mir-ahur-ı evvel payesiyle Halep Muhassılı olan Vezir el-Hac İbrahim Paşa'ya hizmetlerinden duyulan memnuniyetten dolayı mirülhacılık vazifesini güzel yapmaya devam etmek şartıyla Şam yine kendüne tevcih olunmakla buna

ilaveten Kudüs ve Nablus sancaklarının da tevcih olunduğu hakkında kendisine hitaben verilen hüküm. Evasıt-ı Safer sene 213

116/243

Eba Eyüp el-Ensari hazretlerinin cami-i şerifinin yeniden inşa ve bina edilmesi için gerekli olan taşların Karamürsel`den nakledilmesi için gemi reislerinin imtina etmeleri üzerine bina emini tarafından cevr ü eza olmadan nevl ücretlerinin reislere ödenmesi bundan sonra imtina edenlerin cezalandırılmaları hakkında Gekbuze naibine, ayan ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Safer sene 213

117/244

Kürt aşiretlerinden (Şeyh Hasanlu, Disimlü, Dücik yurdu) çıkan eşkıya güruhunu bastırmak için görevlendirilen Erzurum Valisi Vezir Yusuf Ziya Paşa`nın komutasına gönderilmek üzere kapıcıbaşılardan Ünye Ayanı Genç Mustafa`ya münasip birisini (kardeşi ya da oğlu) başbuğ tayin ederek 1000 nefer piyadeyi (başka hizmetlerde tersane için keraste nakli ya da Sinop`da kalyon-ı hümayun inşasında olanlar olmasına rağmen görevden afvı kabul edilmeyerek) harekete geçirmesi için kendisine hitaben verilen hüküm. Evasıt-ı Safer sene 1213

Derkenar: Livada kalyoncu neferatı bulunduğu dair Erzurum Valisine hitaben emir yazılmıştır. Evasıt-ı Rebi`ü`l-evvel sene 213

117/245

Bir önceki hükümde Ünye ayanı tarafından Canık`ten gönderilecek mürettep 1000 nefer askerin Erzurum Valisi Vezir Yusuf Paşa tarafından mirileri verilerek gerekli hizmetlerde istihdam edilmesi hakkında Yusuf Ziya Paşaya hitaben yazılan hüküm.

118/246

İştib, Siroz, Timur hisarı, Manastır kazalarından matlup olan güherçileyi ilgili yetkililer tamamen tahsil ederek Azadlu Baruthanesi`ne nakl etmeleri yoksa sorumlu kişilerin Üsküb`e nefy olunacakları hakkında ilgili kazaların kudat ve nüvvabına hitaben yazılan hüküm.

119/247

İran yakınlarında ortaya çıkan harp, kıtal, ihtilal, fitne sebebiyle sınırda bulunan valilerin ve muhafızların her zaman daha uyanık, açıkgozlü, olmaları gerektiğinden Cıldır valisi vezirin de İran`da olan gelişmeleri yakından takip ederek istihbaratla

öğrendiği bilgileri Erzurum Valisi aracılığıyla İstanbul'a peyder pey tahrir etmesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Safer sene 213

119/248-249-250

Bir önceki hükümle aynı konuda Van Muhafazına, Kars Muhafızı Vezire ve Bayezid Sancağı Mutasarrıfına hitaben yazılan hükümlerin suretleri.

119/251

Bir önceki hükümle aynı konuda yukarıdaki hükümlerde isimleri geçen görevlilerle iletişim halinde olarak bu konuda gerekenleri yapması için Erzurum Valisine gönderilen hükmün sureti.

120/252

Dergah-ı mu'allam kapıcıbaşlarından olan Ağrıboz yakınlarında görevli el-Hac Mehmed Bey'in oradaki görevi bitmesine rağmen sadrazamın defalarca yazdığı tahrirlere rağmen İstanbul'a dönmemesi üzerine kendisini İstanbul'a getirmesi için mübaşir tayin edildiği hakkında yazılan hüküm. Evasıt-ı Safer sene 1213

Derkenar: Tecil edilmesi hakkında emr yazılmıştır. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

120/253

Çorum Sancağı Alay beyi Seyyid Mehmed'in hilaf-ı şurut hareketlerinden dolayı kendinin tayin edilemesini isteyen Mir-alay-ı sabık Mirza bunun için baskıyla sancakludan birilerinin İstanbul'a mahzar yazmalarını sağladığı şüphesi üzerine bu konuyla ilgili görevlendirilen yoklamacı ve Sivas Valisi Vezir Seyyid Ahmed Paşa'nın tahkikleri neticesinde halkın Çorum Sancağı Alay beyi Seyyid Mehmed'den hoşnut olup olmadığı azlinin gerekip gerekmediği hakkında araştırılma yapılması hakkında Sivas Valisine ve Çorum Sancağı zuema ve erbab-ı tımara hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Safer sene 213

121/254

Mahmud isimli kişinin Kırım'a gitmek için Rus elçisinden aldığı pasaportla ve İstanbul'a takdim eylediği arzuhali gereğince boğazdan geçişine ve Karadeniz üzerinden Kırım'a girmesine engel olunmaması hakkında liman nazırı, kavak ustası ve hisar gümrüğü eminine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Safer sene 1213

121/255

Edirne civarındaki Keşan, Ferecik, Cisir-i Ergene ve diğer semt ve kazalarda eşkıyalar saldırılarda bulunmak için fırsat beklediklerinden onların geçiş yollarının, köprülerin

tutulması ve halkın asayişinin korunması için ismi geçen yerlerin kadıları nüvvapları, ayanları tarafından yeterli sayıda askerin hazırlanarak Edirne Bostancıbaşı Bergoslu Mustafa'nın istediği yere gönderilmesi hakkında verilen hüküm. Evahir-i Safer 1213

122/256

İstanbul'dan Bosna valisinin bulunduğu mahalle sadrazam çukadarlarından Şehri İsmail ile gönderilen 8 yük hazine-i mirinin geçeceği güzergâhlarda silahlı cebelüler tayin edilerek her türlü tehlikelerden korunarak ulaştırılması herhangi bir zarar durumunda oradaki görevlilerden tahsil ettireleceği hakkında yol üzerindeki kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

122/257

Bir önceki hükümle aynı konuda İstanbul'dan Vidin yakınlarında bulunan serasker paşanın iki nefer tatarıyla gönderilen 5 yük hazine için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti.

122/258

Bir önceki hükümle aynı konuda İstanbul'dan Vidin yakınlarında bulunan serasker paşanın adamlarıyla gönderilen 11 yük hazine için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben verilen yazılan sureti.

122/259

Bir önceki hükümle aynı konuda İstanbul'dan Vidin yakınlarında bulunan serasker paşanın tatarı yediyle gönderilen 50000 kuruşluk altın için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti.

122/260

Bir önceki hükümle aynı konuda sadrazam tatarlarından () ile Rumili Valisine gönderilen 30 yük hazine-i miriye için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti.

122/261

Bir önceki hükümle aynı konuda sadrazam tatarlarından Sarı Mehemmed ve Ahmed ile Mora'ya gönderilen 8 yük hazine-i miriye için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti.

122/262

Bir önceki hükümle aynı konuda Üsküdar`dan Erzurum Valisinin bulunduğu mahalle Erzurum Valisinin tatarlarıyla gönderilen 20 yük hazine için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti.

122/263

Bir önceki hükümle aynı konuda İstanbul`dan Bosna valisine, sadrazam tatarlarından Salih ve Yakup ile gönderilen 10 yük hazine için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti.

122/264

Bir önceki hükümle aynı konuda İstanbul`dan serasker paşanın bulunduğu mahalle serasker paşanın tatarı yediyle gönderilen 15 yük hazine için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti.

122/265

Bir önceki hükümle aynı konuda Üsküdar`dan Konya`ya Dergah-ı mu`allam gedüklüleriyle gönderilen 3 yük hazine için yol üzerinde bulunan kadı, nüvvap, serdar, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben yazılan hükmün sureti. Evahir-i Safer sene 213

123/266

Hakkında daha önce halka karşı zulm, gasp, katl vb. kötülüklerden dolayı cezalandırılmasıyla ilgili emir yazılıp daha sonra kaptan-ı derya ve Vidin canibi Seraskeri olan Hüseyin Paşa`nın maiyetine katılmak şartıyla affedilen Küçük Mehmed yoldan geri dönüp halktan haksız yere masrafı olduğu gerekçesiyle para toplamaya başlamıştır. Daha sonra etrafındakilerle beraber köyleri basıp suçsuz insanları öldürmeleri üzerine Küçük Mehmed ve Hacı Ahmed`e bu konuda tekrar affedilemeyeceklerini bundan sonra cezalandırılacaklarını uyarıda bulunmaları için Kocaili Mutasarrıfı Hüseyin Paşa ve tayin olunan mübaşire hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Safer sene 213

Derkenar: Problemin çözüldüğüne dair Gölpazarı naibinin ilamı üzerine şerh düşülmüştür.

5 Rebi`ü'l-ahir sene 213

124/267

Şam müftülüğü uhdesine verilen Mehasni zade Mevlana Mehmed Esad`ın Üsküdar`dan görev yeri olan Şam`a gidinceye kadar yol üzerindeki başta güvenliği ve

diğer tüm ihtiyaçlarının karşılanmasında güzergâh üzerindeki kadıların, naiplerin, voyvodaların, zabitanın vd. görevli olduğu hakkında verilen hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-evvel sene 1213

125/268

Mora`da bulunan tımarların sadece yine buradaki kalelerde gece gündüz kalan neferata yalnız dizdarların ya da ağalarının arzıyla ve onların bayrakları altında toplanan, bu konuda hizmet edip ve emr-i muhafazada olanlara tevcihi hakkında Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa`ya hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

126/269

Gemlik`de inşası devam eden kalyon-ı hümayunda çalışan amele, marangoz ve burguculara silahlı reyalardan, köy başlarından haksız yere saldıranlar olması üzerine çalışmaktan vazgeçen amelenin işlerinde kalmasını sağlamak ve kalyonun Ağustosun 15`ine kadar tamamlanması sağlamak üzere görevlendirilen kapıcıbaşılardan Süleyman ve Gemlik naibine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

127/270

Donanma-yı hümayunun iki kıta gemisinin kaptanları daha önce emirle Beyrut, Yafa, Hayfa, Akka, Sur ve Sayda taraflarındaki tüccarlarının Mısır mallarını gemilere yükleyip taşımacılığını yaparlarken tekrardan donanamaya katılma emiri çıkarıldığı için bu kaptanların gemilerindeki malları uygun başka gemilere yükleyip, içindeki malları deftere kaydedip Gümrük Emni Hasan tarafından tayin edilen adamla birlikte İstanbul`a gönderip kendilerinin donanmaya katılmaları hakkında iki kaptana hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Safer sene 1213

Derkenar: Başka kayıt olunmuştur.

127/271

Sabıka Şam Valisi ve mir-hac olan Azam zade Vezir Abdullah Paşa`ya Maraş Eyaleti`nin tevcih (Şam ise kapıcıbaşılardan Vezir el-Hac İbrahim Paşa`ya tevcih olunmuştur.) olduğu ve bulunduğu mahalden oyalanmadan Maraş`a gitmesi oradaki reayayı her türlü fenalıklardan koruması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

128/272

Tersane-i amirede inşa olunan olunan gemiler için demirci kalfası ihtiyacı aşırı düzeyde olduğundan Akhisar`dan ihzar olunan 76 nefer demirci kalfasının çavuş mübaşeretiyle tersaneye gönderilmesi hakkında Akhisar kadısı, ayan, zabitan ve diğerlerine hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Rebi`ü`l-evvel sene 213

128/273

Donanma-yı hümayunun iki kıta gemisinin kaptanları daha önce emirle Beyrut, Yafa, Hayfa, Akka, Sur ve Sayda taraflarındaki tüccarlarının Mısır mallarını gemilere yükleyip taşımacılığını yaparlerken tekrardan donanmaya katılma emiri çıkarıldığı için bu kaptanların gemilerindeki malları uygun başka gemilere yükleyip, içindeki malları deftere kaydedip Gümrük Emni Hasana tarafından tayin edilen adamla birlikte İstanbul`a gönderip kendilerinin donanmaya katılmaları hakkında iki kaptana hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Rebi`ü`l-evvel sene 1213

129/274

Donanma-yı hümayunun 9 kıta gemisine elinde bulunan 24 bin vakıyye zeytini yükledikten sonra kendi bölgelerindeki iskelelere gidip tekrar zeytin getirmeleri için anlaşılan gemilerin 4-5 gündür ortalarda görünmemesi üzerine kereste ya da başka işlerle ilgilenmeyip donanma neferatı için zeytin taşımaları hakkında Gemlik, Mudanya, Tirilye ve havalisinde bulunan kazaların kudat, nüvvabına hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Rebi`ü`l-evvel sene 213

129/275

Kıbrıs Adası`nda riyal tabir olunan kara kuruşun rayicinden ziyadeye 3 kuruş 30 paraya alınıp verilmesiyle vergilerin toplanması imkansız hale geldiğinden Darbhane-i amire Nazırı Mir Mustafa`nın belirttiği üzerine bu durumun mal, erzak, emtia fiyatlarının artışına sebep olduğundan riyalin Der-aliyye değerinden ziyadeye alınıp satılmaması için gereken tenbihlerin ve tekidlerin yapılması hakkında Kıbrıs Muhassılına hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi`ü`l-evvel sene 1213

130/276

Selanik`de yeniçeri ocağı için çuka imal ve teslim eden Yahudi Yasef ve ortağı diğer Yasef`in ürettikleri çukanın kalb ve fena olmalarından dolayı İstanbul`daki dükkanlarında bulunan değerli eşyaları ve malları zarara karşılık olarak hesaplandığında ocağa 6 yıllık olarak 32.072 kuruş borçları kaldığını ve çuka çavuşu

konağında cümle karşısında ödeyeceklerini kabul ettikleri hakkında Selanik Sancağı Mutasarrıfı ve Selanik Kadısına hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-evvel sene 1213

130/277

Limni'de inşa olunan kalyon-ı hümayunun geceleri muhafazası için ahaliden 25-30 kişi tayin edilmesi eğer bu konuda rehavet ve tekasül olması durumunda cezalandırılmaları hakkında Limni Ceziresi naibine, voyvodasına, vücuh-ı memlekete ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

131/278

Karlili Mukataası'nda Mehmed Bey isimli kişi vilayet nizamını bozduğu, reayanın perişanlığına, birbirine düşmesine sebep olduğu, için deflarca uyarılmasına rağmen bu davranışlardan vazgeçmediğinden dolayı tayin edilen mübaşir ile bulunduğu yerden kaldırılıp Mora'da tamire muhtaç kalelerin tamiri için görevlendirilmesi hakkında Mora valisine ve mübaşire hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-evvel sene 1213

131/279

Bursa taraflarındaki ehl-i zimmete zulm eden eşkıyanın tasallutlarından, zulmlerinden reayanın korunması için Bursa naibine ve zabıtana hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-evvel sene 1213

Derkenar: Bursa Kadısı'nın padişaha ve devlete duacı olduğu hakkında gelen ilamı uyarınca şerh verilmiştir. 9 Rebi'ü'l-ahir sene 213

131/280

Gördos havalisinden Tersane-i amireye gelen gemiye bağlı olan sal Ağva açıklarında geldiğinde çözülüp ağva limanına gittiği haber alınınca Kıl'â-i Tis'a Nazırı İsmail'e hitaben verilen hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-evvel sene 213

132/281

Daha önce taife-i ekraddan eşkıyalık yapan aşiretlerin (Şeyh Hasanlı, Disimlü ve Dücik yurdu) tedibi için Canik'den 1000 nefer piyade talebi olmuştu fakat o yılki veba salgınında ekseri vefat ettiği için yerlerine tekrar asker tahrir edileceği fakat kalyoncu neferatının daha münasip olduğu ikisinin birden ihracı mümkün olmadığı için önceki hükümlerdeki asker tahririnden el çekilmesi hakkında Erzurum Valisi Yusuf Ziya Paşa'ya hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-evvel sene 1213

132/282

Bir önceki hükümle aynı konuda Canık Muhassılı Genc Mustafa ve Arım Kadısına hitaben asker mutalebe edilmemesi hakkında yazılan hükmün sureti.

132/283

Hüdavendigâr Sancağı dahilinde bulunan Eğridere mahallesindeki derbentten gelip geçenlerin korunması için Gümüşabad ma' Efteni Kazasında 15, Düzce'den 10 ve halkının çoğunluğu kereste görevinde olan Hendek ahalisinden 5 nefer sekbanın bu derbentte görevlendirilmesi için tertip edilmesi, ücretlerinin kazaları tarafından ödenmesi ve gelip geçenlere herhangi bir zarar olursa bu görevlendirilen kişilerden tazmin ettirilmesi hakkında Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hasan Paşa'ya ve Bolu voyvodasına hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-evvel sene 213

133/284

İskenderiye'den ticaret gemisi gelmediğinden İzmir'deki esnafın kahve ve pirince zam yaptıkları kendilerine sorulduğunda ise ellerinde mal olmadığı Frenk Mahallesine nakl edildiğini söylediklerinden dolayı İzmir'de İstanbul narhı uygulanması hakkında İzmir Naibine ve voyvodasına hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-evvel sene 213

133/285

Alanya sahillerinden İskenderiye ve Dimyat taraflarına bir tek bile kereste ve odun nakl edilmesine müsaade edilmemesi hakkında çok itina ve dikkat edilmesi hakkında Alanya kadısıyla o sahile bağlı kazaların kadılarına, naiblerine ayan, zabitan, iskele ümenası ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-evvel sene 213

134/286

Mevacib tahsili için Halep'de bulunan el-Hac Ahmed Çavuş'un Halep'e küçük çavuşluk payesiyle diğer yeniçerilerin başına yeniçeri serdarı ve zabiti olarak tayin edildiği, bölgenin ve halkın güvenliğini, refahını koruması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

Derkenar: Ferman ile battalda hıfz olunmuştur.

134/287

Ser-turna Hafız Osman'ın Cemaziyye'l-evvel guresinden 1214 senesine kadar Edirne'de diğer yeniçerilerin başına yeniçeri serdarı ve zabiti olarak tayin edildiği, bölgenin ve halkın güvenliğini refahını koruması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213.

Derkenar: Ferman ile battalda hıfz olunmuştur.

135/288

Midilli, Molova ve Kaloniye bölgelerindeki amele ve usta fiyatlarının Der-aliyyede belirlenen fiyatlarla aynı olmasının bundan fazla fiyat talebi olursa idam, katl kürek gibi cezaların uygulanacağı hakkında buraların kadılarına hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-evvel sene 213

135/289

Mevacib tahsili için Halep'de bulunan el-Hac Ahmed Çavuş'un Halep'e küçük çavuşluk payesiyle diğer yeniçerilerin başına yeniçeri serdarı ve zabiti olarak tayin edildiği, bölgenin ve halkın güvenliğini refahını koruması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

136/290

İzmir'de bazı zimmilerin sonradan açtıkları 29 konak ve meyhanede haşerat makuleleri toplanıp fitne çıkardıkları için İzmir kadısı ve kapıcıbaşılardan Kara Osman zade el-Hac Hüseyin'in takriri üzerine bu konak ve meyhanelerin kapatılması için İzmir kadısına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

Derkenar: Muahhar emr yazılmıştır. Eva'il-i Ramazan sene 54

136/291

Reayadan Tütüncü oğlu Nimetullah isimli zimminin elinde cizye kağıdı mevcut olmasına rağmen daha önce Fransız tercümanı olduğu sebebiyle müruruna müdahale edildiğinden bu kişinin geçişiyle ilgili soru çıkarılmaması hakkında Edirne, Selanik, Uzuncaabad ve Hasköyü havalilerinde yol üzerindeki kadılara ve naiplere hitaben verilen hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

136/292

Filib'e de yeniçeri zabiti olan Ebubekir'in Selanik Kalesi'ne zabit olarak diğer yeniçerilerin başına yeniçeri serdarı ve zabiti olarak tayin edildiği, bölgenin ve halkın güvenliğini, refahını koruması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

137/293

Halep'de ocaklı taifesi içindeki iki grup arasında çıkan çatışmaların çok büyümesi üzerine halkın mal, can, ırz güvenlikleri kalmamış buna sebep olanların mahkemeye çıkarılmaları daha önceki emirlerde vurgulanmış. Bu hükümde de sadatlık daiyyesiyle

hukuk iddia eden kişi yakalanıp mahkemeye getirildiği sırada mübaşirin elinden zorla alındığından bu kişilerin yakalanması, gereken cezaların verilmesi bu bölgede tekrar aynı durumlar yaşanırsa bundan vücuh-ı memleketin sorumlu olacağından bunların Darbhane-i amireye 500 kise akçe ödeyecekleri hakkında Halep Valisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

Derkenar: Bahsedilen kişiler firar ettiğinden bunların beldeye girmesi ya da iki taraftan birinin hilaf-ı rıza hareketi olur ise Darbhane-i amireye 250 bin kuruş nezre kat olunacağı hakkında. Evasıt-ı Safer sene 213

138/294

İnebahtı ve Karlılı Sancakları birbirlerine sınır olup ikisinin de muhafazasında görevli olan pandurların seçimi farklı kişiler tarafından yapılmasından (İnebahtı'da derbendat başbuğu ve Karlılınde mütesellim ve vücuh-ı ahali) aralarında sürekli münafese olmasından dolayı halkın güvenliği ve rahatı kaçığından aralarının düzelmesi için İnebahtı'nın harc-ı kadimisini 75'ten 150'ye çıkararak (farkın halktan değil mutasarrıf olan vüzera-yı azam, mir-i miran zabitleri tarafından verilmesi şartıyla), bunun 100'ünü İnebahtı, 50'sini Karlılı pandurlarına bölüştürerek aralarındaki çekişmenin giderilmesi hakkında buraların kadılarına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 1213

138/295

Kapıcıbaşılardan olup memuriyetle Ağrıboz'da bulunan el-Hac Mehemmed Bey görevi bitmesi ve Sadrazam tarafından geri çağırılmasına rağmen gelmemesi üzerine emr-i şerif de yazıldığı yine dönmediğinden tekiden tekrar emir yazılıp bir an önce mübaşirle beraber dönüp İstanbul'da görevine kaldığı yerden devam etmesi hakkında kendine ve tayin edilen mübaşire hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

139/296

Kapıcıbaşılardan Doğancıklı Süleyman, Abbas oğlu ile birlikte Gümilcine'ye gidip burada ayanlık iddiasıyla Mestan oğlu Haseki İbrahim ile çatışmasından bölgede yaşayan insanlar çok zarar gördüğünden bölge halkının belirlediği yeni birinin ayan olmasına, Süleyman ve Abbas'ın bölgede kalmasına razı olunmadığına, Süleyman'ın Sultanyeri'ne, Abbas oğlunu ve İbrahim'in Der-aliyyeye dönmesine ve Gümilcine'ye

bunları gerçekleştirmek için kapıcıbaşılardan yeni bir memur tayin edileceği hakkında Doğancıklı Süleyman`a hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi`ü'l-evvel sene 213

139/297

Bir önceki hükümle aynı konuda kapıcıbaşılardan tayin olunan mübaşire hitaben yukarıda yazılanları gerçekleştirmesi hakkında yazılan hükmün sureti.

139/298

Rakka Eyaleti`ne bağlı olan Birecik`in Murat Nehri kenarında olması ve aşiretlerin o bölgede bulunması, tüccarların geçiş yolu olması, mal-ı mirinin toplanmasında, Halep Valisinin asker, levazımat gibi ihtiyaçlarının karşılanmasında hassa silahşorlarından Ayntab Voyvodası Ali Kadri Ağa zade Hasan`ın önemli rolü ve vazifesi olduğundan ve buna devam etmesine dair Halep Valisi Vezir Şeref Mehemmed`in talebine binaen voyvodaya hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Rebi`ü'l-ahir sene 213

140/299

Reayadan Hali Nasri veled-i İlyas Kös? ismindeki zimmi yazdığı arzuhalinde cizye-güzar olmasına ve elinde cizye kağıdı bulundurmasına rağmen Edirne, Selanik, Tekfurdağı, İslimye, Siroz ve Ortacaabad Hasköy kazalarından gelip geçmesine sen önceden Fransız tercümanıydın gerekçesiyle engel olunduğunu ifade etmesi üzerine bu problemin çözülmesi için bahsedilen yerlerin kadı, naip ve zabitanlarına hitaben yazılan hüküm. Eva`il-i Rebi`ü'l-ahir sene 213

140/300

Girit ahalisinden birçok kişinin yerleşim yerlerinden ayrılıp İzmir`e gelip yerleşmelerinden dolayı Kandiye Kalesi`nin askere ihtiyacı olduğundan İzmir`de bulunanların bir neferi geriye kalmadan Girit`e geri gönderilmesi hakkında İzmir naibi, ayan ve zabitanına hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi`ü'l-ahir sene 213

Derkenar: Mevcut olanlara tenbih olunduğu ve gideceklerine dair taahhüt ettiklerini natık İzmir Kadısının ilamına binaen şerh verildi.

140/301-302-303-304-305-306

Bir önceki hükümle aynı konuda Güzelhisar, Kuşadası, İstanköy Ceziresi, Boğazhisarları, Bahr-i sefid`in Rumili ve Anadolu sahilinde Girit ahalisinin bulundukları mahallerin kudat ve nüvvaplarına hitaben yazılan hükümlerin suretleridir.

141/307

Gemlik Kazası'na bağı Küçük Kumla karyesi sakinlerinden haklarında daha önceden emirler de olan Baltanın kardeşi Kara Mehemed isimli eşkıya yanına topladığı 25 kadar avenesiyle birlikte kayıklara binerek Mudanya kazasına bağı karyeleri tek tek gezerek buraları basıp halktan zorla para toplamak, mallarını gasp etmek ırzlarına musallat olmak gibi birçok suça bulaştıklarından Mudanya Süvari Serturna Mehemed kendisine gelen emir doğrultusunda yanına savaşçı adamlar toplayarak bunlara baskın vermesi üzerine 3'nü ölü, 1'ini canlı yakaladığı (ölülerin kelleleri kesilerek sağ olanla birlikte Der-aliyye yollandığı ve sarayın kapısına asıldığı sağ olanın da cezalandırıldığı) diğerlerinin firar ettiğini ve bu firar edenlerin dikkatle takip edilerek yakalanması, halkın her türlü kötülüklerden korunması hakkında Serturna Mehemed'e hitaben verilen hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

141/308

İrad-ı cedit Defterdarı ve Şikk-ı Sani Mustafa Reşid'in başçukadarı Mustafa Mora'dan Der-aliyyeye gelirken Gümilcine menzilhanesinden çıkıp Mekri'ye yaklaştığı sırada 4 eşkıya tarafından saldırıya uğramış ve katl edilen çukadarın malları gasp edilirken yanındakiler Yeniceli Kazalı Debbağ Mustafa ile bir nefer sürücüyü ahz etmelerine rağmen 1 nefer sürücü ile 2 nefer hizmetkar ellerinden kaçmayı başaramışlardır. Bu durumun araştırılması gasp edilen malların bulunması ya da bedellerinin ilgililerden tahsil edilmesi hakkında tayin edilen mübaşir ile birlikte Gümilcine ve Mekri naiblerine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-evvel sene 213

142/309

İstanbul'da kışın yaklaşmasına rağmen kömürün azlığı ve fiyatının aşırı yükselmesine Kocaili, Karamürsel, İznikmid, Başiskele, Kazaklı Değirmen deresi, Kara İskele taraflarından İstanbul'a gelecek kömürün taşınmasında görevli kayıkların görevlerini yapmamaları ya da ağırdan almaları sebep olduğundan bu durumun çözülmesi için bahsedilen yerlerin kadılarına ve naiplerine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 12[1]3

Derkenar: Emre göre hareket edileceğini Karamürsel ve Yalakabad kadılarının taahhüdünü havi şerh virilmiştir. 23 Rebi'ü'l-ahir sene 213

142/310

Bir önceki hükümle aynı konuda Bahr-i siyahın Rumili sahilinde vaki‘ İhlamur Deresi ve Ermeni Deresi ve Midye ve Siroz ve Ayapa ve İneada ve Malancoz? Ahtabolu ve Köprüaltı Deresi Limanı ve Vize ve Zeytunburnu ve Bağlaraltı ve Çingane İskeleyi ve Poros ve Bergos nam mahallere varınca vaki‘ kazaların kudat ve nüvvabına ve öcübaşı ve yeniçeri serdarları ve iskele eminleri ve a‘yan-ı vilayete hitaben yazılan hükümün sureti.

Derkenar: Emre göre hareket edileceği taahhüdünü havi şerh virilmiştir. 5 Cemaziyye’l-evvel sene 213

143/(Numarasız)

Tersane-i amirede inşa ve tamir olunan gemileri için ihtiyaç duyulan marangoz, burgıcı ve kalafatçı amelesinin bir an önce tayin edilen mübaşirle birlikte Tersane-i amireye gönderilmesi Yalakabad ve Mudanya ve Bandırma ve Erdek ve Kal‘a-i Sultaniye ve İnöz ve Gelibolu ve Tekfurdağı ve Ereğli ve Silivri na’iblerine ve adı geçen diğer mahallerin bağlı oldukları kazaların kadı, naip, zabitan, ayan ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Eva’il-i sene Rebi‘ü’l-ahir 213

143/311

Kütahya Sancağı neferatı Anapa`dan dönüşlerinde mir-alay Seyyid Abdurrahman`ın tımar düzenlemeleriyle ilgili su-i halinden memnun olmadıklarından onun Uşak Nahiyesi`nden Muslı veled-i Mehemmed ile değiştirilmesi taleplerinin incelenmesi hakkında memur ve mübaşir tayin edilen Mehemmed Arifiye hitaben yazılan hüküm. Evâsıt-ı Rebî‘ü’l-âhir sene 213

145/312

Musul Valisi Vezir Mehemmed’e kethüdası önderliğinde eşkinici, zuema, erbab-ı tımar küllliyetlü asker ve eyaletlü halkını toplayarak gerekli işlerin görülmesi için Bağdad Valisi Vezir Süleyman Paşa emrine göndermesi hakkında hüküm. Evasıt-ı Rebi‘ü’l-ahir sene 1213

146/313

Bir önceki hükümle aynı konuda Musul alay beyine hitaben yazılan hükmün sureti.

146/314

Eski Ser-Zağar ve şimdiki Edirne Yeniçeri Zabiti olan Çelebi Mustafa`ya hizmetlerinden ve başarılarından duyulan memnuniyetten dolayı 1214 senesi kadar

Edirne Yeniçeri Zabitliği görevinin tekrar uhdesine verildiğine dair kendisine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-ahir sene 213

146/315

Kütahya ve Karahisar-ı sahip sancaklarındaki tımar ve zuefa erbabının üç yılda bir yoklanması mevcut ve na-mevcutların, çocuksuz ölen tımar sahiplerinin, rağbet görmeyerek boş kalan tımarların tespit edilerek gerekirse gelirleri zayıf ve çürük olanların birleştirilerek talep edilir hale getirilmesi ve mahallerin eski ve yeni muhtarlarının mühürlerinin örnekleri kağıtlara basılarak iki defterin Der-aliyyeye gönderilmesi hakkında erbab-ı tımar ve zuefayı yoklamağa memur olan Divan-ı hümayun katiplerinden Mehmed Arifi'ye hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-ahir sene 1213

147/316

Konya sakinlerinden serdar kardeşi olan İsmail ve arkadaşlarından isimleri belli bazı kişiler mugayir-i emr rıza hareketlerinden dolayı cezalandırılmaları hakkında daha önce emir çıkınca firar etmişler ve eğer tekrar Konya'ya girerlerse bölge halkının Darbhane-i amireye 10 bin kuruş nezre vermesi kararlaştırılmış fakat İsmail Dergah-ı mu'allamın 31 bölüğün yoldaşı olması ve bu bölüğün Şam-ı şerife azimete memur olması üzerine bölüğün bazı ihtiyarlarının Konya'ya ayak basmamak üzere İsmail'in affını taleplerinin kabulü ve taarruz ve taaddi olunmaması hakkında Karaman Valisine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-ahir sene 213

147/317

Kapıcıbaşılardan Doğancıklı Süleyman'ın ayanlık iddiasıyla Abbas oğlu ile birlikte Gümilcine'ye gidip orada Haseki İbrahim ile mukatele ve muharebeye girişmesi sonucunda Doğancıklı Süleyman'ı görev yeri olan Sultanyeri'ne, Abbas oğlunu mahalline, Haseki İbrahim ise Der-aliyyeye ocağa göndermesi ve bölge halkının güvenliğini sağlaması için bölgeye yeni mübaşir tayin olunmuştu. Bu mübaşire yardımcı olması için İskece'de mukim olan Topuzlu zade el-Hac Mustafa'nın görevlendirildiği hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 1213

148/318

Reayadan Baş veled-i Mihail Garal Südde-i sa'adete takdim eylediği arzuhalinde kendisi cizye-güzar ve elinde yol emri olmasına rağmen daha önce Halep'deki Fransız

konsolosunun tercümanı Andon veled-i Mihail'in hizmetkarı olduğu için kendisine türlü zorluklar çıkarıldığını ve bunun önlenmesini talep etmesi üzerine, elinde cizye kağıdı ve şeran üzerine sabit bir nesne yoksa kendisine taaddi ve taarruz olunmaması hakkında Halep mollasına hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-ahir sene 213

148/319-320-321-322

Bir önceki hükümle aynı konuda Hana Garal, Cebrail veled-i Anton Guruz, Baş veled-i Karku, Hana veled-i Andriya zimmiler hakkında Halep Mollasına hitaben verilen hükmlerin suretleri.

149/323

Reayadan Mora'da ikamet eden Anaknisti veled-i Aci Nikola Velisari? ismindeki zimminin Südde-i sa'adete takdim eylediği arzuhalinde kendisine Fransız konsolosu tercümanı olduğu için türlü zorluklar çıkarıldığını ve bunun önlenmesini talep etmesi üzerine elinde cizye kağıdı ve şeran üzerine sabit bir nesne yoksa kendisine taaddi ve taarruz olunmaması hakkında Mora kadısına hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-ahir sene 213

149/324

İstanbul'da odunun azlığı, zengin fakir herkesin odunu bu mevsimlerde tedarik etmesine rağmen İznikmid ve civarlarındaki iskelelerden odun nakl eden sefine reislerinin bazı gemilerin Donanma-yı hümayun gemilerine alındığını bahane ederek odun taşınmaktan imtina ettiklerinden şimdi böyle bir bahane kalmadığı Donanma-yı hümayunun savb-ı maksuda yola çıktığı ve odun naklinde görevli gemilerin tehir etmeden bir an önce görevlerini yerine getirmeleriyle ilgili Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Hüseyin Paşa ile iskelelerinin bulundukları bölgelerin kadılarına hitaben yazılan hüküm. Tarih Yok.

149/325-326

Bir önceki hükümle aynı konuda Kavak'dan Bartın ve Amasra'ya varınca Bahr-i siyahın Anadolu ve Rumili canibinde vaki' hatab nakl olunagelan iskelelerin kudat ve nüvvabına ve a'yan vesa'ir zabitan ve iskele eminlerine hitaben yazılan hükümlerin suretleri.

Derkenar: Emr-i ali gereğince hareket edileceğini dair verilen ilamat uyarıca şerh virildi.

150/327

Bazı gazez sahiplerinin nifak çıkarmalarından dolayı korkudan memleketinden firar ederek Anapa civarındaki Çerkes Kabilelerinin Kemer Köyü'ne gelerek ailesinden uzak kalan Sultan Cengiz Mehmed Giray Han'ın hakkındakilerin doğru olmadığını kapıcıbaşılardan Cebecibaşı-i esbak Tosun Mehmed tarafına ifade etmesi üzerine kendisine uygun gördüğü iskeleden Rumili'ndeki çiftliğine gidip yerleşmesi hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

150/328

Kapıcıbaşılardan Aydın Muhassılı Kara Osman zade el-Hac Hüseyin elinde Aydın muhassıllığı malından süresi 20-25 gün geçmiş olan 50 bin kuruşu Bolu taraflarında olan Sadrazam Yusuf Ziya Paşa'ya yol masrafları için bir dakika bile geciktirmeden ulaştırması hakkında kendisine hitaben verilen hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

150/329

Mora Adası'ndaki halkın uğradığı zulm, taaddi ve Fransızların reayayı kışkırtmalarının önlemesi için Karaca Kostaki'nin tercüman olarak tayin olduğu hakkında Mora Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya, Trepoliçe kadısı ile bölgedeki kazaların kudat, nüvvap, ayan, zabitan ve diğer görevliler ile Kara Kostakinin kendisine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213.

151/330

Selanik'de Helvacı İsmail ve şehir kethüdası oğlu Hüseyin ve Kayıkçı oğlu Süleyman isimli üç nefer turnacılar ile serdengeçdi guruhundan Poşucu İbrahim ve Molla Bayrakdar isimli şahıslar başlarına topladıkları 700-800 eşkıya ile ihtilal çıkmasına sebep olduklarından Molla Bayrakdar'ın herhangi bir memuriyeti olmadığından Kavala Kalesi'ne kalebent olması diğer üç turnacı ile serdengeçdi Poşucu İbrahim'e Mora Valisi Vezir Mustafa maiyetine katılmaları emredildiği için görev yerlerine yollanmaları ve Selanik yeniçeri zabiti azl edilerek yerine kul kethüdası mazûllerinden Ebubekir'in tayin edildiği hakkında Selanik Sancağı Mutasarrıfı Vezir Ebubekir Paşa'ya hitaben yazılan hüküm. Eva'il-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

151/331

Bir önceki hükümle aynı konuda Molla Bayrakdar'ın kalebent edilmesi hakkında Vezir Mustafa Paşa'ya, Selanik Naibine ve Kavala Kalesi dizdarına hitaben yazılan hükmün sureti.

Derkenar: Konunun tafsili kalebent defterine kaydedilmiştir.

152/332

Sabıka Silahdar Katibi el-Hac Memiş'e teslim olan Surre-i hümayun ve hüccac-ı müsliminin sağ salim bir şekilde Adana'ya vusulünde Adana Mütesellimi tarafından Kurd Kulağı bölgesine getirip orada Halep valisinin kethüdasına ve silahlı adamlarına teslim ederek Hama'ya korunarak ulaştırılması ve Hama müteselliminden sağ salim teslim alındığına dair kağıt alması hakkında Halep valisine ve Halep'den Hama'ya varıncaya kadar yol üzerindeki kudat, nüvvap, zabitan, yeniçeri serdarları ve diğer görevlilere hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-ahir sene 213

152/333

Sabıka Silahdar Katibi el-Hac Memiş'e teslim olan Surre-i hümayun ve hüccac-ı müsliminin sağ salim bir şekilde Kocaili mutasarrıfı Gekbuze'den alarak Eskişehir'e oradan Sultanönü sancağı mütesellimi refakatinde Akşehir'e götürüp orada mütesellime teslim ettikten sonra temessük alarak daha sonra Konya'ya götürerek Konya mütesellimine teslim edilmesi ve bu yolculuk sırasında surre-i hümayunun ve hacıların her türlü tehlikeden korunması hususunda Akşehir sancağı mütesellimine ve Konya'ya varıncaya kadarki yol üzerindeki kudat, nüvvap, kethüda yerleri, yeniçeri serdarları, ayan ve iş erlerine hitaben yazılan hüküm. Evasıt-ı Rebi'ü'l-ahir sene 213

153/334

Ocağın zemistani çukalarını üreten Sabuncu Yasef'in ürettiği kötü mallarından dolayı cezalandırılıp Kudüs'e sürülmesi ve borcundan dolayı mallarına el konulması üzerine daha önce Selanik sükkanından Yusuf Bey etbaından Osman'a verdiği 8.350 kuruşluk alacağının çuka Çavuşu Abdurrahman Paşa'ya teslim olunması hakkında Selanik sancağı mutasarrıfı vezire ve Selanik naibine hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

154/335

Kıbrıs Adası'nda mevcut Girne, Lefkoşa, Magosa, Baf, Tuzla kalelerinde bir süreden beri tımar düzenlemelerinde dikkat edilmemiş ve bir kalenin tımarı başka bir kalenin sakinine verildiğinden karışıklık çıkmış, Kıbrıs sahillerindeki kalelerde neferat kalmamış, kalelerin ve bölgenin güvenliği tehlikeye girdiğinden, daha önceden hala Kapudan-ı derya Vezirim Hüseyin Paşa iclaluhunun kethüdası mukaddema Kıbrıs muhassıllığı zamanında belirlenen hangi kalenin tımarı mahlul olursa o kaleden

birisine verilme nizamına uyularak her neferin görevli olduğu kalede kalmasının ve görevlerinin devamının sağlanması hakkında Kıbrıs muhassılına ve adı geçen kalelerin dizdarlarına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

154/336

Pravişte, Bereketli ve Kavala taraflarından gelen tahrirata göre Pravişte Karhanesi'nin işleri Emin Hüseyin ve kardeşi Hacı Said'in uhdelerinde iken Hacı Said Hüseyin'in vekili olarak Serasker paşa maiyetiyle Vidin'e gidişini fırsat bilen Kavala sakinlerinden Ruşen Ali, Hüseyin'in çiftliğini basarak yakmış ve binden fazla hayvanını gasp etmesi üzerine durumun araştırılması, Der-aliyyeye ifade edilmesi ve bu hareketlerden men edilmesi hakkında kapıcıbaşılardan Topuzlu zade Hacı Mustafa'ya yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

155/337

Vidin yakınlarındaki sadrazama bağlı birliklerden kaçan delil askerleri kırkar ellişer kişilik gruplar halinde köylere dağılarak buralarda yağma, gasp, taarruz hatta Anadolu askerinin bile atlarını, eşyalarını gasp etmeye başlamışlar, Zağra-i atik ve Çırpan civarında 300'den fazlası birleşerek bölge köylerine saldıracakları haber alındığından reayanın zarar görmemesi için suhuletle bunların defedilmesi hakkında Edirne Bostancıbaşı Mustafa'ya hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 1213

155/338

Birkaç yüz Arnavud haşeratı Karaferye'ye hücum ederek reayanın evlerini, menzillerini yakıp, mal, eşya ve nükudlarını gasp etmiş olduklarından verdikleri zararın eksik/fazla olmadan fert fert tespit edilerek kayda geçirilmesi ve Der-aliyyeye gönderilmesi hakkında Karaferye kadısına, Defter Nazırı Sadullah Bey'e ve vücuhi memlekete hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 1213

155/339

Vidin ordusu masrafı için 50 kese ve topçu mevacibi için 20 kese akçeyi Kaptan-ı derya ve Vidin canibi ser-askeri Vezir Hüseyin Paşa'ya ulaştırmakla görevli tatara 40 kişilik eşkıya grubu saldırarak elindeki akçeleri alıp tatarı yaralayıp iki nefer sürücüyü katlederek kaçtıklarından bu durumun Edirne Bostancıbaşı Mustafa'nın rehabetinden kaynaklandığından bir an önce suçluların yakalanarak gasbedilen hazinenin ortaya çıkarılması yoksa hepsinin kendisinden tahsil edileceği hakkında bostancıbaşıya hitaben yazılan hüküm. Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 1213

156/340

Kahire tarafından Şam'a gelen ve burada vefat eden sabık Sipahiler Ağası Ali Bey'in yanındaki eşyalarından bazılarını İstanbul'daki esnaf vb. kişilerden aldığından taşınması zor olanlardan eğer gibi şeyler satılarak bedelinin, mücevher, kürk, eşya, nakid gibi diğer tüm muhallefatının bir hılali kayıp olmadan deftere kaydolarak gönderilen memura teslim edilerek ulaştırılması hakkında Şam Valisi el-Hac İbrahim ve Şam kadısına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

157/341

Devlet-i aliyye reayasından Miho veled-i Tacbut? ismindeki zimmi cizye-güzar ve elinde cizye kağıdı olmasına rağmen daha önce Fransız tercümanı hizmetkarı olduğu bahanesiyle kendisine müdahale olduğu gerekçesiyle yazdığı arzuhaline olumlu cevap verilerek bu kişinin elinde cizye kağıdı olduğu ve şeran bir nesne üzerine sabit olmadığı durumda geçtiği yerlerde engel çıkarılmaması hakkında Filibe naibine, zabıtana, ve Rumili'nde geçtiği mahallerin kudat ve nüvvabına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

157/342

Ağrıboz Sancağı'nda bulunan bazı müfsitler fesat çıkarıp ahalinin rahatını, asayişini bozduklarından bu durumun engellenmesi hakkında Ağrıboz kadısına, mütesellimine ve Ağrıboz sancağındaki vaki kudat ve nüvvaba hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

157/343

Karaferiye Kazası reayadan ibaret olup savaştı ehl-i İslam'dan 200 kişi bile bulunmadığından oranın bölükbaşısı Piko? ve kardeşi İsa bölükbaşılar başlarına topladıkları eşkıyalar ile birçok köyü, çiftliği basıp reayanın mallarını gasp, reayaya türlü zulümleri etmelerinde kapıcıbaşı Halil'in, kethüdası Bayezid'in ve Derbendat Nazırı Veli'nin bu kişilere karşı çıkmayıp izin vermelerinden kaynaklandığından bu eşkıyalıkların durdurulması, gaspedilen malların ortaya çıkarılıp sahiplerine teslim edilmesi yoksa kapıcıbaşı Halil ile kethüdası Bayezid'den tahsil edileceği hakkında kapıcıbaşı Katerinili Halil'e hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi'ü'l-ahir sene 213

158/344

Bir önceki hükümle aynı konuda eşkıyaların farklı bölgelere geçişlerinde ve kapıcıbaşı ile eşkıyaların ittifakları konusunda ihmalleri olduğu gerekçesiyle Derbendat Nazırı

Depedelenli Ali ve vekili olan oğluna eşkıyaların verdikleri zararları gidermeleri konusunda ihmalleri olmamaları yoksa baba oğul ikisinin de cezalandırılacakları hakkında Depedelenli Ali`ye hitaben yazılan hükmün sureti.

159/345

Üsküdar`dan hareket ederek Kayseri üzerinden geçerek gidecek olan Surre-i hümayun ve Haftan Ağası`na Şam`a varıncaya kadarki güzergâhda her türlü tehlikelerden korunması, yanına silahlı adamlar verilmesi fakat bu geçiş sırasında reayadan herhangi bir şey talep olunmaması konusunda Üsküdar`dan Şam`a kadar olan güzergâhdaki, kadılara, nüvvaplara, yeniçeri zabitlerine, serdarlara, kethüdayerlerine, mütesellimlere, ayanlara hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi`ü'l-ahir sene 213

159/346

Çarşamba-i Lazkiye Kazasına bağlı Kaş Yenice nam karye sakinlerinden Hasan oğlu Mehmed ismindeki kişi hetk-i araz, gasp, yol kesme, eşkıyaya liderlik etmek gibi bir çok suça bulaştığından bunun ve yanındaki Kaval oğlu Gökçe ile ...? isimli şakilerin üzerine gidildiğinde muharebeyle karşılık vermeleri sonucunda öldürülen bu kişilerin vereseleri tarafından davaya tasaddi olunmaları halinde men ve def edilmeleri hakkında kazanın kadısına hitaben yazılan hüküm. Evahir-i Rebi`ü'l-ahir sene 213

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON YÖNTEMİ VE TRANSKRİPSİYONU

3.1. 204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONUNDA İZLENEN YÖNTEM

Bu çalışmaya konu olan 204 numaralı Mühimme Defteri transkribe edilirken mümkün olduğunca metnin aslına sadık kalınarak günümüz harflerine çevrilmeye çalışılmıştır. Sadece Türkçe kelimelerin sonundaki sertleşmeler bugünkü kullanılan dil bilgisi kuralına göre örneğin “*gelüb yerine gelüp*” şeklinde yazılırken Arapça ve Farsça kelimeler ile diğer yabancı kelimeler metinde görüldüğü şekliyle aynen yeni yazıya aktarılmıştır. Eğer Arapça ve Farsça tamlamalar varsa bunlar o dillerin kuralına göre yazılmıştır. Yine Arapça ve Farsça kelimelerde bulunan sesliler (a, ı ve u) kelimeye yer alıyorsa uzun okunduğundan hecede yanında bulunduğu sessiz harfin kalınlığına ya da inceliğine göre şapkalı örneğin â ya da üstü çizgili ā şeklinde yazılmıştır.¹ Uzun okunan sesliler şahıs isimlerinde üzerindeki işaretlerle belirtilirken yer isimlerinde ise uzun sesli harf için işaret konulmamıştır. Ayrıca kelimenin başında yer almayan tüm “ayın” harfleri kelime içinde bulunduğu yerde ‘ işaretiyle gösterilirken yine kelimelerin başında yer almayan “hemze” harfi ise ’ işareti ile gösterilmiştir.

Metinde hükümler belirtilirken **sayfa numarası/hüküm numarası** şeklinde örneğin onuncu sayfada yer alan bir numaralı hüküm **10/1** şeklinde yazılmıştır. Hükümlerde kısaltmaları yer alan ay adları tam transkripsiyonlu (N yerine Ramazân) bir şekilde yazılırken yıllar metinde görüldüğü şekilde yazılmıştır. Örneğin bazı hükümlerin tarihinde yıl olarak **1213** yazarken bazılarında **213** bazılarında ise **13** şeklinde yazılmıştır. Asıl metinde sayfa sonuna gelip diğer sayfadan devam eden hükümler ise çeviri metinde koyu köşeli parantez **[s.11]** içinde yeni sayfa numarası

¹ Sadece kaf ve gayın harfinden sonra gelen ve uzun okunan a,ı ve u seslileri ā, ī ve ū şeklinde yazılmıştır. Diğer harflerden sonra gelen a, ı ve u ise â, î ve û şeklinde yazılmıştır.

yazılarak devam edilmiştir. Metin içerisinde özellikle görevliler olmak üzere herhangi bir kişiye işaret edilen ama kişinin isminin geçmediği boşluklar () şeklinde gösterilmiştir. Asıl metinde hükümlerin üzerinde şerh olarak yer alan derkenarlar çeviri metinde hüküm bittikten sonra altına *italik* olarak yazılmıştır.

Metinde gerek görüntünün net olmamasından, gerek defterin yıpranmışlığından gerekse zor olduğundan hiç okunamayan kelimeler ...? şeklinde ifade edilirken okunmasına rağmen doğruluğundan emin olunmayan kelimeler ise bitişiğine ? eklenerek belirtilmiştir. Bu konuda karşılan bir diğer husus ise aynı hüküm içerisinde ya da aynı mevzudaki farklı hükümlerde farklı şekilde yazılan kelimelerde tek bir yazım biçimi tercih edilirken sehven yan yana birden fazla yazılan ya da mana olarak yanlış yazıldığını düşündüğümüz kelimeler dipnotlarla belirtilmiştir. Kelimelerin yazımında eksik olduğunu düşündüğümüz yerler kelime içinde [] içine alınarak yazılmıştır.

3.2. 204 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU

S/H

1/A

Îrâd-ı cedîd-i hümayûn hazînesi tarafından zabt ve idâre olunan ihtisâb-ı Burusa ve bâc-ı pazar-ı gışla ve tamga-yı boğası ve tamga-yı akmişe ve bâc-ı pâ-yı ağnâm ve tahmîs-i kahve ve tevâbi'î mukâta'ası öteden berü şürût-ı serbestiyyet üzre zabt u rabt ve vâki' olan mahsûlât ve resûmâtı cem' ve tahsîl olup mukâta'a-i mezbûre ümenâsı müstakill ağılık ve zâbitlik idüp Çardak Nâ'ibleriyle ma'an âlât-ı lâzimesi ve kul oğlanlarıyla kola binip esnâf tâ'ifesinin bey' ü şirâ ve izdiyâd ve noksânlarını teftîş ve su'âl ve vezn etmek ve fiyâtları zâhir oldukda ahz u habs ve ta'zîr eylemek ve ehl-i sûk narh taleb eylediklerinde pazarbaşı ve kassâblar ve hıyârlar ve şehir kethüdâları vesâ'irler esnâf ve kethüdâ ve yiğitbaşları ile Çardak'a² varup nâ'ib ve ağalara i'lâm-ı hâl eylediklerinde ağalar dahî kalkup hâkimü's-şer'e varup kâdîlardan izn aldıktan sonra Çardak Nâ'ibi ile kendüsü bâc virmek şürût-ı mukâta'adan olup mugâyir-i şürût kimesne tarafından müdâhale olunmak iktizâ etmez iken esnâf tâ'ifesinden Veled oğlu Hâfız nâm kimesnenin tahrîkine mebnî mukâta'a-i mezkûre kal ve kaleme gelmeyerek narh mâddesi Burusa Tekâlîf Nâzırı ve ma'îyyetine me'mûrlar ma'rifetleriyle tanzîm olunmak bâbında Dîvân-ı hümayûndan ısdâr itdirdikleri emr-i şerîfe binâ'en gerek narh husûsu ve gerek esnâfın bey' ü şirâ ve izdiyâl ve noksânlarını teftîş ve vezn etmek mâddesi tekâlîf nâzırı ile ma'îyyetine me'mûrlara havâle olunmuşdur. Fîmâ ba'd ihtisâb ağası tarafına esnâfın mürâca'atı iktizâ etmez defter nâzırı idâre edecektir diyerek esnâf kethüdâlarına tenbîh ve merkûm Veled oğlu Hâfız Çardağ'a varup berminvâl-i muharrer te'kid birle ba'dehû huzûr-ı şer'e ihtisâb ağalarının âlât-ı lâzımleri olan kalfa ve değnek terâzisini bıraktıklarından bu keyfiyyet vaz'-ı kadîme mugâyir ve varılan mukarrere-i mîriyenin kesr ü noksânına bâdî ve mukâta'a-i mezbûrenin şirâze-i nizâm-ı intizâmının ihtilâline bâ'is olduğundan bahisle ber-vech-i muharrer Dîvân-ı hümayûn tarafından virilen emr-i şerîf kaydı terkîn ve kemâ-kân terâzî ihtisâb ağasına virilüp öteden berü teveccühle idâre ve rû'yet olunagelmiş ise kadîmî ve olıgeldiği üzre amel ve hareket olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Îrâd-ı

² Aynı metin içinde farklı şekilde yazılmıştır.

cedîd-i hümayûn Defterdârı Mustafâ Reşîd dâme mecduhû bâ-takrîr inhâ ve istid'â eylediği ecilden mukâta'a kaydı ba'de'l-ihrâc mahrûse-i Burusa'da sâkin ibâdullâhın levâzım-ı zarûriyyetlerinden olan zehâyir-i mütenevvi'a vesâ'ir narh verilmesini iktizâ iden eşyânın es'âr makûlesi hâkimü's-şer' tarafından vaz' birle bâyi' ve müşteri zarar u hasârdan himâyet ve sıyânet olunmak ve bu husûsa mütesellim ve a'yân vesâ'ir taraflarından kat'â müdâhale vukû'a gelmemek husûsunu hâvî mukaddemâ başka ve ba'dehû medîne-i mezbûrede tabh olunan nân-ı azîzin dirhemlerine hadd-i i'tidâlden ziyâde zamm olunduğundan habbâzân tâ'ifesi masâriflerini idâre idemeyüp ma'rûz oldukların bâ-arz-ı hâl lede'l-inhâ ve'l-istid'â ol tarafdân zehâyirin râyic fiyâtına tevfiik ve meydân-ı adl ve hakkâniyetle tatbîk olunarak ibâdullâha ve esnâfa mazarratı mûcib olmayacak vechle gadr u himâyeden berî olarak nân-ı azîzin dirhemleri tanzîmine ihtimâm u dikkât olunmak bâbında başka evâmir-i şerîfem sudûr itmîşidi. Ve hükkâm-ı belde es'âr husûsunda kimesne ile müzâkere itmeksizin bir mâddenin tanzîmine ihtimâm eyledikleri hâlde beldenin dakâyık-ı ahvâline vâkîf matla' olamadıklarından esnâf fukarâsına ve ahâlîye gadri mûcib olacağı der-kâr ve bedî-dâr ve fimâ ba'd mahrûse-i mezkûrede vukû' bulan es'âr husûsunu evvelâ umûr-ı belde rû'yetine me'mû[r] olanlar ile müzâkere olunup ba'dehû esnâf ve ahâlîye hayırlu ve menfa'âtlü cânib-i şer'-i şerîfden tanzîm ve râbitasına mübâşeret olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu nâzır-ı sâbık ve ma'yyetine me'mûr beş nefer kesân bâ-arz-ı hâl mukaddemâ lede'l-inhâ ve'l-istid'â es'âr mâddesi hâkim-i beldeye muhavvel idüp ihrâc-ı bilâda muharrer emr-i şerîfim mefhûmundan müstebân olup ancak tekâlîf nâzırı ve ma'yyetine me'mûrların dahî bu bâbda re'yleri munzâmm olduğu sûretde kemâl-i dikkat ve ihtimâmı mûcib ve ahâlî ve esnâfa dahî menfa'âti müstevcib olacağı arz-ı hâl-i mezkûre kemâlinde nümâyân olmağla fimâ ba'd es'âr husûsunda nâzır ve ma'yyetine me'mûr merkûmların re'yleri munzâmm olunmak bâbında sene-i mâziyye evâ'il-i Şa'bânında emr-i şerîfim sâdır olmuşidi. Sen ki nâzır mûmâ ileyhsin bu def'a tarafından ve ma'yyetine me'mûr beş nefer kesân câniblerinden Der-aliyyeme takdîm olunan bir kıt'a takrîr mefhûmunda ber-minvâl-i muharrer emr-i şerîfim sudûrundan bahisle narh mâddesi ma'rifetin ve ma'yyetine me'mûrlar ma'rifetiyle gadr u himâyeden ârî olarak tanzîm olunmak ve virilen narhdan nûkûl ideri veyahud bitirme nâmıyla sana viren kimesne olur ise istimâ' ve tahkîk olundukda ma'rifetiniz ile habse ibkâ ve ol makûle harekete ictisâr idenlerin lâzım gelen te'dîbleri edâsiçün

keyfiyyetleri Der-sa'âdetime tahrîr olunmak bâbında tenbîhi şâmil müceddeden evâmir-i şerîfem sudûrunu istid'â olunmağla vech-i meşrûh üzre mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak bâbında fî evâsıt-ı Muharrem sene 213 târîhinde Burusa Kādîsına ve Burusa'da tekâlîf nâzırı olan hâcegân-ı Dîvân-ı hümâyûndan el-Hâc Şerîf Mehemed Bey zîde mecduhûya hitâben emr-i şerîf virildiği Dîvân-ı hümâyûndan der-kenâr olunmağla takrîri mücebince kadîmden olıgeldiği üzre amel ve hareket olup bu vesîle ile ibâdullâhın mûcib-i zarûretleri olur hâlde vukû'a gelmemek üzre emr-i şerîfim ısdâr ve dîvândan virilen emrin kaydı terkîn için ilm ü haberi i'tâ olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı âlî-şân mücebince mâliye tarafından emri tahrîr olup vech-i meşrûh üzre Dîvân-ı hümâyûndan virilen emr-i mezkûrun kaydı terkîn olunmak için işbu ilm ü haber kâ'imesi virildi.

Fî 10 Safer sene 213.

2/B

İzzetlü Re'îsü'l-küttâb Efendi

Sâ'î bi'l-fesâd ve ber-hevâ-hân şeytanet-i i'tiyâd makûlelerinin ihtirâ ve neşr eyledikleri erâcîf ve ekâzîbini hayr u şerrini bilmez ve nef' u zararını fark eylemez ahmakân ve eblehân gürûhu dahî kahvehânelerde ve berber dükkânlarında birbirlerine rivâyet iderek hudûd-ı vazîfelerinden hâric Devlet-i aliyyeme müte'allik kelimât tefevvühüne cesâret olunduğu tashîh olunan kahve ve berber dükkânları sedd ü bend birle gerek dükkân sâhibleri ve gerek mâlâ ya'nî ve hezeyân söylemeğe cür'et idenler ahz ve te'dîb ve ta'zîb olunmak lâzım gelmekle bir def'a için tenbîh ve tahzîr ile ikâz itdirilmek mizâc-ı merhamet imtizâc-ı dâverâneye muvâfık olmağla ve bu def'a cümleye tenbîh ve ikâz için ol makûle dekâkînden pek fâhiş olanlar sedd ü bend ve sâhibleri nefy ve ta'zîb ve her semtin hükkâm ve zâbitânına ricâl-ı Devlet-i aliyyenin mansûb ve ma'zûlleri dâ'ire ve yanlarında bulunan hademe ve etbâ'ından ve bâb-ı defterîde olan aklâm küttâbından bir ferdin ol makûle cesâret itdirilmemesini hâvî izzetlü defterdâr efendiye başka başka fermân-ı âlî ile tenbîh ve te'kîd ve tehdîd olunmağla ve bundan sonra kahve ve berber dükkânlarında ve dekâkîn-i sâ'ire ve mecma'-ı nâs olan mahallerde ve kalem-i küttâbî beynlerinde vazîfesi olmayan umûr-ı devlete dâ'ir kelimât tefevvühüne her kim cesâret ider ise kad a'zara min enzer mefhûmu üzre bilâ-tevakkuf mütecâsir olanlar ve yanında bulunanlar ahz ve ibreten li'l-gayr te'dîb ve hükm-i siyâset icrâ kılınmak için taraf taraf mahsûs tebdîller ve

tebdîl olunduğu bilinmeyecek adamlar ta'yîn kılınmağla imdi sen dahî beylikçi efendi Dîvân-ı hümayûn kalemleri kisedarlarına bu husûsu beyân ve ifhâm ile aklâm-ı dîvân küttâbından bir ferdin o makûle nâ-sezâ ef'âle cür'et itdirilmemesini tenbîh ve cür'et idenlerin lede't-tahkîk kalemden yerleri hall ve tîmârları var ise ref' ve kendüsü ibreten li's-sâ'irîn nefy olunacağını cümlesine telkîn eylemelerini tezkîr ve bu bâbda ta'allül idenlerin dahî mes'ûl ve mu'âtab olunacağını mübâderet eyleyesiz deyü.

Fî 25 Zî'l-hicce sene 212.

2/C

Benim vezîr-i azam ve vekîl-i mutlakım İzzet Mehemmed Paşa

Seni selâm ve selâmet encâm-ı şahânem ile taltîf ve hâl ve şânını terfî' eylediğimden sonra ma'lûm-ı sadâkat mersûmun olsun ki hizmet-i şahânemde kemâl-i sadâkat ve istikamet ile kıyâm ve rızâ-yı hümayûnuma dikkatle ihtimâm ve her husûsda âkilâne ikdâm eyleyerek bu def'a dahî Dergâh-ı mu'allâm kapukullarının bir kıst mevâciblerin vakt u zamânıyla ihrâc ve tevzî' ve taksîm eyledikde zuhûra gelen hidemât-ı meşkûren nezd-i mülûkânemde karîn-i tahsîn olmakla kemâl-i mahzûziyyetimi i'lâl için elbise-i mülûkânemden bir sevb samur kürk ve bir kabza-i mücevher hançer çukadâr ağa ile ırsâl olunmuşdur. İmdi kürkü dûş-ı hamîyyetine berdûş ve hançeri meyâdin-i gayretine bend eyleyüp bundan böyle dahî hidemât-ı Devlet-i aliyyeme sâdıkâne sa'y ve ikdâm ve ibâdullâhın mûcib-i asâyiş ve istirâhatlerine gice ve gündüz dikkat birle kahr u tenkîl-i eşkıyâ ve te'mîn-i re'âyâ ve berâyâ eyleyüp Âsitâne-i aliyyem sekenesinin akvât-ı yevmiyeleri için celb-i zehâyîr ve sâ'ir levâzımâtlarına ihtimâm üzre olup zamân-ı hümayûnumda zarûret çekdirmeyerek her husûslarını tanzîm ve levâzımât-ı cihâdiye olan mühimmât ve levâzımâtı tetmîm ve emvâl-ı mîriyeyi iktizâ iden yerlerden tahsîl birle cüzû'-ı? umûr-ı Devlet-i aliyyemi vechi lâyıkı üzre idâre eyleyesin. Husûsen ricâl-i devletim ve ocaklarım zâbitân ve neferâtı kullarımdan sana itâ'at eyleyüp rızân üzre hareket eyleyenleri taltîf ve nâ-hem-vâr hareketde olup tekâsül ve ihânet eyleyenleri istiklâlin muktezâsı üzre te'dîb eyleyüp ve'l-hâsıl cümle umûr-ı devletim sana ihâle olunduğunu bilüp muktezasınca hareket eyleyesin cenâb-ı hakk umûrunu teshîl eyleyüp tevfikât-ı aliyyesine muvaffak eyleye âmîn.

Der-kayd târihi

Fî 21 Muharrem sene 213.

3/Ç

İzzetlü Re'îsü'l-küttâb Efendi

El-hâletü hâzihi tahrîrât-ı mühimmenin kesreti takrîbiyle bâb-ı âsafî ricâl ve hademesinin ve ale'l-husûs aklâm-ı ketebe ve hülafâsının külli yevm erken gelüp vakt u mu'tâddan sonra gitmek vecibesine ri'âyet eylemeleri lâzımeden iken herkesin geç gelüp erken gitmekde olduklarından bu keyfiyyet umûr-ı mühimmenin ta'tilini mûcib olmakdan nâşî ba'd-ez-în aklâm-ı hulefâ ve ketebesi beher yevm sâ'at birde gelüp ahşâm üstü vakt-i mu'tâddan sonra gitmek üzre tenbîh ve te'kîd olunması husûsuna irâde-i aliyye müte'allik olmakla imdi fîmâ ba'd külli yevm işbu irâde-i seniyye üzre gelüp gitmelerini ve her kim hilâfî hareket ider ise mazhar-ı mu'âheze ve te'dîb olacaklarını bâb-ı âlîde olan bi'l-cümle aklâm-ı hulefâ ve ketebesine vesâ'ir lâzım gelenlere ber-vech-i ekîd tenbîh ve te'kîde mübâderet eyleyesüz deyü.

Fî 12 Rebîü'l-âhîr sene 213.

BİSMİHİ SUBHÂNEHÛ

Hâzâ defter-i kuyûd-ı ahkâm-ı umûr-ı mühimme-i müsta'cele der zamân-ı sadr-ı sudûru'l-vüzerâ hazret-i İzzet Mehemed Paşa yeserrâllahû mâ yeşâ' ve mâ yürîd ve fî eyyân-ı Re'îsü'l-küttâb Ahmed Âtîf Efendi nâle mâ yetemannâhu el-vâki' fi Ramazan sene 1212.

10/1

Terkos ve Midye Nâ'iblerine ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağından bu def'a mahsûsen mübâşir ta'yîn olunan () ve ayân ve iş erleri ve nâhiye-i Terkos ve Sultân Selîm evkâfı subaşları ve Korfu Karyesi zâbiti ve korularda olan avcılar zâbiti ve korucular zîde kadrühüme hüküm ki

Karadeniz sevâhilinde vâki' Terkos ve Midye nâhiyelerinde yigirmi kadar iskele olup Terkos'un etrâfında olan re'âyâ dahî beher sene bin ve bin beş yüz mikdârı birer ve ikişer ve üçer katır ve bâr-gîr ile mart ibtidâlarında zikr olunan iskelelere gelüp ol havâliye karîb olan korularda koru ve yurd ashâbını irzâ ile odun kat' ve iskelelere nakl ve sefine re'îslerine kendüleri fûrûht etmek mu'tâd-ı kadîm olduğuna binâ'en Korfu zâbitini ve Korfu etrâfında olan korulardan ve dağlardan Korfu re'âyâsını odun kat'ından men' etmek ve balta hakkı ve kef[i]lleme nâmıyla akçelerin almak ve evkâf subaşları dahî bâr-gir başına bize şu kadar akçe virin deyü bir dürlü rencîde eylemek ve a'yân ve muhtekir tâ'îfesinden bir ferdi odun almamak ve re'âyâ tâ'îfesi kat'

eyledikleri odunu kendüleri ashâb-ı sefâyine bey' etmek üzre her sene evvel bahârında emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunageldiği zâhir el-hâletü hâzihi evvel bahâr huceste asâr fûrû' ve odun kat'ının vakt u zamânı duhûl idüp sinîn-i sâbıkadan birkaç kat ziyâde bu husûsa ikdâm vâcibâtından idüğü bâhir olduğundan bu emr-i ehemmin temşiyet ve istikrâriçün bu sene-i mübârekede dahî sâbıkı üzre müceddeden mübâşir ta'yîn olunmak lâzım geldüğüne binâ'en sen ki () mûmâ ileyhysin ocak tarafından mahsûsen bu emr-i ehemme mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İmdi işbu emr-i şerîfimle zikr olunan mahallere varup zikr olunan iskelelerde geşt ü güzâr ve varan? Korfu re'âyâsı koru ve yurd sâhiblerini mâtekaddemden olıgeldüğü üzre irzâ eylediklerinden sonra odun kat' eylemelerine kimesne tarafından mûmâna'at ve muhâlefet itdirilmeyüp ve kat' eyledikleri odunlarını laz tâ'îfesine vesâ'ir ihtikâr erbâbına aldırmayup re'âyâsının kendülerine iskelelere nakl ve sefâyin rû'esâsına bey' itdirüp balta ve keff[i]lleme ve katır ve bâr-gîr başına akçe mutâlebesiyle kat'â bir ferde rencide remîde itdirmeyüp a'yân ve muhtekir tâ'îfesi dahî min ba'dehû sırren ve alenen odun satmayup min külli'l-vücûh bu kârdan men'-i külli ile men' olunarak nizâm-ı kadîmi tecdîd ve te'yîd birle ale'd-devâm bu husûs-ı ehemme ihtimâm nezâret ve iskeleleri ...? nizâm-ı mezbûrun istihkâm ve istikrârı ve mazmûn-ı emr-i şerîfin infâz ve icrâsına sa'y ve mübâderet eyleyüp lâkin bu bahâne ile karye be karye gezüp her karye re'âyâsından akçe ve me'kûlât taleb ve virmedikleri sûretde karyelerden kalkmayup re'âyânın tazyîk oldukları mukaddemâ istimâ' olunmuş hâlâtdan olmağla vaz' ve hareketden ve karyelerden akçe mutâlebesinden mücânebet eyleyesin şununla muhabbetden hâlî olmayacağına binâ'en tenbîh-i hümayûnuma mugâyir karyelerden akçe aldığın haber virmek lâzım gelir ise ibreten li'l-gayr cezân tertîb olunacağı cezmen ve yakînen bilüp ana göre basîret üzre hareket ve hilâf-ı fermân ve mugayir-i rızâ vaz'a cesâret ile nefsinî mürselün-bih ilkâdan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eyleyesin ve siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz her biriniz mazmûn-ı emr-i şerîfimi bir hoşça mutâla'a birle mübâşir-i mûmâ ileyhe vücûhla i'ânet ve muzâheret ve odun kat' iden re'âyâ ve bizlerde? ta'arruz ve keff[i]lleme akçesi ve bâr-gîr başına akçe mutâlebe eylememek üzre iktizâ idenlerden keyfiyyeti ve etrâfiyla tenbîh ve te'kîde müsâra'at ve hilâfına hareket ider olur ise [s.11] bu misillüler bi'l-ittifâk zecr ve men' ve mütenebbîh olmayanların zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve haklarından gelinmek için keyfiyetlerini arz ve i'lâma mübâderet eyleyüp nizâm-ı merkûma

mugâyir ve rızâ-yı hümayûnuma muhâlif bir ferdin hareketi ve bu husûs için akçe alındığı ve rehâvet ve taksîr olunduğu haber alınmak ve tahkîk olunmak lâzım gelür ise her kim olur ise olsun anın için selâmet mutasevver olmayup hakkından gelür ise ana göre bir ferdi himâyet ve sıyânet olunmakdan ve iğmâz ve rehâvetden gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 212.

Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ta'ahhüdü hâvî İnözü ve Midye ve Şehirköyü ve Ahyolu Terkos Kādîlarının i'lâmları mûcebince bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 15 Zi'l-hicce sene 212.

11/2

Filibe Kādîsına ve Edirne Bostancıbaşısı Mustafâ dâme mecduhûya ve Tatarpazarı ve Uzuncaâbâd Hasköy Nâ'iblerine hüküm ki

Âsitâne devlet-âşiyânemde sâkin ibâdullâhın ol zamân zarûriyelerinden olan kömürün kesreti üzre irsâli esbâbının istihsâli vâcibât-ı umûrdan olmak mülâbesesiyle öteden berü Filibe ve Uzuncaâbâd [ve] Hasköy ve Tatarpazarı Kazâları re'âyâları Bahr-i siyâh iskelelerine karîb olan cibâle ve Istaranca Dağına gelüp odun kesüp ve kömür yakup sâhilde vaki' iskelelere nakl idegelmişleriken zikr olunan iskelelerde ve Istaranca Dağında ba'z muhtekirlerin hilâf-ı rızâ-yı şâhânem re'âyâ fukarâsını kârlarından men' ve tama'-ı hâma teba'iyet ve memnû' olan ihtikâr habasetine cesâret ile ziyâde bahâya fûrûht eylemek için kendü taraflarından odun kat' kömür hark itdirüp Der-aliyyeme külliye tlüce irsâl eylemeyüp tadrîci nakl eylediklerinden bunların bu gûne hareketleri Âsitâne'de odun ve kömürün gadr u kılletine ve ibâdullâhın odun ve kömür husûsunda vücûh ile müzâyakalarına bâdî olduğu ecilden mahall-i mezkûreden gelen re'âyâ vesâ'irleri cibâl-i mezbûreden hatab kat' ve kömür hark idüp peyder pey semt olan iskelelere bi'n-nefs kendülerinin nakl eylemelerine zinhâr ve zinhâr muhâlefet olunmamak te'kîdini hâvî beher sene mü'ekked evâmir-i şerîfem ısdâr olunagelmışiken yine ol makûleler icrâ-yı hıyânetden hâlî olmayup ibâdullâhın ızrârlarını mucîb olmakda idecekleri hâlât ma'lûmeden olduğundan mâ'adâ el-hâletü hâzihi mevsîm-i bahâr takarrüb ile tamâm odun kat'ı ve kömür harkı vakti hulûl idüp lâkin mukaddemâ harîkler sebebiyle kerâstenin revâcı ziyâde olduğundan baltacılar kerâste kat'ına hücum ve hatab kat'ından ve kömür harkından keff-i yed idecekleri sûret-i hâlden müstefâd olup bu keyfiyyet her ibâdullâhın hatab ve kömür husûslarında

giriştâr-ı müzâyaka olmalarını mûcib olmağla bu sene-i mübâreke sinîn-i sâ'ireye kıyâs olunmayup mukaddemce re'âyânın yerlerinden ihrâc ve dağlara irsâli ve odun kat' ve kömür hark eylemeleri hâlâtına ikdâm vâcibâtdan olduğu cihetden muhtekir tâ'ifesinin vesâ'ir muhâlefet kaydında olanların kâinen men kân men'-i külli ile men' olduklarını re'âyâyâ kemâ fi's-sâbık i'lân ve işâ'at ve üslûb-ı sâbık üzre cibâl-i mezbûreden odun kat' ve kömür harkıyla me'lûf olan re'âyâyı icâleten müsâra'ata yerlerinden ve yurdlarından tahrîk ve ihrâc ve tergîb ve teşvîk ile cibâl-i mezbûreye sevk ve tesyîre kemâl-i ikdâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi Âsitâne-i sa'âdetimde kâ'in ibâdullâhın odun ve kömür husûslarında zarûret ve müzâyakadan muhâfaza ve sıyânetleri matlûb-ı şâhânem olup ve işbu nizâm-ı kadîmin istimrâr ve istikrârı ve odun ve kömürün kesret ve vefretine ve hem re'âyâ fukarasının kar u kisb ve intifâ'larına vesîle-i celîleri olacağı mukarrer olmağla ber-vech-i muharrer muhtekir tâ'ifesinin fimâ ba'd dahî odun ve kömür hark itmekden külliyyet ile men' ve tahzîr olunduğu re'âyâyâ i'lâm ve işâ'at olunarak ezmîne-i sâbika misüllü mahall-i mezkûreden odun kat' ve kömür harkıyla me'lûf olan re'âyâyâ derhâl serî'an yerlerinden tahrîk ve bir sâ'at evvel cibâl-i mezkûre taraflarına sevk ve tesyîr ile sinîn-i sâbıkadan ziyâde hatab kat' ve kömür hark eylemelerine bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve zehâb-ı vilâyetlerine kimesne taraflarından kat'â muhâlefet olunmayup müdâhale iden olur ise bi-eyyi-hâl men' ü def' ve re'âyâ-yı mezkûrenin bir ân evvel cibâl-i mezkûreye vürûdları ve odun kat' ve kömür hark eylemeleri emrine her biriniz mezîd sa'y ve ikdâm ve bezl-i vus'ı ve ihtimâm eyleyüp ser-mû iğmâz ve tesâmuhtan ve bu vesîle ile re'âyâ fukarâsından akçe talebinden be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sen 212.

Ta'ahhüdü hâvî Filibe ve Uzuncaâbâd ve Tatarpazarı Kādîlârinın vârid olan i'lâmlarının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 3 Zi'l-hicce sene 212.

12/3

Bahr-i siyâhın Rumili sâhilinde vâki' İhlamur Deresi ve Ormanlı ve Odema? ve Malatara? ve Ermeni Deresi ve Midye ve Ayapavli? ve Sandal Limanı ve İneada ve İrva ve Malancoz? ve Ayaniko? ve Ahtabolu ve Vasilikoz ve Vize ve İne Limanı ve Köprüaltı ve Zeytunburnu ve Çingane ve Kozmer? ve Misivri ve Manastır ve Ermene?

ve Gözge ve Fındıklı ve Akdere ve Yılandı? ve Varna İskelelerinin kudât ve nüvvâbına ve ocakdan bu def‘a mahsûs mübâşir ta‘yîn olunan () ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları vesâ‘ir zâbitân ve iskele emînleri ve vücûh-ı vilâyet zîde kadrühüme hüküm ki

Dârü’l-hilâfeti’l-aliyyemde sâkin ibâdullâhın elzem levâzım-ı rûzmerrelerinden olan odun husûsunda zarû[re]t ve müzâyakadan vâreste olmaları vakt u zamânıyla hatab nakl olunagelen mahallerden kesret ve vefret üzre Âsitâne-i aliyyeme odunun celb ve ihzârına mevkûf ve bu emr-i ehemmin husûlî dahî erbâb-ı ihtikârın men‘ ü def‘lerine vakt ü zamânıyla dağlardan hatab kat‘ ve iskelelere tenzîl ve peyder pey Der-aliyyeme tesyîli hâlâtının istihsâli esbâbına dikkat olunmasına menût idüğü âşikâr iken hükkâm ve zâbitânın adem-i dikkatlerinden nâşî mahall-i merkûmeden ba‘z muhtekir makûlesi peydâ ve tama‘-ı hama mebnî re‘âyâyı hatab kat‘ından men‘ birle kerâste kestürüp bu vechle odunun killet üzre vürûduna sebep oldukları mukaddemâ bi’l-ihbâr ma‘lûm olduğundan nâşî mâ‘adâ bu husûs-ı ehemmin adem-i dikkat sebebiyle bir müddetden berü hatab husûsunda sekene-i Dârü’l-hilâfeti’l-aliyyem mübtelâ-yı müzâyaka ve zarûret ve bahâsı bir takrîb müterakkî olduğundan ibâdullâha bâ‘is zarar u hasâr olduğu muhtâc-ı beyân olmayup bu misillülerin bi-eyyî-hâlin men‘ ü def‘leriyle kesret üzre hatab kat‘ı ve nakli husûsâtına ihtimâm u dikkât olunmasını muhtevî beher sene evvel bahâr huçeste âsârda evâmir-i aliyyem ısdâr olunagelmiş ve el-hâletü hâzihi hulûl-ı mevsîm-i bahâr takrîbiyle kayıkların âmed şud idecek zamânı duhûl itmiş olup lâkin mukaddemlerde vukû‘ bulan harîkler sebebiyle kerâstenin revâcî ziyâde olduğundan baltacılar kerâste kat‘ına hüçüm ve hatab kat‘ından keff-i yed ideceği sûret-i hâlden müstefâd olduğuna binâ‘en dağlardan mukaddemce hatab kat‘ı ve iskelelere nakl ve tehyi’e olunmadığı hâlde hatab kat‘ıyla me’lûf olan kayıklar iskelelere lede’l-husûl odun bulamadıkları sûretde kerâstenin revâcına nazaran kayıklarına kerâste tahmîline mübâderet idecekleri zâhir ve bu keyfiyyet ibâdullâhın odun husûsunda giriftâr-ı müzâyaka olmalarını müstelzim olduğu bu sene-i mübâreke sinîn-i sâbıkaya kıyâs olunmayup evvel be evvel baltacıların yerlerinden ihrâc ve odun kat‘ından dağlara sevk ve tesyîrleri hâlâtına ikdâm vâcibâtından idüğü âşikâr ve bâhir olmak hasebiyle fîmâ ba‘d dahî zikr olunan iskelelerin cibâl-i mezbûreden kerâste kat‘ itdirilmeyüp kesret üzre olup kat‘ı ve peyder pey iskelelere nakl ve tehyi’e ve kayıklar vürûd eyledikce tahmîl ve Âsitâne-i sa‘âdetime tesyîre her biriniz mezîd sa‘y ve gayret ve

erbâb-ı tamâ' bu makûle hareket-i gayr-i marziyyeden men' ü tahzîri dikkat ve bundan böyle memnû' olmayup emr-i şerîfime mugâyir muhtekirler ve gayriler baltacılar tedârüküyle kerâste kat' ve iskeleye nakl ve sefînelere tahmîl eyledikleri haber olunur ise kangı iskeleden tahmîl olunmuş ise ol iskelenin emîni ve zâbitân ve subaşılarının muhkem haklarından gelineceği cümleye tenbîh ve te'kîd ile bu husûs-ı ehemme sâbıklardan birkaç kat ziyâde i'tinâ ve dikkat iderek lâ-yenkâtı' odun kat' itdirüp bir taraftan iskelelere celb ve serî'an peyder pey Âsitâne-i devlet-âşiyâneme sevk ve tesyîre bi'l-ittifâk ihtimâm ve sa'y-ı mâ-lâ-keîâm ve mikdâr-ı zerre hilâfı vaz'ı tecvîz ile mübtelâ-yı nedâmet olmakdan nâşî ittikâ-i tâmm itmeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi mevsim-i bahâr takarrüb itmek hasebiyle ibâdullâhın odun tedârükü husûsunda müzâyakaları vâreste-i kayd-ı beyân olduğu ve bu emr-i ehemmin irtikâb-ı kusûr ve rehâvet idenler veyâhûd kerâstenin revâcî ziyâde olmak hasebiyle odun kat'ından imtinâ' ve kerâste kat'ıyla Der-aliyyem sekenesinin zabt husûsunda mübtelâ-yı müzâyaka olmalarına sebep olanlar lede't-tahkîk hâl ve şânlarına göre giriftâr-ı ikâb ve nekâl olacakları bî-iştibâh idüğü ma'lûmunuz oldukda sinîn-i sabıka misillü fîmâ ba'd dahî zikr olunan iskelelerden kerâste kat'ını men' ve müceddeden dağlardan bir aded kerâste kat' ve nakl eylemelerine ve sefînelere tahmîline kat'â ruhsat ve cevâz göstermeyüp def'leri emrine dikkat ve mugâyir-i emr-i âlî kerâste ile yüklü bu tarafda bir sefîne ahz olunmak lâzım gelür ise re'îsinin hakkından gelinüp ve sefîneyi dahî Tersâne-i âmireme zabt olundukdan sonra kangı iskeleden tahmîl olunmuş ise ol iskelenin emîn vesâ'ir zâbitânın dirlikleri ref' ve kendüleri İnöz Kal'asına kal'a-bend olacaklarını cümleye ifâde ve tefhîme mübâderet iderek iskelelerde mevcûd olan ve bir taraftan dağlardan kat' itdirilen odunu iskelelerde kat'â tevkîf ve ihtikâr itdirmeyüp derhâl kayıklara vaz' ve tahmîl ve bilâ-fâsıla eyyâm-ı kalîle tarafından Âsitâne`ye kesret üzre hatab sevk ve tesyîrine ale'd-devâm sarf-ı tâb u kudret ve bu bahâne ile mugâyir-i rızâ-yı aliyyem rü'esâ-yı sefâyin ve odun ashâbından akçe mutâlebesinden ve ser-mû kusûr ve tekâsülde gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 212.

Ta'ahhüdü hâvî Varna ve Ahyolu ve Midye ve Terkos Kādîlârinın gelen i'lâmâtı bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 15 Zi'l-hicce sene 212.

İznikmid Kazâsı Nâ'ibine ve Kocaili Sancağı Mütesellimi () Yeniçeri Zâbiti () zîde mecduhimâya ve a'yân vesâ'ir zâbitâna hükim ki

Âsitâne-i devlet-âşiyânemde nüfusun kesreti zehâyir ve havâyic-i zarûriyye killetini mûcib ve taşradan³ Der-aliyyeme er gücü gelmesi Der-aliyyem sekenesinin emr-i ta'ayyüşde giriftâr-ı müzâyaka olmalarını vesâ'ir gûne mahâzîri müstelzim idüğü ve bu mâddeye ikdâm memerr ve ma'âbirde bulunan hükkâm ve zâbitânın farîza-i zimmeti olduğundan başka İstanbul'a er gücü salıverilmek husûsu öteden berü evâmir-i e'kîde-i hüsrevânemle memnû' iken aralık aralık Der-aliyyeme er gücü gelmesi me'mûrlar taraflarından ma'âbir ve mesâlikinin leyl ü nehâr muhâfazasında ikdâm ve ihtimâm olmadığından ve mürûrlarına ruhsat verildiğinden neş'et ider hâlâtdan olmağla siz ki mevlânâ ve mütesellim ve yeniçeri zâbiti vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz fimâ ba'd bu emr-i memnû'a ale'd-devâm nezâret ü dikkat ve ma'âbir ve mesâlikinin gereği gibi muhâfazasına sarf-ı miknet iderek o makûle er gücülerinden sırren ve alenen bir neferinin mürûruna ruhsat ve cevâz gösterilmeyüp bi-eyyi-hâlin men'-i külli ile men'e bi'l-ittifâk ihtimâm sa'y-ı mâ-lâ-keâm eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden ve ikdimâmen ve ihtimâmen mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi fimâ ba'd Âsitâne-i aliyyeme er gücü naklinden mahâzîr-i adîde der-kâr olmak hasebiyle bu emr-i memnû'ada kusûr ve rehâvet veyâhûd celb-i mâla ri'âyet-i hâtır ve gönle mebnî mugâyir-i tenbîhât-ı şâhânem bilâ-maslahat ferd-i vâhidin mürûruna irâ'et-i ruhsat istihbâr ve tahkîk olunmak lâzım gelür ise irâd-ı özr ve illet bir vechle karîn-ı semî' isgâ olunmayup her kangı mahalliden mürûr etmiş ve ruhsat verilmiş ise ol mahallin hâkimi ve a'yân ve zâbitânı haklarında bilâ-ihmâl te'dîb ve icrâ-yı cezâ musammem ve muhakkak idüğü ma'lûmunuz oldukda ana göre işbu emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfini mutâla'a ve hilâfı hâlât zuhûrunda ne gûne te'dîb ve cezâyı mazhar olacağınızı te'emmül ve mülâhaza birle taht-ı hükûmet ve kazânızda vâki' sevâhil ve iskelelere ma'âbir ve mesâlike ale'd-devâm nezâret ve tenbîhi iktizâ idenlere ve sefâyin rû'esâsına gereği gibi tenbîh ve te'kîde dikkat ve Der-aliyyeme gelmek irâdesinde olan er güçlerinin ve bilâ-maslahat olan eşhâs makûlesinin bu tarafa mürûrlarına irâ'et-i ruhsatdan sırren ve alenen mürûrları tecvîzden ve sahîh erbâb-ı

³ Metinde "tasradan" şeklinde yazılmıştır.

mesâlihden olanların dahî maslahat-ı vâhide için bir ve iki neferden ziyâdesini salıverilmeyerek o makûlelerin derhâl izleri üzerine bi-eyyi-hâlin i'âde ve ircâ'ları husûsuna infâz-ı emr-i münîfime bi'l-ittifâk ikdâm ve cehd-i tâmm eylesiniz. Şöyle ki bu bahâne ile mürûr u ubûr iden ulaklara ve Devlet-i aliyyem hademesine ve sahîh erbâb-ı mesâlihden olanlara ve Der-sa'âdetime emti'a ve eşyâ nakliyle me'lûf tüccâr tâ'ifesine ta'arruz vukû'undan ve ferd-i vâhidinden bu vesîle ile akçe almakdan ve aldirmakdan be-gâyet tehâşî ve mücânebet ve ma'âzallâhu te'âlâ hilâf-ı tenbîhât-ı hüsrevânem hâlât hudûsuyla müstehakk-ı te'dîb ve cezâ olmakdan nefsinizi sıyânet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1212.

13/5

Bir sûreti,

Üsküdar Mollâsına ve Gekbuze ve Kara Mürsel ve Yalakâbâd ve Pazarköyü ve Gemlik ve Mudanya ve Taşköprü vesâ'ir ol havâlîde vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına ve serdârlar ve evkâf zâbitleri ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyete ber-vech-i meşrûh *Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ta'ahhüdünü hâvî kazâ-i merkûm kâdîlarının vârid olan i'lâmlarının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.*

Fî 7 Zi'l-hicce sene 212.

13/6

Bir sûreti,

Karesi Sancağı Mütesellimine ve Mihaliç ve Bandırma ve Bergama ve Edremid ve Balıkesri ve Edincik ve Manyas ve İvrindi ve Balya ve Gönen ve Ezine ve Ayazmend ve Biga ve Erdek vesâ'ir İzmir'e varınca vâki' mahallerin kudât ve nüvvâbına ve Mihaliç ve Bergama Voyvodalarıyla vesâ'ir ber-minvâl-i muharrer *Ta'ahhüdünü hâvî kazâ-i merkûm kâdîlarının vârid olan i'lâmlarının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.*

Fî 11 Muharrem sene 213.

13/7

Bir sûreti,

Trabzon Mütesellimi () zîde mecduhûya ve Trabzon ve Giresun ve Ünye ve Samsun ve Sinop ve İneeli ve Bartın ve Ereğli ve Gölpazarı ve Alaplı ve Şile ve Akçaşar ve Samakov ...? ve Ağaçlı ve Kaymas ve Kandıra ve Yoros vesâ'ir Kavağa

gelince İskelelerin kudât ve nüvvâbına ve a'yân ve zâbitân ve iskele emînlerine ber-vech-i muharrer

Ta'ahhüdünü hâvî gelen i'lâmât bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 25 Safer sene 213.

13/8

Bir sûreti,

Çekmece-i sagîr ve kebîr ve Silivri ve Ereğli ve Tekfûrdağı ve Gelibolu Nâ'iblerine ve yeniçeri zâbitânları ve serdârlar ve a'yân-ı vilâyete ber-sibâk-ı meşrûh

Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ta'ahhüdü hâvî Çekmeceler ve Silivri ve Şehirköyü kâdîlarının gelen i'lâmları mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 29 Zi'l-ka'de sene 212.

13/9

Bir sûreti,

Edirne Monlâsına ve bostancıbaşısına ve yeniçeri zâbiti () zîde mecduhûya vech-i muharer

Ta'ahhüdü hâvî Edirne Kādîsının gelen i'lâmı mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 3 Zi'l-hicce sene 212.

13/10

Bir sûreti,

Kıkkilise Nâ'ibine ve kethüdâyerleri ve serdâr vesâ'ire ber-sibâk-ı muharrer

13/11

Bir sûreti,

Geyve ve Sapanca Nâ'ibine ve kethüdâyerleri ve serdârlar vesâ'ire ber-vech-i meşrûh

14/12

İznikmid ve Karamürsel ve etrâfında vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına ve serdâr ve iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i devlet-âşiyânemde kâtın ibâdullâhın eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc oldukları kömür ve hatab ve soğan ve peynir ve hinta ve şa'îr ve nohud ve mercimek vesâ'ir ecnâs-ı zehâyirin ekseri ol havâliden vürûd idegeldiğinden muhtekir tâ'ifesinin men'-i külli ile men' ve def'ine ihtimâm olunarak eşyâ-yı merkûmenin peyder pey kesret üzere vürûduna mezîd i'tinâ ve dikkat olunması her bâr evâmîr-i münîfemle te'kîdden hâlî olmadığına nazaran bu husûslara ale'd-devâm nezâret levâzım-ı dikkat-i zâbitân

ve hükkâm iken hilâf-ı evâmir-i aliyyem adem-i takayyüd ve ikdâm hasebiyle mugâyir-i rızâ-yı şâhânem muhtekir tâ'ifesi kömürü ol taraflarda mahzenlerde ve hatabı dahî ba'zı sınır mahallerde ihtifâ ve zehâyir-i merkûmeyi dahî vaktiyle ziyâde bahâya fûrûht dâ'iyyesiyle Der-sa'âdetime tesyîr etmeyüp ol câniblerde tevkîf ve iddihâr mel'anete cesâretlerinden mâ'adâ harîkler hasebiyle el-hâletü hâzihi kerâstenin revâcî ziyâdedir deyü odun kat'ıyla me'lûf olanların dahî kerâstenin kat'ına hücum ve hatab kat'ı ve kömür harkından keff-i yed eyledikleri mukaddemlerde ihbâr olunup bu gûne menâfi-i rızâ vukû' bulan harekâtın men' ü def'i emrine bundan böyle dahî ikdâm olunmadığı sûrette ibâdullâhın odun ve kömür vesâ'ir zehâyir tedârükünde mübtelâ-yı zarûret olacakları mülâhazadan ba'îd olmadığı zâhir ve yevmen fe yevmen erbâb-ı ihtikârın hıyânet mel'anetleri kesb-i tezâyüd etmekte idüğü bâhir olmak hasebiyle Der-aliyyem sekenesi hatab ve kömür husûsunda ve cerâyim-i zarûriyyelerinden olan ecnâs-ı zehâyir tedârükünde zarûret ve müzâyakaya giriftâr da'vâ-yı is'âr cihetiyle mübtelâ-yı hasâr oldukları bedîhî ve bâhir olmağla siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz bundan böyle dahî muhtekir tâ'ifesine ruhsat virdiğiniz ve te'dîbleri husûsunu celb-i mâl dâ'iyyesiyle Der-aliyyeme i'lâm ve tahrîre rehâvetiniz mesmû'-ı şehir-i yârânem olmak lâzım gelür ise bu makûleler haklarında muktezî olan te'dîbât siz hakkınızda bilâ-emân icrâ olunacağını bilerek fimâ ba'd ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ve hilâfindan mübâ'adet eylemeniz fermânım olmağın sizi rakde-i gafletden îkâzen ve tenbîhen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi bundan sonra bu makûle erbâb-ı ihtikârın men' ü def'leri husûsunda ve memnû' mündefi' olmayanların te'dîbleri i'lâmında ser-mû müsâmaha ve rehâvet veyahûd tama'-ı hama mebnî müsâ'ade ve ruhsatınız hasebiyle mahall-i merkûmeden Âsitâne-i aliyyeme peyder pey kesret üzre kömür ve hatab ve peynir ve soğan ve hinta ve şa'îr ve nohud ve mercimek ve zehâyir-i sâ'ire vürûd etmemek veyahûd noksân gelmek ve ol taraflarda ihtifâ olunduğu haber almak ve o makûle erbâb-ı ihtikârın haklarından gelinmek için derhâl keyfiyyetlerini hakîkâti üzre Der-sa'âdetime i'lâmâta tekâsül ve rehâvet vukû' bulmak lâzım gelür ise bilâ-ihmâl te'dîbiniz icrâsına mübâderet olunacağı gadr u illet bir dürlü ısgâ olunmayacağı muhakkak olduğu yakînen ma'lûmunuz oldukda her kimin mahzeninde müdhar kömür ve mevâzi'-i hafiyyeden mestûr hatab bulunur ise ashâbının gadr u illetine kat'â havâle-i semî'-i i'tibâr olunmayup ta'yîn olunan mübâşir muvâcehesinde kayıklara tahmîl ve tesyîre bi'l-

ittifâk mezîd sa'y ve gayret ve ser-mû kusûr ve rehâvet vukû'ndan ziyâde tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz. Şöyle ki sırren ve alâniyeten ihtikâr dâ'iyyesiyle ketm ü ihfâ-yı zehâyire cesâret idenleri ve odun kat' ve kömür harkından imtinâ' üzre olanları derhâl ahz ve muhkem habs ve ism ü resmleriyle Der-aliyyeme i'lâma müsâra'at ve fermân-ı âlî-şânımın ale'd-devâm kemâ-yenbagî infâz ve icrâsında ihmâli tekâsül ve rehâvetiniz istimâ' ve tahkîk olunur ise vebâli boynunuza ol vakitte bir vechle cürmünüzden i'r[â]z mutasavver olmayup beher hâl giriftâr-ı eşedd-i ikâb-ı şehr-i yârânem olacağınız muhakkaktır. Ana göre hareket ve işbu ibâdullâh hidmetinde evkât-ı sâ'irede olduğu misillü iğmâz ve tesâmuh ihtibârıyla kangınızı mehlekeye ilkâdan ittikâ ve mübâ'adet ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i rızâ edânî menhiyye hareket vukû'a gelmemesine sarf ve hasl-ı vus' ve liyâkat eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 212.

14/13

Bir sûreti,

Silivri Nâ'ibine ve Tekfurdağı'na varıncaya iskelelerin kudât ve nüvvâbına vesâ'ire ber-vech-i muharrer

Ber-vech-i muharrer ta'ahhüdü hâvî Silivri ve Rodoscuk Nâ'iblerinin vârid olan i'lâmlarının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 29 Zi'l-ka'de sene 212.

15/14

İznikmid Kazâsı Nâ'ibine ve ol havâlîde odun nakl olunagelen iskelelerin kudât ve nüvvâbına ve Kocaili Sancağı Mütesellimi () ve a'yân ve zâbitân ve iş erlerine hüküm ki

Zikr olunan iskelelerin öteden berü mevsîm-i bahârda Âsitâne-i devlet-âşiyâneme kesret üzre odun tevârüd idegelmekden nâşî bu emr-i [e]hemm-i lâzımü'l-ihimâmâ hükkâm ve zâbitân taraflarından nezâret ve ikdâm ve sinîn-i sâbıkadan ziyâde bi'l-ittifâk sa'y ve ihti[mâ]m olunarak vakt ü zamânıyla mârû'z-zikr iskelelerden mütevâliylene odun nakl ve tesyîr olunduğu sûretde Der-aliyyem sekenesinin hatab husûsunda kayd-ı zarûret ve müzâyakadan vâreste olacağı bâhir ve ayân ve el-hâletü hâzihi eyyâm-ı bahâr huçeste âsâr takarrüb ve odunun cebelden kat' ve iskelelere sevk ve nakli vakitleri fûrû' eylemek hasebiyle Âsitâne-i aliyyemde sâkin ibâdullâhın hatab tedârükü emrinde müzâyakadan sıyânetleri husûsu ve hatabın bahâsı tenzîlini mûcib

esbâbın istihsâline ihtimâm-i ihtirâz metâlib-i dâverânem idüğü müstehakk ani'l-beyân olunup lâkin el-hâletü hâzihi kerâstenin revâcî ziyâde olduğundan baltacıların kerâste kat'ına hücum ve hatab kat'ından keff-i yed idecekleri sûret-i hâlden müstefâd olduğu cihetden mukaddemce dağlardan hatab kat' ve iskeleye nakl ve tehyi'e olmaz ise varan kayıklar hatab bulamadıkları hâlde kerâstenin revâcına nazaran kayıklarına kerâste tahmîl[e] mübâderet idecekleri ve bu keyfiyyet ibâdullâhın odun husûsunda mübtelâ-yı zarûret olmalarını ve odunun bahâsı terakkîsini mü'eddî olacağını müstebân ve bâhir ve bu sene-i mübâreke sinîn-i sâ'ire kıyâs olunmayup serî'an ve âcileten baltacıların yerlerinden ihrâc ve odun kat' için dağlara sevk ve tesyîrlere ikdâm vâcibâtından idüğü âşikâr ve zâhir olduğuna binâ'en siz ki mevlânâ-yı ve mütesellim vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz odun kat'ıyla me'mûr olan re'âyâyı tergîb ve teşvîk ile serî'an cibâle sevk ve lâ-yenkat' ve hatab kat'ı ve iskelelere nakl ve tehyi'e itdirmeye mezîd dikkat ve gerek dağlarda ve gerek iskelelerde mevcûd bulunan odunu el-yevm iskelelerinizde merbût olan kayıklara tahmîl icâleten ve müsâra'ate[n] Der-aliyyeme irsâl ve bu tarafada yüklerin boşaldup hamûle ahziçün ol tarafa varanları dahî kat'a eğlendirmeyüp der-akab tahmîl ve bilâ-tevakkuf peyder pey Âsitâne-i aliyyeme sevk ve isrâları hâlâtına cümleiniz bi'l-ittifâk kemâl-i ihtimâm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm eylemeniz için işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi bu husûs mevâdd-ı uhrâya kıyâs olunmayup ibâdullâha hidmeti olmakdan nâşî mazmûn-ı emr-i şerîfim üzre hareket ve mevsîminde kesret üzre hatab kat' ve iskelelere nakl ile Der-aliyyem ahâlîsinin def'-i zarûretleri hâlâtına bi'l-ittifâk dikkat cümleye vâcibe-i zimmet idüğü ve bu bâbda kusûr ve rehâvet vukû'una bir dürlü rızâ-yı pâdişâhânem olmadığı ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i rızâ bu emr-i ehemmdede mikdâr-ı zerre tehâvün ve kusûr ihtibâr idenlerin kâinen men kân icrâ-yı te'dîblerine ibtidâr lâzım geleceği ma'lûmunuz oldukda el-yevm iskelelerde mevcûd olan kayıklara bi'l-ittifâk derhâl mevcûd olan odunu müsâra'ate[n] tahmîl ve bir cânibden dahî odun kat' ve nakline me'lûf olan re'âyâyı tergîb ve teşvîk ile mu'accelen yerlerinden tahrîk ve ihrâc ve dağlara irsâl ile ve lâ-yenkat'ı odun kat' ve cem' olan odunu bir taraftan bi'l-ittifâk iskelelere nakl ve celb ve tehyi'e ve sefîneye tahmîl ve peyder pey icâleten bu cânibe irsâl ve tesyîr itdirerek Âsitâne-i sa'âdetim ahâlîsinin odun husûsunda müzâyakadan tahlîsine ve bahâsının tenzîlini mûcib olur hâlâtın istihsâline cümleiniz bi'l-ittifâk mezîd sa'y ve gayret eyleyesiz. Şöyle ki bu vakti evkât-ı sâ'ireye kıyâs ile ibâdullâha

hidmeti olan işbu emr-i ehemmdede ma‘âzallâhû te‘âlâ tenbîh-i şâhâneme menâfi ihmâl ve tekâsülden veyahûd celb-i menfa‘at meylinizden nâşî odun kat‘ıyla me‘lûf olanlara kerâste kat‘ına irâ‘et-i ruhsat birle iskelelerinizden peyder pey matlûb üzre odun tevârüd eylememek lâzım gelür ise lede’t-tahkîk gadr u illet bir dürlü karîn-i semi‘ ısgâ olmayup her birinizin hâl ve şânınıza göre mahkî hakkınızdan gelineceği mukarrer ve muhakkaktır ana göre amel ve hareket ser-mû hilâfından edânî mertebe kusûr ve rehâvetden gâyetü’l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt Ramazân sene 212.

Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve harekete ta‘ahhüdü hâvî İznikmid Kādîsının vârid olan i‘lâmının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi .

Fî 27 Zi’l-ka‘de sene 212.

15/15

Bahr-i siyâhın Anadolu cânibinde vâki‘ İrva ve Karaburun ve Osgara⁴ ve Şile ve Ağva ve Kevgen ve Sakarya ve Maya? ve Karasu ve Akçaşar ve Alaplı ve Ereğli ve Küçük ağız? ve Filyoz ve Bartın İskelelerinin ve havâlîlerinde vâki‘ kazâların kudât ve nüvvâblarına ve voyvodalar ve subaşılar ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a‘yân vesâ’ir iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i aliyyemde sâkin ibâdullâhın odun husûsunda müzâyakadan sıyânetleri ahass-ı metâlib-i dâverânem ve bu eşyânın? husûlu dahî hatab nakl olunan mahallerden mevsimiyle envâ‘ odunun kesret üzre İstanbul[`a] tesyîr ve muhtekir tâ’ifelerinin men‘ ü def’leri hâlâtına sâbıklardan birkaç kat ziyâde ihtimâm olunmasına mevkûf olmakdan nâşî beher sene evvel bahâr huçeste âsâr duhûlünde bu emr-i ehemm cümle taraflarından dikkat olunmak tenbîhâtını muhtevî evâmir-i şerîfem ısdâr ve tesyârıyla hatab maddesinde Der-aliyyem sekenesinin def‘-i zarûretleri esbâbının istihsâline ikdâm-ı pâdişâhânem kemâliyle masrûf kılına geldiği vâreste-i kayd u beyân [s.16] ve el-hâletü hâzihi mevsim-i bahâr takarrüb olup naklinin vakt ü zamânı hulûl eylediği zâhir ve ayân olup lâkin bundan akdem harîkler sebebiyle kerâstenin revâcı ziyâde olduğundan baltacılar kerâste kat‘ına hüçüm ve hatab kat‘ından keff-i yed idecekleri sûret-i hâlden müstefâd olduğu cihetden mukaddemce dağlardan hatab kat‘ ve iskelelere tehyi’e olunmadığı hâlde varan kayıklar iskelelerde odun bulamadıkları gibi

⁴ Metinde “Oskara” şeklinde yazılmıştır.

revâcına nazaran kayıklarına kerâste tahmîline mübâderet ideceklerin zâhir ve bu keyfiyyet ibâdullâhın odun husûsunda giriftâr-ı müzâyaka olunmalarını mûcib olduğu ve bu sene-i mübâreke sinîn-i sâbıkaya bir vechle kıyâs olunmayup serî'an baltacılar yerlerinden ihrâc ve dağdan sevk ve tesyîr ile odun kat'etmeleri hâlâtına ikdâm vâcibâtından idüğü bâhir olduğuna binâ'en zikr olunan kazâların ahâlîleri iskelelerinde olan kayıklar ve gemilere ve çenberlere ale'd-devâm kemâ fi's-sâbık odun ve hamâm tomruğu ve çörekci ellemesi yükledüp Âsitâne-i aliyyeme nakl ve içeri ve taşra kapuların iskelelerine götürüp ibâdullâha fûrûht eylemelerini odun sâhiblerine ve kayık re'islerine muhkem tenbîh ve te'kîd ile peyder pey ecnâs-ı hatabın Der-aliyyeme tesyîrine her biriniz mezîd ihtimâm ve dikkat ve zikr olunan kazâlardan ve iskelelerden muhtekir tâ'ifesinden odun kat' iden re'âyânın ellerinden almak sevdâsında olanların ve odun kat'ından imtinâ ile kerâste kat'ına tasaddî idenlerin men'-i külli ile men' ve tahzîr ve memnû olmayanların zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve te'dîblerine müsâra'at olunarak bilâ-fâslına vefret üzre envâ hatabın Âsitâne-i sa'âdetime nakl olunmasına sarf-ı vus' ve kudret ve kusûr ve rehâvetden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi bu husûs umûr uhrâya kıyâs olunmayup ibâdullâh hizmeti olmak hasebiyle cümleiniz taraflarından ihtimâm ve dikkat ve mugâyir emr-i şerîfim harekete tasaddî idenlerin men' ve def'leri husûsuna ve Dârü'l-hilâfeti'l-aliyyem ahâlîsinin hatab tedârükünde kayd-ı usret ve müzâyakadan vikâyeleri hâlâtına dâmen der-miyân gayret olunmak murâd-ı hüsvânem idüğü ma'lûmunuz oldukda peyder pey iskelelerinize hatab isticlâbına ve iskelelerde olan kayıklara ve gemilere ve çenberlere zikr olunan odunun envâ'ından tahmîl ve ardı arası kesilmeyerek Der-aliyyeme götürüp içeri ve taşra kapularda ibâdullâha fûrûht itdirilmek husûsuna müsâra'at ve odundan mâ'adâ sefinelere âher yük ve kerâste tahmîl etmemek üzre gemi ashâbına ve re'islerine muhkem tenbîh ve te'kîd ve eğer hilâfına hareket ider olur ise İstanbul'a geldikde sefineleri mîriçün zabt ve Tersâne-i âmireme rabt ve sâhibleri ve re'isleri Boğazkesen Kal'asına vaz' ve habs ile te'dîb olunacaklarını gûş-ı hûşlarına ilkâya ve muhtekir tâ'ifesini dahî kemâ fi's-sâbık odun husûsuna bir vechle karışdırmayup külliyyen men' ü def'a dikkat ve memnû ve mütenebbih olmayanları zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve habs ve ism ü resmleriyle Der-aliyyeme i'lâma mübâderet iderek bu sene-i mübâreke sinîn-i sâbıkadan birkaç kat ziyâde olarak bu taraflardan envâ hatabın vürûduyla bi'l-ittifâk

sarf-ı vus' ve kudret eyleyesüz şöyle ki keyfiyyet işbu emr-i şerîfimle etrâfiyla tenbîh ve te'kîd ve hilâfından tahzîr ve tehdîd olmuşiken ma'âzallâhû te'âlâ bu bâbda mugâyir-i tenbîh-i mülûkânem tekâsül ve adem-i ihtimâmınız hasebiyle mevsiminde Der-aliyyeme odun killet üzre vürûd eylemek lâzım gelür ise gadr u illetiniz bir dürlü karîn-i isgâ olmayup dirlikleriniz ref' ve her biriniz hâl u şânınıza gûne mazhar-ı te'dîb ve kal'a-bend olacağınız mukarrerdir. Ana göre amel ve hareket ile mazmûn-ı emr-i şerîfimin infâz ve icrâsına her biriniz bezl-i tâb ve miknet ve sâbıklardan birkaç kat ziyâde Der-sa'âdetime odun tevârüdünü ve bahâsı tenzîlini mûcib olur vesâ'il ve hâlâtın istihsâline sarf-ı yârâ-yı liyâkat ve ser-mû kusûr ve rehâvetden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Ramazan sene 212.

Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ta'ahhüdü hâvî vârid olan i'lâmdan bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 12 Zi'l-hicce sene 212.

17/16

Hâlâ Bosna Vâlîsi Vezîrim Mustafâ Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bu def'a tarafından der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme vârid olan tahrîrât ve İzvornik Kādîsının i'lâmında mîr-i mîrân-ı kirâmdan İzvornik Sancağı Mutasarrıfı Hasan dâme ikbâluhu Belgrad'a azîmetinde İzvornik kapudanından bir mikdâr âdem celb etmek istedikde kapudan-ı merkûm îrâd-ı gadr u illet ile âdem irsâl eylemediği lede'l-inhâ kapudanlığının ref'i ve kendünün te'dîbi ne vechle iktizâ ider ise tahrîr ve iş'âr eylemeği hâvî sâdır olan emr-i şerîfimin lede'l-vürûd keyfiyyet su'âl ve tefahhus oldukda mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhin hîn-i azîmetinde tiz elden bir mikdâr harb u darb erbâbı ma'iyetine terfîk ve mikdâr-ı kifâye âdem dahî der-destinden ihrâc ve irsâl olunmuş olduğu ve İzvornik Kal'ası yerlü neferâtından müretteb neferât evvel hengâmda bâ-emr-i âlî Sofya cânibine me'mûr olmakdan nâşî kapudan-ı merkûm hakkında olan inhâ gayr-i sahîh ve hilâf-ı vâki' ve mücerred icrâ-yı [g]laraz ve nefsanîyyetinden ibâret olup kapudanlığının ref'i ve te'dîbini mü'eddî bir gûne töhmeti olmadığı ahâlî ve erbâb-ı vukûfdan tahkîk olunduğu ve el-hâletü hâzihi kapudan-ı merkûm neferât mürettebesiyle ma'iyetinde hidmet-i

lâzımede kusûr ve ta‘addî⁵ olmadığı beyânıyla afvına müsâ‘ade-i aliyyem erzânî kılınmasını tahrîr ve iltimâs olunmuş. Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin mazmûn-ı tahrîrât-ı mîr-i mîran emrin kaydı bâlâsına şerh virilmekle i‘lâmen ve ifhâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi mazmûn-ı tahrîrât mukaddemâ sudûr iden emr-i âlî-şânımın kaydı bâlâsına şerh virildiği sen ki vezîr müşârünileyhsin ma‘lûmun oldukda kayd-ı meşrûh emr-i mezkûre mebnî kapudan-ı merkûma ta‘arruz gûne hâlâta tecvîz olunmamak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 1212.

17/17

Tırhala Sancağında vâki‘ Çatalca Kazâsı Nâ‘ibine hüküm ki Vâlidem Sultân dâmet ismetuhânın evkâfından Çatalca Kazâsında vâki‘ Hamâm-ı atık dimekle meşhûr çiftlik re‘âyâsının kadîmi bir aded kenîsâları bundan akdemce ihrâk-ı bi’n-nâr olduğu ve mesâg-ı şer‘î olduğu vaz‘-ı kadîmi ve hey‘et-i asliyyesi üzre inşâsına irâde-i seniyyem erzânî kılınması bâ-i‘lâm lede‘l-inhâ ve‘l-istid‘â istifnâ oldukda bilâd-ı islâmiyyeden bir karyede vâki‘ nasârâ tâ‘ifesinin kenîse-i kadîmeleri üzre semâviye ile muhterik oldukda tâ‘ife-i mezbûre kenîse-i merkûmeye vaz‘-ı kadîmi üzre binâ etmekden men‘ olunurlar mı el-cevâb olmazlar deyü virilen fetvâ-yı şerîfe huzûr-ı mekârim-i ma‘fûr-ı şahâneme lede‘t-takdîm vech-i meşrûh üzre tanzîm oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum şeref yafte-i sudûr olmağla hatt-ı hümayûn ve fetvâ-yı şerîfe mücebberince mesâg-ı şer‘î olduğu vechle bilâ-tevsî‘ ve‘t-terfî‘ vaz‘-ı kadîmi ve hey‘et-i asliyyesi üzre ta‘mîr ve tanzîmine mûmâna‘at olunmamak ve bu vesîle ile re‘âyâdan gizlî ve âşikâre bir akçe ve bir habbe almamak üzre şeref-rîz-i sudûr iden emr-i celîlü’ş-şânım lede‘l-vüsûl cümle muvâcehesinde kırâ‘at ve kıbel-i şer‘den mürâsele-i şer‘iyye i‘tâ ve kimesne tarafından mugâyir-i emr-i âlî hareket olunmamak üzre tenbîh olunduğu bu def‘a sen ki kazâ-i mezbûr nâ‘ibi mevlânâ-yı mûmâ ileyh İlyâs Rıfkı zîde ilmuhûsun bu def‘a şevket-karârıma vârid olan i‘lâmında derc ve iş‘âr olunmağla mazmûnu virilen emrin kaydı bâlâsına şerh verilmekle i‘lâm-ı hâli müş‘ir işbu emr-i şerîfim ısdâr olunmuştur. İmdi i‘lâmının mazmûnu mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfimin kaydı bâlâsına şerh virildiği ma‘lûmun oldukda ber-vech-i muharrer mukaddemâ sudûr iden emr-i münîfime ve

⁵ Metinde “feta‘addî” şeklinde yazılmıştır.

câhib şerî'at-ı mutahhiren virilen fetvâ-yı şerîfeye mugâyir vaz' ve hareket vukû'a gelmekden mübâ'adet olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

18/18

Liman Nâzırı () zîde mecduhûya ve Kavak Ustasına () Hisar Gümrüğü Emîni () zîde kadruhimâya hüküm ki

Hasan ve Osmân ve Mehemed Emîn nâm kimesneler gelüp bunlar li-ecli'l-maslaha sefine ile bahren Kırım câhibine azîmet murâd eylediklerin inhâ ve boğazdan mürûrlarına mûmâna'at olmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre mürûrlarına mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki liman nâzırı vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh merkûmûn Hasan ve Osmân ve Mehemed Emîn'in li-ecli'l-maslaha sefine ile Kırım câhibine azîmetleriçün Bahr-i siyâh boğazından imrârlarına mübâderet ve bî-vech meks tevkîfini mûcib hâlet vukû'undan tehâşî ve mûcânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 212.

18/19

Bir sûreti,

Seyyid Mustafâ inhâsıyla ber-vech-i meşrûh

Fî Evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 212.

18/20

Dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden İnebahtı Muhâfızı sâbık mîr-i mîrândan müteveffâ Abdullâh Paşa muhallefâtının kabzına me'mûren ol câhibde olan Hâfız Halîl zîde mecduhûya hüküm ki

Müteveffâ-yı mûmâ ileyhin Saline ahâlîsine ve ba'zı Arnavud tâ'ifesine yigirmi bin guruşdan mütecâviz deyni olup vefâtı takrîbiyle ashâb-ı düyûn oğullarını tazyîkden hâlî olmadıklarını beyân birle İnebahtı ve Ağrıboz ve Tırhala sancaklarında kâ'in kazâlardan üç taksît ile İnebahtı muhâfizlarına ta'yîn ve tahsîs kılınan hazariyye ma'âşdan müteveffâ-yı mûmâ ileyhin kıstü'l-yevm hesabı üzre hissesine isâbet iden akçenin tahsîline meblâğ-ı mezbûrun ashâb-ı düyûna virilmesiçün emr-i şerîf sudûrunu lede'l-istid'â İnebahtı muhâfızı olanlara bin iki yüz on iki senesi Muharreminden

i'tibâr⁶ alınarak livâ-yı mezbûr kazâlarından otuz bir bin gurus hazariyye ve Tırhala Sancağında vâki' Yenişehir ve Alasonya ve Dömenik kazâlarından ve Ağrıboz Sancağında kâ'in ma'lûmü'l-esâmî kazâlardan dahî yigirmi yedi bin yüz elli gurus ma'âş tertîb ve ta'yîn olunmuş olup ancak müteveffâ-yı mûmâ ileyhın mülhakâtı sen ki mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetinle cânib-i mîrî çün zabt olunmak üzre emr-i şerîfim sâdır olmuş idi. Sene-i merkûme gurre-i Muharreminden müteveffâ-yı mûmâ ileyhın vefât târihi olan sene-i merkûme Saferinin altıncı gününe gelince kıstü'l-yevm hesâbı üzre ma'âş akçesinden hissesine her ne ki isâbet iderise ber-mûceb-i meşrût îcâb ve iktizâ idenlerden tahsîl ve Der-sa'âdetime tesyîr olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke evâhir-i Rebî'ü'l-evvelinde sana vesâ'ire hitâben Dîvân-ı hümâyûnumdan emr-i şerîfim sâdır olmuş idi. El-hâletü hâzihi müteveffâ-yı mûmâ ileyhın kapu kethüdâsı () zîde kadruhûnun Südde-i sa'âdet-karârıma takdîm eylediği takrîrinde ber-mûceb-i emr-i âlî livâ-yı mezbûr mutasarrıflarına tertîb olunan hazariyye ma'âşdan müteveffâ-yı mûmâ ileyhın kıstü'l-yevm hesâbı üzre hissesine isâbet ideni sen cem' ve tahsîl etmişsin ancak müteveffâ-yı mûmâ ileyhın kapu kethüdâsı mûmâ ileyhe olan deyni ile düyûn-ı sâ'iresini edâ eylemeleri şartıyla zuhûr iden muhallefâtı veresesine ihsan olunmuş olduğunu ve işbu tahsîl olunan hazariyye ve ma'âş akçesi dahî redd ve ihsân olunan muhallefât ...? dâhil idüğünü beyân birle ma'rifetinle tahsîl olunan akçe verese-i merkûmeye virilmek için Dîvân-ı hümâyûnumdan virilen emrin kaydını terkîn ve da'vâ mahalli müş'ir sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid'â ve kuyûda mürâca'at olundukda müteveffâ-yı mûmâ ileyhın muhallefâtı bî-mâl olup düyûnuna gayr-i vâfi idüğü vârid olan muhallefât defteri ve evrâk-ı sâ'ireden müstebân olduğundan ashâb-ı düyûna ma'rifet-i şer'le irzâ ve seni tatyîb eylemeleri şartıyla muhallefât-ı mezkûre te'diyesine ihsân olunduğu müş'ir baş muhâsebeden emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağla zikr olunan hazariyye ve ma'âş akçesinden müteveffâ-yı mûmâ ileyhın zamânına isâbet iden her ne ise ashâb-ı düyûna virilmek üzre Dîvân-ı hümâyûnumdan virilen emrin kaydını terkîn olunmak fermânım olmağın i'lâm-ı hâlî müş'ir Dîvân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi bâlâda beyân olunduğu hazariyye ve ma'âş akçesinden müteveffâ-yı mûmâ ileyhın kıstü'l-yevm hesâbı üzre hissesine isâbet idüp makbûzun olan her ne

⁶ Metinde "ağyar" şeklinde yazılmıştır.

ise ashâb-ı dünyûna virilmek virilmesine müsâ'ade-i aliyyem erzânî kılındı ve Dîvân-ı hümâyûnumdan akdem virilen emrin kaydı ref' ve terkîn olunduğu ve baş muhâsebeye ilm ü haber virildiği ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh hazariyye ve ma'âş akçesinden müteveffâ-yı mûmâ ileyhın kıstü'l-yevm hesâbı üzre hissesine isâbet iden akçe-i makbûzun olan her ne ise ashâb-ı dünyûna i'tâyâ mübâderet ve hilâfını vaz' ve hareketden tevakkî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sen 212.

Baş muhâsebeye ilm ü haberi virile.

19/21

Edirne Bostancıbaşı Mustafâ dâme mecduhûya hüküm ki

Çırpan Kazâsı kurâsından Çakırlı Karyesi sükkânından Memiş dimekle meşhûr şakî öteden berü şakâvetle me'lûf olduğundan katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl misillü envâ' harekâta cesâreti zuhûruyla bundan akdem hakkında fermân kazâ-yı Çırpan[']a] sudûr itdikde sâbıkâ Edirne Bostancıbaşısını itmâ' ile bir takrîb bostanî ustası zümresine duhûl ve ocağına istinâden kazâ-i mezbûr fukarâsını tazyîk iderek yem ve yiyecek ahz ve tecrîm ve hizmetde meccânen istihdâm eylediğinden bu gûne zulm ve ta'âddîsine fukarâ tâb-âver olamayup perâkende ve perîşân olacakları beyânıyla merkûm Memiş Usta kazâ-yı mezbûrdan tard u teb'îd olunması bâ-i'lâm ve mahzar istid'â olundukda vech-i meşrûh üzre merkûm derûn-ı kazâdan ihrâc ve diyâr-ı âhara tard ve teb'îd olunmak bâbında iki yüz dokuz senesi evâhir-i Şa'bânında Çırpan Sancağı Mutasarrıfına ve Çırpan Kazâsı Nâ'ibine vesâ'ire hitâben emr-i şerîfim sâdır olmuş idi. El-hâletü hâzihi kazâ-yı mezbûr nâ'ibi tarafından Der-aliyyeme vârid olan iki kıt'â i'lâm ve ahâlîsinin iki kıt'a mahzarlarında merkûm Memiş Usta bundan akdem bir mikdâr asker ile ...? nâm şakînin memerr ve ma'âbirini sedd u bendiçün me'mûr olup Çırpan Kazâsına lede'l-vürûd Çırpan Kazâsı tarafından ziyâde akçe tevzî' olunur deyü beş aded kurâ ahâlîlerini tahrîk ve Çırpan Kasabasına duhûlünde Dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden Çırpan A'yânı Gürci zâde Mehemed hakkında emr vardır deyü alenen derûn-ı kasabada kurşun ile darb ve katl idüp emr-i mezkûr Zağra-i atîkde âher husûs ile me'mûr olan hasekidedir. Şimdi getürdirim deyü cevâba ağaz ve der-akab askerile kasaba-i mezkûreden firâr idüp lâkin merkûmdan bir dürlü emniyyet-i ahâlî olmamakdan nâşî merkûmun cezâ-yı sezâsı icrâ olunması husûsu derc ve tahrîr ve sen ki bostancı-i mûmâ ileyhın tarafından tahrîr olunan kâ'imede kapudan-ı deryâ

tarafından buyuruldu ile Zağra-i atık ve Kazanlık ve Çırpan taraflarından olan boğazlara me'mûr dört nefer ustalardan merkûm Memiş Usta Çırpan Mahkemesine vüsûl ve buyruldu-i müşârünileyhi kırâ'at ve Çırpan'ın harb u darb erbâbını ihrâc ve Boğazları sedd u bend murâd eyledikde merkûm Gürci Mehemmed buyuruldu-ı müşârünileyhe adem-i itâ'at ve asker ihrâcında muhâlefet ve âlet-i harb ile ustanın üzerine hücum ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri dil-gîr olmak takrîbiyle mutarassıd-ı fırsat olduklarına mebnî cemiyet esnâsında a'yân-ı merkûm darb ve katl olunmuş olduğu tastîr olunmuş. Sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhın kazâ-yı mezbûrdan vürûd iden arz ve mefhûmu başka ve senin tahrîrin başka sûretde ve emr-i şerîf-i mezkûre nazaran usta-i merkûmun şakâveti dahî zâhir olup bu takrîrce hakikat-i mâdde iştibâh vâki' olduğundan tahkiki lâzım gelmekle keyfiyyetin vukû'u sıhhâtî üzre tahrîr ve hâtır ve gönle ri'âyet ile vâki'anın hilâfı tahrîr olunmakdan mücânebet olunmak fermânım olmağın imdi husûs-ı mezbûr gadr u himâyeden ârî olarak hakikati üzre Der-aliyyeme tahrîr olunmasını matlûb-ı mülûkânem idüğü sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhın ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh mâdde-i merkûmeyi şekk ve şübheden ârî ve gadr u himâyeden berî olarak keyfiyyeti vukû'u ve sıhhâtî üzre Der-aliyyeme tahrîre mübâderet ve hâtır ve gönle ri'âyet ile vâki'anın hilâfını kaleme almakdan hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 212.

Edirne'de şer'le rü'yet olunmak üzre emr-i âlî yazılmışdır. Defter-i şikâyet

Fî Evâ'l-i sene Zi'l-ka'de sene 212.

19/22

Hâlâ Kapudan-ı deryâ Vezîrim Hüseyin Paşa'ya ve İskenderiye ve havâlisinde kâ'in kudât ve Donanma-yı hümayûnum kapudanlarından olup bu def'a İskenderiye tarafına me'mûr kılınan İdris Kapudan zîde mecduhûya ve sevâhil-i mezkûrede olan zâbitân ve iskele emînleri zîde kadruhûya hüküm ki

Bahr-i sefid'de vâki' İskenderiye ve Dimyat İskelelerinden zehâyir ile mahsûl Der-aliyyeme gelecek sefâyîn-i tüccârı ma'iiyyetine alup mazarrat-ı eşkiyâ-yı korsandan muhâfaza iderek Yafa ve Akka ve Trablusşam ve Lazkiye İskelelerine îsâl ve bilâd-ı mezkûrenin vesâ'ir havza-i himâyetin olan havâlî ve sevâhile amed şud iden sefâyîn tüccârı muhârese birle mashûben berü taraflara doğru îsâl için Donanma-yı hümayûnum kalyonlarından beher sal bir kıt'a kalyon İskenderiye İskelesi'ne ta'yîn

ve tahsîs kılınan ber-mu'tâd-ı kadîm olduğuna binâ'en işbu sene-i mübârekede İskenderiye İskeleyi`ne kapudan-ı mûmâ ileyh ta'yîn kılındığı beyânıyla sâbıkı misillü me'mûriyyetini hâvî emr-i şerîfim sudûru sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bu def'a tarafından bâ-takrîr ifâde olunmağla vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi bu sene-i mübârekede İskenderiye İskeleyi`ne ta'yîn kılınan kapudan-ı mûmâ ileyh eşkıyâ-yı korsandan sefâyın tüccârı muhâfaza iderek zikr olunan Arabistan sevâhiline îsâl vesâ'ir amed şud ile sefâyın tüccârı ve sevâhil-i mezkûreyi muhârese birle mashûben bi'l-emn ve's-selâm berü taraflara doğru îsâl ile himâyet ve sıyânetlerine ve kalyon-ı mezkûrde ve mevâdd-ı sâ'irenin gereği gibi zabt u rabtlarını i'tinâ [s.20] ve ihtimâm eylemesini kapudan-ı mûmâ ileyhe tenbîh ve te'kîde mübâderet ve siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz kapudan-ı mûmâ ileyh süvâr olduğu kalyon ile sevâhil ve iskelelerine vardıkda neferât merâmlarına vechen mine'l-vücûh ta'arruz ve müdâhale olunmakdan mübâ'adet ve sen ki kapudan-ı mûmâ ileyhsin sen dahî deryâ kapudanı vezîr-i müşârünileyh tarafından tavsiye ve tenbîh olunduğu vechle neferâtını bir hoşça zabt u rabt ve fukarâ ve zu'efâya hilâf-ı rızâ ta'addî ve tecâvüz misillü hareketden men' ve tahrîrleri emrine mübâderet eyleyerek ol havâlî sevâhilinin ve bâlâda beyân olunduğu vechle amed şud iden tüccâr sefâyının muhâfaza ve muhâreseleri husûsuna öteden berü oligeldiği vechle ihtimâm ü dikkat ve kusûr ve tekâsülden ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt Şevvâl sene 212.

20/23

Bir sûreti,

Vezîr-i müşârünileyh ve Dimyat havâlîsi ve hükkâm ve zâbitânına ve Dimyat İskeleyine ta'yîn olunan Fazlî Kapudan ve Kâsımpaşalı Hüseyin Kapudan zîde mecduhimâya ve sevâhil-i mezbûrede olan zâbit ve iskele emînleri zîde kadrühüme râkib? oldukları birer kıt'a iktizâsına göre

20/24

İzmir Mollâsına hüküm ki,

Bundan akdem medîne-i İzmir`de vukû' bulan ihtilâlde infâz-ı fitneye ictisâr iden Seyyid Deli Hüseyin ve Kebâbcı Mehmed Beşe vesâ'ir ma'lûmü'l-esâmî kimesneler ile icrâ-yı mücâzât havfından firâr etmeleriyle fimâ ba'd İzmir'e ayak basdırılmamak ve her ne vakit gelür ise bi'l-ittifâk ahz ve hâkim ve zâbitâna teslim ile

haklarında lâzım gelen te'dibât icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sâdır olumuşidi. El-hâletü hâzihi merkûmân Hâcî Hüseyin ve Kebâbcı Mehemmed Südde-i sa'âdetime takdîm eyledikleri arz-ı hâllerinde husûs-ı merkûmdan sun' ve kabâhatlari olmayup ıyâl u evlâdlarından dûr ve mehcûr ve sefil ve ser-gerdân ve şâyeste-i merhamet olduklarından bahisle cürmleri afv olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmeleriyle fimâ ba'd hilâf-ı emr ü rızâdan hazer hareketleri tashîh olunmak lâzım gelür ise yalnız tard u def' ile iktifâ olunmayup mazhar-ı cezâ-yı sû-i amel olacakları gûş-ı hûşlarına ilkâ olunmak üzre ancak merkûmân Hüseyin ve Mehemmed isimleri kaydı terkîn ve afvları fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin şürût-ı mezkûre ile ancak merkûmân Hüseyin ve Mehemmed'in isimleri emr-i âlî kaydından ref' ve terkîn ve cürmleri afv olunmağla şürût-ı afvlarını merkûmânın gûş-ı hûşuna bir hoşça telkîn birle emr-i şerîf-i mezkûre mebnî yalnız merkûmâna ta'addî ve remîde olunmamak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 212.

20/25

Kıbrıs Muhassılı () zîde mecduhûya ve Kıbrıs Cezîresi'nde vâki' Lefkoşa ve Mağosa ve Girne ve Baf ve Tuzla Kal'alarıyla Limason'da vâki' iki aded kılâ'ın⁷ dizdârlarına hüküm ki

Bahr-i sefidde vâki' Kıbrıs Cezîresinde kâ'in kılâ'-i merkûmenin müretteb tîmârlu neferâtı eslâfları zamânında dikkat olunmayarak bir kal'anın tîmârı âher kal'a sekenesine virilmiş olduğuna binâ'en kılâ'-ı merkûme neferâtına ihtilâl târî olduğundan sevâhil-i merkûme kal'alarında neferât kalmamış idiğünü hâlâ Kapudan-ı deryâ Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhûnun kethüdâsı Kıbrıs Muhâssıllığı evânında müşâhede birle kangı kal'adan bir mahlûl tîmâr düşer ise yine ol kal'anın yerlûsüne virerek imâret-i kılâ'a sa'y-ı belîg eylediğini kapudan-ı deryâ vezîrim müşârünileyh tarafından takdîm olunan takrîr atabe-i ulyâ-yı mülûkâneme arz olundukda mûcebince iktizâ-yı nizâmına mübâderet olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum şeref yafte-i sudûr olduğu bâ-takrîr ifâde olunmakla kethüdâ-yı mûmâ ileyhin virdiği nizâmın devâm ve istikrârı matlûb olmağla nizâmât-ı mezkûra ilâ mâşâallâhû te'âlâ düstûr-ı l-amel tutulup hilâfî hareket vukû'a gelmemek fermânım olmağın te'kîden ve

⁷ Metinde "gulâ'in" şeklinde yazılmıştır.

ihitimâmen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () [s.21] irsâl olunmuşdur. İmdi bâlâda bast ve beyân olunduğu vechle kethüdâ-yı mûmâ ileyhın virdiği nizâmın devâm ve istikrârları ilâ mâşâallâhû te‘âlâ düstûrû'l-amel tutulması matlûb ve kat‘an cihândârânem idüğü ve hilâf-ı hareket vukû‘una kat‘a rızâ-yı aliyyem olmadığı ve iktizâ iden mahallere ilm ü haberleri î[‘]tâ olunduğu siz ki muhâssıl ve dizdâr-ı mûmâ ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh kethüdâ-yı mûmâ ileyhın virdiği nizâm-ı mezkûrenin devâmı ve istikrârı ve ilâ mâşâallâhû te‘âlâ düstûrû'l-amel tutulması ve fitrat-ı halelden vikâyesi husûslarına mezîd i‘tinâ ve dikkat ve zinhâr ve zinhâr hilâfı hareket vukû‘a tecvîz olmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 212.

Tahrîr? ve defterhâne ve...? tarafına başka başka ilm ü haberleri virildi.

21/26

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşılardan Bozok Sancağı Mutasarrıfı Çapar zâde Mîr Süleymân dâme mecduhûya hüküm ki

Bu def‘a hâlâ Karaman Vâlisi Düstûr-ı Vezîrim Mehemed Paşa iclâluhû tarafından der-bâr-ı şevket-kârâr-ı mülûkâneme vârid olan tahrîrât ve i‘lâmât ve mahzar mefhûmunda bir müdd[et]den berü medîne-i Konya’da izhâr-ı yağma ve şakâvet ve hilâf-ı şerî‘at-ı garrâ ve mugâyir-i rıza-yı hümayûnum harekât-ı bâgiyâneye cesâret ve fukarâ ve zu‘efâ ve ahâlî ve re‘âyâya zulm ve ta‘addî ve cevri ü ezâ ve katli ü nüfûs ve gasb-ı emvâl misillü nice nice etvâre mübâderet iden Turnacı Seyyid Ömer ile Serdâr Ahmed ve karındaşı İsmâ‘îl nâm şakâvet-pîşeler bu esnâda dahî medîne-i mezkûre derûnunda külliyyetlü haşerât celb ve cem‘ birle ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra‘iyyetin tâb-âver-i tahammül olamayacakları vechle yağma ve fesâda ictirâ eyledikleri cihetden bi’l-cümle ulemâ ve sâdât ve ocaklu ve ehl-i sûk müşârünileyh sarâyına tecemmmu‘ birle hâllerini ifâde ve eşkıyâ-yı merkûmeden iştikâ ve terâfu‘-ı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunup şerr ü mazarratları üzerlerinden men‘ ü def‘ olunmasını lede’l-istid‘â li-ecli’t-terâfu‘ huzur-ı şer‘e da‘vet olunduklarında eşkıyâ-yı merkûme iki binden mütecâviz erâzil ve eşkıyâ ile sarâyı muhâsara ve hücum ve kurşun endahtıyla muhârebeye tasaddî ve izhâr-ı isyân idüp sâ’ir ibâdullâhın dahî hânelerini yağma ve gâret ve hetk-i a‘râz misillü harekâta ictisâr idecekleri âşikâr olduğuna binâ’en bi’l-âhire müşârünileyhın yanına tecemmmu‘ iden ahâlî ve ocaklu ve ehl-i ırz

gürûhuyla bi'l-ittifâk derhâl sarâydan taşra hürûc ve üzerlerine hücum olundukda hânelerine tahassun etmişler ise bir sa'ât mikdârı muhârebe olundukda tâb-âver-i tahammül olamayup merkûm Ömer ile kethüdâsı Seyyid ve Ca'fer oğlu Ali ve iki nefer avaneleri firâr eyledikleri ve ba'de'l-yevm zuhûr iderler ise kazâyâ idâd [o]lmamak ve her kim duhûllerine ruhsat verirler ise ahâlî-i Darbhâne-i âmireme on bin gurus nezre kat' olunduğu ber-vech-i tafsîl derc ve tastîr olunmuş o makûle muzırr ibâd ve sâ'i fi'l-arz bi'l-fesâd olan firârî-i merkûmûnun ahz ve alâ-eyyi hâl mücâzât-ı meşrû'alarının icrâsı lâzımeden olduğuna binâ'en sen ki mîr-i mûmâ ileyhsin senin külliyyetlü asâkir ile bi'n-nefs ta'yîn olman musahhah iken bu def'a vezîr-i müşârünileyhin gayret ve ikdâmıyla zikr olunan şakâvet-pîşelerin keyfiyyetleri bu sûreti kesb idüp eyâdî-i zulm ve fesâdlarından belde-i mezkûre ahâlîleri bâ-avn ve inâyet bârî tahlîs olunmasının bi'n-nefs me'mûriyetinin te'hîrini îcâb idüp ancak firârî-i merkûmlar havza-i hükûmetinde olan Bozok ve havâlîsine gitdikleri tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olmakdan nâşî sâbıkda olduğu vechle haklarında fermân-ı kazâ ceryânım sudur idüp tarafına firâr iden ba'zı eşhâsın zahîl düşdüklerini îrâd ve afvlarını istid'â ve iltimâs eylediğin misillü şakâvet-kârân-ı mezkûrları dahî tesâhub ve afvları mukaddemesine teşebbüs etmeyerek vüsûl-ı emr-i şerîfimde derhâl bi't-taharrî bulundukları mahallde alâ-eyyi-i hâl ahz ve mücâzât-ı meşrû'alarını icrâ ve ru's-ı maktû'alarını Der-aliyyeme isrâya ikdâm ve dikkat ve hilâfindan ittikâ ve mübâ'adet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mektûmen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi eşkıyâ-yı merkûmenin tarafına firâr etmişler iken bu havâlîde yokdurlar deyü îrâd-ı özr etmek veyâhûd bâlâda tahrîr olunduğu üzre şakâvet-kârân-ı merkûmları tesâhub iderek afvlarını müsted'î tahrîrât ib'âs eylemen ihtimâlin olur ise sonra bir vechle cevâba kâdir olamayacağın muhakkak idiği ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-ı emr-i şerîfimde derhâl eşkıyâ-yı merkûmeyi bulundukları mahallde alâ-eyyi-i hâl bi't-taharrî ahz ve mücâzât-ı meşrû'alarını icrâ ve ru's-ı maktû'alarını Der-aliyyeme isrâ birle tasfiye-i bilâd ve te'mîn-i ibâda dâmen der-miyân gayret ve infâz ve icrâ-yı emr-i şerîfime müsâra'at ve hilâfindan tevakkî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 1212.

Karaman Vâlîsi Vezîr Mehemmed Paşa`ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i gayret-semîr-i müşârûnileyhsin bu def`a tarafından der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme vârid olan tahrîrât ve Konya Nâ'ibinin i'lâmât ve ahâlînin mahzarlarında bir müddetden berü Konya'da izhâr-ı şakâvet ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ-yı hümayûnum harekât-ı bâgiyâneye cesâret ve fukarâ ve zu'efâ ve ahâlî ve re'âyâya zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâ ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl misillü nice nice etvâr-ı kerîheye mübâderet iden Turnacı Seyyid Ömer ile Serdâr Ahmed ve karındaşı İsmâ'îl nâm şakâvet-pîşeler bu esnâda dahî mezkûre derûnunda başlarına külliyyetlü haşerât celb ve cem' birle ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyetin tâb-âver-i tahammül olamayacakları vechle yağma ve fesâda ictisâr eyledikleri cihetden bi'l-cümle ulemâ ve sâdât ve ocaklı ve ehl-i sûk senin sarâyına tecemmu' hâllerini ifâde ve eşkıyâ-yı merkûmeden iştikâ ve terâfu'-ı şer' ve ihkâk-ı hakk olunup şerr ü mazarratları üzerinden men' ü def' olunmasını lede'l-istid'â li-ecli't-terâfu' ve'l-ihkâk huzûr-ı şer'e da'vet olunduklarında eşkıyâ-yı merkûme iki binden mütecâviz erâzil ve eşkıyâ ile sarâyı muhâsara ve hücum ve kurşun endâhtıyla muhârebeye tasaddî ve izhâr-ı isyân idüp sâ'ir ibâdullâhın dahî hânelerini yağma ve gâret ve hetk-i a'râz misillü harekâta ictisâr idecekleri âşikâr olduğuna binâ'en bi'l-âhire yanına tecemmü' iden ahâlî ve ocaklı ve ehl-i ırz gürûhuyla bi'l-ittifâk derhâl sarâydan taşra hurûc ve üzerlerine hücum olundukda hânelerine tahassun idüp bir sa'ât mikdârı muhârebe olundukda eşkıyâ-yı merkûme tâb-âver olamayup merkûm Ömer ile kethüdâsı Seyyid Ca'fer oğlu Ali ve iki nefer aveneleri ahz ve cezâları tertîb olunduğu ve merkûm Serdâr Ahmed karındaşı vesâ'ir aveneleri firâr eyledikleri ve ba'de'l-yevm zuhûr iderler ise kasabaya uğramamak ve her kim takrîb ve duhûllerine ruhsat verirler ise ahâlî-i Darbhâne-i âmireme on bin gurus nezre kat' olunduğu ber-vech-i tafsîl derc ve iş'âr olunmuş vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyetin hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ-yı hümayûnum eşkıyâ ve harâmzâde makûleleri câniblerinden ednâ mertebe mübtelâ-yı zulm ve hasâr olmalarına bir vechle rızâ-yı meyâmin-iktizâ-yı pâdişâhânem olmayup cümlesi sâye-i inâyet-vâye-i şâhânemde müstazıl ve mahmî olanları ahass-ı metâleb-i dâverânem olduğu vâreste-i kayd⁸ [u]

⁸ Metinde yanyana iki defa yazılmıştır.

beyân olmağla bu vechle i'ân-ı isyân iden eşkıyâ-yı merkûmenin kahr u tedmîrleri ve def' ü ref'-i şakâvetleri belde-i mezkûrenin tasfiye ve tathîri ve ibâdullâhın te'mîn ve te'lîfleri husûsunda cilve-ger-i minâssa berûz olan ikdâm ve gayretin nezd-i mekârim-i ferd-i dâverânemde karîn-pesend ve tahsîn ve rehîn sâbâş u âferîn olmuşdur hemîşe berhurdâr olasin kaldı ki sen vüzerâ-yı azâm sûtûde-seyr ve vükelâ-yı fihâm marziyyü'l-esrem? beynlerinde rüşd ve reviiyyet ve kârü'l-kâhî ile şöhet-şî'âr olup sana vücûhla i'timâd ve i'tikâd-ı pâdişâhanem derkâr idiğü müstagnî ta'rîf ve beyân olmakdan nâşî bu makûle muzırr ibâd ve sâ'î bi'l-fesâd olan firârî-i merkûmûnun bundan böyle gerek eyâlet-i Karaman'a ve gerek Konya'ya ayak basmalarına bir vechle rızâ-yı aliyyem olmayup ve ahâlî on bin gurus nezre kat' ve ol tarafda sicil-i mahfûza kayd ve ilâ mâşâallâhû te'âlâ düstûrû'l-amel tutulmak üzre iktizâ iden emr-i şerîfim mâliye tarafından ısdâr ve iş'âr olunmuş olmağla lede'l-vüsûl emr-i şerîf-i mezkûru bi'l-cümle ahâlî-i vilâyet muvâcehesinde kırâ'at ve mefâhimini yegân yegân cümleye ifâde ve telkîne müsâra'at ve fîmâ ba'd sen dahî bu husûsa nezâret ve dikkat ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ eşkıyâ ve harâmîzâde makûleleri tarafından ferd-i vâhîde zulm ve ta'addî ve cevr ü ezâ vukû'unu tahrîrden mübâ'adet ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i ibâda ve te'lîf ve istimâlet-i re'âyâ ve berâyâyâ dâmen der-miyân gayret ve ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'iiyyet beynlerinde ilkâ-yı fitne ve fesâd ve izhâr-ı yağma ve şakâvet ider olur ise ahâlî ve ehl-i ırz gürûhuyla bi'l-ittifâk ahz ve habs ve zâbitleri ma'rifetiyle ber-muktezâ-yı şer' tathîr lâzım gelen te'dîbât-ı lâyıklarını icrâyâ nisâr cehd ve tâkat ve hilâfından be-gâyet tevakkî ve mücânebet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen ve hidemât-ı mezkûreni tahsînen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi senden me'mûl ve şimdiye kadar meşhûd olan gayret ve hamiiyyet ve mecbûl olduğun rızâ-cûyî ve istikâmet muktezâsıyla amel ve hareket ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i ibâda evvelkiden birkaç ziyâde ikdâm ve dikkat eylemen senden matlûb ve muntazır-ı dâverânem idüğü ma'lûm-ı dirâyet mersûmun oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfde bil-cümle ahâlîyi huzûruna ihzâr ve muvâcehelerinde emr-i şerîfimi kırâ'at ve mefâhimini gûş-ı hûşlarına etrâfiyle ifâde ve telkîne dikkat ve senden dahî bu husûsa rûz u leyl nezâret iderek fîmâ ba'd firârî-i merkûmûnun kezâ eyâletin dâhiline kezâ nefsi Konya'ya ayak basmamaları husûsu hüsn-i nizâma rabt ve ba'd-ez-în hilâf-ı şer'-i şerîf mugâyir-i rızâ-yı hümâyûnum eşkıyâ ve harâmîzâde makûleleri câniblerinden ferd-i vâhîde zulm

ve ta‘addî ve cevri ü ezâ vukû‘unu tecvîzden mübâ‘adet ve ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra‘iyyetin min külli’l-vücûh istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş veistirâhatlerine ve telîf ve istimâleri husûsuna mezîd sa‘y ve gayret ve hilâf-ı emr ve mugâyir-i rızâ-yı hümâyûnum harekâta ibtidâr ve ahâlî-i fukarâ-yı ra‘iyyet tenbîhlerine ilkâ-yı fitne ve fesâd [s.23] izhâr-ı yağma ve şakâvete ictisâr ider olur ise derhâl ahz ve habs ve zâbitleri ma‘rifetiyle iktizâ iden te’dîbât-ı lâyıklarını ber-muktezâ-yı şer‘ mazhar-ı icrâ ve hâtır ve gönle ri‘âyetden mücânebet birle tasfiye-i memleket ve te’mîn-i ahâlî ve ra‘iyyete nisâr cehd ve tâkat ve’l-hâsıl cenâb-ı izzet olan ahâlî ve re‘âyâ üzerlerine bast-ı cenâh re’fet ve tebs[î]r-i me‘asir-i adâlet husûslarına dikkat ve ...? ile tarafından ve etbâ‘ın câniblerinden ferd-i vâhîde zulm ve ta‘addî vukû‘unu tecvîzden gâyetü’l-gâye hazer ve mücânebet eylesin. Şöyle ki bu bahâne ile hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i tenbîhât-ı şâhânem sahîh ehl-i ırz gürûhuna ve mücrim zu‘efâ makûlesine gadr u kusûr ve töhmet veyâhûd bu mâddeyi celb-i mâla vesîle ve âlet ittihâzıyla ferd-i vâhîdeye zulm ve ta‘addî vukû‘undan ziyâdesiyle tevakkî ve mübâ‘adet ve hakkında der-kâr olan teveccühât-ı pâdişâhânemin ...? ve i’timâd-ı mülûkânemin tezâyüdünü mûcib olur vesâ’il ve hâlâtı ibrâza şeref-nâk? gayret lâzımü’l-inhâ olan ahvâl ve âsârı dahî peyder pey Der-aliyyeme tahrîr ve işaret eylemen bâbında.

Fî Evâ’il-i Şevvâl sene 212.

Bundan akdem cezâsı tertîb olunan Turnacı Ömer’in karındaşı Yeğen Mehmed nâm şakî Eskiil tarafında olduğu ihbâr olunduğuna mebnî merkûm olduğu mahallde ahz ve cezâsı tertîb olunduğu ve bu âna tertîb-i cezâ olunan eşkıyâ yigirmi beş nefere bâliğ olduğunu nâtık müşârünileyhin kethüdâsı Mustafâ Ağa’nın vârid olan kâ’imesi mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 17 Zi’l-hicce sene 212.

Eşkıyâ-yı merkûmdan cezâsı tertîb olunanların avnesinden Serdâr Ahmed ve karındaşı İsmâ’il ve Tâhir ve Hâcî Usta? ve Hâcî Abdulkâdir ve Düldül oğlan ve Hekîmoğlu Memiş ve Teke? nâm firârilere ba‘de’l-yevm zuhûr iderler ise ahâlî-i kazâ-yı Darbhâne-i âmireye on bin gurus virmek üzre nezre kat’ ile mahalline kayd olunup hilâfına hareket olunur ise nezrelerinin zı‘fî tahsîliyle iktifâ olunmayup te’dîbleri icrâ olunmak için işbu emr-i âlî sicile kayd olunduğunu nâtık müşârünileyhin vârid olan kâ’ime ve Konya Müteselliminin i‘lâmı bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 19 Zi’l-hicce sene 212.

Fîmâ ba'd Konya'ya ayak basmamak şartıyla yalnız İsmâ'il'in afv ve ıtlâkiçün emr-i âlî yazmıştır.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

23/28

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle Çirmen Sancağı Mutasarrıfı iken bu def'a rütbe-i

vâlâ-yı vezâretle kadr u şânı terfî' ve a'lâ ve livâ-yı mezbûr kemâ-kân kendüye takrîr ve ibkâ kılınan Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhûya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin nâsiye-i hâl-i sadâkat-iştimâlinde lâmi' ü tâbân olan envâr-ı kâbiliyyet ve isti'dâd ve pürnûr ...? ve sedâd muktezâsınca ibtidâ-yı neş'etinden berü me'mûr ve müstahdem olduğun hidemâtda ve ale'l-husûs ref'-i ilm bağıyy ve şakâvet iden Vidi[n]li Paspan oğlu dimekle ma'rûf Osmân nâm nemek-beharâmın avene ve ensârının me'mûrlar ile müttefikâne ve müttehidâne kahr u tenkîlleriyle tasfiye-i memleket husûsunda ve uğur-ı Devlet-i aliyyemde sâdıkâne ve âkilâne hareket izhârında ikdâm ve dikkatin nezd-i mekârim-i ferd-i şâhânemde ma'lûm der-gîr zamîr-i istikâmet-semîrin olan cevher rüşd ve revîyyet ve mâye-i kâr agâhî ve dirâyet lâzimesince ba'd-ez-în dahî me'mûr olduğun husûs-ı ehemmdede me'mûrîn-i sâ'ire ile bi'l-ittifâk hareket iderek rızâ-yı sa'd-efzâ-yı şâhâneme muvâfık ve hâtır-hâh-ı hıdîvâneme mutâbık harekât-ı pesendîde ve etvâr-ı hamîyyet zuhûru me'mûl ve meczûm ve cerâğlığa ehliyyet ve istihkâkın nezd-i hümâyûnumda emr-i gayr-i mevhûm olmakdan nâşî hakkında ...? inâyet-i hüsrevânem mevc-i engîz ...? cihân-tâb-ı şehir-yârânem pür-nûriz olup bu def'a şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i behiyye-i tâc-dârânemden kâmet isti'dâdın kabâ-yı girân-bahâ-yı vezâretle tezyîn ve terfî' ve kemâ-kân Çirmen Sancağı uhdende ibkâ ve takrîr kılınmağla dâ'ire ve kapun halkını şân-ı vezârete elyak vechle tanzîme mübâderet ve livâ-yı mezbûru tarafından kaviyyü'l-iktidâr mütesellim nasbıyla kemâ-kân zabt u rabt ve lâzım gelen vesâyâyı mütesellimine tefhîm ve telkîne dikkat ve sen me'mûr olduğun vechle kahr ve tenkîl-i eşkıyâyı me'mûrlar ile bi'l-ittifâk sarf-ı nihâyet vus' ve kudret eylemen fermânım olmağın i'lâmen ve ifhâmen me'mûriyyetini te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh ve hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi rütbe-i vâlâ-yı vezâretle kadr ü şânın terfî' kılınmasını zâtında merkûz ve tıynetinde mermûz olan cevher-i gayret ve hamîyyet ve mâye-i rüşd-i revîyyet lâzimesince ...?

hümâyûnumdan senden nice nice hidemât-ı ber-güzîde ve etvâr-ı pesendîde zuhûru me'mûl zamîr-i ilhâm-semîr-i tâc-dârânem olduğuna mebnî ve me'mûrlar ile bi'l-ittifâk bâğîyy-i mezkûr ve avanesinin i'dâm ve izâlesi emrine ikdâm ve dikkat-i tâmm eylemen irâdesine mebnî idüğü ma'lûm-ı dirâyet-melzûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer dâ'ire ve kapun halkını şân-ı vezârete elyak ve icrâ alarak tertîb ve tanzîm ve mansıbın olan livâ-yı mezbûru dahî tarafından kaviyyü'l-iktidâr mütesellim nasbıyla zabt itdirüp himâyet-i ahâlî ve ra'îyyet vâki' şürûr-ı erbâb-ı mefsedet husûsuna ihtimâm eylesesini tarafından nasb eylediğin mütesellimine tenbîh ve te'kîde mübâderet birle sen me'mûrlar ile bi'l-ittifâk kahr ve tenkîl-i eşkıyâ ve tasfîye-i [s.24] memleket ve enhâ emr-i ehemmine bezl-i vus' ve miknet ve ser-mû kusûr ve rehâvet vukû'undan mübâ'adet ve senden me'mûl ve muntazır-ı hüsrevânem olan âsâr-ı ber-güzîdeyi ibrâza ve her hâlde istihsâl rızâ-yı sa'd iktizâ-yı dâverânem ve hakkında der-kâr olan hüsn-i zann-ı tâc-dârânen tasdîke ve te'yîde nisâr cehd ve tâkat ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâli ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîr ve iş'âra müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

24/29

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyile Adana Eyâletine Mutasarrıf iken rütbe-i vâlâ-yı vezâretle kadr ü şânı terfî' ve alâ vilâyet-i mezkûre kemâ-kân uhdesinde takrîr ve ibkâ kılınan Vezîr Yûsuf Paşa iclâluhûya ber-vech-i muharrer

24/30

Hâlâ Kandiye Muhâfızı olup Kandiye Kal'ası muhâfazası şartıyla Girid Eyâleti bu def'a kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Vezîr Ferhâd Paşa iclâluhûya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vüzerâ-yı azâmım beyninde sadâkât-kâr ve hamîyyet şî'âr ve evzâ' ve etvârını rızâ-yı bi-mennehi iktizâ-yı pâdişâhâneme tatbîk ederek muhâfaza-i kal'a ve zabt-ı memleket husûslarında vesâ'ir evâmir-i aliyyemle muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan mevâdd-ı mühimmede zuhûra gelen harekâtın nezd-i ferd-i dâverânemde ma'lûm ve âşikâr olup bundan böyle dahî zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet-i ahâlî ve re'âyâ husûslarında senden ber-tıbk-ı rızâ etvâr-ı mergûbe berûzî me'mûl zamîr-i ilhâm-semîr-i şâhânem olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mekremet-makrûnum mücebince bu def'a avâtıf-ı

aliyye-i pâdişâhânemden Kandiye Kal'ası muhâfazası şartıyla Girid Eyâleti kemâ-kân sana ibkâ olunmağla i'lâmen ve ifhâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime melfûfen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda kemâfi's-sâbık zabt u rabt u memleket ve muhâfaza-i kal'a ve etrâfa dikkat ve fukarâ ve zu'efânın âsâyiş ve istirâhatleri vesâ'ilini istihsâle bezl-i vus' ve kudret ve Kandiye Kal'ası ağavât ve zâbitânı ile tarh-ı esâs üns ve ülfet ve bir husûsda tekâsül ve rehâvetden bir ferde zulm ve ta'addî vukû'unu tecvîzden mübâ'adet birle hakkında der-kâr olan hüsn-i teveccühât-ı şehr-yârânemin tezâyüdüne sarf-ı külli miknet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâli Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 1212.

24/31

Bir sûreti,

Kars Beylerbeyisi olup Kars Kal'ası muhâfazası şartıyla eyâlet-i Kars kendüye ibkâ olunan Nu'mân dâme ikbâluhûya te'kîd-i me'mûriyyetini hâvî iktizâsına göre

24/32

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle Van Beylerbeyisi olup Van Kal'ası muhâfazası şartıyla eyâlet-i Van kendüye ibkâ olunan Ahmed Paşa zâde Mehemed Emîn Paşa dâmet me'âliyhûya eyâlet-i mezkûreyi zabt ve himâyet-i fukarâ ve ammârî-i memlekete sa'y-ı evfâ eylemesiçün te'kîd-i me'mûriyyetini hâvî

25/33

Bir sûreti,

Hâlâ İnebahtı Sancağı Mutasarrıfı olup İnebahtı ve Kastel-i İnebahtı Kal'aları muhâfazası şartıyla livâ-i mezbûr kemâ-kân uhdesine ibkâ kılınan Vezîr Ahmed Paşa'ya te'kîd ve me'mûriyyetini hâvî mukaddemâ sadr-ı a'zam cânibinden livâ-i mezbûr nizâmına dâ'ir ta'lîmnâmeysi şâmil gönderilen kâ'ime mücebince amel ve harekete dikkat ve dâ'imâ etrâf ve enhâya ihâle-i enzâr-ı basîret eylemesiçün iktizâsına göre

25/34

Bir sûreti,

Hâlâ Çıldır Vâlîsi olup bu def'a eyâlet-i merkûme kendüye ibkâ olunan Vezîr Mehemed Yeğen Paşa iclâlûhûya kemâ-kan zabt-ı memleket ve etrâf ve enhâya

ihâle-i enzâr-ı basîret ve her hâlde cezm ve ihtiyâta ri'âyet ve ol câniblerde me'mûl bir gûne hareket vukû'undan mübâ'adet eylemesiçün muhâfazası lafızları tayy olunarak te'kîd-i me'mûriyyetini hâvî iktizâsına göre

25/35

Bir sûreti,

Sâbıkâ Hanya Sancağı Mutasarrıfı olup bu def'a kal'a-i merkûme muhâfazası şartıyla livâ-i mezkûr kendüye tevcîh olunan mîr-i mîrândan Hâfız Mehmed Paşa'ya iktizâsına göre

25/36

Bir sûreti,

Resmo Sancağı Mutasarrıfı ve kal'ası muhâfızı olup bu def'a kemâ-kân kal'a-i merkûme muhâfazası şartıyla livâ-i mezkûr kendüye ibkâ olunan Örûn? Abdullâh Paşa zâde Abdullâh beyyine? dâme ikbâluhûya iktizâsına göre

25/37

Ser Turnayı Mustafâ zîde mecduhûya hüküm ki

Sen ki [ser-turna-yı] mûmâ ileyhsin sen ocağın yarar ve kâr-güzâr ve zabt u rabt-ı neferât ve hidemât-ı lâzımenin uhdesinden gelmeğe sâhib-i iktidâr olduğun ecilden yiğirmi dört cemâ'atın ortası ma'iyetinde olmak üzre işbu bin iki yüz on üç senesi Şam-ı şerîf Kal'ası zâbitliği sana tevcîh ve ihsân olunmağla öteden berü olıgeldiği vechile zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerât ile te'mîn-i memleket ve irâhe-i hâl-i ibâda bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi vech-i meşrûh üzre kal'a-yı merkûmeyi hıfz u hırâset ve zabt u rabt-ı neferât ve ahz u te'dîb-i haşerât ile te'mîn-i ahâlî-i memleket ve âsâyiş-i hâl-i ibâda bezl-i kudret ve muhâfaza-i merkûmede mevcûd turnacıyân ve hasekiyân ve ağavât ve alemdârân ve ihtiyârân ve orta ocak neferâtı cümlesi seni üzerlerine zâbit bilüp sözünden taşra dediğinden hâric vaz' ve hareketde bulunmayup dâ'imâ itâ'at ve inkıyâd üzre olup sen dahî cümle umûrunu şer'-i şerîfe ve kânûn-ı kadîme ve emr-i münîfime tatbîk eyleyüp ser-mû inhirâf harekâtından ittikâ ve mücânebet ve kal'a-i merkûme ahâlîsinin emn ü râhatları esbâbının istihsâliyle hidemât-ı mîrâre? ibrâzına sa'y-ı behemehâl ve hilâf-ı emr ü rızâ vaz'dan tehâşî ve mübâ'adet eyleyesin deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Eyûb

Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 1212.

25/38

Hâlâ Faş Kal'ası muhâfazası şartıyla Goniya Sancağı Mutasarrıfı olup bu def'a ber-vechü'l-hak Trabzon Eyâleti kendüye tevcîh olunan Vezîrim Bîcân zâde Alî Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sen vüzerâ-yı azamımın umûr-dîde ve kâr-güzârı olup bu âna dek muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan mehâmm-ı devlet-i seniyyemin te'diyesinde ve husûsuyla me'mûr-ı muhâfazası olduğun Faş Kal'asının emr-i muhâfaza ve muhâresesinde ve te'lîf-i ahâlîde ber-vefk-i rızâ harekete bezl-i makderet ve ibrâz-ı asâr-ı istikâmete dikkat eylediğin nezd-i ferd-i mülûkânemde ma'lûm ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı hümayûnuma muvâfık ve vakt ü hâl iktizâsına mutâbık etvâr-ı pesendîde [s.26] harekât-ı ber güzîde zuhûru nezd-i şâhânemde meczûm olmakdan nâşî şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince bu def'a avâtıf-ı aliyye-i şehr-yârânemden Trabzon Eyâleti dahî ilhâken sana tevcîh ve ihsân-ı hümayûnum olmağın sen kemâ-kân muhâfaza-i merkûmede ikâmet ve zabt u rabt-ı memleket ve muhâfaza-i kal'a ve enhâya mezîd sa'y ve gayret ve mansıbın olan Trabzon Eyâletini dahî re'âyâ-perver ve mücerrebü'l-etvâr ve ber-hîzkâr mütesellim ile zabta mübâderet eylemen fermânım olmağın i'lâmen ve me'mûriyyetini te'kîd işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda Faş Kal'asının muhâfaza ve takviyyetine dâ'ir lâzım gelen esbâbının istihsâline muktezâ-yı me'mûriyyet ve lâzım-ı gayret ve dirâyetin üzre bezl-i miknet ve mansıbın olan eyâlet-i mezbûreyi dahî zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet-i ahâlî ve fukarâ ve def'-i mazârr-ı eşkıyâya mutakarrir [ve] mutasaddık ve mu'tedil re'âyâ-perver mütesellim ile zabta mübâderet ve taraf ve mesâlikin ve hamr-ı eşkıyâ olan mahallerin hıfz u hırâset ve te'mîni mâddelerini ve husûsât-ı mukteziyye-i sâ'ireyi mütesellim-i mûmâ ileyhe etrâfıyla tahrîre ve Faş Kal'ası muhâfazalığına dâ'ir me'mûriyyetin muktezâsınca icrâyâ sarf-ı makderet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at ile hakkında der-kâr olan hüsn-i teveccühât-ı şâhânemin tezâyüdünü mûcib olur etvâr ve harekât-ı pesendîde ibrâzıyla teşmîr-i sâ'id miknet ve bir mâddede

kusûr ve gafletden ve bir ferde tarafından ve etbâ'ın câniblerinden zulm ve ta'addî vukû'unu tecvîzden mübâ'adet ve Faş Kal'ası ahâlî ve sekenesinin dahî te'lîf-i hâtırlarına i'tinâ ve nezâret eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

26/39

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle hâlâ Kilis Sancağı Mutasarrıfı olup bu def'a livâ-i mezkûr kendüye ibkâ olunan el-Hâc Mehemed Paşa zâde İbrâhîm Paşa dâmet ikbâluhûya hüküm ki

Sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin, akrânın beyninde gayret ve hamîyyet ile şöhret-şî'âr olup öteden berü me'mûr olduğun hidemât-ı Devlet-i aliyyemin te'diyesine sarf-ı ibtidâr idebildiğin bedî-dâr ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı şâhâneme muvâfık harekât-ı mergûbe berûzî me'mûl-ı pâdişâhânem idüğü âşikâr olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr hatt-ı hümayûn-ı inayet-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i hüsvânemden Kilis Sancağı uhdende kemâ-kân ibkâ ve takrîr kılınmağla i'lâmen ve ifhâmen ve me'muriyyetini te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda kemâ-kân zabt u rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve ra'iyet def'-i şürûr-ı erbâb-ı mefsedet husûslarına ihtimâm ve evâmîr-i şerîfemle muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâmın ber-vefk-i dil-hâh te'diye ve temşiyetine sarf-ı vus' ve ikdâm ve fukarâ ve zu'efâyâ hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ ta'addî ve rencîde vukû'unu tecvîzden ittikâ-i tâmm ve taraf-ı hümayûnum için bâ-isticlâb-ı da'vâtı hayriyye-i fukarâyâ her hâlde rızâ-yı şâhânemi tahsîle sa'y-ı mâ-lâ-kelem eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

26/40

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle İskenderiye Sancağı Mutasarrıfı olup livâ-yı mezbûr kendüye ibkâ olunan Mahmûd Paşa birâderi İbrâhîm Paşa dâmet me'âliyhûya muahhâran sudûr iden emr-i şerîf mücebince bin beş yüz ve kendü kapusu halkından dahî beş yüz nefer askerini yeğeni mîr-i mîrândan İlbasan Sancağı Mutasarrıfı Mehemed dâme ikbâluhû ma'îyyetiyle Rumili Vâlîsi ma'îyyetiyle sevk ve tesyîr eylemesiçün iktizâsına göre

26/41

Bir sûreti,

Hâlâ Delvine Sancağı Mutasarrıfı ve derbendât nâzırı olup livâ-i mezbûr bu def'a kendüye ibkâ olunan Velî dâme ikbâluhûya () aslında beyân olunduğu üzre livâ uhdesinde ibkâ olunduğu beyânıyla derbendât dâhilinde kimesnenin mâl ve cânına zerre kadr u zarar ve hasâr vukû'a gelmemek esbâbının istihsâline bekâya-yı sahîhe emvâl-i mîriyeyi yerlû yerinden cem' ve tahsîl ve hazîne-i hümayûna ve havâlâta te'diyeye ikdâm eylemesiçün

27/42

Bir sûreti,

Mîr-i mîrândan Avlonya Sancağı Mutasarrıfı olup livâ-i mezkûr kendüye ibkâ olunan ...? Paşa damadı İbrâhîm dâme ikbâluhûya () aslında olduğu misillü

27/43

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle ber-vech-i arpalık Kocaili Sancağına mutasarrıf olup livâ-i mezbûr kendüye ibkâ olunan es-Seyyid Hüseyin Paşa dâmet me'âliyhûya () mukaddemce emr-i şerîfimle me'mûr olduğu vechle hâzır ve âmâde bulunmağa sarf-ı miknet eylemek üzre () sebk-i meşrûh üzre

27/44

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle ber-vech-i arpalık Kırşehir Sancağına mutasarrıf olup livâ-i mezkûr kendüye ibkâ olunan Tâhir Paşa dâmet me'âliyhûya () ber-siyâk-ı sâbık

Bâ-fermân-ı âlî battalda hıfz olundu.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 212.

27/45

Bir sûreti,

Mîr-i mîrândan hâlâ Alâ'îye Sancağı Mutasarrıfı olup livâ-i mezbûr kendüye ibkâ olunan Seyyid İbrâhîm dâmet ikbâluhûya () ber-vech-i meşrûh

27/46

Bir sûreti,

Mîr-i mîrândan Akşehir Sâncağı Mutasarrıfı olup livâ-i mezbûr kendüye ibkâ olunan Payaslı Küçük Alî zâde Seyyid Halîl dâme ikbâluhûya () Payas`da ikâmet ve hüccâc-ı müslimîn vesâ'ir ebnâ-yı sebîlin sâlimen imrârları emrine ihtimâm ve dikkat ve livâ-i mezbûru mütesellim ile zabta mübâderet eylemen üzre te'eyyüd-i me'mûriyyetini şâmil ber-vech-i muharrer

27/47

Bir sûreti,

Sâbıkâ Hanya Muhâfızı olup bu def'a İçili Sancağı tevcîh olunan Vezîrim Nasûh Paşa iclâluhûya vech-i sâbık üzre

27/48

Vidin ve Niğbolu Sancakları Mutasarrıfı olup bu def'a dahî livâeyn-i mezbûreyn kendüye ibkâ olunan Vezîrim el-Hâc Abdî Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sen vüzerâ-yı azâmımın gayret ve hamiyyet ile şöhet-şi'ârlarından olup şimdiye dek me'mûr olduğun hidemât-ı aliyyemin te'diyesinde ikdâm ve gayretin bâhir ve âşikâr ve bundan böyle dahî muktezâ-yı vakt u hâle münâsib harekât-ı mergûbe ibrâzına sa'y ve ikdâm ideceğin meczûm-ı pâdişâhânem idiği bedî-dâr olmakdan nâşî inâyet-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince bu def'a avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden livâeyn-i mekrûmeteyn uhdende ibkâ ve takrîr kılınmağla kemâ-kân zabt u rabt-ı memleket ve himâyet-i ahâlî ve ra'iiyyete kemâl-i dikkat ve ihtimâm ve bâ-husûs Vidin`de ilm-i ifrâz bagiyy ve tuğyân olup kahr ve izâlesine ber-müceb fetâvâ-yı şerîfeme irâde-i kat'a-i şâhânem ta'alluk iden Paspan oğlu Osmân'ın ve mezbûre teba'iiyyetde ısrâr idenlerin ahz ve istisâliçün taraf-ı Devlet-i aliyyemden me'mûr vüzerâ-yı azâm ve me'mûrîn-i sâ'ire umûmen ol taraflara varmalu olmalarıyla me'mûrîn-i müşâr ve mûmâ ileyhim ile sen dahî muktezâ-yı gayret ve hamiyyetin üzre bi'l-muhâbere şakiyy-i mezbûrun ve avane ve teba'asının ahz ve kahr ve tenkîlleri esbâbının istihsâline bezl-i miknet eylemen fermânım olmağın te'kîd-i me'mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh me'mûrîn-i müşâr ve mûmâ ileyhim ile bi'l-muhâbere şakiyy-i merkûmun ve mu'âvenetinde ısrâr idenlerin ahz ve istisâlleri esbâbının

istihsâline ve muktezâ-yı vakt u hâle mutâbık olarak hidemât-ı mebrûre ibrâzına ve Eflak memleketine virilen nizâmın vikâyesine sa'y ve dikkat ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîre müsâra'at ve her hâlde sükkân-ı memleket ve fukarâ-ı ra'îyyetin taraf-ı hümayûnum için isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyelerine ve hakkında tezâyüd-i teveccühât-ı şâhânemi mûcib etvâr ve harekât-ı memdûh ibrâzına sarf ve hâsıl vus' ve miknet ve bir mâddede ser-mû tekâsül ve gafletden ve ahâlî ve re'âyâya ve bir ferde tarafından ve adamların câniblerinden hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ edânî mertebe zulm ve ta'addî vukûnu tecvîzden begâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

28/49

Bir sûreti,

Mîr-i mîrândan hâlâ Çorum? Sancağı Mutasarrıfı ve Ada-i Kebîr Kal'ası Muhâfızı olup bu def'a kemâ-kân kal'a-i merkûme muhâfazası şartıyla livâ-i mezbûr kendüye ibkâ olunan Ahmed dâme ikbâluhûya () livâ-i mezbûru re'âyâ-perver ve müstakîm mütesellim ile zabt ve kendüsü kemâ-kân muhâfaza-i kal'aya dikkat ve bilâ-fermân bir ferdin Eflak yakasına tecâvüzüne irâ'et-i ruhsatdan ve ber-muktezâ-yı vakt u hâl me'mûrîn-i müşâr ve mûmâ ileyhim ile bi'l-muhâbere şakiyy-i mezbûr tarafından kal'a-i mezbûre derûnunda ve hâricinde bulunan eşkıyâ ve fesedenin ahz ve tenkîlleri husûsuna ikdâm ve mübaderet eylemesiçün iktizâsına göre

28/50

Hâlâ Selanik ve Kavala Sancakları Mutasarrıfı olup livâeyn-i mezbûreyn kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Vezîrim Ebûbekir Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vüzerâ-yı azâmımın umûr-dîde ve kâr güzârı olup bu âna dek muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan mehâmm-ı devlet-i seniyyemin te'diyesi emrinde ve zabt u rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve ra'îyyet husûslarında ber-vefk-i rızâ hareket ve ibrâz ve âsâr-ı istikâmete dikkat idegeldiğın ma'lûm ve bundan böyle dahî senden her hâlde etvâr-ı pesendîde ve harekât-ı bergüzîde zuhûru meczûm-ı şâhânem olmakdan nâşî inâyet-rîz-i sudûr iden hatt-ı hümayûn-ı mekremet-makrûnum mûcebince bu def'a avâtıf-ı aliyye-i şehin-şâhânemden livâeyn-i mezbûreyn sana ibkâ ve takrîr kılınmağla kemâ-kân zabt u rabt-ı memleket ve himâyet-i fukarâ-yı ra'îyyet ve def'i ta'addiyât-ı erbâb-ı mazarrata bezl-

i miknet ve evâmir-i aliyyemle uhde-i hamîyyetine ihâle olunan husûsâtın ber-vech-i matlûb te'diye ve temşiyete dikkat eylemen fermânım olmağın te'kîd-i me'mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan sadâkat ve hamîyyet ve kâr-âgâhî ve dirâyet lâzımesince zabt u rabt-ı memleket ve def'-i şürûr-ı erbâb-ı mefsedete dikkat ve fukarâ üzerlerine bast-ı cenâh-ı zâfiyet ve neşr-i mü'esser-i şefkat ve adâlet iderek ârâmiş ve istirahat-ı ahâlîyi mûcib olur vesâ'ir istihsâle bezl-i cell-i himmet ve evâmir-i şerîfemle uhde-i sadâkatine havâle kılınan husûsâtın te'diye ve temşiyete sa'y ve gayret ve sekene-i memleketin vücûd-ı mezâlimden himâyet ve sıyânetleriyle taraf-ı hümâyûnum için cümlesinin da'vât-ı hayriyyeleri isticlâbıyla hakkında tezâyüd-i teveccühât-ı şâhânemi mûcib olur etvâr-ı memdûha ibrâzına sarf-ı kudret ve tarafından ve adamların câniblerinden vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan ahâlî ve fukarâya îsâl-i zulm ve ta'addî vukû'ndan mücânebet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya mübâderet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 1212.

28/51

Bir sûreti,

Hâlâ Sivas Vâlisi olup eyâlet-i merkûme kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Süleymân Paşa zâde Vezîrim Seyyid Ahmed Paşa iclâluhûya

28/52

Bir sûreti,

Hâlâ Mar'aş Valisi olup eyâlet-i merkûme kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Süleyman Paşa zâde Vezîr Şerîf Mehmed Paşa iclâluhûya ber-vech-i muharrer

28/53

Bir sûreti,

Hâlâ Karaman Vâlisi olup eyâlet-i merkûme kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Vezîr Mehmed Paşa'ya ber-vech-i muharrer

29/54

Bir sûreti,

Hâlâ Musul Vâlisi olup eyâlet-i merkûme kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Abdülcelîl zâde Süleymân Paşa birâderi Vezîrim Mehmed Paşa iclâluhûya ber-vech-i muharrer

29/55

Bir sûreti,

Hâlâ Erzurum Vâlisi olup eyâlet-i merkûme kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Vezîr Yûsuf Ziyâ Paşa iclâluhûya mu'ahharan sudûr iden emr-i şerîfim mücebince amel ve hareket eylemesiçün ber-vech-i meşrûh üzre

29/56

Bir sûreti,

Sayda Vâlisi olup eyâlet-i merkûme kendüye ibkâ olunan Vezîr Cezzâr Ahmed Paşa iclâluhûya () Sayda Vâlileri kethüdâlarıyla Cerde'ye tesyîr idgeldikleri beş yüz neferin pâk ve güzîde süvârî Cerde askerinin mühimmât ve levâzımâtının şimdiden tertîb ve tanzîm ve tehyi'elerine kıyâm ve mâliye tarafından diğér sâdır olan emr-i şerîfim mücebince uhdesine ihâle kılınan mukâta'atın zabtına ve emvâl-i mîrîyenin yerlû yerinden cem' ve tahsîl ve cânib-i mîrîye ve havâlâta teslîmine sa'y-ı mâ-lâ- kelâm eylemesi derciyle iktizâsına göre

29/57

Bir sûreti,

Hâlâ Mora Vâlisi olup eyâlet-i merkûme kendüye kemâ-kân ibkâ olunan sadr-ı esbak Vezîrim Hasan Paşa iclâluhûya cezîre-i Mora'ya virilen nizâmın devâm ve istikrârına dikkat ve ale'd-devâm cevânib ve etrâfa ihâle-i inzâr-ı basîret evâmîr-i şerîfe ile muhavvel-i uhde-i liyâkati kılınan kâffe-i husûsunun rû'yet ve temşiyetine bezl-i makderet eylemesiçün iktizâsına göre

29/58

Bir sûreti,

Hâlâ Rakka Vâlisi olup eyâlet-i merkûme kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Şeyh zâde Vezîr İbrâhîm Paşa iclâluhûya ber-vech-i meşrûh

29/59

Bir sûreti,

Hâla Diyabekir Vâlîsi olup eyâlet-i merkûme kendüye ibkâ olunan Vezîr el-Hâc Sâlih Paşa`ya sibâk-ı muharrer oluna

29/60

Hâlâ Rumili Vâlîsi ve Belgrad Muhâfızı olup eyâlet-i merkûme kemâ-kân kendüye ibkâ ve takrîr kılınan Vezîrim Mustafâ Paşa`ya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sen vüzerâ-yı azâm sûtûde-semîr ve vükelâ-yı fihâm marziyyü'l-esrem beyninde mezîd-i rüşd ve rü'yet ve kâr-âgâhî ve dirâyet ile şöhet-şî'âr olup öteden berü me'mûr ve müstahdem olduğun hidemât-ı Devlet-i aliyyemde sâdikâne ve rızâ-yı hûbâne harekât izhârına sa'y-ı bî-şümâr ve Rumili Vâlîliğine müteferri' olan ve evâmîr-i aliyyemle dûş-i sadâkatine havâle kılınan kâffe-i mehâmm vâcibü'l-ihtimâmının hâtır-hâh-ı mülûkânem üzre te'diye ve tesviyyesine sarf-ı iktidâr ve ale'l-husûs mu'ahharan sâdır olan evâmîr-i aliyyem mücebberince me'mûrîn-i sâ'ire ile bi'l-ittifâk Vidin`in hasr ve tazyîkine ve Vidinlü Paspan oğlu mel'ûnun ve a'vân ve ensârı ma'lûmü'l-esâmî kimesnelerin ahz ve izâleleri esbâbının istihsâline nakdîne-i sa'y ve gayreti nisâr üzre olduğunun nezd-i ferd-i hıdîvânemde ma'lûm ve âşikâr ve bundan böyle dahî gerek Vidin`in hasr ve tazyîkine ve gerek Paspan oğlu mel'ûnun ahz ve izâlesi husûsunda me'mûrîn-i sâ'ire ile bi'l-ittifâk mezîd sa'y ve gayret ve bu bâbda mukaddem ve mu'ahhar şeref-yafte-i sudûr olan evâmîr-i aliyyem müfâdı üzre amel ve harekete dikkat ve ol havâlinin tathîri husûsunda rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık ve hâtır-hâh-ı hüsrevâneme mutâbık hidemât-ı ber-güzîde ve harekât-ı pesendîde berûzî me'mûl zamîr-i ilhâm-samîr-i tâcdârânem olduğu zâhir ve nümû-dâr olmak mülâbesesiyle bu def'a şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i behiyye-i hıdîvânemden eyâlet-i mezkûre Belgrad Muhâfızlığı ile kemâ-kân uhdende ibkâ ve takrîr kılınmağla eyâlet-i merkûmeyi ve Belgrad`ı mütesellim ile zabt ve sen muktezâ-yı me'mûriyyet ve meftûr olduğun kâr-güzârî ve hamîyyet lâzımesince Vidin`in hasr ve tazyîkine ve kahr ve tedmîri aksâ-yı murâd-ı hüsrevânem olan Paspan oğlunun ve ma'lûmü'l-esâmî avenelerinin bi-avnilâhi-te'âlâ müddet-i kalîle [s.30] zarfindan me'mûrîn-i sâ'ire ile bi'l-ittifâk izâle-i vücûd-ı hıyânet alıvirmeleriyle gâ'ilelerinin bi'l-küllîye men' ü def'ine ve te'mîn-i bilâd ve terakkî-i hâl-i ibâd ve neşd-i âsâr-ı adl

ve vülâdı mûcib olur kâffe-i esbâb ve hâlâtın istikmâline sarf-ı küll-i miknet ve tenfîz-i evâmir-i aliyyeme bezl-i muhâsib vus‘ ve miknet eylemek fermânım olmağın i‘lâmen ve ifhâmen ve me‘mûriyyetini te‘kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ-yı hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi eyâlet-i mezkûrenin ve Belgrad muhafızlığının kemâ-kân sana ibkâsı mücerred vedî‘atullâh olan ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra‘iyyet üzerlerine bast-ı cenâh-ı re‘fet ve neşd-i câ‘iz-i şefkat ve merhamet iderek sâye-i inâyet-vâye-i şâhânemde min külli‘l-vücûh mezâlim ve ta‘addîyâtıdan müstazıl ve mahmî kılınmalarına ve âsâyış-i hâl ve ârâmiş bâllerini mûcib olur hâlât ve esbâb ve vesâ‘ilin istihsâline âkılâne ve hakîmâne sa‘y ve ikdâm ve taraf-ı hümâyûnum için isticlâb-ı da‘vât-ı hayriyye-i fukarâyı sarf-ı nakdîne ihtimâm eylemen irâdesine⁹ mebnî olduğu ma‘lûm-ı fetânet-i melzûmun oldukda ber-vech-i meşrûh eyâlet-i merkûmeyi ve Belgrâd`ı kemâ-kân mütesellim ile zabt ve def‘i mazarrat-ı eşkiyâ ve himâyet-i ahâlî ve re‘âyâ husûslarına dikkat eylesini vesâ‘ir lâzım gelen vesâyâyı mütesellimlerine tenbîh ve te‘kîde mübâderet birle sen muktezâ-yı me‘mûriyyet ve lâzıme-i gayret ve hamiyyetin üzre me‘mûrîn-i sâ‘ire ile bi‘l-ittifâk Vidin`in hasr u tazyîkiyle müddet-i kalîle ile şu Paspan oğlu mel‘ûnun ve ma‘lûmü‘l-esâmî avenesinin kahr u tenkîlleriyle kat‘-ı avn-ı mefâsidlerine bezl-i yârâ-yı liyâkat ve hakkında der-kâr-ı nev-be-nev tezâyüdü bedî-dâr olan hüsn-i teveccühât-ı mülûkânemi te‘yîd ve tasdîke ve her hâlde meşkûru‘l-mesâ‘î olacak hidemât-ı bergüzîde ve etvâr-ı sencîde izhârına bezl-i miknet ve bir mâddede menâfî-i me‘mûl edânî mertebe kusûr ve rehâvet ve nâ-mülâyim bir gûne hâlet vukû‘a gelmemesine sarf-ı kudret eylemen bâbında.

Fî Evâ‘il-i Şevvâl sene 212.

30/61

Bir sûreti,

Bosna Vâlîsi Vezîr Mustafâ Paşa`ya üzerinde olan Bosna Eyâleti Hersek Sancağı ilhakıyla ibkâ kılındığı mülzem ve mu‘ahhar şeref-yafte-i sudûr olan evâmir-i aliyye müfâdı üzre Bosna asker ve ma‘iyyetine me‘mûrlar ile fethü‘l-islâmı ikâmet ve Vidin`in hasr u tazyîkine me‘mûrlar ile irsâli ve cihât-ı sâ‘ire ile inâyet eylemesiçün

⁹ Metinde “âzâdesine” şeklinde yazılmıştır.

tek'îd-i me'mûriyyetini hâvî ve eyâlet-i mezkûrenin uhdesinde ibkâ ve takrîr kılındığını muhtevî iktizâsına göre

30/62

Bir sûreti,

Ber-vech-i arpalık İzvornik Sancağı Mutasarrıfı Sivriceli Ahmed Paşa birâderi Hasan dâme ikbâluhûya () me'mûr-ı ma'îyyeti olduğu hâlâ Bosna Vâlisi Vezîr Mustafâ Paşa'nın kemâ-kân ma'îyyetinde olup emr-i irâdesi üzre ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine sarf-ı kudret eylemesiçün livâ-i mezbûrun uhdesinde takrîr kıldığını şâmil ve te'kîd-i me'mûriyetiçün iktizâsına göre

30/63

Bir sûreti,

Ber-vech-i arpalık Üsküp Sancağı Mutasarrıfı Hasan dâme ikbâluhûya () me'mûr-ı ma'îyyeti olduğu hâlâ Rumili Vâlisi Vezîr Mustafâ Paşa'nın emr ü irâdesi üzre ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine sarf-ı vasi' ve dikkat eylemesiçün livâ-i mezbûrun ibkâ kılındığı mübîn ve te'kîd-i me'mûriyyetini şâmil iktizâsına göre

30/64

Bir sûreti,

Ber-vech-i arpalık İlbasan Sancağı Mutasarrıfı Mahmûd Paşa Yeğeni Mehemmed dâme ikbâluhûya mu'ahharan sudûr iden emr-i şerîf nâtık olduğu vech üzre gerek İskenderiye Sancağı Mutasarrıfının me'mûr-ı tahrîr olduğu gayr ez-te[n]zîl bin beş yüz ve kapusu halkından beş yüz nefer ilâve ile cem'an iki bin ve gerek İlbasan Sancağının hâvî olduğu kazâların harb u darb erbâbını ve kapusu halkıyla ma'an istishâb birle hâlâ Rumili Vâlisi Vezîr Mustafâ Paşa'nın emr ü irâdesi üzre ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın ez-dil ü cân te'diyesine sa'y ve gayret eylemek üzre livâ-i mezbûrun uhdesinde ibkâsını şâmil te'kîden me'mûriyyetini müştemil iktizâsına göre

31/65

Bir sûreti,

Ber-vech-i arpalık Prizirin Sancağı mutasarrıfı olup Tâhir Paşa birâderi Rüstem dâme ikbâluhûya me'mûr-ı ma'îyyeti olduğu hâlâ Rumili Vâlisi Vezîr Mustafâ Paşa'nın emr ve re'yiyle amel ve hareket ve ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine sarf ve hâsıl-ı vus' ve liyâkat eylemek üzre livâ-i mezbûrun uhdesinde ibkâsını şâmil ve me'mûriyyetini te'kîdi müştemil iktizâsına göre

31/66

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle Ohri Sancağı Mutasarrıfı ve Ohrili Ahmed Paşa zâde Mahmûd dâmet me‘âliyhû me’mûr-ı ma‘iyyeti olduğu Rumili Vâlisi Vezîr Mustafâ Paşa'nın emr ve re'yiyle amel ve hareket ve ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine ez-dil ü cân sa'y ve gayret eylemek üzere livâ-i mezbûrun ibkâsını hâvî te'kîd-i me'mûriyyetini muhtevî iktizâsına göre

31/67

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle Ağrıboz ve Karlılı Sancakları Mutasarrıfı Ca'fer Paşa dâmet me‘âliyhû mu'ahharan sudûr iden emr-i şerîfim mücebince kendüsü Sofya'da ikâmete me'mûr olmağla vüsûl-ı emr-i şerîfde mevcûd ma'iiyet ve me'mûr-ı isti'câli olduğu asâkir ile bulunduğu mahallden hareket ve serî'an Sofya'ya varup ikâmet ve ba'dehû bu vechle emr-i şerîf sâdır olur ise muktezâsıyla amel ve hareket eylemesiçün ibkâsını şâmil ve me'mûriyyetini te'kîd ve isti'câli müştemil iktizâsına göre

31/68

Bir sûreti,

Yanya Sancağı Mutasarrıfı Depedelenli Alî dâme ikbâluhûya mu'ahharan sudûr iden emr-i şerîf mücebince derhâl bulunduğu mahallden hareket ve mevcûd ma'iiyeti olan asâkirden bir neferi noksân olmayarak Niş'e vüsûl ve ikâmet ve ba'dehû ne vechle emr-i şerîf vârid olur ise mûcib ve muktezâsıyla amel ve harekete ikdâm ve sa'y-ı mâ-lâ-kelâm eylemesiçün te'kîd ve me'mûriyyetini hâvî iktizâsına göre

31/69

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle Dukakin Sancağı Mutasarrıfı Kahramân Paşa zâde Abdurrâhman Paşa dâmet me‘âliyhû mu'ahharan sâdır olan emr-i şerîf mücebince beş yüz nefer ile bi'n-nefs Yanya Sancağı Mutasarrıfı Depedelenli Alî dâme ikbâluhû ma'iiyetiyle hareket eylemek üzere livâ-i mezbûrun ibkâsını hâvî me'mûriyyetinin te'kîdini muhtevî iktizâsına göre

31/70

Bir sûreti,

Silistre Vâlîsi Vezîr Osmân Paşa`ya aslına tatbikan eyâlet-i mezkûrenin ibkâsını hâvî ve te`kîd-i me`mûriyyetini muhtevî

31/71

Bir sûreti,

Tırhala ve Köstendil Sancakları Mutasarrıfı Vezîr Seyyid Osmân Paşa iclâlûhûya asla tatbikan livâeyn-i mezkûreteyn ibkâsı ve te`kîd-i me`mûriyyetini hâvî

31/72

Bir sûreti,

Anadolu Vâlîsi Vezîr Seyyid Osmân Paşa`ya müşârûnileyh me`mûr olduğu vechle Kalkan`dan Vidin`in hasr ve tazyikiyle asla tatbikan eyâlet-i mezkûrenin ibkâsını hâvî ve te`kîd-i me`mûriyyetini muhtevî

31/73

Bir sûreti,

Hâlâ Haleb Vâlîsi olup Adana`da me`mûren mukîm Vezîr Mustafâ Paşa`ya mukaddem ve mu`ahhar şeref-yafte-i sudûr olan evâmir-i aliyye müceblerince amel ve hareket ve Adana`ya etrâfdan me`mûren vürûd idenlerin muktezâ-yı me`mûriyyetleri üzre mahall-i me`mûrlarına sevk ve tesyîre vesâ`ir muhavvel-i uhde-i sadâkati kılınan husûsâtının ber-vefk-i rızâ te`diyesine sarf-ı vus` ve kudret eylemek üzre eyâlet-i merkûmenin ibkâsını hâvî ve me`mûriyyetinin te`kîdini muhtevî iktizâsına göre

32/74

Ber-vech-i arpalık Hotin Sancağı Mutasarrıfı ve Kal`ası Muhâfızı olup bu def`a dahî kal`a-i merkûme muhâfazası şartıyla livâ-i mezkûr kendüye ibkâ olunan Vezîrim Hüsâmeddîn Paşaya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârûnileyhsin vüzerâ-yı azâmımın umûr-ı dîn ve kâr-güzârî olup bu âna dek muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan mehâmm-ı devlet-i seniyyemin te`diyesinin tahsîs gerek ser-haddât-ı İslâmiyyeden olan Hotin Kal`asının muhâfaza ve hırâsetinde ve ahâlîsinin refâh ve râhatları husûslarında ve gerek mukaddemce me`mûr olduğu vechle ibrâzıyla vüsûl ve muvâfık-ı rızâ hareket ve ibrâz-ı âsâr-ı istikâmete dikkat eylediğın ma`lûm ve âşikâr ve bundan böyle dahî senden her hâlde etvâr-ı mergûbe zuhûru me`mûl ve muntazır-ı pâdişâhânem idiği bedî-dâr olmakdan nâşî

inâyet-i efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince bu def'a avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden kal'ası muhâfazası şartıyla Hotin Sancağı uhdeden ibkâ ve takrîr kılınmağla kemâ-kân zabt u rabt-ı memleket ve himâyet-i ahâlî ve ra'ıyyete kemâl-i dikkat ve muhâfaza-i kal'a ve enhâ ve def-i şürû-ı fesede ve eşkıyâya sarf-ı vus' ve kudret ve evâmir-i aliyyemle uhde-i hamîyyetine ihâle olunan mecmû'-ı mehâmmın ve Hotin muhâfızlığına müte'allik kâffe-i husûsât-ı lâzımenin ber-vech-i matlûb te'diye ve temşiyetine dikkat eylesesini tarafından kâ'im-makâmına tahrîr ve tenbîh ve sen İbrail'de ikâmetine dâ'ir mukaddem ve mu'ahhar şeref-rîz-i sudur olan evâmir-i aliyyem müceblerince amel ve hareket eylemen fermânım olmağın te'kid-i me'mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi ol cânibin her husûsu mû-be-mû ma'lûmun olup tekrâr tavsiye ve te'kid hâsılı tahsîl kabîlinden olmağla muktezâ-yı me'mûriyyet lâzıme-i gayret ve dirâyetin üzre ba'd-ez-în dahî zabt u rabt-ı memleket ve hıfz u hırâset-i kal'a ve etrâf enhâya dikkat ve livâ-i mezbûr sekenesinin ve sükkân ve ...? ser-haddin ârâmiş ve istirâhatlerine bezl-i cell-i himmet vesâ'ir evâmir-i aliyyemle uhde-i sadâkatine havâle kılınan kâffe-i husûsâtın ve Hotin muhâfızlığına müteferri' mecmû' mehâmm-ı levâzımü'l-ihimâmının mizâc-ı adâlet imtizâc-ı şehîn-şâhânem muvâfık ve muktezâ-yı dikkat ve hâle mutâbık olarak te'diye ve temşiyetine ve Rusyalu ve Nemçelüleriyle olan şürû-ı musâlahanın ve Boğdan re'âyâsı haklarında virilen nizâmın tatarruk-ı halelden vikâyesi husûsuna ikdâm ve sa'y-ı mâ-lâ-kelâm eylesesini tarafından kâ'im-makâmına tahrîr ve tenbîhe dikkat ve sen İbrail'de ikâmetine dâ'ir mukaddem ve mu'ahhar şeref efzâ-yı sudûr olan evâmir-i aliyyem müceblerince amel ve harekete sa'y ve gayret ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîre müsâra'at ve her hâlde sükkân-ı memâlik ve fukarâ-yı ra'ıyyetin taraf-ı hümayûnum için isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyelerine ve hakkında tezâyüd-i teveccühât-ı şâhânemi mûcib olur etvâr ve harekât-ı memdûha ibrâzına sarf ve hâsıl-ı vus' ve miknet ve bir mâddede ser-mû tekâsül ve gafletten ve bir ferde tarafından ve adamların câniblerinden hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ edânî mertebe zulm ve ta'addî vukû'una tecvîzden tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâil-i Şevvâl sene 212.

32/75

Bir sûreti,

Mîr-i mîrândan ber-vech-i arpalık Niğde Sancağı Mutasarrıfı ve Kili Muhâfızı olup hidmet-i muhâfazası kıyâm şartıyla livâ-i mezbûr kendüye ibkâ olunan Bağdadî Ahmed dâme ikbâluhûya livâ-i mezkûru kemâ-fi's-sâbık re'âyâ-perver mütesellim ile zabt kendüsü me'mûr olduğu vechle Kili ve havâlîsinin hıfz u hırâsetine ve ammârî-i memleketi mûcib olur hâlâtın istihsâline ve Boğdan re'âyâsı haklarında virilen nizâmın halelden vikâyesi husûsuna mübâderet eylemesiçün iktizâsına göre

33/76

Bir sûreti,

Ber-vech-i arpalık Bender Sancağı Mutasarrıfı ve Muhâfızı olup bu def'a dahî hidmet-i muhâfazada kemâ-kân kıyâm şartıyla livâ-i mezbûr kendüye ibkâ olunan Vezîr Hüseyin Paşa'ya kemâ-kân kal'a-i merkûmede ikâmet ve muhâfaza-i kal'a ve enhâya dikkat ve Rusyalı ile olan şürût-ı musâlahanın ve Boğdan re'âyâsı hakkında virilen nizâmın halelden vikâyesine mübâderet eylemesiçün iktizâsına göre

33/77

Bir sûreti,

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle hâlâ ber-vech-i arpalık Sultanönü Sancağı Mutasarrıfı ve İsmâ'îl Muhâfızı olup bu def'a hidmet-i muhâfazada kemâ-kân kıyâm şartıyla livâ-i mezbûr ibkâ olunan Kara Mehmed Paşa dâmet me'âliyhûya livâ-i mezbûru kemâ-fi's-sâbık re'âyâ perver mütesellim ile zabt ve kendüsü me'mûr olduğu vechle İsmâ'îl Kal'asının hıfz u hırâsetine ve ammârî-i memleketi mûcib olur hâlâtın istihsâline ve Boğdan re'âyâsı haklarında virilen nizâmın vikâyesine ihtimâm ve dikkat eylemesiçün

33/78

Bir sûreti,

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan ber-vech-i arpalık Karesi ve Aksaray Sancakları Mutasarrıfı ve Akkirman muhâfızı olup hidmet-i muhâfazada kıyâm şartıyla livâneyn-i mezbûreyn kendüye ibkâ olunan Kayseriyeli zâde İbrâhîm dâme ikbâluhûya kemâ-fi's-sâbık livâneyn-i mezbûreyn mütesellimleri ile zabt ve kendüye me'mûr olduğu vechle Akkirman Kal'ası'nın hıfz u hırâsetine ve ammârî-i memleketi mûcib olur hâlâtın

istihsâline ve Boğdan re‘âyâsı haklarında virilen nizâmın vikâyesine dikkat eylemesiçün iktizâsına göre

Bâ-fermân-ı âlî bâttalda hıfz olundu.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 212.

33/79

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle hâla Trablusşam Beylerbeyisi ve Cerde Başbuğu olan Abdullâh Paşa zâde Halîl Paşa dâmet me‘âliyhûya hükim ki

Sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin sen akrân ve emsâllerin beynlerinde dirâyet ve gayret ile şöhret-şi‘âr olup me‘mûr-ı müstahdem olduğun hidemât-ı Devlet-i aliyyemin te’diyesine bezl-i iktidâr idecek zâhir ve bedî-dâr ve bundan böyle dahî senden min külli’l-vücûh rızâ-yı sa‘d irtizâ-yı mülûkâneme muvâfık va hâtır-hâh-ı hüsrevâne[me] mutâbık etvâr-ı mergûbe ve âsâr-ı mebrûre berûzî me‘mûl-i dâverânem idüğü nümû-dâr olduğuna binâ’en mukârenet-i tevfik-i cenâb-ı rabb-i izzet ile hüccâc-ı sa‘d minhâcı vakt ü zamânıyla istikbâlîde ve haml-i zehâyir ve umûr-ı Cerde’ye teferru‘ iden kâffe-i husûsât-ı mühimmenin vakt u zamânıyla bilâ-kusûr tesviye ve tanzîminde ve mehâmm-ı muktezâ-yı sâ’irede sa‘y-ı behemehâl eylemen şartıyla avâtıf-ı aliyye-i mülûkâne avârif-i seniyye-i hüsrevânemden inâyet-rîz sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mevhîbet-mâkrûnum mücebine Trablusşam Eyâleti ile Cerde Başbuğuluğu kemâ-kân ibkâ ve mukarrer kılınmağın eyâlet-i merkûmeyi ber-karâr-ı sâbık zabt u rabt-ı memleket ve sekenesini mezâlim ve ta‘addiyâtдан sıyânet ve Cerde Başbuğuluğunu ber-vefk-i matlûb üzre vilâyet-i Trablusşam Beylebeyiliğine ve Cerde Başbuğuluğuna müteferri‘ olan mecmû‘-ı mehâmm vâcibü’l-ihtimâmın rû’yet ve te’diyesine bezl-i kudret eylemen fermânım olmağın te’kiden me’mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi istikbâl-i hüccâc-ı hidâyet minhâc mâddesi Devlet-i aliyyemin umûr-ı cesîme ve hutût-ı azîmesinden olduğu hizmet-i celîle-i mezkûreyi ber-vefk-i dil-hâh-ı hüsrevânem te’diye eylemen şartıyla eyâlet-i Trablusşam ve Cerde Başbuğuluğunun kemâ-fi’s-sâbık ihtimâmına ihâle kılındığı hakkında hüsn-i zann ve tâc-dâverânem der-kâr idüğü ma‘lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh eyâlet-i merkûmeyi kemâ-fi’s-sâbık zabt u rabta mübâderet ve ahâlî-yi vilâyet ve sekene-i memleketi vücûh-ı mezâlim ve ta‘addiyâtдан hıfz u himâyetde ve her hâlde vedî‘atullâh olan ahâlî ve re‘âyâ ve fukarâ ve zu‘efânın zamân-ı sa‘d iktirân-ı müşâhenemde? âsûde-nişîn tebşîr-i râhat olmaları vesâ’ilini

istikmâle taraf-ı hümayûnum için celb-i da'vât-ı hayriyyeyi mûcib olur esbâbı istihsâl husûsuna sarf-ı liyâkat Cerde ve umûrunu kemâ-yenbagî idâre ve rü'yet ve başbuğuluğuna müteferri' cüz'î ve küllî mehâmmin tehyi'e ve tanzîmine vakt u zamânıyla şürû' ve mübâderet ve mu'tâd olduğu bir mâddede zinhâr ve zinhâr menâfi-i rızâ vaz' u harekete tasaddiye gâyetü'l-gâye hazer ve mûcânebet eylemen bâbında. Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

34/80

Hâlâ Ankara ve Kayseriye ve Karahisâr-ı sâhib Sancakları Mutasarrıfı ve Anapa Muhâfızı olup elviye-i mezbûre kemâ-kân kendüye ibkâ olunan Ahmed Paşa zâde Vezîrim Osman Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sen vüzerâ-yı azâmımın müteyakkız ve mütebassırlarından olup öteden berü me'mûr-ı müstahdem olduğun hidemât-ı Der-aliyyemde sâdikâne ve âkılâne hareketin ve rekîz-i zamîr-i istikâmet-semîrin olan cevher-i rüşd ve revîyyet ve mâye-i kâr-âgâhî ve dirâyet lâzimesince Soğucak ve Anapa Kal'aları muhâfazaları emr ü ehemminde ve ol havâlî sekenesinin ve akvâm ve kabâ'il-i halkının zabt u rabt ve celb ve te'lîf ve tesviye-i umûrlarında zuhûra gelen gayret ve sadâkatin nezd-i ferd-i şâhânemde ma'lûm ve bundan böyle dahî senden uğur-ı dîn ve Der-aliyyemde külli hidemât ve hamîyyet berûz me'mûl ve meczûm-ı pâdişâhânem olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince bu def'a avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden Ankara ve Kayseriye ve Karahisâr-ı sâhib Sancakları kemâ-kân uhdende ibkâ ve takrîr kılınmağla i'lâmen ve ifhâmen ve me'mûriyyetini te'yîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi elviye-i mezbûre kemâ-kân uhdende ibkâ olunduğu ve ol havâlînin tesviyye-i umûr ve tesdîd-i hudûd ve sınırı husûsları bi'l-istiklâl uhde-i ihtimâmına ihâle ve tefvîz kılındığı ve vikâye-i şürût ve sâlihâya dâ'ir mukaddem ve mu'ahhar sâdır olan evâmîr-i münîfemde iktizâlarına vesâyâ ve tenbîhât mûnderic ve mastûr olmakdan nâşî tekrâr tafsîli hâsıl kabilinden idüğü ma'lûmun oldukda mansıbın olan Ankara ve Kayseriye ve Karahisâr-ı sâhib Sancakları kemâ-fi's-sâbık mütesellim ile zabt ve ahâlî ve fukarânın himâyet ve sıyânetleri husûsâtını mütesellimlerine tahrîr ve te'kîde mübâderet ve sen kemâ-kân Anapa muhâfazasında kıyâm ve muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre Anapa Kal'asının gereği gibi rasânet ve tahkîmini ve leyl ü nehâr hıfz u hırâseti husûsuna kemâl ikdâm ve dikkat ve Devlet-i

aliyyemle musâlaha ve musâhabe üzre olan Rusyalu ile mün‘akid olan şürût-ı ahd u misâk mu‘âfı vaz‘ ve hareket vukû‘a gelmemesi emrine ve mecmû‘ kabâ’il ve akvâmın celb ve te’lîf-i kulûb ve istimâletlerine mezîd i‘tinâ ve gayret ve’l-hâsıl ol hâvâlî muhâfızlığına dâ’ir husûsâtın ve evâmir-i aliyyemle muhâvvel uhde-i istikâmetin kılınan cümle umûr-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyyemin bir def‘a matlûb-ı tesviyye ve tanzîmleri ile hakkında der-kâr olan hüsn-i teveccühât-ı şâhânemin tezâyüdünü mûcib hâlâtın istikmâline nisâr cehd ve tâkat ve iktizâ iden husûsâtı peyder pey Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra‘at ve kusûr ve rehâvetden hazer ve mûcânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ’il-i Şevvâl sene 212.

34/81

Hâlâ Bağdad ve Basra ve Şehr-i Zor Vâlisi olup bu def‘a zikr olunan eyâlet kemâ-kân kendüye ibkâ ve takrîr kılınan Vezîr Süleymân Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i dirâyet-semîr ve müşîr-i sadâkat-masîr-i müşârünileyhsin zâtında merkûz olan âsâr-ı dirâyet ve envâr-ı kiyâset lâzîmesince sâbıklarda meşhûd olan hidemât-ı sâdıkânenden fazla Bağdad Vâlisi nasb olunduğun günden berü cılve-ger-i mücellâ-yı zuhûr olan âsâr-ı pesendîde ve hidemât-ı sencîden mû-be-mû ma‘lum ba‘d-ez-în dahî zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve def‘-i şürûr-ı fesede ve eşkıyâ husûslarında ve hoş-sadâkat ve gayret ve uhde-i hûş-mendi ve istikâmetine havâle kılınan hidmetin cümlesinde rızâ-yı sa‘d iktizâ-yı hüsrevâneme muvâfık ve hâtır-hâh-ı tâc-dârâneme mutâbık hidemât-ı makbûle ve âsâr-ı mergûbe ibrâzına muvaffak olacağın nezd-i ferd-i şâhânemde meczûm olduğuna binâ’en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mûcebince zikr olunan Bağdad ve Basra ve Şehr-i Zor Eyâletleri bu def‘a dahî avârif-i behiyye-i şâhânemden kemâ-kân sana ibkâ ve uhdene takrîr kılınmağla fimâ ba‘d dahî hakkında bâ’is? tezâyüd-i teveccühât-ı hüsrevânem olacak hidemât-ı mebrûze ibrâzına sâbıklardan ziyâde gayret ve ihtimâm ve rızâ-yı cûyâne harekete sa‘y-ı mâ-lâ-kelem eylemen fermânım olmağın istikrâr-ı me’mûriyyetini şâmil hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi her hâlde hakkında hüsn-i i‘timâd ve itikâd-ı şâhânem der-kâr ve nev-be-nev tezâyüdü âşikâr olmağla nâsiye-i hâl-i sadâkat-ıştimâlinizde sâtih ve cebîn-i sadâkat-metinde lâmi‘ olan ...? hamiyyet ve gayret ve mâye-i rüşd ve rû’yet muktezâsınca eyâlât-ı mezkûrenin zabt u rabtlarına dikkat ve

dâhil ve hâric etrâf ve eknâfını muhâfaza ve hırâset ve İran câniblerine ihâle-i inzâr-ı basiret ve her tarafın keyfiyyet-i ahvâl ve harekâtlarından [s.35] istihbâra ve tahsîl-i refâh-ı ahâlî ve berâyâ esbâbını istihsâle mübâderet ve ale'd-devâm merâsim-i ihtiyâta ri'âyet iderek kılâ' ve bikâ'ın istikmâl-i levâzım ve hırâsetlerine ve eşkıyâ makûlesinin bi'l-küllîye def'-i mazarratlarına ve urbân ve sahra-nişînânın ter'îben ve terhîben ...? itâ'at ve inkıyâde idhâllerine ve Bağdad ve Basra ve Şehr-i Zor vâililiğine müteferri' olan evâmîr-i aliyyemle muhavvel-i dûş-ı isti'dâdın kılınan mecmâ'-ı mehâmm vâcibü'l-ihtimâmın rızâ-yı hümayûnum muvâfık ve vakt ü hâl iktizâsına mutâbık olarak temşiyet ve tanzîmlerine dâmen der-miyan gayret ve senden me'mûl ve bu âna dek meşhûd-ı şâhânem olan fetânet ve dirâyet ve rızâ-cûyî ve istikâmet muktezâsınca her husûsda âkılâne hareket ve eyâlât-ı mezkûre vâililiğine teferri' iden kâffe-i umûr ve husûsâtın vech vechiyye-i hüsn ve tavr-ı mergûb ve müstahsen üzre te'diyesine sarf-ı külli miknet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme ifâde ve tahrîre müsâra'at ile hakkında tezâyüd-i teveccühât-ı şâhâneme mûcib ve isticlâb-ı du'â-yı serî'ü't-te'sîr-i şehr-yârânemi müstevcib olur etvâr ve harekât-ı memdûha ibrâzına teşmîr-i sâ'id miknet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

35/82

Hâlâ Şam Vâlîsi ve Mîrû'l-hâc olup bu def'a mülhakâtıyla eyâlet-i merkûme ve mîrû'l-hâclık emr-i a'zamı kemâ-kân uhde-i ehliyyet ve istihkākına ibkâ kılınan vezîrim Abdullâh Paşa iclâluhûya

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vüzerâ-yı azâm ve vükelâ-yı fihâmım beynlerinde kâr-dânâ ve umur-ı âşînâ ve tarîk-i hicâz ve keyfiyyet ve urbâna vukûf ve ıttılâ'ın zâhir ve hüveydâ olup ve husûsuyla Devlet-i aliyyemin umûr-ı hasebince lâzımü'l-i'tinâsından olan mîr-i hâclık umûr-ı uzması ve hüccâc-ı zevi'l-ibtihâcın kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd itmînân ve refâhiyyetle götürüp götürülmesi mâddelerinde vesâ'ir muhavvel uhde-i liyâkatin kılınan husûsâtda ber-vefk-i rızâ-yı aliyyem sa'y ve gayretin nezd-i fer[d]-i dâverânemde ma'lûm ve âşikâr ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı meyâmin-irtizâ-yı şâhâneme muvâfık hizmet ve âkılâne hareket-i berûzî me'mûl zamîr-i ilhâm-samîr ve mülûkânem idüğü bedî-dâr olduğuna binâ'en hüccâc-ı şâmihâyı sinîn-i sâbıkadan ziyâde muhâfaza ve muhârese iderek kemâl-i emn ü selâmet ve mezîd itmînân ve refâhiyyet ile götürüp ve getürmende nisâr nakdiyye-i liyâkat eylemen

şartıyla şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı mevhibet-makrûnum mücebince bu def'a dahî avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i behiyye-i tâc-dârânemden Kudüs-i şerîf ve Nablus Sancakları ilhâkıyla eyâlet-i Şam ve mîr-i hâclık hizmet-i celîlesi kemâ-kân uhde-i hamîyyetinde ibkâ ve takrîr kılınmağla i'lâmen ve ifhâmen ve me'mûriyyetini te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi eyâlet-i mezkûrenin kemâ-kân uhde-i dirâyetine ihâlesi mücerred vakt u zamânıyla kâffe-i levâzım-ı haccı kemâ yenbagî tehyi'e ve tanzîm iderek hüccâc-ı müslîminin kemâl emn ü refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâl ile götürüp getirülmesi esbâbını istihsâle bezl-i tâb u tüvân eylemen maslahatına mebnî idüğü ve sana vücûhla ...? ve i'timâd-ı şâhânem der-kâr olduğu ma'lûm-ı dirâyet-melzûmun oldukda ber-vech-i meşrûh senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan sadâkat ve hamîyyet ve kâr-âgâhî ve dirâyet lâzimesince zabt u rabt-ı memlekete dikkat ve cânib-i Hicaz'a zâmîle bend-i azîmet olan hüccâc hidâyet minhâcın sinîn-i sâbıkadan birkaç kat ziyâde tedârükât-ı tâmm ile mashûben bi'l-emn ve's-selâm kemâl-i refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâl ile götürüp getirülmesi vesâilini istihsâl ve istikmâle sarf-ı vus' ve tâkat vesâ'ir uhde-i hamîyyetine muhavvel olan husûsların vech-i vechiyye hüsn ve tavr-ı mergûb ve muhasen üzre rû'yet ve tesviyesine mübâderet ve eyâlât-ı merkûmenin zabt u rabtları ve sekenesinin vücûh-ı mezâlimden himâyet ve sıyânetleriyle taraf-ı hümâyûnum için [s.36] cümlesinin da'vât-ı hayriyyeleri isticlâb olunmak hâlâtının dahî istihsâline müsâra'at ile hakkında der-kâr olan hüsn-i zann ve i'timâd-ı pâdişâhânemi te'yîd ve tasdîke ihtimâm ve dikkat ve zinhâr ve zinhâr hilâf-ı me'mûl nâ-mülâyim bir hâlet vukû'undan ittikâ ve mücânebet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-sa'âdetime tahrîr ve inhâya mübâderet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 1212.

36/83

Mîr-i mîrândan-ı kirâmdan hâlâ Seddülbahir Kal'ası muhâfazasında olup bu def'a dahî kal'a-i mezkûre muhâfızlığı kemâ-kân kendüye ibkâ ve takrîr olunan Bekir dâme ikbâluhûya hükim ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin ümenâ ve akrânın beynlerinde teyakkuz ve basîret ve kâr-güzârî ve hamîyyet ile mevsûf ve kal'a-i merkûme muhâfazası muhavvel-ı düş-ı ihtimâm kılınalıdan berü hıfz ve hırâset emrinde mütebassırâne hareketin ma'lûm ve bundan böyle dahî muhâfaza ve muhârese-i kal'a ve enhâya dikkat ve ihtimâm

ideceğin me'mûl olduğuna binâ'en avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden zikr olunan Seddülbahir Kal'ası muhâfızlığı kemâ-kân uhde-i sadâkatinde ibkâ ve takrîr kılınmağla te'kîd-i me'mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ba'd-ez-în dahî muktezâ-yı gayret ve hamiyet üzere Seddülbahir Kal'asının evvelkinden ziyâde muhâfaza ve muhâresesi emrine müteyakkızâne ve mütebassırâne harekete ihtimâm ve dikkat ve kal'a-i merkûmeye me'mûr zâbitân ile merâsim-i ittifâk ve yek-cihetiyye ri'âyet iderek Seddülbahir muhâfızlığına müteferri' esbâb ve hâlâtın istihsâline sa'y-ı mâ-lâ-kelâm ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rıza bir ferde zulm ve ta'addîden ve emr-i muhâfazada ser-mû kusûr ve rehâvetden ittikâ-i tâmm eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 212.

36/84

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan Delvine Sancağı Mutasarrıfı ve Derbendât Nâzırı Veliyyüddîn dâme ikbâluhûya ve Rumili Derbendâtının vâki' olduğu kazâların kudât ve nüvvâbına ve ağayân ve iş erlerine hükim ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin nezâret-i mezkûre bir müddetden berü uhde-i liyâkatine ihâle ve tefvîz olunmuş olup idâre-i umûr-ı nezâret ve ahâlî ve re'âyâyı mazârr-ı eşkıyâdan himâyet ve sıyânet husûsunda liyâkatin âşikâr olduğuna binâ'en nezâret-i mezkûrenin kemâ-kân uhdende ibkâ olunması husûsu Rumili Vâlisi Vezîrim Mustafa Paşa iclâlehû tarafından bu def'a bâ-arz iltimâs olunmağla nezâret-i mezkûreyi iffet ve istikâmet üzere idâreye ikdâm ve mûcib-i ta'addî ve ızrâr-ı fukarâ olur ise hâlâtı tecvîzden ittikâ-i tâmm ve eşkıyâ makûlesinin men' ü def'lerine ihtimâm eylemen şartıyla nezâret-i mezkûre kemâ-kân uhdende takrîr kılınmağla i'lâmen ve me'mûriyyetini te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi derbendât nezâretin kemâ-kân uhdende ibkâsı vezîr-i müşârünileyhin iltimâsına mebnî ve ba'd-ez-în dahî sâdıkâne hareket ve eşkıyâ makûlesinin def' ü ref'i ve fukarânın tahsîl-i âsâyiş veistirâhatleri emrine bezl-i vus' ve gayret eylemen irâdesine mübtenî olduğu ve derbendât nezâreti vesîlesiyle sekene-i memlekete vechen min külli'l-vücûh ta'addî vukû'a geldiğine rızâ-yı dâverânem olmadığı ve bi'd-def'ât evâmir-i aliyyemle tenbîh ve te'kîd olunduğu vechle Paşabuş? Arnavud tâ'ifesinin Rumili taraflarına mürûruna fırsat-yâb olamayacakları sûretle nezâretin dâhilinde olan derbendâtın sedd ü bendine ve bu bâbda mukaddem ve mu'ahhar sudûr iden evâmir-i aliyyem

mazâmînini üzre [s.37] amel ve harekete mezîd ikdâm ve mübâderet eylemen matlûb idüğü ma'lûmun olukda ber-vech-i meşrûh ibkâ-yı me'mûriyyetini sâdıkâne kıyâm ve muvâzebet ve derbendâta nezâret ve def'-i mazârr-ı eşkıyâya ikdâm ve gayret ve her hâlde himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve ra'îyyete bezl-i vus' ve kudret ve derbendât dâhilinde kimesnenin mâl ve cânına zerre kahr u zarar ve hasâr vukû'unu tecvîz etmeyerek tahsîl-i rızâ-yı şâhâneme sarf-ı miknet ve bâlâda takrîr olunduğu üzre o makûle eşkıyâdan ferd-i vâhidin bir taraflara mürûr idememeleri husûslarına dikkat ve hilâfından mübâ'adet eyleyesin ve siz ki mevlânâ ve ağayân-ı mûmâ ileyhimsiz, derbendât nezâreti ber-minvâl-i muharrer mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhin uhdesine ihâle kılınmağla derbendât nezâretini kemâ-fi's-sâbık idâre ve rû'yet eylemesine tarafınızdan i'ânet ve muzâheret ve bi'l-ittifâk def'-i mazârr-ı eşkıyâ ve sıyânet-i ahâlî ve re'âyâya i'tinâ ve gayret ve hilâf-ı şer'-i şerîf gadr ve mugâyir-i rızâ vaz' ve hâlet hudûsundan cümleliz tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 212.

37/85

Karamürsel'den Kütahya'ya varıncaya yol üzerinde vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına ve ağayân ve zâbitân ve iş erlerine hükim ki

Bu def'a sadr-ı a'zamım çukdârlarından () zîde kadrühü mübâşeretıyla Der-aliyyemden sefine ile Karamürsel'e gönderilen köle ve hamîre ve barut ve mühimmât-ı sâ'ire ve üç nefer hamîrecilerin mahall-i mezkûreden Kütahya'ya varınca uğradıkları kazâ ve kasabâtda iktizâ iden bâr-gîr ve arabaları i'tâ ve yollarda ve hîn-i ikâmetlerinde mühimmât-ı mezkûrenin gereği gibi hıfz u hırâsetiyle emnen ve sâlimen mahall-i maksûda îsâli emrine mezîd i'tinâ ve dikkat olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi mühimmât-ı mezkûrenin ve hâmîrecilerin seyr-i serî' ile emnen ve sâlimen hıfz u hırâsetlerine ihtimâm olunarak mahall-i maksûda vüsûlleri ahass-ı metâlib-i pâdişâhânem olduğu ve hilâf-ı fermân afv ve te'hîrlerine kat'â rızâ-yı hümayûnum olmadığı siz ki mevlânâ vesâ'ir-i mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer mühimmât-ı mezkûre ve hamîreciler çukadâr-ı mûmâ ileyh mübâşeretıyla her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise derhâl muhâfazalarına ve âtî adamlar ta'yîniyle iktizâ iden araba ve bâr-gîrleri serî'an tedârük birle imrârları husûsuna müsâra'at ve hîn-i ikâmetlerinde ve esnâ-yı râhda gereği gibi

muḥâfaza ve muḥâsarası husûsuna mezîd i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı emr ü rızâ ve menâfi-i tenbîhât-ı pâdişâhânem bî-hûde bir mahallde meks ve te'hîrlerini müsta'cel olur vaz' ve hareketden mücânebet ve ma'âzallâhû te'âlâ adem-i dikkat birle mühimmât-ı mezkûreye gerek kazânızda ve gerek hudûdunuz dâhilinde bir gûne zarar ve ziyân irişmek lâzım gelür ise bir vechle gadr u illet karîn-i sem' ısgâ olmayup bu bâbda vâki' olan tesâmuh ve tekâsülde haml ile hâl ve şânınıza göre müstahakk olduğunuz te'dîbâtın icrâsında dakîka fevt olunmayacağı muhakkaktır ana göre amel ve hareket ve hilâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Şevvâl sene 212.

38/86

Erzurum Vâlisi ve Ma'âdin-i hümayûnum Emîni Vezîrim Yûsuf Paşa iclâluhûya ve Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından ve hâssa silâhşorlarımdan hâlâ Erzurum Gümrükcüsü Es'ad dâme mecduhûya hükim ki

Hüdâvendigâr-ı esbak merhûm ve mağfurun nişân Sultân Mahmûd Hân tâbe serâhûnun zamân-ı saltanatlarında bin yüz elli dokuz senesi evâsıt-ı Zi'l-hiccesinde müteveffâ Nâdir Şâh vaktinde mün'akid olan ahdnâme-i hümayûnda hüccâc-ı İran Bağdad ve Şam taraflarından âzim-i beytüllâhu'l-harâm olalar yol üzerinde vâki' olan vülât ve hükkâm mîrû'l-hâclar mezbûrları mahall be mahall emîn ve sâlim birbirlerine ırsâl idüp mürâ'ât-i hâl ve sıyânet-i ahvâllerin manzûr tutalar ve Sultân Murâd Hân-ı râbi' hazretlerinin zamânlarında olan hudûd ve sınır tahkîk olup ser-hadd muḥâfazaları dostluğa münâfi harekâtdan ictinâb eyleyeler ve andan mâ'adâ ahâlî-i İran Safeviyye zamânlarında ihdâs olunan ahvâl-i nâ-şâyesteyi külliyyen târik ve usûl-i akâyidde ehl-i sünnet mezhebine sâlik olmalarıyla hulefâ-yı râşidîn rıdvânullâhu te'âlâ aleyhim ecmâ'in hazerâtını hayr u rızâ ile yâd ideler ve ahâlî-i İran fîmâ ba'd Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere vesâ'ir bilâd-ı İslâmiyye'ye gelüp giden hüccâc ve zevâd-ı Rum ve ahâlî-i sâ'ire bilâd-ı İslâmiyye misillü bu cânibden mu'âmele bi'l-mücâmele olup kendülerden devriyye nâmıyla ve hilâf-ı şer' ve kânûn vesâ'ir vechle nesne mutâlebe olunmaya ve kezâlik atebât-ı âliyat züvvârının merâmını ticâret mâlî olmaya Bağdad'ın hükkâm ve mübâşirleri anlardan bâc taleb etmeyeler yedlerinde ticâret mâlî olanların hesâbı üzre iktizâ iden gümrükleri bermu'tâd-ı kadîm alınup ziyâde talep etmeyeler ve ol tarâfda dahî Devlet-i aliyyem tüccârına ve ahâlisine bu münvâl üzre mu'âmele oluna ve dahî târîh-i in'ikâd-i sulhdan

sonra İran`dan memâlik-i mahrûseye ve bu taraftan dahî İran`a kadar irer olur ise himâyet olunmayup taleb olundukları hâlde vûkelâ-yı cânibine teslîm olunalar ve inşâallâhu te`âlâ şûrût-ı mezkûreye tarafeynden mürâ`ât olundukça işbu muhabbet ve dostluk bu iki devlet-i uzmâ ve hân-vâde-i kübrânın ve ahlâf ve a`kâblarının beynlerinde muhalles ve bir karâr ola deyü münderic ve mastûr idüğüne ve memâlik-i İran`dan tavâf-ı beytüllâhu`l-harâm ve ziyâret-i ravza-i mukaddise-i hazret-i seyyidü`l-enâm aleyhi ve alâ âlihi ve ashâbihi efdalü`l-salavat ve`s-selâm için Mekke-i Mükerreme`ye vürûd iden hüccâc ve zevâdın ellerinde ticâret mâlî olanlardan rûsûm-ı mu`tâde-i gümrüklerinden ziyâde bed` ve mezâlim makûlesi habbe-i vâhîde alınmayup vücut-hı mezâlimden mahmû ve masûn olmaları târîh-i mezkûrede mün`akid olan şûrût musâlaha muktezâsından olup ale`d-devâm icrâ-yı muktezâ-yı uhûda ikdâm lâzımeden olduğu zâhir ve kâffe-i ümem beynlerinde vikâyesi mertebe-i vücûbda olan şerâiyit-i ahd ü peymânın ifâsı vâcibâtından idüğü bedîhî ve bâhir iken mukaddemce İran hüccâcından zulmen küllî akçe ahzına tasaddî ve vücûhla iz`âc ve tekdîr ve ta`addî olduğu sem`-i hümayûnuma vâsıl olduğuna binâ`en hüccâc ve züvvâr-ı İran`dan rûsûm-i mu`tâde-i gümrüklerinden mâ`adâ mutâlebât ile ser-mû tecâvûz ve ta`addî vukû` olmamasına ve hüccâc-ı İran`dan tahsîl olunagelen rûsûmât-ı zulmiyyenin def`iyle himâyet ve sıyânetlerine ihtimâm ve hüccâc-ı İran`a vukû` bulan ta`aaruz ve müdâhalenin men` ü def`ine ikdâm eylemek husûsu sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana vesâ`ir iktizâ idenlere hitâben mukaddem ve mu`ahhar şeref-efzâ-yı sudûr olan evâmîr-i aliyyemle tenbîh ve te`kîd kılınmışiken ve ol havâlînin ekser ahâlîsi alâ tarîkü`t-ticâre taraf-ı Rum`a tereddüd ve taraf-ı Rum`dan dahî her tâ`ife ol cânibe amed şud idegelüp bu âna dek erbâb-ı ticâret haklarında cemî` a`sâr ve emsârda ferd-i âferîde tarafından ta`arruz vukû`a gelmemişiken bu def`a gümrükçü-i mûmâ ileyh cânibinden mugâyir-i kânûn-ı kadîm hareket birle mu`tâddan ziyâde harc-ı gümrük ve cihet-i sâ`ire ile ol havâlînin mütereddîdînine ve erbâb-ı ticâret ve mu`amelesine ta`arruz etmesi hasebiyle ebvâb-ı mürâ`ât rû-yı erbâb-ı ticâret ve ebnâ-yı sebîle [s.39] mesdûd olmak derecelerine riyâset olmuş olduğu bi`l-ihbâr ma`lûm ve âşikâr olmakdan nâşî mukaddemâ sudûr olan evâmîr-i aliyyem mücebberince amel ve hareket ve hilâfî vaz` ve hareketden be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te`kîden ve ikdâmen ve ihtimâmen hâsseten işbu emr-i şerîf ısdâr ve () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi tâ`ife-i merkûmenin hüccâc ve ticâret ve züvvârları ber-mûceb-i

şürût-ı ahd u peymân min külli'l-vücûh mezâlim ve ta'addiyâtıdan himâyet ve sıyânet olunarak emniyyet ve selâmetle amed şudları vesâ'ilinin istihsâline ve mukaddemâ ve hâlâ şeref-yafte-i sudûr olan evâmir-i aliyyemin ale'd-devâm infâz ve icrâsına mezîd sa'y ve ikdâm olunmak matlûb-ı kat'î-i dâverânem olduğu ve tâ'ife-i mezbûrdan ol tarafa gelüp giden ticâret ve ebnâ-yı sebîlin ve yedlerinde ticâret mâlî olanların iktizâ iden gümrükleri ber-mu'tâd-ı kadîm alındıktan sonra hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı kadîm ve münâfî-i evâmir-i münîfe ziyâde gümrük talebi ve bahâne-i sâ'ire ile iz'âc ve tekdîr ve ta'addî olduğu kat'â rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki vezîr-i müşâr ve gümrükçü-i mûmâ ileyhimâsız ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh fîmâ ba'd tâ'ife-i mezbûreden mürûr u ubûr iden tüccâr ve hüccâc ve züvvâr ve ebnâ-yı sebîlin yedlerinde olan ticâret mâllarının gümrükleri ber-mu'tâd-ı kadîm ahz olunduktan sonra hilâf-ı şer' ve kânûn ve münâfî-i ahd ve mîsâk ve mugâyir-i emr ü rızâ ziyâde gümrük talebi ve vücûh-ı sâ'ire ile zulm ve ta'addî ve iz'âc ve tekdîrlerini tecvîzden mübâ'adet ve himâyet ve sıyânetleri ve emn ü selâmetle amed şudları husûsuna mezîd i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı hâlet ve hareket hudûsundan tevakkî ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 212.

İşbu emr-i âlî lede'l-vürûd ber-mantûk irâdesine Erzurum Kādîsına ve mütesellimine ve gümrük emînine etrâfına tahrîr ve te'kîd ve tenbîh olunarak tâ'ife-i mezkûrenin hüccâc ve tüccâr vesâ'ir ebnâ-yı sebîline mu'âmele olup yedlerinde olan ticâret mâlın? üzre ber-mu'tâd gümrükleri alınıp ziyâde mutâlebesiyle rencîde olunmayup kat'â hilâf-ı kânûn harekete ibtidâr olunmayacağını şâmil Erzurum Kādîsının [ve] ahâlîsinin tahrîrâtı sahh? bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 15 Safer sene 213.

39/87

Hâlâ Erzurum Vâlîsi ve Ma'âdin-i hümayûnum Emînî Vezîr Yusuf Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i gayret-semîr-i müşârünileyhsin bundan akdemce şeref-efzâ-yı sudûr olan emr-i şerîfimde tafsîl ve beyân olduğu üzre Konya'da ser-zede-i zuhûr olan eşkıyânın def' ü tenkîlleri zımnında ol havâliye doğru teveccüh ve azîmet ve Konya taraflarına varup ahz ve te'dîb-i eşkıyâya ikdâm ve dikkat eylemen husûsu irâde olunmuşiken eşkıyâ-yı merkûme Karaman Vâlîsi tarafından ikdâm ve dikkat olunarak

ahz ve lâzım gelenların cezâları tertîb ile taht-ı nizâma idhâl olunduğuna binâ'en senin Konya taraflarına azîmetine hâcet kalmayup şimdiki hâlet mükemmel ve muntazam kapun halkı ve tahrîrine me'mûr olduğun mîrîlü asker ile sudûr-ı emr ü irâde-i şâhâneme muntazıran kemâ-kân ma'dende ikâmet ve bundan sonra ol taraftan hareketine dâ'ir ne vechle emr-i münîfim sâdır olur ve kangı mahalle ta'yîn olunman iktizâ iderse ol vechle amel ve hareket eylemen husûsu ve husûsât-ı sâ'ire gerek emr-i şerîf-i mezkûrda sadr-ı azamım ve vekîl-i mutlâkım tarafından ib'âs olunan tahrîrâtta derc ve tastîr olunmuşıdi. El-hâletü hâzihi tâ'ife-i ekrâddan Şeyh Hasanlu ve Disimlû ve Dücik yurdu dimekle ma'rûf aşîret halkı öteden berü şakâvet ve tagallüb ile me'lûf olduğuna binâ'en ekrâd-ı mezkûre derûnunda olan eşkıyânın mukaddemlerde ma'rifetinle te'dîb ve gûşmalleriçün birkaç def'a evâmîr-i şerîfem sâdır olmuşiken bu esnâda tâ'ife-i merkûme etrâf u eknâfda kâtın ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyete hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ zulm ve ta'addî ve cevır ü ezâyâ ibtidâr ve gasb-ı emvâl ve hetk-i a'râz ve katl-i nüfûs misillü nice nice etvâr-ı mekrûhaya ictisâr eyledikleri bi'l-ihbâr vâsıl-ı sem'-i şehir-yârânem olup bu makûle erbâb-ı şakâvet ve mefsedetın şerr ü şûr[û]rları fukarâ ve zu'efâ üzerlerinden men' ü def' ile tasfiye ve tathîr-i memleket ve istihsâl-i esbâb-ı emn ve âsâyiş-i fukarâyâ dikkat ehemmi-umûrdan idüğü müstagnî ta'rîf ve beyân ve sen vüzerâ-yı azâmımın kâr-dânâ ve umûr-ı âşinâlarından olup zât-ı gayret-simânında? merkûz olan cevher-i şecâ'at ve besâlet ve mâye-i rüşd ve kiyâset muktezâsınca şimdiye kadar muhavvel-i uhde-i liyâkatin kılınan mehâmm-ı saltanat-ı seniyyemi rû'yetde ve ale'l-husûs te'dîb ve tenkîl-i eşkıyâ emrinde cilve-ger-i minâssa berûz ve zuhûr olan gevher-i girân-mâye-i istikâmet ve ehliyyetin mihekk-zede-i tecrübe ve imtihân olduğundan mâ'adâ ol havâlîlerin kâffe-i serâser ahvâline vâkıf ve eşkıyâ gürûhunun suhûlet ile ahz ve gûş-mâli ve taht-ı râbîta ve nizâma idhâlleriyle def'-i mazarratları ve ehl-i ırzın istihsâl-i emniyyetlerini mûcib olacak sûretle [s.40] lâzım gelen tedâbîr-i sâ'ibenin a'mâl ve icrâsı dakâyıkına ârif olduğuna ibtinâ-yı ekrâd-ı mezkûrenin def' ü tenkîlleri süpürde-i uhde-i liyâkat-i ehliyyetin kılınmak husûsuna irâde-i hümayûnum ta'alluk etmekden nâşî mükemmel ve muntazam kapun halkı ve tahrîrine me'mûr olduğun sâlde ...? mîrîlü asâkir ile sâ'ir mevcûd ma'ıyyetin ve adamların istishâb ve ol bâbda lâzım gelen hidemâtta istihdâm zımnında ma'rifetli adamları ma'ıyyetine celb iderek bulunduğın mahallden hareket ve hâlâ Arabgir Vâlîsi Vezîrim el-Hâc Sâlih Paşa vesâ'ir iktizâ idenler ile muhâbere

ve mukâtebe ve rüsûm-ı ittihâda ri'âyet olunarak tâ'ife-i merkûmenin üzerlerine varup içlerinde icrâ-yı şakâvete cesâret ve hilâf-ı şer'-i şerîf katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ve ızrâr-ı ibâda cür'et idenleri ve ber-muktezâ-yı şerî'at-ı mutahhara te'dîb ve cezâyâ müstahakk olanları ele götürüp o makûlelerin def' ü tenkîl ve kahr u istisâlleri husûsuna dikkat ve fîmâ ba'd taraflarından ferd-i vâhidin mâl ve cânına zarar terettüb etmeyecek vechle taht-ı râbîta ve nizâma idhâl ile tahsîl-i âsâyîş-i ibâda teşmîr-i sâ'id miknet eylemen fermânım olmağın bu husûsa müstakillen me'mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi ekrâd-ı mezkûrenin te'dîb ve terbiyeleri gereği gibi nizâm ve râbîta tahtına idhâlleri emrinde ne gûne tedbîr iktizâ ider ise icrâsına ikdâm ve vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'yyet ve sükkân ve memleketin âsâyîş veistirâhatleri vesâ'ilinin yoluyla istihsâline sa'y-ı mâ-lâ-keâm eylemen hasran ve kasran senden matlûb-ı dâverânem idüğü ve senle bi'l-muhâbere tâ'ife-i merkûmenin etrâf u eknâh ve ma'âbir ve mesâliklerini sedd ü bende ikdâm ve dikkat eylemesiçün bu def'a Diyarbekir Vâlisi müşârünileyhe başka emr-i şerîfimle tenbîh olunduğu ma'lûm-ı dirâyet-i merkûmun oldukda ber-vech-i meşrûh mükemmel ve muntazam kapun halkı ve tahrîrine me'mûr olduğun sâlde ...? mîrîlü asâkir ile sâir istish[â]bın olanları ve hidemât-ı lâzımede istihdâmları münâsib adamları ma'yyetine celb ve bulunduğu mahallden hareket ve vezîr-i müşârünileyh vesâ'ir iktizâ idenler ile muhâbere ve mukâtebe merâsimine ri'âyet iderek tâ'ife-i merkûmenin üzerlerine varup o makûle fazâhat ve şakâvete cesâretleri tahakkuk idenleri ahz ve haklarında lâzım gelen te'dîbâtın icrâsına ve istihsâl-i âsâyîş-i ibâd ve tasfiye-i bilâd nisâr cehd ve tâkat ve etrâfıyla taht-ı râbîta ve nizâma idhâlleri husûsuna müsâra'at ve bu vesîle ile tarafından ve kapun halkı vesâ'ir mevcûd ma'yyetin olan tavâ'if-i askeriyye câniblerinden bî-cürm ehl-i ırz makûlesine hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı hümâyûnum ser-mû zulm ve ta'addî vukû'unu tecvîzden mübâ'adet ve her hâlde tahsîl-i rızâ-i allâh ve rızâ-yı pâdişâhâneme ve hakkında der-kâr olan teveccühât ve hüsn-i i'timâd-ı mülûkânemin tezâyüdünü mûcib olur vesâ'il ve hâlâtın istihsâle dâmen der-miyân gayret ve keyfiyyeti ve sûret-i nizâmı ale't-tafsîl Der-alıyyeme tahrîr ve ifhâma müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 212.

Tashîh olunduğu üzre şerh? virildi.

40/88

Bir sûreti,

Diyarbakir Vâlîsi Vezîrû'l-hâc Sâlih Paşa iclâluhûya Erzurum Vâlîsi Vezîr müşârünileyhe aslında beyân olunduğu üzre me'mûr ve ta'yîn kılınmış olmağla müşârünileyh ile bi'l-muhâbere ekrâd-ı merkûmenin etrâf u eknâfını ve mazanne-i vürûdları olan mevâzı' ve ma'âbiri gereği gibi sedd ü bend ve muhâfazaya ikdâm iderek istihsâl-i esbâb-ı tenkîlleri husûsuna müsâra'at eylemesiçün iktizâsına göre

40/89

Anapa Muhâfızı Vezîre hükim ki

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Anapa Kal'ası Binâ Emîni Tosun Mehemmed dâme mecduhû tarafından bu def'a der-bâr-ı atûfet-karârıma vârid olan tahrîrâtı hulâsasında Anapa Kal'ası ve havâlîsinde sinîn-i sâbıkadan ziyâde âsâyîş der-kâr ve amed şud idenlere sen ki muhâfız ve müşârünileyhsin tarafından eşyâ ve hil'at i'tâsıyla taltîf olduğundan etrâfda olanların derûn-ı kal'ada iskâna ve hâne binâsı meyl ü rağbetleri âşikâr ve Natugac Kabîlesi kal'anın civârında olmak mülâbesesiyle kabâ'il-i sâ'ireden ziyâde kal'alu ile imtizâc iderek alış virişleriyle meşgûl olup kabîle-i merkûme ile Şabsuk Kabîlesi beyninde sâkin olan Abazek Kabilesi'nin tuza ihtiyâcları bedî-dâr olduğundan ...? ile hinta getirüp tuz ile mübâdele eylediklerini beyân birle Der-sa'âdetimden Anapa'ya tuz irsâlini tahrîr ve istid'â eylemiş husûs-ı mezbûr Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından İstanbul Gümrüğü Emîni Hasan dâme mecduhûdan isti'lâm olundukda bundan akdem Anapa'ya tuz nakli ve muhâfız tarafından mu'âvene olunarak [s.41] râyiciyle kabâ'il-i merkûmeye bey' u fûrûht olunma husûsları rû'esâyı sefâyine ifâde ve teşvîk ve tergîb olunarak rû'esâyı sefâyinden Hâcî Mehemmed Re'is bin yüz kile ve İsmâ'îl Re'is üç yüz elli kile ve Mehemmed Re'is altıyüz kile tuz nakl ve fûrûht eylemeğe müte'ahhid olmalarıyla bu def'a merkûmûndan Hâcî Mehemmed ve İsmâ'îl Re'islerin sefinesiyle bilâ-nevl dörtyüz doksan küfe tuz tahmîl ve Anapa'ya irsâl olduğunu beyân birle rû'esâ-yı merkûmenin teveccühlerini hâvî sen ki muhâfız-ı müşârünileyhsin sana hitâben emr-i âlî-şânım ısdâr ve re'isler yedine i'tâsını i'lâm eylediği beyânıyla ber-vech-i muharrer Dîvân-ı hümayûnumdan i'lâm-ı hâli müş'ir emr-i şerîfim sudûrunu bi'-fi'l başdefterdârım olan el-Hâc İbrâhîm Reşîd dâme uluvvuhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmağa fermânım olmağın Dîvân-ı hümayûnumdan işbu

emr-i şerîfîm ısdâr ve re'is-i mezkûrlar yedlerine i'tâ olunmuşdur. İmdi rû'esâ-yı merkûmân sefinelerine bilâ-nevl bu def'a dört yüz doksan küfe tuz tahmîl ve doğru Anapa'ya bâd-bân-güşâ-yı azîmet oldukları ve lede'l-vüsûl sen ki muhâfız-ı müşârünileyhsin tarafından mu'âvenet olunarak râyiciyle kabâ'il-i merkûmeye bey ve fîrûhtuna nezâret ve ikdâm eylemen matlûb idüğü ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer amel ve harekete dikkat ve ba'd-ez-în dahî kal'a-i pâdişâhânemin ammârını ve mütevattın olanların refâh ve râhatlarını mûcib ve bir taraftan dahî teşvîk ve tergîb iderek ictimâ'larını müstevcib olur esbâb ve vesâ'ilin istihsâline ihtimâm ve hilâfından ittikâ-i tâmm eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 1212.

41/90

Bender Muhâfız ve Rize ve İsmâ'îl Muhâfız Mehmed Paşa dâmet me'âliyhûya ve Akkirman Muhafızı () dâme ikbâlulhû Bender ve İsmâ'îl ve Akkirman ve İsakçı ve İbrâ'îl Kazâ'larının kudât ve nüvvâbına ve İbrâ'îl ve Kili Nâzırlarıyla ve kazâhâ-i merkûmenin yeniçeri zâbitleri ve Koşak? Voyvodasına hükim ki

El-hâletü hâzihi îrâd-ı cedîd-i hümâyûnum hazînesinden zabt ve idâre olunmak üzere olan Koşak ma' zâbitlik ocak mukâta'asının hâvî olduğu ocak ve Halîl Paşa yurdu arâzisinde sakîn tâ'ife-i Tatarûnun mahalleri Bender ve Akkirman ve Kili ve İsakçı ve İbrail kazâları muzâfâtı olup nizâm-ı hâlleri matlûb-ı pâdişâhânem olduğundan her kazânın hudûdu dâhilinde olan Tatar umûrlarını icrâya içlerinden birini ihtiyâr birle her birinin muhtârı kazâ-yı âherde olan tatarın muhtârı umûruna müdâhili müdâhale etmeyüp mahfil kazâlarında olan hükkâm ve zâbitân mazarratlarından ve edânî bahâne ile bâ-mürâsele ve bâ-buyruldu ihzâr ve tazrîr ve tahrîm olunmaları mahzûriyetden masûn olmaları nîzâm-ı hâllerine ri'âyeten her kazâ dâhilinde mevcûd tatar tâ'ifesinin umûr-ı şer'îyyesi beyleri ma'rifetiyle vâcibü'r-rü'yetine tatar hunusundan? sâbıkı üzere birer nâhiye nâ'ibi kazâları hâkimi tarafından nasb ve umûrlarını ma'rifet-i şer'le anlar rû'yet idüp müdde'î ve müdde'[â]-i aliyye kendü rızâlarıyla tâlib olmadıkça mahfil-i kazâyı ihzâr ve ızrârdan mübâ'adet ve eğer kendüleri bi't-terâzî nâ'iblerinin fasl-ı da'vâsına râzî olmayup beyleri ma'rifetleriyle mahfil kazâlarıyla bilâ-ihzâr gelürler ise hakk ve adl üzere fasl-ı husûmet olunmak bâbında yüz doksan yedi târihinde sâdır olan emr-i âlînin mazmûnı ilâ üzere mer'î ve mu'teber olup hilâfî vaz' u hareket iktizâ etmez iken el-hâletü hâzihi tâ'ife-i tatarândan ba'zıları da'vâlarını

nâhiye nâ'ibleri ma'rifetiyle rû'yet itdirmeyüp mücerred kendü mezâk ve murâdlarını icrâ kasdıyla müdde'î veyâhûd müdde'â aleyhi olanların rızâları vesâ'ir iş erleri ve Koşak Voyvodası'nın re'y ve ma'rifetiyle olmaksızın İsmâ'îl vesâ'ir mahallere varup şâhid-zûr ikâmesiyle ibtâl-i hakk ve icrâ-yı garaz ve nefsânîyyet iderek ihtilâl-i nizâm bâdî harekete cesâret eyledikleri tahkîk olduğu beyânıyla mukaddem sâdır olan emr-i şerîf-i mezkûr mücebince fîmâ ba'd tâ'ife-i tatarânın umûr-ı şer'îyyeleri vukû'unda voyvoda-i merkûm ma'rifeti ve iş erleri ve muhtârları ma'rifetleriyle nâhiye nâ'ibleri huzûrunda ber-nehc-i şer'î fasl ve rû'yet ve eğer müdde'î ve müdde'â-i aliyye nâ'iblerinin fasl-ı da'vâsına râzî olmayup iş erleri voyvoda-i merkûm [s.42] ma'rifetiyle mahfil-i kazâlarına vürûd ider ise hakk ve adl üzre fasl-ı husûmet olunarak hilâf-ı emr-i âlî ve mugâyir-i nizâm bir gûne hareket bâ-buyruldu ve bâ-mürâsele ihzâr ve ızrâra cesâret vukû'a gelmemek üzre siz ki Bender Muhâfızî vezîr-i müşâr ve İsmâ'îl ve Akkirman zâbitleri mîr-i mîrân ve mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu Îrâd-ı cedîd-i hümâyûnum Defterdârı Mustafâ Reşid dâme mecduhû takrîr ve ifâde etmekle mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mücebince vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım tenbîhen ve te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi tâ'ife-i merkûmenin refâh-ı hâl ve itminân-ı bâlleri matlûb-ı şehir-yârânem ve hilâf-ı tavr-ı kadîm mikdâr-ı zerre rencîde ve ta'addî olunmaları min külli'l-vücûh menfûr-ı tab'-ı pâdişâhânem olduğu ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mücebince amel ve hareket ve nizâm-ı mezkûrun ale'd-devâm ve icrâsına ve hilâfı ser-mû hâlet ve hareket vukû'a gelmemesine i'tinâ ve nezâret ve menâfî-i fermân ve mugâyir-i rızâ edânî hâlet zuhûrunu tecvîzden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 212

42/91

Haleb Kâ'im-makâmı Dervîş Hasan Paşa dâmet me'âliyhûya ve Haleb Kâdisına ve müftî ve nakîbü'l-eşrâf kâ'im-makâmına vesâ'ir ulemâ ve meşâyih ve yeniçeri zâbitine ve serdâr ve söz erleri ve vücûh-ı memleket ve bil-cümle iş erlerine hükim ki Bundan akdem medîne-i Haleb ve sâdât ve yeniçeri zümresi iki fırka olup mugâyir-i emr ü rızâ envâ' fazâhata cesâretleri ihbâr olunduğuna binâ'en o makûle erbâb-ı şakâvetin def'î ve ahâlî ve sekenesinden ehl-i ırz gürûhunun istihsâl-i esbâb-ı âsâyışlerine ikdâm ve müşrif ve yeniçeri taraflarından şer'-i şerîf ve emr-i münîfime

adem-i itâ‘at ve bâgiyâne hareket iden süfehâ ve yaramaz makûlelerinin her kim olur ise olsun derhâl ahz ve icrâ-yı mücâzâtlarına ikdâm olunacağı mukarrer idüğü tefhîm olunarak etrâfiyla nizâma rabt ve tevsîk olunmak için iki yüz yedi senesinde başka ve fimâ ba‘d kânûn ve kâ‘ide-i ocakdan ser-mû inhirâf etmeyüp vâlî-i vilâyete ve emr-i âliye mutâva‘at etmek hilâf-ı hareket iderlerse merkûmûn bir vechle ocak tarafından istishâb olunmayup haklarında mu‘âmele-i âher icra olunmak üzere cerâyim-i sâbıkaları afv olunduğunu hâvî mu‘ahharan dahî başka sâdır olan emr-i şerîfim ve ocak mektûbu lede‘l-vüsûl mazmûnu işâ‘at olunduğu ve mukaddemâ sehven ...? iden taksîrâtlarından min külli‘l-vücûh te‘ebbüd ve müstağfir olup hâkim ve zâbitân ve rü‘esâlarına itâ‘at ve inkıyâd ve kâ‘ideden hâric erkân-ı ocağa mugâyir harekâtıdan ictinâb üzere oldukları vârid olan tahrîrât ve ocaklunun mahzarlarında ba‘de‘-t-tahrîr mazmûnu mukaddemâ sâdır olan emrin kaydı bâlâsına şerh virilüp te‘kîd ve ihtimâmı ve i‘lâm-ı hâli müş‘ir tekrâr başka emr-i şerîfim sudûrundan sonra medîne-i mezbûre derûn ve birûnunda ocaklu ile sâdât ve anlara teba‘iyyet iden kesânın mugâyir-i ta‘ahhüd harekât-ı sâbıkalarında ısrârları takrîbiyle re‘âyâ fukarâsı ta‘allül ve ta‘addîlerinden bî-huzûr ve ihkāk-ı hukûk ve icrâ-yı şer‘ mümkün olmayup ihtilâl-i küllî der-kâr idüğü bi‘l-ihbâr tahkîk olunmağla mübâşir-i hey‘et olunan kapucubaşı ve bâ-mektûb ocak diğer emr-i şerîfimle ocak tarafından ma‘iyyetine terfîk olunan mübâşir ma‘rifetiyle ve ma‘rifet-i şer‘ ve vücûh-ı eşrâf ve a‘yandan ve ehl-i ırz gürûhundan emr-i ümerâi‘l-emre itâ‘at ve inkıyâdı zâhir olanların ve ittihâdıyla belde-i mezkûrenin nizâma şürû‘ ve mübâşeret birle ...? o makûle münhal-ı nizâm-ı belde harekâta mütecâsir olan mefsedet-pîşeler derhâl ahz ve cezâları tertîb ve sâdât vesâ‘ir vücûhdan olup şer‘-i şerî‘at ve emr-i münîfime adem-i itâ‘at ve münhal-ı nizâm-ı belde harekât-ı nâ-marziyyeye mücâseretde ısrâr üzere olanları ahz ve iktizâ idenlerin cezâlarını tertîb ve tard u teb‘îdi lâzım gelenları tard [s.43] ve teb‘îd ve def‘-i ihtilâl ile istihsâl-i âsâyiş-i fukarâya i‘tinâ ve belde-i mezbûreyi nizâma koymaya kat‘î ihtimâm ve gayret olunmak için mu‘ahharan dahî başka sâdır olan evâmir-i aliyyem mücebberince yeniçeri tâ‘ifesinin cümlesi birbirlerine kefâlet sûretiyle mukaddemki ta‘ahhüdlerinden akvâ olarak bundan böyle mugâyir-i emr-i âlî itâ‘at ve yeniçerilerden hareketleri zuhûr idenleri vâlî ve zâbitân ma‘rifetleriye ahz ve kal‘ada habs ve muktezâ-yı şer‘îsi icrâ-yı te‘dîb olunmak üzere ta‘ahhüd-i rabt olunduğunu mübeyyin vârid olan tahrîrât evâmir-i şerîfe-i mezkûrenin kaydları bâlâsına şerh virilmişdi. Bu

def'a medîne-i mezbûr tarafından der-bâr-ı ma'delet karârına vârid olan mahzar mefhûmunda mütegalibenden ba'z muharrik ve mefsedet-pîşeler medîne-i mezbûrenin eşrâf ve yeniçerileri beyenlerinde ilkâ-yı fesâd iderek kendü ma'iyyetlerine revâc virmek için bir tarafı istishâb birle diğer tarafı tahkîr ve tekdîr dâ'iyyesiyle tesâhub eyledikleri tarafa mümâşât iderek mugâyir-i nizâm ve ta'ahhüd ve menâfi-i emr ü rızâ ve bu esnâda vâfir mukâtele ve muhârebe tahrîriyle ihtilâl-i memlekete bâ'is olmuş oldukları derc ve tastîr olunmuş. Hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i ta'ahhüd-i nizâm ve menâfi-i rızâ-yı aliyyem o makûle müfsid ve muharriklerin agvâlarına mebnî bu gûne harekât-ı nâ-bercâya cesâret iden müşrif ve yeniçeri zümresinin ve gerek ahâlî-i halîden olup icrâ-yı nefsanîyyet dâ'iyyesiyle ilkâ-yı fesâd birle ihtilâl-i memlekete bâdî olanların icrâ-yı mücâzâtlarına mübâderet olunmasını her ne kadar îcâb etmiş ise dahî fimâ ba'd tâ'ife-i mezbûre ber-muktezâ-yı nizâm ve ta'ahhüd şer'-i şerî'at evâmîr-i münîfime itâ'at birle hilafî hareketden ictinâb eylemek ve o makûle kimesneler dahî zümre-i merkûme beyenlerine ilkâ-yı fesâd ve bir tarafı tashîb ile ihtilâl-i memleketi mûcib hareketden ilkâ ve mübâ'adet eylemek üzre bu def'alık icrâ-yı mücâzât-ı meşrû'alarından eğerçi iğmâz olunup ancak bundan böyle mütenebbih olmayup mugâyir-i tenbîhât-ı şâhânem harekât-ı sâbıkalarında ısrâr ile edânî vaz' u hareket sünûhu istimâ' olunmak lâzım gelür ise kuvvet-i kâhire-i şâhânemi izhâr ile icrâ-yı mücâzâtlarında dakîka fevt olunmayacağı muhakkak ve mukarrer idüğünü iktizâ idenlerin sâmi'-i etbâlarına gereği gibi ifâde tefhîm iderek men' ü def' ve tehdîd ve tahdîdleriyle te'mîn-i memleket ve istihsâl-i âsâyîş-i ahâlî ve ra'iyet husûslarına dâmen der-miyân gayret eyleminiz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden ve ifhâmen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi Haleb ocaklusunun mütecâsir oldukları harekât-ı nâ-sezâları karîn-i afv ve iğmâz olacak hâlâtdan değil iken şürût-ı mezkûreye ri'âyet ve fimâ ba'd mugâyir-i emr ü rızâ ve menâfi-i nizâm ve ta'ahhüd hareketden mücânebet etmek ve şer'-i şerîfe ve emr-i münîfime sür'at-i intikâlde ser-mû kusûr etmemek şartıyla bu def'alık icrâ-yı mücâzâtlarında iğmâz olunduğu ve bundan sonra dahî hilâf-ı emr ü rızâ ve mugâyir-i nizâm ve ta'ahhüd ve menâfi-i tenbîhât-ı pâdişâhânem harekât-ı sâbıkalarında ısrâr etmek lâzım gelür ise mazhar ve ibrât-ı şâhânem olacaklarını ifâde ve tefhîm birle men' ve tahdîdleri husûsuna ikdâm ve mübâderet olunmak matlûb ve kat'â-i cihândârânem idüğü bu bâbda zinhâr ve zinhâr kusûr ve rehâvet vukû'una kat'â rızâ-yı aliyyem olmadığı siz

ki paşa ve mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda mazmûn-ı emr-i şerîfimi iktizâ idenlere gereği gibi ifâde ve tefhîm iderek men' ü tahzîrleri esbâbının istihsâline ve te'mîn-i memleket veistirâhât-i ahâlî ve ra'ıyyeti mûcib vesâ'ilinin istikmâline bezl-i vus' ve kudret ve mikdâr-ı zerre iğmaz ve tesâmuh ile siz dahî mazhar-ı azâb-ı şâhânem olmakdan be-gâyet ittikâ ve mûbâ'adet eylemeniz bâbında. Fî Evâhir-i Şevvâl sene 212.

44/92

Bu def'a diğér sâdır olan emr-i şerîfimle Adana Mütessellimi nasb ve ta'yîn olunan Paşa Mekkî zâde Ahmed Bey zîde mecduhûya hükim ki

Sen ki mütesselim-i mûmâ ileyhsin bundan akdem şeref-yafte-i sudûr olan emr-i şerîfimle beş yüz nefer süvârî asker istishâbına ve Adana Beylerbeyisi ve Rumili cânibinde Paspan oğlu üzerine me'mûr olup bu def'a rûtbe-i vâlâ-yı vezâretle kadri terfî' ve alâ kılınan düstûr-ı Vezîrim Yûsuf Paşa iclâluhûya ma'ıyyetinle irişüp ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine ikdâm eylemen üzre me'mûr ve ta'yîn kılınmışdın. Ancak bir müdetten berü Adana Eyâleti dâhilinde kâ'in aşâyir eşkıyâsı ferce-yâb olup ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyete hilâf-ı şer'-i şerîf mugâyir-i rızâ-yı hümayûnum etmedikleri zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâ kalmadığından mâ'adâ ebnâ-yı sebîl ve mârrîn u âbirîne tasallut eyledikleri ve hatta bu esnâda hâlâ Sayda Vâlîsi el-Hâc Cezzâr Ahmed Paşa iclâluhû tarafında Der-aliyyeme meb'ûs tatarı Kul Kulağı? Menzîlhânesinden süriciyle üç re's bâr-gîre süvâr ve Ilcakbeli? nâm mahalle vüsûlünde eşkıyâ-yı merkûmeden ol tarafda tecemmu' ve tahaşşür iden haşerât tatar-ı merkûmun üzerine hücum ve süricisi ile katli ve üzerlerinde olan emvâl ve eşyâlarını gasb eyledikleri ve böyle kalur ise öte tarîkinden ebnâ-yı sebîl ve ulakların inkıtâ'yla ol havâlî caddesi külliyyen mesdûd olacağı bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şehri-yârânem olup eşkıyâ-i merkûmenin havâlî-i merkûmede bu derece ferce-yâb olarak ahâlî ve ebnâ-yı sebîle îsâl-i zulm ve hasâr ve katli-i nüfûsa ibtidâr etmeleriyle ancak senin iğmâz ve rehâvetinden neş'et eylediğinde iştibâh olmamağla vüsûl-ı emr-i şerîfimde derhâl tatar-ı mezkûrun kâtilleri her kimler ise gereği gibi taharrî ve tecessüs olunarak bi-eyyi-hâlin ele getirüp gasb ve gâret eyledikleri emvâl ve eşyâyı tamâmen zâhire ihrâc ve muhkem habs ve keyfiyyetlerini ism ve resmleriyle Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at ve ba'dehû ne vechle emr-i şerîfim sâdır olur ise mûcib ve muktezâsıyla amel ve hareket ve fîmâ ba'd eyâlet-i merkûme dâhilinde bu makûle haşerât zuhûruyla

ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyet ve ebnâ-yı sebîle ser-mû îsâl-i zulm ve hasâr vukû'a gelmemek üzre taht-ı râbîta ve dâmen der-miyân gayret ve hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum hareketden be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen ve husûs-ı mezbûr uhdene ihâle kılındığını ifhâmen hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr () ile irsâl olunmuşdur. İmdi eyâlet-i mezkûre dâhilinde olan haşerâtın def' ü ref'i hasran ve kasran senden matlûb-ı kat'î-i dâverânem olduğu ba'd-ez-în ol taraflarda ferd-i vâhidin mâl ve cânına edânî zarar ve gezend isâbet etmemek ve bu bâbda infâz-ı emr ve irâde-i şâhânemde mikdâr-ı zerre iğmâz ve rehâvet vukû'a gelmek ihtimâli olur ise bir vechle cevâba kâdir olamayup mazhar-ı gazab-ı hüsvânem olacağın bî-iştibâh idüğü ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer vüsûl-i emr-i şerîfimde tatar-ı merkûmun kâtilleri her kimler ise bâ-taharrî ele götürüp ve gâret eyledikleri emvâl ve eşyâ her ne ise tamâmen ve kâmilen zâhire ihrâc ve fazâhat-ı mezkûreye cesâret idenleri muhkem habsde ibkâ ve ism ve resmleriyle keyfiyyetlerini Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya mübâderet ve ba'dehû ne vechle emr-i şerîfim sâdır olur ise mûcib ve muktezâsıyla amel ve harekete ihtimâm ve fîmâ ba'd eyâlet-i merkûme dâhilinde bu makûle haşerât zuhûruyla ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyet ve ebnâ-yı sebîle îsâl-i zulm ve hasâr vukû'a gelmemek üzre taht-ı râbîta ve nizâma dâhil ile istihsâl-i esbâb-ı âsâyîş-i ahâlî ve te'mîn-i taraf ve mesâlik husûslarına mezîd dikkat ve ikdâm ve hilâfından be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylesin şöyle ki bu vesîle ile vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'yyetin ve sükkân-ı memlekete hilâf-ı şer'-i şerîf mugâyir-i rızâ zulm ve ta'addîye cesârete bî-cürm ve bî-günâh makûlesine azv-i töhmet ile bu mâddeyi celb-i mâla vesîle ve âlet etmekden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet ve keyfiyyeti ber-vech-i tafsîl der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme tahrîr ve işâret eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 212.

45/93

Eyâlet-i Bosna'da vâki' Bırvenik Kādîsına ve a'yân ve zâbitâna hükim ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin bu def'a tarafından Der-aliyyeme vârid olan bir kıt'a i'lâm ve re'âyânın arz-ı hâli ve İstanbul Rum Patriğinin bir kıt'a kağıdında Bosna'da vâki' İzvornik Sancağında Bırvenik Kazâsında İstodeniçe? demekle ma'rûf kadîmî kenîsenin bundan akdem sefer-i hümâyûn vukû'u ve istîlâ takarrübüyle üzerinde sakfı ve etrâfında olan divarları ve ba'z mevâzi'i harâba müşerref ve ta'mîre muhtâc

olduğundan bahs ile vaz‘-ı kadîmî üzre bilâ- tevsî‘ ve‘t-terfî‘ ta‘mîr ve termîmi husûsu tahrîr ve istid‘â olunmuş. Husûs-ı mezbûr bi‘l-fi‘l şeyhü‘l-islâm ve müftî‘l-enâm olan Mevlânâ Dürrî zâde es-Seyyid Mehemed Ârif edâmallâhu te‘âlâ fezâ‘iluhûdan istiftâ olundukda Birvenik Kasabası‘nda vâki‘ kenîse-i kadîme harâb olmağla kasaba-i mezbûre zımmîleri kenîse-i mezbûreyi vaz‘-ı kadîmî üzre ta‘mîr eyleyeler ehl-i örf tâ‘ifesi kenîseyi ta‘mîr eylediniz deyü mezbûrlardan cerîme nâmına bir nesne almağa kâdir olurlar mı? El-cevâb olmazlar deyü virilen fetvâ-yı şerîfe huzûr-ı mekârim-i mevfûr-ı şâhâneme lede‘t-takdîm ol bâbda hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum şeref-yafte-i sudûr olmağla hatt-ı hümayûn ve fetvâ-yı şerîfe müceblerince mesâg-i şer‘î olduğu vechle bilâ-tevsî‘ ve bilâ-terfî vaz‘-ı kadîmî hey‘et-i asliyyesi üzre ta‘mîr ve termîmine mümâna‘at olunmamak ve bu vesîle ile gizli ve âşikâre bir akçe ve bir habbe almamak vaz‘-ı kadîminden bir barmak ziyâdeye ruhsat virmemek fermânım olmağın imdi memâlik-i mahrûsemde mütemekkin re‘âyâ fukarâsını mesâg-i şer‘î olduğu vechle icrâ-yı ayîn eylemeleri husûsu karîn-i müsâ‘ade olmak muktezâ-yı ra‘iyyet-i berûziden olduğuna binâ‘en siz ki mevlânâ vesâ‘ir mûmâ ileyhimsiz cenâb-ı şer‘îat-ı garrâdan virilen fetvâ-yı şerîfe ve şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum müceblerince kasaba-i mezbûrede vâki‘ sâbıku‘z-zikr bir bâb kenîsanın bilâ-tevsî‘ ve bilâ-terfî vaz‘-ı kadîmî ve hey‘et-i asliyyesi ve mesâg-ı şer‘î olduğu vechle ziyâde bir nesne yapılmamak üzre ta‘mîr ve termîmine izn-i hümayûnum erzânî kılındığı ve bu bahâne ile re‘âyâ fukarâsından gerek tarafınızdan ve gerek sâ‘ir taraflarından bir akçe alınmamak ve aldırmamak veyahûd bir sûretle cebr ve tazayyuk olunmamak ve tûlen ve vüs‘aten vaz‘-ı kadîmini bir karış ve bir barmak tecâvûze müsâ‘ade ve ruhsat göstermek lâzım gelür ise bilâ-emân mazhâr-ı ukûbet olacağınız muhakkak olduğu ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer amel ve hareket ile mârû‘z-zikr bir bâb kenîsânın vaz‘-ı kadîmî ve heyet-i asliyyesi üzre bilâ-tevsî‘ ve bilâ-terfî mesâg-ı şer‘î olduğu vechle ta‘mîr ve termîmine mümâna‘at olunmamak bâbında.

Fî Evâhir-i Şevvâl sene 212.

Hattlı rikâb takrîri ve evrâk-ı sâ‘ire battâlıyla mahfûzdur.

İşbu kaydın fermânını Nemçe Tercümanı Resid‘den bir takrîb ahz ve mahalline irsâl etmiş olduğu tahkîk olundukda patrik tarafından irsâl olunmak üzre nesne-i sâbite olarak bir kıt‘a fermân tahrîr ve mûcib mektûbuyla patrik tarafına verilmiş olduğu

işâret olunmak üzre ...? emr ve tenbîh olunmağla binâ'en aleyh işbu mahalline işâret olundu.

45/94

Âsitâne-i aliyyemden Rus hudûduna varınca yol üzerinde vaki' kudât ve nüvvâb ve Dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden Alî zîde mecduhûya ve yeniçeri serdârları ve kethüdâyerleri ve a'yân ve zâbitân ve iş erlerine hüküm ki

Rusya Devleti tarafından Âsitâne-i devlet-âşiyânemde orta elçilik ile ikâmet iden ve Yakuturde? Koçu Bey hutimet avâkıbehû bi'l-hayrın bu def'a yine orta elçilik ile başkası ta'yîn olup elçi-i sâbık-ı mûmâ ileyh itmâm-ı sefâretle devleti cânibine avd ve ric'at etmekle Devlet-i aliyyemle Rusya Devleti beyninde râbıta-pezîr olan musâlaha ve musâfât muktezâsınca şân-ı saltanat-ı seniyyeme lâıyk olduğı vechle elçi-i mûmâ ileyhın Der-aliyyemden ta'yîn olunan gedüklü-i mûmâ ileyhın ma'ıyyeti ve yanında mevcûd adamlarıyla Rus hudûda îsâli murâd-ı mülûkânem olduğına binâ'en elçi-i sâbık-ı mûmâ ileyh yanında olan adamlarıyla Der-sa'âdetimden Rus hudûda varınca esnâ-yı râhda ve uğradığı mahallerde muhâfaza ve muhâreseleri husûsuna ikdâm ve münâsib otaklara kondurulmasına ihtimâm olunarak ve bir mahallde zahmet ve adem-i emniyyetini tecvîz olunmayarak emnen ve sâlimen kazâ-be-kazâ birbirlerinize irsâl ve sâlimen re's-i hudûda îsâline mübâderet ve lede'l-iktizâ yanlarına adamlar ta'yîn ile istihsâl-i esbâb-ı emniyyetine ve lâzım olan zevâd-ı hayrın ve merkûbat ve mâlzeme-i sâ'iresi akçesiyle tedârük ve i'tâ olunarak bir dürlü zarûret ve müzâyaka çekdirilmemesi emrine ve levâzım-ı dostu ve icrâ-yı merâsim-i mihmân-nüvâzîye ri'âyet ve ser-mû kusûr ve tekâsülde mücânebet eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mihmândâr ta'yîn olunan gedüklü-yi mûmâ ileyh ile [s.46] irsâl olunmuştur. İmdi siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz elçi-i sâbık-ı mûmâ ileyhın emnen ve sâlimen Rus hudûda irsâl ve îsâli matlûb olduğı ve esnâ-yı râhda ve bir mahallde hasbe'l-iktizâ meks ve ikâmetinde adem-i emniyyeti mûcib nâ-mülâyim bir hâlet tekevvün itmek lâzım gelür ise cevâba kâdir olmayacağınız muhakkak olduğı ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer elçi-i sâbık-ı mûmâ ileyhın gedüklü-yi mûmâ ileyh ma'ıyyetiyle her kangınızın taht-ı kazâsına vâsıl olur ise min külli'l-vücûh tahsîl-i emniyyet ve asâyişine bi'l-ittifâk ikdâm ve dikkat ve mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvet vukû'undan ve adem-i refâh ve istirâhatını mûcib vaz' u hareketden mübâ'adet ve lede'l-iktizâ yanlarına adamlar ta'yîn ve tahsîsle emnen

birbirinize îsâle ve lâzım gelen zâd ve zehâyiri ve merkûbât vesâ'ir mâlzemesinin akçesiyle tedârük husûsuna mu'âvenet ve esnâ-yı râhda ve bir mahallde müzâyaka ve zarûretlerini mûcib hâlet vukû'a gelmemesine bezl-i miknet ve hilâf-ı fermân vaz' u hareket vukû'yla mazhar-ı eşedd azâb ve ikâb olmakdan tehâşî ve mücânebet ve sen ki gedüklü-yi mûmâ ileyhsin elçi-i sâbık-ı mûmâ ileyhi Der-aliyyemden istishâb ve hılâl-i râhda ve vâsıl olduğu mahallerde münâsib mahallere kondurup ve iktizâ iden zâd ve zevâdelerini rızâlarıyla satanlardan narh-ı rûzî üzre akçesiyle derhâl tedârük iddirderek mutma'in'ül-hâl ve ferahü'l-bâl sâlimen re's-i hudûda îsâle dikkat ve vüsûlünü müş'ir yedinden sened ahzıyla Der-sa'âdetime avd ve ric'at eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 212.

46/95

Liman Nâzırı () zîde mecduhûya ve Kavak Ustası () ve Hisar Gümrüğü Emîni () zîde kadruhimâya hükim ki

Tüccârdan Mehemmed nâm kimesnenin Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde bu def'a Der-aliyyemden ticâret tarîkiyle bahren Kırım'a varup gelmek murâd eylediğin inhâ ve esnâ-yı râhda mürûruna mûmâna'at olunmamak husûsunda istid'â etmekden nâşî Trabzon re'âyâsı tarafından memâlikinde ticaret ile amed şud etmek semere-i sulh ve salâhdan olmağla merkûmun li-ecli't-ticâre mürûruna mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki liman nâzırı ve kavak ustası ve hisar gümrüğü emîni mûmâ ileyhimsiz merkûm Mehemmed'in yedine mâdem ki götüreceği memnû'atdan olmayan eşyânın gümrüğü edâ olunduğunu müş'ir edâ tezkiresi ve Rusya elçisi tarafından pasaporta kağıdı virilmiş ola ve memnû'atdan bir nesnesi olmaya ber-minvâl-i muharrer mürûruna mûmâna'at olunmamak bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 12.

46/96

Bihke Kâdîsına ve hâcegân-ı Dîvân-ı hümayûnumdan Bosna Defterdârı ve hâlâ Bosna Kâ'im-makâmı olan Nu'mân ve zikr-i âtî husûsa bu def'a Der-aliyyemden mahsûs mübâşir ta'yîn ve tesyîr kılınan () zîde mecduhûya

Devlet-i aliyyemle Nemçe Devleti beyninde in'ikâd ve musâlahadan berü Bosna hudûdunda ahdnâme-i hümayûnuma menâfî ve levâzım-ı dosti ve hem-civârîye mugâyir aralık aralık tecâvüzât ve ta'addiyât vukû'u ve Nemçe re'âyâsının gâh

hubûbâtlarını gasb ve cerh ve gâh katl-i nüfûs misillü hasârat zuhûru Der-aliyyemde mukîm Nemçe Elçisi Herbert Rankel hutimet avâkıbehû bi'l-hâyr tarafından bi'd-def'ât Südde-i sa'âdetime ifâde ve inhâ olmuş olduğuna binâ'en fîmâ ba'd merâsim-i hem-civârîye mugâyir ve şürût ahdnâme-i hümayûna menâfî hâlat vukû'a gelmemesi zımnında şimdiye dek müte'ahhid evâmir-i şerîfem sâdır olmuşiken el-hâletü hâzihi elçi-i mûmâ ileyhın takdîm eylediği takrîr kağıdı mefhûmunda Bihke Kapudanı () nâm kapudan şehr-i sibâkın on üçüncü günü bin nefer süvârî ve piyâde ile müsellehan Nemçe hudûdunu tecâvüz ve Eskuhay? nâm karyeye hücum ve derûnunda bulunan dört nefer mestânları? katl ve i'dâm ve ahâlîsinden bir neferini darb ve cerh ve ba'zılarını telef eylediklerinden sonra hayvânât ve eşyâlarını gasb u gâret ve karye-i mezkûreyi ihrâk eyledikleri bu def'a devleti tarafından vârid olan tahrîrât dan müstebân olduğundan bahisle ber-muktezâ-yı şer'-i şerîf ve ber-mûceb-i ahd-nâme-i hümayûn icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekden nâşî siz ki mevlânâ ve kâ'im-makâm-ı mûmâ ileyhimâsız ma'rifetiniz ve ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle fazâhat-ı mezkûreye mütecâsir olan Bihke kapudanı merkûmu mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve gasb u gâret olunan emvâl ve eşyâ ve hayvânât her ne ise tamâmen ve kâmilen [s.47] zâhire ihrâc ve hudûd kumandanı ile bi'l-muhâbere ashâbına i'tâ ve teslîm ve teslîmlerini müş'ir iktizâ iden senedini ahz ve Der-aliyyeme isrâ ve icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hakka dikkat ve i'tinâ ve levâzım tarziyeyi icrâ birle fîmâ ba'd bu makûle merâsim-i muvâlât ve musâfâta mugâyir ve ahd ve şürût-i menâfî mikdâr-ı zerre hâlat hudûs etmeyecek vechle taht-ı râbîta ve nizâma idhâl ve teşvîk husûsuna sa'y evânî ve keyfiyyetin vukû' ve sıhhati icâleten Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile ba's ve tesyâr olunmuşdur. İmdi Devlet-i aliyye-i ebedî el-istimrâr ve saltanat-ı seniyye-i dâ'imü'l-karârımla Nemçe Devleti dost ve hem-civârî olup beyne'd-devleteyn pâyidâr olan bünyân-ı musâlaha ve musâfâtın ârıza-i tezelzûlden vikâyesine ikdâm ve menâfî-i rûsûm-ı dostu ve hem-civârî hâlat vukû'ndan tehâşî ve ittikâ-i tâmm olunmak matlûb-ı şâhânem idüğü beyândan müstagnî iken kapudan-ı merkûmun ol vechle harekete cesâreti muvâfık-ı nefsu'l-emr olduğu hâlde eşyâyı magsûbenin bi't-tamâm zâhire ihrâc ve Nemçelü tarafına reddi ve kapudan-ı merkûmun terbiye ve zecr ve tehdîdi husûsları ve ba'd-ez-în re's-i hudûdda bu makûle harekât-ı mekrûhanın zuhûra

gelmemesi esbâbının istihsâli hasran ve kasran matlûb-ı kat'î-i dâverânem idiği siz ki mevlânâ ve kâ'im-makâm-ı mûmâ ileyhimâsız ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh ma'rifetiniz ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle Bihke Kapudanı merkûmu alâ-eyyi-hâl ahz ve mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i uhûd ve şürût gasb u gâret olunan emvâl ve eşyâ ve hayvânât her ne ise lede't-tahkîk tamâmen ve kâmilen hudûd komutanıyla bi'l-muhâbere ashâbına redd ve teslim ve teslimlerini iktizâ iden senedâtını ahz ve Der-aliyyeme irsâl ve tesyâra mübâderet ve levâzım-ı tarziyeyi icrâya ikdâm ve dikkat ve kat' ve fasl-ı hâli-i? müdde'âya müsâra'at ve fîmâ ba'd bu makûle merâsim-i dosti ve musâfât ve levâzım-ı hem-civârî mevâlâtâ mugâyir mikdâr-ı zerre vaz' hudûs etmeyecek vechle taht-ı râbîta ve nizâma idhâl birle icrâ-yı emr-i şerîfime bezl-i liyâkat ve bu vesîle ile kaziyyede münhall olmayan bî-cürm ehl-i ırz gürûhuna hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâ ve tecrîmi mûcib hâlatdan be-gâyet tehâşî ve mûcânebet eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin seni akrânın miyânından bi'l-intihâb bu husûsa ta'y[i]nden maksûd infâz-ı emr-i şerîfime ikdâm ve bezl-i mechûd kas[d]iyesi olmağla bu bâbda sen dahî levâzım-ı kâ[r]-güzârı ve dirâyeti icrâya ve emr-i âlî-şânımı infâza mezîd sa'y ve gayret ve hilâfından nâ-mülâyim hâlet vukû'unu tecvîzden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet ve bir gün evvel tekâmül-i emr mübâşeretine müsâra'at ve hazm-ı maslahatı mübeyyin iktizâ iden tahrîrât ve senedâtı ahz ile Der-aliyyeme avd ve ric'at eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 1212.

Afîf İbrâhîm Efendi'nin takrîri kaydı alındı elçisi neferi tarafından mahsûs battâhıyla mahfûzdur. Defterhâneye kayd olundu.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 12.

47/97

Silivri Nâhiyesi Nâ'ibine ve Yapağı Ustası () ve a'yân ve zâbitân zîde kadrühüme hükim ki

Hâlâ kapudan-ı derya ve Vidinlü Paspan oğlunun üzerine ser-asker olan Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhûnun tatarlarından Seyda zîde kadruhû bu def'a Silivri Menzilhânesine geldiğinde menzilhâne-i merkûme sürücilerinden Kara Ahmed nâm sürici, tatar-ı merkûm üzerine piştol ile hücum ve darb ve helâk kasd etmişiken tatar-ı merkûm bir takrîb yedinden tahlîs-i cân eylediği bi'l-ihbâr ma'lûm olmağla sürici-i

mezbûr ashâb-ı derebeyden ise kal'aya değil ise küreğe vaz' ile te'dîb olunmak için Der-sa'âdetime ihzârına irâde-i aliyyem müte'allik olmakdan nâşî siz ki mevlânâ ve yapağı ustası vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'rifetiniz ile sürici-i mezbûru ahz ve Der-sa'âdetime ihzâr ve irsâli husûsuna ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın işbu¹⁰ emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi sürici-i merkûmun bi-eyyi-vech-kân ahz ve Der-aliyyeme ihzâr ve irsâli matlûb-ı kat'î-i şâhânem idüğü ve bu bâbda ihmâl ve tesâmuh gûne hâlet vukû'una rıza-yı pâdişâhânem olmadığı ma'lûmunuz oldukda vüsûl-ı emr-i şerîfimde sürici-i mezbûru ma'rifetiniz ile alâ-eyyi-hâl ahz ve Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr ve irsâli husûsuna ve infâz-ı hükm-i münîfime ihtimâm ve dikkat ve te'hîr ve adem-i ihzârını mûcib ednâ vaz' ve hâlet vukû'u tecvîz olunmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 212.

48/98

Trablusgarb Beylerbeyisi Yûsuf dâme ikbâluhûya ve yeniçeri zâbiti vesâ'ir zâbitân ve ocak ihtiyârlarına hükim ki

Dubrovniklü Devlet-i aliyyemin kadîmî cizye-güzârı ve sadakât-kârı ve öteden berü sâye-i himâyet-vâye-i saltanat-ı seniyyemde müstazıll ve mahmû olup ecdâd-ı azâmım enârallâhu te'âlâ merâkadhûm zamân-ı bâ-emânlarında yedlerine i'tâ olunan ahd-nâme-i hümayûn mücebince her hâlde himâyet ve sıyânetleri ehemm şer'an ve kânûnen istid'âlarına müsâ'afe ile temşiyet-i umûrları husûsunda evâmîr-i şerîfe-i mülûkânemin infâz ve icrâsı matlûb-ı mültezim olduğundan mâ'adâ sefîneleri Bahr-i sefide hürûc etdikçe hilâf-ı ahd-nâme-i hümayûn rencîde ve remîde olunmayup ve rû-yı deryâda ve Trablus ve Tunus ve Cezayir korsanları vesâ'ir kapudanlar Dubrovnik kapudanlarına râst geldiklerinde ta'addî eylemeyüp himâyet ve sıyânet eylemek üzre yedlerine yol ahkâm-ı şerîfesi virilegelmiş olduğuna binâ'en emnen ve sâlimen iyâb ü zehâb iderler iken sen ki Trablusgarb Beylerbeyisi mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin Dubrovnik Cumhûru sefâyinini ahz u gâret eylemek üzre ocağ-ı merkûm kapudanlarına bundan akdem tarafından tenbîh olunmuş olduğundan Selanik'den Frengistan cânibine azîmet iden Bujunik nâm Dubrovnik kapudanının râkib olduğu sefînesine ocağ-ı merkûm korsanları tesâdüf etmeleriyle yedlerinde olan emr-i

¹⁰ Bu hükümde "işbu" iki defa yanyana yazılmıştır.

şerîfime mugâyir sefine-i merkûmeyi ahz ve derûnunda olan adamlarını esîr eyledikten sonra sefine-i mezkûreyi Trablus Limanına lede'l-îsâl Françe Cumhûrunun Trablus`da olan konsolosu Vasantile? sefine-i mezkûre eğerçi istirdâd olunmuş olup ancak altı ay mühlet ile Trablusgarb Ocağı`na beher iki senede bir sekiz bin Dubrovnik kara gurusundan mâ`adâ senevî altı bin gurusluk bir kıt'a gemi kerâstesi virilmek üzre ta'ahhüd olunmaz ise Dubrovnik sefinelerinden rû-yı deryâda tesâdüf olunan sefâyin ahz ve gereft itdirileceği tarafından cumhûr-ı mezkûr cânibine mektûb tahrîri ve mahsûs adam tesyîriyle iş'âr ve te'kîd ve cumhûr-ı mezkûre ihâfe ve tehdîd olunmuş olduğu cumhûr-ı mezkûrun Der-aliyyemde mukîm vekîl tarafından Südde-i sa'âdetime memhûr takrîr kağıdı takdîmiyle bundan akdem inhâ ve ol bâbda emr-i âlî-şânım sudûru istid'a ve ricâ olundukda ba'd-ez-în hilâf-ı ahd-nâme-i hümâyûn ve mugâyir-i emr ü rızâ o makûle metâlibât ile ta'addî vukû'unu tecvîzden gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet olunmak husûsu sene-i mâzîye evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhirinde şeref-yafte-i sudûr olan emr-i şerîfimle sana vesâ'ir mûmâ ileyhime tenbîh ve te'kîd olunup mûcib-i emr-i âlî-şânımla amel ve hareket ve hilâf-ı vaz' u tecvîzden ittikâ ve mücânebet olunmak lev[â]zımeden iken bundan üç mâh mukaddem biz tarafından cumhûr-ı mezkûr cânibine mektûb gönderilüp işbu iki yüz on iki senesinden i'tibâr ile her iki senede bir def'a senede sekiz bin kara gurusdan mâ`adâ beher sene birer gemi kerâstenin ocak tarafına irsâline ta'ahhüd olunmaz ise işbu ay mürûrundan sonra Dubrovnik sefâyini ahz u gasb olunacağı iş'âr olunmuş olduğu ve iktizâ-yı müddet ve iddet takrîb etmek üzre idiği cumhûr-ı mezkûrun Der-aliyyemde mukîm vekîli tarafından bu def'a Südde-i sa'âdetime takdîm olunan takrîr kağıdında inhâ ve ol bâbda emr-i âlî-şânım sudûru istid'â ve istircâ olunmağla Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz ahd-nâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda Dubrovniklünün vilâyetlerine ve memleketlerine ve hisârlarına ve kendülerine sancak beylerimden ve subaşılardan ve erbâb-ı tüccârdan ve bi'l-cümle sâye-i sa'âdetimde olan kimesnelerden bi-vech-i mine'l-vücûh hazer ve zebân irişmeye ve bazergânları memâlik-i mahrûsemde ticâret ideler gelüp gideler rızıklarına ve tavarlarına vesâ'ir esvâblarına kimesne dahl idüp zahmet vermeyeler ve zarar ve ziyân iderler ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelünüp rızıkları tazmîn itdirile deyü Dubrovniklüye i'tâ olunan ahd-nâme-i hümâyûnda mûnderic ve mastûr olup kaldı ki Dubrovniklü dört yüz seneye karîb müddetden berü Devlet-i aliyye-i dâ'imü'l-karârımın cizye-güzârı olmağla memâlik-i

mahrûsem sularında geşt ü güzâr iden tüccâr sefinelerinin ta'arruzdan vikâyesi lâzımeden idiği âşikâr ve ocağ-ı mezkûre cânibinden o misillü hâlât vukû'una irâ'et-i ruhsat ve adem-i emniyetlerini mü'eddi harekete cesâret bir dürlü câ'iz olmadığı müstagnî-i ta'rîf ve iş'âr ve husûs-ı mezkûr inhâ olunduğu üzre muvâfık-ı nefsu'l-emr olduğu hâlet-i vücûhla ahd-nâme-i hümayûna ve evâmîr-i şerîfeme menâfî ve rızâ bi-hakk-ı irtizâ-yı pâdişâhânemin hilâfı idiği bedîhî ve nümû-dâr olmakdan nâşî ba'd-ez-în hilâf-ı ahd-nâme-i hümayûn ve mugâyir-i emr ü rızâ o makûle mutâlabât ile ocağ-ı merkûme korsanları taraflarından geşt ü güzâr olan sahîh Dubrovnîklü sefinelerine vechen mine'l-vücûh ta'arruz ve ta'addî vukû'undan mücânebet ve ber-mûceb-i ahd-nâme-i hümayûn himâyet ve sıyânetlerine dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden mahsûsen işbu emr-i âlî-şânım ısdâr ve bâlâsı hatt-ı hümayûn-şevket-makrûnumla muvaşşahan irsâl olunmuşdur. İmdi Dubrovnîk beyleri bu kadar müddetden berü Devlet-i aliyye-i ebed-peyvendimin cizye-güzâr ve mutî' ve münkâd abd-ı diyetkârı olup müntesibân-ı saltanat-ı seniyyem taraflarında hilâf-ı ahd-nâme-i hümayûn ve virilegelen evâmîr-i şerîfeye menâfî o misillü metâlibât ile sahîh Dubrovnîk sefinelerine ve adamlarına ta'arruz ve ta'addî vukû'una kat'â rıza-yı hümayûnum olmadığı ve her vechle himâyet ve sıyânetleri matlûb idiği siz ki Trablusgarb Beylerbeyisi mîr-i mîrân vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete mezîd i'tinâ ve dikkat ve ba'de'l-yevm o makûle mutâlabât ile iz'âc ve tekdîrlerini mûcib olur mikdâr-ı zerre nâ-hem-vâr vukû'a gelmemesine ve her hâlde himâyet ve sıyânetleri husûsuna bezl-i vus' ve kudret ve ba'd-ez-în iştikâyı mûcib olur hâlâtın külliyyen ...? keyfiyyeti der-bâr-ı şevket-karârıma tahrîr ve işâret eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 212.

Mûcebince amel oluna deyü hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn bâ-emr-i âlî ünvânına keşîde kılınmıştır.

49/99

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan sâbıkâ Aksaray Sancağı Mutasarrıfı olup bu def'a kendüye Kırşehir Sancağı teveccüh olunan Seyyid Ahmed dâme ikbâluhûya hükim ki Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin akrân ve ihvânın miyânında umûr-ı dîde ve kâr-güzâr ve zabt u rabt-ı memleket ve enhâya sâhib-i liyâkat ve iktidâr olup şimdiye dek me'mûr olduğun hidemâtı ber-vefk-i matlûb te'diyeye bezl-i iktidâr eylediğin bedî-dâr

ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı meyâmin-iktizâ-yı pâdişâhâneme mutâbık harekât zuhûru me'mûl zamîr-i ilhâm-samîr-i mülûkânem idüğü müstagnî ta'rîf ve iş'âr olunduğuna ve hâlâ Karaman Vâlîsi Vezîrim Mehmed Paşa iclâluhûnun dahî tahrîr ve inhâsına binâ'en bu def'a avâtîf-ı aliyye-i şâhânemden Kırşehir Sancağı sana tevcîh ve ihsân-ı hüsrevânem olmakdan nâşî livâ-i mezbûra varup zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâ ve def' ü ref'-i şürûr ve fesede ve eşkiyâ husûslarına dikkat ve i'tinâ ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i fukarâ-yı ibâda sa'y-yı evânî eylemen fermânım olmağın me'mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh ve hükm-i münîfime melfûfen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer vüsûl-i emr-i şerîfimde olduğun mahallden kapun halkıyla hareket ve livâ-i mezbûre varup makarr-ı hükûmet-i mutasarrıfeyn olan mahallde ikâmet ve zabt u rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ-yı ra'îyyet ve def' ü ref'-i şürûr-ı erbâb-ı mefsedet husûslarına ve istihsâl-i esbab-ı âsâyiş-i ibâda kemâl-i sa'y ve gayret ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ u mugâyir-i rızâ esnâ-yı râhda ve mansıbında tarafından ve etbâ'ın câniblerinden ferd-i vâhide mikdâr-ı zerre zulm ve ta'addî vukû'una tecvîzden gâyetü'l-gâye hazer ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-ka'de sene 212.

49/100

Bir sûreti,

Sâbıkâ Kırşehir Sancağına Mutasarrıf ve Rumili Beylerbeyiliği pâyesi olup bu def'a kendüye Aksaray Sancağı tevcîh olunan Tâhir Paşa dâmet me'âliyhûya Karaman Vâlîsi'nin tahrîr ve inhâsı neferâtı? ...? ile livâ-i mezbûra gitmek üzere me'mûriyyetini hâvî ber-vech-i muharrer.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 212.

49/101

İzmir Mollâsına hükim ki

Bundan akdem medîne-i İzmir'de vukû' bulan ihtilâlde infâz-ı fitneye cesâret idenlerden Seyyid Ahmed vesâ'ir ma'lûmu'l-esâmî kimesneler ile icrâ-yı mücâzât havfindan firâr etmeleriyle fimâ ba'd İzmir'e ayak basdırılmamak ve her ne vakit gelür iseler bi'l-ittifâk ahz ve hâkim ve zâbite teslîm ile haklarında lâzım gelen te'dîbât icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sâdır olmuş idi. El-hâletü hâzihi es-Seyyid Ahmed'in Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde husûs-ı merkûmda sun' ve kabâhati

olmayup ıyâl u evlâdlarından dûr ve mehcûr ve sefil ve ser-gerdân ve şâyeste-i merhamet olduğundan bahisle cürmü afv olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekle merkûm Seyyid Ahmed fîmâ ba'd hilâf-ı rızâ hareketde bulunur ise cezâsı tertîb olunmak üzere emirden ismi kaydı terkîn ve afvı fermanım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin şürût-ı mezkûre ile ancak merkûm Seyyid Ahmed'in ismi emr-i âlî kaydından ref' ü terkîn ve cürmü afv olunmağla şürût-ı afvını merkûmun gûş-ı hûşuna bir hoşça ifâde ve terkîn birle emr-i şerîf-i mezkûra ...? mebnî yalnız merkûm Seyyid Ahmed'e ta'addî ve remîde olunmamak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 212.

50/102

Rumili Vâlîsi ve Edirne ve Rumili'nin sol ve orta kollarında vâki' sâ'ir mevâlî-i azâm zîdet fezâ'ilühüme vesâ'ir kudât ve nüvvâba ve yeniçeri zâbitleri ve serdârân zîde kadrühüme hükim ki

Âsitâne-i devlet-âşiyânemde Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı zâbitân ve kâr-hânelüyân vesâ'ir bi'l-cümle mülâzım-ı ubûdiyet olan fukarâ ez-kadîm inâyet ve medîne-i Selanik'de teslîm ve i'mâl ve Âsitâne-i aliyyeme nakl ve senede bir def'a tevzî'i mu'tâd olan çukanın umûmen bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum tahsîs kılınan yapağı humsun kadîmî üzere emlâk-ı hümayûnumdan mâ'adâ Çekmece-i kebîr ve sagîr ve Karye-i kebîr ve küçük ve Silivri ve Ereğli ve Tekfurdağı ve Şehrköyü ve Bergos ve Gelibolu ve Çorlu ve İnöz ve İskenderiye ve Edirne ve etrâfı Rumili'nin sağ ve orta ve sol kollarının yemîn ü yesârıyla nihâyet Selanik ve Tırhala ve Paşa Sancaklarında vâki' Kaval ve Dobruca ve İskeleha? vesâ'ir çiftlik ve eğreklerden üç bin kantar yapağı humsu bularak cem' ve tahsîl olunmak bâbında bundan akdem dahî emr-i şerîfim olduğuna binâ'en sabıkü'l-beyân kazâlardan üç bin kantar yapağı humsu cem' ve ber-mûceb-i emr-i âlî fî-i kadîmî üzere beher vakıyyesine on ikişer akçe virilmek üzere tahsîline ikdâm olunmak üzere iken zikr olunan mahallerde ekserîsi hums-ı mezkûrun bahâsını mübâşirine teklîf ile imrâr-ı vakt misillü hâlâta ibtidâr olmamağla çuka-i mezkûrenin vakt ü zamânıyla i'mâl ve ikmâlî matlûb-ı kat'î-i şâhânem olmakdan nâşî zikr olunan üç bin kantar yapağı humsun cem' ve tahsîline mübâderet ve bir ferde hums bedeli teklîf olunmakdan mücânebet olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi çuka-i mezkûrenin teslîm ve i'mâliçün iktizâ iden üç bin kantar aynî yapağının bâlâda zikr olunan

kazâlardan beher vakıyyesi on ikişer akçeden îcâb iden bahâsını bi't-tamâm cem'ine me'mûrlar taraflarından ashâbına i'tâ birle humsu alarak mübâyâ'a ve üç bin kantar yapağı tekml olmadıkça bir mahalle bir vakıyye yapağı fûrûhtuna irâ'et-i ruhsattan mübâ'adet ve hilâf-ı emr ü rızâ vaz' u hâlet vukû'undan hazer ve mücânebet eylesiz deyü Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Eyûb Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 212.

50/103

Rumili Vâlisine ve Rumili'nin sağ ve orta ve sol kollarında vâki' İştib ve Koçana ve Krotava ve Kumanova ve Eğridere ve Köstendil ve İvraniye ve Leşkofça ve Üsküp ve Köprülü ve Tikveş ve Radoşvişte ve Ustrumca ve Petriç ve Menlik ve Siroz ve Timurhisarı ve Zihne ve Nevrekop ve Drama ve Pravišta ve Orfan ve Kavala ve Düryan ve Yenice-i Vardar ve Vodine ve Karaferye ve Ağustos ve Katrin ve Sedefçe ve Pirlepe ve Duniçe ve Samakov ve Sarigül ve Manastır vesâ'ir kazâlarına kudât ve nüvvâbı zîde fazluhum ve husûs-ı âtiyü'l-beyâna mübâşir ta'yîn olunan () ve bi'l-cümle vücûh-ı belde ve serdârân ve ihtiyârân ve iş erleri ve söz sâhibleri zîde kadrühüme hükim ki

Âsitâne-i devlet-âşiyânemde mülâzım-ı hidemât olan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağına ez-kâdîm inâyet ve i'tâ ve medîne-i Selanik'de teslîm ve i'mâl olunan zemistânî çukalarının a'zam-ı levâzımâtından olan yapağı humsu fiyât-ı mîrî üzre¹¹ yapağı bulunan mahallerden mübâyâ'a ve cem' ve ikmâli ve Selanik'e irsâl ve çuka i'mâl olup vakt u zamânıyla Âsitâne-i aliyyeme irsâl ve tevzî'i olunagelmış iken bu müddetden berü sâbıkü'z-zikr kazâların hükkâm ve zâbitân ve vücûhlarının bu bâbda iğmâz ve rehâvetlerinden çukanın rü'yet ve temşiyetini ve ta'tîl ve te'hirden vikâyesi lâzımeden olmak mülâbesesiyle kazâhâ-i mezkûrede mevcûd yapağının humsu ocağı-ı âmirem tarafından kabzına me'mûra edâ ve teslîm olunmadıkça abâcî ve keçeci esnâflarına bey' ü şîrâdan mübâ'id olunarak çuka çavuşu tarafından mîrî fiyâtı üzre akçesi ber-vech-i meşrûh ashâbına i'tâ birle humsların edâ itmek ve bir ferdi humsu virmedikçe mahall-i âhara yapağı nakline cevâz ve ruhsat gösterilemek üzre hüsn-i

¹¹Metinde "üzre" yanyana iki defa yazılmıştır.

nizâma bend ve sûret-i nizâmı i'âm olunmak fermânım olmağın hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi çuka umûru ocağ-ı âmiremin a'zam umûrundan [s.51] olup hüsn-i nizâmı matlûb-ı şâhânem olmağla ma'rifet-i şer' ve cümle ittihâdıyla husûs-ı mezkûre ihtimâm oluna hilâf-ı emr-i âlî harekete cesâret vukû'a gelemeyecek ve umûr çıkanın ta'tilini mûcib olmayacak vehle hüsn-i nizâma rabt olunmasına mübâderet ve yapağı humsunun tahsiline dikkat olunmak matlûb-ı mülûkânem idüğü siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete ihtimâm-ı tâmm ve sa'y-ı mâ-lâ-kelâm ve bir ferdi hums virmedikçe mahall-i âhara yapağı nakline cevâz ve ruhsat gösterilmekden ittikâ-i tâmm eylesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin mazmûn-ı emr-i şerîfim senin dahî ma'lûmun olarak sâbıkü'l-beyân kazâlarda bulunan yapağının fiyât-ı mîrî üzerinde bahâlarını bilâ-cevr tamâmen ashâbına i'tâ ve teslîm iderek kâ'ide-i kadîme üzre humsunu ahz ve çıkanın vakt u zamânıyla i'mâl ve ikmâlini mûcib olur hâlâtın istihsâline ve icrâ-yı mübâşeretine sarf-ı makderet ve sûret-i nizâmını cânib-i ocağa inhâya mübâderet ve bu bâbda tama'a mebnî mugâyir-i şerî'at-ı garrâ ve hilâf emr ü rızâ ferd-i âferîde gadr vukû'unu tecvîzden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesiz deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Eyûb Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 212.

51/104

Liman Nâzırı () zîde mecduhûya ve Kavak Ustasına ve Hisar Gümrüğü Emîni () zîde kadruhimâya hükim ki

Buhara sekenesinden Şefâ'at Hâce zâde Abdurrahman Hâce? Hâce zâde Niyâz? Hâce nâm kimesneler ile zevcesi Ezmuraybin? nâm Hâtûn Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâllerinde bunlar bundan akdem icrâ-yı farîza-i hacc niyetiyle Der-aliyyeme vürûd idüp bu def'a bahren sefine ile Bahr-i siyah'dan vilâyetleri cânibine azîmet murâd eylediklerin inhâ ve boğazdan mürûrlarına muhâlefet olunmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmeleriyle vech-i meşrûh üzre mürurlarına muhâlefet olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki liman nâzırı vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh merkûmân Abdurrahman Hâce ve Niyâz Hâce ile zevcesi mezbûrenin vilâyetleri cânibine

azîmetleriçün Bahr-i siyah boğazından imrârlarına mübâderet ve tevfiiklerini mûcib hâlet vukû'undan tehâşî ve mûcânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 1212.

51/105

Hâlâ Çıldır Vâlîsi olup Faş Kal'ası Muhâfızlığı ile Goniya Sancağı ber-vech-i ilhâk kendüye tevcîh olunan Vezîrim Mehemmed Paşa'ya hükim ki

Sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin vüzerâ-yı a'zâmım beyninde sadâkat-kâr ve mahiyyet-şî'âr ve muhâfaza-i kal'a ve zabt u rabt-ı memleket husûslarında vesâ'ir evâmîr-i aliyyemle muhavvel-i uhde-i ihtimâmın kılınan mevâdd-ı mühimmede harekât-ı dirâyet-mendâne ibrâzına ikdâmen nezd-i ferd-i dâverânemde ma'lûm ve âşikâr ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı hümayûnuma muvâfık ve vakt ü hâl iktizâsına mutâbık etvâr-ı pesendîde ve harekât-ı bergüzîde zuhûru me'mûl-ı zamîr-i ilhâm-samîr-i şehir-yârânem eylediği müstagnî ta'rîf ve iş'âr olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince bu def'a avâtîf-ı aliyye-i şehir-yârânemden Faş Kal'ası muhâfızlığı ile Goniya Sancağı dahî Çıldır Eyâletine ilhâken sana tevcîh ve ihsân-ı pâdişâhânem olmağla Faş Kal'asının dahî muhâfaza ve muhâresesi ve ahâlî ve sekenesinin te'mîn ve âsâyışleri vesâ'ilinin istihsâline muktezâ-yı gayret ve lâzîme-i dirâyet ve hamîyyetin üzre ihtimâm ve dikkat-i tâmm eylemen fermânım olmağın i'lâmen ve me'mûriyyetini ifhâmen işbu emr-i şerîfim ısdar ve teveccüh hükmi münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi Faş Kal'ası muhâfızlığı ile Goniya Sancağının Çıldır Eyâletine ilhâken sana tevcîhi mücerred senden muvâfık rızâ harekât izhârına ve vedâyi' hâlet...? olan fukarâ-yı ra'îyyetin himâyet ve sıyânetleri ve kal'a-i mezkûrenin dahî tarafından iktizâ-yı hâle göre hıfz u hırâseti vesâ'ilinin istihsâline ve evâmîr-i aliyyemle muhavvel-i uhde-i ihtimâmın kılınan vesâ'ir müteferri'ât me'mûriyyetinden olan mecmû'-ı mehâmmin ber-vefk-i matlûb te'diye temşiyetine ikdâm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm irâde-i seniyye mebnî idüğü ma'lûmûn oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve hareket ve Faş Kal'ası'nın muhâfaza ve takviyetine dâ'ir lâ-keâm esbâbının istihsâline muktezâ-yı me'mûriyyet ve lâzîme-i gayret ve dirâyetin üzre bezl-i miknet ve mansıbın olan eyâlet-i mezkûreyi dahî kemâ-kân zabt u rabt ve ahâlî ve sekenesini himâyet ve sıyânete dikkat ve ale'd-devâm etrâf ve enhâya ihâle-i inzâr-ı basîret ve'l-hâsıl Çıldır Vâlîliğine ve Faş Kal'ası müteferri' olan evâmîr-i aliyyemle uhde-i hamîyyetine ihâle kılınan bi'l-cümle mehâmm-ı

husûsâtın ber-tıbk-ı rızâ te'diye ve temşiyetine sarf-ı vus' ve miknet ve hakkında der-kâr-ı hüsn-i teveccühât-ı şâhânemin te'yîdini mûcib olur etvâr ve harekât-ı pesendîde îbrâzına teşmîr sâ'id miknet ve bir mâddede kusûr ve gaflet ve nâ-mülâyim bir hâlet vukû'a gelmekden mûcânebet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 212.

52/106

Hâlâ Çıldır Vâlîsi ve Goniya Sancağı ilhâkıyla Faş Muhâfızı Vezîrim Sâbit Mehemmed Paşa iclâluhûya

Bir müddetden berü Faş Muhâfızı mîr-i mîrândan Abaza İbrâhîm Paşa abazalara istinâden Faş Kal'asını kendü kal'ası misillü zabt ve tehyi'e-i envâ' ...? fitne ve fesâda cesâret eylediğinden bundan akdem Faş muhafazasına ta'yîn olunan Bîcân zâde vezîrü'l-hâc Alî Paşa mezbûr İbrâhîm Paşayı katl ve kal'ayı yedinden tahlîs etmiş olduğuna binâ'en müşârünileyh ile Sohum ve Abaza ahâlîsi vesâ'ir zîr-i hükûmetde olanlar miyânesinde ba'z gûne ihtilâlât peydâ olmuş idüğü mübeyyin sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bundan akdemce Der-aliyyeme tahrîrâtın vürûd eylediğine ibtinâ'en def'-i ihtilâl esbâbının istihsâli mulâhaza olunmakda iken bu def'a tarafından der-bâr-ı şevket-karârıma vârid olan bir kıt'a kâ'imende fi'-l-asl Çakvi sâkinlerinden olup muhafız-ı müşârünileyhin hidmetinde olanlar taraflarından hıyânet zuhûruyla işbu sene-i mübâreke mâh-ı Şevvâlinin on birinci günü Faş Kal'ası derûnunda müşârünileyhe eslâf eyledikleri ve kethüdâsı dahî mecrûh olduğu icâre-i ulyâ ve Süfla câniblerinden tarafına gelen kağıdlardan müstebân idüğüne mebnî taraf-ı Der-aliyyemden muhafız ta'yînine dek tiz elden Faş Kal'asının muhafazasıçün tarafından mikdâr-ı kifâye neferât ile mücerrebü'l-etvâr bir adamın ta'yîn ve tesyîr ve ol bâbda Batum ve Faş ve ...? ahâlîsine dahî mü'ekkid buyuruldular tahrîr etmiş olduğunu derc ve tastîr eylemişsin sen kal'a-i merkûm muhafazasına ol vechle tarafından der-akab adam ta'yîn eylemen istihsân olduğuna mübtenî zikr olunan Faş Muhâfızlığı ile Goniya Sancağı hâlâ üzeriden olan Çıldır Eyâletine ilhâken bu def'a şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince sana tevcîh ve ihsân-ı şâhânem olup ol bâbda me'mûriyyetini hâvî diğer emr-i şerîfim ısdâr kılınmağla mâdde-i mezbûrenin bu vechle husûsu sükût ve iğmâz götürür mevâddan olmayup asl-ı müberrâ ve menşe-i ve sebeb ve bâdî olanlar ve bu gûne hıyânete cesâret idenler kimler

idüğü bilinmek haklarından gelinmek lâzıme-i mülkdârî olmakdan nâşî muktezâ-yı me'mûriyyet ve lâzıme-i gayret ve dirâyetin üzre Faş Kal'asının muhâfazası vesâ'ilinin istikmâline dikkat ve gönderdeceğin kimesne uhdesinden gelür makûleden değil ise başka bir mu'temed ve muktedir adamını ta'yîne mübâderet ve kal'a-i mezkûrenin sebep-i hafîsi ne gûne ve fazâhat-ı merkûmeye cür'et idenler ne makûle kimesneler idüğünü taharrî ve tedkîk ve hakikat-i keyfiyyet ne vechle ise Der-aliyyeme tahrîr ve iş'âra müsâra'at eylemen fermânım olmağın mahsûsen ve isti'lâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr () ile irsâl olunmuştur. İmdi kal'a-i merkûmenin tarafından hıfz u hırâseti matlûb-ı şâhânem idüğü ve fazâhat-ı mezkûreye mütecâsir olanlar her kimler ise gereği tashîh ve tahkîk birle Der-aliyyeme bildirilmesi lâzımeden olduğu ma'lûmun oldukda diğer sâdır olan emr-i şerîfim mantûku ve me'mûriyyetin muktezâsı ve gayret ve hamîyyetin lâzımesi üzre ve Faş Kal'asının iktizâsına göre muhâfaza ve muhârese vesâ'ilini istikmâle sarf-ı miknet gönderdiğin kimesne uhdesinden gelür makûleden ol[ma]duğu hâlde başka bir mu'temed ve muktedir adamını ta'yîn ve lâzım gelür vesâyâyı telkîn birle irsâle mübâderet ve kal'a-i mezbûrenin sebep-i hafîsi ne vechledir ve fazâhat-ı merkûmeye mütecâsir olanlar ne makûle eşhâsdır hafî vechle taharrî ve tedkîk ve gereği gibi tahkîk birle hakikat-ı keyfiyyet ne vechle ise Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at ve bu bâbda taharrî ve tahkîkde ve kal'a-i merkûmenin hıfz u hırâseti emrinde kusûr ve rehâvet vukû'a gelmekden ve vâkı'anın hilâfı kaleme alınmakdan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 1212.

53/107

Hâlâ Bender Sancağı Mutasarrıfı ve kal'ası muhâfızı olup bu def'a Ağrıboz ve Karlılı Sancakları dahî ber-vech-i ilhâk kendüye tevcîh olunan Vezîrim Hasan Paşaya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vüzerâ-yı azâmımın umûr-ı dîde ve kâr-güzârı olup bu âna dek muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan mehâmm-ı devlet-i seniyyemin te'diyesinde ve husûsuyla me'mûr-ı muhâfazasında olduğun ber-vefk-i rızâ hareket ve ibrâz-ı âsâr istikâmet idegeldiğin ma'lûm ve bundan böyle dahî senden her hâlde etvâr-ı pesendide harekât-ı bergüzîde zuhûr nezd-i şâhânemde meczûm olmakdan nâşî şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet makrûnun mücebince bu def'a avâtıf-ı

aliyye-i şehir-yârânemden Ağrıboz ve Karlılı Sancakları ber-vech-i arpalık ilhâken sana tevcîh ve ihsân-ı hümâyûnum olmağın sen kemâ-kân muhâfaza-i merkûmede ikâmet ve zabt u rabt-ı memleket ve muhâfaza-i kal'a ve enhâya dâ'ir mukaddem ve mu'ahhar sâdır olan evâmir-i aliyyem mücebince amel ve hareket ve mansıbın olan livâeyn-i mezbûreyni dahî mütesellim ile zabta mübâderet eylemen femânım olmağın i'lâmen ve me'mûriyyetini te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi livâeyn-i mezbûreynin ilhâken tevcîhi masârifine medâr olmak irâdesine mebnî olduğu ve Bender Kal'asının istikmâli esbâb-ı hıfz u hırâsetine virilen nizâmın devâm ve istikrârına dâ'ir her husûs mukaddem ve mu'ahhar sâdır olan evâmir-i aliyyemle mûnderic ve mezkûr olmağla tekrâr tafsîl-i hâsılı tafsîl kabîlinden idüğü ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer kemâ-fi's-sâbık ser-hadd-i merkûmda ikâmet ve muktezâ-yı me'mûriyyet ve lâzıme-i gayret ve dirâyetin üze amel ve harekete dikkat ve mansıbın olan livâeyn-i mezbûreyni şürût-ı tevcîhin üze mütesellim ile zabta mübâdaret ve zabt u rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve ra'yyet ve def'-i şürûr-ı erbâb-ı mefsedet ve taraf-ı mesâliki muhâfaza ve hırâset husûslarına dâ'ir lâzım gelen vesâyâ ve tenbîhâtı mütesellimine tahrîre mübâderet ve Bender muhâfızlığına dâ'ir me'mûriyyetinin muktezâsını icrâda âkılâne hareket ve hem-hudûd olan Rusya Devleti ile mün'akid olan musâlaha şürûtunun tatarruk-ı halelden vikâyesine ve lâzımü'l-inhâ ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîr ve işâret ve hakkında tezâyüd-i teveccühât-ı şâhânemi mûcib olur etvâr harekât ibrâzına teşmîr-i sâ'id miknet ve bir mâddede kusûr ve gafletden ve bir ferde tarafından ve etbâ'ın câniblerinden zulm ve ta'addî vukû'unu tecvîzden mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 212.

53/108

Silistre Vâlisi Vezîrim el-Hâc Osman Paşa iclâluhûya hükim ki

Hâlâ ricâl-i Devlet-i aliyyemden hâlâ Matbah-ı âmirem emîni ve eyâletlü nâzırı olan Mehmed Emîn Firdevs dâme mecduhû tarafından bu def'a Südde-i sa'âdet-karârıma takdîm olunan bir kıt'a takrîr kağıdında Niğbolu Sancağında Şumnu Nâhiyesinde ...? nâm karye ve gayriden yedi bin yedi yüz akçe tîmâra mutasarrıf Mehmed veled-i Halîl bilâ-veled fevt olmağla tîmâr-ı mezbûr mülâzım olanların adem-i rağbetlerinden kırk ikinci mülâzım Hüseyin veled-i Feyzullâh'a tevcîhini alay

beyisi eğerçi arz idüp ancak alay beylerin tîmâr ve ze‘âmet tevcîhine dâ’ir virecekleri arz için mahlûl tîmâr hâsılâtının humsu mikdârı arz akçesi alup ziyâde almamak kânûn-ı cedîd-i müstahsin şûrûtundan olmak mülâbesesiyle nemâlûce ze‘âmet ve tîmâr mahsûlû vukû‘unda humsundan ziyâde almak sevdâsına zâhib olup muhtârlar ile bi’l-ittifâk mülâzım-ı evvele hâsılâtını sıhhati üzre ihbâr itmeyüp noksân ihbârı veyâhûd ziyâde hâsılâtı olur diyerek küllî hums mütâlebe ve mülâzım dahî ol mikdâr humsu virmeğe iktidârı yoğise bundan sonra ...? mahlûlî sana viririz deyü bir-takrîb [s.54] iskât ve adem-i rağbeti müş‘ir yedinden sened ahz ve kezâlik sâfî ve sâlisî iskât iderek kendü istedikleri mâ-dûn mülâzım veyâhûd icâzeye şûrût tatbîk iderek arz ve tevcîh itdiregeldikleri lede’t-tahkîk fîmâ ba’d mahlûl ze‘âmet ve ze‘âmet tîmârı mülâzım-ı evvele arz olunmak lâzım geldiğin meşhûr ve mütevâtır hâsılâtının humsunu virmekte adem-i iktidârı zâhir olur ise arz olunacak mülâzım-ı evvel ba’dü’z-zabt mahsûlâtıdan humsunu alay beyisine edâ eylemek üzre yedinden temessük ahzıyla arzını virmeleri mülâzım-ı evvelleri za‘f hâlleri der-kâr iken ibtidâ düşüp tâlib olduğu nân-pâreden mahrûm eylemeleri ve adem-i rağbetleri ne illete mebnî idüğü virecekleri senede derc olunmak üzre bi’l-cümle elviye alay beylerine hitâben bundan akdem evâmir-i aliyyemle ısdâr ve ...? ve tesyâr olunmuş olup tîmâr-ı mezbûr kırk bir nefer mülâzımın adem-i rağbetinden çend-rûz mukaddem mülâzemet emri virilen kırk ikinci mülâzıma arz olunmasını mîr-i alay ve muhtârların bir nev‘ hîlelerinden nâşî idüğü zâhir ve ayân ve tîmâr-ı mezbûrun dört yüz elli gurus hâsılâtı olup beher hâl mülâzım rağbet ideceği nümâyân iken yedlerine evâmir-i şerîfem virilen kırk bir nefer mülâzımların adem-i rağbet senedleri virmeleri mecbûren olduğu bu makûle mevâdd evâmir-i aliyyeme menâfî idüğünden başka sancaklu beyninde ihtilâli mûcib kânûn-ı cedîd-i müstahsen şerâyitinin ihtilâl şîrâze-i nizâmını müstevcib bir keyfiyyet olacağı müstagnî ta‘arruz ve beyân olmağla sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma‘rifetinle Silistre ve Karsuya-i? sâ’ire alay beylerini ve livâ-i mezbûr alay beyisi ile mahzar viren mühürleri mutâbık muhtârları Loniçe Nâhiyesinde Ömürlüye? tîmârına Mutasarrıf Ahmed veled-i Alî ve Tırnovi Nâhiyesinde Yeğen tîmârına Mutasarrıf Halîl veled-i Mustafâ ve yine nâhiye-i mezbûrda Emîr Gâzî tîmârına Mutasarrıf Seyyid Hasan veled-i Seyyid Osmân ve yine nâhiye-i mezbûrda Kesme? tîmârına mutasarrıf İsmâ‘îl veled-i Mustafâ nâm dört nefer muhtârlar ile sâ’ir muhtâr ve sancaklusunun müsinn ve ihtiyârlarını ve kırk bir nefer mülâzımları huzûruna celb ve istintâk ve tîmâr-ı mezbûrun dört yüz elli gurus

hâsılâtı mukayyed iken kırk bir nefer mülâzımları adem-i rağbetlerini müş'ir sened ve resmleri ne illete mebnî idüğünü tashîh ve tahkîk ve keyfiyyetini alâ vukû'a tahrîr ve inhâ eylemek bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudurunu tahrîr ve âmâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuştur. İmdi bâlâda beyân olduğu vechle alay beyleri ve livâ-i mezbûrun muhtâr ve müsinn ihtiyârları ve mülâzımlarını huzûruna celb ve istintâk ve tîmâr-ı mezbûrun dört yüz elli guruh hâsılâtı mukayyed iken zikr olunan mülâzımlar adem-i rağbetlerini müş'ir sened vormeleri ne illete mebnî idüğü gereği gibi tashîh ve ihtimâm ve dikkat ve keyfiyyeti sıhhat ve vukû'u üzre Der-aliyyeme mübâderet eylemen matlûb-ı pâdişâhânem idiği sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh mâtde-i merkûmeyi gereği gibi tashîh ve tahkîk ve gadr ü himâyeden ârî olarak alâ vechi's-sıhhat Der-aliyyeme i'lâm ve inhâya müsâra'at ve vâkı'anın hilâfî kaleme almakdan ittikâ ve mübâ'adet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-ka'de sene 212.

55/109

Eyâlet-i Anadolu'da vâkı' Aydın Sancağının Alay Beyisi ve husûs-ı âtiyyü'l-beyâna Der-aliyyemden mübâşir ta'yîn olunan () zîde kadruhimâyâ hükim ki

El-hâletü hâzihi der-dest inşâ olan Anapa Kal'asının hendekleri tathîri ve şaranpollerinin ta'mîri ve siteplerinin nesci ve toplarının mahallerine vaz'ı ehemmi mehmâm-ı lâzımü'l-ihtimâm olup kılâ'-i İslâmiye ve ser hudât-ı hakâniyede o makûle hidemâtın te'diye ve rû'yeti öteden berü elviye zu'emâ ve erbâb-ı tîmâr neferâtının vazîfe-i zimmetleri idüğü bedî-dâr olduğuna binâ'en Anapa'ya vüsûlleri târihinden i'tibâr ile bir sene hidmete kadar ikâmet ve te'diye hidemât-ı lâzımeye kıyâm ve dikkat eylemek üzre Anadolu Eyâleti elviyesinden ma'lûmü'l-aded zu'emâ ve erbâb-ı tîmârı geçen sene evâmîr-i aliyyemle Anapa'ya me'mûr ta'yîn kılınup el-hâletü hâzihi me'mûriyyetleri hitâma resîde olup yerlerine yine Anadolu Eyâleti elviyesinden Aydın ve Saruhan ve Ankara ve Sultanönü ve Karesi ve Menteş ve Teke Sancaklarının zu'emâ ve erbâb-ı tîmârının dahî kezâlik Anapa'ya vüsûlleri târihinden i'tibâr ile bir sene hidmete kadar ikâmet ve te'diye-i hidemât-ı lâzımeye ikdâm ve gayret eylemeleri şartıyla işbu sene-i mübâreke evvel baharında Anapa'ya me'mûriyyetleri husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmiş olduğundan bi-mennihi-te'âlâ evvel bahar duhûlünde livâ-i mezbûr dâhilinde vâkı' bi'l-cümle eşkinici zu'emâ ve erbâb-ı tîmâr neferâtını

bayrağın altına celb ve cem‘ ve münâsib olan mahallden sefîneye süvâr ve doğru Anapa`ya varup hâlâ Anapa Muhâfızı Vezîrim Osmân Paşa iclâluhûnun emr ve re`yiyle amel ve hareket iderek Anapa Kal`asının hendeklerini tathîr ve şaranpollerini ta`mîr ve siteplerini nesc ve toplarını lâzım olan mahallare vaz‘ ve tab‘iyyeye vesâ’ir hidemât-ı mukteziyyeyi kemâ yenbagî ibkâ ve icrâya nisâr cehd ve tâkat ve hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum hareketi irtikâb ile imrâr-ı vakti mûcib olur hâlâtdan be-gâyet tehâşî ve mûcânebet eylemen bâbında mukaddemâ me’mûriyyetini hâvî sâdır olan emr-i şerîfim lede’l-vüsûl mazmûnu münîfi üzre amel ve harekete ta’ahhüdü hâvî vârid olan tahrîrâtın mefhûmu emr-i şerîf-i mezkûr kağıdı bâlâsına şerh virilmişdi. El-hâletü hâzihi evvel bahar huceste âsâr duhûl etmekle muktezâ-yı ta’ahhüdün üzre şimdiye kadar mahallinden hareket ve savb-ı maksûda azîmet etmemiş isen vüsûl-i emr-i şerîfimde mukaddemâ şeref-efzâ-yı sudûr olan emr-i münîfim mûcebince serî’an bi’l-cümle neferâtınla hareket ve âcilen savb-ı maksûda azîmet ve müşârünileyhin emr ve re`yiyle hareket ve iktizâ iden hidemât mukteziyyeyi te’diyeye bezl-i yârâ-yı liyâkat eylemen fermânım olmağın te’kîden ve isti‘câlen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuşdur. İmdi livâ-i mezbûr neferâtının vüsulleri târîhinden i’tibâr ile bir seneye dek ikâmet idüp senesi hitmâmında gerek Der-aliyyemden ve gerek muhâfız-ı müşârünileyh cânibinden izn ve icâzet sudûruna hâcet olmayarak vilâyetlerine avdete me’zûn oldukları ve hitâm-ı senede me’zûniyyetleri mukâbelesinde ol tarafda âsârı miknet ve Anapa Muhâfızına vesâ’ir ferd-i vâhide bir akçe virmelerine rızâ-yı hümâyûnum olmadığı ve bu husûs Anapa Muhâfızı vesâ’ir lâzım gelenlere tenbîh ve te’kîd kılınmış olduğu şimdiye dek hareket ve azîmet etmiş isen vüsûl-ı emr-i şerîfimde bir an akdem ve bir dakîka mukaddem hareket ve sefîneye süvâr ve icâleten ve müsâra’ten mahall-i maksûda irişmen matlûb-ı kat’î-i dâverânem idüğü ve zinhâr ve zinhâr avk ve te’hîr ve imrâr-ı vakt misillü vaz‘ u harekete bir vechle rızâ-yı aliyyem olmadığı ve Saruhan ve Ankara ve Sultaönü ve Karesi ve Menteş ve Teke Sancakları alay beyilerine dahî te’kîd ve isti‘câli muhtevî başka başka evâmîr-i şerîfem ısdâr ve mübâşirler ile tesyâr olunmuş olduğu sen ki mîr-i alay-ı mûmâ ileyhsin ma’lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh şimdiye kadar hareket ve azîmet etmemiş isen derhâl livâ-i mezbûr dâhilinde olan bi’l-cümle eşkinci zu‘emâ ve erbâb-ı tîmârı bayrağın altına celb ve cem‘ ve bir neferi noksân olmayarak tahrîk ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma’iyyetiyle seyr-i serî‘ ile münâsib iskeleden sefîneye süvâr ve doğru

Anapa`ya varup muhâfız-ı müşârünileyhin emr ü re`yi üzre amel ve hareket iderek kal`a-i pâdişâhânemin hendekleri tathîrine ve siteplerinin nesci ve şaranpollerinin ta`mîri ve toplarının yerlü yerine vaz` ve ta`biyesi husûslarına vesâ`ir muktezî olan hidemâtın te`diyesine sarf-ı yârâ-yı liyâkat eylesesin [s.56] şöyle ki işbu me`mûriyyetiniz sâbıklarda olan eyâlât ve elviye neferâtının me`mûriyyetleri misillü birkaç sene bir mahallde ikâmet ve mazhar-ı ...? ve meşakkat olmayacak vechle teshîl olunmuşiken bu inâyetin şükrünü bilmeyüp ma`âzallâhü te`âlâ emr-i şerîfime ve tenbîhât-ı şâhâneme menâfî mahall-i mezkûre azîmetde ihtibâr-ı betâ`et ve kusûr ve rehâvet ile imrâr-ı vakt etmek veyâhûd neferâtını noksân istishâb eylemek ve savb-ı me`zûn vüsûlünüz te`hîre kalmak ve mahalline vürûdunuzdan i`tibâr ile bir sene tekmîlinden mukaddem avdet misillü hâlet vukû`a gelmek ihtimâlî olur ise bir vechle selâmet ve necât mutasavver olmayup ukûbete mazhariyyet mukadderdir ana göre amel ve hareket ve hilâfindan be-gâyet hazer ve mücânebet eylesesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin mazmûn-ı emr-i şerîfim senin dahî ma`lûmun olarak mîr-i alay-ı mûmâ ileyhi livâ-i mezbûrun bi`l-cümle eşkinci zu`emâ ve erbâb-ı tîmârından bir neferi noksân olmayarak tekmîl neferâtıyla yerlerinden kaldırup ve serî`an ve âcilen sefîneye irkâb ile Anapa`ya îsâlleri husûsuna ve vüsûllerini müş`ir müşârünileyhden tahrîrât ahzıyla itmâm-ı emr-i mübâşeretine dâmen der-miyân gayret ve hilâfî vaz` ve hareketle mahzar-ı azâb ve ikâb-ı şâhânem olmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Zi`l-ka`de sene 212.

Muharremin on birinci günü Güzelcehisar`dan hareket ve Sinop İskeleyi`nden sefîneye süvâr ve Anapa`ya râhî olduklarını beyân Mîr-i alayı Mustafâ`nın vârid olan arzının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 8 Safer sene 213.

Âsitânedan sefîneye süvâr olmak niyetiyle Der-aliyyeye âzim olduklarını mübeyyin Aydın Muhassılının vârid olan kâ`imesi mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 9 Safer sene 213.

56/110

Bir sûreti,

Saruhan Sancağı alay beyisine ve ta`yîn olunan mübâşire ber-vech-i muharrer Boğazhisarları Kal`alarına me`mûr olmuşlardır.

Fî Evâsıt-ı Safer 213.

56/111

Bir sûreti,

Ankara Sancağı alay beyisine ve ta'yîn olunan mübâşire ber-vech-i meşrûh

Îd-ı adhâdan mukaddem azîmet etmiş olduklarını mübeyyin Ankara Nâ'ibinin vârid olan i'lâmın mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 23 Muharrem sene 213.

56/112

Bir sûreti,

Sultanönü Sancağı alay beyisine ve ta'yîn olunan mübâşire ber-vech-i sâbık

Ber-mûceb-i emr-i âlî hareket ve Kavak nâm iskeleden Trabzonlu Alî Re'is sefinesiyle azîmetleri musahhah olduğunu nâtik Mîr-alay Ebûbekir'in arzını bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 8 Safer sene 213.

56/113

Bir sûreti,

Karesi Sancağı alay beyisine ve ta'yîn olunan mübâşire ber-minvâl-i muharrer

Kavak nâm İskele'den sefîneye süvâr ve azîmet olduğunu nâtik mîr-alay Osmân'ın vârid olan arzının merfhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 8 Safer sene 213.

56/114

Bir sûreti,

Menteş Sancağı alay beyisine ve ta'yîn olunan mübâşire ber-minvâl-i meşrûh

Zi'l-ka'denin birinci günü İstanbul cânibinden sefîneye süvâr ve azîmet olduklarını nâtik ...? Kādîsının i'lâmı ve Menteş kâ'im-makâmı kâ'imesi bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 19 Safer sene 213.

56/115

Bir sûreti,

Teke Sancağı alay beyisine ve ta'yîn olunan mübâşire ber-sibâk-ı muharrer

Antalya Kal'asına me'mûriyyetini tahvîl ..?

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

Karamürsel ve İznik ve Yenişehir-i Burusa Kazâları Nâ'iblerine ve vücûh-ı memleket ve iş erlerine hükim ki

Tersâne-i âmirem sahasında der-dest-i inşâ olan kalyon-ı kebîr lâzimesiçün ecnâsı kerâsteyi Kocaili Sancağında vâki' kazâların arabacı başları Domaniç Dağından kat' ve İznikmid İskelesine nakline azîmet üzre olup ancak vakt-i şitâda kesret-i bârân ve suların tuğyânından yolların ba'z mahalleri bozulup kerâste hamûlesiyle arabaların güzâr eylemesi mümkün olmayacağından bahisle bu makûle mîrî kerâstenin güzârîçün bozulan yolların öteden berü kazâlar ahâlîleri ne vechle ta'mîr ve tathîr idegelmişler ise kemâ-fi's-sâbık ta'mîr ve tathîr eylemeriçün mukaddemâ emr-i şerîfim sâdır olmuşıdi. El-hâletü hâzihi turuk-ı mezkûre şiddet-i şitâ ve kesret-i bârân sebebiyle bozulup kemâ-fi's-sâbık ta'mîre muhtâc olduğu bâ-tahsîs Tersâne-i âmiremde der-dest-i inşâ olan altmış üç arşun kalyon-ı kebîr ile iki kıt'a yevmiye firkateynleriçün iktizâ iden mişe kerâsteleri cibâl-i merkûmeden kat' olunacağı ve bu evânda İznikmid tarafından bâr-hâne ta'bîr olunan ellişer altmışar araba cibâle azîmet üzre oldukları ve muktezî olan kerâstenin bir an akdem kat' ve Tersâne-i âmireme nakl ve taraf-ı mezkûrenin ta'mîrine menût idüğü beyânıyla mukaddemâ şeref-efzâ-yı sudûr olan emr-i münîfim mücebince bir sâ'at evvel kemâ-fi's-sâbık tarîkleri tathîr ve ta'mîri husûsuna ikdâm olunmak içün siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu hâla Tersâne-i âmirem Emîni Mîr Mustafâ dâme mecduhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak fermânım olmağın imdi tarîklerin olıgeldüğü vechle tathîr ve ta'mîriyle kerâste-i mîrîyenin bir vechle suhûlet-güzârı beher hâl lâzımeden idüğü ve iğmâz ve rehâvet gûne hâlet ve hareket vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer kazâhâ-i merkûme ahâlîleri öteden berü zikr olunan yolları ne vechle tathîr ve ta'mîr idegelmişler iseler yine ol vechle tathîr ve ta'mîriyle kerâste-i mîrîyenin ber-vech-i suhûlet imrârı esbâbının istihsâline mezîd ikdâm ve dikkat ve bu bâbda iğmâz ve tesâmuhtan ve bu mâddeyi bahâne ile ahâlî-i fukarâdan akçe almakdan be-gâyet ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-ka'de sene 212.

57/117

Koru-yı hümâyûnum zâbiti () zîde kadruhûya hükim ki

Gürûh-ı eşkıyâdan Lütfullâh nâm şahıs kırk nefer haşerât ile bir kıt'a çekdirme sefinesine süvâr ile adalar arasında geşt ü güzâr ve mürûr u ubûr iden kayıklara ta'arruz ve müdâhaleye ibtidâr eylediklerini ihbâr olunup civar-ı saltanat-ı seniyyemde o misillü hâlet vukû'una bir vechle rızâ-yı aliyyem olmadığına binâ'en merkûmların alâ-eyyi-hâl ahz ve habs keyfiyyetleri i'lâm eylemesi husûsu hâssa bostancıbaşı sudûr iden fermân-ı celîlü's-şânımla tenbîh ve te'kîd olunmuş olup ancak eşkıyâ-yı merkûmenin seyr-i cem'iyetleri mukaddemâ haklarında emr-i şerîfim sâdır olan elviye ile bundan akdemce Tuzla Subaşı[nı] katl iden Fenade? nâm şakîler idüğü ve eşhâs-ı merkûme ile berren dahî Darıca ve Maltepe ve Sultân çift[ı]lığı ve ol havâlîlerde geşt ü güzâr eyledikleri tarafından bostancıbaşı-i mûmâ ileyhe ifâde olunduğu beyânıyla senin ma'iyetine iktizâ iden neferâtı Gekbûze ve Kartal ve havâlîlerinde celb ile berren dahî eşkıyâ-yı merkûmenin hayyen ve meyyiten ahz ve gereftleri husûsuna dikkat eylemen için sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu bostancıbaşı-i mûmâ ileyh bâ-takrîr ifâde etmekle sen ki mûmâ ileyh sin vech-i meşrûh üzre eşkıyâ-yı merkûmenin berren alâ-eyyi-hâl ahzları fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi eşkıyâ-yı merkûmenin alâ-eyyi-hâl berren ahz ve gereftleri senden matlûb-ı kat'î-i mülûkânem idüğü mütekâsilâne hareket vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh ma'iyetine iktizâ iden neferâtı mahall-i merkûmeden celb birle eşkıyâ-yı merkûmenin berren alâ-vech-i kân hayyen ve meyyiten ahz ve gereftleri esbâbının istihsâline bezl-i vus' ve kudret zinhâr ve zinhâr iğmâz ve tesâmuhdan ve bu bâhâne ile kazıyye-i şakâvetde müdhâli olmayan bî-cürm ehl-i ırz makûlesine gadr ve töhmet ve isnâd-ı kabâhat ile ta'arruz vukû'undan be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-ka'de sene 212.

57/118

Bundan akdem Kars Eyâleti yoklamasına me'mûren ol havâlîde hâce-gân-ı Dîvân-ı hümâyûnumdan sâbıkâ gedüklü kâtibi olup bu def'a zikri âtî husûsa me'mûr ve ta'yîn kılınan Mehmed Ârif zîde mecduhû ve Erzurum Eyâletinde vâki' elviye alay beyileri zîde kadruhüme hükim ki

Ricâl-i Devlet-i aliyyemden hâlâ Matbah-ı âmîrem emîni ve eyâletlü nâzırı olan Mehemed Emîn Firdevsî dâme mecduhûnun der-bâr-ı atûfet-medârıma takdîm eylediği bir kıt'a takrîri mefhûmunda elviyesi neferâtı bu def'a Erzurum Vâlîsi Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşa iclâluhû ma'rifetiyle yoklanup mevcûd ve nâ-mevcûdlarını defter birle ashâbı nâ-mevcûd tîmârların ba'zısı mülâzıma arz itdirildiğini ba'z kimesne tâlib olmadığından o makûlelerin havâss-ı hümayûnuma tashîhi husûsunu müşârûnileyh tahrîrâtıda derc ve tastîr ve yoklama defterlerini Der-aliyyeme tesyîr eylemiş olduğuna binâ'en defter-i mezkûre eğerçi Defterhâne-i âmireme hıfz olunmuş olup ancak zikr olunan tîmârlara kimesne tâlib olmaması perâkende ve kalîlü'n-nemâ olduğuna mebnî idüğü zâhir havâss-ı hümayûnuma tashîhinden ise birikdirilerek mülâzemete arz ve tevcîh olunmasını teksîr ...? mûcib ve ...? bezl-i mîrî mâllarının tahsîlinde suhûleti müsta'cib bir keyfiyyet olduğundan o makûle nâ-mevcûdlarının defterleri ihrâc olunup zikri âtî vechile alay beylerine arz itdiresin sen ki mûmâ ileyh me'mûr kılınmanı nâzır-ı mûmâ ileyh tahrîr ve ifâde etmekle defâtir-i mezkûrede muharrer Erzurum Eyâletinde vâki' nâ-mevcûd tîmârların ma'rifetinle evvel emirde atîk mülâzımlara keyfiyyet ile münferiden ve rağbet etmedikleri sûretde icmâllü bulunan icmâllüsüne ilhâk ve icmâllü olmayanları dahî bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince hâsılâtı birer nefere vefâ idecek dereceye iblâğ ile üçü dördü yâhûd beşi bir yere birikdirilerek rağbet iden mülâzımîne alay beyilere arz itdirüp ve yedlerinde emr-i âlî olan atîk mülâzımlar kalmadığı sûretde ma'rifetinle sancak sekenesinden ve erbâb-ı sancakdan olup âher dirliği tevcîhde müceddeden mülâzım intihâb ve ibtidâ mülâzemet arzı i'tâ itdirdükden sonra ber-minvâl-i muharrer birikdirmeden tîmâr arz olunmak mülâzımlardan kat'â rağbet itmeyen olur ise yedlerinden adem-i rağbetlerini müş'ir sened ahzıyla mâ-dûnuna arz olunmak ve bu husûsda sancakda umûm yoklaması olmayup ancak nâ-mevcûd tîmârların tevcîh arzı i'tâsı zımnında me'mûriyyet olmağla mevcûd kayd olunmalarıyla defâtir-i mezkûrede kaydları olmayan fukarâdan yoklanmak yâhûd mûmâ ileyh ma'rifetiyle bir gûne arz taleb iderler ise o makûlelere arz-ı ta'arruz olunmayup irsâl olunan defterlerden hâric tîmârlara müdâhâle olunmamak ve defâtir-i merkûmede muharrer tîmârlardan mukaddem arz olunmuş var ise mîr-alay ve muhtârlar arz olunduğunu tarafına ihbâr itdikleri sûretde o makûleler terk olunup sırf nâ-mevcûd ve alâ-hâle kalan tîmâr ber-minvâl-i muharrer arz olunmak fermânım

olmağın me'mûriyyetini hâvî Dîvân-ı hümayûnumdan işbu emr-i âlî-şânım ısdâr ve defâtir-i mezkûre ile ma'an () ile irsâl olunmuştur. İmdi sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin seni bu husûsa ta'yinden maksûd-ı mücerred senden istikâmet ve dirâyet-i mersûmuna mebnî idüğü ve eyâlât halkının tevfirî ve süyûfun teksîri matlûb-ı pâdişâhânem idüğü olduğu ma'lûmun olduğda bu def'a Defterhâne-i âmiremden ihrâc ve emr-i şerîfime matviyyen tarafına irsâl olunan Erzurum Eyâletinin nâ-mevcûd defterlerinde mastûr tîmârları ma'rifetin ve alay beyleri ve sancak muhtârları ma'rifetleriyle evvel emirde ber-vech-i muharrer atîk mülâzımlara teklîf ve münferiden rağbet olunanları münferiden ve rağbet etmedikleri sûrette icmâllüsüne ilhâken ve icmâllü olmayanları dahî ber-mûceb-i hatt-ı hümayûnum hâsılâtı birer nefere vefâ idecek dereceye iblâğ ile üçü dördü ve beşi bir yere birikdirilerek rağbet iden mülâzımına arz ve yedlerinde emr-i âlî olan atîk mülâzım kalmadığı sûrette ma'rifetinle sancak sekenesinden erbâb-ı istihkâkdan [s.58] âher dirliği olmayarak müceddeden mülâzım intihâb ve ibtidâ mülâzemet arzı i'tâ itdirdikden sonra ber-vech-i muharrer birikdirmden tîmâr arz olunup atîk mülâzımlardan kat'â rağbet etmeyen olur ise yedlerinden adem-i rağbetlerini müş'ir sened ahzıyla mâ-dûnuna arz itdirerek tıbk-ı fermân olduğu üzre ifâ-yı me'mûriyyetine dikkat eyleyesin. Şöyle ki me'mûriyyet umûmen sancak yoklaması olmayup yalnız nâ-mevcûd tîmârların tevcîh arzını i'tâsından ibâret olmağla gönderilen defâtirden hâric-i mugâyir-i emr ve tenbîhât-ı şâhânem tama'a mebnî vaz'a cesâretin ve bir mâddede mugâyir-i fermân hareketin haber alınur ise te'dîbin mukadderdir ana göre amel ve hareket ve bâlâda tafsîl ve beyân-ı mevâddın bir nesnede hilâf-ı rızâ harekete cesâretle mes'ûl ve mu'âtâb olmakdan be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet ve siz ki alay beyleri-i mûmâ ileyhimâsız siz dahî mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle bâlâda ta'yîn ve tasrîh olunduğu vechile arz ve i'tâsına mübâderet ve emr ve tanbîhât-ı şâhânem hâlât vukû'a gelmekden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 213.

58/119

Husûs-ı âhara me'mûriyyetle el-yevm ol tarafda olan kâtib-i kethüdâ-yı sadr-ı azamı hulefâsından zikrî âtî husûsa bu def'a me'mûr ve ta'yîn kılınan Seyyid İbrâhîm Besîm zîde mecduhû ve Mar'aş Eyâleti elviye alay beyleri zîde kadrühüme hükim ki

Ricâl-i Devlet-i aliyyemden Matbah-ı âmirem emîni ve eyâletlü nâzırı olan Mehemed Emîn Fridevsî dâme mecduhûnun der-bâr-ı atûfet-karârıma takdîm eylediği bir kıt'a takrîri mefhûmunda eyâlet-i Mar'aş elviyesi neferâtı bu def'a Erzurum Vâlisi Vezîrim Yûsuf Zîyâ Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâluhû ma'rifetiyle yoklanup mevcûd ve nâ-mevcûdlarını defter birle ashâbı nâ-mevcûd tîmârların ba'zısı mülâzıma arz itdirildiği ve ba'zısına kimesne tâlib olmadığından o makûlelerin havâss-ı hümayûnuna tashîhi husûsunu müşârünileyh tahrîrâtında derc ve tastîr ve yoklama ve defterlerini Der-aliyyeme tesyîr eylemiş olduğuna binâ'en defâtir-i mezkûre eğerçi bâ-fermân-ı âlî Defterhâne-i âmireye hıfz olunmuş olup ancak zikr olunan tîmârlara kimesne tâlib olmaması perâkende ve kalîlü'n-nemâ olduğuna mebnî idüğü zâhir ve havâss-ı hümayûnuna tashîhinden ise birikdirilerek mülâzımına arz itdirmek üzere tevcih olunması teksîr-i süyûfu mûcib ve toprak bedel-i mîrî mâllarının tahsîlinde suhûleti müstevcib bir keyfiyyet olduğundan o makûle nâ-mevcûdların defterleri ihrâc olunup zikrî âtî vechle alay beylerine arz itdirmek üzere sen ki mûmâ ileyhsin me'mûr kılınmanı mûmâ ileyhe tahrîr ve ifâde etmekle defâtiri-i mezkûrede muharrer Mar'aş Eyâletinde vâki' nâ-mevcûd tîmârları mâ'rifetinle evvel emirde atîk mülâzımlara teklîf ile münferiden râğbet olanları münferiden ve râğbet etmedikleri sûretde icmâllü bulunanları icmâllüsüne ilhâken ve icmâllü olmayanları dahî bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince hâsılâtı birer nefere vefâ idecek dereceye iblâğ ile üçü dördü veyâhûd beşi bir yere birikdirilerek râğbet iden mülâzımlarını alay beylerine arz itdirüp ve yedlerinde emr-i âlî olan atîk mülâzımlar kalmadığı sûretde mâ'rifetinle sancak sekenesinden ve erbâb-ı istihkâkdan olup âher dirliği olmayarak müceddeden mülâzım intihâb ve ibtidâ mülâzemet arzı ve i'tâ itdürdükden sonra ber-minvâl-i muharrer birikdirmekten tîmâr arz olunmak ve atîk mülâzımlardan kat'â râğbet etmeyen olur ise yedlerinden adem-i râğbetlerini müş'ir sened ahzıyla mâ-dûnuna arz olunmak ve bu husûs sancakda umûm yoklaması olmayup ancak nâ-mevcûd tîmârların tevcih arzı i'tâsı zımnında me'mûriyyet olmamağla mukaddem mevcûd kayd olunmalarıyla defâtir-i merkûmede kaydları olmayan neferât yoklanmak ve nâ-mevcûd mâ'rifetinle bir gûne arz taleb iderler ise o makûlelere ta'arruz itdirilmeyüp irsâl olunan defterlerden hâric tîmârlara müdâhale olunmamak ve defâtir-i merkûmede muharrer tîmârlardan mukaddem arz olunmuş var ise mîr-alay ve muhtârlar arz olunduğu tarafına ihbâr itdikleri sûretde o makûlelerin

terk olunup sırf nâ-mevcûd ve alâ-[eyyi]-hâle kalan tîmârlar ber-minvâl-i muharrer arz olunmak fermânım olmağın me'mûriyyetini hâvî Dîvân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i âlî-şânım ısdâr ve defâtir-i mezkûre ile ma'an () ile irsâl olunmuşdur. İmdi sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin seni bu husûsa ta'yinden murâd-ı mücerred senden istikâmet ve dirâyet me'mûlüne mebnî idüğü ve eyâlât halkının teksîri ve süyûfun tevfirî matlûb-ı hümâyûnum olduğu ma'lûmun olduğda bu def'a [s.59] Defterhâne-i âmiremnden ihrâc ve emr-i münîfime matviyyen tarafına irsâl olunan Mar'aş Eyâletinin nâ-mevcûd defterlerinde mastûr tîmârları ma'rifetin ve alay beyleri ve sancak muhtârları ma'rifetleriyle evvel emirde ber-vech-i muharrer atîk mülâzımlara teklîf ve münferiden rağbet olunanları münferiden ve rağbet etmedikleri sûretde icmâllüsüne ilhâken ve icmâllü olmayanları dahî ber-mûceb-i hatt-ı hümâyûn hâsılâtı birer nefere vefâ idecek dereceye iblâğ ile üçü ve dördü ve beşi bir yere birikdirilerek rağbet iden mülâzımına arz ve yedlerinde emr-i âlî olan atîk mülâzım kalmadığı sûretde ma'rifetinle sancak sekenesinden ve erbâb-ı istihkâkdan âher dirliği olmayarak mücerreden mülâzım intihâb ve ibtidâ mülâzemet arzı itdirdükden sonra ber-vech-i muharrer birikdirmeden tîmâr arz olunup atîk mülâzımlardan kat'an rağbet etmeyen olur ise yedlerinden adem-i rağbetlerini müş'ir sened ahzıyla mâ-dûnuna arz itdirderek tıbk-ı fermân-ı hümâyûnum olduğu vechle ifâ-yı mübâşeretine dikkat eylesesin şöyle ki bu me'mûriyyet umûmen sancak yoklaması olmayup yalnız nâ-mevcûd tîmârların tevcîhi arzı i'tâsından ibâret olmağla gönderilen defterlerden hâric mugâyir-i emr ve tenbîhât-ı şâhânem tama'a mebnî vaz'a¹² cesâretin ve bir mâddede menâfî-i fermân hareketin haber alınur ise te'dîbin mukarrerdir ana göre amel ve hareket ve bâlâda tafsîl ve beyân olunan mevâddın birisinde edânî mertebe halâle rast harekete cür'etle mes'ûl ve mu'âtab olmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve siz ki eyâlet-i mezkûre elviye alay beyleri mûmâ ileyhimsiz siz dahî mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle bâlâda tenbîh ve takdîm olunduğu vechle arz i'tâsına mübâderet ve hilâf-i emr ü tenbîhât-ı şâhânem hâlât vukû'a gelmekden be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 1212.

¹² Metinde "vus'a" şeklinde yazılmıştır.

59/120

Çekmece-i sagîrden Arım`a? varınca yol üzerinde vâki` kazâların kudât ve nüvvâb ve mütesellimler ve voyvodalar ve yeniçeri serdârları ve a`yân vesâ`ir zâbitân ve iş erlerine hükim ki

Bu def`a sadr-ı azammım çukadârlarından Hâfız Ahmed zîde kadruhû ile Arım`a gönderilen altı yük hazîne-i mîrîyenin esnâ-yı râhda muhâfazâ ve muhâresesi esbâbının istihsâliyle sâlimen îsâli husûsuna ikdâm ve sa`y-ı ma-lâ-keâm olunmak lâzımeden olmakdan nâşî siz ki mevlânâ vesâ`ir mûmâ ileyhimsiz hazîne-i merkûm çukadâr-ı mûmâ ileyh ile her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazânıza dâhil olur ise gice ve gündüz muhâfazasına dikkat ve gider oldukda dahî esnâ-yı râhda muhâreseye kâfi müsella ve mu`temed cebelü neferâtı terfikiyle sâlimen kazâ be kazâ birbirinize irsâl ve emnen Arım`a îsâline ihtimâm olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve çukadâr-ı mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi hazîne-i merkûm çukadâr-ı mûmâ ileyh ile her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olunur ise leyl ü nehâr muhâfazasına ve anı müsella ve mu`temed cebelü neferâtı ta`yîniyle emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve savb-ı maksûda îsâli husûsuna bi`l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve ser-mû kusûr ve rehâvetden mübâ`adet eyleyesiz ve şöyle ki hazîne-i mezkûrenin muhâresesi emrinde kusûr ve rehâvet vukûyla bir gûne zarar ve gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise ol kazânın zâbitân ve iş erlerinden tazmîn itdirileceğinden başka muhâfazada tekâsül ve rehâveti zâhir olanların dahî hâl ü şânlarına göre mazhar-ı mu`âheze ve ikâb-ı şâhânem olacaklarında şüphe olmamağla ana göre hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ`il-i Şevvâl sene 212.

59/121

Bir sûreti,

Çekmece-i sagîrden Silistre`ye varınca tatarân-ı esfâdan () zîde kadruhû ile gönderilen beş yük hazîne için ber-vech-i meşrûh

59/122

Bir sûreti,

Çekmece-i sagîrden ...? varınca tatarân-ı esfâdan () zîde kadruhû ile irsâl olunan iki yük hazîne için ber-sibâk-ı muharrer

60/123

Bir sûreti,

Çekmece-i sagîrden Edirne`ye varınca tatarân-ı esfâdan () zîde kadruhû ile gönderilen altı yük hazîne için ber-minvâl-i muharrer

60/124

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa`âdetden Rumili Vâlîsinin bulunduğu mahalle varınca Rumili Vâlîsi müşârünileyhin tatarlârı Hâcî İsmâ`îl ve Sarı Osmân nâm tatarları ile gönderilen otuz yük hazîne için ber-vech-i meşrûh

60/125

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa`âdetden Vidin`e varınca Dergâh-ı mu`allâm kapucubaşlarından hâlâ Başbâkîkulu Dağıstanî Kethüdâsı Hüseyin dâme mecduhûnun Baş Çukadarı Hasan zîde kadruhû ile gönderilen altı yük hazîne için ber-vech-i meşrûh

60/126

Bir sûreti,

Âsitânedan Vidin`e varınca tatarân-ı esfâdan Alî zîde kadruhû ile irsâl olunan bir yük hazîne için ber-sibâk-ı meşrûh

60/127

Bir sûreti,

Der-aliyyemden Vidin`e varınca tatarân esfâdan Ârif zîde kadruhû ile Vidin`e irsâl olunan iki yük hazîne için ber-vech-i meşrûh

60/128

Bir sûreti,

Der-aliyyeden Niş`e varınca tatarân-ı esfâdan Ârif zîde kadruhû ile Niş`e gönderilen dört yük hazîne için ber-vech-i muharrer

60/129

Bir sûreti,

Âsitâne-i aliyyeden Vidin`e varınca Çirmen Mutasarrıfının iki nefer tatarı ile gönderilen hazîne için ber-sibâk-ı meşrûh

60/130

Bir sûreti,

Edirne`den ...? varınca tatarân-ı esfâdan Mustafâ zîde kadruhû ile Köstendil Mutasarrıfı Vezîr Osmân Paşa iclâluhûya gönderilen yigirmi bin gurus hazîne için ber-vech-i meşrûh

Fî Evâ`il-i Zi`l-ka`de sene 212.

60/131

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa`âdetden mîr-i mîrân-ı kirâmdan Payaslı Mehemed Paşa`nın bulunduğu mahalle varınca mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhın tatarlarından İbrâhîm ve Mehemed zîde kadrühimâ ile gönderilen dört yük hazîne için ber-sibâk-ı sâbık

60/132

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa`âdetden Vidin`e varınca tatarân-ı esfâdan Mehemed zîde kadruhû ile Vidin`e irsâl olunan iki yük hazîne için ber-vech-i meşrûh

Fî Evâhir-i Zi`l-ka`de sene 212.

60/133

Erzurum Mollâsına ve Dergâh-ı mu`allâm kapucubaşlarından Erzurum Gümrükçüsü ( ) dâme mecduhûya ve Erzurum Mütessellimi ( ) zîde mecduhûya hükim ki Hâlâ Darbhâne-i amîrem Nâzırı Mîr Mustafâ İzzet dâme mecduhûnun der-bâr-ı ma`delet karârıma takdîm eylediği takrîrinde Âsitâne-i aliyyemin tüccâr ve sarrâfları emti`a dâd u sitâdından ve akçe güzeştesi kârlarından fâriğ ve memnû`ı bâ-hatt-ı hümâyûn bi`d-def`at sudûr iden fermân-ı âlî-şân ile memnû` derâhîm ve denânîr-i atîka ve meskûkât-ı Efrenciye bey` u şîrâsını i`tiyâd idüp is`âr ve Darbhâne-i amîreme küllî hasârı îcâb itdiğinden mâ`adâ bu bâbda amel ve gümrükçünün zararları cânib-i mîrîye râci` olduğundan kat`-ı nazar İran taraflarını atîk sikkeye ve nükûd-ı Efrenciyeye tergîb idüp sikke-i hasene-i şehr-yârânemin i`tibârından iskâtına sebep oldukları zâhir ve Revan tarafından celîler küllî kâr etmek niyetiyle iki yüz bin re`s ganem getürmek [s.61] emelleri iken ol mikdâr koyunun bahâsını atîk sikke-i İslâmiyyeden ve sikke-i Efrenciyeden tedârük adîmü`l-imkân ve bu keyfiyyet senevî Âsitâne-i aliyyem için otuz kırk bin ganem gelmesine bâdî olduğu beyânıyla sikke-i İslâmiyye-i atîka ve sikkehâ-i mütenevvi`a-i Efrenciyeyi ma`rifetiniz ile zabt ve ma`rifet-i şer`le tahrîr ve

mahall-i me'mende hıfz ve Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ eylemeniz içün size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve ifâde etmekle siz ki gümrükçü ve mütesellim-i mûmâ ileyhimâsız vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve gümrükçi-i mûmâ ileyhimâsız keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh sikke-i İslâmiyye-i atîk ve sikkehâ-i mütenevvi'a-i Efrenciyyeyi ma'rifetiniz ile zabt ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve mahall-i me'mende hıfz birle keyfiyyeti Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya ikdâm ve mübâderet ve hilâfî hâlet vukû'u tecvîz olunmakdan hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-ka'de sene 212.

61/134

Yalakabad ve Pazarköy Kazâları Nâ'iblerine ve a'yân ve voyvoda ahâlîlerine hükim ki

Yalakabad Kazâsında Kız Derbendi re'âyâ ve derbendci fukarâları gelüp Pazarköyü Kazâsına tâbi' Erdirekli? Karyesinden Gedik oğlu ve Yalakabad Kazâsına tâbi' Dereköylü Mollâ oğlu ve Kartal Nâhiyesinden Fettâh nâm eşkıyâlar Yorgi diğêr Acî? Yorgi zımmîler çend-rûz mukaddem ve hâlâ havâlî ve karyede tecemmû' birle geşt ü güzâr ve sekene-i kurâ ve ebnâ-yı sebîle ve derbendcilerine îsâl-ı hasâra ibtidâr ve emniyyet ve asâyiş-i re'âyâ ve sekene ve berâyâ meslûb olduğı inhâ ve şerr ü mazarratları üzerlerinden ref' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru istid'â olunmağla siz ki mevlânâ ve a'yân ve vücûh-ı ahâlî-i mûmâ ileyhimsiz ahâlî-i memleket ve ebnâ-yı sebîlin emn ü râhât ve selâmeti matlûb-ı ikdâm ve ihtirâm ve cihân-dârânem eşkıyâ üzerlerine masrûf olmağla inhâ olduğı üzre eşkıyânın tecemmû' ve ta'addîleri ref' olduğı sûretde mu'arrız-ı şer' ve vücûh-ı memleket ma'rifetiyle berâber hakîmânenin icrâsıyla tefrîk-i cem'îyyet ve men' ü def'-i ta'addîlerine mübâderet ve memnû' olmayup yine havâlî-i mezbûrede geşt ü güzâr ve sekene-i kurâ ve ebnâ-yı sebîle ve derbend bekçilerine îsâl-i hasâr iderler ise bu makûle mazarr-ı ibâd olan eşkıyânın adamları her bir olup bi'l-ittifâk ahz ve i'lâmlarıyla fukarâ üzerlerinden şerr ü mazarratlarının men' ü def'ine ve ahâlî ve ebnâ-yı sebîle te'mîne dikkat ve bu bahâne ile fukarâyâ bu gûne ta'addî ve hasâr vukû'unu tecvîzden mübâ'adet olunmak fermânım olmağın imdi vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan ahâlî ve re'âyâ vesâ'ire ıyâl sa'dû'l-iktirân-ı şâhânemde emn ü râhat ve âsâyiş ve te'mîn-i mâlları ve ta'addî ve halt-ı eşkıyâ üzerlerinden men' ü def' olunmasını husûs-ı matlûb ve mülzem-i

dâverânem olduğu ve bu vechle zulm ve ta‘addî vukû‘una rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki mevlânâ ve a‘yân vesâ‘ir mûmâ ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda eşkıyâ-yı merkûm havâlî-i merkûmede ve ahâlî-i sekene ve derbendcilere ta‘addî ve hasârları tecemmû‘ nefsü’l-emre ve ebnâ-yı sebîle muvâfık olduğu sûretde tedâbir-i hak[î]mânın icrâsına ma‘rifetiniz ve ma‘rifet-i şer‘le tefrîk-i cem‘iyyet vaz‘ [ve] ta‘addîleri husûs-ı emrine mübaderet ve memnû‘ olmayup yine havâlî-i mezkûreden mürûr u ubûr ve sekene-i kurâ ve ebnâ-yı sebîle derbendcilerine îsâl-i mazârr iderler ise mazarr-ı ibâd olan eşkıyânın adamları heder olmağla bi’l-ittifâk ahz ve adamlarıyla fukarâ üzerlerinden şerr ü mazarratlarının ve ahâlî ve ebnâ-yı sebîlin te‘mîni esbâbının istihsâline ihtimâm ve dikkat ve bu bahâne ile fukarâ-yı ra‘iyyete ve bî-cürm kimesnelere hilâf-ı emr ü rızâ ta‘addî ve hasâr ve hareket gûne emr-i şerîfimin adem-i infâzını mûcib hâlet vukû‘undan hazer ve mûcânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Zi’l-hicce sene 1212.

61/135

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından İstanbul Gümrük Emîni Hüseyin dâme mecduhûya hüküm ki

Tüccâr tâifesinden ma‘lûmu’l-esâmî tâcirler Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl idüp bunlar diyâr-ı Efrencden Der-aliyyeme ve havzâ-i İzmir İskelesine berren ve bahren nakl itdikleri emti‘a-i Efrenciyeden Efrenc ta‘rîfesi üzre yüzde üç hesâbıyla resm-i gümrüğü virilen ruhsat-ı seniyyeme mebnî edâ olunur iken ba‘zen müdâhaleden hâlî olmadığın inhâ ve ol bâbda inâyet istid‘â ve fîmâ ba‘d nizâ‘ı mûcib ve usûl-i ticâretlerinin râbitasını ve gümrüğe ve tüccâra hasârı müstelzim olmayacak vechle tanzîmi husûsu sen ki gümrük emîni-i mûmâ ileyhsin sana lede’l-havâle bu makûle Devlet-i aliyyeme re‘âyâ tüccârından diyâr-ı Efrenciyeden metâ‘-ı Efrenciye nakl iden tüccârlarına İstanbul Gümrük Ümenâsı tarafından [s.62] mührü mutâbık virilen ma‘mûlün bih izni hâvî tezkirenin ibâresinde Âsitâne-i aliyyede mukîm tüccârdan () nâm tâcirin Efrenc memâlikinden İzmir ve Asitâne`ye berren ve bahren gelüp ve giden emti‘a ve eşyâsından Efrenci ta‘rîfesi üzre yüzde üç hesâbıyla resm-i gümrüğü ahz olunmak ve kezâlik bilâd-ı İslâmiyyeden hâsıl olup İstanbul ve Galata ve Karaköyü`ne gelüp giden emti‘a ve eşyâsından dahî müsellim gümrüğü misüllü yüzde dört hesâbı üzre resm-i gümrükleri ahz ve tahsîl olunmak içün mart ibtidâsından bir sene kâmile şubatı gâyetine değin izn virilmiş olduğu muharrer olup bu müsâ‘adeye

mazhariyyetleri ancak re'âyâyı Devlet-i aliyyemin emti'a-i Efrenciye getürmeleri müste'menân tüccârına tensîbe ile fevâ'id-i mülkiyeden ma'dûd olduğundan fakat diyâr-ı Efrenciyeden metâ' getürüp ve götürdükleri için olduğu ve gümrük ümenâsının işbu memhûren senevî yedlerine virilen tezkireye tüccâr-ı mersûmûn taraflarından ber-mu'tâd senevî gümrük sandukuna dört yüz küttâb ve nâzırları vesâ'irlerine avâ'id olarak yüz gara sikke cem'an beş yüz yetmiş gurus virile gelmekle mâdem ki İstanbul Gümrüğü ümenâsı olanlar memhûren yedine izni hâvî ibâre-i mezkûre üzre tezkire i'tâ eylediği te'hîrin senesi hitâmına dek tezkiresi mücebince ahz ve i'tâsına mûmâna'at-ı vâhid tarafeyn muhâlefet eylememek ve me'zûn olan tâcir-i mersûma senesi hitâmında izn tezkiresi temhîr ile sene-i atîsini? aldığı hâlde emti'a ve eşyâsından ber-müceb-i şürût sâ'ir re'âyâ misillü yüzde beş gümrük almak ve cânib-i gümrüğe hasârı mûcib olmamak ve bu husûs mücerred gümrük ümenâsının avâ'id-i kadîme-i mezkûre ile memhûren bir sene evvel izn tezkiresi virdiği te'hîre kemâ-kân izne tâlib olduğu hâlde fîmâ ba'd sene-be-sene avâ'id-i zâ'ire olarak nesne talebiyle rencide olmamak ve bu vechle bâ-tezkire me'zûn olanlar dahî yedlerinde olan tezkirenin tıbk-ı inâyet vasfına mugâyir ve cânib-i mîrîye zararı mûcib ve asl-ı şürût-ı gümrüğe mazarr hareket etmemek ve gümrük ümenâsı taraflarından dahî fîmâ ba'd resm-i gümrük için mukâvele-i mezkûreye menâfî te'hîrden avâ'id-i kadîmelerinden ziyâde nesne mutâlebesinde olmamak üzre usûl-i ticâretlerine müsâ'ade-i aliyyem erzânî kılınup yedlerine bir kıt'a emr-i şerîfim i'tâsı husûsunu i'lâm etmekle i'lâmın mücebince Dîvân-ı hümayûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr olunmuşdur. İmdi bâlâda tafsîl ü beyân olduğu üzre amel ve harekete dikkat ve mugâyir-i vaz'dan mübâ'adet olunmak matlûb idiği ve ma'arif kılınmasına ilm ü haberi i'tâ olunduğu sen ki gümrükçü-i mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete ihtimâm ve dikkat olunmak hilâfî hâlâta tecvîz olunmamak bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-ka'de sene 212.

Mücebince amel oluna deyü emr-i şerîf ünvânına hatt-ı hümayûn keşide kılınmıştır.

Harc-ı tezkire mutâlebe olmasına dâ'ir mu'ahharan virilen nizâm kaydı Avrupa

Tüccârı zimmetlerinde mukayyedir?

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 217.

Ma'den kalemine ilm ü haberi verilsin.

Cezayir-i garb Vâlisi Vezîrim Hasan Paşa'ya ve Cezayir Kādîsına ve murâbitîn zîde kadruhüme hükim ki

Medîne-i İzmir'de mukîm olup [ehl-i] zimmet tüccâr tâ'ifesinden ma'lûmü'l-esâmî zimmîler bin iki yüz yedi senesi evâ'ilinde medîne-i İzmir İskelesinden iki kıt'a Felemenklü sefinelerine altı yüz elli kise yük emti'a-i mütenevvi'a vaz' ve tahmîl ve Felemenk cânibine li-ecli't-ticâre ba's ve tesyîr eylediklerinden sefîneteyn-i merkûmeteyn Cezâyir sefâyinine tesâdüf gelmekle derhâl ahz ve gereft ve derûnunda mevcûd eşyâsıyla Cezâyir'e irsâl olunduğu ve eşyâ-yı mütenevvi'a Devlet-i aliyem re'âyâsı eşyâsı olduğunu iş'âr iden İzmir Gümrüğünden muhâsebe ve ma'mûlün bih defterini ibrâz ile inâyet istid'â eylediklerinden sefîneteyn-i mezbûreyn her ne kadar Felemenk sefineleri ise dahî derûnlarında olan eşyâ-yı mezkûre Devlet-i aliyem re'âyâsı mâlî olup Cezâyir taraflarından igtisâb olunması Felemenk mâlî zannıyla sehve mebnî olduğunda iştibâh olmadığı ve Devlet-i aliyem re'âyâsı mâlî olan eşyâ-yı mütenevvi'a-i mezkûrenin bir hılâlî zâyî' ve telef olmayarak ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar Devlet-i aliyemdem olan tüccâr-ı mersûmûna redd ü teslîme dikkat ve eğer eşyâ-yı merkûme zâyî' ve fûrûht olunmuş var ise nakden bahâsı i'tâsıyla tüccâr-ı mezkûre gadrdan sıyânet olunmak için sâdır olan emr-i şerîfim kapudan-ı deryâ tarafından mübâşir ta'yîn ve tüccâr-ı merkûm taraflarından [s.63] bir nefer vekîlleri terfîk ve defter-i mezkûresini irsâl olunduktan sonra sefîneteyn-i mezbûreyn derûnlarında kendü mâllarından başka Felemenklü mâlî olarak iki bin kiselikden mütecâviz emvâl olduğunu ve cümlesini Cezâyirlü yedine almış olduklarını ve emr-i şerîfimle mübâşir ve vekîl-i merkûmân tüccâr mâlını lede'l-mutâlebe ve hilâf-ı emr ü rızâ menâfi-i kâ'ide a'zâr ve illet-i vedî'a îrâdıyla mübâşir ve vekîl-i merkûmânı tehîdest avdet itdirildiğini tüccâr-ı merkûma tekrâr bâ-arz-ı hâl inhâ ve İzmir Gümrüğünden virilen kâ'ime mücebince mâlları tahsîl ve ihkāk-ı hâkk olunmasını istirhâm eylediklerinden ocağ-ı mezkûr ile Felemenkli Cumhûru beyninde muhârebe tekevvün idüp kırk? gün? tarafında tesâdüf idenler Felemenk sefinelerine zarar ve ahz u seby misillü gezend vâki' olmamak üzere i'lân ve işâ'at eyledikleri ve ol vakitte ihrâc eyledikleri korsanları medîne-i merkûme içinde dokuz kıt'a Felemenk tüccâr gemilerini ahz ve Cezayir'e getürmüşler iken kable'l-iktizâi'l-müddet olduğundan zikr olunan dokuz tekneye ta'arruz olunmayup sebîlleri tahliye ve Cezayir kapudanları

müdâhale olduğunu ve sefine-i mezkûre müddet-i mezkûre ...sından? sonra ahz olunup humûlesi olan eşyânın kâ'imesi ve gerek sârife? ta'bîr olunan alâyım? makûleleri Felemenk tüccâr isminde bulunmadığı emr-i şerîf-i merkûma cevâp olarak vârid olan tahrîrâtta iş'âr ve kâ'ide-i deryâ üzre Cezayirlü isminde mâlî olup bu sûretde re'âyâ dahî mâlını Felemenklüden talep etmek lâzım geleceğini gelen adamları takrîr etmiş olduklarını memâlik-i mahrûsede vâki' re'âyânın tüccâr mâddesine mu'âvenet dahî lâzımeden ve emvâl-i mezkûre sahîh re'âyâ mâlî olduğu mütehakkık olduğu hâlde ihkāk-ı hakk olunmak merâsim-i ra'ıyyet-i nüvâzîden idüğünü Kapudan-ı deryâ Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhû i'lâm ve emvâl-ı mezkûre sahîh re'âyâ mâlî olduğu i'lâmdan ve bâlâda mezkûr emr-i şerîfimde muharrer gümrük kâ'imelerinden müstebân olmağla vech-i meşrûh üzre emvâl-i mezkûrenin bir hılâli zâyî' ve telef olmayarak cümlesinin alâ-eyyi-hâl tüccâr-ı mersûmuna redd ü teslîm ile ihkāk-ı hakk olunmak için te'kîdi şâmil bin iki yüz sekiz senesi evâ'il-i Şevvâlinde emr-i şerîfim sâdır olmuşken emvâl-i merkûm redd ü teslîm olunmadığından eşyâ-yı mezbûre dâimelü? akçe ile iştirâ olunmuş olduğundan güzeştisi gün-be-gün narhı bularak deyü kesîreye müstagrık? ve ahvâlleri gâyet perîşân ve gâyet şâyân olanların tüccâr-ı mersûma tekrâr bâ-arz-ı hâl lede'l-inhâ ve ve'l-istid'â mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak için iki yüz on senesi evâ'il-i Zi'l-ka'desinde dahî emr-i şerîfim sâdır olmuşidi. Bu def'a tüccâr-ı merkûmenin der-bâr-ı ma'delet-karârıma takdîm eyledikleri bir kıt'a arz-ı hallerinde emvâl-i merkûmeyi leyt ü la'alle ile redd ü teslîmden imtinâ' ve ekl ü bel' dâ'iyyesinde olup ahvâlleri diğer gün olduğundan inhâ ve bu bâbda inâyet istid'â ve husûs-ı mezbûr kapudan-ı deryâ vezîrim müşârünileyhe lede'l-havâle re'âyâyı mesfûrenin mâlî fi'l-vâki' Felemenk sefinesinde su'ûbet? bularak kazâ ve bir ...? olur ise Felemenklü'den edâ olunmak üzre mâ'adâları vechle vaz' ve tahmîl olunup ve Cezayir Ocağıyla Felemenklü beyninde muhârebe tahakkuk eylediği Felemenklü'nün ma'lûmu olmuş mevâddan olup ve Cezâyirlü'den yedinde olan emvâl-i re'âyâ Felemenklü tarafından tanzîm olunmak musâlaha ...? konsolosları tarafından ta'ahhüd olunmuş bu bâbda mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim Cezayir tarafına vârid olduğu hengâmında Felemenklü'nün ...? ihtilâli vaktine tesâdüf eylediğinden sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafından tazyîk sûretleri mümkün olmadığından mâ'adâ bu tarafda mukîm Felemenklü ilçisi ol esnâda nezd-i müşârünileyhe gelüp bu mâdde tekrâr tarafından tahrîr olmaması istirhâm etmiş ve

mevâzi‘ -i merkûm şimdilerde mündef‘i olmuş olduğundan Cezayir Ocağından tanzîmi iktizâ etmekle ber-vech-i meşrûh ta‘ahhüdlerine göre emvâl-i merkûmenin ibkâsı ve bu keyfiyyetin ber-vech-i kat‘î tanzîmi husûsuna ikdâm olunmasıçün emr-i şerîf sudûrunu kapudan-ı deryâ vezîr-i müşârünileyh i‘lâm etmekle i‘lâmı mûcebince amel olunmak fermânım olmağın te‘kiden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi emvâl-i merkûmenin ber-vech-i ta‘ahhüd ibkâsı ve bu keyfiyyetin kat‘an tanzîmi matlûb-ı mülûkânem idüğü ve ihmâl ve tesâmüh ile ibtâl-i hakkı mûcib hâlet ve hareket vukû‘una rızâ-yı aliyyem olmadığından siz ki vezîr-i müşârünileyh ve mevlânâ vesâ‘ır mûmâ ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh muktezâ-yı ta‘ahhüdlere üzre emvâl-ı merkûmenin ibkâsı ve bu keyfiyyetin ber-vech-i kat‘î tanzîmi husûsuna mezîd ihtimâm ve dikkat ve hilâfından şer‘at-ı garrâ ve mugâyir-i emr ve rızâ ibtâl-i hakkı ve akdi mûcib hâlet ve hareket hudûsunu tecvîzden bu bâbda tevakkî ve mübâ‘adet olunmak bâbında.

Fı Evâhir-i Zi‘l-ka‘de sene 212.

64/137

Liman Nâzırı () zîde mecduhûya ve Kavak Ustasına () ve Hisar Gümrüğü Emîni () zîde [kadru]himâya hükim ki

Buhara sekenesinden eş-Şeyh el-Hâc Abdullâh Özbeği zîde sulâhanın Südde-i sa‘âdetime takdîm eyledikleri arz-ı hallerinde bu edâ-yı farîza-i hacc idüp bu def‘a Bahr-i siyâhda sefine ile bahren vilâyeti cânibine azîmet murâd eylediğın inhâ ve boğazdan mürûruna mûmâna‘at olmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â etmekle vech-i meşrûh üzre mürûruna mûmâna‘at olmamak fermânım olmağın imdi siz ki Liman Nazırı vesâ‘ır mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh merkûm Şeyh el-Hâc Abdullâh Özbek Beyin vilâyeti cânibine azîmetiçün sefine ile Bahr-i siyâh boğazından imrârına mübâderet ve bî-vech meks olduğunu mûcib hâlet vukû‘undan tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâ‘il-i Zi‘l-hicce sene 212.

64/138

Bir sûreti,

El-Hâc Abdullâh istid‘âsıyla ber-vech-i muharrer

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

64/139

Ohri Sancağı Mutasarrıfı olup bu def'a Ağrıboz ve Karlılı Sancakları kendüye tevcîh ve ihsân olunan Alî Paşa zâde Muhtâr dâme ikbâluhûya hükim ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin mîr-i mîrân-ı kirâmım beynlerinde yarar ve kâr-güzâr ve müstakîmü'l-etvâr ve gayret-şî'âr olup şimdiye dek me'mûr ve müstahdem olduğun hidemât-ı aliyyemin ber-vefk-i rızâ te'diye ve tesviyesinde ibrâz-ı âsâr-ı sadâkat ve istikâmete sarf-ı iktidâr idegeldiğin bedî-dâr ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hidemât-ı pesendîde zuhûru me'mûl ve melhûz-ı şehryârânem olduğu müstehakk anı'l-iş'âr olduğuna binâ'en Ağrıboz ve Karlılı Sancakları ber-vech-i arpalık sana tevcîh olunmasını hâlâ Kapudan-ı deryâ Vezîrim Ser-asker Hüseyin Paşa iclâluhû iltimâs eylediğine ibtinâ'en avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden şerefyafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûnum-ı şevket-makrûnum mücebince zikr olunan Ağrıboz [ve] Karlılı Sancakları ber-vech-i arpalık sana tevcîh ve ihsân-ı dâverânem olup senin bulunduğu mahallde lüzûmun olmakdan nâşî livâ-i mezbûru perhîz-kâr ve re'âyâ-perver ve müstakîmü'l-etvâr mütesellim ile zabt ve ahâlî ve sekenesinin himâyet ve sıyânetlerine ikdâm ve dikkat eylemen fermânım olmağın me'mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet-i me'mûriyyetin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh livâ-i mezbûru re'âyâ-perver ve zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâyı muktedir mütesellim nasbıyla zabt u rabt ve hıfz u hirâset-i kal'a ve memleket ve def'-i şürûr-ı fesede ve erbâb-ı mazarrat husûslarına ihtimâm eylemesini mütesellimine tavsiye ve tenbîhe mübâderet ve senden me'mûl olan harekât-ı âkılâne ve etvâr rızâ-yı hubûbâneyi ibrâz ile hakkında der-kâr olan hüsn-i zann ve teveccüh-i mülûkânemi te'yîd ve tasdîkine dikkat ve edânî mertebe hilâf-ı me'mûl vaz' ve hareket vukû'unu tecvîzden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i sene Zi'l-hicce sene 212.

65/140

İzmir Kādîsına hükim ki

Devlet-i aliyyem tüccârının Nemçe tüccâr sefinelerine tahmîl eyledikleri eşyâlardan lâzım gelen rüsûmâtı gerek kable's-sefer ve gerek akab-ı musâlahada edâ iderler iken birâz vakitden berü gerek Âsitâne ve İzmir ve gerek sâ'ir Devlet-i aliyyem iskelelerine

Nemçe sefineleriyle vürûd iden ticâret mâlından lâzım gelen rûsûmâtı Devlet-i aliyyem tüccârı edâda tereddüd eyledikleri beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfîm sudûrunu Der-aliyyemde mukîm Nemçe ilçisi bu def'a tahrîr ve istid'â etmekle Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz ahdnâme-i hümâyûna mürâca'at olundukda Devlet-i aliyyeme tâbi' olan tüccâr hasâra¹³ tâbi' tüccâr sefinelerine süvâr ve tahmîl-i eşyâ iderler ise Françe pâdişâhı ve İngiltere ve Netherlande sefinelerine süvâr olanların viregeldikleri rûsûmâtı bunlara dahî vireler deyü mukaddemâ Nemçelüye i'tâ olunan Pozrafça ahdnâmesinde mûnderic ve mastûr olup kaldı ki bu husûs zımnında Devlet-i aliyyem tüccârı ile müste'menân beyninde fi'l-asl bir gûne nizâ' ve kıyl ü kâl yoğiken biraz vakitden berü bu bâbda nizâ' ve şikâyet zuhûruna mebnî bunun sebep ü menşe-i ne idiği taharrî olundukda bir müddetden berü Devlet-i aliyyem tüccârı reft-be-reft Frengistan'da olan şerîkleri ma'rifetleriyle memâlik-i Devlet-i aliyyeme ve bedel-i vesâ'ireye ve memâlik-i İslâmiyyeden Efrenc memâlikine emti'a ve eşyâ nakl ve fûrûhtuyla Avrupa tüccârına izhâr-ı meyl ü rağbet etmekde olup ancak tüccâr-ı mezkûra li-ecli'-ticare iştirâ ve ihrâc eyledikleri emti'a ve eşyâlarını nevleriyle yine Efrenc sefinesine vaz' ve tahmîl etmeleriyle o makûle ticâret mâlını Avrupa tüccârı kangı limanın tüccâr sefinesine tahmîl iderler ise ol devletin konsolos ve elçisi bulunan mahalle ol eşyânın li-ecli't-bey' vürûdunda birbirleri beynlerinde ez-kadîm cârî olan âdet üzre elçiler ve konsoloslara konsolota ta'bîriyle birer mikdâr resm viregelmiş olduklarına binâ'en Devlet-i aliyyemin tüccârının dahî Efrenc sefinesiyle Der-sa'âdetime tevârüd iden eşyâlarından bu tarafda olan elçiler ve İzmir vesâ'ir sevâhile gelen emti'a ve eşyâdan konsoloslar ve vekîlleri zikr olunan konsolota resmini taleb ve tahsîl ve taşrada ba'z mahallerde ziyâde akçe talebiyle tüccârın mâllarını derûn-ı sefinede tevkîf etmeleriyle giderek işbu konsolota mâddesi zımnında Devlet-i aliyyem tüccârıyla müste'men konsolosları beyninde adem-i muvâfakat ve nizâ' ve şikâyet tahaddüs idüp ma' hazâ Devlet-i aliyyemin ehl-i İslâm ve ehl-i zimmet tüccârından konsolota resmi alınması düveliden fakat bir kaçının ahdnâmelerinde mûnderic ve mâ'adâ ahdnâmelerin ba'zısında konsolota resmi hemân Efrenc tüccârına mahsûs olmak üzre mastûr olup ba'zısında dahî buna dâ'ir hiçbir kayd ve şûrût tasrîh olmamış idiği ahdnâmeler kuyûdundan müstebân iken her kangı devletin tüccâr sefinesiyle

¹³ Metinde "câsâra" şeklinde yazılmıştır.

Devlet-i aliyyem tüccârının ticârete müte'allik Frengistan`dan emti'a ve eşyâları zuhûr ider ise ahdnâmelerinde konsolota resmi tahsîline mesâg olan ve olmayan resm-i mezkûru tüccârdan taleb ve iddi'âdan hâlî olmayup Devlet-i aliyyem tüccârı dahî ahdnâmelerin cümlesinde yük mesâgı vardır zannıyla asl-ı nevl sefinden başka olarak havâle ve nâ-havâle konsolota resmi nâmıyla birer mikdâr akçe edâ ve müste'men konsolosları ve ilçilerini iskât ve irzâ etmekde oldukları tahkîk olunmuş olduğundan mâ'adâ ahdnâmelerinde resmi mezkûrun tahsîli musarrah olmayan mâllardan ba'zısının konsoloslarının konsolota resmi iddi'âsına i'tibâr olunmamak ve tüccâr-ı Devlet-i aliyyemden aldıkları konsolota resmi istirdâd olunmak üzere Devlet-i aliyyem tüccârı istid'âlarıyla İzmir vesâ'ir ba'z mahaller hükkâmına hitâben bundan akdem birkaç kıt'a evâmîr-i aliyyem dahî sâdır olup lâkin umûmî olmadığından yine Devlet-i aliyyem tüccârıyla müste'men konsolosları beynlerinde nizâ' münkat' olamamağla ba'd-ez-în [s.66] tüccâr ile müste'menân beynlerinde nizâ'ı mûcib hâlet kalmayacak vechiyle muktezâ-yı uhûd ve şürûta tatbîk olunarak bu mâddenin taht-ı râbîta ve nizâma idhâlî lâzım gelmek hasebiyle bu sûretde fimâ ba'd Devlet-i aliyyem tüccârı resm-i mezkûru Françe ve İngiltere ve Nemçe ve Netherlande misillü ahdnâmelerinde nassen ve delâleten mesâg olup öteden berü bi't-terâzî mu'tâd üzere viregeldikleri düvelin ilçileri ve konsoloslarına edâ etmek mâ'adâ ahdnâmelerinde nassen ve delâleten resm-i mezkûru iddi'âya istihkâkları olmayan düvelin ilçe ve konsolosları şimdiye dek ala gelmiş olduklarını ser-rîşte ittihâdıyla yine konsolota resmi talebine tasaddî eylediklerinde ahda mugâyir olduğuna binâ'en o makûlelere kat'îce cevâb virilmek bâlâda mûnderic ahdnâme-i hümâyûnda rûsûmâtın mikdârı musarrah olmadığından öteden berü bi't-terâzî alınageldiği vechle diyâr-ı İslâmiyye iskelelerinden Nemçe sefînesine tahmîl ile yine memâlik-i İslâmiyyeden bir mahalle nakl olunan ticâret mâlından gümrük ta'rîfe defterinde mukayyed olan eşyânın fiyâtına göre terâzî cânibleriyle ber-mu'tâd alınagelen konsolota resmi kemâ-fi's-sâbık te'diye itdirilmek ve ziyâde talebi ve noksân teklîfleriyle ba'd-ez-în şikâyet ve tasaddî'î mûcib hâlet kalmamak husûslarına irâde-i şâhânem ta'alluk eylediği beyânıyla Nemçe ilçisi mûmâ ileyh tarafına başka ve Dubrovnik Cumhûru Devlet-i aliyyemin dört yüz seneden mütecâviz cizye-güzârı mutî' ve sadâkat-kârı olup sâye-i inâyet-vâye-i Devlet-i aliyyemde tüccârına müte'allik ba'z bu makûle şeyler ile ta'ayyüş ve temettu' idgeldikleri zâhir ve sefînelerine tahmîl olunan ticâret mâlından mâ-tekaddümden

berü ber-mu'tad konsolota resmi alagelmış oldukları İstanbul Gümrüğü Emîninin mukaddem ve mu'ahhar takdîm eylediği i'lâmları mefhûmlarından bâhir olmağla bu def'a ehl-i İslâm tüccârı müstesnâ kılınarak fakat Devlet-i aliyyemin ehl-i zimmet tüccârından öteden berü alınageldiği vechle konsolota resmi tahsîli husûsunda cumhûr-ı mezkûrun istid'âlarına şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince müsâ'ade-i şâhânem erzânî kılındığı cihetden fimâ ba'd diyâr-ı İslâmiyye iskelelerinden Dubrovnik sefinesine tahmîl ile yine memâlik-i İslâmiyyeden bir mahalle nakl olunan eşyâdan konsolota resmi taleb olunmamak şartıyla fakat memâlik-i Frengistan'a nakl ve kezâlik Frengistan'dan sahîh Dubrovnik sefinelerine tahmîl olunan ticâret mâlından gümrük ta'rife defterinde mukayyed olan eşyânın fiyâtına göre terâzi-i cânibeynleriyle ber-mu'tad alınagelen konsolota resmi kemâ-fi's-sâbık edâ itdirilmek üzre cumhûr-ı mezkûrun Der-sa'âdetimde mukîm vekîli tarafına virilmek üzre dahî başka evâmir-i şerîfem ısdâr olunmuş olmağla fimâ ba'd konsolota resmi düvelde kanısına virilmek iktizâ ideceğini ve mâ'adâ kimlere virilmeyeceğini bilüp ana göre amel ve hareket eylemeleriçün tûcâr yedine i'ta olunmak üzre işbu emr-i şerîfim ısdâr olunmuştur. İmdi fimâ ba'd Françe ve İngiltere ve Nemçe ve Netherlande misillü ahdnâmelerinde nassen ve delâleten mesâg olup öteden berü ve bi't-terâzî mu'tad üzre virilegelen konsolota resmi kemâ-fi's-sâbık ancak o makûlelere edâ olunmak ve mâ'adâ ahdnâmelerinde nassen ve delâleten resmi mezkûru iddi'aya istihkâkları olmayan düvelin ilçî ve konsolosları şimdiye dek ele gelmiş olduklarını ser-rîşte ittihâzıyla yine konsolota resmi talebine tasaddî eylediklerinde ahde mugâyir olmadığına binâ'en o makûlelere [s.67] kat'ice cevâb virilmek bâlâda beyân olunduğu üzre Dubrovnik Cumhûru sinîn-i adîdeden berü Devlet-i aliyyemin cizye-güzârı olup kadîmden berü ber-mu'tad konsolota resmi ala gelmiş oldukları ve tüccârına müte'allik ba'z bu makûle şeyler ile sâye-i Devlet-i aliyyemde ta'ayyüş ve temmettu' ide geldikleri bedî-dâr olmak hasebiyle bu bâbda vakî' olan istid'âları karîn-i is'âf kılınmak husûslarına irâde-i şâhnem ta'alluk eylediği ve ber-vech-i meşrûh bu def'a ehl-i İslâm tüccârı müstesnâ kılınarak fakat Devlet-i aliyyemin ehl-i zimmet tüccârından öteden berü bi't-terâzî oluna geldiği vechle memâlik-i Frengistan'a nakl ve kezâlik Frengistan'dan sahîh Dubrovnik sefinlerine tahmîl ile Âsitâne ve İzmir vesâ'ir bilâd-ı İslâmiyye iskelelerine getürdükleri ticâret mâlından gümrük ta'rifesinde mukayyed olan fiyata göre terâzî cânibeynleriyle ber-

mu'tâd alına gelen konsolota resmi kemâ-fi's-sâbık te'diye itdirilmek üzre cumhûr-ı mezkûrun vekîli tarafına diğér emr-i şerîfim verilmiş olduğı İstanbul Gümrüğü Emînine ilm ü haberi i'tâ olunduğı sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda işbu emr-i şerîfimi sicille kayd u sebt ve lâzım gelenlere ifâde ve iş'âra mübâderet ve fîmâ ba'd muktezâsı üzre amel ve hareket ve mugâyiri hâlet vukû'a gelmemesine ale'd-devâm nezâret ve dikkat olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 212.

Mu'ahharan emr-i âlî yazılıp Avrupa defterinde mukayyedir.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 26.

Buna dâ'ir evrâk ve hattlı rikâb defteri nâme tobrasındadır.

67/141

A'zaz ve Kilis Kādîları zîde fazlühimâya ve A'zaz ve Kilis müftîleri ve nâkıbü'l-eşrâf kâ'im-makâmı zîde ilmühüme ve serdâr ve vücûh-ı ahâlî vesâ'ir iş erleri zîde kadrühüme hükim ki

Seyyidetü'l muhadderât ve iklîletü'l-muhsinât tâcü'l-mestûrât zâtü'l-ulâ ve's-sa'dât vâlidem sultân zâdet iffetuhâ ve dâmet ismetuhânın havâssından A'zaz ve Kilis Hâssı işbu bin iki yüz on iki senesine mahsûben Martı ibtidâsından zabt etmek üzre Daltaban zâde Seyyid Mahmûd dâme izzuhûya iltizâmen uhde ve ihâle ve bundan akdem ol tarafa irsâl olup mîr-i mûmâ ileyh Ayntab'a lede'l-vürûd hâss-ı mezbûr uhdesine ihâle olunduğunu i'lân zımnında A'zaz ve Kilis ahâlîlerine tahrîrât irsâl eyledikten A'zaz ahâlîsi itâ'at ve müteşekkiren Ayntab'a eğerçi vürûd idüp ancak derûn-ı Kilis ahâlîsinden istiklâl dâ'iyyesinde olan ba'z kesân bizler hâllerimizi Der-aliyyeye bâ-ilâm ve mahzar ifâde eyledikleri ne gûne irâde olunur ise ol vechle hareket ideriz ol vakte kadar Ayntab'da tevakkuf eylesesini müş'ir mîr-i mûmâ ileyhe bir kıt'a i'lâm irsâl etmiş oldukları ve binâ'en aleyh kendüsü Ayntab'da ikâmet üzre idüğü mîr-i mûmâ ileyh tarafından ifâde olunmağla hâss-ı mezbûr müşârünileyhânın havâssından olup bâ-temessük ma'mûlün bih nasb ve ta'yîn olunan voyvodalarına îrâd-ı gadr u illet ile adem-i itâ'at sûretlerini izhâr eylemeleri ahâlî-i Kilis'e töhmet-i azîme olmakdan nâşî bu fazâhata cesâret idenler haklarında te'dîbât-ı şedîdenin icrâsı eğerçi lâzım gelüp ancak fîmâ ba'd bu misillü harekete cesâret idenler mütenebbih olmayup cevâb-ı sâbıklarında ısdâr ve mîr-i mûmâ ileyhın suhûletle Kilis'e duhûlune mûmâna'ata ibtidâr iderler ise der-akab o makûlelerin cezâ-yı sezâları icrâ birle sâ'ire ibret

kılıncakları gûş-ı hûşlarına ilkâ olunarak mîr-i mûmâ ileyhe vücûhla itâ‘at ve mutâva‘at ve derûn-ı Kilis’e idhâl ile her hâlde rû‘yete mutâba‘at ve sene-i merkûme mahsûben üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl ve kalemiyyelerini tamâmen ve kâmilin edâya müsâra‘at min külli’l-vücûh tahsîl ve rızâsına ihtimâm ve dikkat eylemeleriçün siz ki mevlânâ vesâ’ir mûmâ ileyhimsiz size hitâben başka ve mîr-i mûmâ ileyh dahî ahâlisinden ba‘z erbâb-ı fesâdın kelâmlarına mebnî Ayntab`da tevakkuf ile voyvodası olduğu hâss-ı Kilis’e duhûl ve zabt u rabtına ve mâl ve kalemiyyelerinin tahsîline dikkat eylemesi hilâf-ı rızâ-yı aliyyem olmağla beher hâl Ayntab`dan kalkup bilâ-tevakkuf derûn-ı Kilis’e duhûl ve zabt u rabt ve hıfz u hırâset-i ahâlî ve zu‘efâya dikkat ve mâl ve kalemiyyelerin bilâ-kusûr yerlû yerlerinden cem‘ ve tahsîl ve Der-sa‘âdetime vakt ü zamânıyla irsâle mübâderet eylemesiçün başka evâmir-i şerîfem sudûrunu müşârünileyhânın kethüdâsı Yûsuf dâme uluvvuhû bâ-takrîr istid‘â etmekle siz ki mevlânâ vesâ’ir mûmâ ileyhimsiz vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen mahsûsen işbu emr-i şerîfim [s.68] ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi müşârünileyhâ tarafından hâss-ı mezbûru bâ-temessük ma‘mûlün bih voyvoda nasb olunan mîr-i mûmâ ileyhe vücûhla itâ‘at ve derûn-ı Kilis’e idhâl ile voyvodalığı dâ’ir her husûsda rû‘yete mutâba‘at ve sene-i merkûme mahsûben edâsına lâzım gelen mâl ve kalemiyyenin tamâmen ve kâmilin edâ olunmasına ve min külli’l-vücûh tahsîl rızâsına ihtimâm ve dikkat olunması matlûb-ı hümayûnum idüğü ve işbu emr-i şerîfim vürûdunda bu makûle hilâf-ı rızâ fazâhata cesâret idenler mütenebbih olmayup etvâr-ı sâbıkalarında ısrâr iderler ise der-akab o makûlelerin cezâ-yı sezâları icrâ birle sâ’ire ibret kılınacaklarında ıstibâh olmadığı ve bâlâda beyân olduğu üzre voyvoda-i mûmâ ileyhe dahî diğer emr-i şerîfimle tenbîh olunduğu ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete kemâl-i sa’y ve ikdâm ve mefhûm-ı emr-i şerîfimi lâzım gelenlerin mesâmi‘-i intibâhlarına gereği gibi ifâde ve ifhâm ve fîmâ ba‘d dahî hilâf-ı fermân ve menâfi-i rızâ ser-mû hâlet ve hareket ve sünûhunu tecvîz eylemek ve itdirmek misillü hâlâta tasaddî ile mazhâr-ı mu’âheze ve ikâb-ı şâhânem olmakdan gâyetü’l-gâye tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemeniz bâbında.

Fî Evâ’il-i Zi’l-ka‘de sene 212.

68/142

Bir sûreti,

Voyvoda-i mûmâ ileyhe aslında beyân olunduğu üzre iktizâsına göre

68/143

Ber-vech-i arpalık Karesi Sancağı Mutasarrıfı ve Akkirman Muhâfızı olup bu def'a livâ-i mezbûr kendüye ibkâ olunan Kayserili zâde İbrâhîm dâme ikbâluhûya hükim ki Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin sen miyâne-i emsâl ve akrânında yarar ve kâr-güzâr ve me'mûr-ı müstahdem olduğun hidemât-ı Devlet-i aliyyemin te'diyesine sâhibü'l-vakt ve iktidâr ve ale'l-husûs Akkirman Kal'asının muhâfazası husûsunda ber-vefk-i rızâ harekâtın zâhir ve nümû-dâr olduğuna binâ'en bu def'a avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden zikr olunan Karesi Sancağı kemâ-kân uhdende ibkâ ve takrîr kılınmağla livâ-i mezbûru re'âyâ-perver ve müstakîmü'l-etvâr ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâya liyâkati bedî-dâr mütesellim ile zabta mübâderet ve sen kemâ-kân Akkirman Kal'ası ve etrâf ve enhâsını rûz ve leyl muhâfaza ve muhâreseye dikkat ve ahâlî ve ser-hadd-i nişînân tarhü'n-necmde üns ve ülfet ve her hâlde müteyakkızâne harekât ibrâzına sarf-ı makderet eylemen fermânım olmağın te'kîd-i me'mûriyyetini işbu emri şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime melfûfen () ile tesyîr olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh livâ-i merkûma muharrerü'l-etvâr ve müstakîm ve dîndâr kimesneyi müteselli nasb u ta'yîn birle zabt ve sen kemâ-kân kal'a-i pâdişâhânemin muhâfaza ve muhâresesine ve ammârı mûcib olur vesâ'il ve hâlâtın istihâline kıyâm ve dikkat ve kal'a-i mezbûre ağavât ve zâbitânı tarh-ı esâs üns ve ülfet ve ...? ittifâk ve yek-cihetiyye ra'iiyyet ve tarafından ve etbâ'ın taraflarından ferd-i âferideye hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı hümayûnum zerre kadar zulm ve ta'addiden mübâ'adet ve'l-hâsıl muhâfızlığa müteferri' husûsâtı ber-vefk-i me'mûl te'diyeye dâmen der-miyân gayret ve senden me'mûl ve muntazır olan harekât-ı pesendide ve etvâr-ı müstahseneyi icrâ ve ifâyâ sarf-ı yârâ-yı liyâkat ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı Der-aliyyeme tahrîr[e] müsâra'at ve hilâfından mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 1212.

69/144

Mîr-livâdan Daltaban zâde Mahmûd dâme izzehûya ve Kilis Kâdîsına ve müftî ve nakîbü'l-eşrâf kâ'im-makâmı zîde ilmühümâyâ ve serdâr ve vücûh ahâlî ve umûmen iş erlerine hükim ki

Seyyidetü'l-muhadderât vâlidem sultân zâdet iffetuhâ ve dâmet ismetuhânın havâssından Azaz ve Kilis hâssı işbu bin iki yüz on iki senesine mahsûben Martı

ibtidâsından zabt etmek üzere sen ki mûmâ ileyhisin iltizâmen tarafına der-uhde ihâle olunup ol cânibe müteveccihen Ayntab`a vürûdunda Kilis ahâlîsinden ba`z mefsedet-pîşeler suhûletle Kilis duhûlüne sûret-i mûmâna`at irâ`e eyledikleri bundan akdemce lede`l-inhâ hâss-ı mezbûre müstakillen nasb u ta`yîn olunan voyvodalarına adem-i itâ`at ahâlî-i Kilis eğerçi te`dîbât-ı atîkeyi mûcib töhmet olup ancak bu def`a mütenebbih olmazlar ise bundan sonra cezâ-yı sezâları icrâ olunacağı beyânıyla tenbîh ve tehdîdi hâvî Kilis Kādîsına müftî ve kâ`im-makâm vesâ`ire hitâben başka ve beher hâl derûn-ı Kilis`e duhûl eylemen için sana hitâben başka iki kıt`a evâmir-i aliyyem ısdâr ve ırsâl olundukdan sonra memâlik-i mahrûsetü`l-mesâlik-i şâhânemde bu makûle fesâda cesâret ile taraf-ı devlet-i ebedîü`l-istimrârımdan<sup>14</sup> nasb u ta`yîn olunan hükkâm ve voyvodaya adem-i itâ`at ve zabtlarına mûmâna`at gösterenler ve bâ-tahsîs hâss-ı Kilis`e ta`yîn ve ırsâl olunan voyvodaya irâse-i sûret muhâlefet idenler haklarında gazab-ı mülûkânem derkâr olduğuna binâ`en senin Kilis`e duhûlüne mûmâna`at sadedinde olanların cezâ-yı sezâları icrâsına irâde-i kat`a-i cihân-dârânem ta`alluk etmişiken bu def`a tarafından Der-aliyyeme vârid olan tahrîrât ve i`lâm ve mahzârda i`mâl irâse-i habâ`ise iderek vücûh-ı ahâlî ve iş erleriyle bi`l-muhâbere min gayr-i cidâl derûn-ı Kilis`e duhûl eyledikde fazâhat-ı mezkûreye cesâret iden ma`lûmu`l-esâmî müfsidler firâr etmiş oldukları derc ve iş`âr olunmuş olmağla muktezâ-yı me`mûriyyetin üzere zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve def` ü ref`-i zaleme ve eşkıyâ husûslarına ve bâ-tahsîs Azaz ve Kilis`in derûn ve birûnunda sâkin ahâlîsinin hıfz u hırâseti emrine dikkat ve aşâ`ir ve kabâ`ilinin dahî taht-ı râbîta ve nizâma idhâlleri vücûhla sâbika keş-itâ`at olmalarına sarf-ı miknet ve bagiyy ve tugyân ve zulm ve isyân üzere olanların def` ü tenkîllerine firârî-i merkûmların dahî üçüncüye cesâret eyledikleriçün bulunduğu mahallerde ahz ve gereft ve haklarında lâzım gelen te`dîbât-ı lâyıkanın icrâsına ve emvâl-i mîriyenin yerlü yerinde cem` ve tahsîl ve vakt ü zamânıyla Der-aliyyeme ba`s ve tesyîle gayret eylemen için sana ve mevlânâ vesâ`ir mûmâ ileyhime hitâben emr-i şerîf sudûrunu vâlidem sultân müşârünileyhânın kethüdâsı Dergâh-ı mu`allâm kapucubaşılardan Yûsuf dâme uluvvuhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te`kîden mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ırsâl olunmuştur. İmdi hâss-ı mezkûrun

¹⁴ Metinde “istimrâzımdan” şeklinde yazılmıştır.

beher hâl tarafından zabt u rabtı ve ahâlî ve fukarâ-yı ra'ıyyetin himâyet ve sıyâneti Azaz ve Kilis'in derûn ve bîrûnunda vâki' aşâ'ir ve kabâ'ilin taht-ı nizâma idhâlleri ve bagiyy ve tuğyân ve zulm ve isyân üzre olanların def' ve tenkîlleri ve firârî-i merkûmların dahî ahz ve cerâyim-i sâbıklarıçün haklarında lâzım gelen te'dîbât-ı lâyıkanın icrâsı ve mâl ve kalemiyyenin yerlü yerinde cem' ü tahsîli vakt ü zamânıyla Der-sa'âdetime sevk ve tesyîli emrine ikdâm ve dikkat-i tâmmın matlûb-ı kat'î-i pâdişâhânem olduğu ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve ekîde? ve hilâf-ı emr-i âlî ser-mû vaz' ve hareket vukû'a gelmekden hazer ve mübâ'adet ve siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz mazmûn-ı emr-i şerîfîm sizin dahî ma'lûmunuz olarak ber-vech-i muharrer amel ve harekete dikkat ve zinhâr ve zinhâr hilâf-ı emr ü rızâ hâlât vukû'yla siz dahî mazhar-ı mu'aheze ve te'dîb olmakdan ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 1212.

70/145

Mîr-i mîrân Muş Sancağı Mutasarrıfı Murâd dâme ikbâluhûya

Tâ'ife-i ekrâddan katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ve hetk-i a'râz ve ihrâk-ı büyütl ve kurâ ve tecrîm-i fukarâ misillü gûn-a-gûn hıyânet ve şenâ'ate ibtidâr üzre olan Şeyh Hasanlu ve Disimlû ve Düçik yurdu aşîreti eşkıyâsının te'dîb ve gûş-mâlleri husûsunu taraf-ı hümayûnumdan hâlâ Erzurum Vâlîsi ve Ma'âdîn-i hümayûnum Emîni Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşa iclâluhû bi'l-istiklâl ta'yîn kılınup eşkıyâ-yı mezkûrenin semt semt üzerlerine varılmak zımnında ashâb-ı liyâkat ve iktidârdan münâsib olanların dahî ma'ıyyet-i müşârünileyhe ta'yîn kılınmaları ber-muktezâ-yı vakt ü hâl lâzım gelmekden nâşî sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin bu bâbda müşârünileyhin emr ü re'yiyle hareket ve ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine bezl-i miknet eylemek üzre ma'ıyyet-i müşârünileyhe me'mûriyyetine irâde-i şâhânem ta'alluk etmeğin imdi işbu emr-i âlî-şânım cânib-i müşârünileyhden () ile tarafına vüsûlünde muktedir olduğun askeri derhâl ma'ıyyetine istishâb ve müşârünileyh seni ne mahalle ve ne makûle hizmete ta'yîn ider ise muktezâ-yı irâde ve tahrîri üzre harekete mezîd sür'at ve şitâb eylemen matlûb-ı kat'î-i pâdişâhânem olduğu ve müşârünileyh ma'ıyyetine sâ'ir lâzım gelenlerin me'mûriyyetlerini hâvî diğer evâmir-i şerîfem ısdâr ve taraf-ı müşârünileyhe tesyâr olunduğu ve bu emr-i ehemmdede mikdâr-ı zerre tekâsül ve rehâvet câ'iz olmadığı ve me'mûrlarından her kim müşârünileyhin bu bâbda re'y

ve emrine muhâlefet ve eşkıyâya hâfiyy ü celî ve cüz'î ve küllî i'ânet ve delâlet ve himâyet ve sıyânet ve recâ ve şefâ'at kaydında olmak lâzım gelür ise o makûleler dahî eşkıyâ hükmünde olacaklarına binâ'en her kangı rütbe ve zümreden olur ise olsun bilâ-ihmâl mazhar-ı eşedd-i ukûbet kılınacakları ve bu bâbda ibrâz-ı sadâkat ve gayret idenlerin inâyet ve in'âm-ı mülûkâneme mazhariyyetleri husûsunda müşârünileyhin vâki' olan kâffe-i mültemesâtı karîn-i müsâ'ade-i şehir-yârânem olacağı ve taraf-ı hümâyûnumdan kendüye ruhsat-ı kâmile verilmiş olmağla me'mûrlar haklarında şükr ve şikâyetinde semere ve âsâr bedî-dâr idüğü ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete mezîd dikkat ve ikdâm ve meşkûrû'l-mesâ'î olmağa sarf-ı vus' ve ihtimâm ve hilâfindan tehâşî ve ittikâ-i tam eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 212.

70/146

Bir sûreti,

Erzincan Kazâsı vücûhuna Erzincan'ın harb u darb erbâbıyla me'mûriyyetlerini hâvî ber-vech-i meşrûh

70/147

Bir sûreti,

Çapakçur Voyvodası zîde mecduhûya harb u darb erbâbıyla me'mûriyyetiçün

70/148

Bir sûreti,

Kemah Voyvodası zîde mecduhûya kezâlik harb u darb erbâbıyla

70/149

Bir sûreti,

Gercanis Voyvodası zîde mecduhûya kezâlik

70/150

Bir sûreti,

Kuruçay Voyvodasına kezâlik

70/151

Bir sûreti,

Eğin Voyvodasına kezâlik

70/152

Bir sûreti,

Çemişgezek Voyvodasına kezâlik

70/153

Bir sûreti,

Hâssa silâhşorlarımdan Milas Voyvodası Sâlih zîde mecduhûya muktedi[r] olduğu piyâde neferât ile

70/154

Bir sûreti,

Kapucubaşılardan Ünye A'yânı Genc Mustafâ dâme mecduhûya Erzurum Vâlîsi müşârünileyh ma'rifetiyle Canik'den müretteb bin nefer mîrîyle piyâde kapucubaşı-i mûmâ ileyh karındaşı veyâhûd oğlu başbuğuluğu ile yerlerinden tahrîk ve ma'iyet-i müşârünileyhe irsâl ve ikdâm eylemesiçün

Münâsib başbuğ ile irsâl olunmak ve mîrîler cânib-i müşârünileyhden i'tâ olunmak üzere evâmir-i aliyye yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

70/155

Bir sûreti,

Kıgı Beyi dâme izzehûya () sancağında kâ'in harb u darb erbâbıyla ma'iyet-i müşârünileyhe me'mûriyyetiçün

70/156

Bir sûreti,

Tercan Beyi dâme izzehûya Girmek? Sancağı dâhilinde olan harb u darb erbâbıyla me'mûriyyetiçün

71/157

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılarından Sultanyeri Ayânı Doğancıklı Süleymân dâme mecduhûya Sultanyeri ve Dimetoka ve Gümilcine Nâ'iblerine ve vücûh-ı memleket zîde kadrühüme hükim ki

Sâbıkâ Haleb Vâlîsi olup hâlâ Edirne'de ikâmet [üzre] olan¹⁵ düstûr-ı Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhû ve Edirne Bostancıbaşı Mustafâ dâme mecduhû ile kazâhâ-i merkûme

¹⁵ Bu kelime metinde yanyana iki defa yazılmıştır.

nâ'iblerinin bu def'a der-bâr-ı şevket-karârıma vârid olan i'lâm ve tahrîrâtı mefâhiminde hâlâ deryâ kapudanı bi'l-istiklâl Vidin cânibi Ser-askeri Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhû bundan akdemce Edirne'ye vürûdunda Dimetoka ve Sultanyeri ve Gümilcine Kazâlarının dağlı eşkıyâsı ve haşerât-ı sâ'ireden vikâyesi husûsunu ser-asker-i müşârünileyh Haleb Vâlîsi sâbık-ı müşâr ve Edirne Bostancıbaşı mûmâ ileyhimâ ile ba'de'l-müzâkere sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin ser-asker-i müşârünileyh huzûrunda kazâ-i sûls-i mezkûrenin bu vechle idâresiyle haşerât makûlesinin dest-i ta'addîden ve hasârlardan muhâfazaları husûsuna ikdâm ve dikkat eylemek üzre cümle muvâcehesinde ta'ahhüd eylediğine binâ'en ser-asker-i müşârünileyh dahî kazâhâ-i merkûmenin emr-i muhâfazasına seni ta'yîn birle yedine bir kıt'a buyruldu i'tâ ve mücebince müşâr ve Edirne Bostancıbaşı mûmâ ileyhimâ taraflarından dahî buyuruldular tahrîriyle savb-ı me'mûriyetine nakl ve tesyîr olduğun beyânıyla ol bâbda me'mûriyyetini hâvî emr-i şerîfim sudûru derc ve tastîr olunmuş mazmûnu Dîvân-ı hümayûnum kalemine kayd ile bu husûsa me'mûriyyetini hâvî te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi mazmûn-ı tahrîrât Dîvân-ı hümayûn kalemine kayd u sebt olduğun ve muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre kazâhâ-i merkûme mekâyed-i eşkıyâdan hıfz u hırâseti ahâlî ve sekenesinin edânî mertebe kusûr ve rehâvet ve fukarâya bir gûne ta'addî vukû'unu tecvîzden ittikâ ve mübâ'adet ve siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz kapucubaşı-i mûmâ ileyh ile bi'l-ittifâk mazmûn-ı emr-i şerîfim üzre amel ve harekete mezîd dikkat ve hilâfından tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 212.

71/158

Tırhala Sancağı Alay Beyisine hükim ki

Ricâl-i Devlet-i aliyemden hâlâ Matbah-ı âmirem Emîni ve Derbentlü Nâzırı Mehmed Emîn Firdevsi dâme mecduhûnun Südde-i sa'âdet-karârıma takdîm eylediği bir kıt'a takrîrinde sen ki mîr-livâ-yı mûmâ ileyhsin livâ-i mezbûr neferâtıyla Mora Vâlîsi Vezîrim Sadr-ı esbak Hasan Paşa iclâluhûnun ma'îyyetine ...? bâ-emr-i âlî me'mûr olup şimdiye kadar yoklamacı zuhûr etmediğinden yoklamacı ta'yîn ve ırsâl olunmasını sen ve livâ-i mezbûrun çeri-başı vesâ'ir ihtiyârları istirhâm eylediğizden başka neferât-ı merkûmenin yoklanmaları husûs-ı şürûta mutâbık ise cebe defterlerine bir yoklamacı ta'yîn kılınması husûsunu müşârünileyh bâ-tahrîrât

mukaddemâ? inhâ etmiş olduğu ve sen livâ-i mezbûr neferâtıyla Mora Vâlîsi müşârünileyh ma'îyyetine varup ba'z kılâ' ebniyesi vesâ'ir muktezî olan hidemâtın te'diyesinde kıyâm eylemek üzre me'mûr olduğunuzdan Anadolu'dan Anapa'ya me'mûr elviye neferâtı misillü müddet-i me'mûriyyetinizde mu'în olduğuna mebnî sancakda umûm yoklaması misillü Der-aliyye'den yoklamacı ta'yîn ve cebe defteri irsâle hasbe'l-iktizâ vüzerâ-yı azâm ma'îyyetlerine me'mûra elviye-i sâ'ire neferâtına sârî olacağı mulâhazadan ba'îd olacağı beyânıyla livâ-i mezbûr neferâtından tîmârlarına adem-i rağbet birle me'mûr oldukları ne mahalle azîmet ve umûr-ı me'mûrelerinde bulunmayan nâ-mevcûdların nân-pâreleri ber-mûceb-i şürût tertîbi üzre mülâzımlara arz olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi bâlâda bast ve beyân olunduğu üzre livâ-i mezbûr neferâtından tîmârlarına adem-i rağbet birle mahall-i me'mûrelerine azîmet etmeyüp umûr-ı me'mûrelerinde mevcûd bulunmayanların üzerlerinde olan nân-pâreleri ber-mûceb-i şürût tertîbi üzre mülâzemete arz olunması husûsuna mübâderet olunmak matlûb-ı şâhânem idüğü ve hilâf-ı emr ü rızâ ve mugâyir-i şürût edânî vaz' ve hareket vukû'una rızâ-yı pâdişâhânem olmadığı sen ki mîr-livâ-yı mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete ikdâm ve dikkat ve zinhâr ve zinhâr mugâyir-i şürût menâfi-i tenbîhât-ı şâhânem misillü hâlâtdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 1212.

71/159

Bir sûreti,

Ağrıboz Sancağı Alay Beyisine kezâlik livâ-i mezbûr neferâtından zuhûr iden nâ-mevcûdların tîmârları ber-mûceb-i nizâm îrâd-ı cedîd hazînesinden zabt olunmak için tahrîr ve inhâya müsâra'at kılınmasıçün ber-vech-i muharrer

71/160

Bir sûreti,

Mora Vâlîsi müşârünileyhe i'lâm-ı hâli mutazammın iktizâsına göre

72/161

Hâlâ Erzurum Vâlîsi olup bu def'a eyâlet-i mezkûreye ilhâken kendüye Trabzon Eyâleti dahî tevcîh olunan Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşaya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârûnileyhsin sen vüzerâ-yı azâmım beyinlerinde rüşd ü rütbe ve kâr-âgâhî ve dirâyet ile şöhret-şî'âr ve şimdiye kadar muhavvel-i uhde-i liyâkatin kılınan mehâmm-ı Devlet-i aliyyemin idâre ve rü'yetine sarf-ı yâra-yı liyâkat ve ibrâz-ı mesâ'î meşkûreye ikdâm ve gayret idegeldiğin zâhir ve âşikâr olup bundan böyle dahî sende rızâ-yı yümn-irtizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık harekât-ı ber-güzîde ve etvâr-ı pesendîde zuhûru me'mûl-ı zamîr-i ilhâm-samîr-i pâdişâhânem idüğü müstagnî ta'rîf ve iş'âr olmakdan nâşî şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebinde üzerinde olan Erzurum Eyâletine ilhâken bu def'a Trabzon Eyâleti dahî mücerreden sana tevcîh ve ihsân-ı hümayûnum olmağla zikr olunan Trabzon Eyâletini mücerrebü'l-etvâr ve mustakîm ve dîndâr ve himâyet-i fukarâya liyâkati bedî-dâr bir kimesneyi müteselim nasbıyla zabt ve muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre ekrâd tâ'ifesinin taht-ı râbîta ve nizâma idhâlleri vesâ'ilini istikmâl ve tahsîl-i âsâyîş-i ibâd esbâbını istihsâline bezl-i makderet eylemen fermânım olmağın te'kîd-i me'mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh hükm-i münîfime melfûfen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûm-ı dirâyet-melzûmun oldukda ber-vech-i meşrûh eyâlet-i mezkûreyi tarafından zabt u rabt-ı memleket ve def'î şürûr-ı erbâb-ı mazarrata muktedir mücerrebü'l-etvâr birini mütesellim nasbıyla zabta mübâderet ve vaz'-ı şürûr-ı eşkıyâ ve himâyet-i ahâlî ve re'âyâ esbâbının istihsâline bezl-i makderet ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ vaz'-ı tecvîzden mücânebet eylemesini mütesellimine gereği gibi tenbîh ve te'kîde müsâra'at ve sen muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre tâ'ife-i ekrâdın taht-ı râbıtaya idhâlleri esbâbının istikmâline ve'l-hâsıl fukarâ-yı ra'yyet ve sekene-i memleketin te'mîniyle taraf-ı hümayûnum için fukarâdan isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyeye bezl-i cell-i miknet ve hakkında der-kâr olan hüsn-i teveccühât-ı mülûkânemin tezâyüdünü mûcib olur harekât-ı memdûha ibrâzına dâmen der-miyân gayret ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîr ve işâret ve hilâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 212.

72/162

Sâbıkâ Mar'aş Vâlisi olup bu def'a Haleb Eyâleti kendüye tevcîh ve ihsân olunan Vezîr Şerîf Mehemed Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârûnileyhsin sen vüzerâ-yı azâmımın kâr-dânâ ve umûr-ı âşinâlarından olup bu âna dek muhavvel-i düş-ı liyâkatin kılınan mehâmm-ı saltanat-ı

seniyyemin te'diye ve tesviyesinde ibrâz ve âsâr-ı sıdk ve istikâmete sarf-ı iktidâr idegeldiğin ma'lûm ve âşikâr ba'd-ez-în senden rızâ-yı sa'd irtizâ-yı şâhânem muvâfık ve vakt ü hâl iktizâsına mutâbık harekât-ı ber-güzîde ve hidemât-ı pesendîde zuhûru me'mûl ve meczûm-ı şehir-yârânem idiği müstagnî-i ta'rîf ve iş'ar olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i şâhâne avârif-i behiyye-i hüsvâneme Haleb Eyâleti sana tavecîh ve ihsân-ı hümâyûnum olmağla olduğun mahalden serî'an hareket ve doğru mansıbın olan eyâlet-i Haleb'e vürûda müsâra'at ve ba'de'l-vüsûl makarr-ı vülât olan mahallde ikâmet ve zabt u rabt-ı memleket ikâmet ve def' ü ref' ihtilâl emr-i ehemmine sarf-ı liyâkat ve himâyet ve sıyânet-i sekene ve ra'ıyyet husûslarına bezl-i vus' ve kudret eylemen fermânım olmağın me'mûriyyetine hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh hükm-i münîfime melfûfen () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi eyâlet-i Haleb'in sana tevcîhi bir müddetden berü ol tarafda tekevvün iden ihtilâl ve ihtilâfın yoluyla def' ü ref' ve sükkân-ı memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyetin istihsâl-i esbâb-ı emniyyet veistirâhatlerini mûcib olur vesâ'ilî ve hâlâtın istikmâli irâdesine mebnî idiği sen ki vezîr-i müşârünileyhsin [s.73] ma'lûmun oldukda vüsûl-i emr-i âlî-şânımda olduğun mahalden icâleten hareket ve yemîn ü yesâra sapmayarak doğru yoldan mansıbın olan eyâlet-i Haleb'e vüsûle müsâra'at ve hilâl tarîkde tarafından ve etbâ'ın câniblerinden sükkân-ı memâlik ve enhâ ve gürûh-ı fukarâ ve zu'efâya hilâf-ı şerî'at garrâ ve mugâyir-i rızâ mikdâr-ı zerre zulm ve ta'addî vukû'a gelmemesine mezîd i'tinâ ve dikkat ve zabt u rabt-ı memleket ve def' ü ref'-i fesede ve erbâb-ı mazarrat ve himâyet ve sıyânet-i sekene ve ra'ıyyet husûslarına bezl-i vus' ve kudret ve evâmir-i aliyyemle müfevvız dûş-ı ehliyyet ve liyâkatin kılınan ve Haleb Vâliliğine müteferri' olan kâffe-i husûsât-ı mukteziyyenin vech-i vecîh hüsn ve tavr-ı mergûb ve müstahsen üzre te'diye ve tesviyesine dâmen der-miyân gayret ve senden me'mûl ve muntazır-ı dâverânem olan harekât-ı âkılâne ve etvâr-ı rızâ-cûyâneyi ibrâz ve izhâr ile hakkında der-kâr olan hüsn-i zann ve teveccüh-i şâhânemi tasdîk ve te'yîde dikkat ve bir güne hilâl-ı melhûz vus' vukû'a gelmemesine sarf-ı yârâ-yı liyâkat eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Zi'l-hicce sene 1212.

73/163

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyle sâbıkâ İçil Sancağı Mutasarrıfı olup bu def`a kendüye Mar`aş Eyâleti tevcih ve ihsân olunan Dervîş Hasan Paşa dâmet me`âliyhûya hükim ki

Sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin sen akrân ve emsâlin beyninde rüşd ve rû`yet ile mevsûf olup senden zabt u rabt-ı memleket ve himâyet-i ahâlî ve ra`iyyet husûslarında ve husûsât-ı mühimme-i sâ`irede âkılâne ve rızâ-cûyâne hareket ve hidemât-ı pesendide ibrâzına bezl-i makderet me`mûl ve melhûz-ı şehir-yârânem olduğuna binâ`en bu def`a şeref-yafte-i sudûr hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i behiyye-i tâc-dârânemden Mar`aş Eyâleti sana tevcih ve ihsân-ı dâverânem olmağın me`mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcih hükm-i münîfime melfûfen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma`lûmun oldukça mükemmel dâ`iren ile olduğun mahallden serî`an hareket ve doğru yoldan mansıbına teveccüh ve azîmet ve esnâ-yı râhda ahâlî ve fukarâya bir vechle cevri ü ezâ vukû`u tecvîz olunmayarak Mar`aş`a vüsûle şitâb ve müsâra`at ve ba`de`l-vüsûl makarr-ı vülât olan mahallde ikâmet birle zabt u rabt-ı memleket ve def` ü ref` şürûr ve erbâb-ı mazarrat min külli`l-vücûh himâyet ve sıyânet-i fukarâ-yı ra`iyyet husûslarına teşmîr-i sâ`id miknet ve Mar`aş Beylerbeyiliğine müteferri` olan ve evâmîr-i aliyyemle uhdene ihâle kılınan mecmû` ve husûsâtın vech-i vecih hüsn ve tavr-ı mergûb ve müstahsen üzre rû`yet ve temşiyetine bezl-i muhassıl vus` ve kudret ve fukarâdan taraf-ı hümâyûnum için isticlâb-ı da`vât-ı hayriyyeye mübâderet ve her hâlde tahsîl-i rızâ-yı hümâyûnuma ihtimam ve dikkat ve zinhâr ve zinhâr hilâf-ı emri ü rızâ edânî vaz` ve hâlet vukû`unu tecvîz ile mazhar-ı ikâb-ı şâhânem olmakdan gâyetü`l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi`l-hicce sene 212.

74/164

Haleb Kādîsına ve Dergâh-ı mu`allâm kapucubaşlarından Haleb Muhassılına hükim ki

Bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum ve virilen nizâm mücebince fimâ ba`d İstanbul zer-i mahbûbî beş guruşa ve rub`iyyesi elli paraya ve findık yedi guruşa ve findık rub`iyyesi yetmiş paraya ve Mısır zer mahbûbî dört guruşa ve findığı altı guruşa ve yaldız ve Macar altunları yedişer guruş olup bir akçe ziyâdeye râyic olmamak husûsu

mukaddemâ memâlik-i mahrûse neşr olunan evâmir-i aliyyemde ale't-tafsîl ve bast ve temhîr ve ol bâbda lâzım gelen tenbîhât derc ve te'kîd olunup mûcib ve muktezâsı üzre amel ve hareket olunmak cümleye lâzıme-i zimmet iken el-hâletü hâzihi medîne-i Haleb'e menâfî-i fermân ve mugâyir-i rızâ eski altun sekiz gurus dört paraya ve İstanbul altunu beş gurus beş paraya ve Mısır zer mahbûbî dört gurus on paraya ve Frengi riyal dört gurus olup Der-sa'âdetimde râyici noksân olduğundan tâ'ife-i tüccâr poliçeyi terk ile aynî altun ve frengî riyal gönderilmesine rağbet eyledikleri ve bu keyfiyyet Der-aliyyeme poliçe tarîkiyle gönderilecek emvâl-i mîrîyenin te'hîrine ve nizâm-ı mezkûrun ihtilâline sebep ve illet olacağı bi'l-ihbâr tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olmakdan nâşî mukaddemâ şeref-efzâ-yı sudûr olan evâmir-i aliyyem müceblerince amel ve hareket olunmak bâbında siz ki mevlânâ ve muhassıl-ı mûmâ ileyhimâsız size hitâben tenbîh ve te'kîdi şâmil Dîvân-ı hümayûnumdan emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Baş Defterdârım el-Hâc İbrâhîm dâme uluvvuhû i'lâm etmekle i'lâmı mücebince amel olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi bâlâda beyân olunduğu üzre fîmâ ba'd envâ' meskûkâtın revâcî Der-aliyyem râyicine tatbîk olunarak ahz ve i'tâ ve bir akçe ziyâdeye alınıp virilmemesi husûsuna kemâl-i ihtimâm ve dikkat-i tâmm olunması matlûb-ı kat'î-i şâhânem idüğü ve bundan böyle hilâf-ı fermân ve mugâyir-i rızâ envâ' meskûkâtın ziyâdeye alınıp verilmesine cesâret ider olur ise lede't-tahkîk o makûleleri lâzım gelen te'dîbleri icrâ olunacağında ıstibâh olmadığı siz ki mevlânâ ve muhassıl-ı mûmâ ileyhimâsız ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh mukaddemâ sudûr iden evâmir-i aliyyemle müceblerince amel ve hareket ve mefhûm-ı emr-i şerîfimi lâzım gelenlere i'lân ve işâ'at ve o makûleleri men' ve tahrîre mübâderet birle fîmâ ba'd envâ' meskûkâtın revâcî Der-aliyyem râyicine tatbîk olunarak ahz ve i'tâ ve bir akçe ziyâdeye alınıp verilmemesi husûsuna ale'd-devâm mezîd sa'y ve ikdâm ba'd-ez-în dahî menâfî-i fermân ve mugâyir-i rızâ evzâ' cesâret ideri olur ise o makûlelerin lâzım gelen te'dîbleri icrâsiçün ism ve şöhetleri beyânıyla keyfiyyetlerini serî'an Der-aliyyeme tahrîr ve inhâsı ve bu husûs-ı ehemmdede iğmâz ve tesâmuh gûne vaz'ı tecvîz ile mazhar-ı mu'âheze ve ikâb olmakdan be-gâyet hazer ve ittikâ-i tâmm eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-hicce sene 212.

Hâssa Silahşorlarımdan hâlâ Ayntab Voyvodası Alî Kadrî Ağa zâde Hüseyin zîde mecduhû[ya] hükim ki

Rakka Eyâleti dâhilinde Birecik Kazâsı nehir-i Murâd kenarında sa‘b bir mahallde vâki‘ olup kal‘ası dahî metîn olduğundan başka Barân ve İpeklü Aşîretleri nehir-i mezkûrun karşı tarafında ve Nizip? ve Suruç Aşîretleri dahî karîb mahallde olup Rakka Eyâletinden matlûb mâl-ı mîrînin ekserî aşâyir-i mezbûre zimmetlerinde olduğu ve nefis-i Birecik İskele olup Haleb vesâ‘ir taraflardan vürûd idecek kârbân ve tüccâr iskele-i mezbûreden mürûr u ubûra mütevakkıf idüğü Birecik eyâlet-i Rakka’nın kilidi mesâbesinde olmakdan nâşî Birecik’e mutasarrıf oldukça eyâlet-i mezkûreden emvâl-i mîrîyenin tahsîli adîmü’l-îmkân ve zikr olunan Birecik ahâlîsi birkaç seneden berü câdde-i itâ‘atden hürûc ve zirve-i fitne ve fesâda urûc birle şakâvetlerin izhâr iderek müftî ve nâ‘ib ve nakîblerini i‘dâm ve emvâl ve eşyâların yağmâ ve emvâl-i mîrîyenin dahî ta‘tîline ictirâ etmiş oldukları ve Birecik zabta ve kabza-i mızraka alınmadıkça emvâl-i mîrîye ve infâz-ı evâmir-i aliyye mümkün olamayacağı ve kasaba-i mezkûrenin zubbâtı ve ahâlîsinin taht-ı râbîta ve itâ‘ate idhâli zımnında asâkir matlûb ve mühimmât ve levâzım-ı sâ‘ire ile üzerlerine azîmete hâlâ Rakka Vâlîsi düstûr-ı Vezîrim es-Seyyid İbrâhîm Paşa iclâluhû emr-i şerîfimle bundan akdemce me’mûr ta‘yîn kılındığına binâ‘en bu günler de asâkir-i vâfire ile bi’n-nefs hareket ve savb-ı me’mûriyyete tevcîh ve azîmet üzre idüğüne ve sen ki voyvoda-i mûmâ ileyh sin akrânın beyninde işgüzâr¹⁶ ve sadâkat-kâr ve sâhib-i nüfûz ve erbâb-ı iktidârdan olduğuna ibtinâ‘en müşârünileyh ma‘iyyetinde lâzım gelen hidemâtta bulunman lâzımeden idüğü beyânıyla bi’n-nefs müşârünileyh ma‘iyyetine me’mûr kılınman husûsunu vezîr-i müşârünileyh iltimâs etmiş idüğü bâ-takrîr ifâde olunmağla vech-i meşrûh üzre müşârünileyh ma‘iyyetine me’mûriyyetin husûsuna irâde-i aliyyem ta‘alluk etmeğin me’mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi vedî‘a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan re‘âyâ ve berâyâ ve gürûh-ı aceze [s.75] pâ-zede-i huyûl ve hasâr olmayarak kasaba-i merkûmenin üzerine azîmet birle zabt ve ahâlîsinin dâ‘ire-i itâ‘ata idhâli ve hüsn-i nizâm ve râbîta-bend ve tevsîki? ve matlûb olan emvâl-i mîrîyenin tahsîli zımnında vezîr-i müşârünileyh ma‘iyyetinde

¹⁶ Metinde “esgüzâr” şeklinde yazılmıştır.

isbât-ı vücûd ve lâzım gelen hidemâtın te'diyesine mezîd ikdâm ve sa'y-ı nâ-ma'dûd eylemen matlûb-ı mülûkânem olduğu ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer bi'n-nefs hareket ve ma'îyyet-i müşârünileyhe vüsûle müsâra'at ve emr ve re'yiyle lâzım gelen hidemâtın te'diyesine bezl-i vus' ve kudret ve senden me'mûl olan kâr-güzârı ve sadâkat-ı levâzımını ibrâz ve izhâra sarf-ı küll-i miknet ve iğmâz ve tesâmuhdan ve hilâf-ı fermân ve menâfî-i me'mûl ser-mû hâlet ve hareket vukû'unu tecvîzden gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-hicce sene 212.

Ayntab`da ikâmete ruhsatı hâvî emr yazılmışdır.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

75/166

Bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm Yeniçerileri Ağası Eyûb Ağa dâme uluvvuhûya hükim ki Sen ki Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası mûmâ ileyhsin bu def'a der-bâr-ı şevket-karârıma tarafından takdîm olunan bir kıt'a takrîr kağıdı mefhûmunda Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerine ez-kadîm senede bir def'a tevzî' ve mu'tâd olan umûm çuka-i yârânî ve zemistânîlerin teslîm ve i'mâlî medîne-i Selanik`de olagelüp ol tarafda umûr-ı çıkanın rû'yet ve nizâmına ve i'mâl ve inşâsına müddet-i vâfireden berü çuka vekîlî nasb u ta'yîn kılınmış olan Sabuncu oğlu Yâsef nâm yahûdî çuka-i mezbûrun inşâsı husûsunda hîleye sülûk ve kendüye kâr ittihâzıyla tama'-ı hâmından nâşî işletdiği çıkanın kadîme mugâyir bir tûl ve arzı noksân ve boyası kalîl ve gâyet seyrek ve telleri nâkıs olduğundan başka beher sene vakt ü zamânıyla yetiştirmeyüp kendi cerr-i nef'îçün vaktini geçirüp üç senede bir kere getirüp ol vechle ocakluya gadra cesâret ve buna mûmâsil nice gûna hıyânete dâ'ir eylediği ve mesfûr gâyet şedîd ve müzevvir makûlesinden olduğundan sâ'ir me'mûrlara galebe ve cümlesini tahrîk birle mecmû' umûr-ı çukayı zîr-i deste aldığından mukaddemlerde her nefer kendüye tenbîh ve te'kîd olunmuş ise dahî bir vechle mütenebbih olmayup birer gûne hîle ve tezvîr ile müdâfa'a ve emvâl-i çukayı kendüye tahsîs idüp mücerred ekl ü bel' sevdâsıyla külliyetlü emvâl ve ocağı beher sene ahz ve kabz eylediği ve işbu sene-i mübârekede dahî getürdüğü çukayı sen ki ağa-yı mûmâ ileyhsin kable't-tevzî' lede'l-mu'âyene gerek boyundan ve gerek eninden gâyet noksân olduğundan başka kaba ve seyrek ve boyası kalîl ve isti'mâl olunamayacak derecede idüğü zâhir ve âşikâr ve bu vechle hıyâneti bedîhî ve nümû-dâr olduğü ve Yahûdî-i mesfûrun eğerçi izâle-i vücûdu

lâzımeden olup ancak ihtiyârlığına hürmeten icrâ-yı mücâzâtdan iğmâz ile beher hâl te'dîb ve tard u teb'îdi lâzım geldiği ve mesfûrun bu tarafda muhâsebesi rü'yet olunmak gayr-i mümkün idiği beyânıyla ocakdan çavuş mübâşeretiyle mesfûr medîne-i Selânik'e irsâl olunup çuka çavuşu konağında mahbûs olduğu hâlde yine ocakdan mu'temedün aleyh yazıcı ta'yîniyle ol tarafda olan me'mûrlar ve yazıcı-i mûmâ ileyh ma'rifetleriyle sinîn-ı güzeşte muhâsebesi rü'yet ve Der-aliyyemde yeni imâret civârında kâ'in bir bâb sarrâf odası dahî temhîr ve hitâm-ı muhâsebede zimmetinde olan ocak emvâli mesfûrun emvâl ve eşyâsından tamâmen tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru tahrîr ve istid'â olunmağla vech-i meşrûh üzre ocakdan çavuş mübâşeretiyle yahûdî-i mesfûr Selânik'e irsâl ve çuka çavuşu habsinde mahbûs olduğu hâlde ocakdan me'mûr yazıcı vesâ'ir me'mûrlar ma'rifetleriyle muhâsebesi rü'yet ve Der-aliyyemde yeni imâret civârında bir bâb sarrâf odası temhîr ve hitâm-ı muhâsebede istirdâdı lâzım gelen mâl-ı ocak emvâlinden tahsîl olunmak fermânım olmağın imdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh ocakdan ta'yîn olunan [s. 76] çavuş-ı mûmâ ileyh mübâşeretiyle yahûdî-i mesfûrun Selânik'e irsâli ve çuka çavuşu habsinde mahbûs olduğu hâlde ocakdan me'mûr yazıcı vesâ'ir me'mûrlar ma'rifetleriyle muhâsebesi rü'yet ve Der-aliyyemde yeni imâret civârında kâ'in bir bâb sarrâf odası temhîr ve hitâm-ı muhâsebede istirdâdı lâzım gelen mâl-ı ocağı emvâlinden tahsîle mübâderet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Zi'l-hicce sene 212.

76/167

Bir sûreti,

Kudûs-i şerîf Mollâsına ve Selânik Nâ'ibine aslında mûnderic emr-i şerîf iktizâsına göre bast ve hikâye olunarak yahûdî-i mesfûru te'dîb ve emsâlini terhîb zımnında yine mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle Selânik'den kaldırılup ba'd-ez-în bir takrîb ıtlâk ile Âsitâne'ye gelmemek üzre kaydına şerh verilmek ve katle bedel Kudûs-i şerîfe nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîf sudûrunu ağa-yı mûmâ ileyh bâ-takrîr ifâde eylediği ve kaydı bâlâsına şerh virildiği beyânıyla hitâm-ı maslahatdan sonra kendüyü te'dîb ve emsâlini terhîb zımnında katle bedel mübâşiri ma'rifetiyle Kudûs-i şerîfe nefy ü iclâ olunmak için iktizâsına göre

Mesfûr ba'd-ez-în bir takrîb itlâk olunur ise Der-aliyyeye gelmemek üzere kaydı bâlâsına şerh virilmesi sudûr iden fermân-ı âlîde mezkûr olunduğuna binâ'en şerh virilmiştir.

76/168

Üsküdar'dan Şam-ı şerîfe varınca yol üzerinde vakî' kazâların kudât ve nüvvâbına ve mü[te]sellimîn ve voyvoda-gân vesâ'ir zâbitân zîde kadruhüme hükim ki

Bu def'a Şam-ı şerîf kazâsı tevcîh olunan Mevlânâ Hâfız İbrâhîm zîdet fezâ'iluhû icrâ-yı ahkâm şer'îyye için Şam-ı şerîfe âzim ve râhî olduğu beyânıyla esnâ-yı râhda tahsîl-i emniyyet ve istirâhatını mûcib hâlâtın istihsâline dikkat olunamak bâbında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu mevlânâ-yı mûmâ ileyh bâ-takrîr istid'â etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz mevlânâ-yı mûmâ ileyh sâ'ire kıyâs olunmayup vücûhla te'mîni matlûb idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer esnâ-yı râhda her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur me'men ve mahfûz mahallere tenzîl ve iktizâ iden zahîre ve me'kûlât ve levâzım-ı sâ'iresini akçesiyle tedârük ve iştirâsına mu'âvenet ve gider oldukda yanına mikdâr-ı kifâye müsellaah adamlar ta'yîn ve hılâl-i râhda esbâb-ı hıfz u hırâsetini tekmîle mübâderet ve bir kazâdan âher kazâyâ bu vechle irsâl olarak emnen mahall-i hükûmetine îsâle kemâl-i ikdâm ve dikkat ve mikdâr-ı zerre kusûr ve tekâsül vukû'undan be-gâyet tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-hicce sene 212.

76/169

Zikrî âtî husûsa Der-aliyyemden mahsûsen mübâşir ta'yîn olunan () zîde mecduhûya ve Tırhala Sancağı Alay Beyisi İlbasanlı Abdullâh zîde kadruhûya hükim ki

Sen ki mîr-alay mûmâ ileyh sin livâ-i mezbûrun bi'l-cümle eşkinci zü'emâ ve tîmârını bayrağın altına celb ve cem' birle derhâl hareket ve Mora Vâlîsi sadr-ı esbak Vezîrim Hasan Paşa iclâluhû ma'îyyetine varup emr ve re'yiyle ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine kıyâm ve mübâderet eylemen bâbında me'mûriyyetini ve ba'dehû te'kîd ve isti'câlî hâvî şeref-rîz-i sudûr iden evâmir-i aliyyeme sür'at imtisâl ile icâleten hareket ve savb-ı maksûda serî'an azîmet ve şimdiye dek vüsûlünün haberi me'mûl iken el-yevm mahallinden hareket ve azîmetine dâ'ir bir haber zuhûr etmediğinden mâ'adâ Tırhala Kazâsı Nâ'ibi ve Mütessellimi ile bi'l-ittifâk kazâ-i mezbûrda ta'yînen kocabaşılık iddi'âsında olan Filibe Yakalı Yanaki? ve Vadeşli

Araşni? ve aveneleri zümre-i ağna ile fukarâ-yı ra'ıyyetden mugâyir-i emr ü rızâ bir def'a elli yedi bin ve bir def'a seksen beş bin guruş tevzî' ve tahsîl olunmuş olduğu ve bu vechle ...? olan zulm ve ta'addî hâric-i ez-tahamül idüğü bi'l-ihbâr tahkîk olunup senin bu misillü harekâta cesâretin icrâ-yı mücâzâtını mûcib hâlâtdan olmağla işbu emr-i şerîfim tarafına vâsıl olduğu üzre muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre serî'an hareket ve savb-ı maksûda irişmene dâmen der-miyân gayret ve bundan sonra dahî tereddüd ve imrâr-ı vakit dâ'iyyesine teşebbüs iderler ise derhâl nân-pâren ref' ve tertîb-i cezâ olunacağı muhakkaktır ana göre amel ve hareketi mezîd sa'y ve ikdâm eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen ve tahzîren ve tehdîden ve te'kîden ve isti'mâlen [s.77] işbu emr-i şerîf ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi vüsûl-i emr-i şerîfde muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre icâleten hareket ve serî'an ma'ıyyet-i müşârünileyhe vüsûl ve lühûka ikdâm ve mübâderet matlûb-ı kat'î-i cihân-dârânem idüğü ve bundan sonra dahî tereddüd ve imrâr-ı vakt dâ'iyyesine teşebbüs ider isen derhâl nân-pâren ref' ve cezân tertîb olunacağı muhakkak ve mukarrer idüğü ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh işbu emr-i şerîfim tarafına vâsıl olduğu anda bir vechle tevakkuf etmeksizin muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre icâleten hareket ve müşârünileyhe varup emr ü re'yiyle ta'yîn ve istihsâm eylediği hidemâtın te'diyesine kıyâm eylesin şöyle ki bundan sonra dahî tereddüd ve imrâr-ı vakt misillü harekete cesâret ider isen nân-pâren ref' ve tertîb-i cezâna mübâderet olunacağı muhakkaktır ana göre encâm-ı kârını fıkır ve mülâhaza ve bu vechle amel ve harekete dikkat ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyh sin mazmûn-ı emr-i şerîfim senin dahî ma'lûmun olarak mîr-i alay-ı mûmâ ileyhi muktezâ-yı me'mûriyyeti üzre serî'an mahallinden tahrîk ve ihrâc ve mahall-i me'mûre sevk ve tesyîri esbâbının istihsâline ve infâz-ı hükm-i münîfime bezl-i yârâ-yı liyâkat ve bundan sonra dahî tereddüd ve imrâr-ı vakt dâ'iyyesinde olur ise nân-pâresinin ref'iyle cezâsı olunmak için keyfiyyeti serî'an Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Şevvâl sene 212.

Mektûmen tahrîr olunduktan sonradan kayd olundu.

Battalı ...? tobrasına

77/170

Sofya Mollâsına ve Samakov havâlisinden Der-aliyyeme na'1 vürûd ide gelen kazâların kudât ve nüvvâbına ve zâbitân zîde kadruhüme hükim ki

Âsitâne-i aliyyemde vâki‘ na‘lbend esnâfı meclis-i şer‘e varup Sofya ve Samakov ve havâlisinden gelen bir çif at na‘lını fiyât-ı kadîm üzre mübâya‘a olunup vürûd iden na‘lları levâzımât-ı sâ‘iresinin masârifâtı ve ücret-i amelî üzre halli ile ibâdullâhın mesâlihi görülür iken kazâ-i mezbûrede olan na‘l i‘mâl iden tâ‘ife kadîmden cârî olan fiyâta kanâ‘at etmeyüp bir çif at nâ‘lî ziyâdesiyle mübâya‘a iderseniz Âsitâne-i aliyyeme nakl ve irsâl idelim fi-kadîm üzre oluruz derseniz âher mahalle irsâl olunur deyü merkûz-ı zamîrleri olan fesâdı mektûblarıyla sizlere ifâde idüp kaldı ki bizler fi-i kadîmden ziyâdeye aldığımız sûretde beher hâl bir at na‘lının fiyât-ı kadîmesi üzerine bir mikdâr dahî zamm muktezâ olup bu sûretde ibâdullâhın mutazarrır olmalarına sebeb-i külli olur hâlât revîden idüğün ve bir çif na‘lın kadîmden cârî olan fiyât üzerine nesne zamm itdirmeksizin fi-i kadîm üzre getürdölüp esnâfımıza bey‘ itdirilmek ibâdullâhın isticlâb-ı da‘vât-ı hayriyyelerine bâ‘is bir emr-i müstahsen olup ve kazâ-i mezkûrda i‘mâl olunan na‘lların doğru Âsitâne-i sa‘âdetime küllî celbi bâbında ekîd ve şedîd emr-i şerîfim na‘l irsâline muhtâc olduğu inhâ ve istid‘â eyledikleri fi‘l-hakîka esnâf-ı mezkûrenin kelâmları vâkı‘a mutâbık ve nefsü’l-emre muvâfık olduğu beyânıyla kazâeyn-i mezbûreyne ve havâlisinde i‘mâl olunan na‘lın bir çifi fiyat-ı kadîmesi üzre bey‘ olunmak üzre sevk ve tesyîr olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ İstanbul Kādîsı Nakîb zâde Mevlânâ Mehmed Şerîf zîdet fezâ’iluhû bâ-takrîr ifâde etmekle kazâ-i mezbûr ve havâlisinde i‘mâl olunan na‘lın doğru Âsitâne-i sa‘âdetime gelüp kadîmden cârî olan fiyât üzre na‘lbend esnâfına bey‘ olunmak fermânım olmağın te’kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi kazâeyn-i mezbûreyne ve havâlisinde i‘mâl olunan na‘lın fiyât-ı kadîmesi üzre na‘lbend esnâfına bey‘ olunmak üzre doğru Der-aliyyeme nakl u tesyîli husûsuna ikdâm-ı tâmm olunmak matlûb-ı mülûkânem idüğü ve fiyât-ı kadîmesi üzre ziyâdesine zammı fikriyle Der-aliyyeme adem-i irsâl veyâhûd mahall-i âhara fûrûht misillü hâlât vukû‘u tecvîz olduğuna rızâ-yı şâhânem olmadığı siz ki mevlânâ vesâ’ir mûmâ ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh kadîmden cârî olan fiyât ile esnâf-ı merkûmeye bey‘ olunmak için i‘mâl olunan na‘lî peyder pey doğru Âsitâne-i sa‘âdetime nakl ve tesyîr eylemeleri husûsuna mezîd ihtimâm ve dikkat ve hilâfî vaz‘ u hareketden hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Zi’l-hicce sene 212.

Edirne Mollâsına ve zâbitân ve gümrük emîni zîde kadrühüme hükim ki Sofya ve havâlîsinde i‘mâl olunup Edirne ve Tekfurdağı’na vârid olan na‘llar Âsitâne-i sa‘âdetime geldiği zamân gümrükçüler resm-i gümrük almadıklarından müsâ‘adelerinden nâşî etrâf u eknâfa ve Mudanya ve İznikmid’e gidüp ve İnöz İskelesine nüzûl idenler İzmir vesâ’ireye nakle cür’et olunduğundan Der-aliyyeme kıllet üzre ve reviiyete bâ’is olduğu Edirne ve Tekfurdağı İnözü’de bakkâl ve esnâf-ı sâ’ireden olanlar dahî mübâya’a ve dükkan mahzenlerinde ihfâ ve taşra memleket ahâlîsinden şîrâsına tâlib olanlar hafiyyete[n] alup taşra götürmeleri na‘lın bu tarafda galâsına bâdî olduğu tahkîk olmakdan nâşî siz ki mevlânâ vesâ’ir mûmâ ileyhimsiz zikr olunan mahallerden vârid olan na‘lların taşra vilâyetlere nakillerine ruhsat ve cevâz göstermeyüp ve ferd-i âferîdeye ketm ü ihtifâ itdirmeyüp cümlesinin der-bâr-ı şevket-karârıma nakl ü isrâ olunması esbâbının istihsâline ihtimâm ve dikkat olunmak bâbında tenbîh ve tahzîri şâmil emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ İstanbul Kādîsı olan mevlânâ Nakîb zâde Seyyid Ahmed zîdet fezâ’iluhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve tahzîren mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile tesyâr olunmuştur. İmdi zikr olunan mahallerden Edirne’ye tevârüd iden na‘lların mahall-i sâ’ireye nakle bir kimesnenin ketm ü ihfâsına kat‘â ruhsat ve cevâz gösterilemeyerek cümlelerin Der-aliyyeme nakl u tesyîli esbâbının istihsâline bi’l-ittifâk ihtimâm ve dikkat-i tâmm olunması matlûb-ı pâdişâhânem idüğü böyle böyle dahî hilâf-ı fermân ve menâfi-i tenbîhât-ı mülûkânem harekete cesâret ider olur ise lede’t-tahkîk mütecâsir olan ve ruhsat virenlerin lâzım gelen te’dîbleri icrâ olunacağından kat‘â iştibâh olmadığı ve bu husûs ve diğer evâmir-i şerîfemle Tekfurdağı ve İnöz Kazâlarının hükkâm ve zâbitân ve gümrükçülerine tenbîh olunduğu siz ki mevlânâ vesâ’ir mûmâ ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve hareket ve mefhûm-ı emr-i şerîfimi lâzım gelenlere i‘lân ve işâ‘at ve o makûleleri men‘ ü tahzîre mübâderet birle fimâ ba’d havâlî-i mezkûreden Edirne’ye tevârüd iden na‘lların mahall-i uhrâya bey‘ ü nakline ve ferd-i âferîdenin ketm ü ihfâ eylemesine kat‘â ruhsat ve cevâz göstermeyüp cümlesinin Der-aliyyeme nakl ve tesyîr olunması vesâ’ilinin istihsâline bi’l-ittifâk mezîd sa’y ve gayret iğmâz ve rehâvet ve menâfi-i fermân ser-mû hâlet ve hareket hudûsunu tecvîzden gâyetü’l-gâye tehâşî ve mübâ‘adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Zi'l-hicce sene 212.

Ta'ahhüdü hâvî vârid olan i'lâmı bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 4 Muharrem sene 213.

78/172

Bir sûreti,

Tekfurdağı Nâ'ibine ve zâbitân ve gümrükçü zîdet kadrühüme sibâk-ı meşrûh üzre

Ta'ahhüdü hâvî gelen i'lâm bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 24 Muharrem sene 213.

78/173

Bir sûreti,

İnöz Nâ'ibine ve voyvodası vesâ'ir zâbitân ve gümrükçü zîde kadrühüme vech-i meşrûh üzre

Ta'ahhüdü hâvî gelen i'lâmının bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 24 Muharrem 213.

79/174

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Aydın Muhassılı¹⁷ Kara Osmân zâde el-Hâc Hüseyin dâme mecduhûya ve Bayındır Kādîsına ve Bayındır Voyvodasına hükim ki Sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin bu def'a tarafından der-bâr-ı ma'delet-karârıma vârid olan bir kıt'a i'lâmının Bayındır Kazâsı ve muzâfâtından olan Hisarlık ve Dere ve Sarı midye? ve Kızıl Kilisa kurâsı sengistan olmak hasebiyle mevrû'âtı ekall-i kalîl olduğundan ahâlîsi kendülerini ancak bağ ve bağçe işcâr-ı kestane ile idâre iderler iken birkaç seneden berü hayme-nişîn olan göçebe tâ'ifesi kurâ-i mezkûre etrâfında sâkin olup kurâ-i merkûme mer'âlarını zabt ve işcârını kat' ve bağ ve bağçelerini harâb ve hayvânâtlarını sırka ve mevrû'âtların hayvânlarına ekl itdirdiklerinden mâ'adâ bu esnâda ırzlarına dahî tasallut ve hâricde bulunan ahâlî-i kazânın esvâblarını alup üryân eyledikleri ve şerhlerinden kendülerini muhâfaza mümkün olmadığı beyânıyla tâ'ife-i merkûmenin vâki' tasallut ve ta'addîlerinin men' ü def'i bâbında emr-i şerîfîm sudûru derc ve tastîr olunmuş siz ki muhassıl ve mevlânâ ve voyvoda-i mûmâ ileyhimsiz tâ'ife-i merkûmenin hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve menâfi-i rızâ vâki' olan tasallut ve ta'addîlerinin alup hakîmâne ile men'ü def'ine ve temîn-i memleket ve irâhe-i ahâlî ve

¹⁷ Metinde "muhâssılı" şeklinde yazılmıştır.

ra'yyet emrine ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın imdi zamân-ı sa'd iktirân-ı şâhânemde ahâlî ve re'âyâ fukarâsına vesâ'ir bir ferde bir vechle ta'addî ve ta'arruz olunduğuna kat'an rızâ-yı şâhânem olmadığı ve vücûh-ı mezâlim ve ta'ddiyât-dan himâyet ve sıyânetleri ile istihsâl esbâb-ı refâhet veistirâhâtleri matlûb-ı kat'î-i dâverânem idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh tâ'ife-i merkûmenin ol vechle hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i emr ü rızâ vâki' olan tasallut ve ta'addîlerinin üslûb-ı hakîmâne ile men' ü def'î husûsuna ve te'mîn-i memleket ve irâhe-i ahâlî ve ra'yyet emrine mezîd sa'y ve dikkat ve hilâf-ı vaz' u hareketden ve kaziyyede müdhali olmayanlara celb-i mâl vesîlesiyle ta'arruz ve ta'addî vukû'u tecvîz olunmakdan be-gâyet tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Muharrem sene 213.

79/175

Hâlâ Erzurum Vâlîsi ve Ma'âdin-i hümayûnum Emîni Vezîrim Yûsuf Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i gayret-semîr-i müşârûnileyhsin bundan akdemce şeref efzâ-yı sudûr olan emr-i şerîfimde tafsîl ve beyân olunduğu üzre tâ'ife-i ekrâddan Şeyh Hasanlu ve Disimlû ve Dücik yurdu dimekle ma'rûf aşîret halkı öteden berü şakâvet ve ta'allül ile me'lûf olduklarına binâ'en ekrâd-ı mezkûre derûnunda olup mukaddemlerde te'dîb ve gûş-mâlleriçün bi'd-def'at evâmir-i şerîfe sâdır olan eşkıyâ bu esnâda etrâf u eknâfda kâtin ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyete hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâyâ ibtidâr ve gasb-ı emvâl ve hetk-i a'râz ve katl-i nüfûs misillü nice nice etvâr-ı mekrûhaya ictisâr eyledikleri bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şehriyârânem olup bu makûle erbâb-ı şakâvet ve mefsedetî şerr ü şûrları fukarâ ve zu'efâ üzerlerinden men' ü def' ile tasfiye ve tathîr-i memleket ve istihsâl-i esbâb-ı emn ü âsâyiş-i fukarâyâ dikkat ehemm umûrdan idüğü müstagnî-i ta'rîf ve beyân ve sen vüzerâ-yı azâmımın kâr-dânâ ve umûr-ı âşînâlarından olup zât-ı gayret simâtında merkûz olan cevher-i şecâ'at ve asâlet ve mâye-i rüşd ve kiyâset muktezâsınca şimdiye kadar muhavvel-i uhde-i liyâkatin kılınan mehâmm-ı saltanat-ı seniyyemi rû'yetde ve ale'l-husûs te'dîb ve tenkîl-i eşkıyâ emrinde cilve-ger-i minassa-i berûz ve zuhûr olan cevher-girân mâye-i istikâmet ve ahâlînin mihek-zede-i tecrübe ve imtihân olduğundan mâ'adâ ol havâlîlerinin kâffe-i ser-â-ser ahvâline vâkıf ve eşkıyâ gürûhunun suhûlet ile ahz ve gûş-mâl ve taht-ı râbîta ve nizâma idhâlleriyle def'-i mazarratları ve ehl-i

ırsın istihsâl-i emniyyetlerini mûcib olacak sûretle lâzım gelen tedâbir-i sâ'ibenin i'mâl ve icrâsı ârif olunduğu ibtinâ'en ekrâd-ı mezkûrenin def' ü tenkîlleri seyrden uhde-i liyâkat [s.80] ehliyyetin kılınmak husûsuna irâde-i hümayûnum ta'alluk etmiş olduğu beyânıyla mükemmel ve muntazam kapun halkı ve tahrîrine me'mûr olduğun mîrîlü asâkir ile sâ'ir mevcûd ma'ıyyetin olanları istishâb ve bu bâbda lâzım gelen hidemâtta istihdâm zımnında muktezî olanları ma'ıyyetine celb iderek bulunduğun mahallden hareket ve hâlâ Diyarbekir Vâlîsi Vezîrim el-Hâc Sâlih Paşa iclâluhû vesâ'ir iktizâ idenler ile muhâbere ve mukâtebe ve resm-i ittihâda ri'âyet olunarak tâ'ife-i merkûmenin üzerlerine vârup içlerinde icrâ-yı şakâvete cesâret ve hilâf-ı şer'-i şerîf katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ve ızrâr-ı ibâda cür'et idenleri ve ber-muktezâ-yı şerî'at-ı mutahhara te'dîb ve cezâyâ müstehakk olanları ele götürüp o makûlelerin def' ve tenkîl ve kahr ve istisâlleri husûsuna dikkat ve fîmâ ba'd taraflarından ferd-i vâhidin mâl ve cânına zarar tertîb etmeyecek vechle taht-ı râbîta ve nizâma idhâl ile tahsîl-i âsâyiş-i ibâda teşmîr-i sâ'id-i miknet eylemek bâbında bu husûsa müstakîllen me'mûriyyetini hâvî sana hitâben başka ve ekrâd-ı merkûmenin etrâf u eknâfını ve mazinne-i vürûdları olan mevâzi' ve ma'âbiri sedd ü bende ikdâm ve seninle bi'l-muhâbere istihsâl-i esbâb-ı tenkîlleri ihtimâm eylemesiçün Diyarbekir Vâlîsi müşârünileyhe hitâben dahî başka bundan akdem evâmîr-i şerîfem ısdâr olunmuşıdi. Husûs-ı mezkûr mevâdd-ı sâireye makîs olmayup ehemmi-i umûr vâcibü'l-ihtimâmdan olduğu zâhir ma'âzallâhû te'âlâ bu bâbda ser-mû iğmâz ve rehâvet netîcede mü'eddî-i peşimânî ve nedâmet idüğü bedîhî ve bâhir olmakdan nâşî ekrâd-ı mezkûrenin te'dîb ve terbiyeleri ve gereği gibi nizâm-ı râbîta tahtına idhâlleri emrinde ne gûne tedbîr iktizâ ider ise muktezâ-yı istiklâlîn üzre icrâsına ikdâm ve vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'ıyyet ve sükkân-ı memleketin âsâyiş veistirâhâtleri vesâ'ilinin böyle istihsâline sa'y-ı mâ-lâ-kelem eylemek hasran ve kasran senden matlûb-ı dâverânem olmak hasebiyle mukaddem sâdır olan emr-i âlî-şânım nâtık olduğu üzre mükemmel ve muntazam kapun halkı ve tahrîrine me'mûr olduğun sâbıkü'z-zikr mîrîlü asâkir ile sâ'ir müstahabın olanları hidemât-ı lâzımede istihdâmları lâzım gelenleri ma'ıyyetine celb ve bulunduğun mahallden hareket ve mu'aharan diğer evâmîr-i şerîfemle ma'ıyyetine ta'yîn kılınan mîr-i mîrân ve ümerâ ve voyvoda-gân vesâ'ir müte'ayyinânı bu husûsda iktizâ iden hidemâtta emr ü reyinle istihdâma mübâderet ve vezîr-i müşârünileyhe vesâ'ir iktizâ idenler ile muhâbere ve mukâtebe merâsimine ri'âyet

iderek tâ'ife-i merkümeden o makûle fazâhât ve şakâvete cesâretleri tahakkuk idenleri ahz ve haklarında lâzım gelen te'dîbâtın icrâsıyla istihsâl-i âsâyîş-i ibâd ve tasfiye-i bilâda nisâr cehd ve tâkat ve etrâfıyla taht-ı râbîta ve nizâma idhâlleri husûsuna müsâra'at ve bu vesîle ile tarafından ve kapun halkı vesâ'ir mevcûd ma'îyyetin olan tevâ'if-i askeriyye câniblerinden bî-cürm ehl-i ırz makûlesine hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı hümayûnum ser-mû zulm ve ta'addî vukû'unu tecvîzden mübâ'adet ve her hâlde tahsîl-i rızâullâh ve rızâ-yı pâdişâhânem ve hakkında der-kâr olan teveccühât ve hüsn-i i'timâd-ı mülûkânemin tezâyüdünü mûcib olur vesâ'ir hâlâtı istihsâle dâmen der-miyân gayret eylemen fermânım olmağın te'kîden ve ikdâmen ve bu bâbda istiklâlini i'lâmen hâsseten işbu emr-i âlî-şânım ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi sen ki vezîr-i gayret-semîr-i müşârünileyhsin bu husûsunun bertibk-ı me'mûl ve rû'yet ve tesvîyyesi hasran senden matlûb-ı şâhânem olduğu ma'âzallâhü te'âlâ bu emr-i ehemmdede zinhâr ve zinhâr tekâsül ve rehâvet mürtekib olanlar haklarında müstelzim [s.81] peşimânî ve nedâmet idüğünde iştibâh olmadığı ve seninle mezkûrenin etrâfı sedd ü bende ikdâm eylemesiçün bu def'a dahî Diyarbekir Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhe başka emr-i şerîfim sâdır olduğu ma'lûm-ı gayret-i melzûmun oldukda göreyim seni bu emr-i umûr uhrâya kıyâs etmeyerek vesâyâ ve tenbîhât-ı şâhânemi mutâla'a ve muktezâ-yı dikkat ve hâli mülâhaza iderek senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan etvâr-ı rızâ-cûyâne harekât ve dirâyet-mendâneyi ibrâz ve izhâra bezl-i makderet ve keyfiyyeti ve sûret-i nizâmı ale't-tafsîl Der-aliyyeme tahrîr ve ifhâma müsâra'at ve ser-mû kusûr ve rehâvet vukû'unu tecvîzden be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i sene Zi'l-ka'de sene 212.

Sen ki Erzurum ve Trabzon Vâlîsi ve Ma'âdin Emîni Yûsuf Paşasın göreyim seni işbu emr-i şerîfim mücebince ekrâd-ı mezbûrenin tenkîl ile bir ân akdem taht-ı râbîtaya idhâlllerine sa'y ve gayret eyleyesin emr-i şerîf ünvâna hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmıştır.

Ordu-yı hümayûndan emr-i âlî tahrîr olunmuş olmağla ilm ü haberi olmak üzre battalî rikâba gönderilmiştir.

81/176

Bir sûreti,

Diyarbakir Vâlisi Vezîrim el-Hâc Salih Paşa iclâluhûya Erzurum Vâlisi vezîr-i müşârünileyhe aslında beyân olunduğu üzre bu def'a dahî emr-i şerîf ısdâr olunmuş olmağla müşârünileyh ile bi'l-muhâbere ekrâd-ı merkûmenin etrâf u eknâfını ve mazınne-i vürûdları olan mevâzi' ve ma'âbiri gereği gibi sedd ü bend ve muhâfazaya ikdâm iderek istihsâl-i esbâb tenkîlleri husûsuna müsâra'at eylemesiçün iktizâsına göre

81/177

Karamürsel Kazâsı Nâ'ibine ve ayân-ı sâbık ve lâhik vesâ'ir iş erleri zîde kadürüme hükim ki

Hazret-i Ebâ Eyûb Ensârî radiye anhü'l-bârînin türbe-i sa'âdetleri pişgâh-ı rahmet penâhında kâ'in merhûm ve mağfîret-nişân Ebû'l-feth Gâzî Sultân Mehemmed Hân tâbe serâhunun inşâ eylediği câmi'-i şerîfinin esâs bünyânına hâlel ve indirâs târî olunduğuna binâ'en müceddeden esâsından inşâ ve ihyâsına eğerçi irâde-i şâhânem ta'alluk idüp lâkin câmi'-i şerîf-i mezkûrun evvel emirde temelleri iskarası lâzîmesinden olan od? taşlarının Der-alıyyemde vücûdu olmayup beher hâl Karamürsel cânibinden kat' ve nakl olunmağa muhtâc olduğuna ve cânib-i mezkûrda vâki' od taşı ihrâc olunan ocaklardan tûlen iki arşun ve arzen bir arşun ve kalınlığı yarım arşun olarak çifte taban ta'bîr olunur bin aded od taşının kat' ve Der-sa'âdetime celbi lâzîmeden idüğüne binâ'en sâbıkü'z-zikr ocakların perâkende olmuş amelesi var ise icâleten cümlesi celb ü cem' ve gice gündüz istihdâm olunarak icâb iden bahâsı kat'ına me'mûr () zîde kadruhû yedinden an nakd virilerek mezkûr ol mikdâr taşın iki mâha kadar tamâmen kat' ve ihrâc ve ihzârına ihtimâm ve bir taraftan sefâyine tahmîlen Der-alıyyeme nakline ve iktizâ iden sefâyinin isticârı ve sefîneye vaz' ve tahmîli husûslarına min külli'l-vücûh mu'âvenet ve dikkat-i tâmm olunmak için size hitâben emr-i şerîfim sudûru bâ-takrîr istid'â olunmağla siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh ocakların perîşân olmuş amelesini icâleten celb ve cem' rûz ve leyl istihdâm ve iktizâ iden bahâlarını kat'ına me'mûr mûmâ ileyh yedinden an nakd i'tâ olunarak mezkûru'l-mikdâr taşın iki mâha kadar tamâmen kat' ve ihrâc ve

ihzârî esbâbının istihsâline dâmen der-miyân gayret ve bir taraftan dahî muktezî olan sefâyini dahî isticâr birle kat‘ olunan taşın bir taraftan sefineye vaz‘ u tahmîli husûsuna ihtimâm ve dikkat-i tâmm ve bu bâbda zinhâr ve zinhâr edânî kusûr ve tekâsül ve tesâmuh gûne vaz‘ u hareketden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ’il-i Muharrem sene 213.

82/178

Lazkiyetü’l-arab Kazâsıyla havâlîsinde vâki‘ kazâların kudât ve nüvvâbına ve ayân-ı vilâyet ve sâ’ir bi’l-cümle zâbitân ve zîde kadrühüme hükim ki

Darbhâne-i âmîremde sikke-i hümayûnumla meskûk denânîrin¹⁸ revâyic-i mu‘ayyene üzre mütedâvil olması kânûn-ı kadîm ve de’b-i müstedîm olup mu‘âmelât-ı nâsın¹⁹ ve hazâ’ini şâhânemin nizâmı ve râbitası dahî revâc-ı mu‘ayyeneye mezbûr iken bir müddetden berü erbâb-ı hîle tama‘larından nâşî mugâyir-i nizâm refte refte denânîrin meskûkenin râyicine terakkî-i tâmm virerek ve Darbhâne-i âmiremden üç buçuk guruşa virilen zer-i mahbûb tâmm ve yetmiş paraya virilen nısfıyye ve ellışer paraya i’tâ²⁰ olunan rub‘iyye erbâb-ı mu‘âmelât ve tüccâr yedlerinde üçer beşer paraya zamlı ahz ve i’tâ olunarak zer-i mahbûb-ı İstanbul beş guruşa ve nısfıyyesi yüz ve rub‘iyye-i findık yetmiş paraya ve zer-i mahbûb-ı Mısır dört guruşa râyic olduğu ve bu keyfiyyet yevmen-fe-yevmen mu‘âmelât-ı nâs karîn-i ihtilâl ve bâ-husûs umûr-ı mîrîyeye me’mûr olanların ahz ve i’tâsını külliyyen ta’tîl eylediği bedî-dâr ve ber-muktezâ-yı vakt u hâl denânîr-i meskûkenin fîmâ ba’d ziyâde ve noksân kabûl itmek üzere taht-ı râbitaya idhâlî vâcibât-ı umûrdan idüğü nümû-dâr olduğuna binâ’en şeref-yafte-yi sudûr olan hatt-ı hümayûnum mücebince fîmâ ba’d zer-i mahbûb-ı İstanbul beş guruşa ve nısfıyyesi yüz paraya ve findık-ı İstanbul mukaddemâ Macar altunu ile müsâvî olarak râyic olduğundan yedi guruşa ve rub‘iyye-i findık yetmiş paraya ve zer-i mahbûb-ı Mısır dört guruşa ve Mısır findık altını altı guruşa râyic olup ziyâde alınup virilmemek ve gerek Âsitâne-i aliyyemde ve gerek memâlik-i mahrûsemde ebâdî nâs-ı mütedâvil olan yaldız ve Macar altunları dahî yedişer guruşa râyic olmak ve fîmâ ba’d hafıyy ve celî bir akçe ve bir habbe ziyâdeye ahz ve i’tâ olunmamak ve ideri olur

¹⁸ Metinde “diyânbezek” şeklinde yazılmıştır.

¹⁹ Metinde “basın” şeklinde yazılmıştır.

²⁰ Metinde yana yana iki defa yazılmıştır.

ise bilâ-emân te'dîb olunma üzere bundan akdemce memâlik-i mahrûseye evâmir-i aliyyem neşriyle cümleye tenbîh ve te'kîd kılındığına bu emr-i ehemme vülât ve hükkâm ve zâbitânın dâ'imâ ve müstemirren nezâret eylemeleri lâzıme-i zimmetleri iken el-hâletü hâzihi Duhân gümrüğü mülhakâtından Lazkiyetü'l-arab Duhân gümrüğü ve havâlisinde denânîr-i meskûke ve bâ-husûs kara gurus ta'bîr olunur riyal revâyic-i mahsûsalarından ziyâdeye alınıp virildiği ve bu keyfiyyet ...? ve emvâl gümrüğe hasârı mûcib olduğu beyânıyla mukaddemâ şeref-rîz-i sudûr iden evâmir-i aliyyemle mûceblerince amel ve hareket olunup mugâyir-i evâmir-i aliyyeme ve menâfi-i emr ü tenbîhât-ı şâhâneme revâyic-i mu'ayyenelerinden ziyâdeye alınıp virilmemesi husûsuna ihtimâm ve dikkat olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bâ-takrîr istid'â olumağla vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden ve tevbihen ve tahzîren işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i dâverânemde gerek sikke-i şâhânemle meskûk ve gerek kefare sikkesiyle râyic ve mütedâvil olan ecnâs-ı altunun ve kara gurus ta'bîr olunan riyalin râyic mu'ayye[ne]si kabûl-i tezâyüd etmek ta'ammüd-i nâsın fesâdını ve iş'âr-ı havâyîc ve eşyânın ihtilâlini mûcib olduğu ve bir akçe ve bir habbe ziyâdeye râyic olduğuna vechen mine'l-vücûh rızâ-yı aliyyem olmadığını ve ba'de'l-yevm her kangı mahallde bir akçe ziyâdeye ahz ve i'tâ olunmak ihtimâli olur ise o makûle lede't-taharrî ele götürölüp hakkında lâzım gelen te'dîbenin icrâsıyla irâde-i şâhânemin ifâsı matlûb-ı hüsvânem idüğü siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ba'de'l-yevm esnâf ve tüccâr ve erbâb-ı sarrâf ve mu'âmelât yedlerinde olan yaldız ve Macar altunlarını yedişer gurus ve denânîr-i meskûke-i [s.83] sâ'ire dahî bâlâda beyân olunduğu vechle ve riyâl-i mezkûr dahî râyic-i mahsûsasıyla alınıp virölüp vakten mine'l-evkât bir akçe ziyâdeye ahz ve i'tâ olunmamasını husûsuna mezîd ikdâm ve nezâret ve ba'd-ez-în ziyâdeye alınıp virilmeğe cesâret ider olur ise bi't-tecessüs ele götürüp o misillülerin haklarında lâzım gelen te'dîbin icrâsına dâmen der-miyân gayret ve hilâfî hareket vukû'a gelmemesine bi'l-ittifâk bezl makderet eyleyesiz şöyle ki bu husûs mukaddem ve mu'ahhar tenbîh olunmuşiken bu emr-i ehemmden bundan sonra dahî edânî tekâsül ve rehâvet ve taharrî ve nezâretde kusur ve batâ'et zuhûr itmek ihtimâli olur ise lede't-tahkîk bu bâbda iğmâz ve rehâvet ihtibâr idenlerin hâl u şânlarına göre mazhar-ı eşedd-i ikâb olacakları

bî-iştibâhdır ana göre amel ve hareket ve hilâfî harekete ruhsatdan be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Muharrem sene 213.

83/179

Hâlâ Bosna Vâlîsi Vezîr Mustafâ Paşa iclâluhûya ve zikri âtî husûsa bu def'a Der-aliyyemden mübâşîr ta'yîn ve tesyîr kılınan () zîde mecduhûya hükim ki

Bosna'da vâki'olan ba'z kazâlar ahâlîsinden bu esnâda iki yüz nefer kimesne Sava Nehri kenarına varup içlerinde yedi neferi ehl-i İslâm ve bir neferi zımmî ola kışla cânibine mürûr ve Purud Kal'ası kumandanına varup el-hâletü hâzihi vatanlarını terk ile hudûda gelenler iki yüz nefer olup ancak cümlesi bin nefere karîb ve mecmû'u evlâd u ıyâl ashâbından olmağla evlâd u ıyâlleriyle üç dört bin nefere bâliğ olacağını ve nehri mürûr ile Nemçe memâlikinde tavattuna istîzân için meb'ûs olduklarını ifâde etmeleriyle kumandan-ı mersûm sebebini su'âl eyledikde güya mutavattın oldukları kazâların vücûhunda ba'z kesânın cevri u zulmlerine adem-i tahammüllerinden nâşî terk-i evtâna mecbûr olunduklarını ifâde eylediklerinde kumandan-ı mersûm dahî hâllerini der-bâr-ı adâlet-medâra ifâde ve istirhâm etmelerini tefhîm ile nehri mürûra ruhsat göstermediği ve zikr olunan iki yüz nefer kesân el-yevm bu hâl ile Sava Nehri kenârında ikâmet ile evkât-güzâr oldukları sahîhen vâsıl-ı şâmi'a-i şehir-yârânem olup bunların bu gûne misl-i mesbûk olmayan hubûretle? terk-i dâr u diyâr ve memleket-i âherde ihtiyâr-ı ikâmet ve firâr etmelerinin sebep ü hikmeti nedir fi'l-hakîka zulm ve ta'addî vukû'undan mı neş'et etmiştir böyle olduğu hâlde bu misillü mezâlim ve ta'addiyâta cesâret idenler kimlerdir alâ-eyyi-hâl tahkîki ve diyâr-ı âherde tavattun etmekte mütteheyi olanların evtân-ı kadîmelerine i'âdeleri ehemmi mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâmdan olmakdan nâşî sen ki Bosna Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetin ve Der-aliyyemden mahsûs ta'yîn olunan mübâşîr-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle mârû'z-zikr kesânın bu vechle dâr u diyârlarını terk ile Nemçe memleketine naklû dâ'iyyesine ibtidârları ne sebebe mebnîdir kendülerden su'âl idüp istimâ' olduğu üzre zulm ve ta'addî vukû'undan neş'et etmiş ise o makûle hilâf-ı rızâ mezâlim ve ta'addiyâta ibtidâr idenler kimlerdir etrâfiyla tefhîm ve tahkîk ve ber-vech-i tafsîl-i keyfiyyet Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ ve sâlifü'z-zikr kesân evtân-ı kadîmelerine kemâ-kân iskân ve ib'âd olunmak husûsuna irâde-i dâverânem ta'alluk etmeğin hâsseten işbu emri âlî-şânım ısdâr ve mübâşîr-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuşdur. İmdi

bu husûsun kûnh ve hakîkati üzre alâ-eyyi-hâl tahkîk ve zâhire ihrâcî ve müteheyi-i terk-i diyâr olanların evtân-ı kadîmlerine nakl ve iskânları ahass-ı metâlib-i tâc-dâ[râ]nem idüğü ma'lûmun oldukda bu husûsu mevâdd-ı uhrâya kıyâs etmeyüp ne mertebelerde mevâdd-ı mu'tenâ bahâdan olduğunu teyakkun iderek ve iktizâ ider ise hudûd kumandanı ile dahî muhâbere ve mukâtebeye râğbet birle bu bâbda lâzım gelen tedâbir-i mukteziyyenin icrâsında [s.84] dakîka fevt etmeyerek ve iktizâ idenlere mü'ekkid buyruldu ve kağıdlar tahrîri ve vücûh-ı sâ'ire ile ikdâm ve dikkât-i tâmm eyleyerek mârû'z-zikr kesânın terk-i vatan ile hem-civâr olan Nemçelü etrâfında tavattuna tehyi'eleri ne sebebe mebnî ve ne makûle mezâlîme mübtenîdir ve hilâf-ı rızâ sükkân-ı memleket ve fukarâ-yı ra'iiyyete terk-i vatan itdirecek derecelerde mezâlîm ve mefâside cesâret iden zaleme kimlerdir gereği gibi etrâfiyla taharrî ve tahkikle ve keyfiyyetlerini ism ü resm ve şöhetleriyle der-bar-ı atûfet-karârıma tahrîr ve işâret ve ahâlî-i merkûmeyi dahî celb ve te'lîf iderek evtân-ı kadîmlerine nakl ve sükkân ile istihsâl-i esbâb-ı refâh ve râhatları husûsuna sarf-ı vus' ve kudret ve bu bâbda iğmâz ve rehâvet ve taharrî ve tecessüsde kusûr ve gaflet misillü vaz' u hâlet vukû'unu tecvîzden be-gâyet ittikâ ve mücânebet eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin seni miyâne-i emsâllerinden bi'l-intihâb bu emr-i ehemme ta'yînden maksûd Bosna Vâlîsi vezîr-i müşârûnileyhin inzîmâm re'y ü ma'rifetiyle ahâlî-i merkûmenin icâleten evtân-ı kadîmlerine nakl ve iskânlarına ve işbu hâlet-i nâ-marziyyenin vukû'u ne makûle illet ve esbâba mebnîdir gereği gibi tedkîke ve tahkîke bezl-i mechûd kaziyyesi idüğü ma'lûmun olarak sen dahî mazmûn-ı emr-i şerîfim üzre amel ve harekete mezîd i'tinâ ve dikkat ve bu bâbda edânî mertebe kusûr ve tekâsül vukû'unu tecvîz ile mazhar-ı mu'ahheze ve ikâb olmakdan ittikâ ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Muharrem sene 213.

84/180

Rumili Kâ'im-makâmı () zîde mecduhûya hükim ki

Vâlidem kethüdâsı Yûsuf dâme uluvvuhûnun der-bâr-ı ma'delet-karâr-ı mülûkâneme takdîm eylediği bir kıt'a takrîrinde mukâta'at-ı mîrîyeden külliyyetlü mâl ile ber-vech-i mâlikâne berât-ı şerîfemle uhdesinde olan Pirlepe ve tevâbi'î mukâta'ası re'âyâsının himâyetleri lâzımeden olup mugâyir-i emr ü rızâ mukâta'a-i merkûmeye ecânibden bir ferdin mülâhazası icâb etmez iken bir müddetden berü mukâta'a-i merkûma müdâhale

ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâle ictisâr iden Masatlı? Osmân nâm şakî bu def'a dahî âdet-i müstemirresi üzre İstarova Kazâsında şakâvetle meşhûr olan Kara Muçu nâm şakî ile yek-dil ve yek-cihet olarak İstarova ve Ohri ve Kırçova ve mahâll-i sâ'ireden başlarında külliyyetlü eşkıyâ cem' ile Pirlepe Kazâsında vâki' Varoş Karyesine hücûm ve muharebeye tasaddî ve hetk-i a'râz ve gasb-i emvâle ibtidâr eylediklerinde münhezimen diyârlarına firâr eyledikleri ve merkûm Osman bundan akdem dahî mukâta'a-i mezbûreye katı vâfir hasârat eylediği sahîhen ihbâr olunduğu ve mukâta'a-i merkûmenin emvâl ve re'âyâsını dâ'imen himâyet cümle zâbitân ve hükkâma vâciben zimmet idüğü beyânıyla fimâ ba'd Ohri ve Debre ve İstarova ve Görüce ve Kırçova Kazâlarından o makûle eşkıyâdan bir ferdin mukâta'a-i mezbûre tarafına mürûrlarına kat'â ruhsat verilmemesi husûsuna kemâl-i ihtimâm ve dikkat ve ol-vechle mukâta'a-i mezbûreyi vedî'atullâh olan re'âyâ fukarâsını keyd ve mazarrat-ı eşkıyâdan gereği gibi himâyet olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid'â etmekle vech-i meşrûh üzre re'âyâ fukarâsının şürûr-ı eşkıyâdan himâyet olunmaları fermânım olmağın te'kîden ve tenbîhen ve ikdâmen ve ihtimâmen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ırsâl olunmuştur. İmdi zamân-ı sa'd iktirân-ı şâhânemde vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet ahâlî ve re'âyâ fukarâsına vesâ'ir bir ferde vechen min külli'l-vücûh tasallut ve tasaddî olunduğuna kat'a rızâ-yı pâdişâhânem olmadığı ve vücûh-ı mezâlîm ve ta'addîden ve keyd ve mazarrat-ı eşkıyâdan himâyet ve sıyânetleri matlûb idüğü ve bu husûs Üsküb Nâzırı () zîde mecduhûya ve Ohri Mütessellimi () ve Debreli Yûsuf Bey vesâ'ir zâbitân zîde kadrühüme başka başka evâmîr-i aliyyemle tenbîh ve te'kîd kılınmış olduğu ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh fimâ ba'd kazâhâ-i merkûmeden o makûle eşkıyâdan ferd-i vâhîde mukâta'a-i mürûrlarına kat'â ruhsat virilmemesi emrine mezîd sa'y ve ikdâm-ı tâmm iderek mukâta'a-i merkûmeyi ihtilâlinden vikâye ve re'âyâ fukarâsının keyd ü mazarrat-ı eşkıyâdan himâyetleri esbâbının istihsâline dâmen der-miyân gayret ve hilâfî vaz' ve hâlet vukû'unu tecvîz ile mazhar-ı eşedd-i ikâb olmakdan ve bu vesîle ile bî-cürm makûlesine ta'arruz olunmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

85/181

Bir sûreti,

Ohri Mütessellimi () zîde mecduhûya ber-vech-i meşrûh

85/182

Bir sûreti,

Üsküb Nâzırı () zîde mecduhûya ber-vech-i muharrer

85/183

Bir sûreti,

Debreli Yûsuf Bey vesâ'ir zâbitân zîde kadrühüme ber-sibâk-ı sâbık

85/184 Terkîn

Burusa Kādîsı ve Burusa`da tekâlîf nâzırı olan hâcegân-ı Dîvân-ı hümayûnumdan el-Hâc Şerîf Mehemmed Bey zîde mecduhûya hükim ki

Mahrûse-i Burusa`da sâkin ib[â]dullâh`ın levâzım-ı zarûriyelerinden olan zehâyir-i memnû'a vesâ'ir narh virilmesi iktizâ iden eşyânın iş'âr makûlesi hâkimü's-şer' tarafından men' birle bâyi' ve müşterî zarar ve hasârdan himâyet ve sıyânet olunmak ve bu husûsa mütesellim ve a'yân vesâ'ir taraflarından kat'a müdâhale vukû'a gelmemek husûsu havî mukaddemâ başka ve ba'dehû medîne-i mezbûre[de] tabh olunan nân-ı azîzin dirhemlerinde hadd-i i'tidâlden ziyâde tabh olunduğundan habbâzân tâ'ifesi masâriflerini idâre idemeyüp mağdûr oldukları bâ-arz-ı hâl lede'l-inhâ ve'l-istid'â ol tarafda zehâyirin râyic fiyâtına tevfik ve mîzân-ı adl ve hakkâniyyete tatbîk olunarak ve ibâdullâha ve esnâfa mazarratı mûcib olmayacak vechle gadr u himâyeden berî olarak nân-ı azîzin dirhemleri tanzîmine ihtimâm ve dikkat olunmak bâbında başka evâmir-i şerîfem sudûr etmişidi. ...? belde iş'ar husûsunda kimesne ile müzâkere etmeksizin bir mâddenin tanzîmine mübâşeret eyledikleri hâlde beldenin dekâyik ihlâline vâkıf ve mutî' olamadıklarından esnâf fukarâsına ve ahâlîye özrü mûcib olacağı der-kâr ve bedî-dâr ve fimâ ba'd mahrûse-i mezkûrede vukû' bulan iş'ar husûsunu evâr-ı umûr-ı belde rû'yetine me'mûr olanlar ile müzâkere olunup ba'dehû esnâf ve ahâlîye hayırlı ve muttasıflu vechle cânib-i şer'-i şerîfden tanzîm ve râbıtasına mübâşeret olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu nâzır-ı sâbık ve ma'iyetine me'mûr beş nefer kesân bâ-arz-ı hâl mukaddemâ lede'l-inhâ ve'l-istid'â iş'ar mâddesi hâkim-i beldeye muhavvel idüğü eğerçi bâlâda muharrer emr-i şerîfim mefhûmunda müstebân olup ancak tekâlîf nâzırı ve ma'iyetine me'mûrların dahî bu bâbda reyleri müstakîm olduğu sûretde kemâl-i dikkat ve ihtimâm mûcib ahâlî ve esnâf dahî menfa'ati müstevcib olacağı arz-ı hâl-i mezkûr me'âlinden nümâyân olmağla fimâ ba'd iş'ar husûsunda nâzır ve ma'iyetine

me'mûr merkûmların reyleri müstakîm olunmak bâbında sene-i sâbıkâ evâ'il-i Şa'bânında emr-i şerîfim sâdır olmuşıdi. Sen ki nâzır-ı mûmâ ileyhsin bu def'a tarafından ve ma'îyyetine me'mûr beş nefer kesân câniblerinden Der-aliyyeme takdîm olunan bir kıt'a takrîr mefhûmunda ber-minvâl-i muharrer emr-i şerîf sudûrundan bahsle narh mâddesi ma'rifetin ve ma'îyyetine me'mûrlar ma'rifetleriyle gadr u himâyeden ârî olarak tanzîm olunmak ve virilen narhdan nûkûl ideri veyâhûd bitirme nâmıyla nesne viren kimesne olur ise istimâ' ve tahkîk olundukda ma'rifetiniz ile habse ilkâ ve o makûle harekete ısrâr idenlerin lâzım gelen te'dîbleri icrâsiçün keyfiyyetleri Der-sa'âdetime tahrîr olunmak bâbında tenbîhi şâmil müceddeden emr-i şerîfim sudûru istid'â olunmağla vech-i meşrûh üzre mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mevlânâ ve nâzır-ı mûmâ ileyhimâsız keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmîr-i aliyyemle amel ve hareket ve narh mâddesi ma'rifetiniz ve beş nefer kesân ma'rifetleriyle gadr ve himâyeden ârî olarak kemâl-i hakkâniyyet ve adâlete tevfiğ ve tatbîk olarak vaz' ve tanzîm virilen narhdan nûkûl ideri veyâhûd bitirme nâmıyla nesne vireni olur ise lede't-tahkîk o makûlelerin lâzım gelen te'dîbleri icrâsiçün ism ve resm ve şöhetleri beyânıyla keyfiyyetlerini Der-aliyyeme i'lâm ve tahrîre ihtimâm ve dikkat ve menâfi-i emr ü rızâ ser-mû hâlet ve hareket vukû'unu tecvîzden be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 1213.

İhtisâb-ı Burusa mukâta'ası mukayyed olan kalemden ilm ü haberi mantûku ve sâdır olan fermân-ı âlî mücebince işbu kayd terkîn ve ilm ü haberi üzre? bâlâyı deftere kayd olunmuşdur.

Fî 21 Safer sene 213.

86/185

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan sâbıkâ Resmo Sancağı Mutasarrıfı olup bu def'a kal'ası muhâfazası şartıyla livâ-i mezbur kendüye tevcîh olunan Kahramân Paşa zâde Alî dâme ikbâluhûya hükim ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin emsâl ve akrânın beyninde yarâr ve kâr-güzâr ve teyakkuz ve intibâh ile şöhet-şi'âr olduğun bedî-dâr olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince bu def'a avâtıf-ı aliyye-i

hüsrevânemden kal'ası muhâfazası şartıyla zikr olunan Resmo Sancağı sana tevcîh ve ihsân-ı hümayûnum olmağla serî'an muntazım kapun halkıyla münâsib mahallden sefineye süvâr ve Resmo'ya varup zabt u rabt-ı memleket ve muhâfaza-i kal'a ve enhâya dikkat ve def'-i mazârr-ı eşkıyâya mübâderet eylemen fermânım olmağın me'mûriyyetini şâmil emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh-i hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet-i me'mûriyyetin ma'lûmun oldukda ber-minvâl olduğun mahallden hareket ve serî'an ve âcilen muntazım kapun halkıyla münâsib mahallden sefineye süvâr ve mansıbına vüsûle ibtidâr ve makarr-i hükûmet-i muhâfezeyn olan mahallde ikâmet ve karâr birle zabt u rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve fukarâ-yı ra'ıyyete bezl-i liyâkât ve kal'a-i merkûmeyi leyl ü nehâr hıfz u hırâset ve ağavât ve zâbitân ile tarh-ı esâs üns ve ülfet ve def'-i mazârr-ı erbâb-ı mefsedet husûslarına kemâl-i ihtimâm ve dikkat ve muhâfızlığa müteferrî' kâffe-i hâlâtın evâmîr-i şerîfemle muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan husûsâtın ber-vefk-i matlûb te'diyesine sarf-ı vus' ve miknet ve mansıbında ve hilâl-i râhdâ tarafından ve adamların câniblerinden bir ferde zulm ve ta'addî vukû'a gelmekden be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

86/186

Sâbıkâ Haleb Vâlîsi olup bu def'a Mora Eyâleti kendüye müceddeden tevcîh ve ihsân olan Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sen vüzerâ-yı azâm-ı sûtûde-şânım ve vükelâ-yı fihâm marzü'l-esrem? beynlerinde kemâl-i hûş-mendî ve kiyâset ile mevsûf olduğundan mâ'adâ bu âna dek muhavvel-i uhde-i hamîyyetin kılınan mehâmm-ı Devlet-i seniyyemin te'diyesi husûslarında muvâfık-ı rızâ hareket ve ibrâz-ı âsâr-ı istikâmete dikkat eylediğın ma'lûm ve âşikâr ve ba'd-ez-în dahî senden rızâ-yı meyâmin-iktizâ-yı pâdişâhânem muvâfık ve hâtır-hâh-ı dâverâne mülâyim ve mutâbık nice nice harekât-ı bergüzîde sen dahî me'mûl ve zamîr-i ilhâm-samîr-i şâhânem idiği müstagnî-i ta'rîf ve iş'âr olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince bu def'a avâtıf-ı aliyye şâhâne ve avârif-i seniyye-i hüsrevânemden Mora Eyâleti müceddeden sana tevcîh ve ihsân olunmağla Edirne'de bâ-evâmîr-i aliyye uhdende muhavvel husûsâtın cümlesi Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından hâlâ Edirne Bostancıbaşı Mustafâ dâme mecduhûnun bu def'a

emr-i şerîfimle uhdesine ihâle tefvîz kılınmağla sen vüsûl-i emr-i şerîfimde mükemmel dâ'ire ve kapun halkıyla hareket ve yemîn ü yesâra sapmayarak ve bir mahallde mütevattın olmayarak ve dâ'ire ve etbâ'ını bir hoşca zabt iderek ve fukarâ-yı ra'yyete cevır ve ta'addî vukû'a gelmeyerek râh-ı râstdan doğru Mora`ya vüsûle sür'at ve seyyâr' ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve re'âyâya sa'y ve ikdâm eylemen fermânım olmağla²¹ me'mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh hükm-i celîlü's-şânıma matviyyen tarafına () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet-i me'mûriyyetin ma'lûmun oldukda vüsûl-i emr-i şerîfimde dâ'ire ve kapun halkıyla ol cânibden fekk-i râbîta-i karâr doğru yoldan serî'an ve âcilen Mora`ya vüsûle bezl-i iktidâr ve ba'de'l-vüsûl makarr-ı hükûmet ve vülât olan mahallde ikâmet ve karâr ile idâre-i umûr-ı memleket ve i'mâr-ı vilâyet ve istirahat-ı fukarâ-yı ra'yyet zımnında kânûn-nâme-i hümâyûnumda münderic olduğu vechle eyâlet-i Mora`ya virilen nizâm-ı cedîdin icrâ ve istikrârına ikdâm ve zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve def'-i şürûr-ı fesede ve eşkıyâ ve himâyet ve sıyânet-i re'âyâ ve berâyâ mevâdd-ı mühimmesine ve'l-hâsıl Mora Eyâletine müteferri' olan evâmir-i şerîfemle uhdene ihâle kılınan memnû' mehamm-ı lâzımü'l-ihtimâmın te'diyesine ve te'mînine ve vedî'atullâh olan ahâlî ve re'âyâ ve gürûh-ı fukarâ ve zu'efâdan taraf-ı hümâyûnum için isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyeye sarf-ı makderet ve her hâlde mütekayyızâne hareket ve senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan lâzım-ı kâr-güzârî ve istikâmeti ibrâz ve izhâra dâmen der-miyân gayret ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâl ve âsârı peyder pey Der-aliyyeme tahrîre müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

87/187

Selanik ve Yenişehir-i Fenar Mollâlarına ve İzdin ve Ağrıboz vesâ'ir ol havâlîlere semt ve civâr olan kazâların kudât ve nüvvâbına ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erlerine hükim ki

Hâlâ Mora Vâlisi Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhû cezîre-i Mora`nın keyd ve hasâr-ı eşkıyâdan te'mîni emrine ve lede'l-iktizâ hıfz u hirâset-i memleket zımnında etrâfdan bâ-buyruldu külliyyetlü asâkir isticlâbıyla muhâfaza-i hudûd ve enhâ mâtde-i mühimmesine taraf-ı hümâyûnumdan bi'l-istiklâl me'mûr ve ta'yîn kılınmış olduğu

²¹ "olmağın" şeklinde metinde tekrar ikinci kez yazılmıştır.

cihetden siz ki mevlânâ ve a'yân ve zâbitân vesâ'ır mûmâ ileyhimsiz inde'l-hâce vâlî-i müşârûnileyh kazâlarınızdan işbu emr-i şerîfimi ve buyruldu tesyîriyle ne mikdâr asker taleb iderse derhâl buyruldu ve taharrî muktezâsı üzre ol mikdâr tüvân ve bahâdır ve harb ve darbe kâdir asker tahrîr ve üzerlerine zabt u rabt ve i'mâl ve idârelerine muktedîr başbuğlar nasbıyla tiz elden ma'îyyet-i müşârûnileyhe irsâl ve tesyîre bi'l-ittifâk mezîd gayret ve ikdâm ve müşârûnileyhin emr ü re'yiyle ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesini mûcib olur kâffe-i vesâ'il hâlâtın istikmâline bezl-i muhassıl vus' ve ihtimâm ve ser-mû te'ehhür ve batâ'et ve irtikâb [ve] kusûr ve rehâvetden cümleiniz ziyâde tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemeniz fermânım olmağın imdi işbu emr-i celîlü'l-kadrîm müşârûnileyhden () ile tarafınıza her ne vakit tevârüd ider ise ve kazâlarınızdan muhâfaza-i hudûd ve enhâ ve def'-i mazârr-ı eşkıyâ zımnında ne mikdâr ve ne cins asker taleb ider ise geceyi gündüze katarak ve hâb ve rahâtı terk iderek sizlere olan buyruldu ve tahrîri muktezâsı üzre matlûbu olan harb u darb erbâbı asâkiri bilâ-tevakkuf icâleten tahrîr ve tertîb ve başbuğlar ma'îyyetiyle ta'yîn eylediği mahalle sevk ve tesyîrleriyle müşârûnileyhin ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesi esbâbının istihsâline bi'l-ittifâk dâmen der-miyân gayret eylemeniz ahass-ı metâlib-i şâhânem olduğu ma'âzallâhû te'âlâ ser-mû tehâvün ve taksîr vukû'ûnu tecvîz itmek ihtimâliniz olur sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayacağınız muhakkak ve mukarrer idiği ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh emr-i âlî-şânım muktezâsını ve vâlî-i müşârûnileyhin tarafınıza olan buyruldu ve tahrîri mü'eddâsı üzre amel ve harekete sarfı-ı nihâyet vus' ve miknet ve zinhâr ve zinhâr bu emr-i ehemmdede tekâsül ve gaflet ve resm-i teyakkuz ve basîrete menâfî ve rızâ-yı pâdişâhânemin hilâfı vaz'a cesâretle mübtelâ-yı nedâmet ve peşimânî olmakdan gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

87/188

Bir sûreti,

Mora ve Mizistre Sancakları alay beyilerine ve çeribaşı ve muhtârlarına () Mora Vâlîsi vezîr-i müşârûnileyhin her ne vakit buyruldu ve tahrîrâtı vârid olur ise derhâl sancaklarının eşkinci zu'emâ ve erbâb-ı tîmârıyla müşârûnileyhin dilediği mahalle azîmet ve emr ve re'yiyle ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine ikdâm ve gayret eylemeleriçün cezîre-i Mora'da vakî' Lala Karyesi müte'ayyinâtından Mustafâ

ve Seyyidi zîde kadrühimâya () müşârünileyhin her ne vakit taraflarına buyruldu ve tahrîrâtı vârid olur ise derhâl karye-i mezkûrenin tüfenk-endâz erbâb-ı harb u darbıyla ta'yîn eylediği mahalle azîmet ve müşârünileyhin emr re'yiyle ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'dîyesine ikdâm ve gayret eylemeriçün kezâlik

87/189

Bir sûreti,

Mora Vâlîsi vezîr-i müşârünileyh () evâmir-i şerîfe-i mezkûre ısdâr ve memhûren tarafına irsâl olunduğunu beyân olunarak yanında mektûm ve mahfûz olup bir taraftan cezîre-i Mora`ya ma'âzallâhû te'âlâ sû'-i kâsd ve hücum alâ'imi? ihsâs ile ...? eylediği gibi derhâl mü'ekkid ve müşeddid buyruldu tahrîri ve mukaddem ve kâr-güzâr adamlar ta'yîniyle evâmir-i şerîfe-i mezkûreyi mahallerine irsâl ve tiz elden memleketin cevânib ve etrâfiyla muhâfazasına vâfi müsellağ ve ceng-âver asker celbine ve hidemât-ı mühimme-i makziyyede istihdâmlarına bezl-i makderet ve dikkat ve dirlik icâb ve iktizâ eylediği kâffe-i tedâbir-i nâfi'anın yoluyla icrâsına sarf ve hâsıl-ı vus' ve liyâkat ve bir mâddede ma'âzallâhû te'âlâ mikdâr-ı zerre terâhî ve gaflet ve nâ-mülâyim bir hâlet vukû'a gelmemesine ve kendüden me'mûl ve muntazır-ı şâhâne olan cevher-i dirâyet ve hamîyyet ve mâye-i diyânet ve gayreti ibrâza müsâra'at ve hilâf-ı melhûz vaz' vukû'undan be-gâyet tehâşî ve mücânebet ve lâzımü'l-inhâ ahvâlî peyder pey Der-aliyyeme işâ'at eylemesiçün iktizâsına göre

88/190

Tırhala Sancağı Alay beyisi zîde kadruhûya hükim ki

Ber-muktezâ-yı vakt u hâl Mora Cezîresi kılâ'ının ebniyyesi hizmetinde vesâ'ir muktezî olan hidemâtda istihdâm zımnında sâbıkâ Mora Vâlîsi ma'îyyetinde eyâlet-i asâkirinin mevcûd bulunması lâzım geldiğine binâ'en livâ-i mezbûrun neferâtının Rumili Vâlîsi ma'îyyetine olan me'mûriyyeti Mora`ya sarf ve tahvîl kılınması husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk idüp ol bâbda hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum şeref-yafte-i sudûr olduğuna ibtinâ'en sen ki alay beyi-i mûmâ ileyhsin tahvîl-i me'mûriyyetini hâvî bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşidi. El-hâletü hâzihi Mora Eyâleti[ne] sâbıkâ Haleb Vâlîsi olup Edirne`de ikâmet üzre olan düstûr-ı Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhû tevcih ve ihsân-ı dâverânem olup bir an akdem Mora`ya vüsûle müsâra'at ve muhâfaza-i hudûd ve enhâya bezl-i miknet ve eylemesi mahsûs emr-i şerîfimle kendüye tenbîh ve te'kid olunmuş olmağla sen dahî livâ-i

mezbûrun mecmû‘ eşkinci zu‘emâ ve erbâ-ı tîmârıyla ma‘iyyet-i müşârünileyhe tahvîl ve te’kîd me’mûriyyetini muhtevî mahsûs işbu emr-i şerîf ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi livâ-i mezbûrun bi’l-cümle eşkinci neferâtıyla Mora Vâlîsi lâhik-i müşârünileyh ma‘iyyetinde isbât-ı vücûd ve emr ü re’yiyle ta’yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te’dîyesine ikdâm ve bezl-i mechûd eylemen matlûb-ı kat’î-i şâhânem idiğü sen ki mîr-i mûmâ ileyhsin ma’lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer livâ-i mezbûrun umûmen eşkinci zu‘emâ ve erbâb-ı tîmârı ile Mora Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhin ma‘iyyetinde kıyâm ve emr ü re’yi üzre Mora Cezîresinde vâki‘ kılâ‘ın ebniyyesi hidemâtı vesâ’ir muktezî olan hidemâtın te’dîyesine sarf-ı vus‘ ve ihtimâm eylesesin şöyle ki bu me’mûriyyeti me’mûrîn-i uhrâya kıyâs ile ednâ te’ehhür ve batâ’et ihtibâr etmek veyâhûd neferâtını noksân istishâb eylemek misillü halâta cesâretin istimâ‘ ve tahkîk olunmak lâzım gelür ise bir vechle cevâba kâdir olamayacağın muhakkak ve mukarrerdir ana göre muktezâ-yı me’mûriyyetin üzre harekete dâmen der-miyân gayret ve hilâf-ı emr ü rızâ hâlatdan ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

88/191

Bir sûreti,

Ağrıboz Alay beyisine livâ-i mezbûrun zu‘emâ ve erbâb-ı tîmârı me’mûriyyetlerini hâvî vech-i meşrûh üzre

88/192

Hâlâ Mora Sancağı Vâlîsi Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhûya ve eyâlet-i Mora`da vâki‘ kazâların kudât ve nüvvâbına ve a’yân ve zâbitân ve voyvodagân ve vücûh-ı memlekete hükim ki

Eyâlet-i Mora`da vâki‘ kazâların mîrî tahsîli ve lede’l-iktizâ bir mahalle ta’yîn ve irsâli ile hidemât-ı lâzımeden istihdâm zımnında öteden berü dört yüz altmış nefer sekbân tertîb ve beher kazâya bir bölükbaşı ile bunların içinden kadr-i kifâye neferât tahsîs ve mâhiyyeleri cânib-i vilâyetden i’tâ ile neferât mezkûre vakt u hâl iktizâsı üzre hidemât-ı lâzımede istihdâm olunagelmışiken bir müddetden berü eyâlet-i mezkûrede vâki‘ voyvodagân zikr olunan bölükbaşı ve neferâtı ba‘zen yerlûden ve ba‘zen dahî kendü hizmetlerinde olan adamlarından olarak istihdâm eylediklerinden lede’l-hâce bir cânibe ta’yîn olunalar biz mîrî tahsîline me’mûruz deyü imtinâ üzre oldukları vâsıl-ı sâmi‘a-i şeh-r-yârânem olup müceddeden bunların taht-ı zâbita ve nizâma idhâlleriyle

fimâ ba'd iktizâsına göre lâzım gelen hidemâtta istihdâmları husûsuna irâde-i pâdişâhânem ta'alluk etmiş olduğu beyânıyla ba'd-ez-în neferât-ı mezkûre Arnavud tâ'ifesinden olmayarak Rumili kazâlarından celb itdirilmek tesyâr-ı kazâyâ voyvodaların ma'yyetlerine Mora Vâlisi olanlar bölükbaşı ve neferâtını bâ-buyruldu nasb ve ta'yîn eylemek ve lede'l-iktizâ bâ-buyruldu kangı tarafa ta'yîn [s.89] ve ne makûle hizmetde istihdâm olunur ise biz emvâl-i mîrîye tahsiline me'mûruz dimeyüp bi'l-ittifâk ta'yîn olundukları mahalle azîmet ile me'mûr kılındıkları hidemâtın te'diyesine ez dil ü cân kıyâm ve zinhâr tereddüd ve tevakkufdan ittikâ-i tâmm olunmak bölükbaşların ihrâc ve idhâli kezâlik vâli buyruldusuyla olmak üzere etrâfiyla nizâma rabt olunup mugâyir-i nizâm vaz' u hâlet vukû'u tecvîz olunmamak bâbında bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşıdi. El-hâletü hâzihi Mora Eyâleti sen ki vezîr-i müşârünileyhsin müceddeden sana tevcîh ve ihsân-ı şehr-yârânem olmakan nâşî nizâm-ı mezkûrun devâm ve bekâsı husûsuna tarafından nezâret ve ikdâm ve ser-mû hilâfı vaz' vukû'una irâ'et-i ruhsatdan tehâşî ve ittikâ-i tâmm olunmak fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi bâlâda mûnderic nizâmın bundan böyle ale'd-devâm icrâsına ihtimâm ve dikkat ve işbu emr-i âlî-şânımı sicillât-ı mahâkime kayd ve sebt ile mazmûnu üzere harekete müsâra'at ve hilâfından be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet olunmasını iktizâ idenlere i'lân ve işâ'at ve nezâret-i mezkûrenin bâlâda tafsîl olduğu vechle ulûfeleri olageldiği üzere vilâyet tarafından virilmek şartıyla Rumili kazâlarından celb ve tahrîr ve dört yüz nefere eblâğı ve her bir kazâyâ tarafından bâ-buyuruldu mikdâr-ı kifâye neferâtın ta'yîni ve üzerlerine mu'temed bölükbaşları nasbı ve yine bâ-buyruldu hîn-i hâcetde bunların lâzım gelen hidemâtta istihdâmları husûslarına bezl-i liyâkat ve ser-mû tehâvün ve taksîr vukû'a gelmemesine tarafından her bâr nezâret olunmak matlûb-ı pâdişâhânem idüğü ma'lûm-ı hamîyyet melzûmun oldukda ber-vech-i meşrûh neferât-ı mezkûrenin böylece tertîb ve tahrîr ve gereği gibi taht-ı râbîta ve nizâm idhâlleri vesâ'ilini istihsâle ve hîn-i iktizâda def'-i mazârr-ı eşkiyâ ve te'mîn-i memleket ve enhâ hidemâtında istihdâmları esbâbını istikmâle mezîd sa'y ve ikdâm ve bu bâbda ve her hâlde senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan âsâr-ı gayret ve hamîyyeti izhâra sarf-ı vus' ve ihtimâm ve sûret-i nizâmı Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ eylesesin ve siz ki kazâhâ-i mezkûrenin hükkâm ve zâbitân ve a'yân ve voyvodagânı vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz siz dahî vâlî-i müşârünileyhin bu

husûsda ve mevâdd-ı mühimme-i sâ'irede tarafınıza vâki' olan emr ve tenbîh ve tahrîr ve te'kîdi muktezâsı üzre amel ve harekete bi'l-ittifâk dâmen der-miyân gayret ve mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvet ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i rızâ tekâsül vaz'a cesâretle mübtelâ-yı azâb-ı şehr-yârânem olmakdan be-gâyet tehâşî ve mücânâbet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

89/193

Hâlâ Haleb Vâlîsi Vezîrim Mehmed Şerîf Paşa iclâluhûya ve zikrî âtî husûsa bu def'a Der-sa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından bostancıbaşı-i esbâk Ahmed dâme mecduhûya ve bâ-işâret-i şeyhü'l-islâmî mevâlî nasb olunan eşrâf-ı kudâtdan Ömer zîde fazluhûya ve ocağ-ı âmirem tarafından mübâşir-i mûmâ ileyh ma'iyetine terfîk olunan () zîde mecduhûya ve nâkibü'l-eşrâf tarafından ta'yîn kılınan () çavuş zîde şerefûya hükim ki

Bir müddetden berü derûn-ı Haleb`de mevcûd olan sâdât ile ocaklu tâ'ifesi beynlerinde tekevvün ve tahaddüs iden ihtilâl ve ihtilâf sebebiyle birkaç def'a hurûb ve kıtâl vukû' bulup beynleri te'lîf olundukdan sonra geçen Şevvâl-i şerîfin yedinci günü dahî bagtaten beyne'l-firkateyn harb ve kıtâl hudûs eyledikde ahâlî ve fukarânın nüfûs ve emvâl ve evlâd u ıyâllerini himâyet zımnında ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla serdâr-ı belde tarafından kapular hıfz ve bi'l-ittifâk itfâ-i nâre-i muhârebeye mübâderet ve def'-i hücum içün kâ'im-makâm-ı belde tarafından asker ta'yîniyle zabt u rabt-ı tarafeyne nush u pend olunarak tefrîk ve sulha tergîb olunmuşiken bir vechle mukayyed olmayup on üç gün ateş hurûb ve kıtâl-ı karîn ve işti'âl ve ehl-i ırz ve zu'efâ makûleleri rahne-dâr ve pâymâl oldukdan sonra hâkim-i beldenin ol tarafa vürûdunda cümlelerin taleb ve ittifâkıyla bâ-mürâsele sâdât ve ocaklu tâ'ifesi hâlet-i mezkûreden nehy ve meclis-i şer'e da'vet ve ıslâh-ı zâtü'l-beyân olunup ba'z şürût derciyle cânib-i şer'den hüccet tahrîri ile def'-i gâ'ile olduğu münâdîler ile cümleye i'lân olunarak kulûb-ı ibâd te'mîn olduğu ve bunlar emsâli nice nice harekât-ı reddiye [s.90] zuhûruna binâ'en Haleb`de sâkin ibâdullâhın rûz u leyl âsâyış ve râhatları münselib idiği ol tarafdân tevârüd iden erbâb-ı vukûf ve vüsûkun ihbârlarıyla tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olmuşdur. Kaldı ki ba'z müfsid ve muharrik makûlelerinin icrâ-yı arz ve nefsâniyyet kasdıyla firkateyn beyninde ilkâ-yı fitne ve fesâd iderek zamîr-i habâ'is tahmîrlerinde merkûz olan mel'anetlerini icrâ birle vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan

fukarâ-yı ra'yyet ve sükkân-ı memleketi hilâfı şerî'at-ı garrâ mübtelâ-yı envâ' mazârr ve hasâr eylediklerine bir vechle rızâ-yı yümn-irtizâ-yı pâdişâhânem olmayup cümlesi sâye-i inâyet-vâye-i mülûkânemde mahmî ve müstazıll olmaları ahass-ı metâlib-i dâverânem idiği müstagnî-i ta'rîf ve beyân olup fazâhat-ı mezkûreye mütecâsir olanlar ve ilkâ-yı fitne ve fesâd idenler kimlerdir bilmek ve gasb ve gâret olunan emvâl-i ibâd gâsıblarından ashâbına istirdâd itdirilmek ve ber muktezâ-yı şer' muttahiren te'dîbleri iktizâ idenlerin icrâ-yı te'dîblerine ikdâm olunmak husûslarında irâde-i hümâyûnum ta'alluk eylediğine ibtinâ'en mevlânâ-yı mûmâ ileyhın mevâlî nasb ve ta'yîn olunmasını bi'l-fi'l şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Dürrî zâde es-Seyyid Mehemed Ârif edâmallâhû te'âla fezâ'iluhû işâret etmeleriyle siz ki vezîr-i müşâr ve mevâlî ve mübâşirân-ı mûmâ ileyhımsiz şeyhü'l-islâm-ı müşârünileyhın işâretleri mücebince ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'le fazâhat-ı mezkûreye mütecâsir olanlar ve fırkateyn beynlerine ilkâ-yı fitne ve fesâd idenler kimler ise alâ-eyyi-hâl zâhire ihrâc ve ibâdullâhın nehb ü gâret olunan emvâl ve eşyâları gâsıblarından tamâmen ve kâmilten tahsîl ve ashâbına ferdî redd ve teslîm ve katl mâddesi ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar üzerlerine sâbit olanlar zâbitleri ma'rifetleriyle ahz ve muhkem habs ve ism ü resm ü şöhretleri ve mâddenin mebeden? ve menşe-i beyânıyla keyfiyyeti ale't-tafsîl Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ ve ba'dehû ne vechle emr-i şerîf sâdır olur ise mûcib ve muktezâsıyla amel ve harekete sa'y-ı evânî ve fîmâ ba'd ve bu makûle hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ hareket vukû'a gelmeyecek vechle gereği gibi taht-ı nizâm-ı râbıtaya idhâl birle infâz-ı emr-i şerîfime kemâl-i dikkat ve i'tinâ ve bu bâbda hâtır ve gönle ri'âyet ve ba'z gûne evhâma teba'yyet ile hilâf-ı fermân ve rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ vaz'ı tecvîz ve vâki'n hilâfını tahrîrden gâyetü'l-gâye tehâşî ve ittikâ olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen ve me'mûriyyetinizi ifhâmen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr olunmuşdur. İmdi aralık aralık bu makûle fazâhata cesâret idenler ve harb ve kıtâl zuhûr-ı fitne ve ihtilâle sebep ve illet olanlar kimlerdir alâ-eyyi-hâl vech-i kân zâhire ihrâc ve ber-muktezâ-yı şer'-i kavîm lâzım gelen te'dîblerinin icrâsı zımnında keyfiyyetin vukû'u ve sıhhati üzre Der-sa'âdetime bildirilmesi ve üzerlerine şer'an mâdde-i katl sâbit olanların ma'rifetiniz ve zâbitleri ma'rifetleriyle ahz ve habsleri ve gasb u gâret olunan emvâl ve eşyânın ashâb-ı hukûka istirdâd matlûb-ı kat'î-i dâverânem idiği ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer fazâhat-ı mezkûreye mütecâsir olanlar ve bu husûsda ilkâ-yı fitne ve fesâd idenler

kimler ise alâ-eyyi-hâl zâhire ihrâc ve ibâdullâhın gasb u gâret olunan emvâl ve eşyâları gâsiblerinden tamâmen tahsîl ve ashâbına redd ü teslîme dikkat ve katl mâddesi üzerlerine sâbit olanlar zâbitleri ma‘rifetiyle bi-eyyi-hâl ahz u habsda ilkâ ile sebep-i zuhûr-ı kıtâl ve bâ‘is-i fesâd ve ihtilâl olanların ism ü resmleriyle ma‘an keyfiyyetlerini ferdî ferdâ der-bâr-ı şevket-kârâr-ı mülûkâneme alâ-vechi’s-sıhhâ tahrîr ve inhâya müsâra‘at ve ba‘dehû teveccühle emr-i şerîf sâdır olur ise mûcib ve muktezâsıyla amel ve hareket ve fîmâ ba‘d hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i rızâ hareket vukû‘a gelmeyecek ve kimesnenin mâl ve cânına edânî mertebe zarar terettüb etmeyerek vechle etrâfıyla taht-ı nizâm ve zâbitaya idhâl ile icrâ-yı emr ü irâde-i şâhâneme bezl-i vus‘ ve liyâkat ve ma‘âzallâhû te‘âlâ bu bâbda edânî mertebe tekâsül ve rehâvet ve nâ-mülâyim bir gûne hâlet ve hareket vukû‘yla mazhar-ı gazab-ı pâdişâhânem olmakdan gâyetü’l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle ki bu emr vâcibü’l-ihimâmın rû‘yeti uhdenize ihâle olunmakdan maksûd tenfiz-i emr ü irâde-i hümâyûnuma ikdâm ve bezl-i mechûd kaziyyesi iken bu vesîle ile fazâhat-ı mezkûrede alâka ve müdhali olmayan bî-cürm ehl-i ırz makûlesine hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i rızâ gad[r] ve tühmet ve isnâd-ı kabâhat veyâhûd hâtır ve gönle ri‘âyet ve tama‘ ve celb-i mâla meyl ü rağbet ile ferd-i vâhide ser-mû ta‘addî ve akçe ahzına tasaddî olunmak ve şakâvet ve tühmetleri mütehakkık olanları himâyet misillü hareketiniz mesmû‘ olmak lâzım gelür ise lede’t-tahkîk a‘râz ve illet bir dürlü karîn-i semi‘-i ısgâ olmayup hâl u şânınıza göre mazhar-ı eşedd-i azab ve giriftâr-ı eşna‘-i ikâb olacağınız mukarrerdir. Ana göre ber-muktezâ-yı şer‘ kavîm harekete mezîd sa‘y ve ikdâm ve icrâ-yı emr ü irâde-i mülûkâneme sarf-ı vus‘ ve ihtimâm ve hilâfından be-gâyet tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemeniz bâbında.

Fî Evâ’il-i Muharrem sene 213.

Tashîh olunduğu üzre sebt olundu.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

Beş yüz kise nezre kat‘ı ve nizâma râbîta olunduğu mübîn vârid olan tahrîrâta mebnî olmuştur.

Fî Evâ’il-i Rebî‘ü’l-âhir sene 213.

Hâlâ Eflak Voyvodası () vovoda hateme avâkıbuhû bi'l-hayra hükim ki Devlet-i aliyye-i dâ'imü'l-karârımla sulh ve musâfât üzre olan düvel-i nasârâ taraflarından tüccâr ve züvvârlarının umûrlarını rü'yet zımnında Akdeniz'de vâki' ba'z sevâhil ve cezâirelere vesâ'ir mevrid-i tüccâr olan mahallere nasb olunan konsolos ve konsolos vekîlleri kendü cinslerinden olmak ahd-nâmelerde ve berâtlarında meşrût olup Devlet-i aliyyem re'âyâsının düvel-i nasârâyâ konsolos ve konsolos vekîli olmaları ahd-nâmelere bi'l-küllîye mugâyir idüğü zâhir iken bir müddetden berü Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re'âyâsından ba'zıları birer takrîb ile konsolos ve konsolos vekâleti tahsîli dâ'iyyesinde oldukları niceleri müste'men konsolosları ve vekîlleri taraflarından patenite ta'bîr olur kağıd ahzına cesâret etmekte idenleri tahkîk olunmuş olmakdan nâşî Bahr-i sefidde vâki' sevâhil ve cezâyirde Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re'âyâsından konsolos ve konsolos vekîli olmuş vâir ise ahd-nâmelere ve nizâm-ı mülke muhâlif olmağla yedlerinde olan senedlerine i'tibâr olunmayup haklarında re'âyâ mu'âmelesi icrâ olunmak fîmâ ba'd Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re'âyâsından bir ferdinin müste'men tâ'ifesi taraflarından konsolos ve konsolos vekâleti tahsîli dâ'iyyesine cesâretleri vukû'a gelmemek ve düvel-i nasârâ konsoloslarından patenite kağıdı almamak ve cesâret idenler ba'de't-tahkîk te'dîb olunmak ve müste'men tâ'ifesinin memâlik-i İslâmiyyede emlâk ve arâzî temlik ve iştirâ eylemeleri muhâlif-i mesâg-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i ahd olmak hasebiyle ba'de'l-yevm müste'men tâ'ifesi kendü nefsleri ve nefsi-i manastır ve kenîsâlarıçün memâlik-i İslâmiyyede büyüüt ve dekâkîn vesâ'ir emlâk iştirâ eylemeleri bir vechle tecvîz olunmamak ve müste'men tâ'ifesiyle izdivâc iden re'âyâ kızları anlardan tevellüd iden evlâdları ber-muktezâ-yı şer' -i enver yine ehl-i zimetden olmalarıyla o makûleden cizye ve mutasarrıf oldukları emlâk ve arâzîlerinden sâ'ir re'âyâ misillü tekâlîf ahz olunup mu'âfiyet iddi'â iderler ise o makûlenin bu misillü iddi'âlarına kat'â i'tibâr olunmamak husûslarına bundan akdem nizâm virilüp husûsât-ı mezkûre iki yüz altı senesi Saferinin evâ'il târîhiyle müverrih evâmîr-i şerîfeme derc ve mecmû' sevâhil ve cezâyir-i Bahr-i sefid'e ve adalara ba's ve tesyîr olunduktan sonra sâbıkü'z-zikr sâdır olan evâmîr-i şerîfemin ibâresi muhtasarıca olduğundan maksûd olan nizâmın ba'z mahallerde hilâfî hareket vukû'a gelmesi melhûz olmak mülâbesesiyle el-hâletü hâzihi mukaddemâ sâdır olan evâmîr-i şerîfemin mezâmînini tefsîr ve izâh

zımında nizâm-ı mezkûrun muktezâ-yı şer‘-i şerîf ve kavâ‘id-i mülkiyeye tatbîk ile tafsîlen iktizâ iden mahallere iş‘ârı lâzım gelmekden nâşî bâlâda mastûr olduğu vechle târîh-i nizâm olan sene-i mezkûre Cemâziyye‘l-âhirine gelince Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re‘âyâsından konsolos ve konsolos vekâleti tahsîl etmiş var ise ahd-nâmelere ve nizâm-ı mülke muhâlîf olmağla yedlerinde olan senedlerine i‘tibâr olunmayup alâ-eyyi-hâl o makûlelerin haklarında re‘âyâ makûlesi icrâ olunmak ve ba‘de‘l-yevm cizye-güzâr re‘âyâdan bir ferdin müste‘men tâ‘ifesi taraflarından konsolos ve konsolos vekâleti tahsîli iddi‘âsına cesâretleri vukû‘a gelmemek ve pateniti kağıdı almamak ve cesâret idenlerin ba‘de‘t-tahkîk ve ticâret veyâhûd âhir maslahat zımında memâlik-i İslâmiyyede bulunan ve fimâ ba‘d tevârüd iden müste‘men tâ‘ifesi memâlik-i İslâmiyyede arâzî ve emlâk iştirâ ve temliği gayr-i câ‘iz olmak hasebiyle kavâ‘id-i kadîmeye ve nizâm-ı mülke mugâyir emlâk ve arâzî temlik etmişleri var ise bahâsıyla Devlet-i aliyyeme re‘âyâsına satup kat‘-ı alâka idüp kendüleri müste‘ciren sâkin olmak ve müste‘menân ile re‘âyâ kızlar ve tevellüd iden evlâdları eğerçi tecessü‘ş-şer‘ re‘âyâ-yı Devlet-i aliyyemden ma‘dûd almak iktizâ idüp lâkin târîh-i mezkûreden dostluğa hürmeten o makûlelerden iğmâz olunmuş olmağla anlardan kemâ-fi‘s-sâbık iğmâz ile târîh-i mezkûreden tevellüd etmiş olanlar ve re‘âyâ kızlarıyla izdivâc etmiş bulunanlar târîh-i mezkûreden sonra tevellüd idenler dostluk ve safvete binâ‘en müste‘men farz olunup kaldı ki o târihe dek tevellüd idenlerden müste‘men farz olundukları hasebiyle konsolos ve konsolos vekâleti hizmetlerinde kâ‘im olan var ise memâlik-i İslâmiyyede taraflarından temlik olunmuş emlâk ve arâzî var ise vesâ‘ir müste‘men misillü fûrûht idüp alâkasızca kalmaları o misillülere ifâde ve iş‘âr kılınmak ve târîh-i mezkûreden sonra re‘âyâ kızlarıyla izdivâc idenlerden tevellüd idecek evlâdları Devlet-i aliyyem re‘âyâsından ma‘dûd olacağını yakînen bilüp böylece râzı [s.92] olurlar ise ana göre izdivâc eylemeleri lâzım gelenlere ifâde olunmak tenbîhâtın ve tenbîhât-ı mukteziyyenin dahî mu‘aharan sâdır olan evâmir-i şerîfeme derc ve nizâm-ı mezkûre ilâve ile mukaddemâ sâdır olan evâmir-i şerîfemin îzâh olunmasına müste‘menin memâlik-i İslâmiyyede emlâk ve arâzî tasarruflarını ve re‘âyâ kızlarıyla tezevvüclerinde hâsıl olan evlâdları kime tâbi‘ olmak iktizâ eylediği mâddelerinde fetvâya lede‘l-mürâca‘a zîr-i harbî dâr-i harbden emân ile dâr-i İslâma çıkup arâzî-i harâcına veyâhûd arâzî-i öşriyeden bir mikdâr yeri iştirâ ve zirâ‘at murâd eylese şer‘an zirâ‘atden men‘ olunur mu? El-cevâb () ve ehl-i harbden bir tâ‘ife

emân ile dâr İslâma çıkup tapu ve îcâr ile tarlaları tasarruf ve zirâ'at etmek murâd eyleseler şer'an men' olunurlar mı? El-cevâb olunurlar zîr-i harbî emân ile dâr-ı İslâma gelüp hind-i zimmiyyeyi tezevvüc idüp hindli zeydin veledi olduktan sonra zeyd dârü'l-harbe gitse veled-i mezkûr zeyde tâbî' olmayup hinde tâbî' olur mu? El-cevâb olur deyü taraf-ı şeyhü'l-islâmîden üç kıt'a fetevâ-yı şerîfe virildiği ve işbu nizâmın muktezâ-yı şer'-i mutahhar ve mübteğâ-yı kavâ'id-i mülkiye üzre böylece ale'd-devâm istikrâriçün hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum dahî şeref-yafte-i sudûr olduğu beyânıyla fîmâ ba'd bu vechle amel ve hareket olunmasını şâmil Eflâk ve Boğdan voyvodalarına vesâ'ir iktizâ iden mahallere târîh-i mezkûrede mü'ekkid evâmir-i şerîfemle tenbîh ve te'kîd kılınmışdı. Ber-mûceb-i nizâm amel ve hareket ve hilâfî sermû vaz'a cesâret vukû'a gelmemesine leyl ü nehâr nezâret ve dikkat lâzımeden iken bu esnâda mugâyir-i nizâm ve menâfî-i tenbîhât-ı şâhânem evzâ'a Eflak ve Boğdan memleketlerinde bir taraftan tasaddî vukû'a gelmekte idüğü tahkîk-kerde-i şâhânem olmaktan nâşî fîmâ ba'd mukaddemâ şeref-yafte-i sudûr olan evâmir-i aliyem mûceblerince amel ve hareket ve nizâm-ı mezkûrun ale'd-devâm icrâsına i'tinâ ve dikkat ve hilâfî vaz'a cesaret idenlerin bi-eyyi-hâlin men' ve def'ine bezl-i makderet olunmak fermânım olmağın te'kîden ve tenbîhen ve ikdâmen ve ihtimâmen hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi bu husûs bu def'a diger emr-i şerîfimle Boğdan Voyvodasına dahî tenbîh olunduğu ve nizâm-ı mezkûrun ilâ mâşâallâhu te'âlâ mer'î ve düstûrü'l-amel tutulması ahass-ı metâlib-i dâverânem idiği ve her kim hilâfî harekete cesaret ve o makûlelere irâ'et-i ruhsat ider ise lede't-tahkîk o misillülerin bilâ-ihmâl haklarından gelineceğinde şüphe olmadığı ve Devlet-i aliyemle Nemçe Devleti beyninde mün'akid olan ahd-nâme musâlahasının sekizinci mâddesinde işbu seferden mukaddem yâhûd sefer esnâsında cânib-i âherin arâzîsine çekilmiş ve rağbeti kabûl idüp rızâ'en ikâmet iden re'âyâ-yı cânibeyn tabî'î devletleri taraflarından bir vakitlere i'âde olunmaları iddi'â olunmayup teba'iyet eyledikleri devletin re'âyâsı sâ'iresi gibi add olunup min ba'de'l-vechle haklarında mu'âmele oluna kezâlik şol kimesneler ki iki devletde mâlik-i emlâk olanlar kimesne tarafından muhâlefet olunmaksızın hâllerine ...? gördükleri vech üzre meskenlerini devleteynin birinde diledikleri tarafda ihtiyâr eylemeğe me'zûn olalar lâkin cânib-i âhirin memâlikinde mâlik oldukları emlâkı fûrûht iderek ancak bir devlete ihtiyâr-ı teba'iyet etmeğe mecbûr olalar şûrûtu mücerred ve mastûr olmağla mukaddemâ ve hâlâ sâdır

olan evâmir-i şerîfemde mûnderic şerâ'it²² ve tenbîhâtın icrâsı lâzîmeden olduğı misillü ber-vech-i muharrer Nemçelü ile mün'akid musâlaha ahd-nâmesinde mûnderic sekizinci mâddesi ibkâ-yı muktezâ-yı nasbı dahî lâzım ve mühimm olmağla fi'l-asl Devlet-i aliyyem re'âyâsından iken seferden mukaddem veyâhûd sefer esnâsında Nemçelünün arâzîsine çekilmiş ve rağbeti kabûl etmiş kimesnelerden Nemçe patenitesiyle li-ecli't-ticâre memâlik-i mahrûseme tevârüd idenlere sâ'ir müste'mâna izhâr olunacak mu'âmele izhâr olunup mâdem ki seferden sonra çekilmiş ve patenite almış ve birü Devlet-i aliyyem memâlikinde dahî alâka peydâ etmiş olmayalar bu makûlelere bu vesîle ile ta'arruz iktizâ etmediğı sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve hareket ve işbu emr-i şerîfimi feth ve kırâ'at ve mazmûn-ı itâ'at-makrûnunu taht-ı hükûmetinde etrâfiyla i'lân ve işâ'at ile nizâm-ı mezkûrun ilâ mâşâallâhu te'âlâ mer'î ve düstûrû'l-amel tutulmasını mûcib olur vesâ'ilinin istikmâline dikkat ve bu hilâfî harekete cesâret idenlerin derhâl keyfiyyetlerini ism ü şöhretleriyle Der-aliyyeme sıhhati üzre i'lâm ve inhâya mübâderet ve şerâyit-i mezkûreye muhâlif ve Devlet-i aliyyemle Avrupa düveli beynlerinde mün'akid olan ahd-nâmeler şerâyitine mugâyir vaz' u hareketi tecvîzden gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Muharrem sene 213.

92/195

Bir sûreti,

Boğdan Voyvodasına vech-i meşrûh üzre

93/196

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Bozok Sancağı Mutasarrıfı Mîr Süleymân dâme mecduhûya hükim ki

Haleb civârında vâki' A'zaz ve Kilis havâssına tâbi' Çorum Aşîreti Re'îsi Uzun Ömer'in? oğlu İbiş ve Reyhanlu Aşîretinin boy beyisi Mürsel oğlu Haydar ve karındaşları () nâm şakîler kendü hâllerinde olmayup etrâf ve cevânibinde vâki' kasabât ve kurâ ahâlîlerine hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ zulm ve ta'addî ve cevr ü ezâya ibtidâr ve tahzîr-i bilâd ve islâb-ı emniyyet-i ibâdî mûcib olur etvâr bâgiyâneye ictisâr eylediklerinden mâ'adâ bundan akdemce mârû'z-zikr Çorum

²² Metinde "serâ'it" şeklinde yazılmıştır.

Aşîreti Re'îsi ve kat'-ı tarîk âdet-i müstemirresi olan merkûm İbiş kendü aşîreti vesâ'ir aşâyir ve ekrâd ve Reyhanlu Aşîreti Delîl başı Yezîd Bekir? dimekle meşhûr şakî ile başına cem' eylediği iki bin mikdârı süvârî piyâde ve dîvâne-gân ile bagtaten Haleb şehrine duhûl etmeleriyle bir müddetden berü Haleb'de sâdât ve ocaklu beynlerinde tekevvün iden hurûb ve kıtâl mündef'i olmuşiken eşkıyâ-yı merkûmenin Haleb'e duhûllerine binâ'en te'essüren fitne ve fesâd müceddeden müştâgıl olacağı rû-nümâ oldukda der-akab hâkim-i belde zâbitân-ı sâ'irenin ikdâm ve ihtimâmıyla eşkıyâ-yı merkûme derûn-ı şehirden taşra ihrâc olundukları ve bunları emsâlî nice nice harekât-ı bâgiyâneye ictirâ üzre idükleri bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şehri-yârânem olup hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ harekâta ibtidâr iden gürûh eşkıyânın ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar lâzım gelen tedîblerinin icrasına ikdâm ehemmi-i mehâmmdan olmakdan nâşî sen ki Çapar zâde-i mîr-i mûmâ ileyhsin ma'rifetinle aşâyir-i merkûmenin yollarını sedd ü bend ve fimâ ba'd Haleb ve havâlisine pâ-nihâde olamamaları husûsuna ikdâm ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı hümâyûnum harekâta ibtidâr idenlerin ahz ve ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar lâzım gelen te'dîblerinin icrâsına müsâra'at ve taht-ı râbîta ve nizâma idhâl birle istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i ibâda dâmen der-miyân gayret ve hilâfından ittikâ ve mücânebet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen ve hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh aşâyir-i merkûmenin yollarını sedd ü bend ve Amik Ovasına ve Haleb havâlisine mürûr etmemeleri husûsuna dikkat ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ hareketden mübâ'adet eylemek üzre taht-ı râbîta ve nizâma idhâle mübâderet ve o makûle hilâf-ı şer'-i şerîf harekâta ibtidâr ve iz'âc-ı ibâda ictisâr idenlerin ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar lâzım gelen te'dîblerinin icrâsına dâmen der-miyân gayret ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i ibâda müsâra'at ve keyfiyyeti Der-aliyyeme tahrîr ve işâret eylesin. Şöyle ki bu vesîle ile fazâhat veyâhûd hâtır ve gönle ri'âyete ve tama' ve celb-i mâla meyl ü rağbet ile ferd-i vâhide ser-mû ta'addî ve akçe ahzına tasaddî olunmak ve şakâvet ve töhmetleri mütehakkık olanları himâyet etmek misillü hareketin mesmû' olmak lâzım gelür ise lede't-tahkîk a'zâr ve illet bir dürlü karîn-i semi' ısgâ olmayup ve mahzar-ı eşedd-i azâb olacağın muhakkak ve mukarrerdir. Ana göre amel ve hareket ve icrâ-yı emr ü irâde-i şâhâneme sarf-ı yârâ-yı liyâkat eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

İşbu emr-i âlî lede'l-vürûd Reyhanlu Aşîreti sâ'ir Harman? Aşâ'iri misillü mutî' ve münkâd tâ'ifeden olmayup huşûnet ve ru'ûnet ile me'lûf olup kadîmisi bi'l-âhirine dahî harûc etmeyüp ve tarafından câsûsları olup âhara mahalle me'mûriyyetle bu taraftan bir hareket olunmak iktizâ eylese istimâ' itdikleri anda hurûc eyledikleri mahallden avdet ve Mar'aş tarafından Haleb...? vâki' Amikabad'a firâr idegelmeleriyle şimdi asker ta'yîniyle yollarına sedd ü bend ile eşkiyâ-yı merkûmenin ahz ve gereftleri mümkün olmayup bu cânibden hareket olunmaları masmû'ları olunup anda firâr idecekleri âşikâr olmağa ...? huruclarında Mar'aş cânibinden ve Ayntab taraflarından külliyetlü asker ile yollarını sedd ü bend ve kezâsı dahî varup aralığa almağa muhtâcdır. Eşkiyâları ahz ve gereft fîmâ ba'd Haleb tarafına varmasından sûreti nizâma râbt oluna yalnız hareketiyle nizâm olmayacağı ...? bilinüp aşîret-i mezkûre ...? hurûcunda ...? yolları sedd ü bende muktedir Mar'aş cânibinden Ayntab taraflarında kimesne olmayup Erzurum Vâlîsinin me'mûriyyetine muhtâc olmağa müşârünileyh husûs-ı âhara me'mûr olup bu mâddeye me'mûriyyete hâzır olduğu ve sûret-i mezkûrede ber-minvâl-i muharrer aşâ'ir-i mezkûrenin verâlarına? alınup yolları sedd ü bend oldukça hareketi birûnûnda bî-mûceb-i mûcib? olmayacağı ...? vârid olan? tahrîrata me'âli bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 15 Safer sene 213.

94/197

Üsküdar'dan müjdecibaşların bulundukları mahalle varup gelince yol üzerinde vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına ve müjdecibaşılara ve a'yân ve zâbitân ve iş erlerine hükim ki

Beşâret-i nukûl-i kavâfil-i hüccâc-ı şâmihâ-yı şâmil tahrîrât ile ber-mu'tâd müjdecibaşların vakt ü zamânıyla Der-aliyyeme vürûdları ile hüccâc-ı hidâyet minhâcın selâmetle Şam-ı şerîfe duhûlleri haberine intizâr der-kâr ve icâleten isticlâbları ne mertebe mühimm ve muktezî idüğü âşikâr olmakdan nâşî siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz müjdecibaşların bulundukları mahallde bir ân ve bir dakîka tevkîf ve ârâmîlerini tecvîz eylemeyüp iktizâ iden menzil bâr-gîrlerini i'tâ ve seri'an ve âcilen Der-aliyyeme tesyîr ve istila ve müceffef yerlerde yanlarına süvârî musallah cebelü neferâtı terfîk ve emnen ve sâlimen birbirinize irsâle sa'y-ı evânî iderek mu'accelen Der-aliyyeme ulaştırılmalarına bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi

siz ki mûmâ ileyhimsiz müjdecibaşların bir ân akdem ve bir sâ‘at mukaddem Der-aliyyeme vüsûlleri ahass-ı metâlib-i pâdişâhânem olmağla ber-minvâl-i muharrer bulundukları mahallde bir an tevkîf ve ârâmîlerini tecvîz etmeksizin derhâl menzil bâr-gîri tedârik ve i‘tâ ve mahûf ve muhâtara olan mahallerde yanlarına kadr-i kifâye sūvârî ve serî‘ü’s-seyr cebelü koşup ale’t-ta‘cîl Der-aliyyeme irsâllerine şitâb ve sūr‘at ile vüsûlleri mûcib hâlâtın istihsâline dikkat ve kusûr ve rehâvetden mûcânebet eyleyesiz ve siz ki müjdecibaşlar-i mûmâ ileyhimsiz sizin Der-aliyyemde mevcûd bulunmanızı mûcib olan yevm-i mu‘azzez-i mübâreke takarrüb etmekde olmağla emr-i şerîfim her ne mahallde vâsıl olur ise dakîka-i vâhîde tevakkuf eylemeyüp icâleten ve müsâra‘aten Der-aliyyeme vüsûle şitâb eylemeniz bâbında.

Fî Evâ‘il-i Muharrem sene 213.

94/198

Üsküdâr’dan Şam-ı şerîfe ve kavâfil-i hüccâcın avdetini mübeşşir idecek çukadârın bulunduğu mahalle varup gelince yol üzerinde vâki‘ kudât ve nüvvâbına ve voyvodalar ve mütesellimler ve a‘yân ve zâbitân ve iş erlerine hükim ki Hüccâc-ı hidâyet minhâcın mashûben bi’l-emn ve’s-selâm Şam-ı şerîfe azîmet ve takarrübü ihtiyârını müş‘îr tahrîrâtla vürûdu mu‘tâd olan çukadâr-ı mûmâ ileyhî Der-aliyyeme tevârüdüne intizâr der-kâr ve icâleten isticlâbı ne derecelerde matlûb ve mültezim olduğu ma‘lûm ve âşikâr olduğuna ve duhûlî vakti takarrüb eylediğine binâ‘en siz ki mevlânâ vesâ‘ir mûmâ ileyhimsiz çukadâr-ı mûmâ ileyhî bulunduğu mahallde bir ân ve bir dakîka tevkîf ve te’hîrini tecvîz eylemeyüp derhâl iktizâ iden tûvânâ menzil bâr-gîri i‘tâ ve irkâb ile serî‘an Der-aliyyeme tesyîri husûsuna ihtimâm ve dikkat ve mahûf ve muhâtara olan mahallerde dahî yanına sūvârî ve musallah cebelü neferâtı terfikiyle emnen ve sâlimen birbirinize irsâl ve îsâl iderek der-bâr-ı atûfet-karârıma ulaştırılmasına bi’l-ittifâk nisâr cehd ve tâkat eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve alâ-cenâhü’t-ta‘cîl () ile irsâl olunmuşdur. İmdi çukadâr-ı mûmâ ileyhî bir sâ‘at evvel Der-aliyyeme vüsûlü ahass-ı metâlib-i pâdişâhânem idüğü ma‘lûmunuz oldukda her kangınızın taht-ı kazânızda bulunur ise dakîka-i vâhîde tevakkuf ve mikneti tecvîz etmeksizin derhâl iktizâ iden menzil bâr-gîri tûvânâ olmak üzere tedârük ve i‘tâ ve irkâb ve mahûf ve muhâtara olan yerlerde kadr-i kifâye sūvârî ve serî‘ü’s-seyr cebelü neferâtı koşup ta‘cîl ale’t-ta‘cîl Âsitâne-i aliyyeme irsâl ve serî‘an birbirinize îsâli hâlâtına şitâb ve tesâmuh ve tehâvûtten ve bâr-gîre intizâren

bir mahallde dakīka-i vâhide tevkīf ve te'hîrini müstelzem hâlât vukū'undan her biriniz gāyetü'l-gāye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

95/199

Haleb Vâlîsine hükim ki

Hüccâc-ı müslîminin bi'l-emn ve's-selâm zehâb u iyâbları husûsuna kemâl-i ikdâm ve ihtimâm olunmak husûsu mukaddemâ hîn-i azîmetlerinde emr-i şerîfimle cümleye tenbîh ve te'kîd olumuşidi. El-hâletü hâzihi vakt-i avdetleri takarrüb eylemek hasebiyle fevc fevc gelen hüccâc-ı hidâyet minhâcın kemâl-i emn ve selâmetle imrâr ve vatanlarına îsâlleri saltanat-ı seniyyemin akdem-i umûr ve ...? ...? ber-vech-i muharrer vürûd iden hüccâc-ı müslimînin Haleb Eyâleti dâhilinden imrârları sen ki vezîr-i müşârünileyhsin kat'an ve cezmen? senden matlûb-ı mülûkânem olduğuna binâ'en avdet-i hüccâcdan mukaddem Haleb Eyâletiyle hem-civâr olan Adana Mütesellimi () zîde mecduhû vesâ'ir zâbitân ile haberleşerek cânib-i Hicâz'dan vatanlarına ric'at iden hüccâc-ı Müslimîni kapun halkı ve darb u harb erbâbıyla kethüdânı ta'yîn ve re's-i hudud-ı Haleb'den istikbâle ve nihâyet-i hudûda değin sâlimen îsâl ve Adana Mütesellimi mûmâ ileyhe teslîme sa'y-ı behemehâl eylemen fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen hâsseten işbu emr-i şerîf ısdâr ve () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi levs-i vücûd-ı habâset olur eşkıyâdan gereği gibi te'mîn ve tathîriyle ebnâ-yı sebîlin ve bâ-husûs hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın kemâl-i emn ve selâmetle mürûrlarına sene-i sâbıkadan birkaç kat ziyâde ihtimâm ve dikkat olunmak murâd-ı mülûkânem idiği ma'lûmun olduğda bu vakit evkât-ı sâ'ireye [kıyâs] olunmayup te'mîn-i taraf ve mesâlikin esbâbı istihsâline mezîd sa'y ve gayret iderek ve levâzım-ı hâcc ve zabta ri'âyet eyleyerek hüccâc-ı hidâyet minhâcın avdetlerinde ber-vech-i meşrûh Adana Mütesellimi vesâ'irleriyle haberleşerek mükemmel ve müretteb kapun halkı ve darb u harbe kâdir iş erleriyle kethüdânı ta'yîn ve re's-i hudûd-ı Haleb'den istikbâl emnen ve sâlimen nihâyet-i hudûd-ı Haleb'e îsâl ve Adana Mütesellimi mûmâ ileyhe teslîm ve yolların gereği gibi te'mîniyle terakkiyye ahvâl-i hüccâc vesâ'ir ebnâ-yı sebîli mûcib olur hâlâtın istihsâline sarf-ı vus' ve kudret eylesin şöyle ki bu husûs mukaddemce sana tenbîh ve te'kîdden maksûd aslı yolların eşkıyâdan te'mîn ve tathîri ve bâ-husûs hüccâc-ı müslimînin ve ebnâ-yı sebîlin mashûben bi'l-emn ve's-selâm imrârlarına ihtimâm ve dikkat eylemen irâde-i

seniyyeye mübtenî iken ma‘âzallâhû te‘âlâ bu emr-i ehemmdede ednî rehevât ve tekâsülün zuhûru sebebiyle eyâletin dâhilinde ve hulûl-i tarîkde hüccâc-ı müslimîn vesâ’ir mârrîn ü âbirîne mikdâr-ı zerre îrâs-ı zarar ve ziyân eylemek esnâ-yı râhda fukarâyâ zulm ve ta‘addî olunmak lâzım gelür ise gadr u illetin bir dürlü karîn-i semi‘ ısgâ olunmayup mazhar-ı eşedd-i ikâb ve azâb-ı mülûkânem olacağın muhakkak ve mukarrerdir. Ana göre mezîd basîret ve intibâh üzre hareket ve ser-mû kusûr ve rehâvetden gâyetü’l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

95/200

Bir sûreti,

Adana Müteselimi () zîde mecduhûya Karaman Vâlîsi ile haberleşerek mükemmel kapun halkı ve eyâlet-i merkûmenin darb u harbe kâdir iş erlerini istishâb ve hüccâc-ı müslimîni re’s-i hudûd-ı Adana’dan istikbâl ve nihâyet-i hudûduna îsâl ve Karaman Vâlîsinin kethüdâsına teslîme mübâderet eylemesiçün ber-vech-i meşrûh

95/201

Bir sûreti,

Karaman Vâlîsi () Akşehir Sancağı Mütesellimiyle haberleşerek kapusu halkı ve eyâlet-i merkûmenin harb u darbe kâdir iş erleri ile kethüdâsını ta’yîn ve hüccâc-ı müslimîni re’s-i hudûd-ı Karaman’dan istikbâl ve sâlimen Akşehir Sancağı Mütesellimi mûmâ ileyhe teslîm eylemek üzre ber-vech-i muharrer

95/202

Bir sûreti,

Akşehir Sancağı Müteselimine () Sultanönü Mütesellimi ile haberleşerek kapusu halkı ve livâ-i mezbûrun bi’l-cümle zümre-i askerîsi ve harb u darbe kâdir iş erleri ile hüccâc-ı müslimîni istikbâl-i Sultanönü Mütesellimi mûmâ ileyhe teslîm eylemesiçün

95/203

Bir sûreti,

Sultanönü Sancağı Mütesellimi () Kocaili Sancağı Mutasarrıfıyla haberleşerek kapusu halkı ve livâ-i mezbûrun zümre-i askerîsi ve harb u darbe kâdir iş erleri ile hüccâc-ı müslimîni istikbal ve nihâyet-i hudûduna îsâl ve Kocaili Sancağı Mutasarrıfı paşa-yı mûmâ ileyhe teslîm eylemesiçün

95/204

Bir sûreti,

Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hüseyin Paşa dâmet me‘âliyhûya () Sultanönü Mütesellimi ile haberleşerek livâ-i mezbûrun askerîsi ve harb u darbe kâdir iş erleri ile hüccâc-ı müslimîne ibtidâ-yı hudûddan istikbâl ve sâlimen Üsküdar`a îsâl eylemesiçün

96/205

Bahr-i siyâhın Rumili cânibinde vâki‘ kazâların kudât ve nüvvâbına ve voyvodagân ve a‘yân ve iskele ustası vesâ’ir zâbitân ve iş erlerine hükim ki

Bu esnâda sevâhil-i merkûmeden ba‘z re‘âyâ tâ’ifesi aralık buldukça Kırım cânibine gitmekde oldukları bi’l-ihbâr tahkîk-kerde-i şâhânem olup bu keyfiyyet sizin tekâsül ve rehâvet ve adem-i ihtimâmınızdan neş’et etmiş olduğu vâzih ve âşikâr olmakdan nâşî siz ki mevlânâ vesâ’ir mûmâ ileyhimsiz fîmâ ba‘d sevâhil-i merkûmeden o makûle re‘âyâ Devlet-i aliyyemden bir ferdin Kırım cânibine azîmet ve er gücü nakl murâd idenleri men‘ ü def‘e ve vatanlarında meks ve ârâmları husûslarına mezîd ikdâm ve dikkat ve hilâf-ı emr ü rızâ bu bâbda iğmâz ve rehâvet ve o makûlelerin azîmet ve nakillerine irâ’et-i ruhsat misillü vaz‘ ve hareketden hazer ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın te’kîden ve tenbîhen ve tehdîden hâssaten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi Devlet-i aliyyem re‘âyâsından ferd-i vâhidin mahall-i âhara azîmetlerine bir vechle rızâ-yı aliyyem olmadığı bu husûsa bundan böyle dahî adem-i dikkat ve ihtimâmınız ihsâs olunmak bir er gücü veyâhûd re‘âyâdan bir amed her kangınızın sevâhil ve iskelesinden gitdiği haber alınmak lâzım gelür ise bilâ-ihmâl evvel sâhil ve iskelenin tâbi‘ olduğu kazânın hâkim ve zâbiti haklarında lâzım gelen te’dîbât-ı şedîdenin icrâsında dakîka fevt olunmayacağı siz ki mevlânâ vesâ’ir mûmâ ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh dâ’imen sevâhil ve iskelelerinizde nezâret ve o makûle Kırım cânibine nakl ve azîmet irâdesinde bulunanların men‘ ü def‘ ve ...? ve tehdîdlerine mu‘âdelet ve vatanlarında olmak ve ârâmları esbâbının istihsâline ikdâm ve dikkat ve bu bâbda mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvet veyâhûd tama‘ meyl ve rağbet ile bir ferdin Kırım cânibine ve diyâr-ı uhrâyâ nakl ve azîmetlerine irâ’et-i ruhsat misillü vaz‘ı tecvîz ile mübtelâ-yı nedâmet olmakdan ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 1213.

Ber-mûceb-i emr-i âlî harekete müte'ahhid olduklarını nâtık vârid olan i'lâminin mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 4 Rebî'ü'l-evvel sene 213.

96/206

Bir sûreti,

Bahr-i siyâhın Anadolu sevâhilinde kudât ve nüvvâb vesâ'irlere ber-vech-i meşrûh

Ber-vech-i muharrer ta'ahhüdü hâvî vârid olan i'lâminin mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 11 Cemâziyye'l-âhir sene 213.

96/207

Mekri Kazâsı Nâ'ibine hükim ki

Mekri Kazâsında sâkin Kara Hasan demekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde ırzıyla mukayyed olup mugâyir-i rızâ hareketi olmadığından gayri eşkıyâ makûlesi ızrâr ve nehb-i emvâl kasdıyla mukaddemâ kazâ-i mezbûr ve etrâfına hücum eylediğinden Gümilcine Kazâsı karyelerinde Tomruk? Karyesi'nde sâkin Abbas oğlu Hasan ile ittifâk ve ittihâd iderek eşkıyâ-yı mezbûrenin üzerlerine varup def'-i mazârr ve ref'-i şakâvetlerine ihtimâm ve hıfz ı hırâsetine ikdâm eylediklerinden ve cümle ahâlî ve re'âyâ hoşnûd ve râzî olduklarından bahisle hakkında ba'z erbâb-ı ırz tarafından gadr-ı töhmet birle eşkıyâyı iğmâz ider olur ise ısgâ iltifât olunmaması husûsu mukaddemâ bâ-tahrîrât istid'â olundukda bu makûle cerâyim-i güzeştesi afv olup ıslâh-ı nefis idenler mâdem ki meslek-i istikâmet sâbit kadem ola ve hilâf-ı rızâ hareketi zuhûr eylemeye ilâ mâşâallâhû te'âlâ sâye-i Devlet-i aliyyemde mahmî olup ifk ü iftirâ ile kable't-tashîh mugâyir-i afv ve safh hâlet vukû'a gelmeyeceği zâhir olmakdan nâşî mersûmlar i'lâm olduğu üzre hareket ve eşkıyâ zümresine hafıyy vechle mu'âvenetden mücânebet eyleyüp kazâ-i mezbûr kurâsının himâyet ve sıyânetlerine ihtimâm ve dikkat eylemeleri şartıyla kemâ-kân ma'füvv olduklarını mübeyyin bundan akdem emr-i şerîfim sâdir olmuş idi. Bu def'a sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin der-bâr-ı ma'delet-karârıma vârid olan i'lâmında ve ahâlînin mahzarlarında merkûm Kara Hasan cemî'-i şeyt²³ânete nâdim ve te'essür ve müstagfır olup hâlâ Rumili Vâlisi Vezîrim Mustafa Paşa ve Çirmen Sancağı Mutasarrıfı Vezîrim Hüseyin Paşa

²³ Metinde "te" harfiyle yazılmıştır.

iclâluhimâ tarafından yedine i'tâ olunan buyrulduklar mantûkî üzre hânesinde ırz ve edebîyle ikâmet üzre olup bi'l-cümle ahâlî ve re'âyâdan hoşnûd ve râzî olduklarından gayri umûr-ı mühimmenin rû'yet ve tanzîmine mezîd sa'y ve ihtimâm ve bezl-i vus' ve ikdâm eylediği [s.97] ve merkûm kazâ-i mezbûrda mevcûd olduğu hâlde harâm-zâde makûlesinin ferce-yâb olmalarını ve fukarânın emn ü râhatları islâbını ve perâkende ve perîşânlıklarını müstelzim olacağı beyânıyla cerâyim-i sâbıkasının afvı niyâzında oldukları tahrîr ve iş'âr olunmuş olduğuna binâ'en mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin keyfîyyet ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer mukaddemâ ve hâlâ şeref-rîz-i sudûr olan evâmir-i aliyyem müceblerince amel ve hareket ve merkûmun ba'd-ez-în eşkiyâ zümresine hafîyy vechle mu'âvenetden mücânebet ve kazâ-i mezbûr kurâsının himâyet ve sıyânetleri emrine sarf-ı makderet ve hilâf-ı emr ü rızâ hâlet vukû'a gelmekden ittikâ ve mübâ'adet eylemesini tavsiye ve te'kîde mübâderet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Muharrem sene 213.

97/208

Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hüseyin Paşa dâmet me'âliyhûya hükim ki Hala Darbhâne-i âmirem nâzırı hâce-gân-ı Dîvân-ı mu'allâ erkânımdan Mîr Mustafâ İffet dâme mecduhûnun bu def'a Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği takrîrinde meskûk altunun bâ-hatt-ı hümâyûn tahsîs kılınan revâcından bir habbe ziyâdeye ahz ve i'tâ idenler ve kemâl-i tama'ından nâşî kenâr-ı denânîri kat' ve tenkîs ve dâd ü sitâd ve ibâdullâhın telvîn ve pür-şûr idenler gereği gibi tecessüs ve taharrî ve her ne tarafda ele geçer ise yedinde olup ziyâdeye tervîc eylediği dirhem ve denânîr-i meskûkesiyle ve kezâlik denânîrin kenarını kat' ve tenkîs ideni yedinde bulunan zeheb-i meskûkesiyle der-akab Âsitâne-i aliyyeye ihzâr ve irsâl olunmak için bey' ü şîrâsı mütekâsir ve mecâmi'-i tüccâr olan İzmir ve Selanik ve Yenişehir tarafına evâmir-i aliyyem neşr olunmuşıdi. El-hâletü hâzihi İznikmid'e ba'z erbâb-ı habl ve tamâ'kârân mugâyir-i emr ü rızâ denânîrin kenarını kat' ve tenkîs ve nice fukarâ ve bî-çâreyi ızrâr ve ümenâ-yı gümrük ve ummâl-i mîrîyi karîn-i hasâr ve ibâdullâhın bey' ü şîrâlarını ifsâd eylediklerini sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin seninle İznikmid kerâste emîni Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Koc? Bey dâme mecduhû bâ-tahrîrât inhâ etmiş olduğunuzdan bahisle sıyânetü'l-ibâd fîmâ ba'd mugâyir-i emr ü rızâ bu misillü

zeheb-i noksân ve mağşuşun dâd ü sitâdına her kim cür'et ider ise lede't-taharrî ahz ve yedinde bulunan noksân altun ile Der-aliyyeme ihzâr ve irsâl olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve ifâde etmekle sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi o misillü noksân ve mağşûş altunun revâcına bir vechle rızâ-yı aliyyem olmadığı ve o makûleler bi't-taharrî ahz ve yedlerinde bulunan zeheb-i nâkısalarıyla Der-aliyyeme ihzâr ve irsâlleri matlûb-ı kat'î-i dâverânem idüğü ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh fimâ ba'd o misillü zeheb-i nâkıs ve mağşûşun dâd ü sitâdına sırren ve alenen her kim cür'et ider ise bi't-taharrî ahz ve yedlerinde bulunan noksân altunlarıyla ma'an Der-aliyyeme ihzâr ve irsâlleri husûsuna ikdâm ve dikkat ve o makûle nâkısı'l-vezn altunun kenâr ve ucdan men'î husûsuna ale'd-devâm i'tinâ ve basâret ve bu bâbda mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvet ve o misillülere irâ'et-i ruhsat misillü vaz' ve hâlât tecvîz olunmakdan ittikâ ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

98/209

Dergâh-ı mu'allâm cebecileri ocağı çorbacılarından kırk dört bölüğün çorbacısı Alî zîde kadruhûya hükim ki

Bağdad Kal'ası muhafazâsına me'mûr Dergâh-ı mu'allâm cebecilerinin emvâl-i mevâciblerini tahsîle me'mûr olan Yiğirminci bölüğün çorbacısı Mustafâ'nın tekâsül ve mugâyir-i kâ'ide-i ocak harekâtı zuhûr eylediğine binâ'en azli muktezî olmakdan nâşî sen ki mûmâ ileyhsin bi'l-cümle zâbitân ma'rifetleriyle merkûmun ref'inden hidmet-i mezkûresinin uhdene ihâle ve tefvîz olunmağla muhafaza-i mezkûrede olan cebeci neferâtının ba'z emvâl-i mîriyyeden havâle-i i'tâ olunan emvâl-i mevâcibâtlarını mahallerinden cem' ve tahsîl ve i'tâ olundukça iktizâ iden harc aklâmını ve mu'tâd-ı kadîm harc-ı câ'ize ve masârifât-ı sâ'iresini kânûn-ı kadîm üzre sene be sene ber-mû'tâd harc-ı ...lerini? edâ ve teslîme ve te'diye umûrlarına dikkat eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi ber-vech-i meşrûh ser-hadd-i mezkûrede olan bi'l-cümle cebeci neferâtının te'diye-i umûrlarına ve olageldüğü vech üzre hidmet-i lâzımende kıyâma mübâderet ve emvâl-i mevâcibâtı havâle olunan mahallerden cem' ve tahsîl için tarafından kâr-güzâr ve mütedeyyin adam ta'yîn vakt ü zamânıyla mahallerinden tahsîl ve ser-hadd-i mansûreye îsâle ihtimâm ve dikkat ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz deyü

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından olup hâlâ cebecibaşı olan İsmâ‘îl dâme mecduhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

98/210

Trepoliçe Kazâsı Nâ‘ibine ve Mora Cezîresi vikâyesine me‘mûr tarafından zikr-i âtî husûsa müte‘ayyin âdemîsi () zîde kadruhûya hükim ki

Ricâl-i Devlet-i aliyyemden sâbıkâ terfî‘i olup Mora Cezîresi nizâmı vikâyesine me‘mûr Osmân dâme mecduhûnun bu def‘a der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme takdîm eylediği bir kıt‘a takrîri mefhûmunda cezîre-i mezkûrede vâki‘ makarr-ı vülât olan Trepoliçe Kazâsı’nın su yolları hâric-i şehride iki sa‘ât mikdârı mesâfe mahalliden lağım ile gelüp mâ‘i mezkûr vâlî sarayına vesâ‘ir câmi‘-i şerîf ve medrese ve hamâm ve çeşmelere ve sevâk ve mahallâtta olan hânelere tevdî‘ ve taksîm olunagelmişiken müddet-i vâfirenden berü sâlifü’z-zikr lağımlar ta‘mîr olunmadığından mâ‘i cârisi esnâ-yı râhda telef ve zâyi‘ olarak şimdi vürûd-ı kasabaya gelüp su zikr olunan vâlî sarayı ve câmi‘ ve medrese ve hamâm ve çeşme ve hânelere gâyetü’l-gâye az akup cümle ahâlî ve re‘âyâ fukarâsı ve hayvânâtın su husûsunda ıztırâbları ber-kemâl olduğundan bahisle zikr olunan su yollarının lağım ve menba‘ı olan mahaller iktizâsı vechle ta‘mîr ve tecdîd ve cümlesi müceddeden ihyâ husûsuna müsâ‘ade-i aliyyem erzânî kılınması sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyh bu def‘a Der-aliyyeme vârid olan bir kıt‘a i‘lâmında ve bi’l-cümle vücûh-ı ahâlînin mahzarlarında tahrîr olunmuş mâ‘i mezkûr Ebûbekir Paşa merhûmun hayrât-ı hasenesi olup aralıkda ta‘mîrât cizyesi vâki‘ oldukda vakfı tarafından bakılmadığından refte refte kanavâtı külliye fenâ-pezîr olmakdan nâşî el-hâletü hâzihi suların azlığı vaktinde derûn-ı kasabaya ekall-i mine’l-kalîl cereyân idüp bir takrîb ahâlî-i belde ve bi’l-cümle zî-i rûh ve hayvânât su mâddesinde azîm zahmet ve meşakkat çekdikleri ve mâ‘i mezkûrun cereyân idecek yolları katı çok zamân fenâ-pezîr olmamak vechle bi’l-ihimâm ta‘mîr ve tecdîd olunması gâliba on beş bin gurus mikdârı masârif ile vücûda geleceği ve zikr olunan su yollarının müceddeden ferş ve inşâsı müstelzim-i ecîr-i cezîle olup cânib-i seniyyü’l-menâkıb-ı şâhâneme isticlâb-ı da‘vât-ı hayriyyeyi mûcib idüğü beyânıyla bu husûsa tarafından mücedded ve mu‘temed âdemîsini ta‘yîn birle mahalline varup ibtidâ mâ‘i mezkûrun muhtâc-ı ta‘mîr ve tecdîd olan yollarını ma‘rifet-i şer‘e ve kasaba-i mezbûrun su yolları vesâ‘ir

erbâb-ı vukûfiyla gereği gibi keşf ve mesâha ve mikdâr-ı masârifini sahîhen defter idüp bir taraftan ta'mîr ve inşâsına şürû' ve mübâşeret eylemek ve defter-i mezkûru Der-sa'âdetime irsâl eyledikde mikdâr-ı masârifine bakılup cânib-i mîrîye ...? olunmamak için iktizâsına göre cezîre-i mezkûre kazâlarına tevzî' itdirilmek üzere emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve ifâde etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mûmâ ileyhsin işbu emr-i şerîfim mahall-i mezkûre varup bâlâda zikr [s.99] ve beyân olunduğu üzere evvel emirde mâ-i mezkûrun fenâ-pezîr olmuş yollarını ma'rifet-i şer' ve kasaba-i mezbûrenin bi'l-cümle su yolcuları vesâ'ir erbâb-ı vukûfiyla gereği gibi keşf ve mesâha ve mikdâr-ı masârifini sahîhen defter idüp kemâl-i metânet ve rasânetle hemân ta'mîr ve inşâsına şürû' ve mübâşeret eylemen murâd-ı hümayûnum idüğû ve defter-i sıhhat eserinin serî'an Der-aliyyeme takdîm ve ba'de'n-nazar masârif-i merkûme cezîre-i mezbûre kazâlarına iktizâsına göre tevzî' ve taksîm olunmak üzere emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl kılınacağı ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer amel ve harekete dikkat ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i tenbîhât hâlet vukû'yla mes'ûl ve mu'âtib olmakdan mübâ'adet eyleyesin ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin mazmûn-ı emr-i şerîfim senin dahî ma'lûmun oldukda irâde-i kerâmet ve ifâde-i şehri-yârânem üzere amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

99/211

Marmara Nâhiyesi Nâ'ibine ve voyvoda ve iş erleri zîde kadruhüme hükim ki Hazret-i Ebâ Eyûb Ensârî raziyy anhû'l-bârî hazretlerinin türbe-i sa'âdetleri pişgâhında kâ'in merhûm ve mağfîret nişân Ebû'l-feth Gâzî Sultân Mehemed Hân aliyye'r-rahmana ve'l-fukarânın inşâ eylediği câmi' şerîfin esâs-ı bünyâdına²⁴ hâlel indirâs târî olduğuna binâ'en müceddeden esâsından inşâsına irâde-i aliyyem ta'alluk idüp lâkin câmi' şerîf-i mezkûr ebniyyesine külliyyetlü seng-i mermerin ez mermerine? ve seng-i mermerin Der-aliyyemde adem-i vücûdına ibtinâ'en beher hâl Marmara Adasında kat'ı ve Der-aliyyeme nakline muhtâc olduğundan bahisle ada-i mezbûrede vâki'ocakların perîşân olmuş amelesi var ise celb ve cem' itdirilerek bu def'a ada-i mezkûreden mermer kat'ına me'mûr Taşçı Hasan Halifenin yedine i'tâ olunan terettüb

²⁴ Metinde "bünyât" şeklinde yazılmıştır.

defteri mûcebince matlûb olunan mermerlerin an nakd bahâsı ashâbına i'tâ olunarak ocağ-ı mezkûrlardan kat' ve terettüb olunan mermerlerden evvel be evvel lüzûmu olanların bi-mennihî-te'âlâ rûz-ı Kasıma kadar peyder pey Der-aliyyeme nakliçün iktizâ iden sefinenin isticârında ve sefineye vaz' u tahmîlinde min külli'l-vücûh mu'âvenet ve muzâheret birle bir gün akdem nakline kemâl-i sa'y ve gayret ve hilâf-ı emr ü rızâ hareketden mübâ'adet olunmak için size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu bâ-takrîr istid'â olunmağla vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh mevcûd olan ocakların perîşân olmuş olan amelelerini serî'an celb ve cem' birle irsâl olunan halîfe-i merkûmun yedinde olan terettüb defteri mûcebince matlûb olan mermerlerin iktizâ iden bahâları i'tâ olunarak ocağ-ı mezkûrlardan kat' ve müretteb olan mermerlerden evvel be evvel lüzûmu olanların rûz-ı Kasıma kadar peyder pey Der-aliyyeme nakliçün iktizâ iden sefâyinin isticâr ve tedârükü ve sefâyin-i mezkûreye vaz' ve tahmîl husûsuna min külli'l-vücûh mu'âvenet ve muzâheret iderek bir gün evvel Der-aliyyeme nakline bezl-i vus' ve makderet ve ihmâl ve tesâmuhtan ve mugâyir emr ü rızâ ve menâfi'-i tenbîhât-ı şâhânem vaz' ve hâlet vukû'unu tevcîzden hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

100/212

Selanik Mutasarrıfı Vezîrim Ebûbekir Paşa iclâluhûya ve Selanik Nâ'ibine ve Yeniçeri Zâbiti () zîde mecduhûya ve Çuka Çavuşu ve Yeniçeri Kâtibi ve ocak tarafından me'mûr yazıcı vesâ'ir vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadrühüme hükim ki

Medîne-i Selanik'de teslîm ve i'mâl olunup senede bir kerre Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtına tevzî'i mu'tâd olan çuka-i bârânî ve zemistâninin i'mâl ve inşâsına me'mûr sâbık çuka vekîli Sabuncu oğlu Yasef nâm yahûdînin bundan akdemce Der-aliyyeme gönderdiği umûm çukanın telleri nâkıs ve gâyet seyrek ve boyası rûy ve tûl ve arzından dahî noksânı olduğu ve mesfûrun kemâl-i hîle ve mel'aneti ve ocağ-ı âmireme bu gûne hıyâneti ve emvâl ve ocağı ekl ü bel' gûne hareketi nûmû-dâr olduğundan medîne-i merkûmeye irsâl ve çuka çavuşu hânesinde mahbûs olduğu hâlde gerek mesfûrun ve gerek ol tarafda şerîki diğer Yasef nâm yahûdînin hesâbları rû'yet ve zimmetlerinde lâzım gelen ocak emvâli zâhire ihrâc ve emvâl ve eşyâlarından tahsîl birle Der-aliyyemde yeni imâret civârında kâ'in iki bâb

sarrâf odaları temhîr olunmak için başka ve ba'd-ı hitâmü'l-maslaha mesfûrun hıyânet-i mezkûresine binâ'en kendüyü te'dîb ve emsâlini terhîb için katle bedel Kudûs-i şerîf'e nefy ü iclâ olunmak için dahî başka ısdâr olunan evâmîr-i şerîfem mûcebince yahûdî-i mesfûr mübâşir ma'rifetiyle Selanik'e irsâl olup ber-mantûk-ı emr-i âlî mesfûrânın dokuz senesinden on iki senesi guresine dek mahâbiseleri ma'rifet-i şer' ve çuka çavuşu ve bazarcı vesâ'ir me'mûr ma'rifetleriyle ber-vech-i tedkîk rû'yet olundukda yigirmi yedi bin kırk dokuz gurus zimmetinde lâzım geldiği ve mârû'z-zikr getürdiği çukanın tûl ve arzından rub' mikdârı noksân zuhûrunda ol dahî zimmetinde lâzım geldiği bu def'a vârid olan i'lâm-ı şer'îyye ve tahrîrâtıdan müstebân ve rub' noksân mezbûr semeni dahî hesâb olundukda min ...i'l-mecmû' yigirmi dört bin gurusâ baliğ olur işbu hesâbdan mesfûrânın zimmetlerinde lâzım gelen cem'en elli bir bin kırk dokuz gurus olduğu nümâyân olmağla mesfûrun bu tarafda temhîr olunmuş olan odaları zimmetlerinde mevcûd gerek akçe ve gerek temessükât ve evrâk-ı sâ'iresi müşâhede ve lede't-teblî' ocakdan makbûzu olup el-yevm zimmetinde lâzım gelen mübâya'a ve anı? olacağı ve olmayacağı ba'de't-tahkîk mevcûd kabz oluna ve vefâ etmediği sûretde mesfûrânın sâ'ir emvâl ü eşyâ ve emlâklarından tahsîli husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmekden nâşî yahûdî-i mesfûrânın iki yüz iki senesinden berü çuka vekîli olmak hasebiyle iki senesinden dokuz senesine varınca dahî gerek ahmâs ve gerek me'hûzât ve makbûzâtın atîk hesâbları dahî sen ki vezîr-i müşârünileyhsin inzimâm-ı re'y ve ma'rifetin ve mûmâ ileyhim ve çuka vekîli ma'rifetleriyle ber-vech-i tedkîk hesâb ve rû'yet olunmak bâbında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası Eyûb dâme uluvvuhû bâ-takrîr ifâde etmekle siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ ve yeniçeri zâbiti vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz vech-i meşrûh üzre yahûdî-i mesfûrun iki yüz iki senesinden berü çuka vekîli olmak hasebiyle sene-i merkûmeden dokuz senesine varınca kâffe-i me'hûzât ve makbûzâtın hesâbları dahî rû'yet ve keyfiyyet Der-sa'âdetime arz ve i'lâm olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ikdâmen ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi yahûdî-i mesfûrun iki yüz iki senesinden berü çuka vekîli²⁵ olduğu cihetden sene-i merkûmeden dokuz senesine varınca kâffe-i me'hûzâtın ve makbûzâtın hesâbları ber-vech-i tedkîk rû'yet ve

²⁵ Metinde "çuka vekîli" yanyana iki defa yazılmıştır.

keyfiyyetini sıhhat ve hakîkati üzre Der-aliyyeme arz ve i'lâma mübâderet ve bu bâbda taharrî ve tedkîkde kusûr etmekden ve vâki'in hilâfını kaleme almakdan ziyâde ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

101/213

Bu def'a bâ-rütbe-i mîr-i mîrânı kendüye Kırşehri Sancağı tevcîh olunan ...?

Abdurrahmân Paşa zâde Mustafâ dâme ikbâluhûya hükim ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ ileyhsin akrân ve emsâlin miyânında yarar ve kâr-güzâr ve zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet-i ahâlî ve fukârâ-yı ra'ıyyete sâhib-i liyâkat ve iktidâr olunduğuna binâ'en bu def'a avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince bâ-rütbe-i mîr-i mîrânı Kırşehri Sancağı sana tevcîh ve ihsân-ı hüsrevânem olmakdan nâşî livâ-i mezbûra muttasıf ve re'âyâ-perver ve müstakîmü'l-etvâr bir kimesneyi mütesellim nasb ile zabta mübâderet ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâ ve def' ü ref'-i şürûr ve fesede ve eşkıyâ esbâbının istihsâline i'tinâ ve dikkat ve her hâlde istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i fukarâ-yı ra'ıyyete bezl-i makderet ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ vaz'dan tehâşî ve mücânebet eylemen fermânım olmağın me'mûriyyetini şâmil işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh hükm-i münîfime melfûfen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer livâ-i mezbûre zabt u rabta kâdir ve himâyet-i fukarâyâ muktedir müstakîm ve dîndâr ve mücerribü'l-etvâr bir kimesneyi mütesellim nasb ve ta'yîn ve zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve fukarâyâ ikdâm ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ tasaddiden ittikâ-i tâmm eylesesini kendüye etrâfıyla tavsiye ve tebyîn iderek mansıbın olan livâ-i mezbûr sekenesinin istihsâl-i esbâb-ı refâh ve râhatlarını mücib olur etvâr vesâ'ilinin istihsâline bezl-i vus' ve liyâkat ve ferd-i vâhide mikdâr-ı zerre zulm ve ta'addî vukû'unu tecvîzden gâyetü'l-gâye hazer ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

Gölpazarı Kazâsı Nâ'ibine ve bu def'a Der-aliyyemden zikrî âtî husûsuna mahsûs mübâşir ta'yîn ve tesyîr kılınan re'sü'l-küttâbdan Haftânîsi? Ahmed zîde kadruhûya hükim ki

Gölpazarı Kazâsı'nda mukîm Küçük Mehmed nâm kimesnenin hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ fukarâya zulm ve ta'addî ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl misillü harekâtı mukaddemâ bâ-i'lâm ve mahâzır lede'l-inhâ merkûmun tertîb-i cezâsı bâbında Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hüseyin Paşa dâmet me'âliyhûya ve bi'l-ma'yye harekete ikdâm etmeleriçün Geyve ve Na'lluhan A'yânları ve Keskîn zâde Hâcî Ahmed ve Köylü Voyvodası ve Sarıcalı oğluna hitâben başka başka fermân kazâ-cûyânım ısdâr ve kapudân-ı deryâ ve Vidin cânibi ser-askerî düstûr-ı Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhû tarafından irsâl olundukdan sonra merkûm Küçük Mehmed husemâsını irzâ etmek ve fimâ ba'd hilâf-ı rızâ-yı hümayûnum hareketde bulunmamak ve kendü ırz ve edebîyle olmak şartıyla afvı husûsunu Anadolu Vâlisi düstûr-ı Vezîrim Seyyid Alî Paşa iclâluhû kapudan-ı deryâ vezîr-i müşârünileyhe vârid olan tahrîrâtında iltimâs etmekle müşârünileyhin iltimâsı üzre şerâyit-i merkûme ile mezkûrun afvı bâbında Kocaili Mutasarrıfı paşa-yı mûmâ ileyhe hitâben sene-i mâziyye evâhir-i Cemâziyye'l-âhirinde dahî başka emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olunmuşidi. Bu def'a kazâ-i mezkûr ahâlîlerinin der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme takdîm eyledikleri arz-ı hâllerinde merkûm Küçük Mehmed kapudan-ı deryâ vezîr-i müşârünileyh ma'yyetiyle Vidin cânibine azîmet üzre iken bir takrîb ile esnâ-yı râhdan avdet ve kazâ-i mezkûre varup [s.102] masârife mübtelâ oldum deyü yüz elli kise akçe tahsîl dâ'iyyesiyle Durmuşlar Karyesinden Süleymân ve Tuzaklı Karyesinden Mollâ Abdullâh ve Hâcî İsmâ'îl oğlu Mustafâ ve Şahinler Karyesinden Şâhbâz oğlu ve Timurhanlar Karyesinden Azîz oğlu Alî ve Gündoğlu Karyesinden Hâcî oğlu İsmâ'îl ve Doğu Deresi Karyesinden Süleymân Beşe ve Türkmân Karyesinden Osman dimekle ma'rûf bî-cürm mazlûmânı bi-gayr-i hakkın hilâf-ı şer'-i şerîf katl ve ba'zılarını mecrûh ve hânelerini ihrâk eylediğinden mâ'adâ kazâ-i mezkûra tâbi' Neceler? Karyesi sâkinlerinden cümle ahâlînin muhtârı olan Kethüdâyeri zâde Hâcî Ahmed Ağa dimekle meşhur kimesneye dahî sen benim üzerime me'mûr olup kazânın ihtiyârlarını tahrîk iderek tevzî' eylediği mebâliğin tahsîline mâni' olur idin deyü kendünün katl eylediği merkûmların töhmeti merkûmun üzerine tahmîl kasdıyla hilâfî

vâki‘ ifk ü iftirâya ibtidâr birle bezl-i irtîşâ iderek etrâf-ı kazâlar hâkimlerinden i‘lâmât ahz ve irsâl eylediği mukaddemâ kazâ-i mezkûr voyvodasının iki ve nâ‘ibinin bir nefer âdemîlerini katl iden Aktaş Karyesinden yeğeni İbiş’in yanına havâsına tâbi‘ beş on neferi terfîk ve Der-aliyyeme ib‘âs eylediği ve merkûmun zulm ve ta‘addisinden bi‘l-cümle ahâlî-i kazâ ve kurâ perâkende ve perîşân olmakda idikleri inhâ ve ol bâbda inâyet istid‘â ve yine Göl pazarı Kazâsı Nâ‘ibinin i‘lâm ve ahâlinin iki kıt‘a mahzar ve arz-ı hâllerinde kazâ-i mezkûr sâkinlerinden Keskin Ağa zâde Hâcî Ahmed ve avenelerinden Semerci oğlu Abdullâh ve Perendeci oğlu Alî ve Osmân ve Boşnak oğlu Hâcî Halîl nâm kimesneler kazâ-i mezkûrda vâki‘ karyelerde metîn ve müstahkem kuleler inşâ ve başlarına tecemmu‘ ve tahaşşüd iden haşerât ile karyeleri basup katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ve ihrâk-i büyütmekde olduklarından ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra‘iyyetin emn ü râhatları münselib olduğu derc ve tastîr olunmuş tahrîrât-ı mezkûra mütehâlifü’l-mazâmîn olup ehadü hü mâ âherin sû‘-i hâlini ihbâr ve inhâ iderek hakîkat-i mâddede iştibâh vâki‘ olduğundan mâ‘adâ bu vesîle ile vedî‘a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra‘iyyet ve sükkân-ı memleket mübtelâ-yı envâ‘ mazârr ve hasâr oldukları sûret-i hâlden bedî-dâr olmakdan nâşî sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin ma‘rifetin ve ta‘yîn olunan mübâşir-i mûmâ ileyh ma‘rifetiyle merkûmân Küçük Mehmed ve Hâcî Ahmed fimâ ba‘d icrâ-yı garaz ve nefsanîyyet dâ‘iyyesiyle fukarâ-yı ra‘iyyet ve sükkân-ı memlekete hilâf-ı şerî‘at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ zulm ve ta‘addî ve cevri ü ezâ ve ızrârlarını mûcib olur bu misillü vaz‘ ve tavırdan be-gâyet tevakkî ve mübâ‘adet eylemelerini gûş-ı hûşlarına yegân yegân tefhîm ve telkîn ve hilâfî harekete cesâretle nicede nedâmet mukayyed olmayacak ukûbete giriftâr olmakdan nefsâdını tahlîse bezl-i miknet etmelerini kendüsüne etrâfiyla iş‘âr ve tebeyyün eylemek fermânım olmağın tenbîhen ve tahvîlen işbu emri-i şerîfîm ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi zamân-ı alâmet-iktirân-ı dâverânemde vedî‘atullâh olan fukarâ-yı ra‘iyyet ve sükkân-ı memleket mikdâr-ı zerre zulm ve ta‘addî ve cevri ü ezâ vukû‘una rızâ-yı dâverânem olmadığı ve merkûmanın bundan böyle dahî hilâf-ı rızâ-yı hümayûnum hareketleri mesmû‘ olur ise haklarında afv ve iğmâz mu‘âmelesi mutasavver olmadığı ma‘lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh ma‘rifetin ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma‘rifetiyle keyfiyyeti merkûmâna etrâfiyla ifâde ve tenbîhe dikkat ve fimâ ba‘d bu makûle hilâf-ı şerî‘at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ hareket ve ızrâr-ı [s.103] ahâlîyi mûcib olacak etvârdan keff-i yed ve her hâlde istihsâl-

i esbâb-ı âsâyîş-i fukarâyı müstevcib hâlâta bezl-i makderet eylemelerini ferdân ferdâ gûş-ı hûşlarına telkîn husûsuna müsâra‘at ve keyfiyyeti sıhhat ve hakîkatî üzre derbâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme tahrîr ve işâret ve vâki‘in hilâfını kaleme almakdan be-gâyet tevakkî ve mübâ‘adet eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin sen akrân ve emsâlin miyânından bi‘l-intihâb bu husûsa ta‘yinden maksûd ancak vedî‘a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ ve zu‘efânın ızrârlarını mûcib olur etvârdan mücânebet eylemelerini merkûmâna etrâfiyla ifâde ve iş‘âr ile tenfiz-i emr-i şerîfime ikdâm ve bezl-i mechûd kazıyyesi olmağla ber-minvâl-i muharrer amel ve harekete ikdâm ve infâz-ı emr ü irâde-i dâverâneme sa‘y-ı mâ-lâ-keîâm ve bu bâbda hâtır ve gönle ri‘âyet ve bir tarafı himâyet ve taraf-ı diğere gadr ve töhmet ile menâfi-i resm-i istikâmet vaz‘a tasaddîden gâyetü’l-gâye tehâşi ve ittikâ-i tâmm eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 213.

103/215

İnebahtı Alay beyisine hükim ki

Ber-muktezâ-yı vakt ü hâl İnebahtı ve Kestel İnebahtı Kal‘alarının ta‘mîri ve muhâfaza ve hırâseti esbâbının istihsâli ehemmi mehâmm-ı vâcibü’l-ihimâmından olup kal‘ateyn-i mezbûreynin ta‘mîrâtıyla muhâfaza-i İnebahtı Sancağı neferâtın me‘mûriyyetine irâde-i aliyyem ta‘alluk eylediğine binâ’en sen ki mîr-livâ-yı mûmâ ileyhsin livâ-i mezbûrenin bi‘l-cümle eşkinci zu‘emâ ve erbâb-ı tîmârını bayrağın altına celb ve cem‘ birle serî‘an ve âcilen kal‘ateyn-i merkûmeteyne varup hâlâ İnebahtı Muhâfız-ı düstûr-ı Vezîrim Ahmed Paşa iclâluhûnun emr ve re‘yiyle amel ve hareket iderek kal‘ateyn-i merkûmeteynin gerek ta‘m[î]râtı ve gerek muhâfazası hidemâtının rû‘yet ve te’diyesine kıyâm ve mübâderet eylemen fermânım olmağın me‘mûriyyetini hâvî harekete işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ber-vech-i ta‘cîl () ile irsâl olunmuşdur. İmdi livâ-i mezbûr neferâtının serî‘an kal‘ateyn-i merkûmeteyne varup ta‘mîrâtı ve muhâfazası hidemâtında istihdâmları matlûb-ı kat‘î-i dâverânem idüğü ve bu bâbda kat‘an tevakkuf ve te’ehhür ve tereddüd vukû‘una rızâ-yı şâhânem olmadığı ma‘lûmun oldukda ber-vech [muharrer] işbu emr-i şerîf tarafınıza vâsıl olduğu anda der-akab livâ-i mezbûrun bi‘l-cümle eşkinci zu‘emâ ve erbâb-ı tîmârını bayrağın altına celb ve cem‘ birle kal‘ateyn-i merkûmeteyne varup muhâfız-ı müşârünileyhin emr ü re‘yine mütâba‘at iderek kal‘ateyn-i merkûmeteynin ta‘mîrâtı ve muhâfazaları hidemâtının ber-vefk-i matlûb rû‘yet ve te’diyesine ikdâm ve ihtimâm

eyleyesin. Şöyle ki bu husûs-ı ehemmdede mikdâr-ı zerre tevakkuf ve te'ehhür ve tereddüd ve neferâtını noksân istishâb etmek misillü vaz' ve harekete cesâret etmek ihtimâlin olur ise özr ve illet bir vechle mukayyed olmayup mazhar-ı eşedd-i ikâb-ı şâhânem olacağın bî-iştibâhdır ana göre harekete mezîd sa'y ve ikdâm ve hilâfından tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

İşbu emr-i âlî lede'l-vüsûl mahall-i me'mûrelerine azîmet eylediklerini nâtık Badracık Kādîsının vârid olan i'lâmının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 17 Rebî'ü'l-evvel sene 213.

104/216

Tırhala Sancağı Alay beyisisine hükim ki

Ber-muktezâ-yı vakt u hâl Mora Cezîresi kılâ'ı ebniyesi hidemâtında istihdâm zımnında sen ki mîr-alay-ı mûmâ ileyhsin livâ-i mezbûrun bi'l-cümle eşkinci zu'emâ ve erbâb-ı tîmâriyla mukaddem me'mûr olduğun vechle hâlâ Mora Vâlîsi düstûr-ı Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhû ma'iiyetiyle varup isbât-ı vücûd birle ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine kıyâm ve mübâderet olunmasını hâvî bundan akdemce sudûr iden emr-i şerîfime ve tenbîhât ve te'kîdât-ı şâhâneme nazaran şimdiye dek ol taraftan hareket ve savb-ı me'mûrene azîmet eylemiş isen fihâ ve eğer bu ana kadar mahallinden hareket ve yola hurûc etmemiş isen bundan böyle dakîka-i vâhîde tevakkuf ve ârâm etmeksizin serî'an hareket ve ma'iiyet-i müşârünileyhe vüsûl ve emr ü re'yiyle ta'yîn ve istihdâm eylediği ebniyye-i kılâ' vesâ'ir muktezî olan hidemâtın te'diyesine kıyâm ve me'sûl eylemen fermânım olmağın te'kîden ve isti'câlen ve ikdâmen ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim dahî ısdâr ve alâ-cenâhü't-ta'cil () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi livâ-i mezbûr neferâtının hidemât-ı mezkûre zımnında âcilen ma'iiyet-i müşârünileyhe ırışdırilmesi ahass-ı metâlib-i şâhânem idiği ve bundan böyle ser-mû tevakkuf ve ârâm ile imrâr-ı vakt veyâhûd azîmetde tereddüd misillü vaz' ve hâlet vukû'una kat'â rızâ-yı aliyyem olmadığı ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh şimdiye dek mahallinden hareket ve azîmet etmemiş isen vüsûl-i emr-i şerîfimde bir ân ve bir dakîka tevakkuf ve ârâm etmeyerek livâ-i mezbûr neferâtını bayrağın altına alup icâleten hareket ve müsâra'aten ma'iiyet-i müşârünileyhe vüsûl ve lühûk ile emr ve re'yiyle hareket ve ta'yîn ve istihdâm eylediği ebniyye-i kılâ' vesâ'ir muktezî olan hidemâtın ber-vefk-i rızâ rû'yet ve temşiyetine ihtimâm ve sa'y-

ı mâ-lâ-kelâm eyleyesin şöyle ki bundan sonra azîmetinde bir dakîka te'hîr ve tevakkuf ve tereddüd ve neferâtını noksân istihsâb misillü vaz' ve harekete cesâret etmek ihtimâlin olur ise mazhar-ı eşedd-i ikâb olacağın bî-iştibâhdır ana göre amel ve hareket eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

Mukaddemâ me'mûr oldukları vechle evâhir-i Şa'banda mahall-i me'mûrelerine vâsıl olduklarını ve el-yevm Trepoliçe'de mukîm idüklerini nâtık Trepoliçe Kādîsının vârid olan i'lâminin mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 17 Rebî'ü'l-evvel sene 213.

104/217

Bir sûreti,

Ağrıboz Sancağı Alay beyisine ber-vech-i meşrûh

104/218

İzmir Kādîsna hükim ki

Mevâlî-i fihâmdan Üsküdar Kādîsı sâbık Kancıban? zâde Mevlânâ Mehemmed Emîn zîdet fezâ'iluhû ile hâssa silahşorlarımdan İzmir Voyvodası Seyyid Mehemmed zîde mecduhûnun bu def'a bi'l-iştirâk Der-aliyyeme vârid olan memhûr arz-ı hallerinde medîne-i İzmir'de Hasan Hâce Mahallesinde Havyar oğlu Hamâmı kurbunda vâki' dükkânda sâkin iken bundan akdem vefât iden Lüleci Hâcî Hasan'ın vârisleri Der-aliyyeme gelinceye kadar emvâl ve eşyâsı memhûren hıfz olunması münâsib iken kassâm çukadarı ve Ser-münâdî el-Hâc Alî ve Han odabaşısı elli sekiz dimekle meşhûr odabaşı tereke-i müteveffâ-yı mezbûru merâmları üzre tahrîr ve noksân bahâsıyla bey' ü iştirâ etmiş oldukları ve tahrîr eyledikleri defter-i müfredât mutâlebe olundukda defter-i mezkûr zâyi' olundu diyerek def'e tasaddî eyledikleri ve bu cihetle zâhire ihrâcı mümkün olamadığı ve merkûmların bu makûle vâris-i ma'rûfu olmayan müteveffânın bin guruşluk emvâl ve eşyâsını beş yüz guruşa tahrîr ve defter idüp ba'dehû kendüleri diğer bahâlarıyla fûrûht ve zâhirde vâris-i ma'rûfu olan müteveffânın beş yüz guruşluk terekesini bin guruşa tahrîr ve takvîm etmek âdet-i müstemirreleri idüğü beyânıyla kâtib-i mezbûr tereke kitâbetden ve ser-münâdî-i merkûm dellâl başlıklardan ve elli sekiz oda başı dahî mü'eyyeden oda başlıklardan ihrâc olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûru derc ve tastîr olunmuş olmakdan nâşî vech-i meşrûh üzre mezkûrların hidemât-ı mezkûreden ihrâc olunmaları fermânım olmağın

imdi merkûmunun tereke-i kitâbetden ve dellâl başılık ve oda başılıktan tard ve ihrâcıyla emvâl-i mevrûsenin zarar ve hasârdan vikâyesi matlûb-ı hümâyûnum olduğu ihmâl ve tesâmuh vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhysin ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i meşrûh kâtib-i merkûmu tereke kitâbetinden ve ser-münâdî-i mezbûru dellâl başılık ve odabaşı-i mezkûru odabaşılıktan tard ve ihrâc ve fîmâ ba'd hidemât-ı mezkûrede istihdâm olunmamaları husûsuna ihtimâm ve dikkat ve hilâfî hâlet vukû'u tecvîz olunmakdan hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

Ber-mûceb-i emr-i âlî hidemât-ı mezkûreden tard ve ihrâc olunmalarını nâtik İzmir Kādîsının vârid olan i'lâmının mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 23 Safer sene 213.

Sadîr olan fermân-ı âlî mûcebince yalnız merkûm Hâcî Hasan'ın ismi terkîn olunup i'lâm-ı hâl emri yazılmışdır.

Fî 13 Zi'l-ka'de sene 215.

105/219

Liman Nâzırı () zîde mecduhûya ve Kavak Ustasına () ve Hisâr Gümrüğü Emîni () zîde kadrühümâyâ hükim ki

Â'îşe nâm hâtûnun Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde bu li-ecli'l-maslaha Bahr-i siyâhdan sefine ile bahren Kırım cânibine azîmet murâd eylediğin inhâ ve boğazdan mürûruna mûmâna'at olunmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekle Rusya elçisinden pasaporta almış olmağla mezbûrenin mürûruna mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki liman nâzırı vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh mezbûrenin li-ecli'l-maslaha yedine i'tâ olunan pasaporta kağıdı mûcebince Kırım cânibine azîmetleriçün sefine ile Bahr-i siyâhdan imrârına mübâderet ve bî-vech meks ve tevkîfini mûcib olur hâlet vukû'undan tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1213.

105/220

İzmir Kādîsına ve İzmir Voyvodasına ve zâbitân ve vücûh-ı memlekete hükim ki İzmir'de Halîm Ağa Çarşusunda Halîm Alemdâr vesâ'irlerinin sû'-i hareketlerine binâ'en firâr eyledikleri mukaddemâ ihbâr olduğuna binâ'en fîmâ ba'd İzmir'e ayak basdırılmamak ve her ne vakit gelürler ise bi'l-ittifâk ahz ve hâkim ve zâbitana teslîm

ile haklarında lâzım gelen te'dîbât icrâ olunmak için emr-i şerîf sâdır olup şimdi mezbûr Halîm Alemdar`ının vâlidesi Â'îşe hâtûnun Der-sa'âdetime sunduğu arz-ı hâlinde mezbûr Halîm Alemdâr`ının İzmir`de olan evlâd u ıyâli sefîl ve ser-gerdân ve şâyeste-i merhâmet olduğu beyânıyla afv ve ıtlâkı için inâyet istid'â eylediği ecilden fîmâ ba'd te'dîbî mûcib hareketi inhâ olunur ise cezâsı tertîb olunmak şartıyla merkûmun dahî ismi terkîn ve afv olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

105/221

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan sâbıkâ Çirmen Sancağı Mutasarrıfı olup bu def'a kendüye Köstendil Sancağı tevcîh ve ihsân olunan Mehmed dâme ikbâluhûya hükim ki Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhsin mîr-i mîrân-ı kirâmın yarar ve kâr-güzâr ve dirâyet ve gayret ile şöhret-şi'ârından olup bu âna dek me'mûr ve müstahdem olduğun hidemât-ı saltanat-ı seniyyemin ber-vefk-i rızâ te'diye ve tesviyesinde ibrâz-ı âsâr-ı sadâkat ve istikâmete mezîd i'tinâ ve ve dikkat üzre olduğun bedî-dâr ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı yümn-irtizâ-yı şâhâneme muvâfık harekât-ı mergûbe zuhûru me'mûl zamîr-i ilhâm-samîr-i tâcdârânem idüğü zâhir ve âşikâr olduğuna ve livâ-i mezbûrun sana tevcîh olunmasını livâ-i mezbûra mutasarrıf olan Vezîrim es-Seyyid Osmân Paşa iclâluhû tahrîr inhâ ve iltimâs eylediğine binâ'en bu def'a avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûnum mücebince Köstendil Sancağı sana tevcîh ve ihsân-ı mülûkânem olmağla mukaddemâ me'mûr olduğun vechle hidemât-ı lâzımede kıyâm ve ibrâz-ı âsâr-ı gayret ve hilâfına mezîd dikkat ve ikdâm ve livâ-i mezkûru mutasarrıf ve re'âyâ-perver mütesellim ile zabt ve sıyânet-i ahâlî ve re'âyâ ve def'-i mazarrat-ı eşkiyâ husûsuna bezl-i makderet eylemesi husûsunu mütesellime tenbîh ve ifhâm eylemen fermânım olmağın me'mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh-i hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh mukaddemâ me'mûr olduğun vechle te'diye-i hidemât-ı Der-aliyyeme kıyâm ve mübâderet ve livâ-i mezkûru mütesellim ile zabt ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve ra'ıyyet ve def'-i şürûr-ı erbâb-ı mefsedet emrine sarf-ı vus' ve kudret ve sekene-i memlekete zinhâr ve zinhâr zulm ve ta'addî vukû'a gelmekden ittikâ ve mübâ'adet eylemesini mütesellimine tenbîh ve te'kîde müsâra'at ve bu bâbda senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan gayret ve sadâkati ibrâz ve izhâra ve her hâlde tahsîl-i rızâ-yı hümayûnuma nisâr cehd

ve tâkat ve hilâf-ı me'mûl edânî mertebe hâlet ve hareket sünûhundan tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

106/222

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Edirne Bostancıbaşısı Mustafâ dâme mecduhûya ve Gümilcine ve Dimatoka Kazâları Nâ'iblerine ve bu husûsa Der-aliyyemden mahsûs mübâşir ta'yîn olunan () zîde mecduhûya hükim ki

Bu esnâda Gümilcine Kazâsı A'yânı beş yüz ve Dimetoka Kazâsı A'yânı iki yüz elli kise akçeyi mütecâviz mebâliğ fukarâya tevzî' ve cebren tahsîline mübâşeret eyledikleri ve kazâeyn-i mezbûreyn ahâlîlerinin ekserî tâb-âver-i tahammül olamadıklarından nâ-çâr tarîk i'tâ'atdan rû-gerdân râh-ı şakâvete sâlik ve şitâbân olundukları ihbâr olunmağla zikr olunan kazâlar a'yânları ve ihtiyâr ve söz sâhibleri mübâşir-i mûmâ ileyh mâ'rifetiyle Edirne'ye ihzâr ve sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhsin ma'rifetinle hesâbları hakk ve adl üzere rû'yet ve sahîh masâriflerinden ziyâde tahmîl eyledikleri meblağ ba'de'l-ihrac sahîh masârifleri her ne mikdâra bâliğ olur ise tahsîle mübâderet olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi zikr olunan kazâların a'yân ve ihtiyâr ve söz sâhiblerinin Edirne'ye ihzâr ve rû'yet-i hesâbları matlûb idüğü sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle kazâeyn-i mezbûreynin a'yân ve ihtiyâr ve söz sâhibleri Edirne'ye ihzâr ve ma'rifetinle hesâbları rû'yet ve sahîh masâriflerinden ziyâde tahsîl eyledikleri meblağ ba'de'l-ihrac sahîh masârifleri her ne mikdâra bâliğ olur ise tahsîli emrine ihtimâm ve dikkat ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız siz dahî mazmûn-ı emr-i şerîfim üzere amel ve hareket ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin muktezâ-yı me'mûriyyetin üzere kazâeyn-i mezbûreynin a'yân ve ihtiyâr ve söz sâhiblerini Edirne'ye ihzâr ve bostancıbaşı-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle rû'yet-i muhâsebelere dikkat ve a'yânların hilâf-ı rızâ harekete ibtidârları vâki' midir değil midir gereği gibi tashîh ve tahkîk ve hilâfindan ârî olarak Der-aliyyeme tahrîr ve ifhâm ve hilâf-ı emr-i âlî hâlâtdan ittikâ-i tâmm olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

İşbu emr-i âlî şerh olunup tarz-ı âher yazılmağla başka kayd olumuştur.

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Doğancıklı Süleymân dâme mecduhûya hükim ki

Sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin bundan akdemce kapucubaşılık ihsânıyla senin ol tarafa me‘mûriyyetin ancak iskân olunan dağlı aşkıyâsını ayaklandırmayup ve el-yevm ayaklananları dahî suhûletle yerlerine iskân idüp fîmâ ba‘d nâm-ı eşkıyâ mesmû‘ olmaması irâdesine mebnî iken bu âna kadar firâr iden eşkıyâyı yerlerine iskân etdiremediğinden başka hilâf-ı rızâ bir taraftan dahî firâr itdirmek dâ‘iyyesinde olduğun bi‘l-ihbâr tahkîk olunmağla bu husûsu senden me‘mûl olan sadâkat ve dirâyetine külliyyen mugâyir bir hâlet olduğundan istikrâyı mûcib olmuştur. Bu misillü harekete ibtidârın eğer sahîh ise bu makûle hilâf-ı rızâ hareketden keff-i yed ve senden me‘mûl-i şâhânem olduğu vechle dâmen gayreti miyân hamîyyete bend iderek firâr iden eşkıyânın alâ-eyyi-hâl yerlerine ib‘âd ve iskânlarıyla fukarâ-yı ra‘iyyetin âsûde-nişîn mazalle emn ve râhât olması husûsuna mezîd sa‘y ve gayret ve Dimetoka ve Gümilcine Kazâları a‘yânlarını kendü cerr-i nef‘leriçün kazâlarına hadden ziyâde akçe tevzî‘ eylediklerinden ahâlî-i kazâ bir vechle tâb-âver-i tahammül olamayup nâ-çâr ekserî tarîk-i şakâvete sülûk eyledikleri dahî mesmû‘-ı hümâyûnum olmakdan nâşî zikr olunan a‘yânların bu vechle hilâf-ı rızâ harekete ibtidârları vâki‘ midir değil midir tashîh ve tahkîk ve hilâfdan ârî olarak Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ olunmak içün Der-aliyyemden mahsûs mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunduğundan başka her bir kazâdan on beş yigirmi nefer söz sâhibleri ve ihtiyârlar ile kazâ a‘yânları Edirne‘ye ihzâr ve Edirne Bostancıbaşısı Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Mustafâ dâme mecduhû ma‘rifetiyle hesâbları hakk ve adl üzre rû‘yet ve keyfiyyet Der-sa‘âdetime tahrîr ve işâret olunmak bâbında bostancıbaşı-i mûmâ ileyhe hitâben bir kıt‘a emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuş olmağla sen dahî bu husûsu tashîh ve zikr olunan a‘yânların bu misillü harekete ibtidârları vâki‘ midir değil midir sırren ve alenen tecessüs ve tahkîk birle bostancıbaşı-i mûmâ ileyh tarafına tahrîre müsâra‘at eylemek fermânım olmağın tenbîhen ve isti‘lâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi iskân olunan dağlı eşkıyâsının ayaklanmaması ve el-yevm ayaklananların dahî ber-vech-i suhûlet yerlerine iskân olunması ve fîmâ ba‘d nâm-ı eşkıyâ mesmû‘ olmaması [s.107] emr-i ehemmine ikdâm ve gayretin me‘mûl ve matlûb-ı şâhânem idüğü ma‘lûmun iken tarafından me‘mûle münâfi hâlet vukû‘a gelmemesi bâ‘is ta‘accüb ve istiğrâb olduğu

ma'lûmun oldukda bu makûle harekete ibtidârın sahîh ise fîmâ ba'd bu misillü hilâf-ı rızâ hareketden keff-i yed ve mücânebet birle senden me'mûl olan gayret ve sadâkat lâzîmesince firâr iden eşkıyânın alâ-eyyi-hâl yerlerine ib'âd ve iskânlarıyla fukarâ-yı ra'îyyetin tahsîl-i emniyyet ve refâhiyyetleri emrine bezl-i vus' ve kudret ve zikr oluna kazâlar a'yânlarının dahî ol vechle ahâlîye akçe tevzî'ine cesâretleri vâkı'a mutâbık mıdır değil midir sırren ve alenen tecessüs ve gereği gibi tahkîk birle keyfiyyeti alâ-vechü's-sihhat bostancıbaşı-i mûmâ ileyh tarafına tahrîre müsâra'at ve iğmâz ve tesâmuh gûne hâlâtdan ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 1213.

Bu dahî

107/224

Edirne Bostancıbaşısına hüküm ki

Bu esnâda Edirne ve Kırkkilise havâlîsinde haydûdun kesreti olduğu tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olup bunların bi-eyyi-hâl ele getürmeleri ve havâlî-i mezkûre sekenesinin ve mârrîn ü âbirînin te'mîni esbâbının istihsâli mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâmdan olmakdan nâşî sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhysin bu husûsa mikdâr-ı kifâye neferât ile kâr-güzâr ve müstakîmü'l-etvâr usta ta'yîni ve vücûh-ı sâ'ire ile ikdâm ve dikkat-i tâmm iderek ve bu mâdde vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'îyyet bir nev' mezâlîmi mûcib olmayarak o makûle haydûd eşkıyâsının bi't-taharrî ele getürülmesi ve ibâdullâhın üzerlerinden şerr ü mazarratlarının bi'l-küllîye def'i ve ol havâlîlerin vücûhla te'mîni vesâ'ilinin yoluyla istikmâline sarf-ı vus' ve kudret ve ba'd-ez-în ol taraflarda nâm-ı eşkıyâ mesmû' olmamak ve ferd-i vâhîde ta'arruz vukû'a gelmemek üzre tathîr-i taraf u enhâ ve istihsâl-i âsâyiş-i ahâlî ve re'âyâ emr-i ehemme dâmen der-miyân gayret eylemek fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi mazmûn-ı emr-i şerîfim ma'lûm-ı dirâyet mersûmun oldukda ber-minvâl-i meşrûh amel ve harekete bezl-i mâ-hasal-ı vus' ve liyâkat ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i rızâ vaz' vukû'una irâ'et-i ruhsatdan gâyetü'l-gâye tehâşî [ve] tevakkî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

Hâlâ Şam Vâlisi ve mîrû'l-hâc olup bu def'a mülhakâtıyla eyâlet-i merkûme ve mîrû'l-hacılık emr-i a'zamî kemâ-kân uhde-i ehliyyet ve istihkākına ibkâ kılınan Vezîrim Abdullâh Paşa'ya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vüzerâ-yı azâm sûtûde seyr ve vükelâ-yı fihâm marziyyü'l-esrem? beynlerinde kâr-dânâ ve umûr-ı âşinâ ve tarîk-i Hicâz ve keyfiyyet-i arabâna vukûf ve ittîlâ'ın zâhir ve hüveydâ olup ve bâ-tahsîs Devlet-i aliyyemin umûr-ı cesîme-i lâzîmü'l-i'tinâsından olan mîr-hâclık hatîr-i azîmî ve hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın kemâl-i emn ü selâmet ve mezîd itmînân ve refâhiyyetle götürüp getirülmesi mâddelerinde vesâ'ir muhavvel-i uhde-i liyâkatin kılınan husûsât ber-vefk-i rızâ zuhûra gelen sa'y ve gayretin nezd-i ferd-i dâverânemde mu'allam ve âşikâr ve bundan böyle dahî senden rızâ-yı meyâmin-irtizâ-yı şâhâneme muvâfık hizmet ve âkılâne hareket berûzi me'mûl zâmîrû'l-hâ müsmîr-i şehir-yârânem idüğü müstagnî ta'rîf ve iş'âr olunduğuna binâ'en hüccâc-ı şâmiâyı sinîn-i sâbıkadan ziyâde muhâfaza ve muhârese iderek kemâl-i emn ü selâmet ve mezîd itmînân ve refâhiyyetle götürüp ve getürmeğe nisâr takrîne-i liyâkat eylemen şartıyla şeref-efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i şâhânem ve avârif-i seniyye-i mülûkânemden bu def'a dahî Kudûs-i şerîf ve Nablus Sancakları ilhâkıyla eyâlet-i Şam ve mîr-hâclık hizmet-i celîlesi kemâ-kân uhde-i hamîyyetinde ibkâ ve takrîr kılınmağla i'lâmen ve ifhâmen ve me'mûriyyetini te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ibkâ hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi eyâlet-i mezkûrenin kemâ-kân uhde-i dirâyetine ihâle ve tefvîz kılınması mücerred vakt ü zamânıyla kâffe-i levâzım haccî kemâ-yenbagiyy tehyi'e ve tanzîm iderek hüccâc-ı müslîminin kemâl-i emn [s.108] ve refâh hâl ve itmînân-ı bâl ile götürüp getirülmesi esbâbını istihsâle bezl-i tâb ve tâkat eylemen maslahatına mebnî idüğü ve hakkında der-kâr olan me'lûf ve i'timâd-ı şâhâneme mübtenî olduğu ma'lûm-ı dirâyet-melzûmun oldukda ber-vech-i meşrûh senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan sadâkat ve hamîyyet ve kâr-âgâhî ve dirâyet lâzîmesince cânib-i Hicaz mağfîret-tırâza nâmla bend-i azîmet olan hüccâc-ı hidâyet minhâcın sinîn-i sâbıkadan birkaç kat ziyâde tedârükât-ı tâmm ile mashûben bi'l-emn ve's-selâm refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâl ile götürüp ve getirülmesi vesâ'ilini istihsâl ve istikmâle sarf-ı vus ve kudret vesâ'ir uhde-i hamîyyetine muhavvel olan husûsların vech-i vechiyye hüsn ve tavr-ı mergûb ve müstahsen üzre te'diye ve

tesviyesine ve eyâlât-ı merkûmenin zabt u rabtları ve sekenesinin vücûh-ı mezâlim ve ta‘addiyâtdan himâyet ve sıyânetleri taraf-ı hümâyûnum içün isticlâb-ı da‘vât-ı hayriyyeye sa‘y ve gayret ve hakkında der-kâr olan hüsn-i zann ve teveccüh-i şâhânemi te’yîd ve tasdîke ziyâde ihtimâm ve dikkat ve zinhâr ve zinhâr hilâfı me’mûl nâ-mülâyim bir hâlet vukû‘undan be-gâyet ittikâ ve mücânebet ve lâzımü’l-inhâ ahvâl ve âsârı peyder pey Der-sa‘âdetime tahrîr ve işâret eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Zi’l-hicce sene 212.

108/226

Rumili Beylerbeyiliği pâyesiyile hâlâ Trablusşam Beylerbeyisi ve Cerde Başbuğu olan Abdullâh Paş zâde Halîl Paşa dâmet me‘âliyhûya hükim ki

Sen ki paşa-i mûmâ ileyhsin senin akrân ve emsâlin beynlerinde dirâyet ve gayret ile şöhret-şi‘âr olup şimdiye dek me’mûr ve istihdâm olduğun hidemât-ı Devlet-i aliyyemin te’diyesine bezl-i iktidâr id geldiğin zâhir ve bedî-dâr ve bundan böyle dahî senden min külli’l-vücûh rızâ-yı sa‘d irtizâ-yı mülûkâneme muvâfık ve hâtır-hâh-ı hüsvâneme mutâbık etvâr-ı mergûbe ve âsâr-ı mebrûre berûzî me’mûl ve muntazır-ı pâdişâhânem idiği müstagnî-i ta‘rîf ve iş‘âr olduğuna binâ’en mukârenet-i tevfiik cenâb-ı rabb-i izzet ile hüccâc-ı sa‘âdet minhâcı vakt u zâmânıyla istikbâlde celb-i zehâyir ve umûr-ı Cerdeye teferru‘ iden kâffe-i husûsât-ı mühimmenin vaktiyle bilâ-kusûr tesviye ve tanzîminde ve mehâmm-ı mukteziyye-i sâ‘irede sa‘y-ı bî-hemâl eylemek şartıyla avâtıf-ı aliyye-i şâhânem ve avârif-i behiyye-i pâdişâhânemden inâyet-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebine bu def‘a dahî Trablusşam Eyâleti ve Cerde Başbuğuluğu kemâ-kân uhdende ibkâ ve takrîr kılınmağla eyâlet-i merkûmeyi ber-karâr-ı sâbık zabt u rabta mübâderet ve sekenesini mezâlim ve ta‘addiyâtdan himâyet ve sıyânet ve Cerde Başbuğuluğu ber-vefk-i matlûb idâre ve rû’yet ve Trablusşam Beylerbeyiliğine ve Cerde Başbuğuluğuna müteferri‘ olan mecmû‘ mehâmm-ı vâcibü’l-ihtimâm rû’yet ve tesviyesine bezl-i kudret eylemen fermânım olmağın te’kîd-i me’mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîf ısdâr ve ibkâ ve hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuşdur. İmdi istikbâl-i hüccâc-ı hidâyet minhâc mâddesi Devlet-i aliyyemin umûr-ı cesîme ve hutûb-ı atîmesinden olduğu hizmet-i celîle-i mezkûreyi ber-vefk-i dil-hâh te’diye eylemen şartıyla eyâlet-i Trablusşam ve Cerde Başbuğuluğu kemâ-fi’s-sâbık uhde-i ihtimâmına ihâle ve tefvîz kılındığı ma‘lûmumun oldukça ber-vech-i meşrûh eyâlet-i merkûmeyi kemâ-kân zabt

u rabta mübâderet ve ahâlî-i vilâyet ve sekene-i memleketi vücûh-ı mezâlim ve ta‘addiyâtdan hıfz u himâyet ve her hâlde vedî‘atullâh olan ahâlî ve re‘âyâ ve fukarâ ve zu‘efânın zamân-ı sa‘d iktirân-ı şâhânemde âsûde-i nişîn bâ-sited? İs[t]irâhat olmaları vesâ’ilini istikmâle ve taraf-ı hümayûnum için celb-i da‘vât-ı hayriyyeyi mûcib olur esbâbı istihsâle sarf-ı liyâkat ve umûr-ı Cerde-yi kemâ-yenbagiyy idâre ve rü‘yet ve başbuğuluğa müteferri‘ cüz’-î ve küllî mehâmmin tehyi’e ve tanzîmine vakt u zamânıyla şürû‘ ve mübâşeret ve ma‘âzallâhû te‘âlâ bir mâddede zinhâr ve zinhâr menâfi-i rızâ vaz‘ ve harekete tasaddîden gâyetü’l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Zi’l-hicce sene 212.

109/227

Hassâ Silâhşörlerimden Biga Mütesellimi Hâdim zâde Osman Bey zîde mecduhûya hükim ki

Ber-muktezâ-yı vakt u hâl Bahr-i sefid boğazında vâki dört aded kal‘aların icâleten ta‘mîri ve top kundakları ve top altlarında olan kertüklerin tecdîdi farz-ı ayn mesâbesinde olup bunların kerâstesi Anadolu sevâhili kazâlarından kat‘ olunacağına binâ’en sen ki Biga Mütesellimi mûmâ ileyhsin serî’an ve âcilen sen bi’n-nefs gelüp bu kal‘aları gezüp taraf-ı Devlet-i aliyyemden ta’yîn olunan binâ emînleri ile dahî görüşüp lâzım olan kerâstenin bir gün ve bir sa‘ât evvel kat‘ına ve binâ emînlerine vesâ’ir husûsâtıda dahî lâzım gelen i‘ânetin icrâsına mezîd dikkat ve ikdâm ve senden me’mûl olan mâye-i gayret ve âsâr-ı sadâkati icrâya sa’y-ı mâ-lâ-kelâm eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ber-vech-i ta‘cîl () ile irsâl olunmuşdur. İmdi sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsin bâlâda beyân olunduğu vechle Bahr-i sefid boğazı kal‘alarının ta‘mîri ve top kundaklarının ve top altlarında olan kertüklerin tecdîdi ve bu bâbda iktizâ iden kerâstenin Anadolu sevâhilinden bir ân ve bir dakîka mukaddem kat‘ ve nakli ber-muktezâ-yı vakt u hâl ehemmi-i umûr-ı dîniyyeden idiği ve bu bâbda senden küllî hizmet ve ibrâz-ı lâzım-ı sadâkate ikdâm ve gayret ve matlûb-ı şâhânem olduğu ma‘lûmun oldukda vüsûl-i emr-i şerîfimde derhâl bi’n-nefs hareket ve mârû’z-zıkr kal‘alara varup mu‘âyene veya emînleri ile mülâkât ve iktizâ iden kerâstenin bir gün ve bir sâ‘at mukaddem kat‘ına vus‘ ve kudret ve bu bâbda edânî mertebe te’ehhürden ve îrâd-ı gadr u illete tasaddî ile ma‘âzallâhû te‘âlâ

te'hîr-i ...? mühimmeyi mü'eddî hâlet vukû'undan gâyetü'l-gâye ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Muharrem sene 213.

Ber-mûceb-i emr-i âlî i'ânet ve ihtimâm ideceğini nâtık mütesellim-i mûmâ ileyhî vârid olan kâ'imesi mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 9 Safer sene 213.

109/228

Yenişehir-i Fenar sükkânından Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olup zikrî âtî asâkire başbuğ nasb olunan Âbidîn Bey dâme mecduhûya ve Yenişehir-i Fenar Kazası Nâ'ibine ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erlerine hükim ki

Hâlâ Mora Vâlisi Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhû cezîre-i Mora'nın keyd ü mazârr-ı eşkıyâdan te'mîni emrine ve lede'l-iktizâ hıfz u hırâset-i memleket ve muhâfaza-i hudûd ve enhâ mâtde-i mühimmesine taraf-ı hümayûnumdan bi'l-istiklâl me'mûr ve ta'yîn kılınmış olduğu cihetden siz ki mevlânâ ve a'yân ve zâbitân vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz inde'l-hâce vâlî-i müşârünileyhin tarafından işbu emr-i şerîfim buyuruldu vârid olduğu ânda kazâ-i mezbûrun harb u darb erbâbı ve dil-âverândan üç bin nefer asker tahrîr ve kapucubaşı-i mûmâ ileyh başbuğuluğuyla tîz elden ma'îyyet-i müşârünileyhe irsâl ve tesyîre bi'l-ittifâk mezîd ikdâm ve gayret ve müşârünileyhin [s.110] emr ü re'yiyle ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesini mûcib olur kâffe-i vesâ'il ve hâlâtın istikmâline bezl u hasıl-ı vus' ve ihtimâm ve ser-mû te'hîr ve batâ'et ve irtikâb ve kusûr ve rehâvetden cümleliz ziyâde tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemeniz fermânım olmağın imdi işbu emr-i celîlü's-şânım cânib-i müşârünileyhden () ile tarafınıza her ne vakit tevârüd ider ise ol mikdâr askeri serî'an giceyi gündüze katarak hâb u râhatı terk iderek buyruldu ve tahrîri muktezâsı üzre derhâl tedârük ve terettüb ve kapucubaşı-i mûmâ ileyh başbuğuluğuyla dilediği mahalle sevk ve tesyîr ile müşârünileyhin ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesi esbâbının istihsâline bi'l-ittifâk dâmen der-miyân gayret etmeniz ahass-ı metâlib-i şâhânem olduğu ve ma'âzallâhu te'âlâ ser-mû tehâvün ve taksîr vukû'unu tecvîz etmek ihtimâliniz olur ise sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayacağınız muhakkak ve mukarrer idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete sarf-ı nihâyet-i vus' ve miknet ve zinhâr ve zinhâr bu emr-i ehemmdede tekâsül ve gaflet ve resm-i tayakkuz ve basîrete menâfî vaz'a cesaretle mübtelâ-yı nedâmet ve peşîmânî olmakdan gâyetü'l-

gāye tehâşî ve mücânebet eylesüz ve sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin mazmûn-ı emr-i şerîfim senin dahî ma'lûmun olarak vüsûl-i emr-i ehemmede ol mikdâr askeri tamâmen ve kâmilen ma'îyyetine istishâb birle müşârünileyhin matlûb itdiği mahalle icâleten ve müsâra'aten îsâle ve ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine bezl-i mâ-hasal-ı vus' ve liyâkat ve ser-mû kusûr ve rehâvetle mübtelâ-yı eşedd-i azâb ve ikâb olmakdan ittikâ ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

110/229

Bir sûreti,

Çatalca Kādîsına ve kazâ-i mezbûr sükkânından olup zikr-i âtî asâkire başbuğ nasb olunan Hâcî Alî Paşa Yeğeni Emîn Bey zâde zîde mecduhûya vesâ'ire beş yüz nefer tahrîr ve başbuğ-ı mûmâ ileyh ile ma'îyyet-i müşârünileyhe irsâl eylemeleriçün () ber-vech-i meşrûh

110/230

Bir sûreti,

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Katerinili Halîl ve birâderi Mehemed dâme mecduhûmâya () mûmâ ileyh Mehemed dâme mecduhû ma'rifetiyle beş yüz nefer terettüb ve tahrîr ve mûmâ ileyh Halil dâme mecduhû başbuğuluyla ma'îyyet-i müşârünileyhe irsâl olunmak üzre ber-vech-i muharrer

110/231

Bir sûreti,

Mora Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhe evâmîr-i şerîfe-i mezkûre tarafına irsâl olunduğu beyân olunarak yanında mektûm ve mahfûz olup hâcet-i müsinn? eylediği gibi derhâl mü'ekkid ve müşeddid buyruldular tahrîri ve mukaddem ve kâr-güzâr adamlar ta'yîni ile mahallerine irsâl ve tîz elden memleketin cevânib ve etrâfıyla muhâfazasına ve hidemât-ı mühimme-i mukteziyyede istihdâmlarına bezl-i makderet ve vakt u hâlinin icâb ve iktizâ eylediği kâffe-i tedâbîr-i nâfi'anın yoluyla icrâsına sarf-ı mâ-hasal-ı vus' ve liyâkat ve bir mâddede ma'âzallâhû te'âlâ mikdâr-ı zerre terâhî ve gaflet ve nâ-mülâyim bir hâlet vukû'a gelmemesine kendüden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan cevher-i dirâyet ve hamîyyet ve mâye-i diyânet ve gayreti ibrâza müsâra'at ve hilâfi me'mûl vaz' vukû'undan be-gāyet tehâşî ve mücânebet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâlî peyder pey Der-alıyyeme tahrîr ve işâret eylemesiçün iktizâsına göre

İslimye Kādîsına ve İslimye Voyvodasına hükim ki

Memâlik-i mahrûsemde barut i‘mâlinin memnû‘unu kavânîn-i kadîmeden olduğuna mebnî memnû‘unu hâvî bundan akdem müta‘addîd ve mü’ekkid evâmîr-i aliyyem neşr olunduğundan başka bu def‘a dahî hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-makrûnumla te’kîd ve teşdîd kılınmışiken el-hâletü hâzihi İslimiye kazâsında mevcûd olan dörder tokmaklu kırk dane deynekler? ile beher yevm bir iki yüz vakıyye mikdârı barut tabh ve i‘mâl olunageldiğinden herkes dilediği mikdâr barutun ahz ve iştirâsına dest-res olunduklarından gayri el-yevm on bin vakıyyeden ziyâde satılık barut mevcûd olduğu cezmen tashîh olunmakdan nâşî bu makûle memnû‘ olan mevâddın vukû‘a gelmesi mücerred vücûh-ı beldenin iğmâz ve müsâmahalarından neş‘et eylediği zâhir ve bâhir olmağla sâbıkü’z-zikr deyneklerin bir danesini gerüye kalmamak şartıyla ma‘rifet-i şer‘ ve vücûh-ı ahâlî ma‘rifetleriyle cümlesi hedm ve kal‘ ve mevcûd olan ol mikdâr barut dahî ba‘de’t-temhîr mikdâr-ı kıyyesiyle numûneleri Der-sa‘âdetime ba‘s ve tesyîr olunup takrîr olunacak kıyyesi bu def‘alık ashâbına merhameten cânîb-i mîrîden i‘tâ olunarak Der-sa‘âdete celb ve ba‘d-ez-în bu makûle mâddeye cesâret iden her kim olur ise olsun te’dîb olacağı beyânıyla te’kîdi hâvî emr-i şerîfim sudûru bâ-takrîr ifâde olunmağla tatar mübâşeretiyle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın tefhîmen ve tenbîhen ve te’kîden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a‘zamım tatarlarından () tatar zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mûmâ ileyhimâsız keyfiyyet ma‘lûmunuz oldukda ber-minvâl-i meşrûh mevcûd olan deyneklerin bir danesi gerüye kalmayarak ma‘rifetiniz ve ma‘rifet-i şer‘le vücûh-ı ahâlî ma‘rifetiyle cümlesini hedm ü kal‘ ve mevcûd olan mezkûru’l-mikdâr barutu ba‘de’t-temhîr kıyyesinin mikdârını defter idüp numûnelerini tatar-ı merkûma teslîmen Der-aliyyeme sevk ve tesyîre ve ba‘dehû takrîr olunacak ile bahâsı bu def‘alık ashâbına hürmeten cânîb-i mîrîden i‘tâ olunarak celb olacağını ba‘d-ez-în bu makûle mugâyir-i emr ü rızâ harekete cesâret iden her kim olur ise olsun icrâ-yı te’dîbinde dakîka fevt olunmayacağını iktizâ idenlere gereği gibi ifâde ve tefhîm ile men‘ ve tahzîre mezîd ikdâm ve dikkat ve bu bâbda hilâf-ı emr ü rızâ ve menâfî-i tenbîhât-ı şâhâne ser-mû hâlet ve hareket vukû‘u tecvîz olunmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâ’il-i Safer sene 213.

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Doğancıklı Süleymân dâme mecduhûya hükim ki

Sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin bundan akdemce kapucubaşılık ihsânıyla senin ol tarafa me‘mûriyyetin ancak iskân olunan dağlı tâ’ifesini ayaklandırmayup ve hâlâ iskân olunmayanları dahî suhûletle yerlerine iskân idüp fimâ ba‘d () nâm-ı eşkıyâ mesmû‘ olmaması irâdesine mebnî iken bu âna kadar ayakda olanları yerlerine iskân etdirmediğinden başka hilâf-ı rızâ bir taraftan firâr itdirmek dâ‘iyyesinde olduğun bi’l-ihbâ[r] tahkîk olunmağla bu husûs senden me‘mûl olan sadâkat ve dirâyete külliyyen mugâyir bir hâlde olduğundan istikrârı mûcib olmuştur. Bu misillü harekete ibtidârın eğer sahîh ise bu makûle hilâf-ı rızâ hareketden keff-i yed ve senden me‘mûl-i şâhânem olduğu vechle dâmen gayreti miyân-ı hamiiyyete bend iderek firâr idenlerin alâ-eyyi-hâl yerlerine ib‘âd ve iskânlarıyla fukarâ-yı ra‘iyyetin âsûde-nişîn mazalle-i emn veistirâhat olması husûsuna mezîd sa‘y ve gayret ve Dimetoka ve Gümilcine fukarâları a‘yânları kendü cerr-i nef‘ileriçün kazâlarına hadden ziyâde akçe tevzî‘ eylediklerinden ahâlî-i kâzâ tâb-âver-i tahammül olamayup ekserî tarîk-i şakâvate sülûk eyledikleri dahî mesmû‘-ı hümayûnum olmakdan nâşî zikr olunan a‘yânların bu vechle hilâf-ı rızâ harekâta ibtidârları vâki‘ midir değil midir tashîh ve tahkîk ve hilâfdan ârî olarak Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ olunmak için Der-aliyyemden mahsûs mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunduğundan başka Edirne Bostancıbaşı Der[gâh]-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Mustafâ dâme mecduhû ma‘rifetiyle ve ma‘rifet-i şer‘le tevzî‘âtları mahallinde tahkîk ve keyfiyyet Der-sa‘âdetime tahrîr ve işâret olunmak bâbında bostancıbaşı-i mûmâ ileyhe ve zikr olunan kazâların nâ’iblerine ve mübâşire hitâben iki kıt‘a emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuş olmağla sen dahî bu husûsu tashîh ve zikr olunan a‘yânların bu misillü harekâta ibtidârları vâki‘ midir değil midir sırren ve alenen tecessüs ve tahkîk birle bostancıbaşı-i mûmâ ileyh tarafına ve Der-aliyyeme tahrîre müsâra‘at eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve isti‘lâmen işbu emr-i şerîf ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi iskân olmayan dağlı tâ’ifesinin ayaklanması ve el-yevm ayaklananın dahî ber-vech-i suhûlet yerlerine iskân olunması ve fimâ ba‘d () nâm-ı eşkıyâ mesmû‘ olmaması emr-i ehemmine ikdâm ve gayretin me‘mûl ve matlûb-ı şâhânem idüğü ma‘lûmun iken tarafından me‘mûle menâfî hâlet vukû‘a gelmemesi bâ‘is ta‘accüb ve istigrâb olduğu ma‘lûmun oldukda bu makûle harekete

ibtidârın sahîh ise fîmâ ba'd bu misillü hilâf-ı rızâ hareketden keff-i yed ve mücânebet birle me'mûl olan gayret ve sadâkat-ı lâzîmesinde firâr idenlerin alâ-eyyi-hâl yerlerine ib'âd ve iskânlarıyla fukarâ-yı ra'îyyetin tahsîl-i emniyyet ve refahları emrine bezl-i vus' ve kudret ve zikr olunan kazâlar a'yânlarının dahî [s.112] ol-vechle ahâlîye akçe tevzî'ine cesaretleri vâkı'a-i mutlâk mıdır değil midir sırren ve alenen tecessüs ve gereği gibi tahkîk birle keyfiyyetini sen dahî alâ-vechü'l-kân bostancıbaşı-i mûmâ ileyh tarafına ve Der-aliyyeme tahrîre müsâra'at ve iğmâz ve tesâmuh gûne hâlâtından ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

112/234

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Edirne Bostancıbaşısı Mustafâ dâme mecduhûya ve Gümilcine Nâ'ibine ve Der-aliyyemden mahsûs mübâşir ta'yîn olunan () zîde mecduhûya hükim ki

Bu esnâda Gümilcine Kazâsı a'yânı fukarâya beş yüz kise akçeyi mütecâviz mebâliğ tevzî' ve cebren tahsîle mübâşeret eylediği kazâ-i mezbûr ahâlîsinin ekserî tâb-âver-i tahammül olamadıklarından nâ-çâr tarîk-i itâ'atden rû-gerdân ve râh-ı şakâvete sâlik ve şitâbân oldukları ihbâr olunmağla sen ki Edirne Bostancıbaşısı mûmâ ileyhsin ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ ileyh ve cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'-i şerîfle mahallinde hakk ve adl üzre sırren ve alenen tashîh ve tahkîk olunup sahîh masâriflerinden ziyâde tahammül olunan meblağ ba'de'l-ihrac sahîh masârifat ve her ne mikdâra bâliğ olur ise sûret-i sicillâtıyla Der-sa'âdetime arz ve i'lâm olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîf ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhsin keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle mahallinde şer'le sırren ve alenen tashîh ve tahkîk olunup sahîh masârifâtından ziyâde tahmîl eylediği meblağ ba'de'l-ihrac sahîh masârifleri her ne mikdâra bâliğ olur ise sûret-i sicillâtıyla Der-sa'âdetime arz ve i'lâm olunması emrine ihtimâm ve dikkat ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin sen dahî mazmûn-ı emr-i şerîfim üzre amel ve hareket ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin muktezâ-yı me'mûriyyetin üzre ma'rifetin bostancıbaşı-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le a'yân-ı merkûmun hilâf-ı rızâ harekete ibtidârı vâkı' midir değil midir gereği gibi tashîh ve tahkîk ve hilâfindan ârî olarak

Der-aliyyeme tahrîr ve ifhâm ve hilâf-ı emr-i âlî hâlâtdan ittikâ-i tâmm olunmak bâbında

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

Gümilcine Kādîsına tevzî'i ruhsat virilen mebâliğden ziyâde bir nesne tahsîl olunmadığını mübeyyin kazâ-i merkûm nâ'ibinin vârid olan i'lâminun me'âli defter nâzırı vekîlinin takrîri ve sâdır olan Fî 12 Rebî'ü'l-âhir sene 213 târîhinde şerh virildi.

112/235

Bir sûreti,

Edirne Bostancıbaşısına ve Dimetoka Nâ'ibine ve mübâşire ve kazâ-i mezbûr a'yânı iki yüz elli kiseyi mütecâviz mebâliğ tevzî' ve cebren tahsîle mübâşeret eylediği beyânıyla ber-vech-i muharrer

İşbu emr-i âlî lede'l-vürûd a'yân-ı merkûm vefât etmek mülabesesiyle mezbûr rûz-ı hızırda kazâ-i mezbûrun mevcûd olan yüz iki hânesinin beherine dokuz yüz yetmiş dörder guruşa isâbet ...? ...? taksîm olundukda beş mâddeden on iki bin yüz otuz sekiz guruşa tenzîl ve bâkîsinin tahsîle ruhsat virildiğini nâtik emr-i âlî ayân-ı merkûmun evrâkı derûnunda mahfûz iken Dimetoka Dizdârı Mustafâ cebâbireye istinâdı hasebiyle ahâlî-i kazâdan meblağ-ı mezbûru tamâmen tahsîl ve beş bin guruşu dizdâr ekl etmiş olduğunu ahâlî-i kazâ bi'l-muvâcehe takrîr etmişler iken ba'de't-tenzîl tevzî'ine emr olan mebâliği tahsîl olunduğunu ve ...? mübâşirânın kasabada ve gerek kazâ-i mezbûrun kurâsından sırren ve alanan tashîh ve tahkikleri mukaddemâ ahâlînin huzûr-ı şer'e takrîrleri mücebince olup beher hâneye dokuz yüz yetmiş dört guruş tevzî' ve tahsîl ve beş bin guruş dizdâr-ı merkûm ekl ve beher altı ayda bir tevzî' olunan tekâlîfden beş bin guruş ahz idegeldiği cebâbireye istinâdıyla kimesne hilâf-ı cevâba muktedir olamadığını ve masârif-i vilâyet defteri ba'de't-taksîm bâkî seksan yedi bin iki yüz on guruş tevzî' olup meblağ-ı mezbûr dahî masârif-i menzil ve şehir kethüdâsı ve sekbân ücreti ve zehâyir bahâsı kasdından? olunmuş emvâlden olmakdan nâşî a'yân-ı merkûm ferden ferdâ ashâb-ı düyûna havâle ve her biri ceste ceste tahsîle mübâşeret üzre olup bundan mâ'adâ bir akçe tevzî' ve tahsîli yokdur deyü kat'ıyyü'l-müfâd ifâdesi ve bundan akdemce kazâ-i mezbûrun tekâlîfi üç sene mikdârı Defter Nâzırı ma'rifetiyle edâda dirâyet? olunmuşiken mübâşirânın dizdâr hakkında beher altı ayda bir tevzî' olunan tekâlîfden beş bin guruş ekl ide demeleri sıhhatden ârî bir

haber-i vâhî ve kazâ-i merkûmun i 'lâmı me'âli Defter Nâzırı vekîli tarafından tahrîri mûcebince bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 12 Rebî'ü'l-âhir sene 13.?

112/236

Şam Vâlîsine ve Şam-ı şerîf Kādîsına hükim ki

Darbhâne-i amîremde sikke-i hümayûnum meskûk ve denânîrin²⁶ râyic²⁷-i mu'ayyene üzre mütedâ[vi]l olması kânûn-ı kadîm ve de'b-i müstedîm olup mu'âmelât-ı nâsik ve hazâ'in-i şâhânemin nizâm ve râbıtası dahî râyic-i mu'ayyeneye ...? iken bir müddetden berü erbâb-ı hıyel tama'larından nâşî mugâyir-i nizâm refte refte denânîr-i meskûkenin râyicine terakkî-i tâmm virerek ve Darbhâne-i amîremde üç buçuk guruş virilen zer-i mahbûb-ı tam ve yetmiş paraya virilen nısfıyye ve ellişer paraya i'tâ olunan rub' mu'âmelât ve tüccâr yedlerinde üçer beşer para zammıyla ahz ve i'tâ olunarak zer-i mahbûb-ı İstanbul beş guruşa ve nısfıyyesi yüz ve rub'iyye-i findık yetmiş paraya ve zer-i mahbûb-ı Mısır dört guruşa râyic olunduğu ve bu keyfiyyet yevmen fe yevmen mu'âmelât-ı nâsik karîn-i ihtilâl ve bâ-husûs umûr-ı mîrîyeye me'mûr olanların ahz ve i'tâsını külliyyen ta'tîl eylediği bedî-dâr ve muktezâ-yı vakt u hâl ve denânîr-i meskûkenin fîmâ ba'd ziyâde ve noksân kabûl etmemek üzre taht-ı râbıtaya idhâli vâcibât-ı umûrdan idüğü nümû-dâr olduğuna binâ'en şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûnum mûcebince fîmâ ba'd zer-i mahbûb-ı İstanbul beş guruşa ve nısfıyyesi yüz para ve findık-ı İstanbul mukaddemâ Macar altunu ile müsâvî olarak râyic olduğundan bir rub' findık yetmiş paraya ve zer-i mahbûb-ı Mısır dört guruşa Mısır findık altunu altı guruşa râyic olup ziyâde alınup virilmemek ve gerek Âsitâne-i aliyyemde ve gerek memâlik-i mahrûsemde eyâdî-i nâsda mütedâvil olan yaldız ve Macar altunlarını dahî yedişer guruşa râyic olmak fîmâ ba'd hafıyy²⁸ ü celî bir habbe ve bir akçe ziyâdeye ahz ve i'tâ olunmamak ve ideri olur ise bilâ-emân te'dîb olunmak üzre bundan akdemce memâlik-i mahrûseye evâmir-i aliyyem şöyle cümleye tenbîh ve te'kîd kılındığına binâ'en bu emr-i ehemme vülât ve hükkâm ve zâbitânın dâ'imâ ve müstemirren nezâret eylemeleri lâzıme-i zimmetleri iken el-hâletü hâzihi Şam ve havâlisinde denânîr-i meskûke veyâhûd kara guruş ta'bîr olunur riyâl râyic-i

²⁶ Metinde “deyânîr” şeklinde yazılmıştır.

²⁷ Metinde “revâyic” şeklinde yazılmıştır.

²⁸ Metinde “cefıyy” şeklinde yazılmıştır.

mahsûslarından ziyâdeye alunup virildiği ve bu keyfiyyet Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin surreleri için surre emînlerine i'tâsı mu'tâd olan emvâlîn teslîminde ve ahâlî-i Haremeyn'in mu'ayyen olan vazîfelerinin ahz ve i'tâsında usret çekildiği bi'l-ihbâr tahkîk-kerde-i şâhânem olmakdan nâşî mukaddemâ şeref-rîz-i sudûr olan evâmir-i aliyyem mûceblerince amel ve hareket olunup mugâyir-i evâmir-i aliyyemde menâfi-i tenbîhât-ı şâhânem râyic-i mu'ayyenelerinden ziyâdeye alunup virilmemesi husûsuna ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kiden ve tevbîhen ve tehdîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i dâverânemde gerek sikke-i hümayûnumla meskûk ve gerek kefare sikkesiyle [s.113] râyic ve mütedâvil olan ecnâs altunun ve kara gurus ta'bîr olunan riyâlin râyic-i mu'ayyenesi[ni] kabûl-i tezâyüd etmek ta'âmül-i nâsik fesâdını is'âr havâyic-i eşyânın ihtilâlini mûcib olduğu ve bir akçe ve bir habbe ziyâdeye alunup verilmesine vechen mine'l-vücûh rızâ-yı aliyyem olmadığını ba'de'l-yevm her kangı mahalde bir akçe ziyâdeye ahz ve i'tâ olunmak ihtimâli olur ise ol makûleler bi't-taharrî ele götürölüp hakkında lâzım gelen te'dîbenin icrâsıyla irâde-i şâhânemin îfâsı matlûb-ı şâhânem idüğü siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız ma'lûmunuz oldukda ba'de'l-yevm esnâf ve tüccâr ve erbâb-ı sarf ve mu'âmelât yedlerinde olan yaldız ve Macar altunları yedişer gurus ve denânîr-i meskûke-i sâ'ire dahî bâlâda beyân olduğu vechle ve riyâl-i mezkûr dahî râyic-i mahsûsasıyla alunup virölüp vakten mine'l-evkât bir akçe ziyâdeye ahz ve i'tâ olunmaması husûsuna mezîd ikdâm ve nezâret ba'd-ez-în ziyâde alunup virilmeğe cesâret ider olur ise bi't-tecessüs ele götürüp o misillülerin haklarında lâzım gelen te'dîbinin icrâsına dâmen der-miyân gayret ve hilâfî hareket vukû'a gelmemesine bi'l-ittifâk bezl-i makderet eyleyesiz şöyle ki bu husûs mukaddem ve mu'ahhar tenbîh olunmuş iken bu umûr-ı ehemmi bundan sonra dahî edânî tekâsül ve rehâvet ve nezâretde kusûr ve batâ'et zuhûr etmek ihtimâli olur ise lede't-tahkîk bu bâbda iğmâz ve rehâvete ihtibâr idenlerin hâl ve şânlarına göre mazhâr-ı eşedd-i ikâb olacakları bî-iştibâhdır ana göre amel ve hareket ve hilâfî harekete ruhsatdan be-gâyet ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

Rumili beylerbeyisi pâyesiyle Van Muhâfızı olan Mehemmed Emîn Paşa dâmet me‘âliyhûya ve Van Kādîsına ve Van ser-haddinde olan bi'l-cümle ocaklu zîde kadrühüme hükim ki

Bundan akdem vefât iden Van Muhâfızı Ahmed Paşa hizmetinde istihdâm eylediği Acecan? nâm zımmî kendü hâlinde olup dahl îcâb etmez iken müşârünileyhin fevtinden birkaç gün sonra Cebelât? sâkinlerinden Camus oğulları Hasan ve Halîl ve Topçu oğlu nâm mefsedet-pîşeler kendü hâllerinde olmadıklarından farzî ganîmet ittihâzıyla hademe tâ'ifesini tahrîk ve iğfâl ve başlarına cem‘ birle hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-gayrı-hakkın zımmî-i mesfûrun hânesini basup emvâl ve eşyâsını ihrâk-ı bi'n-nâr ve ıyâl u evlâdını telef ve zâyî‘ etmeleriyle merkûmların o makûle bâgiyâne hareketden mübâ‘adet eylemeleriçün cânib-i şer‘den haber gönderdiklerinde adem-i ...? birle der-akab mahkemeyi dahî basup derûnunda olan kütüb ve sicill-i mahfûzu kezâlik ihrâk-ı bi'n-nâr ve bu vechle vâki‘olan ihtilâl ve ta‘addiyâtın def‘i husûsuna sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin muktezâ-yı istikâmet ve sadâkatin üzre dâmen der-miyân gayret iderek der-akab def‘ etmiş olduğun bu misillü fazâhat-ı cesîme meskût-ı anı kaldığı hâlde bundan böyle dahî envâ‘ gûne fesâd ve fazâhata ictisâr idecekleri ve merkûmûnun te’dîbât-ı lâıyıkları icrâsında bir mahzûr olmayup bilâ-su‘ûbet suhûlet ile icrâ-yı gûş-mâlleri melfûz olduğu bundan akdemce şakiyy-i merkûmların gasb u gâret eyledikleri emvâl ve eşyâ her ne ise ma‘rifet-i şer‘le zâhire ihrâc ve ashâbına redd ü teslîme ihtimâm ve dikkat olunmak içün bir kıt‘a ve müteveffâ-yı müşârünileyh Ahmed Paşa müteharrikü'l-mizâc iken merkûmûn ile Ömer nâm şakiyy hafıyyeten birbirleriyle yek-dil olup müşârünileyhin vefâtından sonra ber-vech-i muharrer erâzil ve eşhâsı başlarına cem‘ birle mahkemeyi basup âteş ilkâ ve ihrâk eyledikleri ve merkûmân mûmâ ileyhin mührünü ahz ve şikest ve diledikleri kimesneyi kâdî nasb eyledikleri ve mesfûrun dahî menziline basup mâlik olduğu âlatı-i sîm ve zerini kendüsünde mevcûd olan katı küllî emvâl ve eşyâyı kilisâ akçesi olarak birkaç yüz kiseyi yağma ve gâret ve ırzını hetk ve hânesini ihrâk ve bundan başka dahî nice nice fitne ve fesâda müntehibler iken eyâlet-i merkûme sana tevcîh olundukda başlarına cem‘ eyledikleri erâzil perâkende olmalarıyla tarafınızdan kendülere her ne kadar re’s virilmiş ise dahî yine hafice tadrîc-i şakâvete ibtidâr üzre olup bundan sonra başlarına gelecek mücâzât sû-i i‘mâllerini nabz-birle karyelerine gitmek bahânesiyle firâr etmiş

oldukları bundan akdem bâ-i'lâm ve tahrîrât inhâ olundukda emvâl-ı magsûbenin alâ-eyyi-hâlin zâhire ihrâc ve ashâbına redd ü teslîmi matlûb-ı hümâyûnum olmağla ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle emvâl-i magsûbenin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince alâ-eyyi-hâl zâhire ihrâc ve ashâbına redd ü teslîme dikkat ve firârî-i merkûmlar her ne vakit zuhûr iderler ise ahz ve habs ve keyfiyyetlerini Der-sa'âdetime arz ve i'lâma mübâderet olunmak bâbında diğér bir kıt'a ve ber-vech-i muharrer haklarında fermân-ı âlî-şânım kaydına mebnî firâr iden Van Dizdârı Topçu oğlu İshak ve Camuscu? oğlu Hüseyin Der-sa'âdetime gelüp hâric-i ez vazîfe harekete arz-ı hâl takdîmesine ve umûr-ı sâ'ire müdâhale ve cesâret eylediklerine binâ'en ser-hadd-i pâdişâhânemi sıyâneten ve kendülerini te'dîb ve emsâlini terhîben çavuş mübâşeretiyle mezkûrân Rodos Cezîresine nefy ü iclâ olunmaları bâbında başka bir kıt'a evâmir-i şerîfem sâdır olmuşıdi. Bu def'a paşa ve mevlânâ ve ocaklu-yı mûmâ ileyhim Der-sa'âdetime gelen tahrîrât ve i'lâm ve mahzarda ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i şerîfim mübâşiri Dergâh-ı mu'allâm gedüklülerinden Mehemed Emîn zîde mecduhû ile lede'l-vürûd mücebince mersûmun ol tarafda bi't-taharrî zâhire ihrâc olunan emvâl ve eşyâsı lâzım gelenlere ma'rifet-i şer' ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle tahsîl ve mersûma redd ü teslîm olunduğu ve bundan sonra dahî eşyâ-yı magsûbeden her ne ki zuhûr ider ise kezâlik mersûma teslîm olunacağı beyânıyla eşkıyâ-yı merkûmeler gerek cezîreye nefy olunan mezkûrân ve gerek firârda olan merkûmlar fimâ ba'd derûn-ı ser-hadde ayak basmamaları bâbında emr-i şerîfim sudûru istid'â olunmuş siz ki paşa ve mevlânâ ve ocaklu-yı mûmâ ileyhimsiz tahrîrâtınız mazmûnu virilen emrin kaydı bâlâsına şerh virilmekle gerek menfî ve gerek firârî-i merkûmlar derûn-ı ser-hadde ayak basmamak hîn-i zuhûrlarında ahz ve habs ve keyfiyyetleri Der-sa'âdetime [s.114] i'lâm olunmak fermânım tenbîhen ve i'lâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi o makûle havene ve eşkıyanın derûn-ı ser-hadde olmalarına kat'â rızâ-yı mülûkânem olmadığı ve muhâfaza ve vikâye-i nizâm-ı ser-hadd matlûb-ı hümâyûnum idüğü siz ki mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh gerek menfî ve gerek firârî-i merkûmlar fimâ ba'd derûn ser-hadde ayak basmamalarına ihtimâm ve dikkat ve hîn-i zuhûrlarında derhâl ahz ve habs ve keyfiyyetleri Der-sa'âdetime tahrîr ve inhâya müsâra'at ve hilâf-ı emr ü tenbîhe iğmâz ve rehâvetden hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

114/238

Rumilinin orta kolu yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki‘ olan vüzerâ-yı azâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve mevâlî-i fihâm vesâ‘ır zâbitân ve nüvvâba hükim ki

Memâlik-i Rumili`nde vâki‘ olan mevtâ-yı askeriyye ve gayr-i askeriyyenin sagîr ve sagîresi yâhûd gâ‘ibde vârisi olan olsun ale‘l-etrâf terekelerini hükkâm tahrîr ve resm-ı kismet nâmıyla külliyyetlü mebâliğ tahsîl eyledikleri zâhir ve mütehakkık olmakdan nâşî fimâ ba‘d vâki‘ olan mevtâ-yı askeriyyenin sagîr ve sagîresi olup mûcib-i tahrîr olan muhallefâtının tahrîr ve terkîm ve ba‘d-ı ihrâcü‘t-techîz ve‘t-tekfîn düyûn-ı müsbete ...? vesâyâsı var ise ba‘de‘l-edâ ve‘t-tenfîz her ne bâkî kalur ise beyne‘l-verese alâ mâ-farazallâhu te‘âlâ tevzî‘ ve taksîm itdirmeği ve tereke-i bakiyye-i mezkûreden ücret-i kassâmiyye ma‘ küttâbiyye ve hüddâmiyye min haysü‘l-mecmû‘ fukahâ-yı azâm rahmehimullâhu te‘âlâ hazerâtın ta‘yîn buyurdıkları ücret rub‘ü‘l-öşr ...? bin guruşda yigirmi beş guruşdan mâ‘adâsını taleb olunmakdan ve nafaka ve vesâyet hüccetlerinden harc alınmakdan ve terekelerden hâkim tarafından metâ‘ ve eşyâ iştirâsından ve sagîr ve sagîresi olmayup tahrîri mûcib olmayan terekelerden verese tâlib değil iken tahrîr kasdıyla nesne mutâlebesinden gâyetü‘l-gâye ictinâb ve ahzâr olunmak husûsu hâlâ Rumili Kādîaskeri olan Ömer Hulûsî edâmallâhû te‘âlâ fezâ‘iluhû tarafından şimdiye değin i‘tâ olunan kismet mektûblarında ve mürâselâtda tahrîr ve tenbîh olunmakda olup lâkin ba‘z mahallerde hilâfî hareket ve tahrîri mûcib olmayan terekeleri dahî ke‘l-evvel verese râzı olmaksızın hilâf-ı şer‘-i şerîf tahrîr irâdesiyle verese tazyîk olduğu bi‘l-ihbâr ma‘lûm olmağla fimâ ba‘d sagîr ve sagîresi yâhûd gâ‘ibde vârisi olmayan müteveffânın verese tâlib değil iken terekelerini tahrîr irâdesiyle verese tazyîk ve rencîde olmamak ve verese sığâr yâhûd gâ‘ibde olan müteveffânın terekesi tahrîr olundukda dahî bâlâda tafsîl olduğu üzre techîz ve tekfîn ve düyûn-ı müsbete ve...? vesâyâsı ba‘de‘l-ihrâc ancak bâkî kalup veresesine taksîm olunacak terekesinden bin guruşdan yigirmi beş guruşdan mâ‘adâ bir nesne talep olunmamak ve nafaka ve vesâyet hüccetlerinden harc alınmamak ve terekelerinden hükkâm taraflarından metâ‘ ve eşyâ iştirâ olunmamak ve sagîr ve sagîresi veyâhûd gâ‘ibde vârisi olmayan verese cümle kibâr ve mevcûd olduğu hâlde fevt olanların terekelerinden verese tâlib olmaksızın tahrîr veyâhûd bitirme nâmıyla nesne mutâlebesiyle veresesini tazyîk vukû‘una gelmemek üzre tenbîh ve te‘kîdi hâvî

emr-i şerîfim sudûrunu kâdî'asker-i müşârünileyh bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket ve hilâfî hareketden mübâ'adet olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden hâsseten işu emr-i şerîfim ısdâr ve () tatar ile irsâl olunmuştur. İmdi siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda işbu emr-i şerîfim alenen feth ve kırâ'at ve sicillât-ı mahâkime kayd u sebt mazmûn-ı itâ'at-makrûnunu cümleye i'lân ve işâ'at birle dâ'imâ ve müstemirren mûcib ve muktezâsıyla amel ve harekete mezîd ikdâm ve dikkat ve fîmâ ba'd hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve menâfî-i kânûn ve mugâyir-i tenbîhât-ı şâhânem edânî vaz' ve hareket vukû'a gelmekden be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Safer sene 213.

Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareketi ta'ahhüdü hâvî vârid olan i'lâmât ve tahrîrât mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 25 Ramazân sene 213.

114/239

Bir sûreti,

Rumilini sol koluna ber-vech-i meşrûh

Ber-mûceb-i emr-i âlî hareketi ta'ahhüdü hâvî vârid olan tahrîrât ve i'lâmât mefâhimini bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 4 Ramazân sene 213.

114/240

Bir sûreti,

Rumilinin sağ koluna ber-minvâl-i meşrûh

Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareketi ta'ahhüdü hâvî vârid olan i'lâmât ve mefâhimini bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 4 Ramazân sene 213.

115/241

Cezayir-i garb Vâlîsi Vezîrim Hasan Paşaya, Tunus Beylerbeyisi () ve Trablus Beylerbeyisi () dâme ikbâluhimâya ve zikr olunan garb ocaklarının korsan sefâyini kapudanları zîde kadruhüme hükim ki

Devlet-i aliyyem re'âyâsının Âsitâne-i sa'âdetime getürmek üzre mübâyâ'a eylediği rom? ...? ve eşyâ-yı sâ'ireyi İsveç sefînelerinden Olson nâm kapudanın sefînesine

tahmîl etmiş olmalarıyla Der-aliyyeme gülür iken esnâ-yı râhda Françelü sefâyinine müsâdefe ile ahz olunmuşiken mezkûre Devlet-i aliyyem re'âyâsının ve Devlet-i aliyyem için mübâyâ'a olunmuş olduğuna tahsîl-i vukûf olunduktan sonra imrârına ruhsat verilmiş olduğu ihbâr olunmakdan nâşî siz ki Cezayir-i garb Vâlîsi vezîr-i müşâr ve Tunus ve Trablus-ı garb beylerbeyisi vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz sefine-i merkûmenin Der-aliyyeme imrârı husûsuna tarafınızdan ta'arruz gûne hâlâta tecvîz olunmamak fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi eşyâ-yı merkûme Der-aliyyeme için mübâyâ'a ile zikr olunan İsveçlü sefinesine tahmîl olunmuş olduğu ve tarafınızdan sefine-i mezkûre ta'arruz vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı ve Der-aliyyeme imrâr ve serî'an vüsûlû matlûb-ı şâhânem idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer sefine-i merkûmeye ta'arruz olunmayup Der-aliyyeme imrârına mübâderet olunmak ve mugâyir-i emr ü rızâ hâlâta tecvîz olunmamak bâında.

Fî Evâ'il-i Safer sene 1213.

115/242

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından mîr-âhûr-ı evvel pâyesiyile Haleb Muhassılı iken bu def'a rütbe-i sâmiyye vezâretiyle kadr u şânı terfî' ve i'lâ ve Kudüs-i şerîf ve Nablus Sancakları ilhâkı ve mîrû'l-hâclık Hıttayn ...? inzimâmıyla eyâlet-i Şam müceddeden kendüye tevcîh ile kâm-revâ kılınan Vezîrim el-Hâc İbrâhîm Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin müddet-i vâfireden berü me'mûr ve müstâhdem olduğun hidemâtın te'diye ve temşiyetinde ikdâm ve dikkatin bedî-dâr ve senden rızâ-yı sa'd-ı irtizâ-yı şâhâneme muvâfık ve vakt u hâl iktizâsına mutâbık harekât-ı pesendîde ve etvâr-ı sencîde zuhûru me'mûl ve meczûm-ı şehir-yârânem idiği müstagnî ta'rîf ve iş'âr olmakdan nâşî şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince hüccâc-ı müslimîni mezîd itmînân ve refâhiyyet ile götürüp getürmeğe kemâl mertebe ihtimâm ve dikkat eylemen şartıyla bu def'a bâ-rütbe-i vâlâ-yı vezâret eyâlet-i Şam [ve] Kudüs-i şerîf ve Nablus Sancakları ilhâkıyla müceddeden sana tevcîh ve mîrû'l-hâclık emr-i ehemmi dahî uhde-i istihsâline ihâle ve tefvîz kılınmağla me'mûriyyetini hâvî işbu emr-i âlî-şânım ısdâr ve tevcîh hükm-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi mîrû'l-hâclık hidmet-i celîlesi saltanat-ı seniyyemin akdem umûr ve a'zam-ı hutûb vâcibü'l-ihitimâmından olup senden bu

bâbda küllî hidmet ve eslâfindan ezyed ve sinîn-i sâbıkadan efzûn tedârükât kaviyye tertîb ve tehyi'esiyle ibrâz-ı âsâr ve dirâyete ikdâm ve gayret eylemen me'mûl ve matlûb-ı tâc-dârânem olduğu ve Şam Vâlîliğine ve mîrû'l-hâclığa müteferri' husûsâtın berisinde mikdâr-ı zerre kusûr ve gaflet vukû'una vechen mine'l-vücûh rızâ-yı şehriyârânem olmadığı ma'lûm ve dirâyet-melzûmun oldukda vüsûl-i emr-i şerîfimde derhâl bulunduğun mahallden hareket ve Şam-ı şerîfe vüsûle mübâderet ve makrûrât olan mahalde ikâmet ve dâ'ire ve etbâ'ını şân-ı vezârete şâyân vechle tanzîm ve kâffe-i mâlzemeni tehyi'e²⁹ ve tetmîm birle zabt u rabt-ı memlekete dikkat ve vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan ahâlî ve re'âyâ ve zu'efânın himâyet ve sıyânetleriyle [s.116] her hâlde te'lîf-i kulûbleri esbâbının istihsâline ve cânib-i cihândârânem için isticlâb-ı³⁰ da'vât-ı hayriyyeyi mûcib olur vesâ'il ve hâlâtı istikmâle bezl-i makderet ve rızâullâh ve rızâ-yı şâhâneme mugâyir mezâlim ve ta'addîyât vukû'una irâ'et-i ruhsattan tevakkî ve mübâ'adet ve cem'-i levâzımât ve tedârükât-ı haccî sinîn-i sâbıkadan ahzden olarak tesviyye ve tanzîm ve bi'l-hüccet umûr ve mesâlih-i hüccâc bâhirü'l-ibtihâc vakt u zamânıyla tehyi'e ve tetmîm ve selefin Şam Vâlîsi sâbık vezîr-i âzam zâde el-Hâc Abdullâh Paşa iclâluhûnun zabtında olan mühimmât ve levâzımât-ı haccî müşârünileyhe hitâben mâliyeden diğer sâdır olan emr-i şerîfim mücebince kâ'ide-i mer'îye ve olıgeldiğü üzre değer bahâlarıyla sen ahz ve zabta ve kâffe-i mehâmm-ı mukteziyyeyi vakt u zamânıyla tesviyye husûslarına ve'l-hâsıl Şam vâlîliğine ve mîrû'l-hâclığa müteferri' olan evâmir-i alıyyemle muhavvel-i dûş-ı liyâketin kılınan kâffe-i mehâmm ve hüccâc-ı itmînân ve râhat ile yâ avn-ı rabbânî savb-ı maksûda götürüp getürmelerine ve mâliyeden sudûr iden evâmir-i şerîfemde münderic husûsâtın vesâ'ir mevâdd-ı lâzîmenin temşiyet ve tanzîmleri husûslarına sarf-ı yârâ-yı liyâkat ve senden me'mûl ve muntazır-ı dâverânem olan sadâkat ve istikâmeti icrâ ile hakkında der-kâr olan hüsn-i zan ve teveccüh-i pâdişâhânemi tasdîk idecek vechile etvâr-ı âkılâne ve harekât-ı musîfâne izhârıyla şedd-i nitâk-ı hamîyyet ve lâzımü'l-inhâ husûsâtı peyder-pey Der-alıyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at ve ma'âzallâhû te'âlâ menâfî-i me'mûl ser-mû nâ-mülâyim vaz' u hâlet edânî mertebe kusûr ve rehâvet vukû'undan be-gâyet ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

²⁹ Metinde "yehyie" şeklinde yazılmıştır.

³⁰ Metinde "istihlâb" şeklinde yazılmıştır.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

116/243

Gekbuze Nâ'ibine ve a'yân ve iş erlerine hükim ki

Ebâ Eyûb el-ensârî razıyy-i anhü'l-bârî hazretlerinin müceddeden binâ ve inşâ olunacak câmi'-i şerîfinin temelleri ıskarası? lâzımesicün Karamürselde kâ'in taş ocaklarından bundan akdem kat' ve Der-aliyyeme nakli fermânım olan bin adet çifte taban ta'bîr olunur od? taşlarından beş yüz adedi eğerçi hâzır ve mevcûd olup lâkin mezkûr taşları Der-sa'âdetime nakl idecek dâ'il? kayıklarının re'îsleri nakilden imtinâ' eyledikleri bu def'a inhâ olunmağla câmi'-i şerîf-i mezkûrun inşâsına irâde-i kat'a-i mülûkânem ta'alluk idüp bir gün akdem itmâmı matlûb-ı pâdişâhânem olmakdan nâşî zikr olunan taşların icâb iden navl sefâyîni Der-aliyyeme ba'de'n-nakl câmi'-i şerîf mezbûr binâ emîni tarafından ashâb-ı sefâyîne bi't-tamâm i'tâ olunacağı emr-i bed[i]hî? olduğuna binâ'en rü'esâ-yı merkûmenin bir vechle imtinâ'ları iktizâ etmemekle ber-vech-i muharrer navl sefâyîni binâ emîni tarafından virilmek şartıyla ol tarafda mevcûd olan dâ'il kayıklarının re'îsleri Karamürsel İskelesinde hâzır olan sâbıkü'z-zikr taşları bir tarafdân hâzır olan sefinelerine tahmîl ve Der-sa'âdetime nakl ve tesyîle kemâl-i sa'y ve dikkat olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bâ-takrîr istid'â olunmağla siz ki mevlânâ ve a'yân vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi iskele-i merkûmede müheyâyâ ve mevcûd olan el-beyân taşların dâ'il kayıklarına tahmîl ve serî'an ve âcilen Der-aliyyeme nakl ve tesyîli matlûb-ı mülûkânem idüğü ve ba'de'n-nakl iktizâ iden navl sefâyîni bilâ-cevr ü ezâ binâ emîni tarafından tamâmen ashâb-ı sefâyîne edâ olunacağı ve bundan sonra nakilden imtinâ' idenler lede't-tahkîk mazhar-ı mu'aheze ve azâb kılınacakları siz ki mevlânâ ve a'yân vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz mazmûn-ı emr-i şerîfimi ashâb-ı sefâyîn vesâ'ir iktizâ idenlere ifâde ve tefhîm birle ber-vech-i muharrer ol tarafda hâzır olan sâbıkü'z-zikr taşları Der-sa'âdetime ba'de'n-nakl navl sefâyîni câmi'-i şerîf-i mezbûr binâ emîni tarafından i'tâ olunmak şartıyla bir danesi girüye kalmayarak bulunan sefâyîne tahmîl ve serî'an ve âcilen bu tarafa nakl ve irsâle ziyâde ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı emr ü tenbîh nakilden imtinâ ile bî-hûde imrâr-ı vakt iderek ...? görmekten ve iğmâz ve tekâsülden tekrâr emr-i şerîfim ısdârını mûcib olur hâlâtdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Ünya A‘yânı Genc Mustafâ dâme mecduhûya hükim ki

Tâ‘ife-i ekrâd mugâyir-i emr ü rızâ envâ‘ şakâvete ve ahâlî-i fuakrâya gûn-a-gûn mezâlim ve ta‘addiyâta ibtidâr iden Şeyh Hasanlu ve Disimlû ve Dücik yurdu aşîret eşkıyâsının te‘dîb ve gûş-mâllerini hâlâ Erzurum Vâlisi Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşa bi‘l-istiklâl me‘mûr olmakdan nâşî müşârünileyh ma‘rifetiyle Canik‘den müretteb bin nefer mîrîlü piyâdeyi sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin karındaşın veyâhûd oğlun başbuğ nasbıyla yerlerinden tahrîk ve ma‘iyyet-i müşârünileyhe irsâle ikdâm eylemeği hâvî emr-i şerîfim sâdır olmuşıdi. Bu def‘a ol tarafdân der-bâr-ı atûfet-karârıma vârid olan i‘lâmât ve mahzarda ber-vech-i muharrer sâdır olan emr-i şerîfim cânib-i müşârünileyhden vüsûlünden bahisle üzerlerine edâsı lâzım gelen ocaklık ve bedel-i nüzul ve kendir ve tebellül? vakti hulûl eylediğinden bakâyâ tahsîliçün kapudan-ı derya tarafından me‘mûr olan mübâşirü‘l-yevm ol tarafdâ idüğü ve ba‘z kazâ ahâlîleri Sinob‘da inşâ olunan kalyon-ı hümayûnumun cibâlden kat‘ olunan her direklerin iskeleye nakli hidmetinde ba‘zıları Tersâne-i âmirem kerâstesinin iskeleden nakle me‘mûr oldukları ve mağdûriyyet hâllerini huzur-ı şer‘de takrîr ve inhâ ve afvını istirhâm eyledikleri derc ve tasfîr olunmuş ve el-hâletü hâzihi müşârünileyhin me‘mûriyyeti takrîbiyle neferât-ı merkûmenin külliyyen afvı câ‘iz olmadığı misillü ahâlî-i merkûmenin el-yevm umûr-ı Tersâne ve mühimmât-ı lâzımenin tesviyyesi hidemâtıyla iştigâlleri takrîbiyle haklarında hüsn-i müsâ‘ade erzânî kılınmak lâzımeden olmağla neferât-ı merkûmeyi münâsib başbuğu ile ma‘iyyet-i müşârünileyhe irsâl ve îsâle ikdâm ve ihtimâm-ı tâmm eylemen fermânım olmağın te‘kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi neferât-ı merkûmeyi tamâmen tahrîr ve tekmîl münâsib başbuğ ile serî‘an ma‘iyyet-i müşârünileyhe sevk ve tesyîr olunması matlûb-ı şâhânem idüğü ve ...? ve te‘hîr ve imrâr-ı vakt misillü hâlât vukû‘una rızâ-yı alıyyem olmadığı ve neferât-ı merkûmenin îcâb iden mîrîleri i‘tâ olunarak isihdâm eylemesiçün müşârünileyhe başka emr-i şerîfim ısdâr ve irsâliyle tenbîh ve te‘kîd kılınmış idüğü sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin ma‘lûmun olukda ber-vech-i meşrûh müretteb olan bin nefer mîrî piyâde tamâmen tahrîr ve tekmîl ve münâsib başbuğ ile yerlerinden tahrîk ve ihrâc ve serî‘an ma‘iyyet-i müşârünileyhe sevk ve tesyîre ba‘de‘l-vüsûl müşârünileyhin emr ü re‘yiyle

ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemât-ı lâzîmenin te'diyesine kıyâm eylemesini başbuğ-
1 merkûma gereği gibi tenbîh ve te'kîde bezl-i vus' ve kudret ve ser-mû kusûr ve
rehâvet ve imrâr-ı vakitden ve noksân ve nâ-tüvân irsâl etmek misillü vaz' u harekete
tasaddîden ittikâ ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1213.

*Livâ-i mezbûrdan kalyoncu neferâtı dahî münâsib olduğu beyânıyla neferât-ı
merkûmeden olmamak üzere Erzurum Vâlisine hitâben emr-i âlî yazılmıştır.*

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 213.

117/245

Hâlâ Erzurum Vâlisi ve tenkîl-i eşkıyâyâ () me'mûr Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşa
iclâluhûya hükim ki

Ekrâd tâ'ifesiden envâ' şakâvete ve ahâlî-i fukarâya gûn-a-gûn mezâlim ve ta'addiyâta
ibtidâr iden Şeyh Hasanlu ve Disimlû ve Dücik Yurdu Aşîreti eşkıyâsının te'dîb ve
gûş-mâllerine sen ki vezîr-i müşârünileyhsin me'mûr olduğuna binâ'en ma'iiyyetinde
istihdâm için ma'rifetinle Canik'den müretteb bin nefer mîrîlü piyâde askeri Ünye
A'yânı Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Genc Mustafâ dâme mecduhû
karındaşı veyâhûd oğlu başbuğuyla yerlerinden tahrîk ve ihrâc ve ma'iiyyetine irsâle
ikdâm eylemleriçün kapu[cu]başı-i mûmâ ileyhe hitâben emr-i şerîfim sâdır olmuşıdi.
Bu def'a ol taraftan der-bâr-ı atûfet-karârıma vârid olan i'lâmâtta ve ahâlînin
mahzarlarında ber-vech-i meşrûh sâdır olan emr-i şerîfimin vüsûlünden bahisle ahâlî-
i merkûm üzerlerine edâsı lâzım gelen ocaklık ve bedel-i nüzul ve kendir? ve tebellül?
vakti hulûl eylediklerinden bakâyânın tahsîliçün kapudan-ı deryâ tarafından me'mûr
mübâşirü'l-yevm ol cânibde olduğu ve ba'z kazâ ahâlîleri Sinob'da inşâ olunan
kalyon-ı hümayûnumun cibâlden kat' olunan direklerini iskeleye nakle ba'z kazâ
ahâlîsi dahî Tersâne-i âmirem kerâstesinin iskelelere tenzîli hidemâtında olduklarını
huzûr-ı şer' de takrîr ve inhâ ve asâkir-i mürettebenin afvını istirhâm eyledikleri derc
ve tastîr olunmuş ve el-hâletü hâzihi senin me'mûriyyetin takrîbiyle neferât-ı
merkûmenin külliyyen afvı câ'iz olmadığı misillü ahâlî-i merkûmenin el-yevm umûr-ı
tersâne ve mühimmât-ı lâzîmenin tesviyesi hidemâtıyla iştigâlleri³¹ takrîbiyle
haklarında hüsn-i müsâ'ade erzânî kılınmak lâzımeden olup neferât-ı merkûmenin

³¹ Metinde "istigâlleri" şeklinde yazılmıştır.

münâsib başbuğu ile ma‘iyyetine îsâle ikdâm eylemesiçün kapucubaşı-i mûmâ ileyhe başka emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr kılınmış ve neferât-ı merkûme tarafından mîrîlü olarak matlûb olduğu vârid olan tahrîrâtın ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfimin mefhûmunda zâhir olmağla neferât-ı merkûmenin îcâb iden mîrîleri i‘tâ olunarak istihdâmlarına ikdâm ve mübâderet eylemen fermânım olmağın i‘lâmen ve ifhâmen ve ilzâmen ve ihtimâmen hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi neferât- ı merkûme tarafına ba‘de’l-vüsûl îcâb iden mîrîleri i‘tâ olarak ma‘iyyetinde istihdâmlarına dikkat olunmak matlûb-ı şâhânem olduğu ve mîrîleri i‘tâsında tereddüd gûne hareket vukû‘una rızâ-yı aliyyem olmadığı sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma‘lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh neferât-ı merkûme ma‘iyyetine vüsûllerinde iktizâ iden mîrîleri i‘tâ olunarak hidemât-ı lâzıme istihdâma ihtimâm ve sa‘y-ı mâ-lâ-keâm ve hilâfî hâlet ve hareket vukû‘u tecvîz olunmakdan ittikâ-i tâmm eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1213.

118/246

Zikri âtî kazâların kudât ve nüvvâbına hükim ki

Bin iki yüz doksana senesine mahsûben Selanik Baruthânesi lâzımesiçün Selanik`de nâzır vekîli sâbık Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Yûsuf Bey dâme mecduhûya kefâleti ve Resumanlı? Mollâ Mustafâ zîde kadruhû ma‘rifetiyle Selanik ve Köprülü ve Avret hisarı ve Yenice-i Vardar kazâlarından otuz iki bin iki yüz kırk sekiz vakıyye ve Timur hisarı Kazâsı A‘yânı Abdullâh zîde kadruhû ma‘rifetiyle İştib Kazâsından on bir bin altı yüz yetmiş altı vakıyye ve Üsküp ma‘ fercana? kazâsından dahî Mollâ Halîl ma‘rifetiyle on üç bin üç yüz yigirmi dört vakıyye ve Manastır Mü[te]sellime vesâ’ir vücûh-ı belde ma‘rifetiyle Manastır Kazâsından on bir bin yüz yigirmi vakıyye ve ahâlîsinin ta‘ahhüdleriyle Pirlepe Kazâsından üç bin vakıyye ki cem‘an kazâhâ-i mezbûrândan beher vakıyyesi ma‘an? nakliye elli dörder akçe fî-i maktû‘ ile mübâyâ‘ası tertîb olunan doksana bin beş yüz yetmiş iki vakıyye mâlî hâlis güherçileden gayr-ez teslîmât kusûr kılanlardan kırk dört bin dört yüz doksana iki vakıyye güherçile bakâyâlarının bir dirhemi girü kalmayarak alâ-eyyi-hâl tamâmen tahsîl ve Azâdlu Baruthânesine teslîm olunmak üzre bi’d-def‘ât evâmîr-i şerîfe virilmişiken mûmâ ileyhimâ Yûsuf Bey ve Resumanlu Mustafâ mahallinde olmadıklarından başka kazâhâ-i merkûmeden Manastır ve Pirlepe ve İştib ve Timur

hisarı Kazâlarında dahî ba'z esbâba mebnî güherçile i'mâl ve ihrâcî mümkün olmamağla bakâyâ-yı mezkûrânın nısfı afv ve nısf-ı âhirin fi'ât-ı mîrîsine ...? zâmm ile iktizâ iden bedeli kazâ-i merkûm ahâlîleri taraflarından Hazîne-i âmîreme edâ ve teslîm olunması husûsu bâ-i'lâm ve lede'l-inhâ bakâyâ-yı merkûmenin Üsküblü Alî Bey zîde mecduhû ma'rifetiyle sâbıkü'z-zikr Azadlu Baruthânesine nakline irâde-i aliyyem ta'alluk eylediğine mebnî el-hâletü hâzihi afvı bedelinin tahsîli bir vechle câ'iz olmamağla sıyâneten li'l-fukarâ bakâyâ-yı merkûme def'aten matlûb olmayup ceste ceste tahsîl ve baruthâne-i mezkûra nakl ve teslîm olunmak üzere iki yüz on bir senesi evâsıt-ı Şevvâlinde mîr-i mûmâ ileyh ve kazâhâ-i merkûmenin kudât ve nüvvâbına hitâben emr-i şerîfim sâdır olmuşiken kazâhâ-i mezbûre vekîllerinin cevâb olarak bu def'a Der-aliyyeme vârid olan i'lâmları me'alinde kazâ-i merkûmede fi'l-asl güherçile i'mâlî mesbûk olmadığından gayri kazâhâ-i mezbûrândan ba'zıları matlûb olunan bakâyâlarının afvını ve ba'zıları dahî sâ'ir güherçile çıkan kazâlardan mübâyâ'a ve tedârük ve güherçile emînine teslîmi husûsa müsâ'ade ve ruhsat virilmesi istid'âsından ibâret olup emr-i şerîf-i merkûmun kaydı merkûmândan ba'de'l-ihrâc iktizâsı baruthâne emîni hâcegân-ı Dîvân-ı hümâyûnumdan Abdülfettâh zîde mecduhûdan isti'lâm olundukda kazâ-i mezbûre ahâlîlerinin hâllerine rahmeten bakâyâ-yı merkûmenin def'aten tahsîlinde iğmâz ile ceste ceste edâ eylemeleriçün vech-i meşrûh üzere sâdır olan emr-i şerîfim mücebince kazâ-i merkûme ahâlîlerinin bilâ kıyl u kâl bakâyalarını te'diye eylemeleri lâzımeden iken şimdi böyle a'zâr-ı vâhiye îrâdıyla alâ hâle terk olunur mülâhâzasına mebnî i'lâm irsâline ve imrâr-i vakte cesâret olunmuş olup ancak bakâyâ-yı merkûmenin afvı câ'iz olmadığından kat'-ı nazar sâ'ir güherçile çıkan kazâlardan mübâyâ'a ve teslîm eylemeleri istid'âları eğer mûmâ ileyh Alî Bey'in güherçile i'mâl itirdiği mahaller ise ana dahî müsâ'ade olunmak muzırr olduğundan husûs-ı merkûmun ber-hüsn-i râbıtaya idhâli münkazî olmağla Siroz ve Timur hisârı Kazâlarından matlûb olunan güherçilenin mîr-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle tahsîli mümkün olmadığından kazâeyn-i merkûmeteynin vücûh-ı belde ve İştib Kazâsı güherçile dahî A'yânı Murtazâ Bey ve Nâzır zâde Rüstem ve Veysel zîde kadrühüm ve Manastır Kâdisı mîr-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle tahsîl ve elyte la'alle iderler ise Üsküb Kazâsına nefy ü iclâ olunacakları tefhîm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu iktizâ eylediğini i'lâm vech-i meşrûh üzere Üsküb'e nefy ü iclâ olunacakları beyânıyla emr-i şerîfim ısdârını bi'l-fi'l başdefterdârım olan el-Hâc

İbrâhîm dâme mecduhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın Dîvân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh Siroz ve Timur hisârı Kazâlarından matlûb olan güherçileyi vücûh-ı belde ve İştib Kazâsının güherçilesini dahî a'yân-ı mûmâ ileyhim ve Manastır Kazâsının dahî mîr-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle tamâmen tahsîline ihtimâm ve dikkat ve bundan sonra dahî leyte ve la'alle ile imrâr-ı vakte cesâret ider olur ise Üsküb'e nefy ü iclâ olunacakları gereği gibi ifâde ve tefhîme mübâderet ve hilâfı vaz' ve hareket vukû'unu tecvîzden hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

119/247

Çıldır Vâlîsi Vezîrim () Paşa iclâluhûya hükim ki

Bu esnâda İran cânibinde vukû' bulan hurub u kıtâl ve fitne ve ihtilâl hasebiyle re's-i hudûdda bulunan vülât ve muhâfızın dâ'imâ hazm ve ihtiyâtâ ri'âyet ve müteyakkızâne hareket eylemeleri ehemmi-i mehâm-mı lâzımü'l-ihimâmından olduğu Erzurum Vâlîsi bulunanlar öteden berü ol havââlî ve ol tarafın sipeh-sâlârî makâmında olmalarıyla lede'l-iktizâ hâlâ Erzurum Vâlîsi düstûr-ı Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşa iclâluhu ile muhâbere ve mukâtebe merâsimine ri'âyet lâzımeden idüğü müstagnî-i ta'rîf ve iş'âr ve sen ki Çıldır Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhsin sen vüzerâ-yı azâmımın rüşd ve rü'yet ve kâr-âgâhî ve dirâyet ile şöhret-şi'ârlarından olduğun nezd-i şâhânemde âşikâr olmakdan nâşî her bâr levâzım hazm ve ihtiyâtâ ri'âyet ve rûz ve leyl mutabassırâne ve müteyakkızâne hareket ve lede'l-iktizâ Erzurum Vâlîsi Vezîr-i müşârünileyh ile muhâbere ve mukâtebe merâsiminde ve levâzım-ı ittifâk ve yek-cihetiye ri'âyet ve İran taraflarından istihbâr eylediğin ahabâr ve âsârı müşârünileyh tarafına ve der-bâr-ı şevket-karâr-ı pâdişâhâneme peyder pey tahrîr ve inhâya müsâra'at ve senden me'mûl ve muntazır-ı dâverânem olan âsâr-ı rızâ-cûyî ve istikâmet-i menâfî hareketden begâyet tevakkî ve mücânebet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve ifhâmen hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûm-ı dirâyet mersûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer ale'd-devâm levâzım-ı hazm ve ihtiyâtâ ri'âyet ve rûz ve leyl mütebassırâne ve müteyakkızâne harekete dikkat ve lede'l-iktizâ Erzurum Vâlîsi vezîr-i müşârünileyh ile merâsim-i muhâbere ve levâzım-ı ittifâk ve yegâne-gîyi îfâyâ mübâderet ve İran taraflarının keyfiyyât ve ahvâlîni istihbârdan hâlî

olmayarak bu bâbda istitlâ‘ olunan ahvâl ve âsârı Erzurum Vâlîsi müşârünileyh tarafından Der-aliyyeme tahrîr ve iş‘âra müsâra‘at ve senden me’mûl ve muntazır-ı mülûkânem olan mâye-i gayret ve âsâr-ı rüşd ve revîyyeti kemâ-yenbagiyy îfâya şedd-i nitâk³²-ı himmet³³ ve mikdâr-ı zerre zühûl ve gafletden be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

119/248

Bir sûreti,

Van Muhâfızına ber-vech-i meşrûh

119/249

Bir sûreti,

Kars Muhâfızı Vezîre sibâk-ı meşrûh üzre

Vezâret elkâbıyla terettüb oluna.

119/250

Bir sûreti,

Bayezid Sancağı Mutasarrıfına ber-vech-i muharrer

119/251

Bir sûreti,

Erzurum Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhe aslında beyân olunduğu üzre evâmîr-i şerîfe ısdâr ve irsâl olunduğundan bahisle müşârünileyh vüzerâ-yı müşârünileyhim ile muhâbere ve mukâtebe merâsimine ri‘âyet ider âkılâne ve dûr-endîşâne harekete dikkat ve Devlet-i aliyyeye bir gûne gâ‘ile-i tahaddüsünü mûcib olmayacak vechle hakîmâne lâzım gelen tedâbîr-i nâfi‘anın yoluyla icrâsına bezl-i makderet ve mecbûl olduğu rüşd ve revîyyet muktezâlarını îfâya müsâra‘at eylemesiçün i‘lâmı müş‘ir iktizâsına göre

120/252

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından olup me’mûriyyetle el-yevm Ağrıboz cânibinde olan el-Hâc Mehmed Bey dâme mecduhûya ve kapucubaşı-i mîr-i mûmâ ileyhi Der-aliyyeme îsâle me’mûr ve ta‘yîn kılınan () zîde kadruhûya hükim ki

³² Metinde “nizâk” şeklinde yazılmıştır.

³³ Metinde “hamiyyet” şeklinde yazılmıştır.

Sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin Ağrıboz cânibinde me'mûriyyet ikâmetine dâ'ir bir hâlet olmadığına binâ'en Der-aliyyeme avdet eylemeni hâvî sadr-ı a'zamım tarafından sana bi'd-def'ât tahrîr olunmuşiken el-ân ol tarafda ikâmet üzre olduğun bi'l-ihbâr tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olup mübâşir mûmâ ileyh ma'rifetiyle Der-aliyyeme avdet eylemen husûsuna irâde-i kat'a-i dâverânem ta'alluk etmekden nâşî vüsûl-i emr-i şerîfimde bir dakîka tevakkuf ve te'hîr etmeyüp derhâl hareket ve serî'an ve âcilen mübâşir-i mûmâ ileyh ma'îyyetiyle Der-aliyyeme vüsûl ve emsâlin kapucubaşılar gibi te'diye-i hidemât-ı lâzımene kıyâm ve mündell eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve te'kiden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ile irsâl olunmuşdur. İmdi ba'd-ez-în ol tarafda ikâmetine dâ'ir bir hâlet kalmayup ve Der-aliyyeme avdet eylemen matlûb-ı kat'î-i dâverânem idüğü ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer ol tarafdan hareket ve mübâşir mûmâ ileyh ile bi'r-rüfeka serî'an ve âcilen Der-aliyyeme vüsûl ve lühûka mübâderet ve emsâlin kapucubaşılar gibi te'diye-i hidemât-ı lâzımeye ikdâm ve dikkat ve îrâd-ı özr ve illet ve imrâr-ı vakti mûcib hareketden be-gâyet tevakkî ve mücânebet eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin sen dahî ol tarafa lede'l-vüsûl kapucubaşı-i mûmâ ileyhi olduğu mahallden kaldırıup Der-aliyyeme îsâl emrine bezl-i miknet ve bir gün evvel tekmîl emr-i mübâşeretine dâmen der-miyân gayret ve hilâfından mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1213.

İsti'câli hâvî emr yazılmışdır.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

120/253

Sivas Vâlîsi Vezîrim Seyyid Ahmed Paşa iclâluhûya ve Çorum Sancağının zu'emâ ve erbâb-ı tîmârı zîde kadruhüme hükim ki

Mütehayyizân-ı ricâl-i Devlet-i aliyyemden hâlâ eyâletlü nâzırı olan Mehemmed Emîn Firdevsî dâme mecduhû tarafından bu def'a Südde-i sa'âdet-karârıma takdîm olunan bir kıt'a takrîr kağıdında Çorum Sancağı alay beyisi olan Seyyid Mehemmed'in hilâf-ı şürût hareketinden bahisle azl ve yerine mîr-alay-ı sâbık Mîrzâ'nın alay beyi nasb olunmasını hâvî bilâ-tatbîk sancakludan ba'zılarının mühürleri memhûr bir kıt'a mahzar ve mahzar-ı merkûmun mazmûnu kânûn-ı cedîd-i mütehass şürûtuna mutâbık olup merkûmun azli iktizâ ider ise azl ve yerine mezkûr Mîrzâ'nın nasbı ve eğer azli iktizâ etmez ise bu bâbda emr-i şerîfim sudûru sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bu def'a

vârid olan tahrîrâtında tahrîr olunmuş ancak mîr-alay-ı sâbık Mîrzâ alay beyi olmak sevdâsıyla sancakludan mahzar talep etdik de cümlesi alay beyinden hoşnûd olup mahzar virmediklerinden nefsânîyyet itdiği ve livâ-i mezbûra ta'yîn olunan yoklamacı mîr-alay-ı merkûmun keyfiyyetini su'âl itdikde mugâyir-i şürût hareketi ve kimesneye gadri olmadığı ve cümlesi hoşnûd olduklarını inhâ ve ol vechle mahzar ve senin arzına binâ'en merkûm ibkâ olundukda nefsânîyyetini icrâ kasdıyla mechûl mühürler ile bir kıt'a mahzar peydâ ve senden tahrîrât ahz itdiği mesmû'ları olmağla bâ'is-i ihtilâl olunacağına binâ'en merkûm Mîrzâ Bey'in şerr ü mazarratını def' ve bir mahalle nefyi bâbında beş nefer mührü mutâbık muhtârlar ile sâ'ir sancaklusu ve nefs-i Çorum'da sâkin ulemâ ve e'imme ve hutebâ başka başka mahzar ve Çorum Kādîsı bir kıt'a i'lâm ve evrâk-ı mezkûrada dahî mîr-alay-ı merkûmun azli zımnında virilen mahzarda süfehâ ve habebân? makûlesinden yedi sekiz nefer mülâzım yazup Akviran re'âyâsına Mutasarrıf Seyyid Mustafâ iki yüz sekiz senesinde fevt olmuşiken mahlûlünü haber vermeyüp mahsûlünü ekl itdiği ve res-i? hâbiri? tîmârı mahlûl iken yedinde bir tahvîl olup yoklamacı bey yoklandığı ve Kara[ca]kaya ve Karılmış ve Körüler Tîmârları mahlûl olmağla muhtârlardan Osmân ve Yûsuf ile ma'an mahsûlâtını tahsîl ve kabz eyledikleri ve Hasibler tîmârına Mutasarrıf Seyyid İbrâhîm fevt oldukda oğlu Seyyid Mehmed'den seksan gurusu alınmak lâzım iken cebren yüz altmış gurusu arz akçesi alındığı tahrîr olunmuş olmağla kuyûdâta mürâcaa'at olundukda Seyyid Mustafâ'nın ze'âmeti on bir senesinde Mülâzım Hasan veled-i Ahmed'e tevcîh ve tekâ'üd Mehmed'in tîmârı sene-i merkûmeden îrâd-ı cedîdden zabt ve res?-i hâbiri? tîmârı tîmâr-ı âher ile birikdirölüp mülâzım-ı sâni Ahmed veled-i Hâcî İbrâhîm'e arz olduğu ve Karılmış Tîmârına Mutasarrıf Ali nâ-mevcûd olup Karacakaya ve Körüler Tîmârları yedi senesinden on iki senesine gelince Îrâd-ı cedîdden zabt olduğu mastûr ve mukayyed ve birkaç sendeden berü hâsûlatını ekl itdiği tahrîr olunan tîmârlardan sâbıkü'z-zikr ikisi yedi senesinden berü Îrâd-ı cedîd hâzînesinden zabt ve ikdâm olunmuş olup mevâdd-ı sâ'ire minvâl-i muharrer üzre olduğu takdîrce senin tahrîrâtın merkûmun hilâf-ı şürût hareketi tahkîkiyle icrâ-yı te'dîbi zımnında kat'ıyyü'l-müfâd olmayup ber-minvâl-i muharrer hüsn-i hâline virilen mahzarda beş nefer muhtârların mühürleri mutâbık ve diğer mahzar ile bi'l-cümle ulemâ ve e'imme ve hutebâ ...? ve kādîsı i'lâm etmiş olmağla bu sûretde bilâ-takbîk virilen mahzar ve tahrîrât merkûmun azli şürûtuna tatbîk olunamadığından husûs-ı mezbûr mahallinden

isti'lâma muhtâc olduğu beyânıyla ma'rifetin ve mahallinde sancaklusu iki fırka eylemeyüp cümlesi hâzır olduğu hâlde mîr-alay-ı merkûmun azli bâbında virilen mahzarda muharrer mevâddın hakîkati ve sâbık ve lâ-hakk alay beyilerinin ba'zıları sırren ve alenen su'âl ve istihkāk ve adem-i [s.121] istihkākları sahîh ve tahkîk ve mîr-alay-ı ocağın hilâf-ı şürût hareketi tahakkuk itdiği sûrette vâki' olan hatîmesi? kasdıyla arz ve mahzar ve hilâf-ı şürût hareketi sâbit olmayup sancaklusu kendüden hoşnûd idüğü zâhir olduğu takdîrce vâki' hâli beyân zımnında arz ve mahzar olunmak için siz ki vezîr-i müşâr vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfîm sudûrunu tahrîr ve ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfîm ısır ve irsâl olunmuştur. İmdi sen ki vezîr-i müşârünileyhsin keyfiyyet ma'lûmun olukda ber-vech-i muharrer ma'rifetin ve mahallinde sancaklusu iki fırka olmayup cümlesi hâzır olduğu hâlde mîr-alay-ı merkûmun azli zımnında virilen mahzar-ı mezkûrda muharrer mevâddın hakîkati ve sâbık ve lâ-hakk alay beyilerinin tahkîklerini hakkı vechle su'âl ve istihkāk ve adem-i istihkākları tahsîs ve tahakkuk ve mîr-alay-ı ocağın hilâf-ı şürût hareketi tahkîk itdiği sûrette vâki' olan hatîmesi? tasrîhiyle arz ve mahzar ve hilâf-ı şürût hareketi sâbit olmayup sancaklusu kendüden hoşnûd olduğu zâhir olduğu takdîrce vâki' hâli beyân zımnında bu tarafa bâ-arz ve mahzar ifâdeye müsâra'at ve menâfi-i fermân ve mugâyir-i şürût ser-mû hâlet ve hareket vukû'a gelmekden ve tama' teba'iyet ve hâtır ve gönle ri'âyet ile vâkı'anın hilâfî kaleme almakdan ziyâde hazer ve mücânebet eyleyesin ve siz ki sancaklu-yı mûmâ ileyhimsiz siz dahî mûcib-i emr-i şerîfîme amel ve hareket ve mikdâr-ı zerre hilâfî hâlet vukû'unu tecvîz ile mazhar-ı mu'âheze ve ikâb olmakdan be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Safer sene 213.

121/254

Liman Nâzırı () zîde mecduhûya ve Kavak Ustası () ve Hisar Gümrüğü Emîni () zîde kadruhümâyâ hükim ki

Mahmûd nâm kimesnenin Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde li-eclî'l-maslaha Bahr-i siyâhdan sefine ile bahren Kırım cânibine azîmet murâd eylediğın inhâ ve boğazdan mürûruna mûmâna'at olunmamak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu istid'a etmekle Rusya elçisinden pasaporta kağıdı alınmış olmağla mezbûrun mürûruna mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın imdi siz ki liman nâzırı vesâ'ir mûmâ

ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh merkûmun li-ecli'l-maslaha yedine i'tâ olunan pasaporta kağıdı mücebince Kırım cânibine azîmetiçün sefine ile Bahr-i siyâh boğazından imrârına mübâderet ve bî-vech meks ve ikâmeti mûcib hâlet vukû'undan tehâşî ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Safer sene 1213.

121/255

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından hâlâ Edirne Bostancıbaşısı Bergoslu Mustafâ dâme mecduhûya ve Keşan ve Ferecik ve Cisir-i Ergene vesâ'ir Edirne`ye semt ve civâr olan kazâların kudât ve nüvvâbına ve zikr olunan kazâların a'yânı ve zâbitân ve iş erlerine hükim ki

Bu esnâda ba'z haşarât makûlesi icrâ-yı şakâvete mutarassıd-ı fırsat oldukları bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-yı şehir-yârânem olup o makûle şakâvet-kârların memerr ve ma'âbirlerin sedd ü bendi ve tasallut ve ta'addîlerinin def'i lâzımeden olmakdan nâşî sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhsin lede'l-iktizâ işbu emr-i şerîfimi zikr olunan kazâlara irsâl ve ibrâz ile mikdâr-ı kifâye asâkir ihrâc ve muktezî olan ma'âbir vesâ'ir mutazannî-i vilâd-ı eşkıyâ olan mahallere ta'yîn iderek te'mîn-i taraf ve enhâ ve istihsâl-i âsâyiş-i ahâlî-i fukarâ husûslarına ikdâm ve dikkat ve hilâfından ittikâ ve mücânebet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer lede'l-iktizâ zikr olunan kazâlardan vesâ'ir Edirne`ye kurb ve civâr olan mahallerden mikdâr-ı kifâye asker ihrâcıyla eşkıyâ-yı merkûmenin memerr ve ma'âbirlerini sedd ü bende ve mahâll ve mevâzi'-i mukteziyyeyi muhâfazaya mezîd sa'y ve gayret istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i ibâda müsâra'at ve hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum nâ-mülâyim hareket vukû'unu tecvîzden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eyleyesin ve siz ki zikr olunan kazâların kudât ve nüvvâbı ve a'yân ve zâbitân ve iş erleri mûmâ ileyhimsiz işbu emr-i şerîfim hîn-i iktizâda bostancıbaşı-i mûmâ ileyh tarafından kazâlarınıza lede'l-vürûd def'-i mazârr-ı eşkıyâ ve te'mîn-i ahâlî ve re'âyâ zımnında derhâl mikdâr-ı kifâye asker ihrâc ve bostancıbaşı-i mûmâ ileyhin münâsib gördüğü mahalle irsâle müsâra'at ve def'-i tasallut-ı eşkıyâ ve te'mîn-i ahâlî-i memleket ve enhâ esbâbının istihsâline ez-dil ü câna dâmen der-miyân gayret ve hilâfından mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Safer 1213.

Kars muhâfızına rütbe-i vezâret ihsân olunduğuna dâ'ir yazılan emr-i âlî sûretde yazıldığından Paspanoğluna dâ'ir yazılan evâmir mukayyed olan defterde mukayyedir.

122/256

Der-aliyyemden Bosna Vâlîsinin olduğu mahalle varınca yol üzerinde vâki' kudât ve nüvvâb zîde fazlühüme ve voyvodalar ve yeniçeri serdârları ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve iş erleri zîde kadrühüme hükim ki

Bu def'a sadr-ı a'zamım çukadârlarından Şehrî İsmâ'îl zîde kadrühü ile müşârünileyhe gönderilen sekiz yük hazîne-i mîrîyenin esnâ-yı râhda muhâfaza ve muhâresesi esbâbının istihsâliyle sâlimen îsâli husûsuna ikdâm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm olunmak lâzımeden olmakdan nâşî siz ki mevlânâ vesâ'ir-i mûmâ ileyhimsiz hazîne-i merkûma çukadâr-ı mûmâ ileyh ile her kangınızın taht-ı hükûmet ve kazâsına dâhil olur ise gice ve gündüz muhâfazasına dikkat ve gider oldukda dahî esnâ-yı râhda muhâreseye kâfi müsella ve mu'temed cebelü neferâtı terfîkiyle sâlimen kazâ be kazâ birbirinize irsâl ve emnen taraf-ı müşârünileyhe îsâline ihtimâm olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve çukadâr-ı mûmâ ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi hazîne-i mezkûrda çukadar-ı mûmâ ileyh ile her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise leyl ü nehâr muhâfazasına ve gider oldukda dahî esnâ-yı râhda muhâfzasına vâfi müsella ve mu'temed cebel neferâtı ta'yîni ile emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve savb-ı maksuda îsâli husûsuna bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve ser-mû kusûr ve rehâvetden mücânebet eylesiz şöyle ki hazîne-i mezkûrenin muhâresesi emrinde kusûr ve rehâvet vukû'uyla bir gûne zarar ve gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise ol kazânın zâbitân ve iş erlerinden tazmîn itdirileceğinden başka muhâfazada tekâsül ve rehâveti zâhir olanların dahî hâl ve şânlarına göre mazhar-ı mu'âheze ve ikâb-ı şâhânem olacaklarında şübhe olmamağla ana göre amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

122/257

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa'âdetden ser asker paşanın Vidin cânibinde bulunduğu mahalle varınca yol üzerinde vâki' hükkâm vesâ'ir ser asker-i müşârünileyhin iki nefer tatarlarıyla cânib-i

müşârünileyhe irsâl olunan beş yük hazînenin esnâ-yı râhda muhâfazasiçün ber-vech-i muharrer

122/258

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa‘âdetden Vidin`e varınca () ser asker paşanın adamlarıyla gönderilen on bir yük hazîne için ber-vech-i meşrûh

122/259

Bir sûreti,

Âsitâne-i aliyyeden ser asker paşanın Vidin cânibinde olduğu mahalle varınca () ser asker paşanın tatarı yediyle gönderilen elli bin guruşluk altunun esnâ-yı râhda muhâfazasiçün ber-vech-i meşrûh

122/260

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa‘âdetden Vidine varınca yol üzerinde sadr-ı azam tatarlarından () zîde kadrühümâ ile Rumili Vâlisine gönderilen otuz yük hazîne-i mîrîyenin esnâ-yı râhda muhâfazasiçün dikkat olunmak için ber-vech-i meşrûh

122/261

Âsitâne-i sa‘âdetden Mora`ya varınca sadr-ı azamım tatarlarından Sarı Mehmed ve Ahmed zîde kadrühimâ ile Mora`ya irsâl olunan sekiz yük hazînenin esnâ-yı râhda muhâfazasına ikdâm olunmak için ber-vech-i meşrûh

122/262

Bir sûreti,

Üsküdar`dan Erzurum Vâlisinin bulunduğu mahalle varınca Erzurum Vâlîsi müşârünileyhin tatarlarıyla müşârünileyhe irsâl olunan yigirmi yük hazînenin esnâ-yı râhda muhâfaza[sına] dikkat olunmak üzere ber-minvâl-i muharrer

122/263

Bir sûreti,

Âsitânedan Bosna Vâlisinin olduğu mahalle varınca Sadr-ı ‘azamım tatarlarından Sâlih ve Ya‘kûb zîde kadrühümâ ile Bosna Vâlisine irsâl olunan on [yük] hazîne için? ber-sibâk-ı meşrûh

122/264

Bir sûreti,

Âsitâne-i sa'âdetden ser-asger paşanın olduğı mahallde varınca müşârünileyh tatarı Yûsuf zîde kadruhû ile irsâl olunan on beş yük hazîne-i mîrîyenin muhâfazasına ikdâm olunmak üzre ber-sibâk-ı sâbık

122/265

Bir sûreti,

Üsküdar`dan Konya`ya varıca yol üzerinde vâki` hükkâma vesâ`ire Dergâh-ı mu`allâm gedüklülerinden Yûsuf zîde mecduhû ile gönderilen üç yük hazîne-i mîrîyenin muhâfazasıçün ber-vech-i muharrer

Fî Evâhir-i Safer sene 213.

123/266

Kocaili Sancağı Mutasarrıfı ve Rumili Beylerbeyiliğı pâyesi olan Hüseyin Paşa dâmet me'âliyhûya ve Gölpazarı Kazâsı Nâ'ibine ve bundan akdemce Der-aliyyemden zikri âti husûsa mahsûs mübâşir ta'yîn kılınıp hâlâ ol tarafda olan Re'îsü'l-küttâb Haftânisi? Ahmed zîde kadruhûya hükim ki

Gölpazarı Kazâsı`nda mukîm Küçük Mehmed nâm kimesnenin hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ fukarâya zulm ve ta'addî ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl misillü harekâtı mukaddemâ bâ-i'lâm ve mahzar lede'l-inhâ merkûmun tertîb-i cezâsı bâbında sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin sana ve seninle bil-ma'yye harekete ikdâm etmeleriçün Geyve ve Na'lluhan A'yânları Keskin zâde Hacî Ahmed ve köylü voyvodası ve Sarıcaoğlu'na hitâben başka başka fermân-ı kazâ cereyânım ısdâr ve kapudan-ı deryâ ve Vidin cânibi Ser-asgeri Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhû tarafından irsâl olundukdan sonra merkum Küçük Mehmed husûsunu irzâ etmek ve fîmâ ba'd hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum hareketde bulunmamak ve kendü ırz ve edebiyle olmak şartıyla afvı husûsunu Anadolu Vâlisi Seyyid Alî Paşa iclâluhû kapudan-ı deryâ vezîr-i müşârünileyhe vârid olan tahrîrâtında iltimâs etmekle müşârünileyhin iltimâsı üzre şerâyt-i merkûm ile mezkûrun afvı bâbında sene-i mâziye evâhir-i Cemâziyye'l-âhirinde dahî başka emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr olundukdan sonra merkum Küçük Mehmed kapudan-ı deryâ vezîr-i müşârünileyh ma'iiyetiyle Vidin cânibine azîmet üzre iken bir takrîb ile esnâ-yı râhda avdet ve kazâ-i mezbûra varup masârifata mübtelâ oldum deyü yüz elli kise akçe tahsîl dâ'iiyesiyle Durmuşlar Karyesinden Süleymân

ve Tuzaklı Karyesinden Mollâ Abdullâh ve İsmâ'îl oğlu Mustafâ ve Şahinler Karyesinden Şahbaz oğlu ve Timurhanlar Karyesinden Azîz oğlu Alî ve Gündoğdu Karyesinden Hâcî İsmâ'îl ve Doğu Deresi Karyesinden Süleymân Beşe ve Türkman Karyesinden Osmân demekle ma'rûf bî-cürm mazlûmânı bi-gayr-i hakkın hilâf-ı şer'-i şerîf darb ve ba'zılarını mecrûh ve hânelerini ihrâk eylediğinden mâ'adâ kazâ-i mezbûre tâbi' Karacalar Karyesi sâkinlerinden cümle ahâlînin muhtârı olan Kethüdâyeri zâde Hâcî Ahmed oğlu demekle ma'rûf kimesneye dahî sen benim üzerime me'mûr olup kazânın ihtiyârlarını tahrîk iderek tevzî' eylediğim mebâliğin tahsîline mâni' olur idin deyü kendünün katl eylediği merkûmların töhmeti merkûmun üzerine tahmîl kasdıyla hilâf-ı vâki' ifk ü iftirâya ibtidâr birle bezl-i irtişâ iderek etrâf-ı kazâların hâkimlerinden i'lâmât ahz ve irsâl eylediği ve mukaddemâ kazâ-i mezbûr voyvodasının ve nâ'ibinin bir nefer adamlarını katl iden Aktaş Karyesinden yeğeni İbiş'in yanına havâsına tâbi' beş on neferi terfîk ve Der-aliyyeme ib'âs eylediği ve merkûmânın zulm ve ta'addîsinden bi'l-cümle ahâlî-i kazâ ve kurâ perâkende ve perişân olmakda idikleri mukaddemâ inhâ ve bu bâbda inâyet istid'â ve yine Gölpazarı Nâ'ibinin i'lâm ve ahâlînin iki kıt'a mahzar ve arz-ı hâllerinde kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Keskin Ağa zâde Hâcî Ahmed ve avenelerinden Semerci oğlu Abdullâh ve Perendeci oğlu Alî ve Osmân ve Boşnak oğlu Hâcî Halîl nâm kimesneler kazâ-i mezbûrda vâki' karyelerde metîn ve müstahkem kuleler inşâ ve başlarına tecemmu' ve tahaşşüd iden haşerât ile karyelerini basup katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ve ihrâk-ı büyütmekde olduklarından ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'iiyyetin emn ü râhatları münselib olduğu derc ve tastîr olunmuş. Tahrîrât-ı mezkûra mütehâlifü'l-mazâmîn olup ehadü hü mâ âherin sû-i hâlini ihbâr ve inhâ eylediğin hakikat-i mâddede iştibâh vâki' olmadığından mâ'adâ bu vesîle ile vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'iiyyet ve sükkân-ı memleket mübtelâ-yı envâ' mazârr ve hasâr oldukları sûret-i hâlden bedî-dâr olmakdan nâşî ma'rifet-i şer' ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle merkûmân Küçük Mehmed ve Hâcî Ahmed fîmâ ba'd icrâ-yı garaz ve nefsanîyyet dâ'iyyesiyle fukarâ-yı ra'iiyyet ve sükkân-ı memlekete hilâf-ı şer'at-ı garrâ ve mugayir-i rızâ zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâ ve ızrârlarını mûcib olur bu misillü vaz' ve tavırdan be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemelerini gûş-ı huşlarına yegân yegân tefhim ve telkîn ve hilâfî harekete cesâretle netîcede nedâmet mukayyed olmayacak ukûbete giriftâr olmakdan nefislerini tahlîse bezl-i miknet eylemelerini kendülere

etrafıyla iş'âr ve tenbîh olunmak bâbında bundan akdemce emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i mûmâ ileyh ta'yîn ve irsâl olunmuşdu. Bu def'a Gölpaazarı Nâ'ibi ve mübâşir-i mûmâ ileyhimâ taraflarından vârid olan i'lâm ve tahrîrât mefâhiminde emr-i şerîf-i mezkûr mahallinde bi'l-cümle ahâlî ve merkûm Küçük Mehemmed hâzır olduğu hâlde feth ve kırâ'at olundukda cümlesi sulhen³⁴ vıtâ' merâsimini ba'de'l-edâ merkûm Küçük Mehemmed emr-i âliye istinâden sulha râzı olduğuna binâ'en merkûm Hâcî Ahmed cânib-i şer' den bâ-mürâsele mahsûs adam irsâliyle [s.124] huzûr-ı şer'e da'vet olundukda Küçük Mehemmed benim sekiz yüz kiselik konağımı ve eşyâmı ihrâk eyledi yine sulh olmam deyü emr-i âliye adem-i itâ'at birle huzûr-ı şer'e gelmekden imtinâ' eylediği tahrîr ve iş'âr olunmuş sen ki paşa-yı mûmâ ileyh sin ma'rifetin ve ta'yîn olunan mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel ve hareket ve hilâfından ittikâ ve mübâ'adet olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi zamânı adâlet iktirân-ı dâverânemde vedî'atullâh olan fukarâ-yı ra'yyet ve sükkân-ı memlekete mikdâr-ı zerre zulm ve ta'addî ve cevır ü ezâ vukû'una rızâ-yı dâverânem olmadığı ve merkûmânın bundan böyle dahî hilâf-ı rızâ-yı hümayûnum hareketleri mesmû' olur ise haklarında afv ve iğmâz mu'âmelesi nâ-mutasavver idüğü ma'lûmun oldukda sen ki paşa-yı mûmâ ileyh sin olduğun mahallden hareket etmeyerek ber-vech-i meşrûh ma'rifetin ve mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle keyfiyyeti merkûmâna etrafıyla ifâde ve tenbîhe dikkat ve fîmâ ba'd bu makûle hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ hareketden ve ızrâr-ı ahâlîyi mûcib olacak etvârdan keff-i yed ve her hâlde istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i fukarâ müstevcib hâlâta bezl-i makderet etmelerini ferden ferdâ gûş-ı huşlarına telkîn husûsuna müsâra'at ve keyfiyyeti sıhhat ve hakikati üzre bir gün evvel mübâşir mûmâ ileyh ile der-bâr-ı şevket-karârıma tahrîr ve işâret ve vâki'nin hilâfı kaleme almakdan be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyh sin fukarâ ve zu'efânın ızrârlarının mûcib etvârdan be-gâyet mücânebet eylemeleri mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince merkûmâna etrafıyla ifâde ve iş'âr birle tenfîz-i emr-i şerîfe ikdâm ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tekmîl-i emr mübâşeretine

³⁴ Metinde "selhafen" şeklinde yazılmıştır.

ihtimâm birle Der-aliyyeme avdet ve menâfî-i resm istikamet-i vaz'a tasaddîden gâyetü'l-gâye tehâşî ve ittikâ-i tâmm eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Safer sene 213.

... ? ...? *akd-i maslaha ve kat'-ı nizâ' ve def'-i fitne olduğunu mübeyyin Gölpazarı Burusa Nâ'ibinin vârid olan i'lâmın mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.*

Fî 5 Rebî'ü'l-âhir sene 213.

124/267

Üsküdar'dan Şam-ı şerîfe varınca yol üzerinde vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına ve mütesellimîn ve voyvodagân vesâ'ir zâbitân-ı zîde kadrühüme hükim ki

Bu def'a Şam-ı şerîf kazâsı müftülüğü uhdesine ihâle olunan Kudüs-i şerîf pâyesi olan Mehâsni? zâde Mevlânâ Mehemmed Es'ad zîdet fezâ'iluhû umûr-ı fetvâyı rü'yet zımnında Şam-ı şerîfe âzim ve râhî olduğu beyanıyla esnâ-yı râhda tahsîl-i emniyyet veistirâhâtî mûcib hâlâtın istihsaline dikkat olunmak bâbında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu mevlânâ-yı mûmâ ileyh bâ-arz-ı hâl istid'â etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz mevlânâ-yı mûmâ ileyh sâ'ire kıyâs olunmayup vücûhla te'mîni matlûb idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer esnâ-yı râhda her kangınızın taht-ı hükûmet-i kazâsına dâhil olur ise me'men ve mahfûz mahallere te[n]zîl ve iktizâ iden zahîre ve me'kûlât ve levâzım-ı sâ'iresin akçesiyle tedârük ve iştirâsına mu'âvenet ve gider oldukda yanına mikdâr-ı kifâye musallah adamlar ta'yîn ve hulûl-i râhda esbâb-ı hıfz u hırâsetini tekâmle mübâderet ve bir kazâdan aher kazâyâ yollarıyla ırsâl olarak emnen mahall-i maksûda îsâline kemâl ikdâm ve dikkat ve mikdâr-ı zerre kusûr ve tekâsül vukû'undan be-gâyet tehâşî ve mûcânebet olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 1213.

125/268

Hâlâ Mora Vâlîsi Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhûya hükim ki

Mora'da vâki' kılâ'nın müstahfazân vesâ'ir neferâtın vâki' olan teveccühâtı dizdârları arzlarıyla gurebân ve topçuyân neferâtının dahî gurebân ağası ve topcubaşısı arzıyla derûn-ı kal'ada sâkin olup hidmet-i lâzımelerin edâ eylemek ve süvâriyân yemîn ü yesâr neferâtının dahî ağalarının arzlarıyla ağaları bayrağı altına hidmetinde olmak şartıyla tevcîh olunması muktezâ-yı şürûtlarından iken Anadolu ve bilâ-müsvedde? kal'alarının yevmiyelüsü külliye mefkûd ve erbâb-ı tîmâr eğerçi mevcûd

olup lâkin mahlûlleri vukû'unda şürût-ı mezkûreye ri'âyet eyler makûleye arz olunmamakdan nâşî her bir neferât âher kazâlarda sâkin olduklarından anlar dahî nâ-mevcûd hükmünde olmak hasebiyle sen ki vezir-i müşarünileyhsin selefin merfû'ü'l-vüzerâ Hasan Paşa dâmet me'âlîyehû Trepoliçe`ye bi'l-cümle zâbitânı huzûruna celb ile neferât-ı merkûmenin emr-i muhâfazada kıyâm eylemeleri şartıyla ...? arz eylemelerini tenbîh ve bu sûretde takayyüd ve ihtimâmlarını mübîn buyruldu tahrîriyle eğerçi tarafından te'kîd olunmuş olup ancak husûs-ı mezbûrun bir taht-ı râbıtaya idhâlî husûs-ı erbâb-ı vukûf ile lede'l-müzâkere kal'ateyn-i mezkûreteynden mahlûl vukû'unda yalnız ağasının arzıyla tevcîh olup leyl ü nehâr kal'ada sâkin olan ve emr-i muhâfazada bulunanlara tevcîh ve emr-i muhâfazada müttetik olanların tîmârî der-akab üzerinden ref' olunacağı ifâde ve telkîn ve arz-ı mezkûru Mora Vâlîsi bulunanlar hesâbı temhîr eylemeleri şürûtuna râbîta ile mahalline kayd ve i'lâm-ı hâlî şâmil kat'ıyyü'l-müfâd emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr eylediğine binâ'en ba'de'l-yevm Mora'da vâki' kılâ'nın müstahfazân ve gurebân ve topcu ve süvâriyân yemîn ü yesâr vesâ'ir neferâtı şürût-ı kadîmleri üzre derûn-ı kal'ada sâkin olup hizmet-i lâzımelerin edâ süvâriyân yemîn ü yesâr neferâtı dahî ağaları bayrakları üzre kıyâm ve kudret olanların dahî hizmetlerini rû'yete muktedir olanları var ise evlâdlarına ve hizmetlerinden münfekk olanların tîmârları der-akab ref'lerinden hizmet-i lâzımelerini edâya muktedir olmayan evlâdın ve hizmetinde olmayan neferâtdan erbâb-ı ittifâka dizdârı ve topcubaşısı ve ağaları ve Mora Vâlîlerinin ve mütesellimlerinin bi'l-iştirâk arzlarıyla tevcîh olundukda hizmetini edâya muktedir merkûmların iddi'âları bir vechle ısgâ olunmayup ve eğer bir takrîb da'vâya tasaddî ve ızrâr iderler ise hâlleri arz olunduğu minvâl üzre olduğu mütebeyyin oldukda redd ve ref'-i te'dîbât-ı lâyıkaları icrâ olunmak ve bu râbîta ve nizâmın tatarruk-ı halelden vikâyesi matlûb ve hilâfî gayr-i câ'iz idüğü bâhir iken Mora Vâlîsi veyâhûd mütesellimleri fevt olanların tîmârlarını sekeneden müstahakkına arz itdirmeyüp kendü etbâ'larını kayırmak ve cerâğ etmek fikriyle cebren dizdârlarına ve ağalarına arz itdirüp o makûle hizmet-i lâzımelerin kıyâma mübâderet eyleyen etbâ' ve hademe makûlesine mahlûl olan tîmârları mütesellimler kaleme getürmekden ictinâb eylemek ve vâlî ve mütesellimler bu makûle teveccühâtından bir vaktinde bir akçe almamak üzre işbu râbîta-i hasene ve zâbitâ-i müstahsene ilâ mâşâallâhü te'âlâ düstûrû'l-amel tutulup ale'd-devâm Mora'da vâki' kılâ'nın müstahfazân vesâ'ir neferât ve gurebân ve

topcuyân ve kal'a-i süvâriyân haklarında cârî olmak için Dîvân-ı hümayûnum kaleminde kise tarafına kayd u sebt olunması husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk eylediğine ibtinâ'en nizâm-ı mezkûr Dîvân-ı hümayûnum kaleminde kise tarafına kayd olunup fimâ ba'd Mora'da vâki' kılâ'nın dizdârı ve ağavâtın arzları zuhûrunda Mora Vâlîlerinin veyâhûd mütesellimlerinin mühürleriyle temhîr olunmadıkça kaydları derkenâr olunmamak için Defterehâne-i âmireme başka ve paşa-yı mûmâ ileyhe hitâben i'lâm-ı hâlî muhtevî emr-i şerîfim tahrîr zımnında Dîvân-ı hümayûnum tarafına başka ilm ü haberi kâ'imeleri virilmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak için emr-i şerîfim sâdır olmuş idi. Selefîn paşa-yı mûmâ ileyhin Der-aliyyeme vârid olan tahrîrâtında Mora Cezîresinde vâki' kılâ'nın tîmârlu süvâriyân yemîn ü yesâr neferâtlarının sancağında sâkin olup ağaları bayrağı altında hidemâtda bulunmaları berâtları şürûtunda münderic olduğundan kendülerini eyâletlü gibi add etmeleriyle bu hâlet giderek müstahfazân ve gurebânâ dahî sirâyet birle cümlesi diledikleri mahallde ikâmet etmiş olmalarıyla cezîre-i mezbûre kılâ'ı tîmârlu neferâtından hâlî kaldığı beyânıyla sâbıkü'z-zikr süvâriyân cemâ'atlerinin berâtlarından sancağında sâkin olmak kaydı ihrâc ile fakat ağaları bayrağı altında sâkin olmaları kaydıyla iktifâ olunmasını [s.126] tahrîr ve iş'âr etmekle bu sûretde zikr olunan süvâriyân ve yemîn ü yesâr neferâtlarının berâtlarında sancağında sâkin olmak kaydı ihrâcî kadîme mugâyir olmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince sana hitâben te'kîdi hâvî emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Re'îsü'l-küttâb olan Ahmed Âtıf dâme mecduhû i'lâm etmekle sen ki vezîr-i müşârünileyhsin i'lâmı mücebince amel olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ifhâmen Dîvân-ı hümayûnum tarafından hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi râbîta-bend-i nizâm olan sûret-i hasenenin ârıza-i halelden vikâyesiyle ilâ mâşâallâhû te'âlâ düstûru'l-amel tutulması ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim müceb ve muktezâsıyla amel ve hareket olunmasını matlûb ve müstelzem-i şâhânem idüğü ve bu bâbda mugâyir-i rızâ ve menâfî-i evâmir-i aliyyemle harekete tasaddî idenlerin eyâmin-kân te'dîb ve gûş-mâllerinde dakîka fevt olunmayacağı ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh mukaddemâ şeref-rîz-i sudûr iden emr-i şerîfim mücebince ve nizâmları üzre amel ve hareket olunması iktizâ idenlere tarafınızdan dahî ifâde ve iş'âra ba'd-ez-în nizâm-ı müstahsenin mûcib ve mü'eddâsı üzre amel ve hareket olunmasına ihtimâm ve dikkat eylesin. Şöyle ki hilâf-ı tenbîhât-ı şâhânem ve nizâm-ı mezkûreye menâfî o makûle

fevt olanların tîmârlarını müstehakkına arz itdirmemek veyâhûd etbâ' kayırmak ve cerâğ eylemek fikriyle cebren dizdârlarına ve ağalarına arz itdirmemek veyâhûd bu makûle teveccühâtından bir vakitte bir akçe ahz eylemek misillü hareket gerek tarafından ve ahlâfın ve mütesellimler câniblerinden vuku'a gelmek lâzım gelür ise lede't-tahkîk mütecâsir olanların haklarında te'dîb ve gûş-mâl mukarrerdir ana göre amel ve hareket ve mugâyir-i şürût-ı nizâm bir gûne hâlât vukû'a gelmekden ittikâ ve mübâ'adet olunmak bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

126/269

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olup Gemlik sahâsında olan kalyon-ı hümâyûnum inşâ ve itmâmına me'mûr olan Süleymân dâme mecduhûya ve Gemlik Nâ'bine hükim ki

Gemlik tersânesinde der-dest ve inşâ olan kalyon hümâyûnumda istihdâm olunan marangoz ve burgucu ve amele-i sâ'ire kendü hâllerinde umûrlarıyla meşgûl olup kimesne tarafından ta'arruz ve ta'addî olunmak îcâb ve iktizâ ider hâlleri yoğiken kasaba-i mezkûrenin köy başıları ve re'âyâları müsella olundukları hâlde leyle[n] amele-i mezkûrenin üzerlerine hücum ve bir kaçını darb-ı şedîd ile cerh eylediklerinden amele-i mezkûre dahî kalyon-ı mezkûrede işlemekten imtinâ eyledikleri bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şeh-r-yârânem olup sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin kalyon-ı mezkûrun Ağustosun on beşine kadar tekmîli senden matlûb-ı kat'î-i dâverânem idiği ma'lûmun olan hâlâtdan olduğundan mâ'adâ bu günlerde kalyon-ı mezkûrun tekmîline ikdâm ber-muktezâ-yı vakt ü hâl ne mertebelerde ehemmi mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâmında olduğu bedî-dâr ve kalyon-ı mezkûrda müstahdem amelenin ve rabtlarına adem-i dikkat eylemen vazîfe-i zimmetin idüğü âşikâr iken vakt-i mev'ûd-ı merkûm hulûl etmek üzre olup kalyon-ı mezkûrun şimdiye dek deryâyâ nüzûlu mümkün olamadığından başka amelenin dahî zabt u rabtlarına adem-i dikkat ve ihtimâmın te'dîb ve gûş-mâlini îcâb ider hâlâtdan iken fimâ ba'd batîne? hareketden mübâ'adet ve bir gün ve bir sâ'at evvel tekmîli husûsuna dikkat ve amelenin dahî zabt u rabtlarına Gemlik Nâ'ibi mevlânâ-yı mûmâ ileyh ile bi'l-ittifâk nisâr cehd ve tâkat ve hilâfından be-gâyet tevakkî ve mücânebet eylemen şartıyla bu

def‘a icrâ-yı nâ-kâre-gîden³⁵ iğmâz olunmağla tenbîhen ve te‘kîden ve seni hâb-ı gafletden îkâzen işbu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi donanma-yı hümâyûnum sefinelerinin teksîri³⁶ akdem-i umûrdan olduğuna binâ‘en me‘mûr-ı inşâsı olduğun sefine-i mezkûrenin dahî bugünlerde Der-aliyyemde bulunması lâzımeden idiği ve bu bâbda mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvet bâ‘is-i peşimânî ve nedâmet olacağı ma‘lûmun oldukda ber-vech-i muharrer fîmâ ba‘d dakîka-i vâhîde ifâte-i vakti tecvîz etmeyerek gıceyi gündüze katarak bir an evvel tekâmîl ve rû-yı deryâyâ tenzîline dâmen der-miyân gayret ve Gemlik Nâ‘ibî mevlânâ-yı mûmâ ileyh ile merâsim-i ittifâk ve yek-cihetiye[ye] ri‘âyet ve kalyon-ı hümâyûnumda istihdâm olunan amelenin zabt u rabtlarına ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum nâ-mülâyim bir hâlet hudûsunu tecvîzden mübâ‘adet ve birgün evvel tekâmîl-i me‘mûriyyetine müsâra‘at ve bundan sonra dahî hilâf-ı tenbîhât-ı pâdişâhânem hareketin mesmû‘ olmak lâzım gelür ise senin için selâmet-i hâl ba‘îd-i anî‘l-ihimâldir ana göre amel ve hareket ve hilâfından tevakkî ve mücânebet eylesen ve sen ki Gemlik Nâ‘ibî mevlânâ-yı mûmâ ileyh sen dahî bu bâbda iktizâ iden inâyet-i icrâya mübâderet ve kapucubaşı-i mûmâ ileyh in tesyîl-i umûruna vesîle olacak esbâbı istihsâle dikkat ve senin dahî mikdâr-ı zerre hilâf-ı rızâ ta‘tîl-i maslahatı mûcib olur etvâra ibtidârın mesmû‘ olmak lâzım gelür ise yalnız azlîn ile iktifâ olunmayup cihet-i âher ile dahî te‘dîbin icrâ olunacağı mukarrer olmağla her hâlde tashîl-i rızâ-yı pâdişâhâneme bezl-i miknet ve hilâfından mübâ‘adet eylemen bâbında.

Fî Evâ‘il-i Rebî‘ü‘l-evvel sene 213.

127/270

Donanma-yı hümâyûnum sefinelerinden bundan akdem bâ-fermân-ı âlî Dimyat tarafına ta‘yîn ve irsâl olunmuşiken bu def‘ müceddeden tertîb olunan Donanma-yı hümâyûnuma ilhâk için boğaz tarafına avdet ve Dîvân-ı Tersâne-i âmiremden bâ-tahrîrât me‘mûr ve ta‘yîn kılınan iki kıt‘a sefâyîn kapudanı () ve () zîde mecdühümâyâ hükim ki

Siz ki kapudanân-ı mûmâ ileyhimâsız bu def‘a Yafa ve Hayfa ve Akka ve Sur ve Sayda ve Beyrut taraflarında olan tüccârın emvâli olarak Mısır tarafından katı vâfir erzâk-ı

³⁵ Metinde “nâ-kerîgîden” şeklinde yazılmıştır.

³⁶ Metinde “tekîsiri” şeklinde yazılmıştır.

Mısıryeyi süvâr olduğunuz beylik sefinelere vaz‘ ve tahmîl ve tüccâr-ı merkûmeye îsâl üzre iken hasbe’l-iktizâ müceddeden techîz ve tertîb olunan Donanma-yı hümâyûnuma ilhâka me’mûr olduğunuza binâ’en berü taraflara azîmet etmiş olduğunuz bedî-dâr olup ancak zikr olunan tüccârın emvâlî olarak sefinelerde mevcûd olan erzâk-ı Mısıryenin Der-aliyyeme celbi ve bu tarafda ibâdullâha furûht ile bahâlarının ashâbı olan tüccâr-ı merkûmeye irsâl ve îsâli husûsuna irâde-i aliyyem ta’alluk etmekden nâşî hâlâ İstanbul Gümrüğü Emîni Dergâh-ı mu’allâm kapucubaşlarından Hasan dâme mecduhû tarafından ta’yîn ve irsâl olunan adam ma’rifetiyle sefinelerde mevcûd erzâk-ı Mısırye her ne ise cümelesi defter olunup münâsib sefinelere tamâmen ve kâmîlen tahmîl ve doğru Der-aliyyeme defter-i sıhhat it[di]rile irsâl ve tesyîr eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma’lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer gümrükçü-i mûmâ ileyh tarafından ta’yîn olunan adam ma’rifetiyle süvâr eylediğiniz sefinelerde mevcûd olan emvâl-i tüccâr her ne ise cümlesini defter idüp der-akab münâsib sefinelere nakl ve bir hılâlî zâyî‘ ve telef olmaksızın doğru defteriyle Der-aliyyeme irsâl ve tesyîre dâmen der-miyân gayret ve siz Tersâne-i âmirem emîni tarafından tahrîr olunduğu üzre müceddeden techîz olunan Donanma-yı hümâyûnum sefâyinine ilhâk birle îfâ-yı muktezâ-yı me’mûriyyet ve icrâ-yı lâzıme-i sadâkat ve istikâmete nisâr cehd ve tâkat ve hilâfından be-gâyet tevakkî ve mücânebet eylemeniz bâbında. Fî Evâhir-i Safer sene 1213.

İşbu emr-i âlî şerh olunup tarz-ı? âher yazılıp başka kayd olundu.

127/271

Sâbıkâ Şam-ı şerîf Vâlîsi ve mîr-i hâcî olup bu def‘a Mar‘aş Eyâleti kendü[ye] tevcîh olunan Âzam zâde Vezîrim Abdullâh Paşa iclâluhûya hükim ki

Bu def‘a hasbe’l-iktizâ Şam-ı şerîf Eyâleti Dergâh-ı mu’allâm kapucubaşlarından mîr-âhûr-ı evvel pâyesiyle Haleb Muhassılı iken rütbe-i vâlâ-yı vezâretle kadrî terfî‘ kılınan vezîrim el-Hâc İbrâhîm Paşa iclâluhûya ve Mar‘aş Eyâleti dahî şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânemden sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sana tevcîh ve ihsân-ı mülûkânem olmağla bulunduğun mahallden kapun halkıyla derhâl hareket ve doğru yoldan serî‘an Mar‘aş‘a gelüp zabt u rabt-ı memleket ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve ra’iyyet ve def‘ ü ref‘-i şürûr-ı erbâb-ı mefsedet husûslarına sarf-ı vus‘ ve liyâkat eylemen fermânım

olmağın me'mûriyyetini hâvî ve işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tevcîh emr-i münîfime matviyyen () ile irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet-i me'mûriyyetin ma'lûmun olduğda ber-minvâl-i muharrer olduğun mahallden meks kapun halkıyla tevakkuf-ı nihâyetde ve hareket ve esnâ-yı râhda bir mahallde mütevakkıf ve yemîn ü yesâra müteharrik olmayarak ahâlî ve fukarâya tarafınızdan ve etbâ'ın câniblerinden ser-mû ta'addî ve hasâr vukû'unu tecvîz etmeyerek rah-ı rastdan icâleten Mar'aş'a gelüp ikâmet ve zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i ahâlî ve re'âyâ ve def'-i şürûr-ı fesede ve eşkıyâ husûslarına ikdâm ve mübâderet min külli'l-vücûh tahsîl-i emn ü istirâhât-ı sükkân-ı memleket ve ahâlî ve ra'iiyeti mûcib olur etvâr-ı âkılâne ve harekât-ı müstâkîmâne ibrâzına bezl-i cehd miknet ve tarafınızdan ve etbâ'ın câniblerinden hilâl-i râhda ve mansıbında fukarâ ve zu'efâyâ vechen mine'l-vücûh zulm ve ta'addî vukû'undan mücânebet ve Mar'aş Vâliliğine müteferri' olan evâmîr-i aliyyemle muhavvel-i uhde-i ihtimâmın kılınan kâffe-i mehâmm ve husûsâtın tesviye ve temşiyetine dâmen der-miyân gayret ve senden me'mûl olan etvâr-ı âkılâne ve harekât-ı rızâ-cûyâneyi ibrâza ve hakkında der-kâr olan hüsn-i teveccühât-ı şehriyârânemi te'yîde sarf-ı vus' ve miknet ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ menâfi-i rızâ mikdâr-ı zerre hâlet ve hareket hudûsunu tecvîzden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

128/272

Akhisâr Kādîsına ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve zîde kadruhüme hükim ki

Hâlâ Tersâne-i âmirem Emînî Mîr Mustafâ dâme mecduhûnun der-bâr-ı âtufet-karârıma takdîm eylediği takrîrin mefhûmunda Tersâne-i âmiremde techîz olunan Donanma-yı hümayûn sefâininin mismâr ve edevât-ı âhenînlerini i'mâl iden timurcu kalfalarının killeti olup bulunan mahallerden timurcu celbi lâzımeden olmağla mukaddemâ kapudan-ı deryâ tarafından bâ-buyurıldı çavuş mübâşeretıyla Akhisar Kādîsına tâbi' ...? nâm mahallden yetmiş altı nefer timurcu kalfası ihzâr olunmuş olduğu tarafına ihbâr olunduğu beyânıyla bu def'a dahî mahall-i merkûmden yetmiş altı nefer timurcu kalfasının mübâşire teslimen Tersâne-i âmireme irsâl ve bilâ-tezkire vilâyetine gider ise ahz ve girüye îsâl olunmak için size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve ifâde vech-i meşrûh üzre amele-i merkûmenin celbi bâbında Dîvân-ı hümayûnumdan emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l baş defterdârım olan el-Hâc İbrâhîm

Reşîd dâme uluvvuhû i‘lâm etmekle i‘lâmı mücebince amel olunmak bâbında olmağın Dîvân-ı hümayûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi amele-i merkûmenin serî‘an tedârük ve Tersâne-i âmireme irsâlleri ve bilâ-tezkire vilâyetlerine firâren avdet ideni olur ise der-akab ahz ve girüye îsâlleri matlûb-ı kat‘î-i şâhânem idüğü ve bu husûs-ı ehemmdede mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvet ve yine adem-i irsâlleri mûcib hâlet vukû‘una kat‘â rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki mevlânâ vesâ‘ir mûmâ ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde der-akab amele-i merkûmeyi tedârük ve mübâşirine teslîmi icâleten ve müsâra‘aten Tersâne-i âmireme sevk ve tesyîrleri husûsuna ihtimâm ve dikkat ve bilâ-tezkire firâren avdet ideri olur ise ahz ve girüye i‘âdeleri emrine mübâderet ve ser-mû tekâsül ve tesâmuh gûne hareketi tecvîzden tehâşî ve mübâ‘adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ‘il-i Rebî‘ü’l-evvel sene 213.

128/273

Kapudane-i hümayûnum kapudanı ve Bahr-i sefid boğazı tarafında olan Donanma-yı hümayûnum başbuğu () zîde mecduhûya Donanma-yı hümayûnum sefinelerinden bundan akdem bâ-fermân-ı âlî Dimyat tarafına ta‘yîn ve irsâl olunmuşiken bu def‘a müceddeden nâ‘ib olunan Donanma-yı hümayûnuma ilhâk için boğaz tarafına avdete Dîvân-ı Tersâne-i âmiremden bâ-tahrîrât me‘mûr ve ta‘yîn kılınan iki kıt‘â sefâyîn kapudanı () ve () zîde kadruhimâya hükim ki

Sen ki başbuğu mûmâ ileyhsin zikr olunan iki kıt‘a sefâyîn kapudanları mûmâ ileyhimâ bu def‘a Yafa ve Hayfa ve Akka ve Sur ve Sayda ve Beyrut taraflarında olan tüccârın emvâli olarak Mısır tarafından katı vâfir erzâk-ı Mısıriyyeyi süvâr olundukları beylik sefinelere vaz‘ ve tahmîl ve tüccâr-ı merkûmeye îsâl üzre iken hasbe‘l-iktizâ müceddeden techîz ve tertîb olunan Donanma-yı hümayûnuma ilhâka me‘mûr olduklarına binâ‘en berü taraflara azîmet etmiş oldukları bedî-dâr olup ancak zikr olunan tüccârın emvâli olarak sefinelerde mevcûd olan erzâk-ı Mısıriyyenin Der-aliyyeme celbi ve bu taraflara ibâdullâha furûht ile bahâlarının ashâbı olan tüccâr-ı merkûmeye irsâl ve îsâli husûsuna irâde-i aliyyem ta‘alluk etmekden nâşî ma‘rifetin ve hâlâ İstanbul Gümrüğü Emîni Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Hasan dâme mecduhû tarafından ta‘yîn ve irsâl olunan adam ma‘rifetiyle sefinelerde mevcûd olan erzâk-ı Mısıriyye her ne ise cümlesi defter olup münâsip sefinelere tamâmen ve kâmilten tahmîl ve doğru Der-aliyyeme defter-i sıhhat etdirile irsâl [ve] tesyîr olunmak

fermânım olmağın işbu emr-i şerîfîm ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda zikr olunan sefineler boğaza vürûdlarında ber-vech-i muharrer ma'rifetin ve gümrükçü-i mûmâ ileyh tarafından ta'yîn olunan adam ma'rifetiyle süvâr olundukları sefinelerde mevcûd olan emvâl-i tüccâr her ne ise cümlesini defter idüp der-akab münâsib sefinelere nakl ve bir hılâli zâyî' ve telef olmaksızın doğru defterile Der-aliyyeme irsâle mübâderet ve siz ki zikr olunan sefâyîn kapudanları mûmâ ileyhimâsız süvâr olduğunuz sefinelerde mevcûd emvâl-i tüccar her ne ise başbuğ-ı mûmâ ileyh ma'rifetiyle bir hılâli zâyî' olmayarak cümle defter olunup derhâl münâsib sefinelere nakl ve tahmîl ve Der-sa'âdetime irsâl ve tesyâra dâmen der-miyân gayret ve Tersâne-i âmirem emîni tarafından size tahrîr olunuduğu üzre müceddeden techîz olunan Donanma-yı hümâyûnum sefâyinine ilhâk ile ifâ-yı muktezâ-yı me'mûriyyet ve icrâ-yı lâzîme-i sadâkat ve istikâmete nisâr cehd ve tâkât ve hilâf-ı emr ü tenbîhât-ı şâhânem hâlâtından mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 1213.

129/274

Gemlik ve Mudanya ve Tirilye ve havâlîsinde vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına hükim ki

Bu def'a Tersâne-i âmiremde techîzine irâde-i aliyyem ta'alluk iden dokuz kıt'a sefâyin-i hümâyûn takımlarıyla bundan böyle tüccâr gemilerine tahrîr olunacak neferâtın ve bâ-husûs boğazda meks ve ârâm üzre olan Donanma-yı hümâyûnum takımlarının zehâyiri ricâl-i Devlet-i aliyyemden hâlâ Matbah-ı âmirem Emîni Mehemed Emîn Firdevsi dâme mecduhûya ihâle olunmakdan nâşi evvel emirde Tersâne-i âmiremde techîz olunan dokuz kıt'a sūfūn-i hümâyûnumun zehâyiri virilmeğe şürû' ve iskelede mevcûd zeytûn kayıklarında bulunan yigirmi dört bin vakıyye zeytûn mübâyâ'a ve sefâyîne eğerçi vaz' olunup ancak zeytûn kayıkları mahalleri iskelesine varup derhâl avdet etmek üzre mukâvele ve ol vechle müte'ahhid olmuşlar iken dört beş günden berü zuhûr etmeyüp sebebi bu tarafda erbâb-ı vukûfdan su'âl ve tahkîk oldukda adem-i vürûdlar keraste nakli ve âhir hidemâta me'mûriyyetlerine mebnî idüğü ve bu husûs mevâdd-ı uhrâya kıyâs olunmadığı ve neferât-ı merkûmenin me'kûlâtı lâzîmesinden olduğu beyânıyla zeytûn tahmîl olunan kayıkların mahall-i âhâra me'mûriyyetleri var ise dahî zeytûn nakline sarf ve tahvîl olunup hem-ân zeytûn tahmîl ve getürmeleriçün siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz

size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu mûmâ ileyh bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi bu husûs mevâdd-ı uhrâya kıyâs olunmadığı ve zeytûn tahmîl olunan kayıkların mahall-i âhara me'mûriyyetleri var ise dahî bu def'a zeytûn tahmîl nakli husûsuna sarf ve tahvîl kılındıkça siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer vüsûl-i emr-i şerîfimde hem-ân sefâyin-i mezkûreye zeytûn tahmîl ve bir gün akdem Der-aliyyeme nakl ü tesyîri emr-i ehemmine ikdâm ve ihtimâm ve bu bâbda menâfi-i fermâna iğmâz ve tesâmuhdan ittikâ-i tâmm eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

129/275

Kıbrıs Muhassılı () zîde mecduhûya hükim ki

Hâlâ cezîre-i Kıbrıs'da rişâl ta'bîr olunur kara gurusun bahâsı haddini tecâvüz iderek el-yevm üç gurus otuz paraya alınıp ve virildiğinden emvâl ve cizye ve mevâdd-ı sâ'irenin tahsîlâtı müte'assir ve ...? umûr-ı mîrîye me'mûrları ...? tahsîlât adîm'ül-îmkân idüğü sâlifü'l-beyân bu rişâlin ziyâdeye alınıp virilmesi ekser emvâl ve erzâk ve emti'anın terakkî-i bahâsını mûcib amme-i nâsa hasârı müstev'ib olduğu Der-aliyyeme râyicinden ziyâdeye alınıp virilmemek bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Darbhâne-i amîrem Nâzırı Mîr Mustafâ İffet dâme mecduhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak fermânım olmağın Dîvân-ı hümayûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi mârû'z-zıkr Der-aliyyeme râyicinden ziyâdeye alınıp virildiğine kat'â rızâ-yı aliyyem olmadığı ve alup virmeğe mütecâsir olanların men'-i küllî ile men' olunması lâzımeden idüğü sen ki muhassıl-ı mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh fîmâ ba'd Der-aliyyemde râyic olduğu vechle alınıp ziyâdeye alınıp virilmemesini iktizâ idenlere tenbîh ve te'kîde dikkat ve sen dahî ale'd-devâm i'tinâ ve nezâret-i menâfi-i tenbîhât-ı şâhânem harekete irâ'et-i ruhsat misillü vaz' ve hâlet vukû'a gelmekden tevakkî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 1213.

Selanik Sancağı Mutasarrıfı ve Selanik Kazâsı Nâ'ibine hükim ki

Siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız bu def'a tarafınızdan Der-aliyyeme vârid olan tahrîrât ve i'lâmda Selanik'de teslîm ve i'mâl ve senede bir def'a Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtına tevzî' ve olunagelen çukanın i'mâline me'mûr sâbık çuka vekîli Sabuncu oğlu Yasef yahûdînin bundan akdem Der-aliyyeme gönderdiği umûm-ı çuka kalb ve fenâ olup hıyânetini zâhir olduğundan mersûmun ve Selanik'de mütemekkin olan diğer Yasef yahûdînin rû'yet-i hesâbları bâbında bundan akdem sâdır olan evâmir-i şerîfem mûcebince mersûmânın iki yüz dokuz senesinden on iki senesine gelince muhasebeleri rû'yet olundukda cem'an elli yedi bin kırk dokuz gurus zimmetleri zuhûr idüp Der-aliyyemde memhûr odaları derûnunda mevcûd nûkûd ve temessûkât ve evrâk-ı sâ'iresi lede't-tebellüğ zimmetleri olan meblâğ-ı mezkûre vefâ etmediği sûretde mersûmânın emvâl ve eşyâ ve emlâklarından tahsîl olunmak üzere iki yüz iki senesinden dokuz senesine gelince atîk hesâblarının ma'an rû'yet ve hakîkatı i'lâm olunmak bâbında sâdır olan evâmir-i şerîfe lede'l-vüsûl me'mûrlar ile kîbel-i şer'den mürsil Çardak Nâ'ibi İbrâhîm zîde ilmuhû vesâ'ir ma'rifetiyle çuka çavuşu konağında cümle muvâcehesinde mersûmânın altı senelik atîk hesâbları rû'yet olundukda emvâl-i çukaya dâ'ir me'hûzât ve makbûzâtlarından ba'de'l-masârif mersûmânın ocağ-ı âmirem tarafına bâkî otuz iki bin yetmiş gurus redd ü teslîm eylemeleri iktizâ eylediğini me'mûrîn-i me'mûr huzûr-ı şer'de inhâ ve takrîr eyledikleri derc ve tastîr olunmuş siz ki vezîr müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız mesfûrânın zimmetlerinde zuhûr iden meblağ-ı mezbûrân bi-eyyi-hâl tahsîl ve teslîmi husûsuna ikdâm olunmak fermânım olmağın imdi mesfûrânın zimmetlerinde zuhûr iden meblağ-ı merkûmun bi-eyyi-vech kân tahsîli ve kabzına me'mûra teslîmi matlûb olduğu ve kusûr ve rehâvet vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh mesfûrânın zimmetlerinde tahakkuk iden ol mikdâr gurus tamâmen ve kâmilan alâ-eyyi-hâl tahsîl ocağ-ı âmirem cânibinden kabzına me'mûra redd ü teslîmi husûsuna ihtimâm ve dikkat ve hilâfî hâlet ve hareket vukû'u tecvîz olunmakdan ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 1213.

130/277

Limni Cezîresi Nâ'ibine ve Voyvoda ve vücûh-ı memleket ve iş erlerine hükim ki Mukaddemâ Limni sâhasında inşâ olunan kalyon-ı hümâyûnumun muhâfazasıçün gicelerde nevbet ile ahâlî tarafından yiğirmi beş otuz nefer adam ta'yîniyle muhâfaza olunmuş olup ancak bu esnâda der-dest inşâ olan firkateynin muhâfazasına bir adam gelüp gicelerde nehy kaldığı ihbâr olunduğundan bahisle firkateyn-i hümâyûnumun emr-i muhâfazasıçün kemâ-fi's-sâbık ahâlîden olarak yiğirmi beş otuz nefer adam ta'yîn ve nevbet ile gicelerde muhâfaza olunup ve ma'âzallâhû te'âlâ muhâfazasında kıyâm olunmamak lâzım gelür ise kusûr ve rehâvet idenlerin te'dîbleri icrâ olunacağı hakkı tefhîm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Tersâne-i âmirem emîni ve kapudan paşa vekîli olan Mîr Mustafâ dâme mecduhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen ve tenbîhen ve ifhâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur imdi firkateyn-i hümâyûnumun emr-i muhâfazasına kıyâm ve ikdâm olunmak matlûb-ı kat'î-i şâhânem idüğü ve mikdâr-ı zerre ve kusûr ve rehâvet vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı ve ma'âzallâhû te'âlâ emri muhâfazada tekâsül olun[ma]mak ve kusûr ve rehâvet idenlerin icrâ-yı te'dîblerinde dakîka fevt olunmayacağı ve siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh firkateyn-i hümâyûnum muhâfazasıçün sâbıkı vechle ahâlîden yiğirmi beş otuz nefer adam ta'yîn ve nevbet ile gicelerde emr-i muhâfazasına ikdâm ve dikkat ve emr-i muhâfazada tekâsül ve rehâvet idenlerin te'dîbleri icrâsında dakîka fevt olunmayacağını iktizâ idenlere ifâde ve tefhîme mübâderet ve mugâyir-i tenbîhât-ı şâhâneme ser-mû vaz' ve hareket vukû'u tecvîz olunmakdan hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

131/278

Mora Vâlîsine ve zikri âtî husûsa bu def'a taraf-ı Devlet-i aliyyemden mahsûs mübâşir ta'yîn olunan () zîde kadruhûya hükim ki Vâlidem sultân kethüdâsı Yûsuf dâme uluvvuhûnun Südde-i sa'âdet-karârıma takdîm eylediği takrîrinde ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Karlılı Mukâta'ası sekenesinden Mehemed Bey dimekle ma'rûf kimesne mukaddemâ der-bâr-ı ihtilâl şîrâze-i nizâm-ı vilâyet ve perîşâniyyet-i re'âyâyâ bâdî olacak hâlât-ı nâ-marziyyeye cesâret eylediğine binâ'en bu makûle harekât-ı gayr-i lâyıktan keff-i yed ve

mübâ‘adet ve kendü umûruyla iştigâle mübâderet eylesini hâvî kendüye her ne kadar tahrîr ve tenbîh olundu ise bir vechle mukayyed ve kâr-gir olmayup inâdında ısrâr ve mâ-fi‘z-zamîr icrâ için memleket re‘âyâsını birbirine düşürüp ahâlî ve re‘âyâsını perîşâniyyet-i ahvâllerin mûcib olan nice nâ-sezâ³⁷ harekâta ictisâr ve îkâz-ı fesâda ibtirâr etmekle te‘mîn-i bilâd ve terfîh-i ibâd için merkûmun ol tarafdân mehcûriyyeti lâzime vakt u hâlden olduğu beyânıyla sen ki vezîr-i müşârünileyhsin rû‘yetinle mîr-i merkûm cezîrede Mora‘da kâ‘in ta‘mîri muktezî olan kılâ‘dan birinin ta‘mîrine me‘mûr kılınmak üzre mübâşir ma‘rifetiyle Karlîli‘nden kaldırılup tarafına îsâl için emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve ifâde etmekle sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vech-i meşrûh üzre mîr-i merkûm mübâşir ma‘rifetiyle Karlîli‘den kaldırılup ba‘z münâsip kal‘a ta‘mîri hizmetinde istihdâm olunmak fermânım olmağın imdi keyfiyyet ma‘lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh mübâşir mûmâ ileyh ile mîr-i merkûm tarafına vüsûlünde cezîre-i mezbûrede ba‘z münâsib kal‘anın ta‘mîri hizmetinde istihdâma ihtimâm ve dikkat eylesin. Ve sen ki mübâşir mûmâ ileyhsin bu tarafdân hareket ile Karlîli‘ye varup mîr-i merkûmu ol tarafdân tahrîk ve müşârünileyh tarafına îsâle bezl-i vus‘ ve miknet ve hilâfî hareketden ittikâ ve mübâ‘adet olunmak bâbında.

Fî Evâ‘il-i Rebî‘ü’l-evvel sene 1213.

131/279

Bursa Kazâsı Nâ‘ibine ve zâbitân zîde kadruhüme hükim ki

Memâlik-i mahrûsetü’l-mesâlik-i şâhânemde mütevattın ehl-i zimmet Rûm re‘âyâsını istihsâl-i esbâb-ı istirâha[t]leri emrine mugâyir-i rızâ-yı meyâmin-irtızâ-yı pâdişâhânem husûslarında bir³⁸ gûne rencîde ve ta‘addî vukû‘a gelmemesi husûsuna i‘tinâ ve dikkat cümleye lâzime-i zimmet iken Bursa Metropolitdi on seneden mütecâviz Âsitâne-i aliyemde meks ve ikâmet üzre olmak mülâbesesiyle o tarafdân mütevattın ehl-i zimmet re‘âyâ fukârâsını te’lîf ve sıyânet ve himâyet zımnında bundan akdemce ol cânibe irsâl olunup ba‘de’l-vüsûl fukârâ-yı ra‘iyyet eğerçi te’lîf ve himâyet ve sıyânetden hâlî olmayup ancak sizin ihmâl ve müsâmahanıza mebnî medîne-i mezbûre etrâfında sârik eşkıyâ makûlesinin vâzî‘ olan mezâlim ve ta‘addiyâtlarından fukârâ-yı ra‘iyyetin hâb u râhatları meslûb olduğu bi’l-ihbâr tahkîk olmağla re‘âyâ

³⁷ Metinde “bâ-sezâ” şeklinde yazılmıştır.

³⁸ Metinde “ner” şeklinde yazılmıştır.

fukarâsının refâhiyyet-i hâl veistirâhâtleri husûsuna ihtimâm ve dikkat ve o makûle yaramaz eşkıyâ makûlelerini vâz'ı olan ta'arruz ve tasallutlarının men' ü def'ine mübâderet olunmak fermânın olmağın imdi zamân-ı sa'd iktiran-ı şâhânemde vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan re'âyâ fukarâsına vesâ'ır yerlerde zulm ve ta'addî olduğuna kat'an rızâ-yı aliyyem olmadığı ve eşkıyâ-yı merkûmenin hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i emr ü rızâ vâzı' olan ta'arruz ve tasallutlarının men' ü def'leriyle her hâldeistirâhat ve refâh-ı hâlleri matlûb-ı kat'a-i cihândârânem olduğu siz ki mevlânâ ve zâbitân-ı mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh eşkıyâ-yı merkûmenin vâzı' olan ta'arruz ve tasallutlarının men' ü def'lerine vücûh-ı mezâlimden himâyet ve sıyânetlerine ihtimâm ve dikkat ve ihmâl ve tesâmuhdan ve bu vesîle ile garaz ve tama'a mebnî kazıyye-i şakâvete müdâhili olmazise ta'arruz vukû'undan ittikâ ve mübâ'adet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 1213.

İşbu emr-i âlî lede'l-vüsûl devâm-ı ömr-i devlet-i pâdişâhî ed'ıyyesine muvâzebet olduğunu nâtik Burusa Nâ'ibinin vârid olan i'lâmın mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 9 Rebî'ü'l-âhir sene 213.

131/280

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılığı pâyesiyle Kılâ'-ı Tis'a Nâzırı İsmâ'îl dâme mecduhûya hükim ki

Tersâne-i âmire mürettebâtından olan sâdin ...? mübâyâ'acısı ma'rifetiyle GörDOS havâlisinde bir aded sal mübâyâ'a ve Tersâne-i âmireme irsâl için bir kıt'a sefîneye bend ve Der-aliyyeme gülür iken sefîne-i mezkûre Ağva önüne geldikde sal-ı mezkûre sefîneden çözülüp Ağva Limânına gitdiği ihbâr olunduğu beyânıyla ma'rifetinle bulunduğU mahallde ahz ve bir gün evvel Tersâne-i âmireme îsâle mübâderet eylemen bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Tersâne-i âmirem Emîni Mîr Mustafâ dâme mecduhû bâ-takrîr ifâde etmekle sen ki nâzır-ı mûmâ ileyhsin vech-i meşrûh üzre bulunduğU mahallde ahz ve Tersâne-i âmireme îsâli senden matlûb idüğÜ ve iğmâz ve tesâmuh gûne hareket vukû'una ve rızâ-yı aliyyem olmadığı ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh sal-ı mezkûru bulunduğU mahallde ma'rifetinle ahz ve bir gün evvel Tersâne-i âmireme irsâl ve îsâle ihtimâm ve dikkat ve kusûr ve tekâsûlden ittikâ ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 213.

132/281

Hâlâ Erzurum Vâlisi Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşaya hükim ki

Tâ'ife-i ekrâd mugâyir emr ü rızâ envâ' şakâvet ve âhâlî ve fukarâya gûn-a-gûn mezâlim ve ta'addiyâta ibtidâr iden Şeyh Hasanlu ve Disimlû ve Dücik yurdu aşîret eşkiyâsının te'dîb ve gûş-mâlleri sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bi'l-istiklâl uhde-i istihâlîne ihâle ve tefvîz olunduğuna binâ'en ma'îyyetinde istihdâm olunmak üzere Canik'den bin mîrîlû piyâdeyi hâlâ Canik Muhassılı Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Genc Mustafâ dâme mecduhû veyâhûd karındaşı ve oğlu başbuğuluğuyla yerlerinden tahrîk ve ma'îyyetine irsâl eylemek üzere emr-i şerîfim ısdâr olunmuşdur. Ancak bu sene-i mübârekede livâ-i mezbûrda vebâ illeti müştâ olmaksın nâşî mukaddemâ tertîbden tahrîr olunan askerî ekserîsi vefât etmekle bundan sonra tekrâr fevt olanların yerlerine müceddeden asker tahrîr ideceklerin Canik Sancağı kazâlarından Arım Kazâsının kâdîsının bu def'a Der-aliyyeme vârid olan i'lâmında derc ve tastîr olunmuş sen ki vezîr-i müşârünileyhsin neferât-ı mezkûre tekrâr isti'câl olunması livâ-i mezbûrdan kalyoncu neferâtı dahî münâsib olduğundan ikisinin birden ihrâcî mümkün olmayacağı zâhir ve beher hâl i'tizâr³⁹ idecekleri bedîhî ve bâhir olduğuna binâ'en kazâ-i mezbûrdan zikr olunan neferâtı mutâlebe olunmamak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. Keyfiyyet ma'lûmun olduğunda mukaddem sâdır olan emre mebnî neferât-ı mezkûreyi mutâlebeden keff-i yed eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 1213.

132/282

Bir sûreti,

Canik Muhassılı kapucubaşı-i mûmâ ileyh Genc Mustafâ dâme mecduhûya ve Arım Kâdîsına hükim ki

Neferât-ı mezkûreyi mutâlebe eylememek üzere müşârünileyhe emr-i şerîf sâdır olduğu beyânıyla ilm-i hâlî müş'ir başka

³⁹ Metinde "i'tidâr" şeklinde yazılmıştır.

Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Seyyid Hasan Paşa dâmet me‘âliyhûya ve Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Bolu Voyvodası () dâme mecduhûya hükim ki Sadr-ı a‘zamım silahdârının bundan akdem ifâdesi üzre ebnâ-yı sebîlin sâlimen mürûr u ubûrlariçün Hüdavendigâr Sancağı dâhilinde Eğridere nâm mahallden derbend vaz‘ıyla ve neferâtının teveccühle tanzîm ve tertîb olunmasının isti‘lâmını hâvî Sadr-ı a‘zamım tarafından irsâl olunan mektûb sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin tarafına vâsıl olup Hüdavendigâr Sancağında vâki‘ Gümüşabad ma‘ Efteni Kazâsından on beş ve Bolu Sancağında kâ’in Düzce Kazâsından on ve Kocaili Sancağı’nda vâki‘ Hendek Kazâsı ahâlîleri Tersâne-i âmireme kerâste hizmetinde olduklarına binâ’en ber-vech-i mu‘âvenet beş nefer yarar ve güzîde sekbân neferâtının bâ-emr-i âlî tertîb ve tanzîm olunması husûsu bu def‘a tarafından der-bâr-ı atûfet-karârıma vârid olan tahrîrâtta derc ve iş‘âr olunmuş fi’l-hakîka Eğridere Derbendi mahûf ve muhâtaralı bir mahall olduğundan mürûr u ubûr iden ebnâ-yı sebîlin havf ve hatardan vikâyet ve tahsîl-i itmînân ve emniyyetlerini mûcib olacak vechle civârında vâki‘ kazâlardan emîn ve mu‘temed neferât ta‘yîn ve tertîbiyle bir hüsn-i nizâm idhâli vâcibeden olmağla sen ki paşa-yı mûmâ ileyhsin zikr olunan kazâlardan Hendek Kazâsından tertîb olunacak neferât ve sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin kezâlik Gümüşabad ve Düzce Kazâlarından müretteb neferât gâyetü’l-gâyet emîn ve mu‘temed olarak a‘yân ve vücûhları kifâyetle ol mikdâr nefer tertîb ve derbend-i mezkûre ta‘yîn ile derbendi mezkûrenin iktizâ iden ücretleri kazâları taraflarından i’tâ olunmak ba‘d-ez-în ebnâ-yı sebîlden derbend-i mezkûrda her kim kazâ-zede olur ise deyni ve zâyî‘ olan eşyâ neferât tertîb olunan sâbıkü’z-zikr kazâlardan tamâmen tazmîn itdirileceği tefhîm olunmak fermânı olmağın tenbîhen ve te’kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi bâlâda bast ve beyân olunduğu üzre kazâhâ-i merkûmeden ol mikdâr neferât tertîb ve derbend-i mezkûre ta‘yîn ile dâ’imâ ve müstemirren emr muhâfazasına ikdâm-ı tâmm olunmak matlûb-ı mülûkânem idüğü ve bu bâbda mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvet vukû’una rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki paşa ve voyvoda-i mûmâ ileyhimâsız ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh kazâhâ-i merkûmeden gâyetü’l-gâye emîn ve mu‘temed olarak a‘yân ve vücûhları kefâletle iktizâ iden ücretleri kazâları taraflarından i’tâ olunmak ve ba‘d-ez-în ebnâ-yı sebîlden derbend-i mezkûrda her kim kazâ-zede olur ise deynini ve zâyî‘ olan eşyâyı kazâlarında tamâmen tazmîn

itdirilmek şartıyla ol mikdâr neferât tertîb ve derbend-i mezkûra ta'yîn ile muhâfazasına i'tinâ ve dikkat ve hilâfî vaz' ve hareket vukû'u tecvîz olunmakdan ittikâ ve mübâ'adet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 213.

133/284

İzmir Nâ'ibine ve voyvodasına hükim ki

Sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin bu def'a tarafından der-bâr-ı atûfet-karârıma vârid olan tahrîrâtında bu esnâda İskenderiye'den sefîne vürûd etmediğinden Mısır esnâfı fırsat ittihâzıyla kahvenin beher yüz vakiyyesini üç yüz altmış ve üç yüz yetmiş guruşa almışlar iken altıyüz guruşa ve pirincin beher kilesini dörder guruşâ çıkardıklarından başka gün be gün terakkî koymakda idükleri hasebiyle fukarâya mûcib-i gadr olduğundan kahvenin beher vakiyyesi beşer ve pirincin beher kilesi üçer buçuk guruşa fûrûht olunmak üzere eğerçi esnâf-ı mezbûreye cânib-i şer' den tenbîh olunmuş ise dahî bi'l-cümle kahve ve pirinçlerini Frenk mahallesine nakl ile bizim kahve ve pirincimiz yokdur deyü cevâb virüp tenbîh-i mezkûru ısgâ etmedikleri beyânıyla İzmir'de dahî kahve ve pirincin İstanbul narhı üzere fûrûht olunması bâbında emr-i şerîfim sudûru derc ve tastîr olunmuş olmağla vech-i meşrûh üzere İzmir'de kahve ve pirinc İstanbul narhı üzere fûrûht olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi bâlâda bast u beyân olunduğu üzere kahve ve pirincin medîne-i İzmir'de İstanbul narhı üzere fûrûht itdirilmesi emrine ikdâm olunmak matlûb idüğü ve İstanbul narhından ziyâdeye bey' ve fûrûht itdirilmesine irâ'et-i ruhsat olunduğuna rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki mevlânâ ve vovoda-i mûmâ ileyhimâsız ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh medîne-i mezbûrede kahve ve pirinci Der-aliyyem narhı üzere bey' ve fûrûht eylemelerini ve ziyâdeye virmemelerini iktizâ idenlere gereği gibi tenbîh ve te'kîde ihtimâm ve dikkat ve siz dahî ale'd-devâm i'tinâ ve nezâret ve ziyâdeye bey' ve fûrûht eylemelerine irâ'et-i ruhsat misillü vaz ve hareket vukû'unu tecvîzden ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 213.

133/285

Alâ'îye Kādîsıyla sâ'ir ol havâlî sevâhilinin tâbi' oldukları kazâların kudât ve nüvvâbına ve a'yân ve zâbitân ve iskele ümenâsı ve iş erlerine hükim ki

Sevâhil-i merkūmeden İskenderiye ve Dimyat taraflarına mugâyir-i emr ü rızâ hatab ve kerâste nakline cesâret olduğu bi'l-ihbâr tahkîk-kerde-i şâhânem olmakdan nâşî siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz fimâ ba'd sevâhil-i merkūmeden İskenderiye ve Dimyat taraflarına hafıyy ve celî bir dâne hatab ve kerâste nakli olmaması husûsuna mezîd i'tinâ ve dikkat ve o makûle mugâyir-i emr ü rızâ hatab ve kerâste nakline mütecâsir olanların men' ü def'lerine ihtimâm ve gayret etmeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden ve tahzîren ve tehdîden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi İskenderiye ve Dimyat taraflarına bir kıt'a hatab ve kerâste nakline rızâ-yı aliyyem olmadığı ve nakle cesâret ider ise men' ü def' ve tahzîr ve tehdîdleri matlûb-ı kat'î-i dâverânem idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh fimâ ba'd sevâhil-i merkūmeden İskenderiye ve Dimyat taraflarına mugâyir-i emr ü rızâ ve menâfî-i tenbîhât-ı şâhânem hafıyy ve celî bir dane hatab ve kerâste nakl olmamasının esbâbının istihsâline ve mütecâsir olanların men' ü def'lerine dâ'imen ve müstemirren i'tinâ ve dikkat ve o makûlelere irâ'et-i ruhsatdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel sene 213.

134/286

Sâlyâne çavuşlarından olup emvâl-i mevâcib tahsiline me'mûriyyetle Haleb cânibinde olan el-Hâc Ahmed Çavuş zîde mecduhûya hükim ki

Sen ki mûmâ ileyhsin sen yarar ve kâr-güzâr ve sadâkat-kâr ve ocağ-ı âmiremin emekdârlarından olup zabt u rabt ve hidemât-ı lâzımenin uhdesinden gelmeğe kaviyyü'l-iktidâr olduğun ecilden işbu emr-i şerîfim tarafına vâsıl olduğu günden zabt eylemen şartıyla küçük çavuşluk pâyesiyle Halebü's-şehpâ yeniçeri zâbitliği ve serdârlığı sana ihâle ve tefvîz olunmağla öteden berü olıgeldiği vechle zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerât ile te'mîn-i bilâd ve irâhe-i hâl-i ibâda bezl-i vus' ve makderet eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh işbu emr-i şerîfimin vürûdu gününden belde-i merkūme serdârlığını zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerât ve te'mîn-i bilâd ve irâhe-i ibâda dâmen der-miyân gayret eylesin. Ve belde-i

merkūmede mevcūd turnacıyânı ve hasekiyânı ve çavuşân ve çorbacıyân ve ağavât ve alemderânı ve ihtiyârânı ve bi'l-cümle neferât seni üzerlerine zâbit bilüp sözünden taşra ve rey ve tedbîrinden hâric vaz' ve hareketde bulunmayup dâ'imâ itâ'at ve inkıyâd üzre olalar ve sen dahî bi'l-cümle umûrunu ahkâm-ı şer'-i şerîfe kânûn-ı kadîme tatbîk etmekden ser-mû inhîrâf etmeyüp dâ'imâ sükkân-ı memleketin emn ve râhatları esbâbını istihsâle mezîd sa'y ve ikdâm eylesesüz deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Eyûb Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

Bâ-fermân-ı âlî battâlâda hıfz olundu.

134/287

Ser-turnayî Hâfız Osmân zîde mecduhûya hükim ki

Sen ki mûmâ ileyhsin sen akrânın beyninde yarar ve kâr-güzâr ve zabt u rabt-ı neferâta muktedir olduğun ecilden işbu Cemâziyye'l-evveli guresinden zabt eylemek üzre bin iki yüz on dört senesine mahrûse-i Edirne zâbitliği sana ihâle ve tefvîz olmağla öteden berü ola geldiği vechle zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerât ve te'mîn-i bilâd ve irâhe-i hâl ve ibâda bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi mahrûse-i mezkûru gereği gibi hıfz u hırâset ve zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerât ve te'mîn bilâd ve [i]râhe-i hâl ve ibâda bezl-i kudret ve sarf ve sa'y ve liyâkat eylesin ve mahrûse-i merkūmede mevcūd turnacı ve haseki ve çavuşân ve keşîd-gân? ve ağavât ve alemderân ve neferât cümlesi seni üzerlerine zâbit bilüp sözünden taşra ve reyinden hâric vaz' ve hareketde bulunmayup dâ'imâ itâ'at ve inkıyâd üzre olalar ve sen dahî cümle umûrunu ahkâm-ı şer'-i şerîfe ve kânûn-ı münîfe tatbîk eylemekde ser-mû inhîrâf etmeyüp beher hâl sükkân-ı memleketin emn ü [i]râhesini mûcib hidemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe bezl-i vus' ve kudret eylesin deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası Eyûb Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 13.

Bâ-fermân-ı âlî battâlâda hıfz olunmuştur.

Midillü ve Molova ve Kaloniye Kādîlarına hükim ki

Âsitâne-i aliyyem ve havâlîsinde vâki‘ ebniyelerde istihdâm olunan neccâr kalfası iki yüz on akçe ve kâr-hâneciye yüz seksan akçe üstâd-ı selebci ve neccâr yüz elli akçe vasat neccâr yüz yigirmi şâkir[d] neccâr altmış akçe ser-nakkâşân yüz seksan akçe kalem-kârî nakkâş yüz elli akçe sâde nakkâş yüz yigirmi akçe şâkir[d] nakkâş altmış akçe ve üstâd camcı yüz yigirmi akçe ve şâkirdi altmış akçe ve üstâd hubulcu yüz yigirmi akçe ve şâkirdi altmış ve er genci? doksan akçe kalem-kârî sıvacı yüz elli akçe sâd-kâr sıvacı yüzyigimi akçe taşçı kâr-hâneçisi yüz elli akçe üstad taşçı yüz yigirmi akçe ve mastar taşçı yüz beş akçe şâkirdi altmış kurşuncu ustaları yüz yigirmi akçe bıçakçı yüz beş akçe oymacı yüz yigirmi akçe şâkirdi altmış akçe doğramacı ve nakkâşçı? ve sandıkçı yüz elli akçe koğacı yüz yigirmi akçe divarcı kalfası yüz elli akçe ve üstâd divârcı yüz yigirmi akçe ve mastar divârcı yüz beş akçe tekneçiyân kırk beş akçe lağımçıbaşı yüz yigirmi akçe lağımçı ustaları yüz beş akçe kaldırımcı yüz akçe beher zirâ‘î beşer hammâl başı doksan akçe hammâl yetmiş beş akçe ırgad başı doksan akçe ırgadân altmış akçe sâde tuğla dökünce kilesi altı akçe dolusu? dökünce üç akçe kettân kamesi? kıyyesine iki akçe fî-i vaz‘ olunmağla fiyât mîrî ebniyyesine başka yalnız şehir binâlarına mahsûs olup mîrî binâsında on akçede bir akçe noksânıyla işlemek ve fiyât-ı mevzû‘adan ziyâde ücret talep ve ahz ider ise katl ve i‘dâm olunmak ve binâ sâhibi dahî mu‘âheze olunup kalfa ve kâr-hâneçisini ibreten li‘l-gayr küreğе vaz‘ olunmak mazmûnunda şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşıdi. Bu def‘a Midillü Nâzırı İsmâ‘îl zîde mecduhûnun der-bâr-ı şevket-karârıma vârid olan tahrîrâtında kazâhâ-i merkûmede istihdâm olunan dülger ve bâtîrcı? ve sıvacı vesâ‘ir amele esnâfı külliyyen terk eylediklerinde yevmiyyelerini gün be gün terakkî koyarak altmış ve yetmiş ve iki guruşa yüz gündelik? mutâlebe ile ebniyye sâhibine gadr-i küllî olduğu beyânıyla Der-aliyyemde vaz‘ olunan fiyât ile istihdâm olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûru derc ve tastîr olunmuş olmağla vech-i meşrûh üzre amel ve harekete ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz keyfiyyet ma‘lûmunuz oldukda işbu emr-i şerîfimi sicill-i mahfûza kayd u sebt birle mazmûn-ı münîfî üzre dâ‘imâ ve müstemirren amel ve harekete ber-vech-i meşrûh bâ-hatt-ı hümâyûn Der-aliyyeme vaz‘ olunan fiyât-ı

merkûme ile amel[e]-i merkûme istihdâm olunmak ve fiyât-ı mevzû‘adan ziyâde bir akçe ahz ve mutâlebe ve i‘ta olunmaması husûsu iktizâ idenlere ifhâma mübâderet ve hilâfî hâlet vukû‘u tecvîz olunmakdan ittikâ ve mübâ‘adet olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî‘ü’l-evvel sene 213.

135/289

Sâliyâneci çavuşlarından olup medîne-i Haleb`de emvâl-i mevâcib tahsîline me‘mûriyyetle ikâmet üzre olan el-Hâc Ahmed Çavuş zîde mecduhûya hükim ki Sen ki mûmâ ileyhsin ocağın yarar ve kâr-güzâr ve sadâkat-kâr emekdârlarından olup zabt u rabt-ı neferâta kaviyyü’l-iktidâr olduğun ecilden vürûd-ı emr-i âlî gününden zabt eylemek şartıyla ocakda küçük⁴⁰ çavuşluk pâyesiyle Halebü’ş-şehpâ zâbitliği ve serdârlığı uhdene ihâle ve tefvîz olunmağla öteden berü olıgeldiği vechle zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te’dîb-i haşerât ve te’mîn-i bilâd ve irâhe-i ibâda bezl-i makdûr ve sa‘y-ı mevfur eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. Keyfiyyet ma‘lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh emr-i şerîfim vüsûlü gününden belde-i merkûm serdârlığını zabt ve evâmir-i aliyyemle uhdene muhavvel umûr-ı mühimmenin te’diye ve rû’yetine ikdâm ve ihtimâm eylesin ve belde-i merkûmeden mukîm ve misâfir yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve gılmân-ı acemî ve kol oğulları ve bi’l-cümlesi seni üzerlerine serdâr ve zâbit bilüp sözünden taşra ve re’yinden hâric vaz‘ ve hareketde bulunmayup dâ’imâ itâ‘at ve infâz üzre olup sen dahî cümle umûrunu ahkâm şer‘-i şerîfe ve kânûn-ı kadîm ve emr münîfe tatbîk idüp sükkân-ı memleketin emn ü râhatlarına bâ‘is hidemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe sa‘y⁴¹ ve dikkat ve sahîh dirliğe mutasarrıf yeniçeri tâ’ifesinin bilâ-vârisen ma‘rûfen fevt olanlarının metrûkât ve mülhakâtlarını ma‘rifet-i şerle zabt ve sûk-ı sultânide fûrûht ve hâsıl olan nûkûdunu mûmzâ ve müfredât defteriyle cânib-i [s.126] ocağa ve taraf-ı beytü’l-mâl-ı müslîmîne göndermeğe mübâderet eylesiz deyü bi’l-fi‘l Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Eyûp Ağa dâme uluvvuhu tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî‘ü’l-evvel sene 213.

⁴⁰ Metinde “şartıyla ocakda küçük” iki defa yanyana yazılmıştır.

⁴¹ Metinde yanyana iki defa yazılmıştır.

136/290

İzmir Kazâsı Nâ'ibine hükim ki

Sen ki mahrûse-i mezbûre Nâ'ibi Mevlânâ Gülzamânî? zâde Mehemed Sâdık zîde ilmuhsun bu def'a der-bâr-ı şevket-karârıma vârid olan i'lâmında ve Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Kara Osmân zâde el-Hâc Hüseyin dâme mecduhûnun tahrîrâtı mefhûmunda medîne-i İzmir'de ma'lûmü'l-esâmî zimmîlerin sonradan ihdâs eyledikleri mecmû' yigirmi dokuz aded konak ve meyhânelere esâfil-i nâsdan muharremâtı mürtekib haşerât makûleleri tecemmu' ve fitne ikâ'a cesâret eyledikleri ve bu vechle ehl-i ırz makûlelerinin emn ü râhatları meslûb olduğu beyânıyla o makûle meyhâne ve konakların sedd ü bendi husûsuna müsâ'ade-i aliyyem erzânî kılınmış bi'l-cümle ahâlî huzûr-ı şer' de niyâz ve istid'â eyledikleri iş'âr olunmağla vech-i meşrûh üzre o makûle menba'-ı fesâd olan meyhânelerin seddi husûsuna müsâra'at olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin medîne-i mezkûrede kâ'in mugâyir-i rızâ-yı Allâh olan bi'l-cümle müskirhâne ve konakların sedd ü bendi husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk eylediği ma'lûmun oldukda mazmûn-ı emr ve tenbîhât-ı şâhânemi meyhâne ve konak ashâbı olanlara ifâde ve tebyîn birle gereği gibi tenbîh ve te'kîd vaz' ve tahrîr iderek sedd ü bendiyle istihsâl-i esbâb-ı emniyyet veistirâhat-ı ahâlî ve fukarâ-yı ra'ıyyet husûsuna dikkat ve hilâf-ı emr ü tenbîh ve mugâyir-i rızâ hareket vukû'undan ve hafıyy ve celî bir vechle bey' ü şirâ olunmasına kimesne tarafından irâ'et-i ruhsatdan ve iğmâz ve müsâmahadan be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

Mu'ahhar emr-i âlî yazıldı.

Fî Evâ'il-i Ramazân sene 54.

Fî battâlî?

Fî Evâ'il-i [] sene 55.

136/291

Edirne Kādîsına ve Selanik Na'ibiyle Der-aliyyemden Edirne ve Selanik ve Uzuncaâbâd Hâsköyü havâlîlerine varup gelince yol üzerinde vâki' kudât ve nüvvâba ve zâbitâna hükim ki

Re'âyâ-yı Devlet-i aliyyemden Tütüncü oğlu Ni'metullâh nâm zimmînin Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde bu Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr

re'âyâsından ve yedinde dahî cizye kağıdı mevcûd iken taht-ı hükûmet ve kazânızda mürûr u ubûr eylediği mahallerde sen mukaddemâ Fransız tercümanı hizmet-kârı idin deyü müdâhele ve ta'addî ve mürûr u ubûruna mûmâna'at olunduğun inhâ ve yedinde olan cizye kağıdına mugâyir ol vechle müdâhale ve ta'addî ve mürûr u ubûruna mûmâna'at olunmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve zâbitân-ı mûmâ ileyhimsiz mâdem ki mesfûr Devlet-i aliyyemin cizye-güzârı re'âyâsından olup yedinde cizye kağıdı mevcûd ola ber-vech-i muharrer mahâll-i merkûmeye varup gelince esnâ-yı râhda ol vechle müdâhale ve ta'addî ve mürûruna mûmâna'at itdirilmemek bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

136/292

Sâbıkâ ocakda kul kethüdâsı olup Filibe Yeniçeri zâbiti olan Ebûbekir dâme mecduhûya hükim ki

Sen ki mûmâ ileyhysin sen ocağın yarar ve kâr-güzâr ve sadâkat-kâr ve zabt u rabt-ı neferâta kaviyyü'l-iktidâr ve ocağ-ı âmiremde ihrâz-ı rütbe etmiş zâbitânından olup vücûhla sezâ-vâr-ı inâyet olduğun ecilden bu def'a otuz altı cemâ'atin ortası hidmetinde olmak üzre selefin Ser-turnâyî Seyyid Azîz zîde mecduhûnun ref'inden olarak vürûdun târîhinden zabt eylemek üzre bin iki yüz dört senesi Selanik Kal'ası yeniçeri zâbitliği uhdene ihâle ve tefvîz olunmağla Filibe'den serî'an hareket ve muhâfza-i merkûme varup kal'a-i pâdişâhânemi gereği gibi hıfz u hırâset ve zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerât ve te'mîn-i ser-hadd ve bilâd ve irâhe-i hâl ve ibâda bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şûmâr eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh ve vüsûl-i emr-i şerîfimde serî'an hareket ve icâleten Selanik'e varup zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerât ve muhâfaza-i ser-hadd ve te'mîn-i bilâd ve âsâyış-i hâl ve ibâda bezl-i vus' miknet eylesin ve muhâfaza-i merkûme vücûd ve turnacı ve haseki ve çorbacı ve çavuşân keşîd-gân ve alemdârân ve ihtiyârân ve odalu ve yamakân yoldaşlar cümlesi seni üzerlerine zâbit bilüp sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve hareketde bulunmayup dâ'imâ itâ'at ve inkıyâd üzre olalar ve sen dahî cümle umûrunu şer'-i şerîfe ve kânûn-ı kadîme tatbîk eylemekde ser-mû inhirâf etmeyüp beher hâl ser-hadd-i nişânın emn ü râhatlarını mûcib hidemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe mezîd

sa'y ve ikdâm eylesin deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Eyûp Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

137/293

Haleb Vâlisine hüküm ki

Bir müddetden berü Haleb'de mevcûd olan seyelân ile ocaklu tâ'ifesi beynlerinde tekevvün ve tahaddüs iden ihtilâl ve ihtilâf sebebiyle sükkân-ı memleket ve fukarâ-yı ra'yyet mübtelâ-yı envâ' mezâlim ve hasâr olunduklarına binâ'en fazâhat-ı mezkûreye mütecâsir olanlar ve firkateyn beynlerine ilkâ⁴²-yı fitne ve fesâd idenler her kimler ise alâ-eyyi-hâl zâhire ihrâc ve ibâdullâhın nehb ü gâret olunan emvâl ve eşyâlarını gâsıblarından tahsîl ve ashâbına redd ve katl mâddesine ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar üzerlerine sâbit olanlar zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve mahâkim habs ve ism ve şöhretleriyle ve mâddenin mübtedâ ve menşe'î beyânıyla keyfiyyeti alâ-vechi'l-vechiyye Der-aliyyeye tahrîr ve inhâ ve ba'dehû ne vechle emr-i şerîfim sâdır olur ise mûcibiyle amel ve harekete sa'y-ı evânî ve fîmâ ba'd bu makûle hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ hareket vukû'a gelmeyecek vechle gereği gibi taht-ı nizâm ve râbıta idhâle ihtimâm ve dikkat olunmak için sana ve bâ-işâret-i şeyhü'l-islâmî ta'yîn olunan mevâlîye ve mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından bostancıbaşı-i esbak Ahmed dâme mecduhûya ve ma'yyetine terfîk olunan ocağ-ı âmirem ve nakîbü'l-eşrâf çavuşlarına hitâben mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim ısdâr ve tesyâr kılınmışıdı. Sen ki vezîr-i müşârünileyhsin bu def'a tarafından der-bâr-ı atûfet-kârârıma vârid olan tahrîrât ve i'lâm ve irâde-i sâ'ire ile kazâ-i mezbûrede vukû' bulan ihtilâlin men' ü def'i ve te'mîn-i âhâlî ve fukarâ-yı ra'yyet zımnında mükemmel ve mu'tedil dâ'irenle vürûd idüp bundan sonra hilâf-ı rızâ hareket etmemeleriçün tarafından cümleye rey buyrulmaları virerek tedâbîr-i hakîmâne ile tarafını te'lîf etmişiken sâdâtlık dâ'iyyesinde olan fırka bir müstebden? hukûk iddi'âsıyla sana arz-ı hâl takdîm olundukda vâcibü'l-ihkâk huzur-ı şer'e ihzâr olunmak üzre mübâşir ta'yîniyle merkûm ihzâren gelür iken esnâ-yı râhda birkaç hazele ve er[â]zil tâ'ifesi kahve hâneleri önünde merkûmu mübâşirin yedinden ahze tasaddî eyledikleri lede'l-

⁴² Metinde "inkâ" şeklinde yazılmıştır.

ihbâr ma'rifet-i şer' ve zâbiti ma'rifetiyle ahz ve habs olunmak içün tekrâr adam irsâl olundukda hazele-i merkûma yine merkûmu virmekde mûmâna'at eylediklerine binâ'en derhâl merkûmlardan bir ikisi ahz ve kal'aya vaz' ve bâ-i'lâm-ı şer'î birisinin dahî cezâsı tertîb olunup ancak bu bahâne ile fırka-i mezkûrenin merkûz-ı zamîrleri olan hıyânetleri muktezâsınca giceden tecemmu' idüp ale's-subh külliyyetlü tagallübât ile makarr-ı vülât olan sarayı ihâta ve cevânibinden tüfenk-endâhtıyla dört adamını cerhen itlâf eylediklerinden te'dîbleri lâzım gelmekle Haleb Kādîsı ve mübâşir-i mûmâ ileyhi yanına götürüp istişâre birle tedâbîr vârid icrâsıyla bir taraftan sen bir cânibinden kethüdân nehhâcı iderek avn-ı ilâhî ile cem'iyet-i mekrûheleri tefrîk ve ele geçüp mûkız-ı fitne olanların birkaçı icrâ-yı mücâzât olundukdan sonra düyûn-ı belde de dellâllarının itdirilerek te'mîn kılup ahâlîye dikkat ve bir kimesneye îsâl-i hasâr gelmeksizin tensîk-ı şîrâze-i nizâm-ı memlekete mübâderet ve fırka-i mezkûrenin te'essüre-i şakâvetleri itfâ ve nizâm-ı memlekete i'tinâ olunduktan sonra eşrâf ve a'yân-ı belde huzûruna ihzâr ve bir müdetden berü bu gûne zuhûr iden fitne ve fesâdın def'ine sizlerin tarafınızdan iğmâz olunmasına bu makûle harekete ısrâr idemezler idi diyerek mu'âheze olunduklarında fîmâ ba'd bu gûne fitne ve fesâda dâ'ir bir şey zuhûr ider ise taraflarından ser-mû kusûr tecvîz olunur ise Darbhâne-i amîreme beş yüz kise akçe virmek üze bi'l-cümle vücûh-ı memlekete ta'ahhüd itdirilüp bu vechle râbîta virildiği ve ta'ahhüd-i mezkûru mübîn taraf-ı şer'den alınan hüccet ve i'lâm bu def'a Der-aliyyeye takdîm olunduğu ber-vech-i bilâ-tensîk şîrâze-i râbîta-i memlekete senin zuhûra gelen himmet ve ikdâmın sebebiyle medîne-i Haleb tûr?-ı ...? ircâ' ve harekât-ı nâ-marziyye olunup bi'l-cümle ahâlîsinin emrine mütâba'at ve du'âyı ömr-i devletim ed'iyye ve muvâzebet üze oldukları derc ve iş'âr olunmuş mazmûn-ı i'lâm ve virilen emrin kaydı bâlâsına şerh virilüp nizâm-ı mezkûrun istikrârıyla fîmâ ba'd mugâyir-i ta'ahhüd ve hilâf-ı rızâ harekete mütecâsir olanların te'dîbleri icrâsına mübâderet eylemen fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi vârid olan tahrîrât mezâmîni emr-i merkûmun kaydı bâlâsına şerh virilmiş ve ted[bî]r için baş muhâsebeye ilm ve haberi i'tâ olunmuş idüğü ve nizâm-ı mezkûrun devâm-ı istikrârıyla fîmâ ba'd mugâyir-i ta'ahhüd ve hilâf-ı rızâ harekete mütecâsir olanların te'dîbleri icrâsı uhdene ihâle olunduğu ve bu bâbda ser-mû hilâfî hareket vukû'una rızâ-yı aliyem olmadığı sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'lûmun oludkda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete

ihitimâm ve dikkat ve hilâfî hâlet ve hareket vukû'unu tecvîzden ittikâ ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

Bâ'is üzre olan kesân firâr idüp fîmâ ba'd eşhâs-ı mezbûru derûn-ı beldeye idhâl olunur ise tarafeynin birinin hilâf-ı rızâ hareket zuhûr ider ise Darbhâneye iki yüz elli bin guruş nezre kat' olunduğunu nâtık vârid olan tahrîrât ve i'lâma bâ-tahrîrât-ı alî şerh ve nezd-i hüccet baş muhâsebeyeye kayd olunmak beyân üzre sâdır olan fermân-ı âlî mücebince hüccet-i mezkûr ile ma'an ilm ü haberi virilüp i'lâm-ı hâl yazıldı.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 213.

Beyâz üzerine sâdır iden emr-i âlî mücebince baş muhâsebeyeye ilm ü haberi virilmiştir.

138/294

İnebahtı ve Karlili Kādîlarına hükim ki

Hâlâ İnebahtı muhafızı düstûr-ı Vezîrim Ahmed Paşa iclâluhû tarafından bu def'a derbâr-ı atûfet-kârârıma vârid olan tahrîrât ve mefhûmûnda İnebahtı ile Karlili Sancağı hem-hudûd olup İnebahtı Kazâsının hıfz u hırâsetine me'mûr olan pandurları derbendât başbuğu tarafından mansûb ve Karlili Kazâlarının muhâfazasına me'mûr olan pandurları livâ-i mezbûrun mütesellimi ve vücûh-ı ahâlî-i ma'r[u]z[a]tlarıyla ta'yîn ve mergûb olduğuna binâ'en tarafeyn bölükbaşılardan o cihetle beynlerinde herdem münâfese der-kâr olduğundan kazâeyn-i mezbûreyn ahâlîlerinin emn ve âsâyışleri meslûb olmakdan nâşî fîmâ ba'd İnebahtı Sancağına mutasarrıf olup vüzerâ-yı azâm ve mîr-i mîrân-ı kirâmdan zâbitlerinden virilmek şartıyla İnebahtı'nın harc-ı kadîmî olan yetmiş beş harca yetmiş beş harc zamm birle yüz elli harc iblâğ olunduktan sonra zikr olunan yüz elli harcı ellisi mârû'z-zikr Karlili pandurları bölükbaşılarının kadîmden cânib-i vilâyetden virile gelen harcları üzerine zamm ve kûsûr kalan yüz harcı dahî İnebahtı pandurları bölükbaşılardan i'tâ olduğu sûrette kazâeyn-i mezbûreyn bölükbaşılarının münâfese ve mücâdeleleri hüsn-i mu'âmele-i bi'l-mücâmeleye mütebeddil olup bundan böyle yek-dil ve yek-cihet olarak bâ'is-i âsâyış emn ü istirahat-ı fukarâ-yı ra'ıyyet olacağından bahisle husûs-ı mezbûrun ber-vech-i muharrer tanzîmine müsâ'ade-i alıyyem erzânî kılınması tahrîr ve iltimâs ve müşârünileyhin iltimâsı üzre zâmm olunacak yetmiş beş harc memleket cânibinden olmayarak şimdi ki hâlde müşârünileyh tarafından ve ba'dehû İnebahtı Sancağına mutasarrıf olan vüzerâ-yı azâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm câniblerinden i'tâ olunmak

bâbında tahsîl hâvî emr-i şerîfim sudûrunu Rumili cânibinden mütevârid zehâyir nâzırı vekîli hâcegân-ı Dîvân-ı hümayûnumdan Yûsuf Âgah zîde mecduhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh ve şürût-ı mezkûre müşârünileyhin inhâsı üzre amel olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi bâlâda bast ve beyân olduğu vechile müşârünileyhin inhâsı üzre zâmm olacak yetmiş beş harc memleket cânibinden olmamak ve şimdiki hâlde müşârünileyh tarafından ve ba'dehû ahlâfî câniblerinden i'tâ olunmak şartıyla ol mikdâr harcın zâmm ve i'tâsına ruhsât-ı seniyyem erzânî kılındığı ve mugâyir-i emr ü rızâ ve menâfî-i tenbîhât-ı şâhânem ahâlî tarafından mutâlebe ile iz'âc-ı fukarâyı mûcib hareket vukû'una rızâ-yı alıyyem olmadığı siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda işbu emr-i şerîfim sicillât-ı muhâkeme ba'del-kayd mazmûn-ı münîfî üzre amel ve harekete ihtimâm ve dikkat ve hilâfî hâlet vukû'u tecvîz olunmakdan be-gâyet ittikâ ve mübâ'et olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 1213.

138/295

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olup me'mûriyyetle el-yevm Ağrıboz cânibinde olan el-Hâc Mehmed Bey dâme mecduhûya ve kapucubaşı-i mûmâ ileyhi Der-alıyyeme îsâle me'mûr ve ta'yîn () zîde kadruhûya hükim ki

Sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin Ağrıboz cânibinden me'mûriyyet ve ikâmetine dâ'ir bir hâlet kalmadığına binâ'en Der-alıyyeme avdet eylemeni hâvî sadr-ı a'zamım tarafından sana bi'd-def'ât tahrîr olunmuşiken el-ân ol tarafda ikâmet üzre olduğun bi'l-ihbâr tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olup mübâşir-i mûmâ ileyh ma'rifetiyle Der-alıyyeye avdet eylemen husûsuna irâde-i kat'î-i dâverânem ta'alluk eylediğine binâ'en vüsûl-i emr-i şerîfimde bir dakîka tevakkuf ve te'ehhür etmeyüp derhâl hareket ve serî'ân ve âcilen mübâşir-i mûmâ ileyh ma'ıyyetiyle Der-alıyyeme vüsûl ve emsâlin kapucubaşılar gibi te'diye-i hidemât-ı lâzımeni kıyâm ve mündell eylemen bâbında sâdır olan emr-i şerîfime sür'at ve imtisâl ile şimdiye kadar Der-alıyyeme vürûd eylemen lâzımeden iken bu âna kadar Der-alıyyeme vâsıl olmaman icrâ-yı te'dîbini îcâb ider hâlâtdan olup ancak vüsûl-i emr-i şerîfimde icâleten hareket ve müsâra'aten Der-alıyyeme vüsûle mübâderet eylemen şartıyla bu def'âlık iğmâz olunmağla i'lâmen ve ifhâmen ve te'kîden ve isticâ'len hâsseten işbu emr-i şerîfim dahî ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi vüsûl-i emr-i şerîfimde dakîka-i vâhide tevakkuf ve ârâm

olunmayarak hareket ve serî'an Der-aliyyeme vüsûle mübâderet eylemen mâtlûb-ı kat'î-i dâverânem idüğü ve bundan sonra dahî Der-aliyyeme azîmetde tereddüd ve tevakkuf gûne harekete bir vechle rızâ-yı aliyyem olmadığı sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde bir ân ve bir dakîka tevakkuf ve tereddüd etmeyerek hareket ve mübâşir mûmâ ileyh ile bi'r-refâkat serî'an ve âcilen Der-aliyyeme vüsûl ve lühûka mübâderet ve emsâlin kapucubaşılarını te'diye ve hidemât-ı lâzımene kıyâm ile telâfi-i mâfâta ikdâm ve dikkat ve îrâd-ı gadr u illet ve imrâr-ı vakti mûcib hareketden be-gâyet tevakkî ve mücânebet eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ ileyhsin sen dahî kapucubaşı-i mûmâ ileyhi bulunduğu mahallden kaldırıp Der-aliyyeme îsâl emrine ve infâz-ı hükm-i münîfime bezl-i küllî miknet ve bir gün evvel tekmîl-i emr-i mübâşeretine dâmen der-miyân gayret ve hilâfından mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

139/296

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Doğancıklı Süleymân dâme mecduhûya hükim ki

Sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin bu esnâda a'yânlık iddi'âsıyla Abbas oğlu ile Gümilcine Kazâsına varup maktûl Mestan oğlu Haseki İbrâhîm ile muhârebe ve mukâteleye ictisâr ve kazâ-i mezbûr ihrâk-ı bi'n-nâr olduğu vechle fukarâ ve zu'efâ pâ-zede-i huyûl-i hasâr ve vücûhla havf ve haşyete dû-çâr oldukları bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şehir-yârânem olup bu makûle ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'îyyetin istilâb-ı emniyyet ve âsâyışlerini mûcib olur hâlât vukû'una vechen minel'l-vücûh rızâ-yı şâhânem olmayup beher hâl def'-i şûriş ve ihtilâl ile tahsîl-i emniyyet-i fukarâya ikdâm matlûb-ı dâverânem idüğü zâhir ve bedî-dâr ve sen hademe-i Devlet-i aliyyemden olup tarafından bu makûle hâlât vukû'u senden me'mûl olan rızâ-cûyî ve istikâmete külliyyen menâfî olduğu âşikâr olmakdan nâşî gerek senin ve gerek haseki-i merkûmun kazâ-i mezbûrun a'yânlığına karışmanıza ve kazâ-i mezbûrda ikâmet eylemenize bir vechle rızâ-yı aliyyem olmamağla kazâ-i mezbûre cümlelerin mansûb ve muhtâr olan kimesne a'yânlık şûrûtuna tatbîk olunarak a'yân nasbıyla umûr-ı fukarâ rû'yet olunması husûsuna ve merkûm İbrâhîm hâssa hasekilerimden olduğuna binâ'en gelüp hizmetinde kıyâm eylemesiçün Der-aliyyeme irsâline ve sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin seni dahî ol cânibinden tahrîk ve Sultanyeri'ne îsâle ve merkûm Abbâs oğlunu

dahî tesyâra bu def'a Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından () dâme mecduhû diğer emr-i şerîfimle mahsûs me'mûr ve ta'yîn kılınmağla vüsûl-i emr-i şerîfimde derhâl Gümilcine'den hareket ve Sultanyeri'ne gelüp ikâmete mübâderet ve hilâf-ı emr ü rızâ vaz' ve hareketden be-gâyet ittikâ ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden mahsûsen işbu emr-i âlî-şânım ısdâr ve () ile ırsâl olunmuştur. İmdi keyfiyet ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer vüsûl-i emr-i şerîfimde derhâl hareket ve Sultanyeri'ne gelüp ikâmet ve mugâyir-i tenbîhât-ı şâhânem ba'd-ez-în hâlet ve hareket vukûyla mazhar-ı mu'aheze ve azâb olmakdan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 213.

139/297

Bir sûreti,

Zikri âtî husûsa mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı âlî kapucubaşlarından () dâme mecduhûya ve Gümilcine asl olan emr-i şerîfim hikâye olunarak bu taraftan hareket ve Gümilcine'ye varup kapucubaşı-i mûmâ ileyhi Sultanyeri'ne îsâl ve Hasekî-i merkûm İbrâhîmi ocağında hidmetinde kıyâm eylemen için alâ-eyyi-hâlin Der-aliyyeme ve mezkûr Abbâs oğlunu dahî yerine ırsâl ile te'mîn-i memleket ve irâhe-i ahâlî ve ra'iyet husûsuna ihtimâm ve dikkat ve irâde-i şâhânemi etrâfiyla gûş-ı hûşlarına ifâde ve telkîne mübâderet ve keyfiyyeti Der-aliyyeme lede't-tahrîr ba'dehû ne vechle emr-i şerîf sâdır olur ise öylece amel ve hareket ve te'lîf ve istihsâlde ahâlî ve fukarâyâ müsâra'at ve dikkat eylemesiçün iktizâsına göre

139/298

Hâssa silâhşörlerimden hâlâ Ayıntab Voyvodası Alî Kadrî Ağa zâde Hasan zîde mecduhûya hükim ki

Rakka Eyâleti dâhilinde olan Birecik Kazâsı nehr-i Murâd kenârında sa'b bir mahallde vâki'olup kal'ası dahî metîn olduğundan başka Rak ve İskan? Aşîretleri nehr-i mezkûrun karşı tarafında ve Nizip ve Suruç Aşîretleri dahî karîb mahallde olup Rakka Eyâletinden matlûb-ı mâl-ı mîrînin ekserî aşâyîr-i mezbûre zimmetlerinde olduğu ve nefsi Birecik İskele olup Haleb vesâ'ir taraflarından vürûd idecek kârbânı ve tüccâr iskele-i mezbûreden mürûr u ubûra mütevakkıf idüğü ve Birecik eyâlet-i Rakka'nın kilidi mesâbesinde olmakdan nâşî Birecik'e mutasarrıf oldukça emvâl-i mîrîye tahsîli adîmü'l-imkân ve zikr olunan Birecik ahâlîsi birkaç seneden berü câdde-i itâ'atden

hurûc etmiş olduklarına binâ'en hâlâ Rakka Vâlîsi Vezîrim es-Seyyid İbrâhîm Paşa iclâluhûya mahsûs emr-i şerîfimle mukaddemâ me'mûr ve ta'yîn kılındığına ibtinâ'en sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin müşârünileyh ma'îyyetinde bi'n-nefs hidemât-ı lâzîmede kıyâm eylemek için bundan akdemce me'mûriyyetini hâvî emr-i şerîfim sâdır olmuş idi. Bu def'a hâlâ Haleb Vâlîsi Vezîrim Şerîf Mehemed Paşa iclâluhûnun der-bâr-ı şevket-karârıma vârid olan tahrîrâtında Ayıntab havâlîsinin bir tarafı ekrâd ve bir tarafı türkmân olmak hasebiyle îsâl-i hasâr ve mazârrat⁴³ sârik? makûlesi fırsat-yâb olarak henüz nizâma râbîta olunan Ayıntab'ın kemâ-fi's-sâbık karîn-i ihtilâl olunacağı ve Haleb Vâlîsi müşârünileyhin asâkir vesâ'ir levâzımât cihetleriyle senin ol tarafda bulunman lâzîmeden idüğü beyânıyla Ayıntab'da te'hîrine izn ve ruhsat-ı şâhânem masrûf kılınmasını istid'â etmekle sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin müşârünileyhin istid'âsı üzre asâkir vesâ'ir levâzımatda i'ânet etmek üzre Ayntabda te'hîr eylemen fermânım olmağın izn ve ruhsatı hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ırsâl olunmuştur. İmdi sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsin keyfiyyet ma'lûmun oldukda ol tarafda kemâ-kân tevakkuf ve ârâm ve Haleb Vâlîsi müşârünileyhe asâkir ve levâzımât-ı sâ'ire ile i'ânete bezl-i vus' ve kudret ve Ayntab'ın râbîta-bend olan nizâmını dahî ârızâ-i halelden vikâyesi husûsuna ve ahâlî ve fukarâ-yı ra'îyyetin âsûde-nişîn ve müreffehü'l-bâl olmalarını mûcib vesâ'ili istihsâle ihtimâm ve dikkat ve kusûr ve rehâvetden hazer ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

140/299

Edirne Kādîsına ve Selanik Nâ'ibine zikri âtî zimmînin mürûr u ubûr eylediği kazâların kudât ve nüvvâbına ve zâbitâna hükim ki

Re'âyâ-yı Devlet-i aliyyemden Hali Nasri veled-i İlyas Kös? nâm zimmînin Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde bu Devlet-i aliyyemin cizye-güzârı re'âyâsından olu[p] ve yedinden cizye kağıdı mevcûd iken Edirne ve Selanik ve Tekfurdağı ve İslimye ve Siroz ve Ortacaâbâd Hasköy kazâları ve havâlîlerinde mürûr u ubûr eylediği mahallerde sen mukaddemâ Fransız tercümânı hizmetkârı idin deyü müdâhale ve ta'addî ve mürûr u ubûruna mûmâna'at olduğun inhâ yedinde olan cizye kağıdına mugâyir ol vechîle müdâhele ve ta'addî mürûr u ubûruna mûmâna'at

⁴³ Metinde "muzâra" şeklinde yazılmıştır.

olunmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve zâbitân-ı mûmâ ileyhimsiz mâdâm ki mesfûr Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re'âyâsından olup yedinde cizye kağıdı mevcûd ola ber-vech-i muharrer mürûr u ubûr eylediği mahallerde ol vechle ta'addî ve mürûruna mûmâna'at itdirilmemek bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

140/300

İzmir Kazâsı Nâ'ibine ve a'yânı ve zâbitânına hükim ki

Kandiye Muhâfız Vezîrim Ferhâd Paşa iclâluhû tarafından vârid olan tahrîrât ve Kandiye Kādîsı'nın i'lâm ve ahâlîsinin mahzarlarında ber-muktezâ-yı vakt u hâl Kandiye Kal'ası asâkir-i kesîreye muhtâc ve lede'l-hâce etrâfından asâkir celb ve ihzârında su'ûbet der-kâr idüğü zâhir ve birkaç sene zarfında mahkeme? olduğu zuhûr iden veya hastalığından nüfûs-ı kesîre telef ve ba'zen ve dahî alâ tarîkü't-ticâre etrâfa perîşân oldukları bedîhî ve bâhir olduğuna binâ'en Girid Cezîresi ahâlîsinin İzmir Kazâsında vesâ'ir mahallerde tavattun idenlerin vatan-ı asliyyeleri olan cezîre-i mezkûreye i'âde ve ricâ' olunmaları bâbında emr-i şerîfim tahrîr ve iş'âr olunmuş Girid Cezîresi ahâlîsinin etrâfa teşettütleri câ'iz olmayup havâlî-i merkûmede tavattun idenlerin cezîre-i mezbûreye i'âde ve ircâ'ları lâzımeden olmağla vech-i meşrûh üzre mahall-i merkûmede olan Girid ahâlîsinin beher hâl cezîre-i merkûmeye i'âde ve ircâ'ları husûsuna ihtimâm olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi ahâlî-i merkûmenin bi-eyyi-vech-kân cezîre-i merkûmeye i'âdeleri beher hâl lâzımeden olduğu ve kusûr ve rehâvetle adem-i irsâllerini mûcib-i hâlet vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh İzmir Kazâsında mütevattın olan Girid ahâlîsinin bir neferi girüye kalmayarak cümle beher hâl tahrîren ve cezîre-i merkûmeye i'âde ve irsâlleri husûsuna bi'l-ittifâk ikdâm ve sâ'y-ı mâ-lâ-keâm ve iğmâz ve tesâmuhtan ittikâ-i tâmm olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

Mevcûd olanlara tenbîh olundukda on gün mürûrununda azîmete ta'ahhüd eylediklerini nâtık İzmir Kādîsının vârid olan i'lâmının mef'hûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 26 Rebî'ü'l-âhir sene 213.

140/301

Bir sûreti,

Güzelhisâr Kādîsına vesâ'ire ber-vech-i muharrer

Ber-mûceb-i emr-i âlî ...? ta'ahhüdü hâvî Güzelhisâr Kādîsının i'lâmı bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 11 Cemâziyye'l-evvel sene 213.

140/302

Bir sûreti,

Kuşadası Kādîsına vesâ'ire ber-vech-i muharrer

Ber-mûceb-i emr-i âlî azîmet etmek üzre olduklarını Kuşadası Nâ'ibinin i'lâmı bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 25 Cemâziyye'l-evvel sene 213.

140/303

Bir sûreti,

İstanköy Cezîresi Nâ'ibine vesâ'ire ber-vech-i meşrûh

Ber-vech-i muharrer İstanköy Nâ'ibinin i'lâmı bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 25 Cemâziyye'l-evvel sene 213.

140/304

Bir sûreti,

Boğazhisârı Nâ'iblerine vesâ'ire ber-vech-i muharrer

Kal'a-i Sultâniyye'de altı nefer mevcûd olup üç neferi tîmârlu ve üç neferi dahî topçu olup geleli otuz seneyi mütecâviz olduğunu ve Edirne Kazâsında müsâferetle iki nefer olup tenbîh oldukda azîmet eylediklerini mübeyyin kal'a-i Sultâniyye ve Edirne Kādîlarının i'lâmı bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 26 Rebî'ü'l-âhir sene 213.

140/305

Bir sûreti,

Bahr-i sefid Rumili sâhilinde Girid ahâlîsinin bulundukları mahallerin kudât ve nüvvâbına vesâ'ire

Gelibolu ve Tekfurdağı'nda adamlara tenbîh olunduğu ve kazâlarında ...? ber-mûceb-i emr-i âlî hareket ta'ahhüdü ve ...? o makûle olmadığı nâtık vârid olan i'lâmât bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 24 Cemâziyye'l-âhir sene 213.

140/306

Bir sûreti,

Bahr-i sefidin Anadolu sâhilinde Girid ahâlîsinin bulundukları mahallerin kudât ve nüvvâbına vesâ'ire sibâk-ı muharrer üzre

Ta'ahhüdü hâvî vârid olan i'lâmât bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 2 Cemâziyye'l-âhir sene 213.

141/307

Hâlâ Mudanya Serdârı Ser-turna-yı Mehemmed zîde mecduhûya hükim ki

Sen ki ser-turna-yı mûmâ ileyhsin bu def'a tarafından ve Mudanya Nâ'ibi tarafından vârid olan i'lâm ve tahrîrât Mudanya Kazâsına karîb ve civâr olan Gemlik Kazâsına tâbi' Küçük Kumla karyesi sâkinlerinden mukaddemâ haklarında bi'd-def'ât evâmîr-i aliyye mürûr iden zümre-i eşkıyâdan Baltanın karındaşı Kara Mehemmed nâm şakiyy yigirmi beş nefer avenesiyle bahren piyâde kayıklara süvâr ve Mudanya Kazâsına geçüp karye be karye geşt ü güzâr ve ebnâ-yı sebîl ve fukarâ-yı ra'îyyete îsâl-i rahne ve hasâr ve hetk-i a'râz ve gasb-ı emvâl misillü harekât-ı bâgiyâneye ictisâr eylediklerinden mâ'adâ kazâ-i mezkûre tâbî' Sebebi? nâm karye hengâm-ı leylde bagtaten duhûl ve ehl-i zimmet re'âyâ metropolidi olan râhibin rûkn olduğu hânesini muhâsara vesâ'ir ehl-i ırz makûlelerini kayd u bend ile bin beş yüz gurus mutâlebe ve Tirilye ve Dereköyü karyelerinden dahî biner gurus taleb iderek adamlar gönderüp fukarâ ve zu'efâyı tazyîk ve ta'cîz eylediklerine binâ'en eşkıyâ-yı merkûmenin bu gûne zuhûr iden zulm ve ta'addîlerine ahâlî ve fukarâ-yı ra'îyyet bir vechle tâkat getüremediklerinden nâşî tarafından istimdâd eylediklerinden cânib-i şer'den cümle ma'rifetiyle i'tâ olunan dem heder mürâselesiyle harb u darb erbâbını istishâb eşkıyâ-yı merkûmenin üzerlerine varup muhârebe olundukda hengâm-ı muhârebede üç nefer eşkıyâ i'dâm ve izâle ve bir neferi hayyen ahz olunup mâ'adâsı firâr etmeleriyle hayyen ahz olunan bir neferi ile maktûl olan üç neferin ru's-ı maktû'aları Der-aliyyeme ırsâl olunduğundan bahisle fîmâ ba'd eşkıyâ-yı merkûme bir takrîb ol havâlîde zuhûr iderler ise kazâ-i mezbûra tâbî' Misiyolu Derbendi ahâlîsiyle müdâfa'alarına ikdâm ve dikkat olunmak bâbında me'mûriyyetini hâvî emr-i şerîfim sudûru derc ve tastîr olunmuş gönderilen ru's-ı maktû'a pişgâh-ı bâb-ı hümayûnumda galtîde-i hâk-i ibret ve hayyen gelen bir neferin dahî iktizâsına göre icrâ-yı te'dîbine mübâderet olunup

kaldı ki def' ü ref'-i şürûr-ı eşkıyâ ve istihsâl-i esbâb-ı ahâlî ve fukarâ husûsunda bu vechle zuhûr iden gayret ve ikdâmın karîn-i tecessüs olmağla fîmâ ba'd dahî dâmen gayreti miyân-ı hamîyyete bend ve rûz ve leyl müteyakkızâne hareket ve bir taraftan eşkıyâ ve haramzâde makûlesi zuhûr eyledikde der-akab Misiyolu Derbendi ahâlîsi vesâ'ir erbâb-ı harb u darb ile bi'd-def'ât def' ü ref'-i şürûr-ı eşkıyâ ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyîş-i ahâlî ve fukarâ husûslarına dikkat ve i'tinâ ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ bî-cürm makûlesinden ferd-i vâhide bu vesîle ile zulm ve ta'addî vukû'unu tecvîzden be-gâyet tehâşî ve ittikâ ve tahsîl-i rızâ-yı pâdişâhâneme cidd-i lâ-yuhsâ eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'îyyet ve sükkân-ı memlekete hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâ olunduğuna kat'an rızâ-yı hümayûnum olmadığı ve dâ'imâ ve müstemirren istihsâl-i âsâyîşleri husûsuna ikdâm ve dikkat olunması matlûb-ı kat'-î dâverânem idüğü ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer fîmâ ba'd kemâl-i ikdâm ve dikkat iderek ve rûz u leyl müteyakkız ve mütebassır olarak o makûle eşkıyâ ve harâmzâde zuhûrunda der-akab derbend-i mezkûr ahâlîsi vesâ'ir erbâb-ı harb u darb ile bi'd-def'ât def' ü ref'lerine ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyîş-i ahâlî ve fukarâ husûslarına mezîd sa'y ve gayret ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ bu takrîb ile kazîyye-i şakâvette müdhali olmayan ehl-i ırz makûlesine edânî mertebe zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâ vukû'unu tecvîzden mübâ'adet ve senden me'mûl ve muntazır-ı dâverânem olan âsâr-ı gayret ve istikâmete ibrâz ve izhâra nisâr cehd ve takât ve hilâfından tevakkî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

141/308

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından zikri âtî husûsa mübâşir ta'yîn olunan () dâme mecduhûya ve Gümülcine ve Mekri Kazâları Nâ'iblerine hükim ki

Ricâl-i Devlet-i aliyyemden şikk-ı sâni ve Îrâd-ı cedîd Defterdârı Mustafâ Reşîd dâme mecduhûnun Başçukadarı Mustafâ bu esnâda Mora cânibinden Der-aliyyeme avdet ve Gümülcine menzilhânesinden iki nefer hizmet-kârıyla menzil bâr-girine süvâr ve Mekri cânibine gelür iken esnâ-yı râhda Gümülcine ile Mekri Kasabası beyinde dört eşkıyâ üzerine hücum ve çukadar-ı merkûmu katl ve hure ve heybesinde olan eşyâsını bi'l-cümle gasb u gâret ve rüfekâsından Yeniceli Kazâlî Debbâğ Mustafâ ile bir nefer sürücüyi mahbûsen ahz ve bir nefer sürücü ve iki nefer hizmetkârları bir takrîb ellerinden

halâs ve Gümilcine`ye avdet birle keyfiyyeti takrîr ve der-akab teftîş ve taharrî ve zâhire ihrâc olunmak üzre zâbitân taraflarından bölükbaşı ta`yîn ve irsâl ve lede`-tahkîk katl ve gâsıbları alâ-vechi`s-sıhhat Der-aliyyeme i`lâm olunacağı sen ki Gümilcine Nâ`ibi mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin bu def`a Der-aliyyeme vârid olan i`lâmında derc ve tastîr olunmuş çukadar-ı merkûmun mevcûdu olmak üzre beş bin altun ve bir çift harcı derûnunda sekiz vakiyyelik ve iki top ustafa? ve kürek vesâ`ir eşyâsı olduğu tahkîk olunmağla sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin evvelâ fazâhat-ı merkûmeye cesâret idenler kimlerdir bi`t-taharrî tahkîk ele getürmeği ve gasb olunan altun ve eşyânın lâzım gelenlardan tahsîliçün keyfiyyet[i] Der-aliyyeme tahrîr ve i`lâm ba`dehû sudûr idecek emr-i şerîfim mücebince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i âlî-şânım ısdâr ve yedine i`tâ olunmuştur. İmdi fazâhat-ı merkûmeye cesâret iden kimlerdir bi`t-taharrî ele getürülmesi ve mebâliğ-i eşyâ-yı magsûbenin îcâb idenlerden tahsîli zımnında keyfiyyet-i hâlin Der-aliyyeme bildirilmesi matlûb-ı hümâyûnum olduğu [s.142] ma`lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer fazâhat-ı merkûmeye cesâret iden kimler ise hakkı vechle taharrî ve bi-eyyi-hâlin ele getürüp ahza mübâderet ve emvâl ve nükûd-ı magsûbenin kimlerden tahsîli iktizâ iderise keyfiyyeti alâ-vechi`s-sıhha Der-aliyyeme i`lâma mübâderet ve ba`dehû ne gûne emrim sudûr ider ise ol vechle amel ve harekete dikkat ve lâkin bu mâddeyi celb-i mâla vesîle ile ittihâzıyla şenâ`at-i merkûmede alâkası olmayan bî-cürm kesâna isnâd-ı kabâhat ve gadr-i töhmet ile hilâf-ı şer`i şerîf ferd-i vâhide müdâhale ve ta`arruzdan ve ahâlî-i memleket ve fukarâ ve zu`efâdan akçe ahzından ve vâki`in hilâfını tahrîrden mücânebet ve siz ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız siz dahî mazmûn-ı emr-i şerîfim üzre mâdde-i merkûmenin kapucubaşı-i mûmâ ileyh ile bi`l-ittifâk tahkîkine ve keyfiyyeti sıhhati üzre Der-aliyyeme i`lâma müsâra`at ve hilâf-ı emr-i âlî hareketden mübâ`adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî`ü'l-evvel sene 213.

142/309

Kocaili Sancağı Mutasarrıfı ve İznikmid ve Karamürsel Nâ`ibleriyle karşısında vâki` Başı iskele ve Kazaklı ve Değirman deresi ve Kara dere İskelelerinin tâbi` oldukları kazâların kudât ve nüvvâblarına ve a`yân ve zâbitân ve iskele emînleri zîde mecduhüme hüküm ki

Dârü's-saltanati's-seniyyemde sâkin ibâdullâhın havâyic-i zarûriyyeleri olan kömürün Der-aliyyeme killet üzre vürûdu eyyâm-ı şitâda ibâdullâhın kömür husûsunda zarûret ve muzâyakalarına bâdî ve bu sûretle bahâsının tezâyüdü ızrâr-ı ibâdı mü'eddî olduğu zâhîr ve havâlî-i merkûmeden külliyyetlü kömür nakliyle sekene-i İstanbul'un zarûriyyetden vikâyeleri ne mertebelerde matlûb ve mültezim-i pâdişâhânem olduğu mukaddem ve mu'ahhar bi'd-def'ât şeref-efzâ-yı sudûr olan evâmir-i aliyyemle mefâhiminden nümâyân ve bâhir olmakdan nâşî siz ki Kocaili Mutasarrıfı mîr-i mîrân ve mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'rifetiniz ile gerek iskelelerde mevcûd olan ve gerek bir taraftan cibâlden hark ve nakl olunan kömürü iskelelerde kat'an te'hîr itdirmeyüp serî'an sefineye tahmîl ile müte'âkiben ve mütevassılen Der-aliyyeme irsâle ikdâm ve dikkat eylemek vazîfe-i zimmetiniz iken rû'esâ-yı sefâyinden ba'zıları Donanma-yı hümâyûnum kalyonlarına kömür nakliyle me'lûf sefinelerden birkaç nefer alınmış olduğunu illet iderek kömür naklinden imtinâ' üzre oldukları tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olup el-hâletü hâzihi süfûn-ı Donanma-yı hümâyûnum Der-aliyyemden savb-ı maksûda azîmet etmeleriyle kömür nakliyle me'lûf olan kayıklar ashâbının ba'd-ez-în gadr u illet idecekleri bir nesne kalmamağla mukaddem ve mu'ahhar sâdır olan evâmir-i aliyyem mezâmîni üzre havâlî-i merkûmede mevcûd olan ve bir taraftan dağdan gelen kömürü kat'an iskelelerde tevkîf itdirmeyüp serî'an ve âcilen sefinelere tahmîl ve peyder pey Der-aliyyeme sevk ve tesyîre mezîd ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () irsâl olunmuşdur. İmdi bu husûs mevâdd-ı uhrâya makîs olmayup ibâdullâh hidmeti olduğu ve bu mevsimlerde havâlî-i merkûmeden iktirân-ı kömür vürûdu matlûb-ı kat'î-i cihândârânem idüğü ve eyyâm-ı şitâda ziyâde bahâ ile bey' eylemek irâde-i fâsidesiyle her kim ketm ü iddihâr ile kömürü Der-aliyyeme icâleten götürmek veyâhûd hükkâm-ı zâbitân dahî bu emr-i ehemmdede menâfî-i emr ve rızâ iğmâz ve müsâmaha eylemek ve'l-hâsıl şu günlerde ol havâlîlerden me'mûl üzre kömür gelmemek ihtimâli olur ise cesâret idenlerin ve o makûlelere ruhsat virenlerin lede't-tahkîk haklarında îcâb iden te'dîbenin icrâsında dakîka fevt olunmayacağı ve bu husûs Bahr-i siyâh sevâhilinde kâ'in kömür hark olunan mahallerin hükkâm ve zâbitânına dahî başka emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd kılındığı siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer mazmûn-ı emr-i şerîfimi ashâb-ı sefâyine vesâ'ir lâzım gelenlere ifâde birle havâlî-i merkûmede

mevcûd olan ve bir cânibinden cibâlden tevârüd iden kömürü iskelelerde kat'an ve kâtiyyeten tevkîf ve te'hîr itdirmeyerek sefinelere serî'an ve âcilen ve müte'âkiben ve mütevassilen Der-sa'âdetime nakl ve tesyîr birle def'-i muzâyaka-i ibâda bi'l-ittifâk ve mezîd sa'y ve gayret ve hilâfı fermân ve menâfî-i tenbîhât-ı şâhânem harekete cesâretle mazhâr ve ibrât-ı hüsrevânem olmakdan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 12[1]3.

Ber-mûceb-i emr-i âlî hareket ta'ahhüdü hâvî Karamürsel ve Yalakabad Kādîlarının vârid olan i'lâmın mefhûmu bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 23 Rebî'ü'l-âhir sene 213.

142/310

Bir sûreti,

Bahr-i siyâhın Rumili sâhilinde vâki' İhlamur Deresi ve Ermeni Deresi ve Midye ve Siroz ve Ayapa ve İneada ve Malancoz? ve Ahtabolu ve Köprüaltı Deresi Limanı ve Vize ve Zeytunburnu ve Bağlaraltı ve Çingane İskeleyi ve Poros ve Bergos nâm mahallere varınca vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına ve öcübaşı ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyete başka

Ber-mûceb-i emr-i âlî amel ve hareket ta'ahhüdü hâvî vârid olan i'lâmât mefâhimi bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 5 Cemâziyye'l-evvel sene 213.

143/(Numarasız)

Yalakabad ve Mudanya ve Bandırma ve Erdek ve Kal'a-i Sultaniye ve İnöz ve Gelibolu ve Tekfurdağı ve Ereğli ve Silivri Nâ'ibleriyle Katırlı ve Karaçay ve Kurşunlu ve Ratba? ve Muhanya? ve Şahmeli? ve Kemer Çardak? ve Katoz? ve Hona ve Mürefte ve Bigados? nâm mahallerin tâbi' oldukları kazâların kudât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve a'yân ve zâbitân ve iş erleri zîde kadruhüme hükim ki

Tersâne-i âmirem sahâsında der-dest inşâ olan kalyon-ı cedîd ve iki kıt'a kebîr-i yevmiyye fırkateyni vesâ'ir ta'mîr ve termîm olunan Donanma-yı hümâyûnum sefâyininde istihdâm olunan marangoz ve burgıcı ve kalafatçı amelesinden bu def'a ihrâc olunan Donanma-yı hümâyûnum kalyonlarının her birilerine virildiğinden amele-i merkûmeye noksân terettüb idüp ancak ber-muktezâ-yı dikkat ve ol hâl bulunan mahallerden celb ve ihzârı lâ-büdd idüğü ve mahall-i merkûmeden amele-i

merkûme mevcûd olduğun tahkîk ve defter olunduğun beyân birle gönderilen defter nâlık olduğu üzre mahall-i merkûmede mevcûd olan amele-i merkûme ta'yîn olunan mübâşire teslîmen Tersâne-i âmireme irsâl ve tesyîr olunmak bâbında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu Tersâne-i âmirem emîni ve kapudan paşa vekîli Mîr Mustafâ dâme mecduhû bâ-takrîr ifâde etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın te'kîden ve ihtimâmen Dîvân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi amele-i merkûmenin serî'an Tersâne-i âmireme irsâli matlûb-ı şâhânem olduğu ve bu bâbda iğmâz ve tesâmuh gûne hareket vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh defter-i mezkûr nâlık olduğu üzre taht-ı kazânızda mevcûd olan amele-i merkûmeyi serî'an mübâşirine teslimen bir gün evvel Tersâne-i âmireme sevk ve tesyîrleri husûsuna bi'l-ittifâk mezîd sa'y ve ikdâm ve tekâsül ve rehâvet ile adam irsâl ve nâ-mevcûd haberlerini mûcib olur hâlât vukû'unu tecvîzden ittikâ-i tâmm eylemeniz bâbında.

Fî Evâ'il-i sene Rebî'ü'l-âhir 213.

143/311

Dîvân-ı hümâyûnum küttâbından Kütahya ve Karahisar-ı sahib sancaklarına mahsûs yoklamacı me'mûr ve ta'yîn kılınan Mehemed Ârifî zîde mecduhûya hükim ki Kütahya Sancağı neferâtı me'mûr oldukları Anapa cânibinden avdet ve vilâyetlerine azîmet etmek üzre Der-aliyyeme vürûd iden livâ-i mezbûr alay beyisi olan Seyyid Abdurrahmân'ın sû-i hâline bahisle kendüsünden hoşnud olmadıkları ve Uşak Nâhiyesinde Kırkyılan? nâm karye ve gayriden sekiz bin üç yüz kırk akçe tîmâra mutasarrıf Muslı veled-i Mehemed alay beyi nasb olunması bâbında livâ-i mezbûrun yalnız üç nefer muhtârlarıyla ba'z fukarânın ve Hamid ve Hüdavendigâr Sancakları neferâtından ba'zılarının mühr ile memhûr ve kıt'a mahzar takdîm ve ber-minvâl-i muharrer mes'ûlleri karyede is'âf buyrulmasını iki kıt'a arz-ı hâlleriyle istid'â idüp mîr-alay-ı merkûm Seyyid Abdurrahmân ve mezbûr Muslı veled-i Mehemed muhtârlarından Uşak Nâhiyesinde Urgan nâm karye tîmârına Mutasarrıf Alî ve livâ-i mezbûrun el-yevm Der-aliyyemde olan birkaç neferi dahî ricâl-i Devlet-i aliyyemden hâlâ Matbah-ı âmirem emîni ve eyâletlü Nâzırı Mehemed Emîn Firdevsi dâme mecduhû huzûr[a] getirüp tahkîk-i mâdde zımnında cümlesi hâzır oldukları hâlde mahzar-ı merkûm muvâcehelerine eğerçi kırâ'at olunup ba'z muhtârların cümlesinin

mühürleriyle memhûr edilmeyüp Hamid ve Hüdavendigâr Sancakları muhtârlarının memhûrları dahî livâ-i mezbûra dâ'ir umûrda mu'teber olmadığından mefhûm-ı mahzardan kat'-ı nazar ile merkûm Muslî lede'l-istintâk çend aded tîmârların hâsılâtını birkaç seneden berü mîr-alay-ı merkûm ekl itdiğini bir aded tîmâr mutasarrıfı tekâ'üden fevt oldukda hilâf-ı inhâ ile oğluna tasdîrden arz virdiğini ve iki aded tîmâr mutasarrıfları dahî bilâ veled fevt olmuşlar iken birer buçuk yaşında oğulları vardır deyü arz eylediğini mîr-alay-ı merkûm muvâcehesinde haber vormeleriyle tîmâr-ı mezbûrların kaydları defter-i hâkanîden ihrâc itdirildikde hâsılâtını ekl ider dedikleri tîmârlar birkaç seneden berü Îrâd-ı cedîd hazînelerinden zabt olunmak üzre olmağla mîr-alay-ı merkûmdan isticlâb iktizâ etmeyüp tekâ'üden fevt birle tasdîrden olarak oğluna bilâ-veled iken oğulları olarak sabîlere arz olunan tîmârların keyfiyyetleri su'âl olundukda tekâ'üd Halîl'in sâkin olduğu mahall mesâfe-i ba'ide olduğundan hayât ve memâtı ma'lûmu olmadığından mebnî tasdîrden olarak mahalle kâdîsından i'lâm ve nâhiyesinde mukîm muhtârlardan mahzar vürûduna binâ'en tasdîrden oğluna arz itirdiğini ve sabîlere arz olunan tîmarlardan birinin mutasarrıfı Seyyid Hasan Anapa'da yoklandık[dan] sonra fevt oldukda memleketde oğlu vardır deyü sancaklusu dahî ihbâr [s.144] itdiklerine binâ'en arz virmiş olup lâkin Âsitâneye vürûdlarında oğlu olmadığı tashîh ve tahkîk etmiş olmalarıyla tîmâr-ı mezbûr mülâzıma arz olunacağı ve yine sabî oğlu olarak diğerk tîmârın arz-ı şürûta muvâfakatı işâre[ti]çün? nâzır-ı mûmâ ileyh tarafına vürûd etmiş olmağla arz-ı mezkûr gayretde tevkîf olunup tîmâr-ı mezbûrun dahî keyfiyyeti su'âl olundukda sâbıkû'z-zikr Muhtâr Alî tîmâr-ı mezbûrun müteveffâ Mehemmed damadı olup Ömer isminde sabî oğlu olduğunu ihbâr ve merkûm Muslî yokdur deyü muvâcehesinde inkâr ve mezkûr Ali dahî müteveffâ Mehemmed'in Ömer isminde oğlu var idüğü mahallinde isbâta kâdir olduğuna ısrâr idüp ancak livâ-i mezbûr muhtârlarının vesâ'ir fukarânın cümlesi Der-aliyyede mevcûd olmayup mîr-alay-ı merkûm husûsunda işbu mevâdı beyân iden mahzar-ı merkûmda alay-beyi nasb olunması tahrîr olunan Muslî ile birkaç nefer erbâb-ı tîmârdan ibâret olduğundan merkûmların bu makûle güft [ü] gû ve akvâl-i sahîfelerinden ta'arruz ve garaz ve nefsâniyyet lâîmesi istişmâm olduğundan merkûmânın keyfiyyetleri mukaddemâ Anadolu a'yânı yoklamacısı hâce-gân-ı Dîvân-ı hümâyûn Seyyid Mehemmed Nâ'ili zîde mecduhûdan taharrî ve istintâk olundukda mûmâ ileyhın Kütahya'ya vürûdunda merkûm Abdurrahmân alay-beyi bulunup ve

mezkûr Muslı Uşak Kazâsında Banaz Karyesi ahâlîsinden olup İsmâ'il cânibine gitmemiş ve Şumnu yoklamasında olunmamışlariken Kütahya Alay-beyiliğini ele getürmek ve yoklama maslahatını dilediği gibi görmek dâ'iyeye-i fâsidesiyle mûmâ ileyhi ıtmâ' etmek sevdâsına düşdüğü ve ol vechle irâde-i fâsidesini edâ idemediğinden ve tîmârı ref'inden âhara virmeyeceğini teyakkun eylediğinden yoklamada nâ-mevcûd olanlardan Uşak Kazâsı ahâlîsinden erâzil ve eşkıyâ cem'iyile yoklama emr-i mühimmenin bir müddet ta'tîlini mûcib olduğu ve alay-beyi-i merkûm dürlü tezvîrât azviyle ol târîhde Anadolu Vâlisi bulunan Müteveffâ Alî Paşa'ya ref'-i rîk'a iştikâ itdirdikde Mîr-alay-ı merkûmun keyfiyeti ma'rifet-i şer'le taharrî ve istintâk olunmak üze yoklamacı-i mûmâ ileyhe bâ-buyuruldu havâle ve o dahî sancaklu muvâcehesinde ma'rifet-i şer'le rû'yet birle mîr-alay-ı merkûmün menâfi-i şürût mâddesi sâbit olamadığını müteveffâ-yı müşârünileyh tarafına i'lâm etmiş olduğunu ve ba'dehû merkûm Muslı'nın tîmârını ber-mûceb-i emr-i âlî erbâb-ı istihkâka arz itdirüp o makûle vukû'a gelen harekât-ı nâ-bercâsı dahî ol târîhde Der-aliyyeme inhâ eylediğini ve merkûm yoklamacının ihtilâlîne sebep olduğuçün nefy bâbında emr-i âlî sâdîr olduğunu yoklamacı-i mûmâ ileyih takrîr ve inhâ ve merkûmun alay beyiliğine adem-i istihkâkını beyân inbâ ve ber-vech-i meşrûh yoklamacı-i mûmâ ileyih ile Kütahya Nâ'ibi Mevlânâ Ahmed Hamdî zîde ilmuhûnun mühürleriyle memhûr i'lâmı mîr-alay-ı merkûm bu def'a ibrâz etmiş olduğundan mâ'adâ mîr-alay-ı merkûm Abdurrahmân'ın hakkında bu def'a ber-vech-i meşrûh takdîm olunan mahzar mefhûmunda ve merkûm Muslı'nın isnâd eylediği mevâddan azl ve te'dîbini îcâb idecek hilâf-ı şürût hareketi sâbit ve mütehakkık olduğuna binâ'en mahallinde bi'l-cümle mühürleri mutâbık muhtâr vesâ'ir sancaklu ale'l-umûm hâzır oldukları hâlde mîr-alay-ı merkûmun keyfiyeti su'âl ve zikr olunan tîmârların hakîkati ma'lûmu iken hilâf-i şürût harekete cesâret ile mi arz virmiştir yoğsa keyfiyetleri ma'lûmu olmayup sancaklu ihtiyârı ve mahallî kâdîsının i'lâmı mûcebince mi arz kılınmıştır erbâb-ı vukûfdan bi't-taharrî tahkîk olunması lâzım geldiği ve livâ-i mezbûr ile Karahisar-ı sâhib Sancağının yoklama defterleri hıfz olunalı üç seneyi tecâvüz etmekle ber-mûceb-i şürût yoklamacı ta'yîni iktizâ idüp lâkin Anapa'ya me'mûriyyetleri takrîbiyle ne vakitte olunmuş olduğu ve livâeyn-i mezbûreynin ...? beş yüze ancak? bâliğ olmağla bu def'a hakîkat ...? olarak erbâb-ı sadâkat ve ashâb-ı dirâyetden mücerrebü'l-etvâr ve sadâkat ve istikâmet ile hidmet-i me'mûl olunan

hademe-i Devlet-i aliyyemden yoklamacı teba'iyet ve ber-muktezâ-yı şürût livâeyn-i mezbûreyn neferâtını yoklayup mîr-alay-ı merkûmun dahî ber-minvâl-i muharrer keyfiyyeti ve alay-beyliğine istihkāk ve adem-i istihkākını bi't-taharrî tashîh ve tahkîk ve hilâf-ı şürût hareketi tahakkuk itdiği sûretde [s.145] minvâl-i meşrûh üzre merkûm Muslî'nın bir vechile alay beyliğine istihkākı olmadığına binâ'en sancaklusu iki fırka olmayup alay-beyliğe ehakk ve elyak ve cümlelerin mansûb ve muhtârı her kim ise alay beyi nasb olunmasını ve merkûm Abdurrahmân'ın azl ve te'dîbi zımnında mugâyir-i şürût ...? sarâhaten beyân olunarak arz ve mahâzır olunmak ve menâfî-i kânûn hareketi tahakkuk ve sübût bulmayup ale'l-ittifāk kendüden hoşnûd oldukları takdîrce kemâ-kân îfâsı ve kezâlik Karahisar-ı sahip Sancağı alay-beyisinin dahî istihkāk ve adem-i istihkākı tahkîk ve bi'l-iktizâ azl veyâhûd îfâsı arz ve mahzar olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu nâzır-ı mûmâ ileyh bu def'a bâ-takrîr ifâde etmekle sen ki mûmâ ileyhsin vech-i meşrûh üzre yoklamacı teba'iyet olmanla me'mûriyyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur. İmdi sen ki mûmâ ileyhsin akrân ve emsâlin beyninde sadâkat ve istikâmet ve iffet ve dirâyetle mevsûf olduğundan senden bu bâbda kemâl-i sadâkat ve istikâmet hizmet-i me'mûl olmağla mecbûl olduğun iffet ve fatânetin üzre livâeyn-i mezbûreyn neferâtını ber-mûceb-i şürût yoklamağa begâyet ikdâm ve dikkat ve bi'l-cümle mühürleri mutâbık muhtâr vesâ'ir sancaklu ale'l-umûm hâzır olduğu hâlde mîr-alay-ı merkûm Abdurrahmân'ın keyfiyyeti taharrî ve tedkîk iderek su'âl ve zikr olunan tîmârların hakîkatı ma'lûmu iken hilâf-ı şürût harekete cesâret ile mi arz virmişdir yoğsa keyfiyyetleri ma'lûmu olmayup sancaklu ihtiyârı ve mahalle kâdîsının i'lâmı mûcebince mi arz etmişdir ve'l-hâsıl mîr-alay-ı merkûmun ber-minvâl-i muharrer keyfiyyeti ve istihkāk ve adem-i istihkākı gereği gibi taharrî birle tashîh ve tahkîk ve hilâf-ı şürût hareketi tahakkuk eylediği sûretde sancaklusu iki fırka olmayup alay-beyliğe ehakk ve elyak cümlesinin muhtârı her kim ise alay-beyi nasb olunmasıçün ve merkûm Abdurrahmân'ın azl ve te'dîbi zımnında mugâyir-i şürût cünhası takdîm ve beyân olarak ve menâfî-i kânûn hareketi tahakkuk ve sübût sancaklusu ale'l-ittifāk kendüden hoşnûd oldukları takdîrce kemâ-kân îfâsı ve kezâlik Karahisar-ı sahip Sancağı alay beyisi merkûmun dahî istihkāk ve adem-i istihkākını gadr ve himâye olmayarak tahakkuk ve bi'l-iktizâ azl veyâhûd îfâsını başka başka sen i'lâm ve sancaklarını dahî mahzar itdirüp ve livâeyn-i mezbûreynin mevcûd ve nâ-mevcûdunun dahî defter-i sıhhat eserini ma'an Der-sa'âdetime ba's ve takdîme

ve icrâ-yı sadâkate mübâderet ve hilâf-ı tenbîhât ve mugâyir-i şürût harekete tecvîzden ve gadr ve himâye misillü hâlet vukû'a gelmekden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

145/312

Musul Vâlîsi Vezîrim Mehemmed Paşaya hükim ki

Ba'z mevâdd-ı mühimmenin rü'yet ve tesviyyesi zımnında hâlâ Bağdad Vâlîsi Vezîrim Süleymân Paşa iclâluhû ma'yyetinde lede'l-hâce külliyyetlü asâkirin vücûdu ber-muktezâ-yı vakt u hâl lâzımeden olduğuna binâ'en sen ki vezîr-i müşârünileyhsin vüsûl-ı emr-i şerîfimde kethüdânı asâkir-i vâfire ve eyâletlü halkıyla ma'yyet-i müşârünileyhe irsâl eylemen husûsuna irade-i aliyyem ta'alluk etmekden nâşî işbu emr-i şerîfim tarafına vâsıl olduğu ânda derhâl asâkir ve eyâletlü halkıyla kethüdânı ma'yyet-i müşârünileyhe irsâl ve ba'de'l-vüsûl müşârünileyhin emr ü re'yi üzre hareket ve ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine kıyâm ve dikkat olunması husûsunu kethüdân mûmâ ileyhe tenbîh ve te'kîde mübâderet eylemen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi mûmâ ileyhin mecmû' eşkinci zu'emâ ve erbâb-ı tîmârının kethüdâsı mûmâ ileyh ma'yyetiyle Bağdad Vâlîsi vezîr-i müşârünileyh ma'yyetine me'mûriyyetlerini muhtevî diğer emr-i şerîfim ısdâr ve ol dahî tarafına ba's ve tesyâr olunduğu bu bâbda dakîka-i vâhîde tevakkuf ve imrâr-ı vakt câ'iz olmadığı ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer işbu emr-i şerîfim tarafına vâsıl olduğu sâ'at asâkir-i vâfire ve eyâletlü halkıyla kethüdânı ma'yyet-i müşârünileyhe irsâl ve ba'de'l-vüsûl müşârünileyhin emr ü irâdesi üzre hareket ve ta'yîn ve istihdâm eylediği hidemâtın te'diyesine bezl-i miknet olunmak husûsunu kethüdân mûmâ ileyhe gereği gibi tenbîh ve te'kîde dikkat ve bu bâbda menâfi-i tenbîhât-ı şâhânem ser-mû iğmâz ve tesâmuh gûne hâlâtdan mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 1213.

146/313

Bir sûreti,

Eyâlet-i Musul'un Alay-beyisine Musul Eyâleti'nin mecmû' eşkinci zu'emâ ve erbâb-ı tîmârının Musul Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhin kethüdâsı ma'yyetiyle Bağdad Vâlîsi vezîr-i müşârünileyh ma'yyetine me'mûriyyetlerini muhtevî iktizâsına göre

146/314

Hâlâ Edirne Yeniçeri Zâbiti Ser-Zağar-ı Esbak Çelebi Mustafâ zîde mecduhûya hükim ki

Sen ki mûmâ ileyhsin sen ocağın yarar ve kâr-güzâr ve zabt u rabta ve hidemâtı lâzıme uhdesinden gelmeğe kaviyyü'l-iktidâr ve ihrâz-ı rûtbe etmiş zâbitândan olup vücûhla şâyeste-i inâyet ve mahall-i müstahakk olduğun vechle ahâlî senden hoşnûd ve râzî oldukları inhâ olunmakdan nâşî bu def'a dahî bin on dört senesi mahrûse-i Edirne yeniçeri zâbitliği kemâ-kân uhdende takrîr kılınmağla öteden berü olıgeldiği vechle zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerâtla te'mîn-i bilâd ve irâhe-i hâl ve ibâda bezl-i iktidâr ve sa'y-ı bî-şümâr eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi mahrûse-i mezkûru gereği gibi muhâfaza ve zabt u rabt-ı neferât ve ahz ve te'dîb-i haşerâtla te'mîn-i bilâd ve irâhe-i hâl ve ibâda bezl-i kudret eyleyesin. Mahrûse-i merkûmede mevcûd turnacı ve haseki ve çorbacı ve çavuşân keşîd-gân ve ağavât ve alemderân ve ihtiyârân ve neferât cümlesi seni zâbit bilüp sözünden taşra dediğinden hâric vaz' u harekette bulunmayup dâ'imâ itâ'at ve inkıyâd üzere olalar sen dahî cümle umûrunu ahkâm-ı şer'-i şerîfe ve kânûn-ı kadîm ve emr-i münîfime tatbîk ve ser-mû inhirâf etmeyüp senin ve vilâyetin min külli'l-vücûh emn ü râhâtlarına bâ'is hidemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe mücerr? ve sâ'î olup devâm-ı ömr-i devletim ed'ıyesine muvâzebet eyleyesin deyü Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Eyûb Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

146/315

Dîvân-ı hümayûn küttabından olup bu def' Kütahya ve Karhisar-ı sahib Sancaklarının zu'emâ ve erbâb-ı tîmârını yoklamağa me'mûr ve ta'yîn kılınan Mehmed Ârifi zîde mecduhûya ve livâeyn-i mezbûreyne alay-beyilerine hükim ki

Hâlâ Matbah-ı âmirem Emîni ve Anadolu Nâzırı mu'teberân-ı ricâl-i Devlet-i aliyyemden Mehmed Emîn Firdevsi dâme mecduhû tarafından bu def'a der-bâr-ı şevket-karârıma takdîm olunan bir kıt'a takrîrinde eyâlet askerî vakt-i hazarda her üç senede bir def'a yoklanup mevcûd ve nâ-mevcûdların bilinmesi ve yoklamacılar tîmâr ve ze'âmet mutasarrıflarının sancak dâhilinde temekkün idenlerini ve mesken ve me'vâları ne mahallde olduğuna ilm-i yakîn hâsıl idecek derece tahkîk eylemesi ve

mahall-i âharda sâkin iken sancağına yoklamacı azîmeti haber alup fakat yoklamacı anda iken isbât-ı vücûd ideyim sonra yine olduğum mahalle giderim deyü irtikâb-ı hîle idenler olur ise başkaca defter idüp sıhhati üzre Der-aliyyeme inhâ eylemeleri ve kânûn-ı cedîd şürûtunda musarrah olup bu def'a Kütahya ve Karahisar-ı sahib Sancaklarının sahîh mevcûd olan neferâtı yoklandıkdan sonra nâ-mevcûd olan neferâtının nân-pâreleri alâ hâle terk birle defter olmakda ise yoklamacı ma'rifetiyle sancak mülâzımlarına ve erbâb-ı istihkâka arz olunmak emr-i müstahsen olmakdan nâşî o makûle nâ-mevcûd bulunanları ve bilâ-veled fevt olmuş olanların nân-pâreleri tâlib olan mülâzımına ve erbâb-ı istihkâka ber-mûceb-i şürût arz olunmak ve bundan akdem vürûd idüp Defterhâne-i âmiremde hıfz olunan yoklama defterlerinde kayd olunduğu üzre her bir tîmârın hâsılâtı bu def'a sana virilen cebe defterinde işâret olunmuş olmağla mukaddemki tahkîke göre bî-hâsıl ve kalîlü'n-nemâ olduğundan kimesne rağbet etmediğine mebnî alâ-hâle kalan tîmârların dahî tekrâr hâsılâtı tahkîk olunup teksîr-i süyûf için icmâllü olanlardan icmâllüsü olanlara ve olmayanları dahî mukaddemâ sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mûcebince hâsılâtı birer nefere vefâ idecek derece iblâğ ile birikdirilüp lâkin bu husûs sâ'ir nemâlu olan tîmârlara sirâyet etmeyüp fakat o makûle bî-hâsıl olan tîmârlar hakkında olmağla mukaddemki yoklamacıların tahkîki üzre bî-hâsıl olduğu işâret olunan tîmârların hâsılâtı tekrâr alâ-vechi's-sıhhat tahkîk birle ber-minvâl-i muharrer ve ber-mûceb-i hatt-ı hümayûn birikdirilerek erbâb-ı istihkâka arz olunmak ve Dîvân-ı hümayûnumdan ihrâc ve yerine virilen defterlerde muharrer mülâzımları dahî yoklanup sahîh mevcûd olanları mülâzemet emirlerinin zuhûruna işâret itdir[di]kden sonra mülâzımına adem-i rağbet birle nâ-mevcûd olan ve mülâzemet emri şahıs-ı diğer yedinde olup mevhûmu'l-cism? olan var ise o makûleleri dahî tahkîk birle kaydları terkîn olunmasıçün başka ve sahîh mevcûd olan atîk mülâzımlardan kendü ma'rifetiyle tîmârı arz olunduğu sûretde bâkî kalan olur ise anları dahî başka ve kaydlarının öşrü mikdârına iblâğ için erbâb-ı istihkâkdan intihâb birle mülâzemet arz i'tâ itdireceğini cedîd mülâzımları dahî başka kayd iderek bir kıt'a mülâzım defteri tertîb ve cümlesinin isimleri bâlâsına şöhret ve mesken ve eşkâlleri tahrîr ve atîk ve cedîd ve mevcûd mülâzımların mühürlerini isimleri tahtına temhîr itdirüp takdîm eylemesi ve mülâzımlar adem-i rağbet senevî virdikleri [s.147] sûretde kendüye teklîf olunan nân-pâreye rağbet olmaması hâsılâtı kalîl olduğundan mıdır yoğusa âher sebebe mi

mebnîdir ber-vech-i îzâh vireceği senede derc ve tastîr olunmak ve mîrî alay ve muhâbir ve mülâzım gelenlere tenbîh eylemek ve alay beyi arzını musaddık şehâdet-nâme viren muhtârları dahî yoklanup muhtârlığa istihkākı olmayan var ise mühürlerinin Dîvân-ı hümayûnumdan terkîn olunmasını işâret birle yerine erbâb-ı sadâkat ve diyânetden muhtâr intihâb ve atîk ve cedîd muhtârların mührülerini birer kıt'a kağıd temhîr itdirüp yoklama defterleriyle ma'an takdîm eylemek içün sen ki yoklamacı-i mûmâ ileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu tastîr etmekle vech-i meşrûh üzre amel ve hareket olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve yedine i'tâ olunmuştur. İmdi bâlâda tahrîr ve beyân olunduğu üzre livâeyn-i mezbûreynde vâki' zu'emâ ve erbâb-ı tîmârdan nâ-mevcûd olanların ve fevt olmuş olanların ze'âmet ve tîmârlarını tâlib olan mülâzımlara ve erbâb-ı istihkâka ber-mûceb-i şürût arz itdirilmesi ve mukaddemki tahkîke göre bî-hâsıl ve kalîlü'n-nemâ olduğundan kimesne râğbet etmediğine mebnî alâ hâle kalan tîmârların dahî tekrâr hâsılâtı tahkîk olunup kalîlü'n-nemâ olduğu gereği gibi tahkîk olunduktan sonra o misillü çürük bî-hâsıl tîmâr hâlî üzre terk olunmayup teksîr-i sevk içün icmâllü olanları icmâllüsü olanlara ve olmayanların dahî mukaddemâ sâdır olan hatt-ı hümayûn mûcebince hâsılâtı birer nefere vefâ idecek dereceye iblâğ ile birikdirilerek kezâlik râğbet iden mülâzımına arz olunması ve atîk ve cedîd muhtârları dahî yoklanup muhtârlığa istihkākı olmayanları mühürleri terkîn olunmak içün isimleri bâlâsına işâret ve yerlerine erbâb-ı sadâkatten muhtâr intihâb ve mühürlerini bir kıt'a kağıd temhîr itdirüp yoklama defterleriyle ma'an Der-aliyyeme îsâl eylemeğe ve'l-hâsıl bâlâda beyân ve tenbîh olunduğu üzre amel ve harekete be-gâyet ihtimâm ve dikkat eylemek matlûb-ı kat'î-i pâdişâhânem olduğu ve hilâf-ı şürût ve menâfi-i fermân mikdâr-ı zerre hâlet ve hareket vukû'una rızâ-yı aliyyem olmadığı sen ki yoklamacı-i mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete mezîd sa'y ve gayret ve hilâf-ı şürût ve menâfi-i fermân ser-mû hâlet sünûhuna irâ'et-i ruhsatla mazhar-ı mu'âheze ve ikâb-ı şâhânem olmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mübâ'edet ve siz ki alay beyi-i mûmâ ileyhimâsız siz dahî mazmûn-ı emr-i şerîfimle amel ve harekete kemâl sa'y ve ikdâm ve mugâyir-i rızâ ve menâfi-i fermân mikdâr-ı zerre harekete cesâretle mazhar-ı eşedd-i azâb-ı mülûkânem olmakdan ziyâde hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 1213.

147/316

Karaman Vâlisi hükim ki

Konya sâkinlerinden serdâr karındaşı İsmâ'îl ve ma'lûmü'l-esâmî rüfekâsından mugâyir-i emr ü rızâ harekete tasaddîlerine binâ'en zâbitleri ma'rifetiyle şer'an lâzım gelen te'dîbât-ı lâyıkaları icrâ olunmak bâbında sâdır olan emr-i şerîfim lede'l-vüsûl merkûmûn firâr etmiş olduklarından ba'de'l-yevm zuhûr ve kazâ-i merkûma duhûl iderler ise ahâlî-i kazâ Darbhâne-i amîreme on bin guruş virmek üzre nezre kat' olduğunu mübîn vârid olan tahrîrât emr-i merkûmun kaydı bâlâsına bâ-fermân-ı âlî şerh virilmişdi. Merkûm İsmâ'îl Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri odalarında otuz bir bölüğün yoldaşı olduğundan ve oda-i merkûm bu def'a Şam-ı şerîf tarafına me'mûr kılındığından bahisle ortasıyla ma'an mahall-i me'mûre azîmet etmek üzre afv ve ıtlakını orta-i merkûm ihtiyârânı bâ-arz-ı hâl istid'â eylediği fîmâ ba'd Konya'ya ayak basmamak şartıyla yalnız merkûm İsmâ'îl'in cürmü afv olunmağla ıtlâkı ve sebîli tahliyye olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ber-vech-i muharrer yalnız merkûm İsmâ'îl'in şürût-ı merkûme ile cürmü afv ve ıtlâk olunduğu ma'lûmun oldukda mukaddemâ sâdır olam emr-i şerîfime mebnî merkûm İsmâ'îl'e ta'arruz ve ta'addî olunmamak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

147/317

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından hâlâ İskece'de mukîm olup bu def'a Gümilcine'de ikâmete me'mûr olan Topuzlu zâde el-Hâc Mustafâ dâme mecduhûya hükim ki

Bu esnâda Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Doğancıklı Süleymân a'yânlık dâ'iyyesiyle Abbâs oğlu ile Gümilcine Kazâsına varup maktûl Mestân'ın oğlu Hasekî İbrâhîm ile muhârebe ve mukâteleye ictisâr ve kazâ-i mezkûru ihrâka ictisâr olduğu ve bu vechle fukarâ ve zu'efâ pâ-zede-i huyûl-i hasâr ve vücûhla havf ve haşyete dû-çâr oldukları bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şehir-yârânem olup bu makûle ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyetin insilâb-ı emniyyet ve âsâyışlerini mûcib olur hâlât vukû'una vechen minel'l-vücûh rızâ-yı şâhânem olmayup beher hâl def'-i şürûr ve ihtilâl ile tahsîl-i emniyyet-i fukarâyı ikdâm matlûb-ı dâverânem idiği zâhir ve bedî-dâr olmağla gerek Doğancıklı mûmâ ileyhin ve gerek haseki-i merkûm İbrâhîm'in Gümilcine Kazâsının a'yânlığına karışmalarına ve kazâ-i mezbûrda ikâmet eylemelerine bir

vehcle rızâ-yı alıyyem olmadığına binâ'en kapucubaşı-i mûmâ ileyhın sâkin olduğu Sultanyeri'ne avdet ve ırz ve edebiyle ikâmet eylemesiçün kendüye hitâben başka ve merkûm İbrâhîm'i ocağında hidmetinde kıyâm eylemek üzre Der-alıyyeme ve mezkûr Abbâs oğlunu dahî sâkin mahalle irsâl ve tesyâra dikkat ve te'lîf ve istimâlet-i ahâlî ve fukarâya müsâra'at ve def' ü ref-i münâza'a ve ihtilâl husûsuna dâmen der-miyân gayret ve infâz-ı irâde-i şâhâneme müsâra'at ve ba'dehû ne vechle emr-i şerîfim sâdır olur ise öylece amel ve hareket eylemek üzre bu def'a taraf-ı Devlet-i alıyyemden mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılarından () dâme mecduhûya ve Gümilcine Kādîsına hitâben dahî başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve tesyâr olunmuş olup ancak kazâ-i mezkûrede sâkin ibâdullâhın muhâfaza ve muhâreseleri harâm-zâde ve haşerât [s.148] makûlelerinin def' ü ref'-i fesâd ve şûrûrları zımnında erbâb-ı iktidârdan birinin Gümilcine'de ikâmeti ber-muktezâ-yı vakt u hâl lâzım gelüp ve sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhın sen hademe-i Devlet-i alıyyemin sadâkat ve istikâmet ve kâr-güzâr ve dirâyet ile şöhret-şi'ârlarından ve şimdiye kadar muhavvel-i uhde-i liyâkat ve ehliyyetin kılınan husûsât-ı mühimmenin ber-vefk-i rızâ sâdikâne te'diye ve rû'yetine sarf-ı yârâ-yı liyâkat ve iktidâr idgeldiğın zâhir ve hâlâ sâkin olduğın kazâ kurâsı ahâlî ve fukarânın mezâlim ve ta'addiyâtından himâyet ve sıyâneleri husûsuna ikdâm ve ihtimâmın ...? ve ma'lûm ve bâhir olup Gümilcine Kazâsı dahî ve civârında olduğundan Gümilcine'de ikâmet ve te'diye-i umûr-ı memleket ve tahsîl-i emn ü râhat-ı ahâlî ve fukarâ-yı ra'ıyyete dikkat eylemen husûsuna irâde-i şâhânem ta'alluk etmeğın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir-i kapucubaşı-i mûmâ ileyh tarafından () ile irsâl olunmuşdur. İmdi vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyetin istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş ve istirahatları matlûb ve mülzem-i dâverânem ve bu bâbda senden ber-tıbk-ı me'mûl hidmet ve sadâkat zuhûru me'mûl ve muntazır-ı pâdişâhânem idiğı ma'lûm-ı dirâyet mersûmun oldukda işbu emr-i şerîfim mübâşir-i kapucubaşı-i mûmâ ileyh tarafından sana ne vakit vâsıl olur ise derhâl hareket ve serî'an Gümilcine'ye varup mübâşir-i mûmâ ileyh ile ittifâk ve ittihâda ri'âyet iderek ber-vech-i suhûlet Doğancıklı kapucubaşı-i mûmâ ileyhi Sultanyerine ve merkûm Abbâs oğlunu sâkin olduğı mahalle if'âl? ve merkûm Haseki İbrâhîm'i hidmet-i lâzimesi te'diye zımnında Der-alıyyeme irsâl husûsuna bezl-i miknet ve sen kazâ-i mezkûrda ikâmet birle zabt u rabt-ı memleket ve te'mîn ve te'lîf-i kulûb-i ahâlî ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyiş-i fukarâ-yı ra'ıyyet ve def' ü ref' ü nizâ' ve

husûs-ı esbâbının istihsâline dâmen der-miyân gayret ve rü'yet ve tesviyesi muktezî olan hidemât-ı saltanat-ı seniyyemi ve umûr ve husûs-ı memleketi ber-vefk-i rızâ-yı te'diye nisâr cehd ve tâkat ve hilâf-ı rızâ-yı şerî'at-ı garrâ nâ-mülâyim bir hâlet hudûsunu mûcib olur vaz'ı tecvîzden mûcânebet ve keyfiyyeti Der-aliyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 1213.

148/318

Haleb Mollasına hükim ki

Re'âyâ-yı Devlet-i aliyyemden Baş veled-i Mihail Garal nâm zimmînin Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde bu Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re'âyâsından olup mukaddemâ Haleb'de mukîm Françe konsolosu yanında tercüman olan Andon veled-i Mihail nâm tercümanın hizmet-kârı olmak üzere yedine virilen emrini ahza me'mûre teslîm ve cizye kağıdı ahz murâd eyledikde müceddeden celb-i mâl sevdâsıyla sen mukaddemâ Françe tercümânı hizmetkârı idin deyü ba'z kimesneler taraflarından ta'addî ve ta'arruz olacağı zâhir olduğun inhâ ve mu'âfiyet ve yol emirlerini ahza me'mûra teslîm ve yedine cizye evrâkı ahz eylediğinden sonra celb-i mâl sevdâsıyla ta'addî itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekle mesfûr mâdemki yedinde olan mu'âfiyet ve yol emirlerini ahza me'mûra teslîm idüp yedine cizye kağıdı ala ve kendü hâlinde olup üzerine dahî şer'an bir nesne sâbit olmaya bî-vech ta'addî ve tecrîm itdirilmemek fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin ber-vech-i muharrer mesfûr yedinde olan mu'âfiyet ve yol emirlerini ahza me'mûra teslîm birle yedine cizye kağıdı aldığı ve kendü hâlinde olup üzerine şer'an bir nesne sâbit olmayup ve menâfî-i resm-i ra'yyet tavr ve hareketi vukû'a gelmediği sûrette celb-i mâl sevdâsıyla kimesne tarafından bî-vech ta'addî ve tecrîm itdirilmemek bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

148/319

Bir sûreti,

Yine mevlânâ-yı mûmâ ileyhe Hana Garal nâm zimmî için ber-vech-i meşrûh

148/320

Bir sûreti,

Yine mevlânâ-yı mûmâ ileyhe Hana veled-i Cacû nâm tercümanın hizmetkârı Cebrâîl veled-i Anton Guruz nâm zimmî için mu'âfiyet ve yol emirlerini teslîm eylemesi derciyle ber-vech-i meşrûh

148/321

Bir sûreti,

Yine mevlânâ-yı mûmâ ileyhe konsolos yanında tercüman olan Baş veled-i Karku nâm zimmî için berât ve zabt emrini teslîm eylemesi derciyle

148/322

Bir sûreti,

Yine mevlânâ-yı mûmâ ileyhe Konsolos yanında tercüman Hana veled-i Andriya nâm zimmî için kezâlik berât ve zabt emrini teslîm eylemesi derciyle

149/323

Zikri âti zimmînin cezîre-i Mora'da mütemekkin olduğu kazânın kâdîsına hükim ki Devlet-i aliyyem re'âyâsından Anaknisti veled-i Aci Nikola Velisari? nâm zimmînin Südde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde bu Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re'âyâsından olup mukaddemâ Mora'da mukîm Françe Konsolosu yanında tercüman olmak üzere yedine virilen berât ve zabt emrini ahza me'mûra teslîm ve cizye kağıdı ahz murâd eyledikde mücerred celb-i mâl sevdâsıyla sen muakddemâ Françe türçümanı idin deyü ba'z kimesneler taraflarından ta'arruz ve ta'addî olunduğun inhâ ve berât ve zabt emrini ahza me'mûra teslîm ve yedine cizye evrâkı ahz eylediğinden sonra celb-i mâl sevdâsıyla ta'addî itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â etmekle mesfûr mâdemki yedinde olan berât ve zabt emrini ahza me'mûra teslîm idüp yedine cizye kağıdı ala ve kendü hâlinde olup üzerine dahî şer'an bir nesne sâbit olmaya bî-vech ta'addî ve tecrîm itdirilmemek fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin ber-vech-i muharrer mesfûr yedinde olan berât ve zabt emrini ahza me'mûra teslîm birle yedinde cizye kağıdı olduğu kendü hâlinde olup üzerine şer'an bir nesne sâbit olmayup ve menâfi-i resm-i ra'ıyyet tavr ve hareketi vukû'a gelmediği sûrette celb-i mâl sevdâsıyla kimesne tarafından bî-vech ta'addî ve tecrîm itdirilmemek bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

Kocaili Sancağı Mutasarrıfı Hüseyin Paşa dâmet me‘âliyhûya ve İznikmid Kādîsıyla ol havâlîde vâki‘ iskelelerin tâbi‘ olduğu kazâların kudât ve nüvvâbına ve a‘yân vesâ‘ir zâbitân ve iskele emînlerine hükim ki

Dârü’s-saltanati’s-seniyyemde odunun killeti ve sekene-i İstanbul’un bu bâbda zarûret ve muzâyakaları derkâr ve ağniyâ ve fukarâ herkes şitâ için muhtâc oldukları odunu bu mevsimlerde ala geldikleri bedî-dâr olduğuna binâ’en evkât-ı sâ‘ire ve bâ-husûs bu günlerde Der-sa‘âdetim iskelelerinde bâligân-mâ-belag hatab olunmak vâcibât-ı umûrdan idüğü zâhir ve bahardan berü kerreten ba‘d-ı âharâ sudûr iden emr-i şerîfeme tenbîhât ve te’kîdât-ı mülûkâneme nazaran iskelelerinizden me’mûlden efzûn hatab sevk ve tesyîle ikdâm farâziyye-i zimmetiniz idüğü bâhir iken rû’esâ-yı sefâyin-i Donanma-yı hümâyûnum kalyonlarına odun nakliyle me’lûf sefinelerden birkaç alındığını illet iderek odun naklinden imtinâ‘ üzre oldukları tahkîk-kerde-i pâdişâhânem olup el-hâletü hâzihi sūfûn-i Donanma-yı hümâyûnum Der-aliyyemden savb-ı maksûda bâd-bân-guşâ-yı azîmet olmalarıyla odun nakliyle me’lûf olan kalyonlar ashâbının ömr ve illet idecekleri bir nesne kalmamakdan nâşî mukaddem ve mu’ahhar sâdır olan evâmîr-i aliyyem mezâmînini İznikmid vesâ‘ir ol havâlîde vâki‘ iskelelerde mevcûd olan ve bir taraftan dağlardan nakl olunan odunu asla te’hîr itdirmeyüp icâleten iskelelerde olan sefinelere tahmîl ve peyder pey Der-aliyyeme sevk ve tesyîre mezîd ikdâm ve gayret eylemeniz fermânım olmağın tenbîhen ve te’kîden ve isti‘câlen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi şu günlerde def‘-i muzâyaka-i ibâd için havâlî-i mezkûreden me’mûlden efzûn hatab nakli ve bir cânibden dağlardan dahî kat‘ ve tenzîl ile iskelelerde sefinelere mu‘accelen tahmîl ile peyder pey Der-aliyyeme külliyyetlü odun vürûdu matlûb-ı kat‘î-i pâdişâhânem olduğu ve bu bâbda menâfî-i emr ü rızâ ihtibâr-ı kusûr ve rehâvet ile havâlî-i merkûmeden me’mûlden dün odun gelmek ve ferd-i âferîdenin ihtikâr dâ‘iyyesiyle ketmine ruhsat gösterilmek ve ashâb-ı sefâyin îrad-ı a‘zar vâhiye ile gelmekden imtinâ‘ lâzım gelür ise beher hâl vehâmetini müşâhede ideceğinizde iştibâh olmadığı ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i muharrer zikr olunan iskelelerde mevcûd olan bir taraftan dağlardan tenzîl olunan hatabı serî’an ve âcilen sefinelere tahmîl ile müte‘âkiben ve mütevâssilen der-bâr-ı şevket-karârıma bâligân-mâ-belag odun nakl ve tesyârına bi’l-ittifâk mezîd sa‘y ve gayret ve hilâf-ı fermân ve mugâyir-i tenbîhât-ı

şâhânem harekete cesâretle mazhar-ı va'îdât-ı hüsrevânem olmakdan gâyetü'l-gâye tehâş[î] ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Tarih Yok

149/325

Bir sûreti,

Kavak'dan Bartın ve Amasra'ya varınca Bahr-i siyâhın Anadolu cânibinde vâki' hatab nakl olunagelen iskelelerin kudât ve nüvvâbına ve a'yân vesâ'ir zâbitân ve iskele emînlerine ber-vech-i meşrûh

Ber-mûceb-i emr-i âlî hareket ta'ahhüdü hâvi vârid olan i'lâmâtı mefâhimi bâ-fermân-ı âlî şerh virildi.

Fî 11 Cemâziyye'l-evvel sene 213.

149/326

Bir sûreti,

Bahr-i siyâhın Rumili cânibinde vâki' hatab [nakl] olunagelen iskelelerin kudât ve nüvvâbında ber-vech-i meşrûh

150/327

Selâtîn-i Cengiziyeden olup el-yevm Anapa câniblerinde olan Cengiz Mehmed Giray Sultân zîde uluvvuhûya hükim ki

Sen ki sultân-ı mûmâ ileyhsin bundan akdem ba'z ashâb-ı agrâzın hilâfı vâki' gamz ve nifâklarına binâ'en havfa teba'îyyet ile birkaç seneden berü firârî düvel-i sâ'ire memlekette ikâmeti ihtibâr idüp bu esnâda Çerakese kabâ'ilinden Kemer Köy kabilesi tarafına gelmiş isen dahî müddet-i vâfireden berü ıyâl u evlâdından dûr ve mehcûr olduğundan bahisle hakkında olan inhâ hilâf-ı vâki' ashâb-ı agrâzın gamz ve nifâklarından neş'et etmiş olduğunu mübeyyin hâlâ Anapa binâ emîni Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Cebecibaşı-i esbak Tosun Mehmed dâme mecduhû tarafına tahrîrâtın vürûd eylediği kapucubaşı-i mûmâ ileyhin bu def'a Der-aliyyeme vârid olan tahrîrâtında muharrer ve mastûr olmakdan nâşî şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince kendü hâlinle çiftliğinde ikâmete izn ve ruhsat-ı pâdişâhânem erzânî kılınmağın i'lâmen ve ifhâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ırsâl olunmuşdur. İmdi sen ki sultân-ı mûmâ ileyhsin Rumili cânibinde kâ'in çiftliğinde kendü hâlinle ikâmetine şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince izn ve ruhsat-ı şâhânem erzânî kılındığı ma'lûmun oldukda ber-

vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde sefîneye süvâr ve Rumili sevâhilinde münâsib gördüğün iskeleye hürûc birle çiftliğine varup kendü hâlinle ikâmet ve devâm-ı ömr-i devlet ve kadrime? karşı ketm-i da'vâtına iştigâl ve muvâzebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

Hattıyla rikâb takrîri olunur re'îs efendi tarafındadır.

150/328

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Aydın Muhassılı Kara Osmân zâde el-Hâc Hüseyin dâme mecduhûya hükim ki

Sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin uhdende olan Aydın muhassıllığı mâlından iddesi yigirmi yigirmi beş gün mürûr iden elli bin gurus hâlâ Sadr-ı a'zam sûtûde-i şiyem ve vekîl-i mutlak kaviyy-i ifhâmım Vezîrim Yûsuf Ziyâ Paşa edâmallâhû te'âla iclâluhû vazâ'if? bi't-te'yîd-i iktidâruhû ve ikbâluhûnun tarafına irsâl ve teslîmi iktizâ etmiş olmağla Sadr-ı a'zam-ı müşârünileyhin masârif-i râhiyyesine medâr olmak zımnında işbu emr-i şerîfim vâsıl olduğu ânda meblağ-ı mezbûru derhâl hazîne-bend ve ihrâc ve Sadr-ı a'zam-ı müşârünileyhin reh-i râstı olan Bolu taraflarına doğru serî'an ve âcilen irsâl ve tesyîre ikdâm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm ve mikdâr-ı zerre te'ehhür ve batâ'et vuku'ûnu tecvîz ile mütehakkık eşedd-i azâb-ı şâhânem olmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve ittikâ-i tâmm eylemen fermânım olmağın hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve icâleten () ile irsâl olunmuşdur. İmdi meblağ-ı mezbûrun bir gün ve bir dakîka mukaddem alâ-eyyi-vech-i kân Sadr-ı a'zam-ı müşârünileyh tarafına esnâ-yı râhda irişdirilmesi matlûb-ı kat'î-i dâverânem idiği ve bu bâbda gadr ve illet ve tereddüd ve tevakkufa cesâret mü'eddî nedâmet olunacağı sen ki muhassılı-ı kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde derhâl meblağ-ı mezbûru hazîne-bend ve ihrâc ve müşârünileyhin reh-i râstı olan Bolu taraflarına icâleten ba'îs ve tesyîre dâmen der-miyân gayret ve hilâfî melhûz avk ve te'hîri misillü vaz' ve hâlet vukû'unu tecvîzden be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

150/329

Mora Vâlîsi Vezîrim Mustafa Paşa'ya ve Trepoliçe Kādîsıyla eyâlet-i Mora'da vâki' kazâların kudât ve nüvvâbına ve a'yân voyvoda-gân vesâ'ir zâbitân zîde kadruhüme bu def'a taraf-ı Devlet-i aliyyemden cezîre-i mezbûreye tercüman nasb olunan Karaca Kostaki zîde itâ'atuhûya hükim ki

Ber-muktezâ-yı vakt u hâl Mora Cezîresinde mütemekkin ahâlî-i zimmet-i re'âyânın vücûh-ı mezâlimden vikâye ve celb ve te'lîf ve istimâletleri lâzımeden olduğuna ve taraf-ı Devlet-i aliyyemden cezîre-i mezbûreye mücerrübü'l-etvâr birinin tercüman nasbı mühimm ve muktezî idiğine ibtinânen Mora tercümanlığına müteferri' mevâddı sâdikâne rü'yet ve te'diye dikkat ve Françe bu tarafından ifsâd-ı re'âyâ zımnında ba'z erâcif ve ana karîb neşr idenler sırren ve alenen tacesüs ve taharrî ve zâhire ihrâc ve vâlî ve zâbite teslîme mübâderet ve iktizâ iden husûsâtı sen ki Mora Vâlîsi vezîr-i müşârünileyhsin tarafına sıhhati üzre ifâde ve lâzımü'l-inhâ olan hâlâtı peyder pey bu tarafda Dîvân-ı hümayûnum tercümânına tahrîr ve anın vesâtetiyle ve hâlâtı Devlet-i aliyyeme inhâ etmek ve aralık ve aralık mukaddem riyâsete dahî bin mehâmm ve muktezî olan husûsâtı icâleten bildirmek ve bunlara müteferri' hâlâtın tesviyesi husûslarında kendünden me'mûl olan sadâkati icrâya bezl-i makderet eylemek üzre mûmâ ileyh Karaca Kostaki Mora Tercümanı nasb ve ta'yîn olunmağla husûsâtı mezkûrenin rü'yet ve tesviyesinde tercüman-ı mersûma lâzım i'ânetin icrâsına ve te'diye-i umûr-ı me'mûresinde bâ'is tezâyüd sarf ve gayreti olur hâlâtın istihsâle bezl-i himmet olunmak fermânım olmağın keyfiyyet-i me'mûriyyetini ifhâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tercüman-ı mersûmun yedine i'tâ olunmuştur. İmdi bir müddetden berü kazâ ve kurâ kocabaşılarının ba'zıları birer tarafa istinâden ve tama'-ı hâma teba'ıyyeten fukarâ-yı ra'ıyyeti tekdîr ve ızrâr ile me'lûf oldukları ma'lûm olduğuna mebnî bu hâlet-i gayr-i marziyyenin dahî külliyyen indifâ'î ve fukarâ-yı ra'ıyyetin sâye-i merhamet-vâye-i şâhânemde âsûde hâl ve müreffehü'l-bâl olmaları matlûb-ı hüsrevânem olup gerek ehl-i islâm ve gerek zümre-i ra'ıyyetden her kim fukarâ-yı ra'ıyyete edânî mertebe hilâf-ı rızâ ta'addî ve ızrâra tasaddî ider ise keyfiyyeti sen ki vezîr-i müşârünileyhsin tarafına ifâde ile dâ'imâ refâh ve şâyes[te]-i fukarâ-yı ra'ıyyet esbâbının istihsâline dikkat eylemesi husûsu dahî tercüman-ı mersûmun me'mûriyyeti müteferri'âtdan olmağla ber-vech-i muharrer amel ve harekete mübâderet ve sen ki tercüman-ı mersûmsun sen dahî umûr-ı me'mûriyyetini ber-vech-i sadâkat te'diye sarf-ı vus' ve liyâkat ve resm-i ra'ıyyet ve sadâkate menâfi-i vaz' vukû'a gelmemesine bezl-i yârâ-yı liyâkat ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

Selanik Sancağı Mutasarrıfı Vezîr Ebûbekir Paşa iclâluhûya hükim ki

Sen ki vezîr-i dirâyet-semîr-i müşârûnileyhsin bu def'a tarafından ve Selanik Nâ'ibi vücûh-ı memleket ve câniblerinden der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme vârid olan tahrîrât ve i'lâm mefâhiminde bir müddetden berü Selanik derûnunda şakâvetle me'lûf olan eşhâsın ser-gerdeleri olup derûn-ı beldede tagallüb dâ'iyyesinde olan Helvacı İsmâ'îl ve şehir kethüdâsı oğlu Hüseyin ve Kayıkçı oğlu Süleymân nâm üç nefer turnacılar ile serdengeçdi gürûhundan Poşucu İbrahîm ve Mollâ Bayrakdar nâm şahıslar Selanik derûnunda hevâd[a]rları olan yedi sekiz yüz mikdârı eşkıyâyı başlarına cem' ve Selanik yeniçeri zâbiti tarafına ib'âs ile Selanik Müftîsi müderrisinden Seyyid Abdullâh zîde ilmuhûnun Selânîk'den ihrâc olunmasını inhâ ile ile vakî' olan harekât-ı bâgiyânelerine dâ'ir ve mâdde-i şakâvet şimdilik mündefî' olmuş ise dahî bundan böyle fırsat buldukça şakâvetden hâlî olmayacakları ve mezkûrların haklarından gelinmesi zımnında evâmîr-i şerîfe ısdâr ve mektûmen tarafına irsâl olunmasını ve Selanik yeniçeri zâbitinin azl ve yerine mücerrebü'l-etvâr birinin yeniçeri zâbiti ta'yîni husûslarını ve husûsât-ı sâ'ire ber-vech-i tafsîl derc ve iş'âr olunmuş Selanik gibi belde-i cesîmede bu makûlede hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ tekevvün iden ihtilâlin def'î ve fîmâ ba'd vukû'a gelmemesi esbâbının istihsâli emrine ikdâm ve dikkat olunarak sükkân-ı memleket ve fukarâ-yı ra'yyetin istihsâl-i esbâb-ı âsâyîş ve râhatlarını mûcib olur kâffe-i vesâ'ilin icrâsına ikdâm ve sa'y-ı mâ-lâ-keâm olunmak lâzîme-i vakt u hâlden olmak mülâbesesiyle muktezâ-yı tahrîrin üzre iktizâ iden evâmîr-i şerîfenin ısdârı lâzım gelmiş ise dahî mârû'z-zikr üç nefer tunacılar ile Poşucu oğlu İbrahîm'in mukaddemce Selanik'den serdengeçdi bayrağı küşâdıyla Mora Vâlîsi Vezîrim Mustafâ Paşa iclâluhû ma'iyyetine îsâl etmek üzre ocak mektûbu mücebince mahsûs evâmîr-i şerîfe ısdâr ve ocakdan kâr-güzâr mübâşir ile ba's ve tesyâr olunmuş olduğuna binâ'en bu def'a anlar için emr-i âlî ısdârı iktizâ etmediği zâhir ve merkûmlar bu vechile Selanik'den ihrâc olundukları hâlde tabî'atiyle def'-i ihtilâl olunmuş olacağı bedîhî ve bâhirdir kaldı ki merkûm Mollâ Bayrakdârın bir mahalle me'mûriyyeti olmadığı ecilden li-ecli't-tedîb ocakdan mübâşir ma'rifetiyle Kavala Kal'asına kal'a-bendi bâbında diğer emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşiriyle tesyâr olunmuş olduğu ve bu esnâda Selanik yeniçeri zâbitliğinin ocak müte'ayyinâtından birine ihâlesine ve nefsu'l-emre zabt u rabt-ı haşerât ve tanzîm-i

ahvâl-i vilâyete medâr-ı küllî olacağı zâhir olduğuna binâ'en kul kethüdâsı ma'zûllerinden Ebûbekir zîde mecduhû erbâb-ı sadâkatden kâr-güzâr olduğuna mebnî Selânik yeniçeri zâbiti nasb ve ta'yîn ve sen ki vezîr-i müşârûnileyhsin seninle bi'l-ittihâd zabt u rabt-ı haşerât husûsuna ikdâm ve ba'd-ez-în derûn-ı Selânik'de kimesnenin nâ-mülâyim hâlâta tasaddî idemeyecekleri esbâbının istihsâline kemâl-i dikkat ve ihtimâm eylemesi etrâfıyla kendüye tenbîh ve te'kîd olunmuş olmağla vüsûl-i emr-i şerîfimde alâ-eyyi-hâl merkûm Mollâ Bayrakdârı Kavala Kal'ası'na irsâle ikdâm ve dikkat ve sâbıkü'z-zikr serdengeçdi bayrakdârlarını muktezâ-yı me'mûriyyetleri üzre bir gün akdem ve bir sa'ât mukaddem tertîb ve ihrâc ve serdengeçdi ağaları olan merkûmûnu mübâşirleri ma'îyyetleriyle savb-ı me'mûrlarına sevk ve tesyîre müsâra'at ve fîmâ ba'd dahî zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâ ve ref' ü def'-i erbâb-ı mefsedet ve eşkıyâ husûslarına ikdâm ve dikkat ve mugâyir-i rızâ-yı şâhânem hareket vukû'a gelmemesine bezl-i cehd miknet eylemek fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi mârû'z-zikr üç nefer turnacılar ile Poşucu İbrâhîm'in bu makûle hareket-i bâgiyâneye cesâretlerine binâ'en her ne kadar te'dîbleri lâzım gelmiş ise dahî ber-vech-i muharrer lâzım olan me'mûriyyetleri hasebiyle te'dîblerinden iğmâz olunduğu ve merkûm Mollâ Bayrakdârın diğer emr-i şerîfim mantûku? üzre alâ-eyyi-hâl Kavala Kal'asına kal'a-bend olunması matlûb-ı kat'î-i mülûkânem idiği ma'lûm ve dirâyet-mersûmun oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde der-akab serdengeçdi ağaları merkûmları me'mûriyyetleri muktezâsı üzre serî'an tekâmül ve neferâtlarıyla birkaç gün zarfında ihrâc ve mübâşirleri ma'îyyetleriyle bir kadem akdem savb-ı me'mûrlarına irsâle dâmen der-miyân gayret ve fîmâ ba'd dahî zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâ ve def' ü ref'-i mazârr-ı eşkıyâ husûslarında ve senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan kâr-âşinâyı ve dirâyet muktezâsını husûsât-ı mühimme-i sâ'irenin küllisinde vakt u hâle mutâbık ve rızâ-yı şehr-yârâneme muvâfık harekete nisâr cehd ve tâkat ve mârû'z-zikr me'mûrların icâleten ihrâc olunduklarını Der-alıyyeme tahrîr ve inhâya müsâra'at eylemen bâbında.

Fî Evâ'il-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

151/331

Bir sûreti,

Yine vezîr-i müşârünileyhe Selanik Nâ'ibine ve Kavala Kal'ası Dizdârına asılda beyân olunduğu üzre merkûm Mollâ Bayrakdârın li-ecli't-tedîb Kavala Kal'asına kal'a-bendi için ocakdan mübâşir ma'rifetiyle iktizâsına göre icmâlen başka

Tafsîli kal'a-bend defterinde mukayyedir.

152/332

Haleb Vâlisine ve Haleb'den Hama'ya varınca yol üzerinde vâki' kudât ve nüvvâba ve yeniçeri serdârları ve kethüdâyerleri ve ayân-ı vilâyet ve iş erlerine hükim ki

Haremeynü's-şerîfeyn ahâlîsine beher sene mu'tâdü'l-irsâl olan Surre-i hümâyûn-ı mekremet-makrûnum bu sene-i mübâreke de dahî an-nakd-i Hazîne-i âmîremden ihrâc ve bu def'a surre emîni nasb olunan hâcegân-ı Dîvân-ı mu'allâ erkânımdan sâbıkâ Silâhdâr kâtibi el-Hâc Memiş dâme mecduhûya teslîm ve ol savb-ı sa'âdet-i edebe tesyîr olunmakla Surre-i hümâyûn ile emîn-i mûmâ ileyh ve refâkatde olan hüccâc-ı müslimînin yollarda ve menâzilde muhâfaza ve muhâreselerine takayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmi mehmûmdan olmağın Surre-i hümâyûnum re's-i hudûd-ı Adana'ya vüsûlünde Adana Mütesellimi istikbâl üzre ve yollarda ve menâzilde muhâfaza ve muhârese iderek Kurd kulağına götürüp Haleb hudûduna ve Azez toprağına îsâl eylemek üzre emr-i şerîfimle me'mûr olmağla vech-i meşrûh üzre surre-i şerîfem Haleb hudûduna lede'l-vüsûl sen ki vezîr-i müşârünileyhsin sen dahî müstevfâ adamlarınla kethüdânı ta'yîn ve surre-i şerîfimi alup Adana'dan oligeldüğü vechile Hama'ya varınca kazâların tüfenk-endâz il erlerini ihrâc iderek kazâ be kazâ Surre-i hümâyûn ve emîn-i mûmâ ileyh ve refâkatin olan hüccâc-ı müslimînin menâzil ve merâhilde nüzûl eyledikleri mahallerde gicelerde emniyyet hâsıl olacak vechile muhâfaza ve muhâreselerine ihtimâm-ı tâmm ve emnen ve sâlimen Hama'ya götürüp mütesellimine teslîm ve yedinden teslîmini müş'ir temessük ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye alup girüye avdet eylemek üzre kethüdân mûmâ ileyhe gereği gibi tenbîh ve te'kîde ihtimâm ve dikkat ve bu takrîb ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı memlekete bir dürlü zulm ve ta'addî olunmakdan hazer ve mücânebet ve hüccet-i şer'iyye-i merkûmeyi Der-aliyyeme tesyîre müsâra'at eylesin bu sene-i mübâreke de sinîn-i sâ'ireden ziyâde Surre-i hümâyûn ve hüccâc-ı müslimînin muhâfazasına ihtimâm olunmak murâd-ı hümâyûnum olmağın şöyle ki ibâden bi-esrihi-te'âla yollarda ve

menâzil ve merâhilde edânî mertebe zarar ve gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise bir dürlü gadr ve illetin karîn-i ısgâ olmayup azâb-ı şedîde mazhar olacağın muhakkaktır ana göre amel ve hareket ve müstevfâ ve tâmmü'l-esliha adamlarını kethüdân ma'ıyyetine ta'yîn ve Hama`ya varınca kazâların tüfenk-endâz il erlerini ihrâc ve menâzil ve yollarda Surre-i hümayûnumu gereği gibi muhâfaza ederek emnen ve sâlimen Hama Mütesellimine teslîm olunmasını hâlâtına bezl-i vus' ve kudret ve zinhâr ve zinhâr tehâvün ve taksîrât gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleye ve siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz siz dahî mazmûn-ı emr-i şerîfim üzre amel ve hareket ve hilâfindan mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

152/333

Akşehir`den Konya`ya varınca vâki' olan kudât ve nüvvâba ve Akşehir Sancağı Mütesellimi ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân ve iş erlerine hükim ki Haremeynü's-şerîfeyn ahâlîsine beher sene mu'tâdü'l-irsâl olan Surre-i hümayûn-ı meymenet-makrûnum işbu sene-i mübâreke de dahî Hâzîne-i âmiremden an-nakd ihrâc ve bu def'a surre emîni nasb olunan hâcegân-ı Dîvân-ı hümayûn-ı mu'allâ erkânımdan sâbıkâ Silahdâr Kâtibi el-Hâc Memiş dâme mecduhûya teslîm ve ol savb-ı sa'âdet Adana`ya irsâl ve tesyîr olunup Kocaili Sancağı Mutasarrıfı dahî Surre-i hümayûnumu Gekbuze`den istikbâl ve muhâresesine kıyâm ve ihtimâm iderek Eskişehir'e vüsûlünde Sultanönü Sancağı Mütesellimi ile bi'r-refâkat Akşehir'e götürüp sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsin sana teslîm ve yedinde temessük ve cânib-i şer`den hüccet-i şer'ıyye ahz etmek üzre evâmir-i şerîfemle tenbîh olunmağla Surre-i hümayûnum ve emîn-i mûmâ ileyh ve refâkatde olan hüccâc-ı zu'l-ibtihâcın yollarda menâzil ve merâhilde leylan ve nehâren muhâfazalarında sinîn-i sâbıkadan ezyed takayyüd ve ihtimâm olunmak ehemmi mehmûmdan ve merâm-ı mülûkânem olmağın Surre-i hümayûn-ı mevhibet-makrûnum mashûben bi't-tâmm Akşehir'e lede'l-vüsûl sana teslîm olundukda sen dahî müstevfâ ve tâmmü'l-müsellâh adamlarınla Surre-i hümayûnumu alup Akşehir'e ve gerek Konya`ya varınca vâki' mahallerin sipâh ve silâhdâr ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri vesâ'ir darb u harbe kâdir tüfenk-endâzlarını ihrâc ve bi-avnihi te'âlâ Surre-i hümayûnumla emîn-i mûmâ ileyhin ve refâkatde olan hüccâc-ı hidayet minhâcın Akşehir`den Konya`ya varınca yollarda menâzil ve merâhilde hıfz u hırâseti hâlâtına ziyâde ihtimâm ve dikkat iderek emnen ve sâlimen götürüp Konya

Mütesellimine teslîm ve teslîmini müş'ir [s.153] temessük ve cânib-i şer' den hüccet alup Devlet-i medârîma irsâl ve sen dahî girüye avdet idüp lâkin bu takrîb ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı memlekete zulm ve ta'addî olunmakdan be-gâyet ittikâ eylesin ve Surre-i hümayûnum Haremeynü'ş-şerîfeyn fukarâsına vâsıl olacak atâ-yı mertebeden olup muhâfazaya gereği gibi takayyüd ve ihtimâm olunmak lâzım ve vâcib olmağla bu emr-i ehemme kemâl takayyüd iderek menâzilde ve gerek gicelerde itminân-ı kalb ve mezîd emniyyet hâsıl olacak vechile adamlar ta'yîn ile muhâresede ve yollarda muhâfazasında iyâzen bâsır-ı te'âlâ zerre kadr ve kusûr ve müsâmahanızdan nâşî zarar ve gezend isâbet eylemek ihtimâli olur ise bir dürlü gadr ve illetin kabul olmayup cevâba kâdir olamayacağınız zâhir ve âşikâ[r]dır ana göre amel ve hareket ve mezîd basîret ve iştibâh üzre hareket ve Akşehir'den Konya'ya varınca kazâlarda bulunan sipâh ve silâhdâr ve yeniçeri neferâtı ve darb ve harbe kâdir müsellaht tüfenk-endâzlarını ihrâc ve menâzil ve merâhilde ve gicelerde hırâseti emrine cehd-i tâmm iderek kemâl-i emn⁴⁴ ü selâmetle Konya'ya götürüp Konya Mütesellimine teslîm edinceye dek terk-i hâb ve râhat ve fevkü'l-gâye sarf-ı vus'-ı tâmm ve miknet eyleyüp zinhâr ve zinhâr zerre-i gadr ihtimâli ve müsâmahaya rızâ ve cevâz gösterilmekten be-gâyet ihtirâzen ve ictinâb olunmak bâbında.

Fî Evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene 213.

153/334

Selanik Sancağı Mutasarrıfı Vezîre ve Selanik Nâ'ibine hükim ki

Âsitâne-i aliyyemde olan Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin senede bir kerre tevzî'i mu'tâd alan zemistânî çukalarını medîne-i Selanik'de teslîm ve i'mâllerine ocakdan me'mûr ve ta'yîn kılınan Sabuncu oğlu Yasef ve şerîki diğeri Sofyalı Yasef nâm yahûdîlerin birkaç seneden berü işledikleri çukalar kalîl ve envâ' ihânetleri zâhir ve nümâyân olduğundan ahz ve i'tâlarının hesâbı rü'yet ve zimmetlerinde zuhûr iden emvâl-i ocak emvâl ve eşyâlarından ba'de't-tahsîl katle bedel Kudüs-i şerîfe nefy ü iclâ olunmaları bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i âlî ile ocakdan me'mûr ve tesyîr kılınan mübâşir ma'rifetiyle mesfûrların medîne-i Selanik'de hesâbları ma'rifet-i şer'le lede'r-rü'yet zimmetlerinde ma'lûmü'l-mikdâr mebâliğ-i ocak zuhûr eyledikde mesfûrların Âsitâne-i aliyyede vâki' odasında mevcûd nükûd ve zimem-i temessükâtı

⁴⁴ Metinde yanyana iki defa yazılmıştır.

diğer beyâz üzerine sâdır olan fermân-ı âlî mücebince ahz ve kabz olunmağla mersûm Sabuncu oğlu Yasef'in mahrûse-i Selanik sükkânından Yûsuf Bey etbâ'ından Osmân nâm kimesne zimmetinde bir kıt'a temessük mücebince sekiz bin üç yüz elli üç gurus alacağı olup meblağ-ı mezbûr mersûmun bâ-i'lâm-i şer'î cânib-i ocağa olan deynine mahsûben mahallinde şer'le rû'yet ve tahsîl ve umûr-ı çukaya sarf için Çuka Çavuşu Abdurrahmân Çavuş zîde kadruhûya teslim olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız size hitâben emr-i şerîfim sudûru bâ-takrîr istid'â olunmağla siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız vech-i meşrûh üzre meblağ-ı mezbûru virdiği deyn temessükü mücebince alâ-eyyi-hâl ma'rifet-i şer'le tamâmen tahsîl ve kabza me'mûr çavuş-ı merkûma teslim olunmak fermânım olmağın imdi merkûm Osmân'ın virdiği deyn temessükü mücebince meblağ-ı mezbûru ma'rifet-i şer'le bi-eyyi-vech-i kân tamâmen ve kâmilten tahsîl ve kabza me'mûr çavuş-ı mûmâ ileyhe teslim olunması husûsuna ihtimâm ve dikkat eylemeniz matlûb-ı mülûkânem idiği ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh meblağ-ı mezbûru virdiği deyn temessükü nâtık olduğu üzre ma'rifet-i şer'le alâ-eyyi-hâl tamâmen tahsîl ve çavuş-ı merkûma teslîme mübâderet ve hilâfindan hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

154/335

Kıbrıs Muhassılı () zîde mecduhû ve Kıbrıs Cezîresinde vâki' Lefkoşa ve Magosa ve Girne ve Baf ve Tuzla Kal'alarıyla Limason'da vâki' iki aded kılâ'nın dizdârlarına hükim ki

Bahr-i sefidde vâki' Kıbrıs Cezîresinde kâ'in kılâ'-i merkûmenin müretteb tîmârlu neferâtı eslâfları zamânında dikkat olunmayarak bir kal'anın tîmârı âher kal'anın sekenesine virilmiş olduğuna binâ'en kılâ'-ı merkûma neferâtına ihtilâl târî olduğundan sevâhil-i merkûm kal'alarında neferât kalmamış idüğünü hâlâ Kapudan-ı deryâ Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhûnun kethüdâsı mukaddemâ Kıbrıs muhassıllığı evânında müşâhede birle kangı kal'adan bir mahlûl düşer ise yine ol kal'anın yerlûsüne virerek imâret-i kılâ' sa'y-ı belîğ olunmak zımnında Kapudan-ı deryâ vezîr-i müşârünileyh tarafından takdîm olunan takrîr aynıyla ulyâ-yı mülûkâneme arz olundukda mücebince Cezayir nizâmına mübâderet olunmak bâbında şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince virilân nizâmın devâm ve

istikrârı matlûb olmağla nizâm-ı mezkûreleri ilâ mâşâallâhû te'âlâ düstûrû'l-amel tutulup hilâfî hareket gelmemek için sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel ve hareket olunmak ve her kal'anın neferâtı me'mûr olduğu kal'ada sâkin olup leyl ü nehâr hidemât-ı lâzimesinde kıyâm eylemek lâzime-i zimmetleri iken o makûle tîmârlu neferâtının her biri mesâfe-i ba'îdde ikâmet idüp me'mûr oldukları kal'aya celb ve cem' olunmak üzere zâbitleri taraflarından tenbîh oldukça iğmâz eyledikleri ve bu vechile kılâ'-ı mezkûra muhâfazadan hâlî olduğu bu def'a ol tarafda ikâmete me'mûr hâcegân-ı Dîvân-ı hümâyûnumdan Mehmed Râşid zîde mecduhû tarafından Der-aliyyeme vârid olan tahrîrâtıdan iş'âr olunmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi bâlâda bast ve beyân olunduğu vechile mukaddemâ kethüda-yı mûmâ ileyhî viridiği nizâmın devâm ve istikrârı ilâ mâşâallâhû te'âlâ düstûrû'l-amel tutulması matlûb-ı kat'î-i cihândârânem idüğü ve hilâfî hareket vukû'una ve husûsuyla o makûle tîmârlu neferâtının taşrada ve mahâll-i sâ'irede ikâmet eylemelerine kat'â rızâ-yı aliyyem olmadığı ve ba'd-ez-în mugâyir-i nizâm ve tenbîhât-ı şâhânem hareket vukû'u mesmû' olmak lâzım gelür ise mazhar-ı te'dîb olacağınız siz ki muhassıl ve dizdâr-ı mûmâ ileyhîmsiz ma'lûmunuz oldukda nizâm-ı mezbûrun devâm-ı istikrârı ve tatarruk-ı halelden vikâyesi ve kılâ'-ı merkûmenin taşrada olan neferâtının me'mûr oldukları kal'lara celb ve cem' olunmak husûslarına mezîd i'tinâ ve dikkat ve zinhâr ve zinhâr hilâfî hareket vukû'undan bu vesîle ile kılâ'-ı merkûme neferâtından akçe almakdan be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

154/336

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Topuzlu zâde Hâcî Mustafâ dâme mecduhûya hükim ki

Pravişte ve Bereketli ve Kavala taraflarından bu def'a der-bâr-ı atûfet-karârıma vârid olan i'lâmât ve tahrîrâtta Pravişte Kâr-hânesi Emîni Hüseyin zîde kadruhûnun karındaşı ve vekîli Hâcî Sa'idin uhdelerine muhavvel umûru rû'yet idüp karındaşı mûmâ ileyhî ser-asker paşa ma'iiyetiyle Vidin cânibinde olup kadîmden

hânümânlarını⁴⁵ cezâyâ mutarassıd-ı fırsat olan Kavala sâkinlerinden Rûşen Alî dimekle ma‘rûf kimesne icrâ-yı garaz milletini zabt sevdâsıyla Kavala ve Bereketli ve civar kazâlardan üç yüz nefer mikdârı haşerâtı başına celb ve çiftlikde tahassun ve îkâz-ı fıtne ve fesâda mücâseret ve bu esnâda emîn-i mûmâ ileyhın binden mütecâviz ağnâm ve keçilerini sürüp çiftiliğini ihrâk ve hayvânâtını igtisâb fikriyle muhâsara ve yanında olan haşerâtı Kavala Kazâsı üzerine tasallut eylediğinden eşkıyâ-yı merkûm derûn-ı kazâda geşt ü güzâr eyledikleri ve tarîk-i câdde mesdûd ve bir taraftan bir dirhem iczâ zuhûr etmediğinden umûr-ı kâr-hânenin ta‘tîline bâdî oldukları derc ve iş‘âr olunmuş olmağla sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin merkûm Rûşen Alî`nin hâlî inhâ olduğu vechile mübrez-i keyfiyyeti serî‘an Der-aliyyeme ifâdeye mübâderet ve harekât-ı mezkûreye ibtirârı vâki‘ise muktezâ-yı kâr-güzârı ve dirâyetin üzre ber-vech-i suhûlet o makûle harekâtdan men‘ ve tahzîre dikkat eylemen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin keyfiyyet ma‘lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh merkûmun hâlini taharrî ve tahkîk ve harekât-ı mezkûreye ibtidârı inhâ olunduğu üzre ise keyfiyyeti serî‘an Der-aliyyeme tahrîr ve ifâdeye mübâderet ve ber-vech-i suhûlet ol makûle harekâtdan men‘ ve tahzîre ihtimâm ve dikkat ve iğmâz ve tesâmuhdan ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir sene 213.

155/337

Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşılarından hâlâ Edirne Bostancıbaşısı Mustafâ dâme mecduhûya hükim ki

Sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhsin bu def‘a tarafından Der-aliyyeme vârid olan tahrîrât ve i‘lâmda Vidin cânibinde olan vüzerâ-yı a‘zâm kapularını terk iden delîl neferâtı kırkar ellişer kurâlarda geşt ü güzâr iderek fukarâ-yı ra‘iyyetin müft ve meccânen yem ve yiyeceklerini ahz ve emvâl ve eşyâlarını nehb ü gâret ve evlâd u ıyâllerine ta‘arruz ve dağlu eşkıyâsı misillü envâ‘ zulm ve cesâretlerinden mâ‘adâ Anadolu asâkirinin ehl-ı ırz ve bî-cürm katı vâfirinin dahî esb ve emvâl ve eşyâlarını igtisâb iderek bir bölüğü mahrûse-i mezbûreye vürûd ve belde bazârında yağmâ kasdıyla ehl-i sûka âlât-ı harble hücum ve nizâ‘a şürû‘ iderler iken on beş neferini

⁴⁵ Metinde “hâne-mân” şeklinde yazılmıştır.

eshel vechîle ahz ve bir iki gün ba‘de’t-tecessüs hüsn-i murâfa‘a sûretiyle birbirlerine kefile rabt iderek Gelibolu cânibine gelmek üzre neferât-ı merkûmenin bu vechile sebîlleri tahliye olunup lâkin delîl neferâtı bu esnâda Rumili cânibinde külliyyetlü olmağla neferât-ı merkûmeden Zağra-i atîk ve Çırpan câniblerinde üç yüzden mütecâvizi tecemmu‘ ve ocak ve kalınan? gayrettir diyerek mahrûse-i mezbûre kurâlarını nehb ü gâret-i belde fâsidesinde oldukları istimâ‘ olunduğu derc ve tastîr olunmuş zamân-ı ma‘delet-irtisâm-ı şâhânemde fukarâ-yı ra‘iyyet ve sekene-i memlekete hilâf-ı şerî‘at-ı garrâ zulm ve ta‘addî vukû‘a geldiğine rızâ-yı aliyyem olmamağla fukarâ-yı ra‘iyyet pâ-zede-i huyûl-ı hasâr olmayarak bir güne nâ-mülâyîm hâlet vukû‘u tecvîz olunmayarak ber-vech-i suhûlet mezbûrların indifâ‘-i mazarratlarına ve te‘mîn-i ahâlî ve re‘âyâya ihtimâm ve dikkat eylemek fermânım olmağın işbu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi neferât-ı mezkûrenin suhûlet vechile men‘ ü def‘lerine istihsâl-i emniyyet ve ahâlî ve ra‘iyyet husûslarına ikdâm eylemek matlûb-ı şâhânem idüğü ma‘lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra‘iyyet kat‘â pâ-zede-i hasâr olmaksızın ve bir güne nâ-mülâyîm hâlet vukû‘ bulmaksızın tâ‘ife-i mezkûrenin suhûlet vechile indifâ‘-i mazarratlarına ihtimâm ve dikkat ve bu bâbda iğmâz ve tesâmuhden bî-cürm mazlûmîne bu vesîle ile ta‘arruzdan ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir sene 1213.

155/338

Karaferye Kādîsına ve hâcegân-ı Dîvân-ı hümayûnumdan Karaferye Defteri Nâzırı Sa‘dullâh Bey zîde mecduhûya ve vücûh-ı memlekete hükim ki

Bu esnâda birkaç yüz mikdârı Arnavud haşerâtı Karaferye kazâsına hücum birle hilâf-ı şerî‘at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra‘iyyete îsâl-i zulm ve hasâr ve gasb-ı emvâl ve ihrâk-i büyütl ve menâzile ictisâr eyledikleri bi‘l-ihbâr vâsıl-ı sâmi‘a-i şehir-yârânem olup eşkıyâ-yı merkûmenin ihrâk itdikleri hâne ve büyütl ve gasb eyledikleri emvâl ve eşyâ ve nükûd ne mikdâra bâliğ olacağı bilinmek lâzımeden olmakdan nâşî siz ki mevlânâ ve nâzır vesâ‘ir mûmâ ileyhimsiz ma‘rifetiniz ile eşkıyâ-yı merkûmenin gasb eyledikleri emvâl ve eşyâ ve nükûd ve ihrâk eyledikleri menâzil ve büyütl ne mikdârdır ziyâde ve noksân olmayarak ferdan ferdâ defter birle sûret-i sicillâtıyla Der-aliyyeme irsâl husûsuna ikdâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın isti‘lâmı hâvî işbu emr-i şerîfîm ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi

keyfiyyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde eşkıyâ-yı merkûmenin ihrâk itdikleri hâne ve büyüv ve gasb eyledikleri emvâl ve eşyâ ve nûkûd ne mîkdârdır ziyâde ve noksan olmayarak ferdan ferdâ defter idüp sûret-i sicillâtıyla der-bâr-ı şevket-karâr-ı mülûkâneme irsâl ve tesyîr husûsuna dâmen der-miyân gayret ve hilâfından ittikâ ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 1213.

155/339

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Edirne Bostancıbaşı Mustafâ dâme mecduhûya hükim ki

Vidin ordusu masârifîçün elli kise topçu mevâcibi olarak yigirmi kise cem'an yetmiş kise akçe hazîneyi hâlâ Kapudan-ı deryâ ve Vidin cânibi Ser-askeri Vezîrim Hüseyin Paşa iclâluhûya îsâle me'mûr ser-asker-i müşârünileyhin tatarı Habice'den hazîne-i mezkûre ile çıkup üç sâ'at mesâfe Kaz Ovası? nâm mahalle vüsûlünde kırk nefer süvârî eşkıyâ tatar-ı mersûmun üzerine hücum ve birkaç mahallinden kurşun ve bıçak ile darb ve iki nefer süricilerini katl idüp hazîne-i mezkûreyi ahz ve firâr ve tatar-ı merkûm bir gün mahall-i mezkûrda kalup Habice ahâlîlerinin mesmû'ları oldukda adam ta'yîni ile tatar-ı merkûmu Edirne'ye nakl itmeleriyle el-yevm tatar-ı merkûm mecrûhen Edirne'de ikâmet üzre olduğu sahîhen vâsıl-ı sâmi'a-i şehr-yârânem olup bu makûle hazîne-i mîriyyenin keyd ve mazârr-ı eşkıyâdan masûn olarak emnen ve sâlîmen savb-ı me'mûrîne îsâlî esbâbının istihsâline ikdâm ve dikkat olunmak lâzîmeden iken Edirne'ye karîb mahallde hazîne-i mezkûrenin zâyî' ve telef olması sen ki bostancıbaşı-i mûmâ ileyhsin mücerred senin def' ü ref'-i eşkıyâ ve muhâfaza-i hudûd ve enhâda iğmâz ve rehâvet ve ihmâl ve batâ'etinden neş'et etmiş olduğu ve meblağ-ı mezkûrun [s.156] ne vechile ve ne tarîkle olur ise tamâmen ve kâmilan zâhire ihrâcî matlûb-ı kat'î-i şâhânem idiği bedîhî ve bâhir olmakdan nâşî hazîne-i mezkûreyi gasb u gâret idenler her kimler ise alâ-eyyi-hâlin ele götürölüp bir akçesi telef olmayarak tamâmen ve kâmilan tahsîli hâsren ve kâsren senden matlûb-ı şâhânem olduğu hazîne-i mezkûrenin tamâmen zâhire ihrâcında batâ'et etmek ihtimâli olur ise zecren lehû senden tamâmen tahsîl olunacağı muhakkak ve mukarrer olmağla ana göre amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye tehâşî ve mübâ'adet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve te'kîden hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur. İmdi hazîne-i mezkûrenin alâ-vech-i kân zâhire ihrâc ve tahsîli senden

matlûb-ı kat'î-i dâverânem idüğü ve bu bâbda îrâd-ı gadr ve illet ve ihtibâr-ı kusûr ve gaflet olunmak lâzım gelür ise zecren lehû bi't-tâmm senden tahsîl olunacağı muhakkak ve mukarrer olduğu cezmen ve nasiyyeten? ma'lûmun oldukda ana göre amel ve hareket ve hazîne-i mezkûrenin bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem gâsiblerini ele getürmeğe ve meblağ-ı mezbûru tamâmen ve kâmilen zâhire ihrâc ile telâfî-i mâ-fâta sarf-ı gâyet vus' ve liyâkat ve ba'de'l-yevm te'mîn-i taraf ve enhâ ve def'-i mazârr-ı eşkıyâda ser-mû kusûr ve gaflet vukû'a gelmemesine dâmen der-miyân gayret ve hilâf-ı fermân mugâyir-i tenbîhât-ı şâhânem mikdar-ı zerre kusûr ve rehâvet vukû'unu tecvîzden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 1213.

156/340

Hâlâ Şam Vâlîsi Vezîrim el-Hâc İbrâhîm Paşa iclâluhûya ve Şam-ı şerîf Kâdîsına hükim ki

Bundan akdemce Mısır-ı Kahire tarafından avdet ve Şam-ı şerîfde vefât iden sipâhîler ağası sâbık Alî Bey'in muhallefât ve metrukâtı ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter olunmuş olduğu ihbâr ve tahkîk olup ancak müteveffâ-yı mûmâ ileyhe Mısır cânibine azîmeti hengâmında Der-aliyyemden katı vâfir mücevherât ve kürkler ve eşyâ-yı sâ'ire ba'z mahallerden ve esnâfdan ahz ile âzim olduğu Mısır ve Kahire'den Şam-ı şerîfe vüsûlünde zikr olunan mücevherât ve kürkler ve eşyâ-yı sâ'iresi yanında mevcûd idiği sahîhen ihbâr olunduğuna binâ'en mârû'z-zikr eşyâ ve mücevherât ashâbına redd ü teslîm zımnında Der-aliyyeme irsâl ve tesyâr olunması husûsuna irâde-i aliyyem ta'alluk etmekden nâşî siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ ileyhimâsız müteveffâ-yı mûmâ ileyhin naklinde su'ûbet olan eğer gibi eşyâları ol tarafda değer bahâsıyla fûrûht birle hâsıl olan semeni sâ'ir bâbında mevcûd olan bi'l-cümle mücevherât ve kürkün eşyâ ve nûkûd cüz'î ve küllî her ne ise bir hılâlî ketm ve ihfâ ve telef olmayarak defter olup bu taraftan kabzına me'mûr ve tesyîr olunan adama tamâmen ve kâmilten teslîm birle mûmzâ defteriyle Der-aliyyeme bir gün evvel ve irsâl ve tesyâra dâmen der-miyân gayret ve hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur. İmdi eşyâ-yı merkûme esnâf ve tüccâr ba'z zevâtın emvâlî olup ashâbına tamâmen redd ü teslîm zımnında Der-aliyyeme irsâl ve tesyârı matlûb-ı hümâyûnum idiği ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde müteveffâ-yı

mûmâ ileyhın naklinde su‘ûbet olan eğer gibi eşyaları ol tarafda değer bahâ ile fûrûht birle hâsıl olan semeni sâ‘ir bâbında mevcûd olan bi‘l-cümle mücevherât ve kürk ve eşyâ ve nûkûd cüz‘î ve küllî her ne ise bir hılâli ketm ve ihfâ ve telef olmayarak ma‘rifet-i şer‘le defter olunup bu taraftan kabzına me‘mûr ve tesyîr olunan adama tamâmen ve kâmilten teslîm birle Der-aliyyeme bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem mûmzâ defteriyle irsâl ve tesyâra nisâr cehd ve dikkat ve hilâf-ı rızâ-yı hümâyûnum hareketden ve müteveffâ-yı mûmâ ileyhın mevcûd olan eşyâ ve mücevherât ve nûkûdundan bir hılâli telef ve zâyî‘ olmak veyâhûd âher yedinde mektûm kalmak lâzım gelür ise sonra cevâba kâdir olamayacağınız muhakkak olmağla bir gün evvel ve bir dakîka mukaddem tamâmen ve kâmilten defteriyle kabzına me‘mûr merkûma teslîmen irsâle müsâra‘at ve keyfiyyeti Der-aliyyeme i‘lâm ve inhâyâ şitâb ve sür‘at eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir sene 213.

157/341

Filibe Nâ‘ibine ve zâbitâna ve zikri âtî zimmînin Rumili`nde mürûr u ubûr eylediği mahallerin kudât ve nüvvâbına hükim ki

Devlet-i aliyyem re‘âyâsından Miho veled-i Tacbut? nâm zimmînin Südde-i sa‘âdetime takdîm eylediği arz-ı hâlinde bu Devlet-i aliyyemin cizye-güzâr re‘âyâsından olup ve yedinde cizye kağıdı mevcûd iken taht-ı kazânızda mürûr u ubûr eylediği mahallerde sen mukaddemâ Fransız tercümanı hizmet-kâ[rı] idin deyü müdâhale ve ta‘addî olunduğun inhâ ve yedinde olan cizye kağıdına mugâyir ol vechle müdâhale ve ta‘addî itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â etmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve zâbitân-ı mûmâ ileyhimsiz siz ber-vech-i muharrer mesfûr Devlet-i aliyyem re‘âyâsından yedinde ve berevât ve zabt emri olduğu kendü hâlinde olup üzerine şer‘an bir nesne sâbit olmayup menâfî-i resm-i ra‘iyyet tavr ve hareketi vukû‘a gelmediği sûretde celb-i mâl sevdâsıyla kimesne tarafından bî-vech müdâhale ve ta‘addî itdirilmemek bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir sene 213.

157/342

Ağrıboz Kādîsıyla Ağrıboz Sancağı`nda vâki‘ sâ‘ir kazâların kudât ve nüvvâbına ve Ağrıboz Mütessellimi () zîde mecduhûya hükim ki

Vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyetin mezâlim ve ta'addiyatdan masûn olmaları ne derecelerde ahas-ı metâlib-i dâverânem idüğü vâreste-i kayd-ı iş'âr iken bir müddetden berü Ağrıboz Sancağında sâkin ba'z müfsid ve muharrik makûleleri kendü merâm ve mefâsid-i fâsidelerini tervîc ve icrâ dâ'iyyesiyle ihlâl-i şîrâze-i nizâm-ı memleketi mûcib ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı hümayûnum ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyete îsâl-i zulm ve hasârı müstevcib harekâta ibtidâr eyledikleri bi'l-ihbâr vâsıl-ı sâmi'a-i şehr-yârânem olup bu vechle hilâf-ı şer'-i şerîf mugâyir-i rızâ-yı hümayûnum harekâta ictisâr idenlerin men' ü def'i ve ibâdullâhın istihsâl-i esbâb-ı âsâyîş ve râhatları husûsuna mezîd i'tinâ ve dikkat ve zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâ ve def'-i ref'-i şürûr-ı fesede ve eşkıyâ emr-i ehemmine cidd-i lâ-yuhsâ ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ o makûle mefsedet-kârların iz'âc-ı ahâlî ve re'âyâyı mûcib harekete tasaddîleri vukû'a gelmemesine sa'y-ı evâni olunmak fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile ırsâl olunmuşdur. İmdi vedî'atullâh olan fukarâ-yı ra'yyet ve sükkân-ı memleketin mine'l-vücûh emn veistirâhâtleri ahas-ı metâlib-i dâverânem idüğü ve ferd-i vâhide hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'addî vukû'una bir vechle rızâ-yı dâverânem olmadığı siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh zabt u rabt-ı memleket ve enhâ ve himâyet ve sıyânet-i fukarâ ve zu'efâ ve def'-i şürûr-ı fesede ve eşkıyâ ve istihsâl-i esbâb-ı âsâyîş-i ahâlî ve berâyâ husûslarına ikdâm ve dikkat ve hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve menâfi-i rızâ ferd-i vâhide zulm ve ta'addî vukû'una tecvîzden gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

157/343

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Katerinili Halîl dâme mecduhûya hükim ki Bu def'a hâlâ İnebahtı Muhâfız Vezîrim Ahmed Paşa iclâluhû tarafından vârid olan tahrîrât ve Karaferye Nâ'ibinin görülen i'lâmı mefâhiminde Karaferye Kazâsı re'âyâdan ibaret olup harb u darbe kâdir ehl-i İslâm iki yüz nefere bâliğ olmadığından başka kazâ-i mezbûr üç dört sâ'at leb-i deryâyâ karîb ve muhâfazaya muhtâc iken bu def'a altı yüzden ziyâde eşkıyâ kazâ-i mezbûre hücum ve Menlik ve civâr karyelere harben duhûl ve katl-i nüfûs ve hetk-i a'râz ve fukarâ-yı kayd u bend ile Varoş ahâlîsinin dahî kıymeti altmış bin guruşa mütecâviz huliyy-i nisâ makûlesi eşyâlarını

gâret ve kurâyı ihrâk ve bu misillü envâ' fesâdâta cesâret birle el-yevm kazâ-i mezbûrda geşt ü güzâr üzre oldukları icmâllice derc ve iş'âr olduğundan mâ'adâ ol tarafdân tevârüd iden tatarın takrîrinde dahî Karaferye'nin Bölükbaşısı Piko? ve karındaşı Vidin Kazâsında tahassun ve civârda olan çiftlikleri harâb ve gâret iden Îsâ Bölükbaşî ve eşkıyâ-yı sâ'ire ile ittifâk ve ittihad iderek bagtaten Menlik Çiftliğini basup vâfir re'âyâ fukarâsını esîr misillü ahz ve Kilindir Metropolidi karye-i mezbûrede bulunmağla anı dahî ahz eylediklerinden başka Kutmuş? ve Bariş? Çiftiliğine dahî hücum ve ba'z kesânın ve re'âyânın mevcûd olan emvâl ve eşyâlarını yağma ve gâret ve re'âyâ hânelerini ihrâk eyledikleri ve civâr kurâyâ dahî îsâl-i hasâr kasdında oldukları ve bu vechle etrâf ve civârda olan kasabât ve kurâ ahâlîlerinin emniyyet ve râhatları külliyyen münselib olmakda idüğü tatar-ı merkûmun takrîrinde müstebân olduğundan başka bu esnâdâ ol tarafdân vürüd ile erbâb-ı vukûf ve vüsûkun [s.158] ifâdelerinden dahî her husûs mû-be-mû ma'lûm-ı pâdişâhânem olmuştur. Kaldı ki vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'ıyyet ve sükkân-ı memleketin hilâf-ı şerî'at-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ mazârr-ı eşkıyâdan vikâyeleri esbâbının istihsaline ikdâm ve levâzım-ı refâh ve âsâyış-i ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyet husûsuna ihtimâm ne derecelerde ahass-ı metâlib-i dâverânem eylediği müstagnî ta'rîf ve iş'âr ve merkûmân Piko? ve Îsâ bölükbaşılarının eşkıyâ-yı vâfire ile fazâhat-i mezkûreye mücâseret ve fukarâ ve zu'efâyâ tasallut ve ta'addî cür'etleri senle hâlâ derbendât nâzırı mîr-i mîrândan Velî dâme ikbâluhûnun ve kethüdân Bayezîd'in re'y ve ittifâk ve irâ'et-i ruhsatınızdan nâşî idüğü sûret-i hâlden zâhir ve nümûdâr olmağla fîmâ ba'd bu makûle hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i şerî'at-ı garrâ hareketden keff-i yed birle vüsûl-i emr-i şerîfimde sen ki kapucubaşı-i mûmâ ileyhsin bir dakîka tevakkuf ve te'hîri tecvîz etmeyerek ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyete mikdâr-ı zerre zulm ve ta'addî ve cevri ü ezâyı mûcib olmamak ve ferd-i vâhidin bu mâdde vesîlesiyle bir akçe masârife dû-çâr olmaları tecvîz olunmamak üzre eşkıyâ-yı merkûmenin bulundukları mahallde üzerlerine varup ahz ve tenkîl ve kahr ve tedmîrleriyle fukarâ-yı ahâlîden ahz ve gasb eyledikleri emvâl ve eşyâ ve hayvânât her ne ise tamâmen ve kâmilin zâhire ihrâc ve bir hılâlî telef ve zâyî' olmayarak ashâbına ferden ve ferden ma'rifet ve ma'delet-i şer'le redd ü teslîm birle icrâ-yı şer'-i şerîfe i'tinâ ve dikkat ve hilâf-ı rızâ-yı hümayûnum iğmâz ve tesâmuhdan gâyetü'l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemen fermânım olmağın tenbîhen ve ihtimâmen hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr

ve ber-vech-i ta'accül () ile irsâl olunmuştur. İmdi vedî'atullâh olan fukarâ-yı ra'yyet bu vechile alenen îsâl-i mezâlim ve hasârata eşkıyâ-yı merkûmenin cesâretleri ancak ve senin ve mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyh ve kethüdân merkûmun hafîce ittifâk ve irâ'et-i ruhsatınız ile olduğundan iştibâ[h] olmadığı ve bu def'a icrâ-yı emr-i şerîfimden edânî mertebe rehâvet etmek fukarânın bu vesîle ile bir kat dahî me'kûlât ve şurûbât diyerek masârif ve hasârata ibtidârlarını mü'eddî olmak misillü harekete ibtidârın mesmû' olur ise îrâd olunacak gadr ve illet kat'â karîn-i semi' kabûl olmayup hakkında fenâ netîce virecek vechile ukûbet-ı şedîdeye mazhar olacağınız mukarrer ve muhakkak idüğü ve emvâl-i magsûbenin istirdâdında tekâsül ider isen bir vechile iğmâz olunmayup senden ve kethüdân Bayezîd'dan tamâmen tahsîl ve ashâbına teslim itdirileceği eşkıyâ-yı merkûmenin derûn-ı derbendâtdan mürûruna ruhsât virildiği için Yanya Sancağı Mutasarrıfı Depedelenli Alî dâme ikbâluhûya tevbîh ve tahzîri hâvî başka emr-i şerîfim ısdâr olunduğu ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh vüsûl-i emr-i şerîfimde bir dakîka tevakkuf ve te'ehhür etmeyüp derhâl hareket ve eşkıyâ-yı merkûmenin olundukları mahallere üzerlerine varılup ahz ve tenkîlleri husûsuna dikkat ve ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyetden gasb ve ahz eyledikleri emvâl ve eşyâ ve hayvânât cüz'î ve küllî her ne ise ma'rifet-i şer'le tahsîl ve ashâbına bir hılâlî telef ve zâyi' olmayarak ferdin ferdin redd ü teslim birle icrâ-yı emr-i şerîfim dâmen der-miyân gayret ve keyfiyyeti Der-aliyyeme icâleten tahrîr ve inhâya mübâderet eylesin şöyle ki vedî'a-i cenâb-ı rabb-i izzet olan fukarâ-yı ra'yyet ve sükkân-ı memlekete bu vesîle ile bir kat dahî bâr ve neflet? olmak veyâhûd memleket masârifine akçe tarh ve tevzî' ve tahsîl itdirilmek ve eşkıyâ-yı mezkûrenin haklarından gelinmemek ve iğmâz ve rehâvet misillü hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ harekâta ibtidâr olduğu tekrâr istihbâr ve tahkîk olunmak lâzım gelür ise sonra sana selâmet ve necât mutasavver olmayup bi-rabbi'l-ka'be mazhar-ı kahr ve gazab-ı mülûkânem olacağın mukarrerdur ana göre bu husûsu ber-vech-i suhûlet ve ber-vefk-i dil-hâh te'diyeye nisâr cehd ve tâkât ve hilâfindan tevakkî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî'ü'l-âhir sene 213.

158/344

Bir sûreti,

Mûmâ ileyh Depedelenli Alî dâme ikbâluhûya () ber-vech-i muharrer emr-i şerîfime ısdâr ve tesyâr olunduğu beyân olunarak taraf-ı Devlet-i aliyyemden derbendât

başbuğu nasb ve ta'yîn olunmakdan maksûd mutlakā bu makûle mazınne-i mürûr-ı eşkıyâ olan ma'âbir⁴⁶ ve mevâzı'nın muhâfazasına ikdâm ve bezl mechûd kaziyyesi iken ma'âbir ve mevâzı'da olanların iğmâz ve rehâvetlerinden başka kapucubaşı-i mûmâ ileyh ile ittifâk iderek eşkıyâ-yı merkûmeyi âher kazâlara tasallut eyledikleri bî-ıştibâh [s.159] olmağla eğer eşkıyâ-yı merkûmeyi ahz ve tenkîle ve gasb u gâret olunan emvâl ve eşyâ cüz'î ve küllî her ne ise ashâbında redd ü teslîm husûsunda iğmâz ve rehâvet etmek ihtimâli olur ise sen mukâbil olduğundan başka oğlun derbendât nâzırı mîr-i mîrân-ı mûmâ ileyhe vahâmeti mûcib olacağından başka derbendât bir nizâma muhtâc olacağı nümâyân olmağla bu misillü hareketden keff-i yed birle sâdır olan fermân-ı âlî-şânım mûcebince amel ve hareket eylesesini derbendât nâzırı vekîlî kapucubaşı-i mûmâ ileyhe sen dahî tahrîr ve tenbîhe ihtimâm ve dikkat ve hilâfından hazer ve mûcânebet eylesesiçün iktizâsına göre

159/345

Üsküdar'dan Kayseriye tarîkiyle Şam-ı şerîfe varınca yol üzerinde yemîn ü yesârında vâki' kudât ve nüvvâba ve mütesellimler ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve a'yân-ı memleket zîde kadrühme hükim ki

İrsâli mu'tad olan teşrîfât-ı hümayûnumu işbu sene-i mübâreke îsâle Haftân Ağası nasb ve ta'yîn rikâbdâr-ı sâbık Rodoslu Ahmed zîde mecduhû ve katırcı ve akkâm tedârüküyle mevsim-i şitâ hulûl etmeksizin berren Surre-i hümayûnum emniyyetinden anlar vech-i hareket Kayseriye üzerinden azîmet üzre Haftân Ağası her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise gerek meks ve ikâmetinde ve gider oldukda dahî esnâ-yı râhda ve menâzil ve merâhilde muhâfaza ve muhâresesine ihtimâm ve dikkat olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ırsâl olunmuşdur. İmdi selâmetle savb-ı maksûda ırsâli akdem umûr-ı Devlet-i aliyyemden idüğü siz ki mevlânâ vesâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda bi-mennihi te'âlâ mûmâ ileyh her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise me'men ve mahfûz mahallere kondurulup gicelerde muhâfazasına dikkat ve gider oldukda dahî yanına mikdâr-ı [kifâye] müsella adamlar koşup yollarda ve menâzil ve merâhilde muhâresesine takayyüd-i tâmm ve mezîd ihtimâm iderek emnen ve sâlimen birbirnize îsâl ile kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd itmînân ve refâhiyyet ile Şam-ı şerîfe ulaştırmağa sarf-ı vus' ve makderet idüp ve lâkin

⁴⁶ Metinde "mugâyir" şeklinde yazılmıştır.

bu bahâne ile re‘âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetden müft ve meccânen yem ve yiyecek ve zahîre mutâlebesinden ve âhir vechle zulm ve ta‘addîden ziyâde ihtirâz ve mücânebet eyleyesiz şöyle ki gerek yollara ve gerek menâzil ve merâhilde eşkıyâ ve harâm-zâdeden muhâfaza ve muhâresesinde tekâsül ve bir gûne müsâmaha ve kusûrunuz vâki‘ olmak ihtimâli olur ise eşedd-i ukûbete giriftâr olacağınız muhakkak ve âşikârdır ana göre basîret ve intibâh üzre amel ve hareket ve mikdâr-ı zerre tehâvün ve tekâsülden gâyetü’l-gâye tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir sene 213.

159/346

Çarşamba-i Lazkiye Kādîsına hükim ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin tarafından Adana ve Lazkiye Kādîları cânibinden Der-aliyyeme vârid olan i‘lâmâtta kazâ-i mezbûre tâbi‘ Kaş yenice nâm karye sâkinlerinden şakâvet ile me‘lûf Hasan oğlu Mehemmed nâm şakî ser-gerde-i eşkıyâ ve kuttâ‘-ı tarîk olmağla gasb-ı emvâl ve hetk-i a‘râz misillü harekâta ibtidârına mebnî hakkında bi‘d-def‘ât evâmir-i aliyyem sudûr etmişiken adem-i itâ‘at ve mecbûl olduğu şakâvetde ısrâr ve bu def‘a mütehaddis olan eşkıyâ ile leylen karye-i mezbûreyi zabt ve tuğyân-ı şakâvete ibtidârı zâhir oldukdan sonra ma‘rifet-i şer‘ ve cümle ittifâkıyla üzerine varıldıkda muhârebeye tasaddî eylediğinden şakiyy-i mezbûr ile Kaval oğlu Gökçe ve Ağlancî oğlu? nâm şakîlerin cezâları icrâ ve şerr ü mazarratlarından ibâdullâh rehâ-yâb oldukları derc ve tastîr olunmuş olmakdan nâşî mazmûnu Dîvân-ı hümayûnun kalemine kayd itdirilmekle i‘lâm-ı hâli müş‘ir işbu emr-i şerîfım ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi sen ki mevlânâ-yı mûmâ ileyhsin keyfiyyet ma‘lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh maktûlûn-ı mezbûrûnun vereseleri taraflarından da‘vâyâ tasaddî olunup men‘ ü def‘lerine mübâderet olunmak bâbında.

Fî Evâhir-i Rebî‘ü’l-âhir sene 213.

SONUÇ

Sultan III. Selim'in tahta bulunduğu (1789-1807) yıllar içerisindeki 1798 yılının Şubat sonu ile Ekim ayının ilk on günü arasındaki dönemi kapsayan 204 numaralı Mühimme Defteri 4 boş sayfa ile toplam 160 sayfadan oluşmaktadır. Tamamı 1 hatt-ı hümayun sureti, 1 ilmühaber, 2 buyruldu ve 347 hükümden oluşan defter içerisinde dönemin gündemine dair önemli meseleler yer aldığı görülmektedir. İçeriğinde siyasî ve askerî konular yer aldığı gibi iktisadî ve sosyal meselelere dair de birçok hüküm olduğu tespit edilmiştir.

Genel olarak hükümlerin içeriği 10 farklı başlık altında değerlendirilen bu defterde en geniş bölümün asayiş olayları ile özellikle bu olayların bastırılmasında görevlendirilen kişilerin tevcihleriyle ilgili 2 başlıkta toplandığı görülmektedir. Defterde yer alan hükümlerin %55'ine tekabül eden bu iki bölüm içerisinde 100 hükümle yer alan asayiş olaylarının büyük bir kısmını dönemin asi ayanlarından Paspanoğlu Osman ve Dağlı Eşkîyasının Rumeli'de, bazı Kürt aşiretlerin ise özellikle Anadolu'nun doğu ve güneydoğu bölgesinde çıkardıkları isyanlar oluşturmaktadır. Bunlarla birlikte Mora, Halep gibi bölgelerde de nispeten geniş çaplı eşkıyalık faaliyetleri gerçekleşirken Osmanlı coğrafyasının başka birçok farklı noktasında ise daha ufak çaplı olmakla birlikte eşkıyalık faaliyetlerinin meydana geldiği anlaşılmaktadır. Özellikle bu sorunlarla baş etmek ve üstesinden gelebilmek için devletin birçok noktasındaki görevlilere yeni rütbeler, makamlar ve tevcihler verilerek bu bölgelerde görevlendirildiği 95 hükümde görülmektedir.

Eski fonksiyonunu ve önemini kaybetmesine rağmen devletin bazı bölgelerde hala sürdürmek için çaba sarf ettiği tımar sisteminin düzenlenmesine ilişkin 10 hükmün defterde yer alması bu sistemin hala önemini kaybetmediğini göstermektedir. Dönemin reaya tarafından ihtiyaç duyulan başta iaşe olmak üzere odun kömür gibi temel gereksinimlerini tedarik etmek ve bu konuda ihmali ya da kötü niyeti olanlara gereken cezaları vermekle ilgili gereken emirlerin verildiği ilgili hükümler kolayca anlaşılmaktadır. Özellikle İstanbul'a yapılan aşırı göçün şehrin ekonomik ve sosyal dengesini bozduğu gerekçesiyle buraya göç veren bölgelere uyarılar yapılarak bunlar engellenmeye çalışılmış. Osmanlı Devleti iktisadî hayatın istikrarını sadece kontrolsüz

göçü engellemeye çalışarak değil aynı zamanda kendi ülkesinde kullanılan para birimlerinin parite değerlerini sabitleyerek ülke coğrafyasının farklı bölgelerinde oluşabilecek finansal krizlerin de önüne geçmeye çalışmıştır.

Bununla birlikte hacılar, yolcular gibi seyahat edeceklerin ya da nakliye yapacaklar için gerekli her türlü güvenlik tedbirlerinin ve ihtiyaçlarının sağlanmaya çalışıldığı ilgili hükümlerde görülmektedir. Defterde birbirinin devamı şeklinde yer alan hükümler sayesinde o dönemde Üsküdar`dan yola çıkan hacıların ve Surre-i hümayunun Hicaz`a ulaşana kadar geçtiği güzergâhın da tespiti mümkün olmuştur.

Defterde yer alan hükümlerden reayanın sadece asayiş ve güvenliğinin değil sosyal hayatı için gerekli olan su yolu gibi zarurî ihtiyaçların tamirinin yanı sıra zaman içerisinde harap olan cami ve kilise gibi ibadethanelerin tamirinin ve yenilenmesinin de önemsendiği anlaşılmaktadır. Vefat eden kişilerin miraslarına ve mirasçılarına dair düzenlemelerin yer aldığı hükümlerle birlikte harbî devletlerle olan diplomatik ilişkilerin yürütülmesinde görevli olan kişilerin Osmanlı ülkesindeki hukukî statülerinin açıklandığı hükümlerin mevcudiyeti vesilesiyle de 204 numaralı Mühimme Defteri dönemin çok yönlü olarak anlaşılmasına önemli katkılar sağlamıştır.

Sonuç olarak incelenen mühimme defterine bakıldığında devlet içerisinde ortaya çıkan sorunlar için en yetkili kurumlarından birisi olan Dîvân-ı hümayûn`da çözümler bulmaya çalışmış buna yönelik kararlar vermiştir. Padişah ve onun nezdinde devlet için hükümlerde yer alan ifadelerle “*vedî`atullâh* ya da *vedî`a-i cenâb-ı rabb-i izzet*” olarak tabir edilen ve Allah`ın kendisine emaneti olarak görülen reayanın her türlü sıkıntıya karşı korunması esas alınmış ve buna sebep olanlar ister devlet görevlisi isterse sıradan insanlar olsun gereken muamele neyse yapılması hükümlerde emredilmiştir.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynağı

BOA, A.{DVNS.MHM.d, nr. 204

Araştırma ve Çeviri Kaynaklar

Ahmet Cevdet Paşa:	Târîh-i Cevdet, (Tertîb-i Cedîd) , Haz. Sadık Emre Karakuş, Murat Babuçoğlu, Ankara, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kültür Yayınları, 2017.
Akdağ, Mustafa:	“Tımar Rejiminin Bozuluşu”, DTCFD , III/4 (1945), s. 419-431.
Atalar, Münir:	Osmanlı Devleti’nde Surre-i Hümayûn ve Surre Alayları , Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1991.
Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, Alî Sâti‘ Efendi, Süleymân Besîm Efendi:	Hadîkatü’l-cevâmî‘ (İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî ve Sivil Mi‘mârî Yapılar) Hızr. Ahmed Nezih Galitekin, İstanbul, İşaret Yayınları, C.1, 2001.
Barkan, Ömer Lütfi:	“TİMAR”, İslâm Ansiklopedisi , İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları (MEB), C.12/1, 1979, s. 286-333.
	Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi , yayına hızr. İskender Türe Salim Kaynar, 4. Baskı, İstanbul, 2017.
Beydilli, Kemal:	“PAZVANDOĞLU OSMAN”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi , İstanbul, C. 34, 2007, s. 208-210.

Doğan, Faruk:	“18 ve 19. Yüzyıllarda Şam-Medine Hac Yolu ve Güvenliğı: Cerde Bağbuğıluğı” Tarih Okulu Dergisi , Yıl 6, Sayı XV, Eylül 2013, s. 127-157.
Eren, Cevat:	“PAZVAND-OĞLU OSMAN”, İslâm Ansiklopedisi , İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları (MEB), C.9, 1964, s. 532-535.
Genç, Mehmet:	“Osmanlı İktisadî Dünya Görüşünün Etkileri, Gelenekçilik (Tradisyonalizm) İlkesi”, Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi , 11. Baskı, İstanbul, Ötüken Yayınları, 2014.
İnalcık, Halil:	“TİMAR”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi , İstanbul, C. 41, 2012, s. 168-173.
İnalcık, Halil:	Devlet-i Aliyye , 54. Baskı, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, C.1, 2014.
İnalcık, Halil:	Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600) Çvr. Ruşen Sezer, 24. Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2017.
İpşirli, Mehmet:	“CERDE” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi , İstanbul, C. 7, 1993, s. 392-393.
Karal, Enver Ziya:	Osmanlı Tarihi , 10. Baskı, Ankara, C. 5, 2017.
Karal, Enver Ziya:	Selim III ün Hatt-ı Hümayunları , 2. Baskı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1999.

Kütükoğlu, Mübahat S.:	“MÜHİMME DEFTERİ” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi , Ankara, C. 31, 2020, s. 519-522.
Özcan, Abdülkadir:	“İZZET MEHMED PAŞA, SAFRANBOLULU”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi , İstanbul, C. 23, 2001, s. 560-561.
Özkaya, Yücel:	Osmanlı İmparatorluğu’nda Dağlı İsyanları (1791-1808) , Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2020.
Özkaya, Yücel:	Osmanlı İmparatorluğunda Âyânlık , Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014.
Parlatır, İsmail:	“Derbend”, Osmanlı Türkçesi Sözlüğü , 7. Baskı, Ankara, Yargı Yayınevi, 2014.
Redhouse, James W.:	Turkish and English Lexicon, Beyrut, 1996.
Sami, Şemseddin:	Kâmûs-ı Türkî , İstanbul, Nadir Eserler Kitaplığı, 2016.
Sertoğlu, Midhat:	“Tatar”, Osmanlı Tarih Lugatı , 2. Baskı, İstanbul, Enderun Kitabevi, 1986.
Tabakoğlu, Ahmet:	Türkiye İktisat Tarihi , 13. Baskı İstanbul, Dergah Yayınları, 2015.
Türkay, Cevdet:	Osmanlı İmparatorluğu’nda Oymak, Aşiret, ve Cemaatler , İstanbul, İşaret Yayınları, 2001.
Uzunçarşılı, İ. Hakkı:	Osmanlı Tarihi , 7. Baskı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, C. IV/1, 2011.

Dijital Kaynaklar

(çevrimiçi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp 21.03.2022
(çevrimiçi), https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/ 19.03.2022

EKLER

EK 1: 204 Numaralı Mühimme Defterinin Cilt Kapağı

